

TAMPERE

TILINPÄÄTÖS 2022

JULKAISIJA: TAMPEREEN KAUPUNKI, KONSERNIHALLINTO

KANNEN SUUNNITTELU: TAMPEREEN KAUPUNKI, VELI-MATTI LAHDENNIEMI
KANNEN KUVA: NORTH ARROW FILMS, JOUSIA LAPPI
Paino: PunaMusta Oy

Tampereen kaupungin tilinpäätös 2022
ISBN 978-952-371-056-6 (painettu)
ISBN 978-952-371-057-3 (verkkojulkaisu/pdf)

VENÄJÄN HYÖKKÄYSSOTA MUUTTI KOKO MAAILMAA

Venäjän aloittama hyökkäyssota Ukrainassa on muuttanut koko maailmaa. Sen vaikutukset näkyivät vuoden 2022 aikana Tampereella monin tavoin.

Sota on ennen kaikkea inhimillinen kriisi. Satoja kotimaastaan pakenemaan joutuneita on majoitettu myös Tampereella, ja esimerkiksi ukrainalaisia lapsia on opetettu tamperelaisissa kouluissa. Kaupunki on pyrkinyt tukemaan ukrainalaisia ja erityisesti ystävyyskaupunkiamme Kiovaa myös monin muin tavoin. Heti sodan alettua kaupunginhallitus päätti 150 000 euron arvoisesta tarvike- ja raha-avusta. Ukrainaa tuettiin lisäksi muun muassa bussilajajoituksilla sekä tarjoamalla kesäleirimahdollisuus ukrainalaisille nuorille. Tampereella järjestettiin myös monitaiteinen hyväntekeväisyyskonsertti, jonka lipputulot ohjattiin Suomen Punaisen ristin kautta Ukrainaan. Työ ja tuki ukrainalaisille jatkuu niin kauan kuin tarvetta on.

Tamperelaisten arjessa ja kaupungin työssä sota näkyi myös varautumisena sekä kohonneina hintoina ja energiakriisinä, ja kaupunki pyrki hillitsemään energiankulutusta monin eri tavoin.

Mittava sote-uudistus toteutui

Sosiaali- ja terveyspalvelut sekä pelastuspalvelut siirtyivät pitkällisen valmistelun jälkeen hyvinvointialueille vuoden 2022 lopulla. Kyseessä oli erittäin suuri hallinnon uudistus, joka muuttaa samalla kuntien toimintaa. Uudistuksen

myötä Tampereen kaupungilta siirtyi Pirkanmaan hyvinvointialueelle 5 925 työntekijää ja esimerkiksi suuri määrä sopimuksia ja pelastustoimen kalustoa. Tamperelaisten hyvinvoinnin turvaamiseksi kaupunki tekee jatkossakin tiivistä yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa. Samalla kaupungin oma rooli hyvinvoinnin turvaamisessa kääntyy enemmän ennaltaehkäisyn ja hyvinvoivan arjen rakentamisen suuntaan.

Tampere käynnisti vuoden 2022 aikana myös valmistautumisen seuraavaan mittavaan hallinnon uudistukseen, jossa perinteisesti valtion hoitamat työllisyys- ja yrityspalvelut siirretään kuntien järjestämisvastuulle 1.1.2025. Uudistukseen edetään Pirkanmaan työllisyyden edistämisen kuntakokeilun kautta, joka jatkuu vuoden 2024 loppuun.

Ennätysmäärä uusia tamperelaisia

Tampereen väkiluku teki kasvuennätyksen. Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan Tampere kasvoi 4 837 uudella asukkaalla, ja vuoden 2022 lopussa tamperelaisia oli 249 060. Väkiluvun kasvu perustui ainoastaan muuttovoittoon, sillä syntyneitä oli ensimmäisen kerran kolmeen kymmeneen vuoteen vähemmän kuin kuolleita.

Työllisyystilanteessa hyviä uutisia

Työllisyystilanne jatkoi kohentumistaan. Tampereen työttömyysaste oli vuoden alussa 11,4 prosenttia, ja kevään

aikana se alitti jopa kymmenen prosentin rajan ensi kertaa sitten finanssikriisin alkamisen vuonna 2008. Kuuden suurimman kaupungin vertailussa Tampereen työttömyys on laskenut toiseksi alhaisimmaksi Espoon jälkeen.

Kaupungin talous tasapainossa

Kaupungin myönteinen talouskehitys jatkui, mikä näkyi erinomaisena verotulojen kasvuna. Toimintamenojen kasvu oli maltillista, joten kaupungin talous pysyi kolmatta vuotta peräkkäin ylijäämäisenä huolimatta koronatukien ja myyntivoittojen huomattavasta vähenemisestä. Tilikauden tulokseksi muodostui 17,8 miljoonaa euroa. Tampereen kaupunkikonserni teki myös erittäin vahvan tuloksen ja konsernin tulos oli 114,2 miljoonaa euroa.

Kaupungin voimakas kasvu näkyi suurina investointitarpeina. Investointeja tehtiin 238,6 miljoonalla eurolla. Hyvän vuosikatteen seurauksena asukaskohtainen lainamäärä kasvoi 71 eurolla, mutta uutta pitkäaikaista lainaa rahoilaitoksilta ei kuitenkaan tarvittu. Lainamäärän kasvu aiheutui lyhytaikaisen konsernitilivelan kasvusta tytäryhtiöille.

Tampereen kaupungin vuoden 2023 talousarvio on tasapainossa ja kaupungin rahalaitoksilta nostama lainamäärä ei kasva. Valtiovarainministeriö on arvioinut kuntien talouden kiristyvän selvästi vuoden 2023 jälkeen. Tämän kirittää tulevien vuosien talouden ja toiminnan yhteensovittamista.

Tapahtumien vuosi

Monella tavalla vaikea vuosi oli toisaalta pitkän korona-ajan jälkeen myös ilon, menojen ja vilkkaiden suur tapahtumien vuosi Tampereella. Touko-heinäkuussa käytiin muun muassa jääkiekon miesten MM-kilpailut, voimistelun Gymnaestrada, mastersyleisurheilun MM-kilpailut ja pesäpallon Itä-Länsi-ottelut. Vauhdikkaaseen vuoteen mahtui myös muun muassa koripallon MM-karsintaottelu. Vuonna 2022 alkoi valmistautuminen vuoteen 2023, jolloin Tampere emännöi toistamiseen yhdessä Latvian Riian kanssa jääkiekon miesten MM-kilpailuja.

Myös kulttuuritapahtumia riitti teatterien palattua koronan jälkeen normaaliin, ja esimerkiksi Sara Hildénin taidemuseossa Thomas Houseagon, Nick Caven ja Brad Pittin yhteinen WE-näytely keräsi huiman suosion. Uusi Nokia Arena lunasti paikkansa tamperelaisen kiekon ja konserttien huippuareenana.

Ratikalla matkustaminen osoittautui suosituksi. Sillä tehtiin ensimmäisen käyttövuoden aikana lähes 10 miljoonaa matkaa, ja syksyllä 2022 matkamäärät jatkoivat kasvuaan. Marraskuussa ratikalla tehtiin yhden päivän aikana ensimmäistä kertaa yli 50 000 matkaa.

Anna-Kaisa Ikonen
pormestari

SISÄLLYS

PORMESTARIN KATSAUS	3
TOIMINTAKERTOMUS	9
Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa.....	11
Tampereen kaupungin hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset	11
Yleinen ja alueen taloudellinen kehitys	13
Olennaiset muutokset toiminnassa ja taloudessa	16
Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä.....	18
Henkilöstö.....	19
Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista.....	22
Ympäristö- ja ilmastotekijät.....	25
Korruption ja lahjonnan torjunta ja ihmisoikeusasiat.....	30
Sisäisen valvonnan järjestäminen ja kokonaisarvio	31
Tilikauden tuloksen muodostuminen	33
Tuloslaskelma	33
Tuloslaskelman analysointi.....	33
Toiminnan rahoitus	36
Rahoituslaskelma.....	36
Rahoituslaskelman analysointi	37
Tasetarkastelu	39
Tase.....	39
Taseen analysointi.....	41
Kokonaistulot ja -menot.....	42
Kaupunkikonsernin toiminta ja talous.....	43
Konsernin toiminnassa ja rakenteessa tapahtuneet muutokset.....	43
Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä	44
Konsernirakenne	47
Konsernitilinpäätös.....	48
Konsernituloslaskelma	48
Konsernituloslaskelman analysointi.....	49
Konsernin rahoituslaskelma	50
Konsernin rahoituslaskelman analysointi.....	50
Konsernitase	52
Konsernitaseen analysointi	52
Kaupunginhallituksen esitys tilikauden tuloksen käsittelystä	54
TALOUSARVION TOTEUTUMINEN	55
Talousarvion toteutuminen.....	57
Olennaiset poikkeamat talousarvioon.....	58
Yhteenveto poikkeamista talousarvioon, sitovat erät	59
LASKELMAOSA.....	62
Laskelmaosan toteutuminen	62
Tuloslaskelman toteumavertailu	62
Verotulot	64
Valtionosuudet.....	66
Korkotulot ja -kulut	67
Muut rahoitustuotot ja -kulut	68
Investointien toteumavertailu	69
Rahoituslaskelman toteumavertailu	71
Antolainan muutokset	73
Korollisten velkojen muutokset	73

STRATEGIAOSA	74
Strategian toteutuminen.....	74
Kuntalaisten hyvinvointi ja terveys.....	77
Hankintojen kehittäminen	78
Tuottavuuden tila.....	80
KÄYTTÖTALOUS JA INVESTOINNIT YKSIKÖITTÄIN	83
SIVISTYSPALVELUJEN PALVELUALUE.....	85
Sivistys- ja kulttuurilautakunta.....	85
Varhaiskasvatus ja esiopetus.....	89
Perusopetus.....	91
Kulttuuri	92
Liikunta ja nuoriso	93
SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUJEN PALVELUALUE	94
Sosiaali- ja terveyslautakunta.....	94
Ikäihmisten palvelut	98
Lasten, nuorten ja perheiden palvelut	100
Vastaanottopalvelut	101
Psykososiaalisen tuen palvelut.....	102
Sairaalapalvelut	104
ELINVOIMAN JA KILPAILUKYVYN PALVELUALUE	106
Elinvoima- ja osaamislautakunta.....	106
Ammatillinen koulutus.....	112
Lukiokoulutus	114
Työllisyys- ja kasvupalvelut	115
Vetovoima ja edunvalvonta	117
Elinkeinopalvelut.....	118
Kehitysohjelmat.....	119
Asunto- ja kiinteistölautakunta.....	120
Kiinteistöt, tilat ja asuntopolitiikka	129
KAUPUNKIYMPÄRISTÖN PALVELUALUE.....	130
Yhdyskuntalautakunta	130
Kaupunkiympäristön suunnittelu	135
Kaupunkiympäristön rakennuttaminen	137
Kestävä kaupunki.....	139
Joukkoliikennelautakunta.....	140
Joukkoliikenne.....	143
KEHITYSOHJELMAT.....	144
Hiedanranta	144
Viiden tähden keskusta	146
Tampere Junior.....	148
Elämystalouden kehitysohjelma	149
Älykaupunki kaupunkilaisille	150
Hiilineutraaleja tekoja	151
KONSERNIHALLINTO	152
Konsernihallinto	152
Yhteiset erät.....	156

TASEYKSIKÖT	159
Pirkanmaan pelastuslaitos	161
Liikelaitokset.....	162
KONSERNIIN KUULUVAT TYTÄRYHTIÖT JA YHTEISÖT	164
TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	169
Tuloslaskelma	171
Rahoituslaskelma.....	172
Tase	173
Konsernituloslaskelma	175
Konsernin rahoituslaskelma	176
Konsernitase	177
LIITETIEDOT	179
Tilinpäätöksen laatimista ja esittämistapaa koskevat liitetiedot	181
Kaupungin tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot.....	181
Kaupungin tilinpäätöksen esittämistapaa koskevat liitetiedot	182
Konsernitilinpäätöksen laatimista ja esittämistapaa koskevat liitetiedot	183
Tuloslaskelman liitetiedot	185
Tasetta koskevat liitetiedot	190
Taseen vastaavia koskevat liitetiedot.....	190
Taseen vastattavia koskevat liitetiedot.....	197
Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot	201
Henkilöstöä, tilintarkastajien palkkioita ja intressitahotapahtumia koskevat liitetiedot....	207
ERILLISTILINPÄÄTÖKSET JA MUUT ERIYTETYT LASKELMAT	209
Pirkanmaan pelastuslaitos	211
Toimintakertomus	211
Tilinpäätöksen liitetiedot.....	217
Liikelaitokset	221
Tampereen Vesi Liikelaitos.....	221
Toimintakertomus	221
Tilinpäätöksen liitetiedot	227
Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitos	231
Toimintakertomus	231
Tilinpäätöksen liitetiedot	237
Rahastot	240
Vahinkorahasto	240
Muut eriytetyt laskelmat.....	243
Kuvaus eriytettävistä palveluista	245
RAITIOTIE	246
LUETTELOT JA SELVITYKSET	251
Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista	252
Luettelo käytetyistä tositelajeista.....	253
TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUS JA TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ	254

Toimintakertomus

OLENNAISET TAPAHTUMAT TOIMINNASSA JA TALOUDESSA

Tampereen kaupungin hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Valtuusto

Tampereen kaupungin ylin päättävä toimielin on valtuusto, johon kuuluu 67 valtuutettua. Valtuusto vastaa kaupungin toiminnasta ja taloudesta.

Suurimmat puolueet olivat Kokoomus, SDP ja Vihreät. Kuvio 1 kuvaa valtuuston kokoonpanoa valtuustoryhmittäin 31.12.2022.

Valtuuston puheenjohtajana toimi Ilmari Nurminen (SDP), ensimmäisenä varapuheenjohtajana Ilkka Sasi (Kok.), toisena varapuheenjohtajana Jaakko Mustakallio (Vihr.) ja kolmantena varapuheenjohtajana Mikko Aaltonen (Vas.).

Valtuustoryhmien puheenjohtajista koostuva puheenjohtajatoimikunta suunnittelee valtuuston kokousten läpivientiä.

Kaupunginhallitus

Kaupunginhallitus ja konsernijohto johtavat kaupungin ja kaupunkikonsernin toimintaa, hallintoa ja taloutta. Kaupunginhallitus vastaa kaupungin toiminnan yhteensovittamisesta ja omistajaohjauksesta sekä kaupungin henkilöstöpolitiikasta ja huolehtii kau-

pungin sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä.

Kaupunginhallituksessa pormestari esittelee toimikautensa seutu- ja kaupunkistrategian, ja vuosittaisen talousarvion ja -suunnitelman. Muut asiat esittelee konsernijohtaja.

Kaupunginhallitukseen kuuluu yhteensä 13 jäsentä. Kaupunginhallituksen puheenjohtajana toimi pormestari Anna-Kaisa Ikonen (Kok.), ensimmäisenä varapuheenjohtajana Lauri Lyly (SDP), toisena varapuheenjohtajana Kalervo Kummola (Kok.) ja kolmantena varapuheenjohtajana Lassi Kaleva (PS).

Muut jäsenet olivat:

Dündar-Järvinen Aila (SDP)

Hanhela Milka (Vas.)

Jussila Anne-Mari (Kok.)

Kaivonen Kirsi (SDP)

Krasniqi Brigita (Vihr.)

Markkanen Jouni (Kok.)

Raevaara Aarne (PS)

Stenhäll Jaakko (Vihr.)

Tanus Sari (KD)

Kaupunginhallituksessa on konsernijaosto, joka vastaa omistajaohjauksen ja konsernivalvonnan täytäntöön-

panosta liikelaitosten, tytäryhteisöjen ja säätiöiden osalta sekä muista sille määrätyistä tehtävistä.

Puheenjohtajana toimi Lauri Lyly (SDP), ensimmäisenä varapuheenjohtajana Kalervo Kummola (Kok.) ja toisena varapuheenjohtajana Olga Haapa-aho (Vihr.).

Muut jäsenet olivat:

Dündar-Järvinen Aila (SDP)

Hanhilahti Vilhartin (Kesk.)

Karintaus Katja (Kok.)

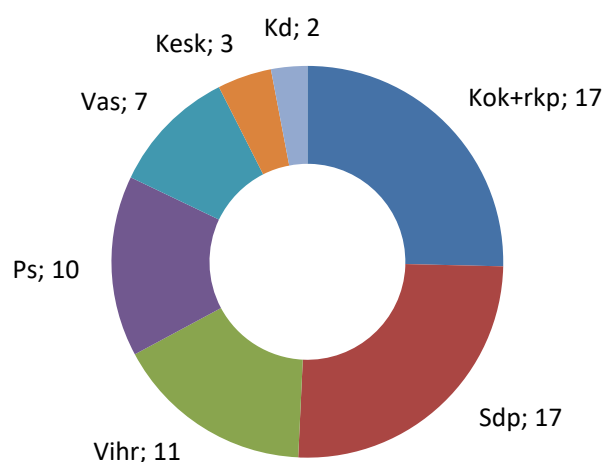
Markkanen Jouni (Kok.)

Schafeitel Yrjö (PS)

Tapio Noora (Vas.)

Konsernihallinnossa toimi pormestarin suorassa alaisuudessa neljä apulaispormestaria, konsernijohtaja ja pormestarin esikunta.

Konsernijohtajan alaisuudessa toimivat sosiaali- ja terveystalouden, sivistyspalvelujen, elinvoiman ja kilpailukykyyn sekä kaupunkiympäristön palvelualueiden johtajat ja heidän esikuntansa sekä kuusi koko kaupunkikonsernin toimintaa ja sen kehittämistä ohjaavaa ja tukevaa konserniyksikköä: hallintoyksikkö, henkilöstöyksik-

Kuvio 1: Kaupunginvaltuuston kokoonpano valtuustoryhmittäin 31.12.2022

kö, omistajaohjausyksikkö, strategia- ja kehittämysyksikkö, talousyksikkö sekä tietohallintoyksikkö. Lisäksi konserni-johtajan alaisuudessa toimi sisäinen tarkastus.

Apulaispormestareina toimivat Matti Helimo (Vihr.), Aleksi Jäntti (Kok.), Johanna Loukaskorpi (SDP) ja Pekka Salmi (SDP).

Lautakunnat, johtokunnat ja toimikunnat

Lautakuntien tehtävänä on vastata palvelujen järjestämisestä, tuottamisesta

ja kehittämisestä ja ohjata toiminnan ja talouden suunnittelua.

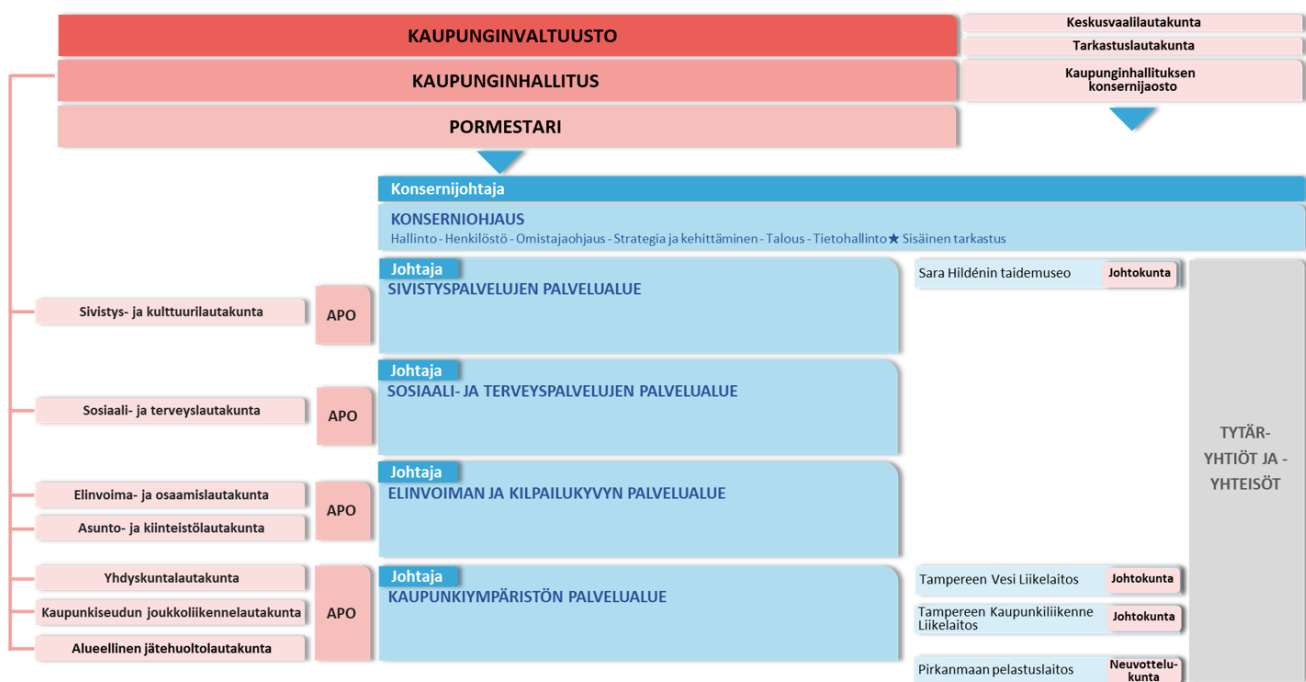
Lautakunnat olivat sosiaali- ja terveyslautakunta, sivistys- ja kulttuurilautakunta, elinvoima- ja osaamislautakunta, asunto- ja kiinteistölautekunta, yhdyskuntalautekunta, alueellinen jätehuoltolautekunta, Tampereen kaupunkiseudun joukkoliikennelautekunta, tarkastuslautakunta ja keskusvaalilautekunta.

Johtokunnat olivat Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitoksen johtokunta, Tampereen Vesi Liikelaitoksen joh-

tokunta ja Sara Hildénin taidemuseon johtokunta.

8 toimikuntaa ja Pirkanmaan pelastustoimen neuvottelukunta huolehtivat niille annettujen tehtävien toteuttamisesta.

TAMPEREEN KAUPUNGIN ORGANISAATIO 31.12.2022

Yleinen ja alueen taloudellinen kehitys

Talouden kehitys

Valtiovarainministeriön joulukuussa 2022 ilmestyneessä julkaisussa ”Taloudellinen katsaus, talvi 2022” on enustettu Suomen lähivuosien talouskehitystä vuoteen 2027 asti.

Valtiovarainministeriö arvioi bruttokansantuotteen supistuvan Suomessa 0,2 prosenttia vuonna 2023. Yksityinen kulutus vähenee, kun hintojen nopea nousu heikentää kotitalouksien reaalisia käytettävissä olevia tuloja. Bruttokansantuotteen kasvun ennustetaan toipuvan vuonna 2024 1,2 prosenttiin, kun inflaatio hidastuu ja tulojen kasvu nopeutuu. Vaikka työllisyyden arvioidaan laskevan lievästi vuonna 2023, työllisyystilanteen arvioidaan säilyvän hyvänä ja työllisyysaste nousee vuoteen 2025 mennessä 74,4 prosenttiin. Vuosina 2025–2027 bruttokansantuotteen kasvun arvioidaan olevan talouden potentiaalista kasvua nopeampaa, noin 1,4 prosenttia vuosittain.

Valtiovarainministeriö arvioi kuntien alijäämän kasvavan vuonna 2022 0,4 prosenttiin suhteessa bruttokansantuotteeseen. Kuntien verotulot kehittyivät vuonna 2022 hyvin suotuisasti, mutta kuntien menot kasvoivat tuloja nopeammin.

Vaikka väestön ikääntymisestä aiheutuvat sosiaali- ja terveydenhuollon kas-

vavat menopaineet poistuivat kuntien vastuulta vuoden 2023 alusta, kuntien tulojen ja menojen välinen epätasapaino on kasvamassa. Valtiovarainministeriö arvioi kuntien alijäämän jatkavan kasvuaan ja alijäämän suhteessa bruttokansantuotteeseen arvioidaan nousevan 0,6 prosenttiin vuosina 2026-2027.

Helmikuussa 2023 julkaistiin ennakkoarvioita kuntien ja kuntayhtymien vuoden 2022 tilinpäätöksistä. Tilinpäätösarvioiden mukaan kuntatalous heikkeni vuonna 2022 hieman, mutta pysyi keskimäärin tasapainossa. Kuntien väliset erot olivat kuitenkin huomattavan suuret. Viime vuoteen sisältyi useita kertaluonteisia tulosta parantavia tekijöitä, mikä antaa liian positiivisen kuvan kuntien taloudesta.

Kuntien myyntivoitot olivat poikkeuksellisen suuria, lähes 900 miljoonaa euroa, sillä monessa kunnassa myytiin sote-kiinteistöjä. Kuntien välillä oli suurta hajontaa. Ennakkotietojen mukaan Manner-Suomen kunnista 14 kunnan vuosikate jäi negatiiviseksi ja 92 kunnan tulos painui alijäämäiseksi.

Kuntien yhteenlaskettu tilikauden tulos oli 1,3 mrd. euroa. Ilman myyntivoittoja tulos olisi kuitenkin jäänyt alle 400 miljoonan euron. Kunnat saivat valtiolta koronakuluja vastaavia avustuksia 460 miljoonaa euroa.

Tampereen kaupungin tilikauden tulos oli 17,8 milj. euroa, mikä oli 44,4 milj. euroa alkuperäistä talousarviota ja 11,1 muutettua talousarviota parempi. Myyntivoittojen ja maankäyttösovimuskorvausten määrä putosi 55 miljoonalla eurolla edellisestä vuodesta. Tilinpäätösennakkotietojen mukaan Pirkanmaan 23 kunnasta 7 kuntaa tekee negatiivisen tuloksen.

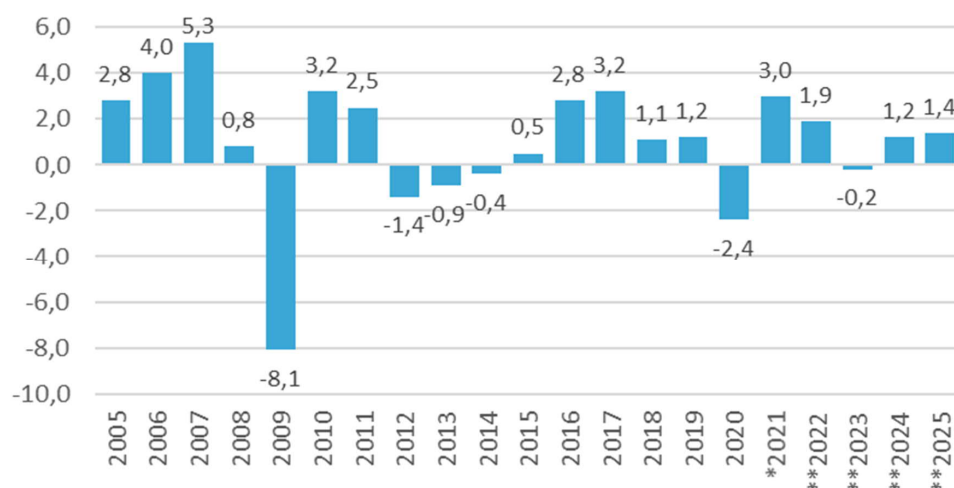
Väestö

Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan Tampere kasvoi 4 837 asukkaalla (+2,0 %) vuoden 2022 aikana. Vuoden 2022 lopussa tamperelaisia oli 249 060.

Myönteinen kehitys perustui ainoastaan muuttovoittoon, sillä syntyneitä oli ensimmäisen kerran kolmeenkymmeneen vuoteen vähemmän kuin kuolleita. Uusia tamperelaisia syntyi 2 099, ja luonnollinen väestömuutos oli -208 asukasta. Sekä kuntien välinen nettomuutto, 2 676 asukasta, että nettomaahanmuutto, 2 336 asukasta, kasvoi aiempiin vuosiin verrattuna.

Tampereen kaupunkiseudun väkiluku oli ennakkotiedon mukaan vuoden 2022 lopussa 409 421 asukasta. Kuluksen vuoden kasvu oli 6 367 asukasta. Kasvu on keskittynyt keskuskaupunkiin. Tampereen osuus kaupunkiseudun kasvusta oli noin 76 prosenttia.

BRUTTOKANSANTUOTTEEN VOLYYMIN MUUTOS
2000-LUVULLA

*2021
Tilastokeskuksen ennakkotieto
**2022-2025
valtiovarainministeriön ennuste

Työ ja elinkeinot

Työllisyystilanne on jatkanut kohen- tumistaan vuonna 2022. Tampereen työttömyysaste oli vuoden alussa 11,4 prosenttia, ja kevään aikana se alitti kymmenen prosentin rajan ensi kertaa sitten finanssikriisin alkamisen vuonna 2008. Loka-marraskuussa lähestyttiin jo yhdeksää prosenttia (9,2 %). Joulukuussa työttömien määrä (12 353 hlöä) ja työttömyysaste (10,2 %) hieman kasvoivat kausimaiseen tapaan. Tampereen ja valtakunnallisen työttömyyden (12/2022: 9,9 %) välinen erotus on kurotunut hyvin vähäiseksi.

Vuodentakaiseen joulukuuhun verrattuna työttömien työnhakijoiden määrä on vähentynyt 1360 henkilöllä. Työttömyys on laskenut erityisesti pitkäaikaistyöttömien (-28 %) ja koko-aikaisesti lomautettujen (-25 %) keskuudessa. Nuorten alle 25-vuotiaiden työttömien määrä on vähentynyt vuodentakaisesta 14 prosenttia ja yli 50-vuotiaiden 12 prosenttia. Ulkomaa-laisten työttömien työnhakijoiden määrä on ollut kasvussa (19 %).

Tampereen työttömyys on kuusikko-kaupungeista toiseksi vähäisintä heti Espoon jälkeen. Kaupunkiseudun ja maakunnan kunnissa työttömyysaste on parhaimmillaan laskenut noin viiteen prosenttiin.

Tampere on merkittävä työpaikka-keskittymä 110 430 työllisellä asukkaallaan ja 131 390 työpaikallaan (31.12.2021, Tilastokeskus). Uusien yritysten perustaminen hieman vähentyi vuonna 2022 edellisvuoden korkeaan tasoon verrattuna, mutta säilyi edelleen hyvin aktiivisena (noin 1850 uutta yritystä kaupparekisterissä). Tulorekisterin mukainen palkkasumma on kehittynyt Tampereella verrattain hyvin maan suurimpien kaupunkien välisessä vertailussa. Pirkanmaan työllisyysaste oli vuoden 2022 viimeisellä neljänneksellä 74,6 prosenttia, kun koko maassa se oli Tilastokeskuksen mukaan 73,8 prosenttia.

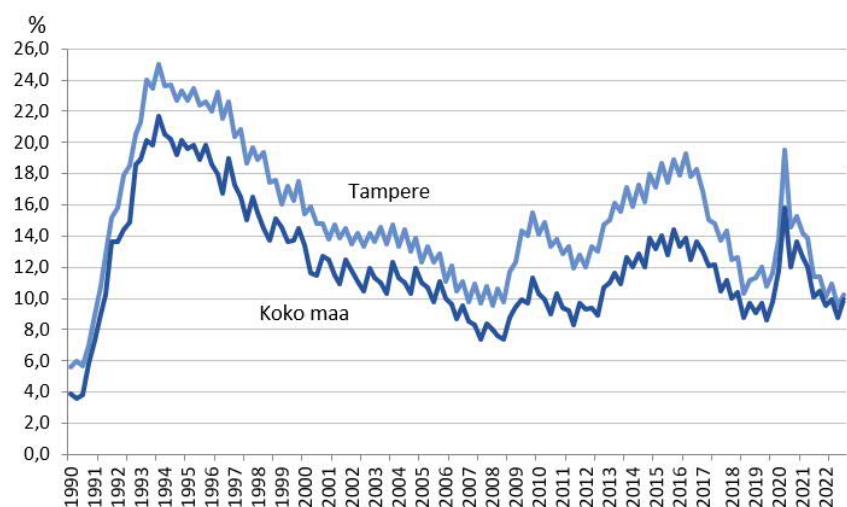
Asuminen

Tampereelle valmistui noin 4 600 asuntoa vuonna 2022. Valtaosa asunnoista on yksiöitä sekä kaksioita ja ne sijoittuvat kerrostaloihin.

Neljäs MAL-sopimuskausi alkoi vuonna 2020. Sopimuskauden, 2020-2023,

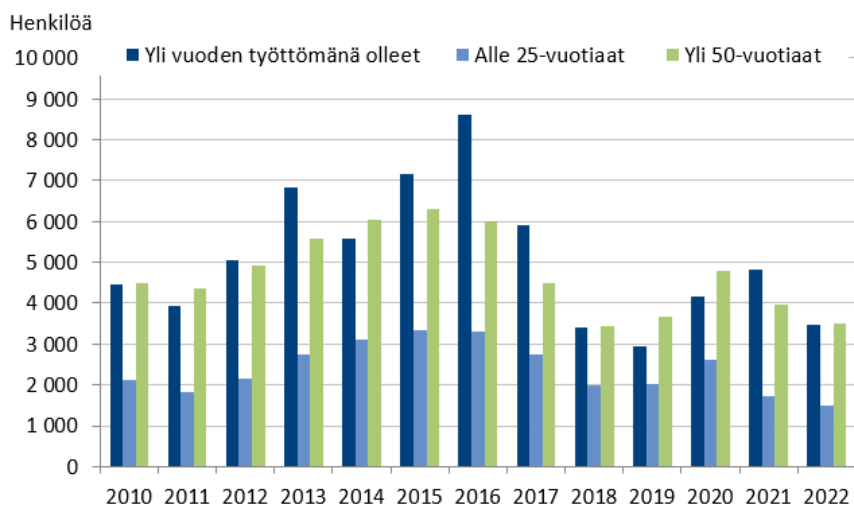
aikana keskustoihin ja joukkoliikennevyöhykkeelle rakennettavien asuntojen kuntakohtainen minimimitavoite Tampereen osalta on 1 910 asuntoa vuodessa.

TAMPEREEN JA KOKO MAAN TYÖTTÖMYYSASTE 1990-2022, NELJÄNNESVUOSITTAIN

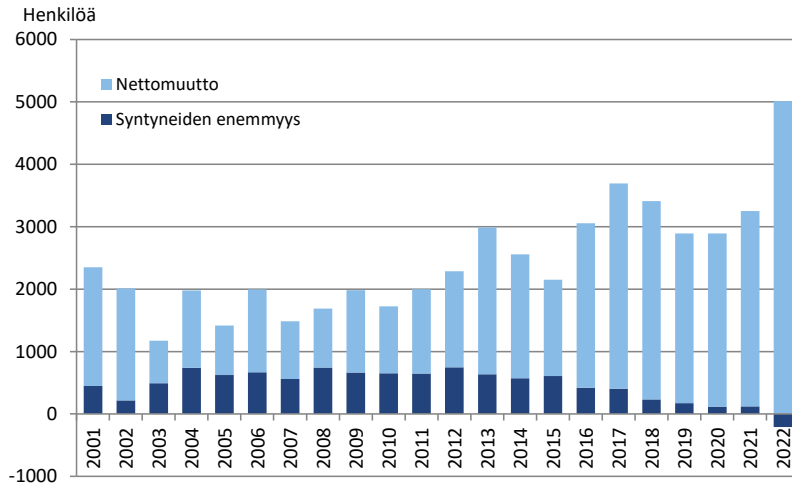
Lähde: TEM työnvälitystilasto

NUORTEN, YLI 50-VUOTIAIDEN JA PITKÄAIKAISTYÖTTÖMIEN MÄÄRÄ, JOULUKUU

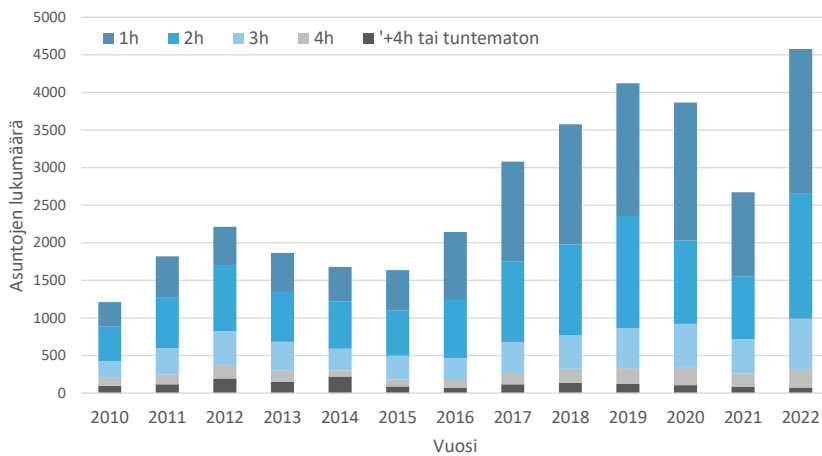
Lähde: TEM työnvälitystilasto

VÄESTÖNMUUTOKSET 2000-LUVULLA

Lähde: Tilastokeskus

VALMISTUNEET ASUNNOT ASUNTOTYYPEITTÄIN

Lähde: Facta-kuntarekisteri

Olennaiset muutokset toiminnassa ja taloudessa

Tuloperusteiden muutokset

Verotuloja kertyi 1 192,3 milj. euroa, mikä ylitti muutetun talousarvion 8,0 milj. eurolla. Verotulojen kokonaismäärä kasvoi 74,8 milj. eurolla (6,7 %) vuodesta 2021. Kuntien verotulojen tilitykset kasvoivat yhteensä 5,3 prosenttia vuonna 2022.

Kunnallisverotuloja kertyi 953,9 milj. euroa, mikä oli 57,1 milj. euroa (6,4 %) edellisvuotta enemmän. Kunnallisverojen kasvu oli huomattavan korkea, mihin vaikutti erityisesti parantunut työllisyyskehitys. Koko maassa kuntien kunnallisverotilitykset kasvoivat 5,1 %.

Yhteisöverotuloja kertyi 138,8 milj. euroa, mikä oli 11,3 milj. euron (8,8 %) vuotta 2021 enemmän. Kasvu oli erittäin vahvaa, kun otetaan huomioon, että kuntaryhmän jako-osuuden määräraikainen 10 prosenttiyksikön korotus poistui vuodelle 2022. Kuntien yhteisöverotilitykset kasvoivat 6,6 prosenttia.

Kiinteistöverotuloja kertyi 99,6 milj. euroa. Kiinteistöverotilitykset kasvoivat edellisestä vuodesta 6,3 milj. euroa (6,8 %). Kuntien kiinteistöverotilitykset kasvoivat 6,3 %.

Valtionosuuksia kertyi yhteensä 373,9 milj. euroa. Valtionosuudet kasvoivat edellisestä vuodesta 13,1 milj. euroa (3,6 %). Valtionosuuksien kasvu aiheutui kokonaisuudessaan veromenetysten kompensatiosta.

Peruspalvelujen valtionosuutta saatiin 169,4 milj. euroa, missä oli 4,4 milj. euron pudotus vuodesta 2021. Tampereen saama peruspalvelujen valtionosuus väheni edellisestä vuodesta 4,4 milj. eurolla, vaikka koko maassa peruspalvelujen valtionosuuksia kertyi yli 300 milj. euroa edellisvuotta enemmän. Valtionosuusjärjestelmään sisältyvän veromenetysten kompensatio oli 115,9 milj. euroa. Opetus- ja kulttuuri-toimen muut valtionosuudet olivat 78,4 milj. euroa, mikä oli 4,4 milj. euroa (5,9 %) vuotta 2021 enemmän.

Kaupungin tehtävien ja toiminnan muutokset

Sosiaali- ja terveystalouden sekä pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyi kunnilta hyvinvointialueille vuoden 2023 alusta. Kyseessä on erittäin suuri hallinnon uudistus ja muutos kuntien toimintaan. Uudistuksen valmistelua varten kaupungissa perustettiin Siirto- ja -projekti, joka koordinoi sosiaali- ja terveystalouden ja pelastustoimen sujuvan luovutuksen hyvinvointialueelle huolehtien toiminnan jatkuvuuden turvaamisesta kaupungin kokonaisedun mukaisesti. Projekti toteutettiin ajalla 21.9.2021-31.3.2023.

Kaupungin sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtävissä toimivat henkilöt siirtyivät liikkeenluovutuksella Pirkanmaan hyvinvointialueen palvelukseen samoin kuin opiskeluhoollon psykologit ja kuraattorit. Lisäksi konsernihallinnon tukipalvelutehtävistä siirtyi henkilöstöä hyvinvointialueelle. Sosiaali- ja terveystalouden sekä pelastustoimen käytössä oleva irtain omaisuus sekä sopimukset ja vastuut siirtyivät hyvinvointialueelle. Sosiaali- ja terveystalouden lautakunta ja sen yksilöasioiden jaosto, apulaispormestarin tehtävä sekä Pirkanmaan pelastuslaitos neuvottelukuntineen lakkasivat toimintansa uudistuksen myötä. Sosiaali- ja terveystalouden lautakunnan toimikausi päättyi maaliskuussa 2023 ja apulaispormestarin tehtävä kesäkuussa 2023. Vuoden 2023 aikana apulaispormestari on hoitanut tehtävänsä 40 prosentin osuudella. Uudistuksen myötä Tampereen kaupungilta siirtyi Pirkanmaan hyvinvointialueelle noin 5925 työntekijää.

Tampere käynnisti valmistautumisen yhdessä Pirkanmaan kuntien kanssa TE-palvelu-uudistukseen, jossa perinteisesti valtion hoitamat työllisyys- ja yrityspalvelut siirretään kuntien järjestämisvastuulle 1.1.2025. Järjestämis-

vastuu on joko vastuukunnalla tai kuntayhtymällä. Jos työvoiman määrä on alle 20 000, on kuntien pääsääntöisesti muodostettava yhteistoiminta-alue. Palvelujen rahoitus ja työttömyysturvamaksuihin liittyvä kannustinmalli on kuntakohtainen. Lisäksi uudistukseen liittyy ohjausjärjestelmän uudistaminen. Uudistus muuttaa merkittävästi palvelutuotantoa ja vahvistaa kuntayhteistyötä. Toimintaa ohjaava lainsäädäntö uudistuu vuosien 2023–2025 aikana. Uudistukseen edetään Pirkanmaan työllisyyden edistämisen kuntakokeilun kautta, joka jatkuu vuoden 2024 loppuun. Uudistuksella on liittymäpinta kotoutumisen kokonaisuudistukseen. Lisäksi uudistuksella on hyvinvointialueen kanssa laajoja asiakaspalveluun liittyviä lakisäätöisiä yhdyspintoja, jotka jo kuntakokeilun aikana valmistellaan kuntayhteistyössä työllisyyspalvelujen ja kotoutumispalvelujen osalta.

Vuoden 2022 aikana kaupungin hankintatoimen organisoitumisessa varauduttiin sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen tuomiin muutoksiin. Kaupungin hankinnat jaoteltiin tarkoituksenmukaisiksi kokonaisuusiksi ja valmistaututtiin vuonna 2023 käynnistyvään hankintojen kategoriajohtamisen malliin.

Olennaiset poikkeamat talousarvioon

Vuoden 2022 alkuperäisessä talousarviossa tilikauden tulos oli 26,6 milj. euroa alijäämäinen ja nettoinvestointeja budjetoitiin 234,6 milj. eurolla. Valtuusto päätti vuoden 2022 aikana talousarviomuutoksista kolmessa kokouksessa. Kaupunginvaltuuston talousarviomuutosten jälkeen tilikauden tulostavoite oli 7,9 milj. euroa ylijäämäinen ja nettoinvestoinnit olivat 290,6 milj. euroa. Talousarviomuutokset heikensivät toimintakatetta 37,9 milj. euroa. Verotu-

loja lisättiin 68,5 milj. euroa perustuen yhteisöverojen ja kunnallisverojen hyvään kertymään. Investointimenoja lisättiin yhteensä 56,0 milj. euroa ja pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustuloja vähennettiin 45,3 milj. euroa. Investointien muutokset liittyivät vuodelta 2021 siirtyneiden hankkeiden uudelleenbudjetointiin sekä hankkeiden ajoitusmuutoksiin. Luovutustulojen vähennys oli seurausta sote-kiinteistöjen myynnin siirtymisestä. Pitkäaikaisten lainojen lisäyksistä luovuttiin kokonaan, jonka seurauksena kirjattiin 140 milj. euron talousarviomuutos.

Kaupungin tilikauden tulos toteutui 11,1 milj. euroa ja toimintakate 12,6 milj. euroa muutettua talousarviota parempana. Toimintatuotoissa budjetoitua parempana toteutuvat erityisesti myyntituotot sekä tuet ja avustukset. Sosiaali- ja terveystalouden välittömiin koronakustannuksiin saatu valtionavustus oli yhteensä 17,4 milj. euroa, mikä kattoi 78 prosenttia aiheutuneista kustannuksista. Toimintakulujen suurimmat ylitykset olivat palvelujen ostoissa. Palvelujen ostojen ylitykseen vaikutti muun muassa palvelutarpeen kasvu ja kustannustason nousu, työvoimavajeen kattaminen työvoiman vuokrauksella sekä koronatestauksen ja työterveyshuollon kustannukset. Vastaavasti henkilöstökulut toteutui budjetoitua pienempinä muun muassa rekrytointihaasteista johtuen.

Talousarviomuutoksia ei kohdistettu arvioituihin korona-avustuksiin ja koronakustannuksiin, vaan ne näkyvät tilinpäätöksessä toimintatuottojen ja -kulujen ylityksinä.

Käyttötalouden osalta merkittävimmät poikkeamat muutettuun talousarvioon muodostuivat elinvoima- ja osaamislautakunnassa sekä sosiaali- ja terveyslautakunnassa. Elinvoima- ja osaamislautakunnan toimintakate alitui 9,3 milj. euroa muutetusta talousarviosta, mikä selittyy pääosin toimintakulujen alituksella. Toimintakulujen alitukset kohdistuivat pääasiassa palvelujen ostoihin sekä henkilöstökuluihin. Sosiaali- ja terveyslautakunnan toimintakate toteutui 2,2 milj. euroa muutettua talousarviota parempana. Toimintakate alitukseen vaikutti erityisesti sairaalapalvelujen kiireettömän hoidon toteutuminen suunniteltua pienempänä. Merkittävin toimintakate ylitys kohdistui sivistys- ja kulttuurilautakuntaan, jossa muutetun talousarvion mukainen toimintakate tavoitetaso ylitettiin 1,2 milj. eurolla.

Konsernihallinnon toimintakate toteutui 2,6 milj. euroa muutettua talousarviota parempana, mihin vaikutti mm. henkilöstökulujen ja palvelujen ostojen säästöt. Konsernihallinnolla valtuustoon nähden sitovaa oli ICT-kehittämisen toimintakate ja bruttoinvestoinnit yhteensä sekä yhteisten erien, tarkastuslautakunnan, keskusvaalilautakun-

nan ja muun konsernihallinnon toimintakateet.

Tampereen Vesi Liikelaitoksen liikelijäämä toteutui 1,4 milj. euroa muutettua talousarviota parempana.

Nettoinvestoinnit toteutuivat 56,7 milj. euroa budjetoitua pienempinä pääasiassa hankkeiden lykkäytymisen seurauksena. Nettoinvestoinnit toteutuivat budjetoitua pienempänä erityisesti asunto- ja kiinteistöalautakunnan osalta. Vuodelle 2023 uudelleen budjetoitavien hankkeiden kokonaismäärä oli 40,5 milj. euroa.

Suoraan kaupunkistrategiasta johdetuista 46 toiminnan tavoitteesta 25 toteutui ja 8 toteutui osittain. Tavoitteista 10 jäi toteutumatta ja 3 tavoitteen toteutumista ei voida arvioida. Liikelaitosten ja Pirkanmaan pelastuslaitoksen 11 toiminnan tavoitteesta 7 toteutui, 1 toteutui osittain ja 3 tavoitetta jäi toteutumatta. Tytäryhteisöjen 52 toiminnan tavoitteesta 35 toteutui, 3 toteutui osittain ja 14 jäi toteutumatta.

Merkittävät poikkeamat talousarvioon esitetään tarkemmin talousarvion toteumavertailu-osiossa.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Vuonna 2022 kaupungin toimintamenot kasvoivat 4,3 prosenttia ja toimintakate heikkeni 9,6 prosenttia. Asukaskohtaiset toimintamenot kasvoivat 2,3 prosenttia ja asukaskohtainen toimintakate heikkeni 7,5 prosenttia myyntivoittojen voimakkaan vähenemisen vuoksi. Vuoden 2022 tilikauden tulos oli 17,8 milj. euroa. Tulos laski 56,9 milj. euroa edellisestä vuodesta, sillä myyntivoitot vähenivät 54,5 milj. eurolla.

Vuoden 2023 alkuperäisen talousarvion vuosikate on 126,9 milj. euroa ja tilikauden tulos on 0. Sote-uudistuksen myötä talouden ennakoitavuus paranee. Verotulojen suotuisan kehityksen arvioidaan edelleen jatkuvan ja vuoden 2023 tuloksesta arvioidaan tulevan talousarviota parempi, jos työllisyyskehityksessä ei tapahdu nopeaa negatiivista kehitystä.

Kaupungin nettoinvestointimenot ovat vuoden 2023 alkuperäisessä talousarviossa 222,1 milj. euroa. Investointitaso on edelleen korkea suhteessa vuosikatteeseen nähden. Velkaantumisen hidastamiseksi tavoitellaan taloussuunnitelmakaudella 2023 – 2026 vuosikatteen nostamista vähintään 70 prosenttiin nettoinvestointien tasosta.

Kaupungin vuoden 2023 talouden arvioidaan toteutuvan alkuperäistä talousarviota hieman parempana, mutta nähtävissä on tilanteen vaikeutuvan merkittävästi vuodesta 2024 alkaen. Kaupungin talouden kannalta keskeistä on pitää toimintakatteen kasvu verorahoituksen kasvua selvästi pienempänä ja valtion tulee pidättäytyä uusista kuntataloutta rasittavista menoista.

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistuksen lopulliset

vaikutukset kuntien talouteen eivät ole vielä selvillä, joten vuoden 2024 talouden suunnittelua joudutaan valmistelemaan osittain epävarmojen tietojen pohjalta. Todennäköisesti hyvinvointialueen rahoitustarve kasvaa kuntien tarvetta nopeammin. Onkin pelättävissä, että valtio siirtää kuntien valtionosuusrahoitusta hyvinvointialueille arvioitua enemmän.

Henkilöstö

Henkilöstömäärän kehitys

Kaupungin henkilöstömäärä 31.12.2022 oli 14 641 henkilöä, josta vakinaisen henkilöstön osuus oli 11 501. Määräaikaista henkilöstöä oli 3 140, josta palkkatuetun henkilöstön osuus oli 217 henkilöä. Henkilöstöstä osa-aikaisia oli 1 927 henkilöä. Henkilöstömäärä sisältää myös työ- ja virkavapaalla olevat henkilöt.

Vuoden 2021 lopussa henkilöstömäärä oli 14 434. Henkilöstömäärä kasvoi 207 henkilöllä edelliseen vuoteen nähden lisääntyneen palvelutarpeen vuoksi.

Koivupirtin palvelukoti, mielenterveys- ja päihdekuntoutujien Jussi-koti sekä ikäihmisten tehostetun palveluasumisen yksikkö Tammistokoti siirtyivät vuoden 2022 aikana liikkeenluovutuksilla Tampereen kaupungille. Liikkeen-

luovutusten yhteydessä 89 henkilöä siirtyi kaupungin palvelukseen. Pirkanmaan hyvinvointialue aloitti toimintansa 1.1.2023, jolloin voimaanpanolain mukaiset tehtävät ja henkilöstö siirtyvät pois kaupungin järjestämisvastuun piiristä. Muutos tulee vähentämään henkilöstöä noin 5 900:llä vuoden 2022 viimeisen päivän henkilöstömäärään nähden.

Palkallisten henkilötyövuosien kehitys

Palkallisten henkilötyövuosien määrä vuonna 2022 oli 13 206 henkilötyövuotta, josta palkkatuetun henkilöstön osuus oli 180 henkilötyövuotta. Henkilötyövuodet alittivat muutetun talousarvion 641:llä.

Kaupungin henkilötyövuosien määrä kasvoi edellisvuoteen nähden 251 henkilötyövuodella (1,9 %). Kasvua selittää lisääntynyt palvelutarve sekä sairauspoissaolojen ja sijaistarpeen kasvu. Myös pitkittynyt koronapandemia sekä epävarmuuden, turvattomuuden ja kustannustason nousu vaikuttivat henkilöstötarpeeseen.

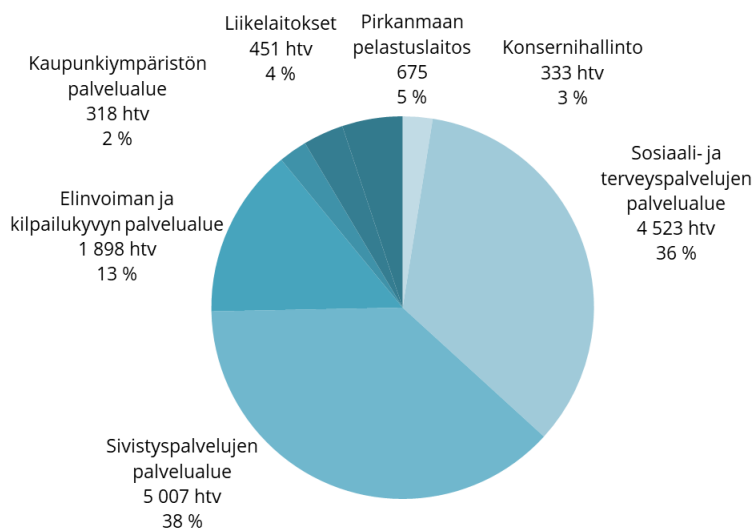
Henkilöstökulujen kehitys

Toteutuneet henkilöstökulut vuonna 2022 olivat 686,1 miljoonaa euroa. Vuoteen 2021 nähden henkilöstökulut kasvoivat 20,4 miljoonaa euroa (3,1 %). Henkilöstökulujen kasvua selittää palkallisten henkilötyövuosien kasvu sekä kunta-alan palkkaratkaisun vaikutukset.

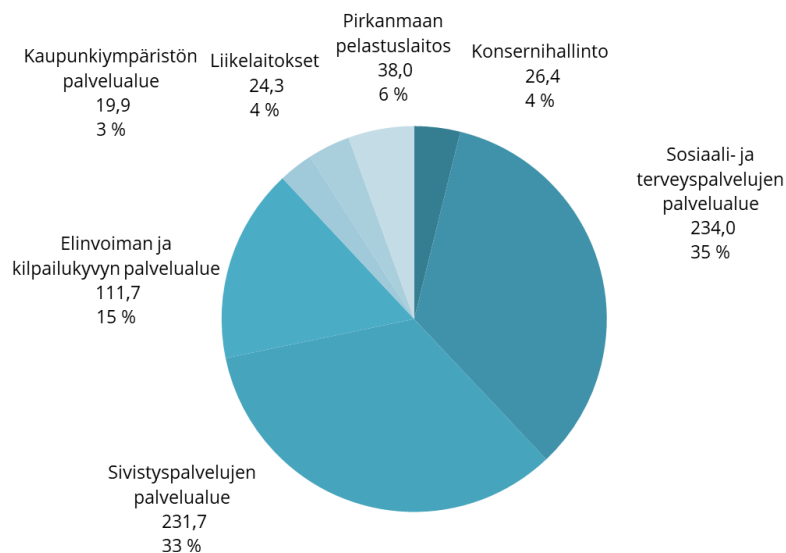
Palkallisten henkilötyövuosien kasvu lisäsi henkilöstökuluja noin 12,5 miljoonaa euroa. Taloudellisiin syihin perustuvia palkattomia vapaita pidettiin 6 280 henkilötyöpäivää (17 henkilötyövuotta), mikä vähensi palkka- ja sivukuluja noin 0,5 miljoonaa euroa. Kunta-alan palkkaratkaisun vaikutus vuonna 2022 oli noin 8,0 miljoonaa euroa.

Henkilöstökulut alittivat muutetun talousarvion 18,0 miljoonaa euroa. Sivistyspalveluissa henkilöstökulut ylittivät muutetun talousarvion 0,15 miljoonaa euroa. Henkilöstökulujen ylitykseen vaikuttivat arvioitua suurempi lomapalkkavelan muutos sekä sairauspoissaolojen

HENKILÖTYÖVUOSIEN MÄÄRÄ VUONNA 2022, HTV

HENKILÖSTÖKULUT VUONNA 2022, MILJ. EUROA

kasvun aiheuttama sijaistarve. Vastavasti kunta-alaan kohdistuneet työtaitelutoimet alensivat henkilöstökulujen toteumaa. Sosiaali- ja terveyspalveluissa henkilöstökulut toteutuivat 10,8 miljoonaa euroa muutettua talousarviota alhaisempina ikäihmisten palvelujen, suun terveydenhuollon ja sairaalapalveluiden rekrytointihaasteiden vuoksi. Henkilöstövajetta jouduttiin korvaamaan palvelujen ostoilla. Elinvoiman ja

kilpailukyyn palvelualueella henkilöstökulut alittivat muutetun talousarvion 4,0 miljoonaa euroa pääosin palkkatukityöllistämisen vähenemisen vuoksi. Ammatillisessa koulutuksessa henkilöstökulut ylittivät muutetun talousarvion 0,7 miljoonaa euroa. Opiskelijamäärien kasvuun on vastattu rekrytoimalla lisää henkilöstöä. Työllisyys- ja kasvupalveluissa henkilöstömenot toteutuivat 4,0 miljoonaa euroa vuosisuunnitelmaa

alhaisempina palkkatukityöllistämisen vähenemisen vuoksi. Kaupunkiympäristön palvelualueella henkilöstökulut alittivat muutetun talousarvion 0,5 miljoonaa euroa ja Konsernihallinnossa 2,4 miljoonaa euroa. Alituksia selittävät viivästyneet rekrytoinnit ja käynnistymättömät projektit.

Poikkeamia on tarkemmin analysoitu palvelualueiden ja taseyksiköiden osioissa.

Henkilöstökulut (milj. euroa)	TP 2021	TA 2022	Muutettu TA 2022	TP 2022	TP 22 / TP 21	%
Palkat ja palkkiot	-527,2	-553,9	-561,2	-547,2	-20,0	3,8
Henkilösivukulut						
Eläkekulut	-118,2	-121,7	-121,1	-118,5	-0,3	0,3
Muut henkilösivukulut	-20,3	-21,0	-21,7	-20,4	-0,1	0,4
Yhteensä	-665,7	-696,5	-704,1	-686,1	-20,4	3,1

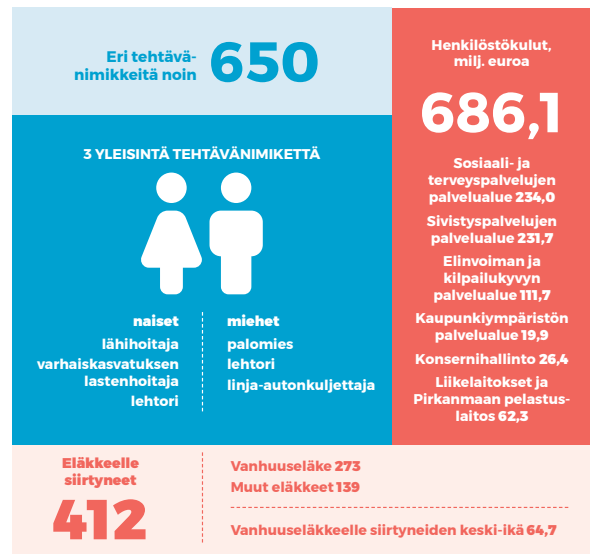
Henkilöstökulut ja palkalliset henkilötyövuodet (1 000 euroa ja htv)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero
	1 000 EUR	1 000 EUR	1 000 EUR	HTV	HTV	HTV
Konsernihallinto	-26 449	-28 892	2 443	333	352	-19
Sosiaali- ja terveyspalvelujen palvelualue	-234 014	-244 811	10 797	4 523	4 963	-440
Lasten, nuorten ja perheiden palvelut	-49 565	-49 891	326	898	906	-8
Vastaanottopalvelut	-43 088	-43 405	317	725	774	-49
Psykososiaalisen tuen palvelut	-24 954	-24 801	-153	527	535	-8
Ikäihmisten palvelut	-88 011	-95 578	7 567	1 877	2 199	-322
Sairaalapalvelut	-18 214	-20 866	2 652	307	358	-51
Muut yhteensä	-10 183	-10 271	88	189	191	-2
Sivistyspalvelujen palvelualue	-231 748	-231 600	-148	5 007	4 990	17
Varhaiskasvatus ja esiopetus	-77 534	-77 263	-271	1 905	1 908	-3
Perusopetus	-111 287	-111 032	-254	2 090	2 060	30
Kulttuuri	-25 982	-26 701	719	661	662	-1
Liikunta ja nuorisio	-14 074	-13 946	-127	296	306	-10
Muut yhteensä	-2 871	-2 657	-215	54	54	0
Elinvoiman ja kilpailukyyn palvelualue	-111 671	-115 723	4 052	1 898	2 049	-151
Ammatillinen koulutus	-66 056	-65 319	-737	1 115	1 153	-38
Lukiokoulutus	-22 564	-22 786	222	324	317	7
Työllisyys- ja kasvupalvelut	-16 199	-20 226	4 027	375	486	-111
Muut yhteensä	-6 852	-7 392	540	85	93	-8
Kaupunkiympäristön palvelualue	-19 889	-20 361	471	318	345	-27
Liikelaikokset yhteensä	-24 288	-24 386	99	451	461	-10
Tampereen Kaupunkiliikenne	-15 046	-14 831	-215	295	300	-5
Tampereen Vesi	-9 241	-9 555	314	157	161	-4
Pirkanmaan pelastuslaitos	-38 031	-38 284	252	675	686	-11
Yhteensä	-686 091	-704 057	17 966	13 206	13 846	-641

Työvoimakustannukset

Työvoimakustannukset saadaan las-
kemalla yhteen kaupungin oman hen-
kilöstön henkilöstökulut sekä vuok-
ratyövoiman käytöstä aiheutuneet
kustannukset. Vuonna 2022 työvoima-
kustannukset olivat 697,4 miljoonaa

euroa. Henkilöstökulujen osuus oli
686,1 miljoonaa euroa ja työvoiman
vuokrausmenojen osuus 11,3 miljo-
onaa euroa. Työvoimakustannukset alit-
tivat muutetun talousarvion 8,4 miljo-
onalla eurolla. Henkilöstökulujen osuus

alitukselta oli 18,0 miljoonaa euroa.
Työvoiman vuokrausmenojen osalta
muutettu talousarvio ylittyi 9,6 miljo-
onalla eurolla.

Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittämiseen vaikuttavista seikoista

Riskienhallinnan järjestämistapa

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen on tärkeä osa kuntakonsernin johtamista. Tampereen kaupunkikonsernin eri toimintayksiköt pitävät yllä ajantasaista riskiprofiilia toiminnastaan, jotta keskeiset uhat hallitaan ja mahdollisuudet hyödynnetään suunnitelmallisesti.

Sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa toteutetaan kaupunginvaltuuston hyväksymien periaatteiden mukaisesti. Kuntalain mukaisten sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteiden tarkoituksena on ohjata kaupunginhallitusta sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisessä. Riskienhallinnan ohjauksesta, koordinoinnista ja kehittämisestä vastaa Strategia- ja kehittämissyksikön riskienhallinta- turvallisuus ja varautumistiimi riskienhallinnan johtoryhmän tukena.

Talouden ja toimintaympäristön vaikutukset kaupunkikonserniin

Valtiovarainministeriö arvioi joulukuun 2022 Taloudellisessa katsauksessa, että Suomen bruttokansantuote kasvaa 1,9 prosenttia vuonna 2022 ja supistuu 0,2 prosentissa vuonna 2023. Bruttokansantuotteen kasvu toipuu vuonna 2024 1,2 prosenttiin, kun inflaatio hidastuu ja tulojen kasvu nopeutuu.

Kuntatalouden alijäämän arvioidaan heikkenevän vuonna 2022 0,4 prosenttiin suhteessa bruttokansantuotteen suhteeseen. Kuntien verotulot kehittyivät vuonna 2022 hyvin suotuisasti ja kuntien verotulot kasvoivat yhteensä 5,3 % Verorahoitusta kertyi vuonna 2022 kunnille hyvin siitäkin huolimatta, että yhteisöveron jako-osuuden korotus päättyi.

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtävät siirrettiin vuoden 2023 alusta hyvinvointialueille ja niitä vastaava rahoitus valtiolle. Kuntien tehtävät painottuvat uudistuksen jälkeen entistä vahvemmin varhaiskasvatukseen ja koulutukseen, joiden yhteenlasketun palvelutarpeen arvioidaan laskevan koko 2020-luvun.

Valtiovarainministeriö arvioi, että vaikka väestön ikääntymisestä aiheutuvat sosiaali- ja terveydenhuollon kasvavat menopaineet poistuvat kuntien vastuulta sote-uudistuksen myötä, jää kuntahallinnon tulojen ja menojen välille painelaskelmassa kasvavaa epätasapainoa

Tampereen kaupunkikonsernin vuoden 2022 tilinpäätös oli kolmannen keran peräkkäin ylijäämäinen (17,8 milj. euroa) ja myös vuoden 2023 tuloksen arvioidaan muodostuvan ylijäämäiseksi. Talouden merkittävänä riskinä on kuitenkin talouden taantuman keston pidentyminen arvioidusta, mikä näkyisi suoraan kaupungin verotuloissa. Lisäksi riskinä on, että samalla, kun valtio ohjaa hyvinvointialueille lisää rahoitusta ja leikkaa kuntien valtionosuusrahoitusta, kuntien tehtäviä ja velvoitteita ei kuitenkaan vähennetä.

Kaupungin riskienhallinnan kehittäminen vuonna 2022

Vuonna 2022 kehitettiin edelleen riskiarviointien laadinnan prosessia, riskitiedon laatua ja riskiraportointia osana johtamista ja toiminnan ja talouden prosessia kaupungin palvelualueilla, palveluryhmissä ja liikelaitoksissa. Riskianalyysit nähdään Tampereen kaupungissa tärkeänä osana strategian toimeenpanoa tukevaa muutoshallintaa.

Riskien tunnistaminen ja hallinta oli kiinteä osa myös sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä pelastuspalvelujen siirto- projektia osaksi Pirkanmaan hyvinvointialuetta. Aktiivisella riskienhallinnalla varmistettiin osaltaan onnistuneen liikkeenluovutuksen toteuttamista.

Vuonna 2022 uudistettiin myös kuntalain mukaiset sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet vastaamaan nykyisiä sisäisen valvonnan ja riskien-

hallinnan ohjelmistoja, prosesseja, organisoitua sekä 2023 alussa voimaan astunutta ilmoittajansuojelulakia. Sisäisen valvonnan järjestäminen edellyttää myös sitä, että kaupunki ja sen toimintayksiköt tarjoavat mahdollisuuden ilmoittaa havaituista rikkomuksista väärinkäytösten ilmoituskanavan ja muiden kanavien kautta. Ilmoittajansuojelua koskeva sääntely edellyttää, että rikkomuksista ilmoittavaan henkilöön ei saa kohdistaa vastatoimia.

Valtuuston hyväksymiin perusteisiin lisättiin myös vakuuttamisen periaatteet, jonka tarkoituksena on luoda yhtenäiset toimintatavat kaupunkitasoiselle vakuutustoiminnalle.

Kaupungin merkittävimmät riskialueet

Riskienhallinnan tietojärjestelmä mahdollistaa koko kaupungin riskiportfolioon tarkastelun. Palveluryhmät, liikelaitokset ja toimintayksiköt voivat nostaa yhteisen riskien arviointiasteikon pohjalta ns. alhaalta ylös merkittävimpiä riskejään kaupunkitasoiseen riskitarkasteluun. Kaupunkitasoisen riskin omistaja on aina konsernihallinnon johtoryhmän jäsen. Kaupunkitasoisten riskien tarkastelussa ovat mukana myös konsernihallinnon johtoryhmän oman riskiarvioinnin pohjalta nostetut kaupungin merkittävimmät riskit.

Kaikkiaan Granite -järjestelmään on kirjattu 470 riskiä koskien kaikkia kaupungin yksiköitä. Kaupunkitasoisiksi riskeiksi eli kaupungin strategisten tavoitteiden toteutumisen näkökulmasta merkittäviksi riskeiksi niistä on raportoitu kaikkiaan 60 riskiä. Riskit on priorisoitu riskin todennäköisyyden ja vaikutuksen perusteella merkittävyyssjärjestykseen. Tilinpäätöksessä esitellään kaupungin tavoitteiden näkökulmasta kaikkein kriittisimmiksi arvioidut riskit.

Kaupungin riskiprofiilissa näkyy valitseva taloustilanne. Inflaatio ja sitä myötä hintojen nousu arvioitiin kau-

pungin kannalta erittäin merkittäväksi riskiksi. Tämä näkyy muun muassa rakentamisen kustannusten voimakkaana nousuna. Samoin laajemminkin yhteiskunnassa näkyvä työvoimapula on tunnustettu kriittisenä kaupunkitasoisena riskinä, joka vaatii kaupungilta aktiivisia toimia ja jatkuvaa hallintaa. Kaupungin toiminnoista työvoiman saatavuus näkyy erityisesti haasteena varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa. Riski on jo realisoitunut siten, että sijaisten saatavuus on haastavaa sekä lyhytkestoisiin että pidempiinkin tehtäviin. Riskinäkökulmasta varhaiskasvatuspalveluiden taloutta haastavat myös tulevien lakimuutosten ja työehtosopimusten aiheuttamat menojen lisäykset. Henkilöstön saatavuus riskinä korostuu kaupungin tehtävistä myös liikennesuunnittelussa, kaavoituksessa ja tietohallinnon avaintehtävissä. Kaupunkitasolla henkilöstöriskinä on myös tunnustettu henkilöstön saatavuuden ja riittävyyden lisäksi henkilöstön osaamistason vastaaminen nopeasti muuttuvan toimintaympäristön vaatimuksiin.

Ilmastonmuutoksen hillintä ja siihen varautuminen nousi myös kärkiviisikkoon kaupunkitasoisena riskinä. Ilmastonmuutos vaikuttaa pitkällä aikavälillä niin kaupungin asukkaiden hyvinvointiin ja terveyteen kuin muun muassa rakennettuun omaisuuteen. Samoin ilmastonmuutos uhkaa myös luonnon monimuotoisuutta.

TE-palvelujen siirto kunnille vuonna 2024 nousi kannustemallin ja talouden budjetoinnin näkökulmista kaupunkitasoisien riskiarvioinnin merkittävimpiin riskeihin. Uudistuksella tavoitellaan työ- ja elinkeinopalvelujen tuottavuutta, saatavuutta, vaikuttavuutta ja monipuolisuutta. Kokonaisuus on erittäin merkittävä ja muutos sinänsä sisältää myös useita operatiivisempia riskitekijöitä, joita hallitaan uudistuksen edetessä. Kaupunkitasoisena riskinä työllisyys- ja kasvupalveluissa on nostettu myös, että asiakasmäärät kuntouttavassa työtoiminnassa laskisivat merkittävästi, jolloin kaupunki joutuisi maksamaan huomattavasti enemmän työmarkkinatuen kuntaosuutta. Samoin maahanmuuttajien kotoutumi-

sesta annetun lain uudistukseen liittyvät talousvaikutuksia ja niihin liittyen taloudellista riskiä kuntien näkökulmasta.

Kaupungin toimintaympäristön näkökulmasta Venäjän hyökkäyssodan vaikutukset kaupunkiin ja kaupungin toimintaan ovat merkittävät. Edellä mainittujen taloudellisten riskien hallinnan lisäksi riskien hallintatoimenpiteitä on tehty energiakriisiin liittyvän riskin ja yleisen varautumisen ja valmiuden kehittämiseksi. Yhtenä esimerkkinä varautumisesta on energianyrkin perustaminen, kriittisen infrastruktuurin varautumis- ja valmiustason nostaminen ja kaupungin väestönsuojeluvälineiden kehittäminen.

Ukrainan sotaan liittyvä laajamittaisen maahanmuuton lisääntymisen riski on myös kasvanut ja sen hallinta ja varautuminen edellyttävät kaupungilta suunnitelmallisia toimenpiteitä. Kaupungin palvelujärjestelmän tulee tarvittaessa pystyä vastaamaan nopeisiinkin muutoksiin, jonka vuoksi riskienhallinnan merkitys korostuu aina toimintaympäristön nopeissa muutoksissa.

Tietoturvariskit

Sotatila Euroopan alueella lisäsi merkittävästi yleisesti julkishallintoon ja samalla Tampereen kaupunkiin kohdistuvia kyberturvallisuuden riskejä, mutta onnistuimme välttämään nämä riskit.

Kaupungin tietoliikenneyhteydet toimivat vuoden 2022 aikana luotettavasti, lukuun ottamatta muutamia laiterikoista tai operaattorin palvelun häiriöistä johtuneita lyhyitä katkoksia. Palvelunestohyökkäyksiä Tampereen kaupungin tietoliikenneverkkoa kohtaan tuli vuoden aikana useita, mutta operaattorilta ostettu suojaus onnistui torjumaan ne hyvin.

Kaupungin tietojärjestelmissä oli vuoden aikana muutamia merkittäviä toimintaa estäviä häiriötilanteita, mutta yleisesti ICT-ympäristö toimi luotettavasti.

Ulkoa tulevat huijaukset ja tietojen kalastelut lisääntyivät edelleen sekä valtakunnallisesti, että Tampereen kaupunkia kohtaan. Huijauksyrityksiä tuli kaupungin henkilöstölle sähköpostilla, tekstiviesteinä ja puhelimitse. Tieto-

hallinto järjesti vuoden 2022 aikana 4 asiantuntijaluentoa liittyen mm. huijauksiin ja yleisesti tietoturvallisuuteen. Luennot saivat erittäin hyvää palautetta ja niillä oli tuhansia katsojia.

Tietoturvatapahtumien käsittelyyn ja asiantuntijatyöhön perustuva palvelu tunnisti ja käsitteli vuoden 2022 aikana ympäristöstämme 648 eri tietoturvatapahtumaa. Näistä 285 luokiteltiin merkittäviksi ja ne ohjattiin selvitettäväksi tarkemmin. Kaikki tapahtumat saatiin käsiteltyä niin, että niistä ei aiheutunut isompia ongelmia.

Turvallisuusriskit ja vahingot

Koronapandemia ja Venäjän hyökkäyssota ovat vaikuttaneet heikentävästi turvallisuuden tunteeseen ja turvallisuuden kokemukseen. Vaikka monilla mittareilla mitattuna Tampereen kaupungin turvallisuustilanne on erittäin hyvä, samaan aikaan on huomioitava, että kuntalaisten kriisinkestävyys on ollut kovalla koetuksella. Lisäsimme vuoden 2022 aikana kuntalaisten vaikutusmahdollisuuksia ja sitä kautta pyrimme saamaan aikaan vahvempaa osallisuuden kokemusta ja samalla lisäsimme tietoa siitä laajasta ja suunnitelmallista turvallisuustyöstä, mitä teemme laajassa yhteistyössä muiden viranomaisten, elinkeinoelämän ja järjestöjen kanssa.

Kaupungin riskienhallinnan-, turvallisuuden- ja varautumisen tiimillä oli jääkiekon MM2022 turvallisuustoimijoiden koolle kutsujan rooli. MM-kilpailut osallistuivat kokonaisuudessaan hyvin ja turvallisuustyöllä oli iso rooli onnistuneiden kisojen varmistajana.

Palvelualueiden, konserniyksiköiden ja liikelaitosten tehtävänä on varmistaa, että omini toimintoihin kohdistuvia turvallisuusriskejä ja -uhkia arvioidaan ja seurataan säännöllisesti, toimintasuunnitelmat ja -ohjeet ovat ajantasaiset ja ne on perehdytetty henkilöstölle sekä tehtävistä suoriutumiseksi on käytössä riittävät resurssit. Kaupunkikonsernin tukemista turvallisuuden ja varautumisen eteen tehtävässä työssä vietiin organisaatiossa eteenpäin turvallisuusjohtamisen mallin mukaisesti nimeämällä ja aloittamalla organisaatiturvallisuuden ja varautumisen yh-

teistyöryhmät. Ryhmät edistävät laajaa yhteistyötä turvallisuuden ja varautumisen edistämiseksi kaupunkikonsernin sisällä. Suunnittelussa otetaan huomioon viranomaiset, elinkeinoelämä ja järjestökenttä. Ryhmien avulla tuodaan riskienhallintaa, turvallisuutta ja varautumista aidosti päätöksenteon tueksi.

Haastavat ja osin myös aggressiiviset asiakaskohtaukset ovat kasvava ongelma sosiaali- ja terveystoimissa, ensihoito- ja pelastustehtävissä, opetustoimissa sekä myös monissa muissa toiminnoissa. Riskinä on myös tunnustettu kaupungin henkilöstöön kohdistuva vihapuhe erityisesti sosiaalisen median kanavissa. Sisäistä turvallisuutta kehittämällä nostetaan henkilöstön turvallisuuden näkökulma vahvemmin esille turvallisuussuunnittelun prosesseissa ja yhdenmukaistetaan henkilöstöturvallisuuden parantamista. Paikallista turvallisuustyötä ohjattiin turvallisuussuunnitelman toimenpiteiden kautta.

Kaikkien riskien toteutumista ei voida estää ennalta. Niihin on varauduttu kaupungin vahinkorahaston sekä vaikutusten avulla.

Toiminnan rahoitus, sijoitustoiminta ja omaisuuden hallinta

Kaupungin talous toteutui jälleen alkuperäistä talousarviota parempana. Työttömyyden ripeä lasku ja työllisyyden paraneminen näkyivät kaupungin verotulojen 6,7 prosentin kasvuna. Tilinpäätöksen vuosikate on 142,3 milj. euroa. Nettoinvestoinnit ovat 232,6 milj. euroa ja investointien tulorahoitusprosentti 61. Vuonna 2022 kaupungin kokonaislainamäärä kasvoi 34,9 milj. eurolla, mutta rahalaitoksilta otetut pitkäaikaiset lainat vähenivät. Kaupungin velkamäärän kasvu aiheutui tytäryhteisöille maksettavan velan kasvusta. Kaupungin tulorahoitus ja kassatilanne pysyivät koko vuoden

vakaana. Lähivuosien suurena haasteena on pitää kaupungin tulorahoitus ja investointitaso tasapainossa, jotta kaupungin lainamäärän kasvu saadaan pidetyksi kohtuullisena.

Euroopan koko julkinen sektori velkaantui voimakkaasti koronapandemian aikana. Kun viime vuonna rahapolitiikkaa on viimein alettu normalisoida ja korot ovat nousseet selvästi positiiviseksi, tulevat korkomenot rasittamaan julkista taloutta aivan eri mittakaavalla kuin mihin ehdittiin tottua. Luottolaitokset joutuvat pohtimaan velallisiin liittyviä riskejä vakavasti ja luokituksiin tulee eroja todennäköisesti. Kansainvälisillä rahoitusmarkkinoilla julkisen sektorin riskitön asema velallisenä on poistunut ja sijoittajat tulevat jatkossa tekemään entistä suurempaa eroa hyvien ja huonojen velallisten kesken. Suomessa kuntakentän rahoitusta on ollut hyvin saatavilla useasta eri lähteestä ja rahoituksen ehdot ovat olleet koko ajan hyvät. Suomen valtion erinomainen maine ja korkea luottoluokitus ovat auttaneet myös kuntia lainamarkkinoilla.

Korkoriskin hallitsemiseksi kaupunki on tehnyt erilaisia koronavaihtosopimuksia, joista merkittävin osa muuttaa vaihtuvia korkoja kiinteiksi korkoiksi. Johdannaisopimuksia on laadittu vain suojaustarkoituksessa. Mikään sopimuksista ei toteutuessaan kasvata kaupungin korkovirtariskiä eli lisää korkokuluja tilanteessa, jossa markkinakorot nousevat. Lainasalkun suojausaste oli vuoden lopussa noin 56 prosenttia eli 44 prosenttia kaupungin lainoista on vuoden horisontilla alttiina markkinakorkojen vaihtelulle. Korkoriskien hallinnalla pyritään pienentämään kaupungin korkomenojen vaihtelua ja parantamaan niiden ennustettavuutta.

Kaupungin omaisuuden asianmukaisella hoidolla ja käytöllä sekä tarkoituksenmukaisella uushankinnalla voidaan pienentää rahoitusallijäämiin liittyvää

riskiä. Omaisuuden aktiivisella kehittämisellä sekä kunnan perustoimintojen kannalta tarpeettoman omaisuuden myymisellä voidaan pienentää tulevia rahoitustarpeita ja huolehtia pääomien tehokkaasta käytöstä.

Kaupungin antolainasaamisiin liittyy luottoriskejä, mutta merkittävimmät saamiset ovat omilta tytäryhtiöiltä. Nämä harjoittavat liiketoimintaa ja ovat alttiina normaaleille markkinatalouden riskeille. Saamisiin liittyviä merkittäviä luottotappioriskejä ei ole tiedossa. Lisäksi kaupunki on taannut huomattavilla summilla lähinnä konserniyhteisöjen lainoja. Näihinkään liittyviä merkittäviä luottotappioriskejä ei ole tunnustettu.

Sijoitustoiminnassa noudatetaan valtuuston hyväksymiä periaatteita ja konsernihoitajan hyväksymää sijoitussuunnitelmaa. Näiden mukaisesti kaupunki ottaa toiminnassaan harkittuja riskejä, joista voi aiheutua tilapäisiä arvon muutoksia tai jopa pysyviä tappioita. Yksittäisen sijoitusriskin toteutumisella ei kuitenkaan olisi mainittavaa vaikutusta kaupungin talouteen.

Kokonaisarvio

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteutus sujui hyvin vuonna 2022, vaikka maailmanlaajuinen koronaviruspandemia vaikutti edelleen joiltain osin resurssien käyttöön ja tehtävien priorisointiin. Toimintaympäristön näkökulmasta Venäjän hyökkäyssodan vaikutukset kaupunkiin ja kaupungin toimintaan olivat merkittävät. Vaikka talousarviossa asetettuja tavoitteita ei kaikilta osin saavutettukaan ja yksittäisiä riskejä konkretisoitui, onnistuttiin tehdyillä toimenpiteillä varmistamaan, ettei kaupunkikonsernin toiminnassa toteutunut merkittäviä riskejä.

Ympäristö- ja ilmastotekijät

Kaupungin talouden ja toiminnan kannalta olennaiset ympäristö- ja ilmastotekijät liittyvät eri yksiköiden, liikelaitosten ja tytäryhteisöjen toimiin hyvän ja terveellisen ympäristön turvaamisen suunnittelussa, rakentamisessa ja ylläpidossa sekä kaupungin ympäristö- ja ilmastositoumusten ja -sopimusten toteuttamisessa.

Kaupunkistrategian mukaisia ympäristöpolitiikan linjauksia hiilineutraalisista ja kestävästi kasvavasta kaupungista edistettiin toimintavuonna 2022 erityisesti kaupungin oman rakentamisen suunnittelussa ja korjausrakentamisessa. Konserniyhtiöistä etenkin Sähkölaitos toteutti vaikuttavuudeltaan merkittäviä investointeja. Liikkumisesta aiheutuvat ilmastopäästöt ovat edelleen hankalimmin ratkaistavissa. Raitiotie, sähköbussit ja uusi Hiilineutraaleja tekoja -kehitysohjelma edistävät kuntalaisten liikkumistottumusten muutosta aiempaa kestävämpään suuntaan. Hiilineutraali Tampere 2030 -tiekartan ensimmäinen päivitys sekä luonnon monimuotoisuusohjelma (LU-MO-ohjelma) valmistuivat, ja molempien ohjelmien toimenpiteiden etene mistä seurataan Tampereen ilmasto- ja ympäristövahdissa.

Kestävä Tampere 2030 – linjaukset

Kestävän liikkumisen ja kaupunkirakenteen osalta raitiotien osan 2 rakentaminen jatkui, lähijunaliikenteen

pilotti vakiintui ja sähköbussien määrä lisääntyi voimakkaasti. Jalankulku- ja pyöriteiden parantamista jatkettiin. Koululaisia, perheitä ja koulujen henkilökuntaa kannustettiin kestäviin kulutapoihin. Valituissa kaupunginosissa aloitettiin asukkaiden kannustaminen kulutus- ja liikkumistottumusten muuttamiseksi nykyistä kestävämmiksi.

Kestävän asumisen ja rakentamisen osalta merkittävien uudis- ja perusparannushankkeiden suunnittelun yhteydessä laskettiin rakennushankkeiden hiilijalanjälki ja elinkaarikustannukset pyrkien ohjaamaan suunnittelua kustannustehokkaan hiilineutraaliuden edistämiseksi. Kaikissa yli miljoonan euron rakennushankkeissa varauduttiin aurinkoenergiajärjestelmiin. Puurakenteisia palvelurakennuksia suunniteltiin ja rakennettiin, millä pienennetään rakennusmateriaalien hiilijalanjälkeä ja lisätään rakenteiden hiilinielua.

Energian kestävä tuotannon ja kulutuksen osalta kaupungin ilmastopäästöjä huomattavasti vähentävä Sähkölaitoksen Naistenlahti 3 -voimalaitoksen saneeraus valmistui. Polttoon perustumattoman kaukolämmön toteutus edistyi investoinnilla Tampereen ensimmäiseen sähkökattilaan. Ulkovalaistusta parannettiin energiaa säästävämmäksi useavuotisena LED-vaihtoprojektina. Kaupungin rakennuskantaan toteutettiin lukuisia rakennusautomaatiosaneerauksia, joiden avulla

pienennettiin hiilijalanjälkeä sekä mahdollistettiin kulutusjoustojen hyödyntäminen. Olemassa olevaa rakennuskantaa korjattiin ja siihen lisättiin erilaisia lämpöpumppujärjestelmiä.

Kestävän kulutuksen ja materiaalityön osalta kiertotalouden edistämistä toteutettiin rakennushankkeissa, kuten Yliopistonkadun parantamisessa. Pirkanmaan Jätehuolto laajensi poistotekstiilin keräystä.

Kestävän kaupunkiluonnon edistämiseksi kaupungin luonnon monimuotoisuus -ohjelma hyväksyttiin 2022, ja sen toteutus alkoi. Myös metsien sopeutumista ilmastomuutokseen vahvistettiin kirjaamalla asiasta linjaukset metsien hoidon toimintamalliin. Keskitetty ja koordinoitu sopeutumisen ohjaamisen työ aloitettiin, ja ilmastomuutokseen sopeutumiseksi tehtiin toimenpiteitä esim. ilmastomuutoksen aiheuttamien rankkasateiden hulevesien hallintaan uusilla rakentuvilla alueilla. Melusuojausten rakentamisella parannettiin asuin- ja virkistysalueiden viihtyvyyttä. Pilaantuneita alueita puhdistettiin ja pohjavesiä suojeltiin. Tampereen Vesi jatkoi Kämenniemen Mikkolanlammen kunnostamisprojektia selvittämällä fosforin sitomista lammen pohjasedimenttiin. Kaupunkivihreää lisäävää viherkerrointa hyödynnettiin siihen soveltuviin asemakaavoissa.

Kestävä Tampere 2030 -linjausten seurantaindikaattoreita

	2018	2019	2020	2021	2022
Aluekeskuksiin ja joukkoliikenneväyhykkeille vahvistuneiden asemakaavojen asuin kerrosalan osuus, %	77	21	70	94	42
Täyssähköautojen ensirekisteröintien määrä Tampereella, kpl	31	85	179	436	583
Puurakentamisen osuus uudisrakentamisessa asuin kerrostalojen kantavassa rakenteessa, %	17	9	15	11	2
Energialuokka A:n osuus uusista asuinrakennuksista, %	16	19	23	18	29
Uusiutuvan energian osuus Sähkölaitoksen tuotannossa, %	44	45	51	46	52
Tampereen alueella sähköverkossa olevat aurinkosähköjärjestelmät, kpl	214	380	555	710	1 279
Ympäristökriteerejä sisältävien hankintojen osuus kaikista kaupungin hankinnoista, %	33	39	23	29	30
Asumisessa syntyvän sekajätteen määrä, kg/asukas	168	165	167	167	166
Kaupungin metsien vuosittainen kasvu, 1000 m ³	52	47	47	46	46
Kaupungin metsien vuosittainen hakkuupoistuma, 1000 m ³	17	20	16	12	5

Ympäristötilinpäätös

Kaupungin toimintayksiköiden ja liikelaitosten ehdolliset ympäristövastuut olivat yhteensä 62,5 milj. euroa. Tilinpäätöksen liitetiedoissa on ilmoitettu ehdollisina ympäristövelkoina yhden toista mahdollisesti kaupungin puhdistettavaksi tulevan kohteen puhdistusvastuut, kuuden entisen kaatopaikan tarkkailuvastuut sekä vastuut Sulkaavuoren kaatopaikan siirtämisestä ja sulkemisesta sekä Mikkolanlammen kunnostamisesta. Pakollisiin varauksiin on kirjattu 84 000 euroa kaupungin sora-alueisiin liittyviä maisemointivaruksia.

Kaupunkiorganisaation ympäristön- ja ilmastonsuojeluun liittyvät ympäristötuotot ilman kaupungin tytäryhteisöjen, osakkuusyhteisöjen ja kuntayhtymien osuutta olivat yhteensä 49,3 milj. euroa, joka on 9,5 % kaupungin

kaikista toimintatuotoista. Välittömät ympäristökulut olivat yhteensä 39,0 milj. euroa (2,0 % kaupungin toimintakuluista) ja välittömät ympäristöinvestoinnit 21,9 milj. euroa (9,2 % kaupungin investoinneista).

Tampereen Veden jätevesilaskutuksen lisäksi merkittäviä tuottoja koitui kaupungin keräämistä hulevesimak-suista. Tuotot pysyivät lähes edellisvuoden tasolla.

Merkittävimmät ympäristökulut liittyivät Tampereen Veden viemäriverkostoon ja jäteveden käsittelyyn sekä viemäriverkoston investointien poistoihin. Lisäksi merkittäviä kuluja koitui muun muassa kävely- ja pyöräteiden kunnossapidosta, kaupunkipyöristä, erilaisista suunnittelu-, kehitys- ja selvityskuluista, lain vaatimista ympäristönsuojelun ja jätehuollon viranomaistehtävistä, jätemaksuista sekä jäte-, sähkö- ja polt-

toaineveroista. Ympäristökulut laskivat hieman edellisvuodesta.

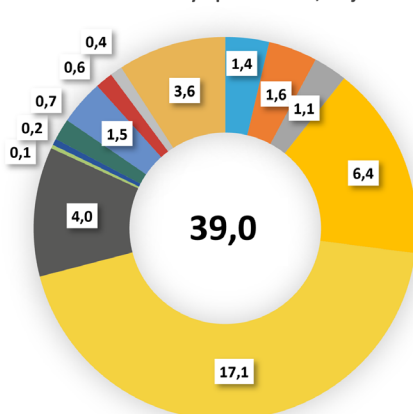
Merkittävimmät ympäristöinvestoinnit liittyivät Tampereen Veden viemäriverkostoon ja laitoksiin, muihin kaupungin hulevesi-investointeihin sekä kävely- ja pyöräteiden rakentamiseen. Lisäksi merkittäviä investointeja tehtiin muun muassa LED-valaistusvaihtoihin, luonnonmukaisiin hulevesiratkaisuihin, pilaantuneiden maiden puhdistuksiin, rakennusautomaatiosaneerauksiin, puurakentamiseen, vesi- ja ilmalämpöpumppeihin sekä öljylämmityksestä luopumiseen. Investoinnit nousivat edellisvuodesta noin 1,4 %.

Kaupunkiympäristön palvelualueen ilmasto- ja ympäristöpolitiikan yksikkö koostaa ja julkaisee yksityiskohtaiseman, koko kaupunkikonsernia koskevan ympäristötilinpäätöksen verkkosivullaan.

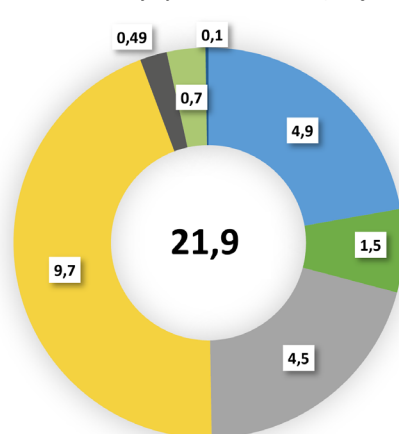
Ympäristötilinpäätöksen avainluvut

	2018	2019	2020	2021	2022
Ympäristötuotot yhteensä, milj. euroa	39,2	42,9	46,4	49,4	49,3
Ympäristötuottojen osuus kaupungin toimintatuotoista, %	9,1	9,2	10,3	8,8	9,5
Ympäristötuotot asukasta kohden, euroa/asukas	167	180	191	202	198
Ympäristökulut yhteensä, milj. euroa	27,8	29,4	38,6	39,1	39,0
Ympäristökulujen osuus kaupungin toimintakuluista, %	1,7	1,7	2,2	2,1	2,0
Ympäristökulut asukasta kohden, euroa/asukas	118	124	159	160	157
Ympäristöinvestoinnit yhteensä, milj. euroa	9,8	20,3	21,7	21,6	21,9
Ympäristöinvestointien osuus kaupungin kokonaisinvestoinneista, %	5,0	13,1	9,4	9,3	9,2
Ympäristöinvestoinnit asukasta kohden, euroa/asukas	42	85	89	88	88
Pakolliset varaukset yhteensä, milj. euroa	1,1	0,6	0,1	0,1	0,1
Ehdolliset ympäristövastuut, milj. euroa	65,7	62,1	65,5	55,4	62,5
Ympäristövastuut yhteensä, milj. euroa	66,8	62,7	65,6	55,5	62,6

Välittömät ympäristökulut, milj. €

Välittömät ympäristöinvestoinnit, milj. €

- Ulkoilmansuojelu
- Ilmastonmuutoksen sopeutuminen
- Vesien suojeleminen ja jätevesien käsittely
- Maaperän ja pohjaveden suojeleminen
- Luonnon suojeleminen ja maisemansuojelu
- Ympäristöjohtaminen ja -kehittäminen
- Ympäristöperusteiset verot ja veroluonteiset maksut
- Ilmastonmuutoksen hillintä
- Kestävä liikkuminen
- Jätehuolto ja roskaantumisen torjunta
- Ympäristönsuojeluun liittyvät viranomaistehtävät
- Ympäristökoulutus, -kasvatus ja -neuvonta
- Muut

Ilmastobudjetti

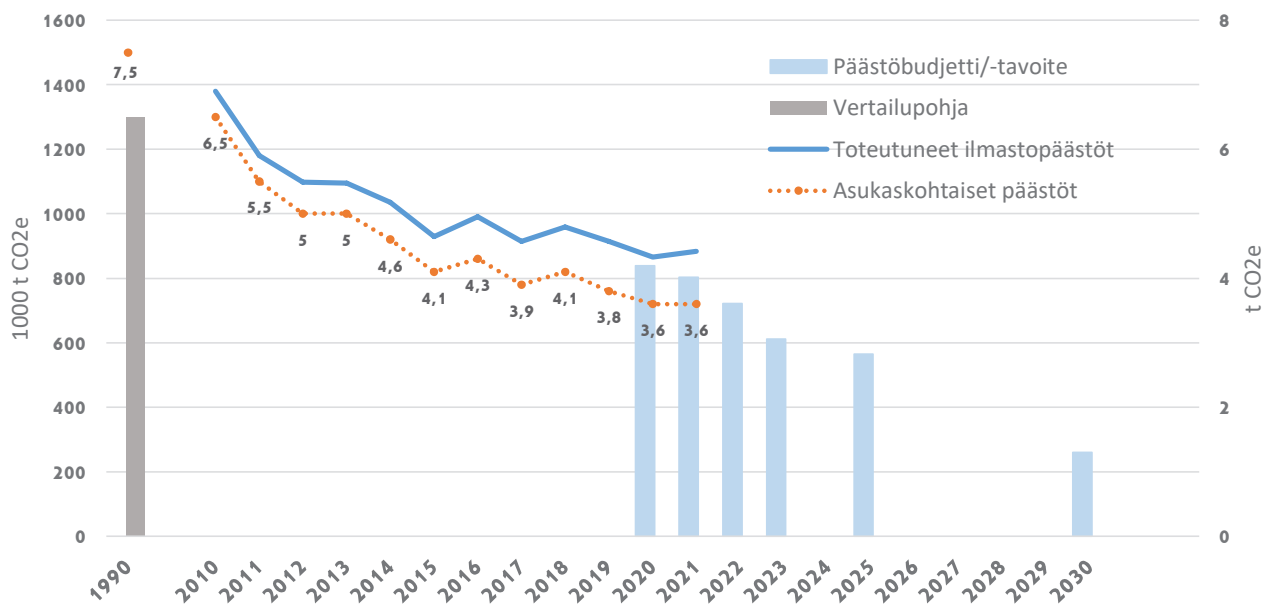
Ilmastopäästöbudjetin toteuma

Tampereen alueellisille ilmastopäästöille on asetettu maksimimäärä päästöbudjetissa. Vuoden 2022 osalta on olemassa vasta ennakkotieto. Juuri vahvistetut vuoden 2021 päästöt ylittivät budjetin 10 %. Suurin poikkeama

on kaukolämmössä poikkeuksellisen kylmän sään ja lisääntyneen polttoöljyn käytön vuoksi. Seuraavaksi suurin poikkeama on liikenteessä siitä huolimatta, että päästöt olivat ennätyskellisen alhaalla pandemian aiheuttaman poikkeustilan vuoksi. Edellisvuoteen verrattuna erityisesti lämmityksen ja sähköntuotannon päästöt nousivat,

mikä johtuu kylmästä säästä ja lisääntyneestä sähkön kulutuksesta.

Vuonna 2021 ilmastopäästöt nousivat hieman. Tampereen alueelliset päästöt olivat CO₂-raportin mukaan 883 000 t CO₂e, mikä on 32 % vähemmän kuin vuonna 1990. Verrattuna budjettiin (804 000 t CO₂e) päästöt kuitenkin ylittivät 79 800 t CO₂e.

Tampereen vahvistetut alueelliset ilmastopäästöt vuoteen 2021 saakka, ilmastobudjetin mukaiset päästöt 2020–2023, tavoitteet vuosille 2025 ja 2030 sekä asukaskohtaisten päästöjen kehitys.

Rakennusten lämmityksessä sähkölämmitys ja erillislämmitys ovat oikealla kehitysuralla tavoitteeseen nähden. Lämmityksen päästöihin vaikuttavat voimakkaasti sääolosuhteet. Vuosi 2020 oli hyvin lauha ja vuosi 2021 erittäin kylmä, mikä näkyy myös päästöissä. Kaukolämpö jää kauas budjetista juuri kylmän sään, mutta myös lisääntyneen polttoöljyn käytön vuoksi. Ennakkotietojen mukaan kaukolämmön päästöt pysyvät korkealla myös vuonna 2022 energiakriisin vaikutuksesta. Maakaasun saatavuusongelmien ja hintashokin vuoksi kaukolämmön tuotannossa käytettiin poikkeuksellisen paljon fossiilista öljyä. Toteutuneiden ja suunnitteilla olevien investointien valossa on kuitenkin todennäköistä, että hiilineutraaliustavoitteen mukaiseen kehitykseen palataan lähivuosina.

Liikenteen ilmastopäästöt laskivat huomattavasti vuonna 2021, mutta ovat

silti 11 % budjettia suuremmat. Toteutuneiden päästöjen ero budjettiin on vuonna 2021 aiempaa pienempi, mutta kasvaa ennakkotiedon mukaan taas vuonna 2022 huomattavasti. Tämä on huolestuttavaa, sillä liikenteen päästöt vähenevät liian hitaasti. VTT:n Lipastomallin mukaan henkilöautoilla ajettujen kilometrimäärät muuttuivat merkittävästi vuonna 2020 pandemiarajoitusten seurauksena ja palautuivat lähemmäs aiempaa kehitystä vuoden 2021 aikana.

Muun sähkönkulutuksen sekä teollisuuden sähkönkulutuksen päästöt ovat hieman nousseet, mutta ovat silti pysyneet budjettia alempana. Sähköntuotannon päästöt laskevat koko Suomessa. Tampereella asukaskohtainen sähkönkulutus on laskenut noin prosenttiin vuodessa. Teollisuuden sähkönkulutuksen tarvitsee tehostua vain vähän, jotta päästään päästöbudjetin mukaiseen tavoitteeseen. Vuoden 2022

päästöissä ei näy erityisesti edes energiakriisi.

Teollisuuden ja työkoneiden päästöt olivat poikkeuksellisen korkealla tasolla vuonna 2020, mikä johtuneen halvan öljyn varastoinnista. Vuoden 2021 osalta sektorin päästöt laskivat takaisin lähemmäs tavoitetta. Päästöt todennäköisesti tasaantuvat tulevana vuosina, mutta vuoden 2022 energiakriisi tuonee laskentaan epätarkkuuksia.

Jätteiden ja jätevesien ilmastopäästöt eivät ole vähentyneet. Suurin osa näistä päästöistä on peräisin olemassa olevilta kaatopaikoilta, joihin ei juuri sijoiteta uutta jätettä. Kaatopaikkojen päästöjä mallinnetaan ja mittauksiin perustuvaa tietoa on hyvin vähän, joten tällä sektorilla on vielä suuria epävarmuuksia.

	Toteuma 2019	Toteuma 2020	Toteuma 2021	Ero budjettiin	Budjetti 2021	Ennako 2022	Budjetti 2022	Tavoite 2030
Kaukolämpö	265 000	242 700	300 200	64 200	236 000	285 500	190 000	28 000
Erillislämmitys	63 600	52 000	58 000	-2 000	60 000	53 300	53 000	4 000
Lämmityssähkö	23 300	17 200	21 200	1 200	20 000	19 500	19 000	7 000
Liikenne	238 200	231 200	212 600	20 600	192 000	228 200	184 000	115 000
Muu sähkönkulutus	111 000	88 200	91 800	-13 200	105 000	87 200	93 000	40 000
Teollisuuden sähkönkul.	25 700	17 700	18 200	-1 800	20 000		20 000	7 000
Teollisuus ja työkoneet	104 000	139 200	101 900	2 900	99 000		92 000	39 000
Maatalous	6 500	6 500	6 700	200	6 500	6 700	6 000	5 000
Jätteet ja jätevedet	76 900	72 600	72 700	7 700	65 000	72 700	64 000	15 000
Yhteensä	914 200	867 300	883 300	79 800	803 500		721 000	260 000
Päästövähennys verrattuna vuoteen 1990	-30%	-33%	-32%	10%	-38%		-45%	-80%

Vahvistettu Tampereen alueella syntyneiden kasvihuonekaasupäästöjen toteuma sektoreittain vuosilta 2019–2021 sekä ennakkotieto vuodelle 2022, päästöbudjetit 2021 ja 2022 sekä tavoite vuodelle 2030. Päästölaskenta ja sektorijako noudattavat CO2-raportin laskentamenetelmää sillä erotuksella, että sektori ”kuluttajien sähkönkulutus” on otsikoitu ”muu sähkönkulutus” ja ”maalämpö” sisältyy ”lämmityssähköön”. Yksikkö: hiilidioksidiekvivalenttitonni (t CO2e).

Ilmastotoimien taloussuunnitelman toteuma

Vuoden 2022 talousarvioon sisältyneessä ilmastotoimien taloussuunnitelmassa eriteltiin ne ilmastotoimille suunnatut resurssit, jotka oli mahdollista eritellä talousarviossa. Toimintakulujen osalta kaupunkiorganisaation (sis. liikelaitokset) ilmastotoimien taloussuunnitelma ylittyi noin 50 000 eurolla toteuman ollen hieman yli 8,6 milj. euroa. Ylitystä tapahtui etenkin luonnonmukaisissa hulevesiratkaisuissa, joissa talousarvio tehtiin reilusti alakanttiin. Sen sijaan hiilijalanjäljen ja energiankulutuksen pienentämisen kunnossapitotöiden toteuma jäi suunnitellusta.

Kaupunkiorganisaation toteutuneet ilmastoinvestoinnit olivat noin 11,2 milj.

euroa, joka ylitti talousarvion noin 0,8 milj. eurolla. Tämä johtuu pääosin ulkovalaistuksen LED-vaihtojen ja sekä kävely- ja pyöräteiden rakentamisen talousarviota suuremmilla toteumilla. Sen sijaan toteumat jäivät talousarviota alhaisemmiksi etenkin liityntäpysäköinnissä, luonnonmukaisissa hulevesiratkaisuissa sekä uusiutuvan energiantuotannon lisäämisessä uudis- ja korjausrakentamisessa.

Tytäryhteisöjen osalta toteutuneet ilmastoinvestoinnit olivat noin 127 milj. euroa, joka ylittää talousarvion noin 52 milj. euroa. Merkittävimmät investoinnit liittyivät raitiotieinfraan ja -vaunukalustoon sekä Naistenlahti 3 -voimalaitoksen saneeraukseen. Talousarvion ylitys selittyy suurelta osin

Naistenlahti 3 -investoinnin laajentumisesta sekä materiaalien ja rakentamisen kustannusten noususta. Osa tytär yhteisöjen suunnitelluista hankkeista viivästyi muun muassa komponenttien saatavuusongelmien vuoksi.

On huomioitava, että ilmastotoimien taloussuunnitelman toteuman erät sisältyvät myös ympäristötilinpäätökseen. Ympäristötilinpäätöksessä raportoidaan kuitenkin ilmastotoimien taloussuunnitelmaa kattavammin kaikki ympäristönsuojeluun liittyvät erät, ei vain ilmastonsuojeluun liittyviä. Lisäksi ympäristötilinpäätös on tarkempi, sillä siinä raportoidaan myös ne erät, joita ei ole eritelty talousarviossa.

Ilmastotoimien taloussuunnitelman toteuma	TP 2022	TA 2022	Ero
	1000 EUR	1000 EUR	1000 EUR
Kaupunkiorganisaatio - toimintakulut	-8 620	-8 570	50
Ilmastomuutoksen hillintä	-2 010	-2 520	-510
Ilmastomuutokseen sopeutuminen	-590	-180	410
Kestävän liikkumisen edistäminen	-6 020	-5 870	150
Kaupunkiorganisaatio - investoinnit	-11 200	-10 410	790
Ilmastomuutoksen hillintä	-4 710	-3 760	950
Ilmastomuutokseen sopeutuminen	-2 050	-2 480	-430
Kestävän liikkumisen edistäminen	-4 440	-4 170	270
Tytäryhteisöt - investoinnit	-127 010	-74 950	52 060
Ilmastomuutoksen hillintä	-95 960	-47 220	48 740
Ilmastomuutokseen sopeutuminen	-480	-200	280
Kestävän liikkumisen edistäminen	-30 570	-27 530	3 040

Hiilineutraali Tampere 2030 -tiekartan toteuma

Hiilineutraali Tampere 2030 -tiekartan toimenpiteitä seurataan Tampereen ilmasto- ja ympäristövahdissa. Hiilineutraali Tampere 2030 -tiekartta sisältää kaupunkiorganisaation, liikelaitosten ja tytäryhteisöjen toimenpiteitä, joiden avulla Tampere pyrkii saavuttamaan

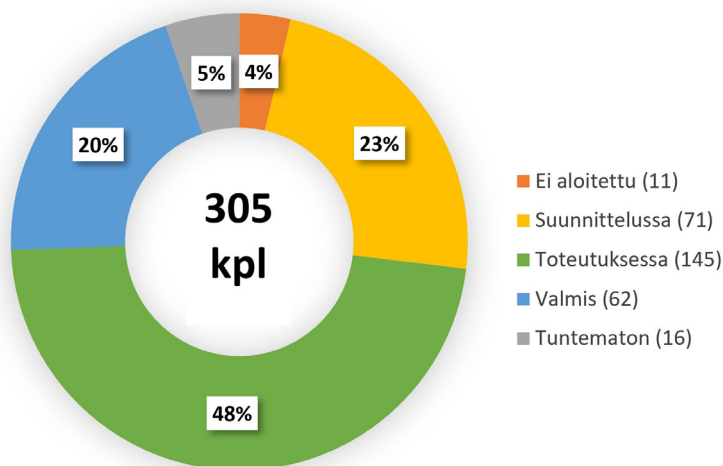
hiilineutraalisuustavoitteensa vuoteen 2030 mennessä. Tiekartta sisältää lisäksi ilmastonmuutokseen sopeutumisen toimenpiteitä.

Tiekarttaa päivitetään kahden vuoden välein, viimeksi kaupunginhallituksessa 3.10.2022. Vuonna 2020 hyväksytyyn tiekarttaan verrattuna toimenpiteiden määrä on kasvanut 69 toimenpiteellä. Määrän lisääntymistä selittää erityisesti

tytäryhteisöjen uudet toimenpiteet sekä ilmastonmuutokseen sopeutumisen uudet toimenpiteet.

Vuoden 2022 loppuun mennessä hiilineutraalisuustiekartan 305 toimenpiteestä on valmistunut 20 %. Lähes puolet toimenpiteistä on toteutuksessa, 23 % suunnittelussa ja 4 % toimenpiteistä ei ole vielä aloitettu.

Hiilineutraali Tampere 2030 -tiekartan toimenpiteiden valmiusaste

Luonnon monimuotoisuusohjelman toteuma

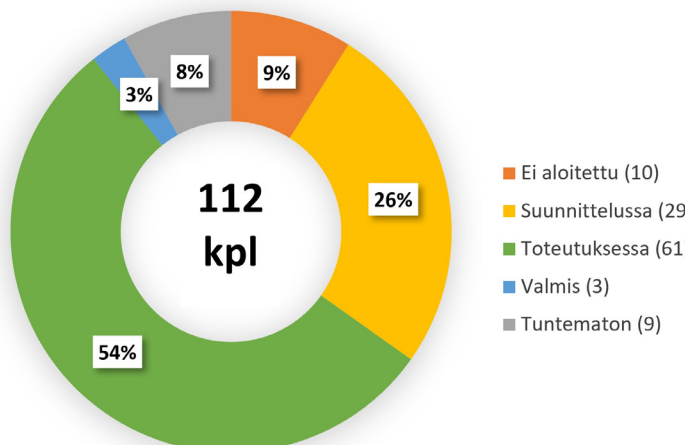
Tampereen kaupungin luonnon monimuotoisuusohjelma (LUMO-ohjelma) valmistui kesällä 2022. LUMO-ohjelma sisältää kaupunkiorganisaation tavoitteet ja 112 toimenpidettä luonnon mo-

nimuotoisuuden tilan turvaamiseksi ja parantamiseksi, erityisesti kaupunkiympäristössä. Ohjelman toimenpiteitä päivitetään tarvittaessa, kuitenkin viimeistään 2025.

Ohjelman toimenpiteiden seuranta tehdään Tampereen ilmasto- ja ympäristövahdissa. Ohjelmaa raportoidaan

osana hiilineutraaleja tekoja kehitys-ohjelmaa vuoteen 2025 asti, ja toimenpiteitä raportoidaan vahtiin kolmesti vuodessa. Ensimmäisen kerran toimenpiteitä on raportoitu vahtiin tammi-kuussa 2022. Suurin osa toimenpiteistä (83 %) on jo aloitettu.

Luonnon monimuotoisuusohjelman toimenpiteiden valmiusaste

Korruption ja lahjonnan torjunta ja ihmisoikeusasiat

Korruptiolla tarkoitetaan toimivallan tai vaikutusvallan väärinkäyttöä edun tavoittelemiseksi tai haitan aiheuttamiseksi. Laajan määritelmän mukaan korruptio voi olla lainvastaista, moitittavaa tai epäeettistä toimintaa. Lahjonnalla tarkoitetaan lahjuksen tai muun perusteettoman edun saamista tai edes sen mahdollisuuden pyytämistä, tarjoamista, antamista, vaatimista tai hyväksymistä joko suoraan tai välillisesti siten, että se vaikuttaa joko kohdehenkilön tehtävien asianmukaiseen suorittamiseen tai siihen, miltä hänen toimintansa ulkopuolisista vaikuttaa.

Korruption ja lahjonnan torjunta lähtee ilmiöiden tunnistamisesta. Vuoden 2022 aikana on tehty pohjatyötä torjunnalle mm. valmistelemalla ilmoittajansuojelulain mukaisen ilmoituskanavan käyttöönottoa (laki Euroopan unionin ja kansallisen oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta). Vuoden 2022 aikana uudistettiin kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet, johon lisättiin periaatteet korruptiontorjunnasta, väärinkäytöksistä ilmoittamisesta sekä ilmoittajansuojelusta.

Lisäksi kaupunki liittyi oikeusministeriön ylläpitämään Sano ei korruptiolle -kampanjaan. Kampanjassa mukana

olevat yhteisöt ovat sitoutuneet vastustamaan korruptiota ja edistämään avointa, oikeudenmukaista toimintaa. Kampanjaan osallistuva organisaatio vakuuttaa, että

- sen johto on sitoutunut vastustamaan korruptiota,
- se ei hyväksy minkäänlaista korruptiota työntekijöiltään eikä yhteistyökumppaneiltaan ja
- se ohjeistaa työntekijöitä toimimaan oikein riskitilanteissa ja ilmoittamaan epäilyttävästä toiminnasta.

Vuoden aikana on tehty arviota korruption- ja lahjonnantorjunnan nykytilasta ja suunniteltu seuraavia askelia väärinkäytös-, korruptio- ja lahjontariskien tunnistamiseksi. Merkittävimmät riskialueet kaupungin toiminnassa ovat julkiset hankinnat, avustukset sekä maankäyttö ja kaavoitus. Aihe vaatii pitkäjänteistä kehittämistä ja johdonmukaista epäkohtiin puuttumista. Myös puuttuminen sisäisen tarkastuksen tekemisiin havaintoihin edistää linjakasta johtamista ja eettistä toimintakulttuuria.

Toimintayksiköt arvioivat vuoden 2022 loppupuolella toimintansa sisäisen valvonnan tilaa. Työn yhteydessä useat toimintayksiköt tunnistivat ke-

hittämiskohteeksi sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan osaamisen. Tämän ymmärryksen lisäämisen yhteydessä on jatkossa tavoitteena lisätä ymmärrystä myös väärinkäytöksistä, korruptiosta ja epäeettisestä toiminnasta.

Kaupunki osallistuu myös yhteistyö- ja edunvalvontaverkostoihin, joiden tavoitteena on tietoisuuden lisääminen ja kansallisen yhteistyön vahvistaminen, jotta korruptiota ja hallintotoiminnassa esiintyvää rikollisuutta voidaan torjua entistä parempien työkalujen ja täsmällisemmän lainsäädännön avulla.

Sosiaalisen vastuun kantaminen ja ihmisoikeusasioiden hallinta on yhteiskuntavastuullisen kaupungin jokapäiväistä työtä. Kaupunki huolehtii ihmisoikeuksista päätöksenteossaan, henkilöstöpolitiikassaan ja sopimus-toiminnassaan yksityisen sektorin kanssa. Sosiaalinen vastuu on osa kaupunkistrategian mukaista laajaa vastuullisuuden kehittämistä. Siihen liittyy myös kaupungin toiminta konsernina ja merkittävänä tavaroiden, palveluiden ja rakennusurakoiden tilaajana. Sosiaalisen vastuullisuuden kehittäminen etenee vuonna 2023.

SISÄISEN VALVONNAN JÄRJESTÄMINEN JA KOKONAISARVIO

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tarkoitus ja järjestäminen

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat johdon ja esihenkilöiden toteuttamaa arjen johtamistyötä, joka perustuu lakiin, kaupunkistrategiaan ja eettisiin periaatteisiin. Jokaisen luottamushenkilön, johtajan ja esihenkilön tulee johtaa näyttämällä hyvää esimerkkiä. Heidän tulee suunnitella ja toteuttaa johtamisissaan toimintaprosesseissa valvontatoimet, joilla edistetään tavoitteiden saavuttamista sekä ennaltaehkäistään resurssien tuhlaamista ja väärinkäytöksiä. Johto ja esihenkilöt ovat vastuussa siitä, että heidän alaisessaan toiminnassa noudatetaan lakia, kaupungin omia määräyksiä, sääntöjä ja ohjeita. Tämä edellyttää yksiselitteistä ja selkeää tehtävien ja toimivallan määrittelyä sekä jatkuvaa kouluttamista ja viestintää. Johdolla on selonottovelvollisuus alaisestaan toiminnasta. Havaittuihin epäkohtiin, virheisiin tai poikkeamiin tulee aina puuttua tarkoituksenmukaisella tavalla, jotta organisaation johtamislinja pysyy yhdenmukaisena ja ennakoitavana. Johto ja esihenkilöt ovat vastuussa toiminnan jatkuvasta parantamisesta toimintaympäristön muutosten keskellä. Sisäisellä valvonnalla varmistetaan, että kaupungin päätökset perustuvat riittävään tietoon, toiminta on lain ja kaupungin päätösten mukaista, ja että omaisuudesta ja resursseista huolehditaan.

Tampereen kaupungin sisäisen valvonnan vastuut ja tehtävät määräytyvät kuntalain mukaisesti. Sisäisen valvonnan järjestämistä ohjaavat keskeiset määräykset ovat kaupunginvaltuuston hyväksymät hallintosääntö, eettiset toimintaperiaatteet sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet. Tärkeä päätös on myös kaupunginhallituksen hyväksymä hyvä hallinto- ja johtamistapa kaupunkikonsernissa -mää-

räys. Näiden lisäksi toimintaa ohjataan muilla aihekohtaisilla konsernimääräyksillä, päätöksillä, ohjeilla sekä toimivallan delegointipäätöksillä. Johdon, esihenkilöiden ja henkilöstön arjessa toteuttamat valvontatoimenpiteet ratkaisevat sisäisen valvonnan onnistumisen ja vaikuttavuuden.

Yhteenveto yksiköiden sisäisen valvonnan itsearvioinneista

Vuoden 2022 aikana otettiin käyttöön uusi sisäisen valvonnan itsearviointityökalu, jonka tavoitteena on tuottaa tietoa sisäisen valvonnan tilasta, mutta ennen kaikkea lisätä ymmärrystä sisäisestä valvonnasta ja sen kehittämisestä jokapäiväisessä toiminnassa.

Palveluryhmät, konsernihallinnon yksiköt ja liikelaitokset toteuttivat johdoryhmitöinä sisäisen valvonnan itsearvioinnin. Itsearviointeja tehdessään yksiköt arvioivat sisäisen valvonnan toteutumista kuudella osa-alueella tarkastelemalla yksittäisiä sisäisen valvonnan käytäntöjä koskevia väittämiä ja omaa toimintaansa.

Arvioitavat osa-alueet olivat:

- johtajuus ja organisointi,
- suoritusten johtaminen, esihenkilötyö ja työnantajaveloitteet
- riskien arviointi,
- hankinnat, sopimukset ja rahaliikenne,
- päätöksenteko, lakien noudattaminen ja tiedonhallinta,
- sisäisen valvonnan koulutus ja kehittäminen.

Merkittävimmäksi kehittämiskohdeksi tunnistettiin riskien arvioinnin osa-alue. Kehittämistarpeena korostui erityisesti riskien arvioinnin hyödyntäminen jokapäiväisessä toiminnan kehittämisessä sekä riskienhallinnan osaaminen ja organisointi. Kaupun-

gin riskienhallinnan prosessia on kehitetty viime vuosina ottamalla käyttöön riskienhallinnan tietojärjestelmä, prosessikuvaus, vuosikello ja kouluttamalla yksiköiden riskienhallinnan vastuuhenkilöitä riskienhallinnan kehittämiskokouksissa. Arvioinnin perusteella kehitystyötä tulee edelleen jatkaa ja kehittää myös yksiköiden riskienhallinnan organisointia, vastuita ja rooleja operatiivisessa riskienhallinnassa.

Yksittäisten arviointiväittämien tuloksista koko kaupunkitasoisiksi kehittämiskohteiksi nousivat yhteistyön sujuvuus kaupungin yksiköiden välillä, varahenkilöjärjestelyjen toimivuus sekä uusien työntekijöiden perehdyttäminen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan käytäntöihin.

Yksiköt ovat tunnistaneet poikkeamia toiminnassaan ja määritelleet uusia riskienhallintakeinoja niiden ennaltaehkäisemiseksi tulevaisuudessa. Yleisemmät poikkeamat liittyvät maankäytön prosesseihin ja hankintoihin. Lisäksi useat yksiköt kantavat huolta henkilöstön saatavuudesta ja henkilöstöresurssien riittävydestä.

Sisäisen tarkastuksen havaintojen perusteella osa yksiköistä on arvioinut sisäisen valvonnan tilan todellista myönteisemmäksi. Seuraavan vuoden arvioinnin ohjeistuksessa korostetaan rehellisen ja huolellisen arvioinnin merkitystä toiminnan kehittämisessä. Oikein tehty arviointi on osa johdon selonottovelvollisuuden toteuttamista.

Tärkeitä sisäisen valvonnan muutoksia vuonna 2022

Vuoden 2022 aikana kaupunginvaltuusto hyväksyi päivitetty Tampereen kaupungin eettiset toimintaperiaatteet (29.8.2022, § 110). Voimassa oleviin eettisiin periaatteisiin tehtiin vähäisiä tarkennuksia ja niiden liitteeksi lisättiin luottamushenkilön huoneentaulu. Valmistelutyön taustaksi toteutettiin

valtuutetuille kysely, jossa arvioitiin eettisten periaatteiden toteutumista. Kyselyyn vastanneet pitivät periaatteita pääosin hyvinä, mutta toivoivat niiden johdonmukaisempaa noudattamista erityisesti valtuustotyöskentelyssä. Vähäisen vastaajamäärän vuoksi kyselyä ei voi johtaa laajempia päätelmiä.

Lisäksi kaupunginvaltuusto hyväksyi päivitetty sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet (29.8.2022, § 110). Päätöstä päivitettiin vastaamaan hallintosäännön muutoksia sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan organisoimisessa. Lisäksi täsmennettiin riskienhallinnan prosessia sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arviointi- ja raportointiprosessia. Perusteisiin lisättiin myös periaatteet väärinkäytöksistä ilmoittamisesta, ilmoittajansuojelusta ja vastatoimien kiellosta. Taustalla on ilmoittajansuojelua koskevat lainsäädännön muutokset. Päätös sisältää nyt myös periaatteet vakuustoitinnasta, jotta kaupungin vakuuttaminen perustuu yhtenäisiin toimintatapoihin ja periaatteisiin.

Vuonna 2022 Tampereen kaupunki liittyi Sano ei korruptiolle -kampanjaan. Lisäksi vuoden aikana uudistettiin sisäisen valvonnan arviointia ja koulutettiin aiheesta johtoryhmiä. Vuoden aikana vastaanotettiin kymmenen ilmoitusta väärinkäytösten ilmoituskanavaan, joista osasta käynnistettiin laajempi

selvitys ja sisäisen valvonnan kehittämistoimia. Yleisin ilmoituksen aihe oli julkiset hankinnat.

Sisäisen tarkastuksen järjestäminen ja keskeisiä tuloksia

Tampereen kaupunki on järjestänyt riippumattoman sisäisen tarkastuksen johdon sisäisen valvonnan järjestämistehtävän tueksi. Sen tehtävänä on arvioida riskiperustaisesti hyvän hallinto- ja johtamistavan, sisäisen valvonnan, riskienhallinnan ja konsernivalvonnan järjestämistä ja tuloksellisuutta. Sisäinen tarkastus toimii pormestarin, kaupunginhallituksen ja konsernijohtajan alaisuudessa ja raportoi havainnoistaan tarkastuskohteiden lisäksi suoraan kaupunginhallitukselle, pormestarille ja konsernijohtajalle.

Sisäinen tarkastus on tarkastanut yksiköiden ja toiminnan johtamis-, riskienhallinta- ja valvontaprosesseja. Vuonna 2022 tarkastusten aiheina ovat olleet mm. kaupunginhallituksen päätösten valmisteluprosessi, hankinta- ja sopimustoiminta sekä -valvonta, pysäköinnin maksutulojen valvonta, hyvinvointialueuudistukseen liittyvät siirrot ja riskienhallinta sekä varhaiskasvatuspaikkojen myöntämisprosessi. Merkittävimmät vuoden aikana tehdyt havainnot liittyvät edellisen vuoden tavoin hankinta- ja sopimustoiminnan

valvontaan, jossa on edelleen merkittävä kehittämistarve. Usean tarkastuksen havaintona oli erityisesti sopimuskauden aikaisen valvonnan puutteet.

Vuoden 2022 lopussa aloitettiin kaksi erityistarkastusta sivistyspalveluiden palvelualueella. Sisäinen tarkastus raportoi havainnoista kaupunginhallitukselle vuonna 2023.

Kaupunginhallituksen kokonaisarvio ja tunnistetut kehittämistarpeet

Kaupungin toiminnan sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat tuottaneet pääosassa organisaatiota kohtuullisen varmuuden toiminnan tuloksellisuudesta ja lainmukaisuudesta. Olennaisissa valvontaprosesseissa on kuitenkin havaittu heikkouksia ja poikkeamia, jotka vaativat välittömiä kehittämistoimia vuoden 2023 aikana.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tärkeimmät kehittämistarpeet ovat:

- pitkään käytössä olleiden sopimusten ja toimintatapojen arvioiminen ja uudistaminen,
- hankinta- ja sopimustoiminnan valvonnan sekä sopimusaikaisten valvontakäytäntöjen kehittäminen ja
- sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan osaamisen kehittäminen ja valvonnan vahvistaminen yksiköiden esihenkilötyössä, johtamisessa ja käytännöissä.

TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN

Tuloslaskelma

	1.1. - 31.12.2022	1.1. - 31.12.2021
	1 000 euroa	1 000 euroa
Toimintatuotot	516 312	561 897
Valmistus omaan käyttöön	5 148	8 588
Toimintakulut	-1 963 988	-1 886 482
Toimintakate	-1 442 528	-1 315 997
Verotulot	1 192 292	1 117 483
Valtionosuudet	373 863	360 780
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	6 899	6 601
Muut rahoitustuotot	28 774	29 905
Korkokulut	-15 758	-16 753
Muut rahoituskulut	-1 272	-600
Vuosikate	142 270	181 418
Poistot ja arvonalentumiset	-124 445	-106 710
Tilikauden tulos	17 826	74 709
Tilinpäätössiirrot	2 270	1 661
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	20 095	76 369

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toimintatuotot/Toimintakulut, %	26	30
Vuosikate/Poistot, %	114	170
Vuosikate, €/asukas	571	743
Asukasmäärä	249 060	244 223

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

= 100 * Toimintatuotot / (Toimintakulut - Valmistus omaan käyttöön)

Vuosikate prosenttia poistoista

= 100 * Vuosikate / Poistot ja arvonalentumiset

Tuloslaskelman analysointi

Kaupungin tilikauden 2022 tulos oli 17,8 milj. euroa ylijäämäinen. Vuoteen 2021 verrattuna tulos heikkeni 56,9 milj. euroa, mihin vaikuttaa erityisesti pysyvien vastaavien myyntivoittojen väheneminen ja toimintakulujen kasvu. Toimintakate kasvoi vertailuvuodesta 126,5

milj. euroa (9,6 %), jonka seurauksena asukaskohtaiseksi toimintakatteeksi muodostui 5 792 euroa. Vuosikate toteutui 142,3 milj. euronaa pääasiassa verotulojen 74,8 milj. euron (6,7 %) kasvun seurauksena. Vuosikate kattoi poistot 114-prosenttisesti.

Tuotot

Kaupungin tuottojen kokonaismäärä oli yhteensä 2 118,1 milj. euroa. Edelliseen vuoteen verrattuna tuotot kasvoivat 41,5 milj. euroa (2,0 %).

Toimintatuotot vähenivät edellisvuodesta 45,6 milj. euroa (8,1 %) pääasiassa sosiaali- ja terveystalvelujen korona-avustusten sekä pysyvien vastaavien myyntivoittojen takia. Toimintatuotoilla katettiin 26 prosenttia toimintakuluista.

Myyntituotot (244,3 milj. euroa) toteutuivat 23,3 milj. euroa edellisvuotta suurempina, mitä selittää erityisesti joukkoliikenteen lipputulojen kasvu lisääntyneen matkustuksen seurauksena.

Maksutuotot (100,4 milj. euroa) kasvoivat 1,3 milj. euroa.

Tukia ja avustuksia (62,6 milj. euroa) kertyi 22,4 milj. euroa edellisvuotta vä-

hemmän, mikä johtui pääosin sosiaali- ja terveystalveluihin kohdistuvista valtion korona-avustuksista.

Vuokratuotot (85,6 milj. euroa) kasvoivat edellisvuoteen nähden 5,0 milj. euroa maa- ja vesialueiden vuokratuottojen kasvun seurauksena.

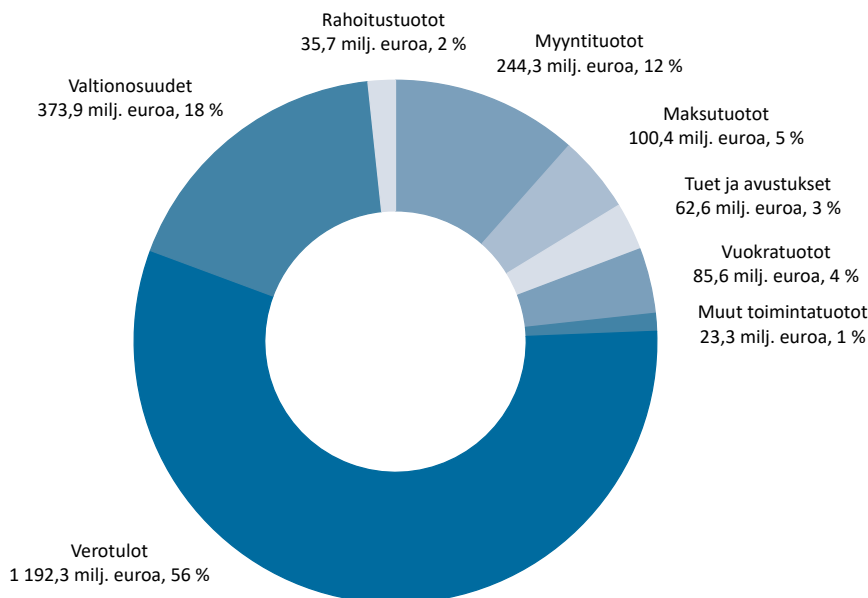
Muut toimintatuotot (23,3 milj. euroa) toteutuivat 52,8 milj. euroa vertailuvuotta pienempinä pysyvien vastaavien myyntivoittojen alhaisemman toteuman vuoksi. Tilikaudella 2022 suurimmat myyntivoitot kertyivät Sote-kiinteistöjen ja Coxa Oy:n osakkeiden myynnistä.

Verorahoitusta (1 566,2 milj. euroa) kertyi 87,9 milj. euroa (5,9 %) vertailuvuotta enemmän. Verotulojen kasvu muodostui pääasiassa kunnallisverotulojen 57,1 milj. euron (6,4 %) ja yhteisöverotulojen 11,3 milj. euron (8,9 %) kasvusta. Kunnallisverotulojen vahvan

kasvun taustalla olivat sekä työllisten määrän kasvu että työttömyysasteen lasku. Yhteisöverotulojen kasvu perustui yritysten suotuisaan talouskehitykseen ja Tampereen jako-osuuden kasvuun, vaikka kuntaryhmän jako-osuus putosikin kahdesta edellisestä vuodesta 10 prosenttiyksiköllä. Valtionosuudet kasvoivat 13,1 milj. euroa (3,6 %), mikä selittyy pääosin verotulomenetysten kompensaaion kasvulla.

Rahoitustuotot (35,7 milj. euroa) vähenivät 0,8 milj. euroa. Suurimmat osinkotuotot kaupunki sai Tampereen Sähkölaitos Oy:ltä (20,0 milj. euroa) ja Pirkanmaan Jätehuolto Oy:ltä (1,7 milj. euroa).

TUOTOT

Kulut

Kaupungin kulujen kokonaismäärä oli yhteensä 2 100,3 milj. euroa. Kasvu edellisvuoteen verrattuna oli 98,3 milj. euroa (4,9 %). Omana työnä valmistetuihin investointihyödykkeisiin liittyvät kulut sisältyvät tuloslaskelman toimintakuluihin ja niiden vaikutus tulokseen (5,1 milj. euroa) on eliminoitu valmistus omaan käyttöön -rivillä.

Toimintakulut kasvoivat vertailuvuodesta 77,5 milj. euroa (4,1 %), mitä selittää erityisesti palvelujen ostojen, henkilöstökulujen ja vuokrakulujen kasvu. Henkilöstökulut ja palvelujen ostot muodostivat 86 prosenttia toimintakulujen kokonaissummasta tilikaudella 2022.

Henkilöstökulut (686,1 milj. euroa) muodostivat 35 prosenttia toimintakuluista. Henkilöstökuluja aktivoitiin taseeseen valmistus omaan käyttöön -erän kautta 1,0 milj. euroa. Edellisvuoteen verrattuna henkilöstökulut kasvoivat 20,4 milj. euroa (3,1 %) johtuen palkallisten henkilötyövuosien kasvusta sekä kunta-alan palkkatarkaisun vai-

kutuksista. Henkilöstökuluja on analysoitu tarkemmin toimintakertomuksen osiossa Henkilöstö.

Palvelujen ostot (994,1 milj. euroa) toteutuivat 44,3 milj. euroa (4,7 %) edellisvuotta suurempina. Palvelujen ostoista suoraan kuntalaisille hankittujen lopputuotepalvelujen eli asiakaspalvelujen ostojen osuus oli 624,1 milj. euroa (62,8 %). Asiakaspalvelujen ostot kasvoivat vertailuvuodesta 19,4 milj. euroa, mikä selittyy pääosin sosiaali- ja terveyspalvelujen ostojen kasvulla. Palvelujen ostojen kasvun taustalla olivat myös sosiaali- ja terveyspalvelujen työvoiman vuokrauksen sekä joukkoliikenteen matkustus- ja kuljetuspalveluiden kasvaneet kustannukset.

Aineet, tarvikkeet ja tavarat -tiliryhmän (64,6 milj. euroa) kulut vähenivät 2,8 milj. euroa vertailuvuodesta. Hoitotarvikkeiden ostot (17,5 milj. euroa) olivat tilikauden merkittävin yksittäinen kuluerä.

Avustuskulut (104,8 milj. euroa) pysyivät vertailuvuoden tasolla. Avustukset yhteisöille olivat tilikaudella 30,2 milj. euroa ja työmarkkinatuen kuntaosuus

26,2 milj. euroa. Kyseiset avustukset muodostivat lähes 54 prosenttia avustusten kokonaismäärästä.

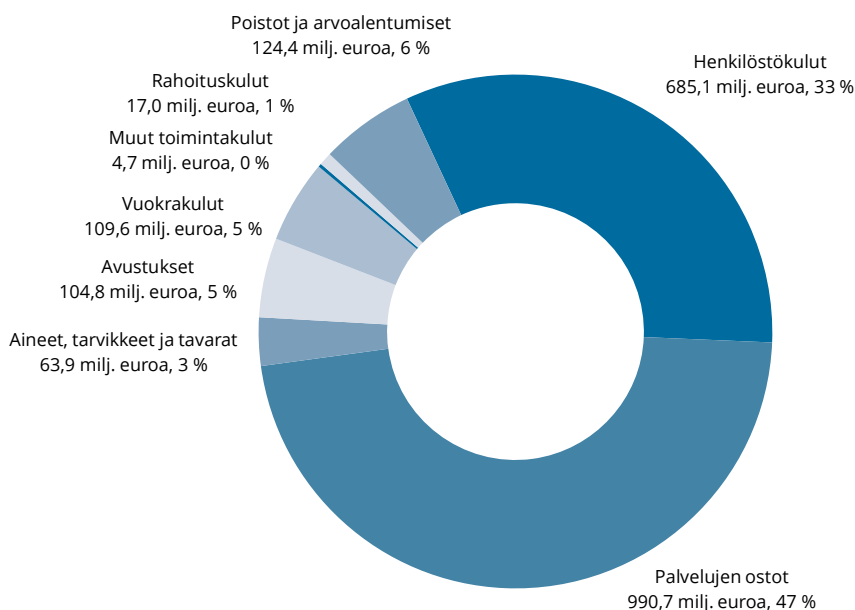
Vuokrakulut (109,6 milj. euroa) toteutuivat 18,9 milj. euroa edellisvuotta suurempina. Vuokrakuluista 78 prosenttia muodostui rakennusten ja huoneistojen vuokrasta. Vuokrakulujen kasvua selittävät Tampereen Raitiotie Oy:lle maksettavien varikko-, infra- ja kalustovastikkeiden kasvu raitiotiejärjestelmän valmiusasteen noustessa sekä myytyjen sote-kiinteistöjen takaisinvuokrauksen kustannusten kasvu.

Muut toimintakulut olivat yhteensä 4,7 milj. euroa.

Rahoituskulut (17,0 milj. euroa) toteutuivat 0,3 milj. euroa edellisvuotta pienempinä. Korkokulujen osuus rahoituskuluista oli 15,8 milj. euroa.

Poistot ja arvoalentumiset (124,4 milj. euroa) kasvoivat 17,7 milj. euroa vertailuvuodesta. Suurimmat poistot kirjattiin rakennuksista sekä kiinteistä rakenteista ja laitteista. Arvoalentumisia pysyvien vastaavien hyödykkeistä kirjattiin 2,8 milj. euroa.

KULUT

Kuviossa esitetyistä summista on vähennetty Valmistus omaan käyttöön -erän kautta oikaistut kulut

TOIMINNAN RAHOITUS

Rahoituslaskelma

	1.1. - 31.12.2022	1.1. - 31.12.2021
	1 000 euroa	1 000 euroa
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	142 270	181 418
Tulorahoituksen korjaukset	-14 525	-66 451
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-238 446	-232 874
Rahoitusosuudet investointimenoihin	5 922	5 112
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	16 764	102 478
Toiminnan ja investointien rahavirta	-88 014	-10 316
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-2 043	-2 543
Antolainasaamisten vähennykset	499	3 917
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	5 384
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-25 734	-21 289
Lyhytaikaisten lainojen muutos	60 611	-7 816
Muut maksuvalmiuden muutokset	15 707	111
Rahoituksen rahavirta	49 040	-22 235
Rahavarojen muutos	-38 974	-32 551
Rahavarat 31.12.	241 432	280 406
Rahavarat 1.1.	280 406	312 958
	-38 974	-32 551
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1 000 €	-321 906	-288 822
Investointien tulorahoitus, %	61	80
Laskennallinen lainanhoitokate	1,2	1,5
Lainanhoitokate	3,8	5,2
Kassan riittävyys, pv	39	48
Asukasmäärä	249 060	244 223

Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä, € Toiminnan ja investointien rahavirta -välitulos kuvaa investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä. Kertymään lasketaan mukaan tilinpäätösvuoden ja neljän edellisen vuoden rahavirrat.

Investointien tulorahoitus, % $100 * \text{Vuosikate} / \text{Investointien omahankintameno}$. Investointien omahankintamenolla tarkoitetaan rahoituslaskelman investointimenoja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet.

Laskennallinen lainanhoitokate $(\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Laskennalliset lainanlyhennykset})$

Laskennalliset lainanlyhennykset saadaan jakamalla taseen lainat kahdeksalla, mikä kuvaa oletettua jäljellä olevaa laina-aikaa.

Lainanhoitokate $(\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Lainanlyhennykset})$

Kassan riittävyys, pv $365 * \text{Rahavarat 31.12.} / \text{Kassasta maksut tilikaudella}$

Rahoituslaskelman analysointi

Rahoituslaskelmassa esitetään kaupungin tilikauden aikaiset rahan lähteet ja niiden käyttö. Rahoituslaskelma kuvaa toiminnan vaikutusta rahavaroihin. Kaupungin tuloslaskelman ja taseen tavoin rahoituslaskelmassa esitetään ainoastaan ulkoiset erät, jotka ovat syntyneet liiketapahtumista kaupungin ja kaupungin ulkopuolisten organisaatioiden välillä.

Toiminnan ja investointien rahavirta

Toiminnan rahavirta, tulorahoitus, kuvaa tuloslaskelmassa esitettyjen tuottojen ja kulujen vaikutusta rahavaroihin. Se kertoo siitä, kuinka paljon varsinainen toiminta on tuottanut tilikauden aikana rahavaroja käytettäväksi investointeihin ja rahoituksellisen aseman muutokseen, kuten lainanlyhennyksiin.

Tilikauden 2022 toiminnan rahavirta oli 127,7 milj. euroa, mikä on 12,8 milj. euroa enemmän kuin vertailuvuonna.

Viime vuoteen verrattuna erityisesti tulorahoituksen korjauserillä oli positiivinen vaikutus toiminnan rahavirtaan. Tulorahoituksen korjauserissä toiminnan rahavirrasta oikaistaan investointien rahavirrassa esitettävät pysyvien vastaavien luovutusvoitot ja -tappiot sekä pakollisten varausten muutokset. Pysyvien vastaavien luovutusvoittoja kertyi tilikaudella yhteensä 12,1 milj. euroa, mikä on 54,5 milj. euroa vertailuvuotta vähemmän. Vuosikatteen muodostumista on analysoitu tuloslaskelman analysoinnin yhteydessä.

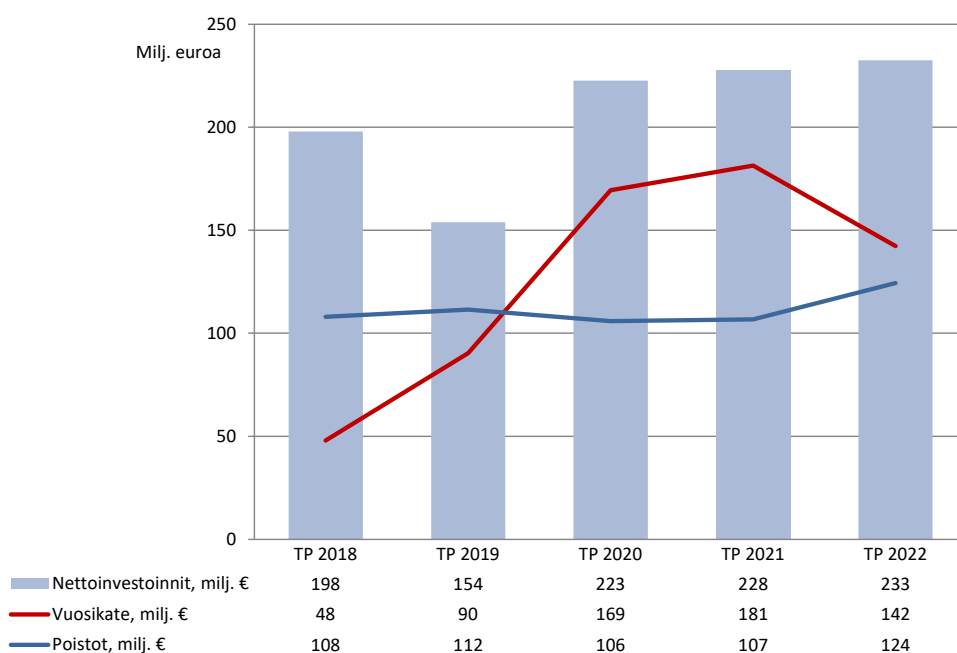
Investointien rahavirta kuvaa pysyvien vastaavien hyödykkeiden investointeihin käytetyn ja omaisuuden myynnistä saadun rahan vaikutusta rahavaroihin. Tilikauden investointien rahavirta oli 215,8 milj. euroa negatiivinen, mikä on 90,5 milj. euroa vertailuvuotta enemmän. Muutos selittyy pysyvien vastaavien luovutustulojen laskulla poikkeuksellisen hyvästä edel-

lisvuodesta. Ulkoiset investointimenot kasvoivat edellisvuodesta 5,6 milj. euroa ja nettoinvestoinnit 4,8 milj. euroa. Lähes 90 prosenttia kaupungin investoinneista kohdistui tilikaudella 2022 kiinteisiin rakenteisiin ja laitteisiin sekä rakennuksiin ja rakennelmiin, jotka sisältävät mm. katu-, tie- ja johtoverkostoinvestointeja sekä uudisrakentamisen ja perusparantamisen kohteita.

Toiminnan ja investointien rahoitustarpeeksi muodostui kokonaisuudessaan -88,0 milj. euroa, mikä on 77,7 milj. euroa vertailuvuotta enemmän.

Kaupungin investointien rahoitusvalmiutta mittaava investointien tulorahoitusprosentti oli tilikaudella 61 prosenttia. Tunnusluku laski 19 prosenttiyksikköä edellisvuodesta vuosikatteen heikkenemisen johdosta.

NETTOINVESTOINNIT JA VUOSIKATE

Rahoituksen rahavirta

Rahoituksen rahavirta kuvaa niitä rahoitustoimia, jotka on tarvittu varsinaisen toiminnan ja investointien rahoittamiseksi sekä rahoitusaseman muuttamiseksi tilikauden aikana. Rahoituksen rahavirtaksi muodostui päättyneellä tilikaudella 49,0 milj. euroa. Viime tilikauteen verrattuna rahavirtaa vahvisti erityisesti lyhytaikaisten lainojen kasvu, johtuen kaupungin konsernitilillä olevien tytäryhteisöjen varojen kasvusta. Uutta pitkäaikaista lainarahoitusta ei nostettu lainkaan tilikaudella. Aikaisempina tilikausina nostettuja lainoja lyhennettiin 25,7 milj. eurolla.

Muihin maksuvalmiuden muutoksiin sisältyvät toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset, vaihto-omaisuuden muutos, saamisten muutos sekä korottomien velkojen muutos. Korottomat velat kasvoivat tilikauden aikana 29,9 milj. eurolla, millä oli positiivinen

vaikutus rahavirtaan. Erä muodostuu saatujen ennakoiden, ostovelkojen, muiden velkojen ja siirtovelkojen muutoksesta. Kaupungin saamiset kasvoivat tilikaudella 13,4 milj. euroa, millä oli negatiivinen vaikutus rahoituksen rahavirtaan. Saamisten kasvu selittyi pääosin myyntisaamisten kasvulla.

Laskennallinen lainanhoitokate kuvaa tulo-rahoituksen riittävyttä laskennallisten lainojen hoitoon. Laskennalliset lainanlyhennykset saadaan jakamalla taseen lainat kahdeksalla, mikä kuvaa oletettua jäljellä olevaa laina-aikaa. Laskennallinen lainanhoitokate heikkeni edellisvuodesta 0,3 yksikköä pysyen kuitenkin yhä tyydyttävällä tasolla. Tunnusluvun tulkinnassa tulee huomioida laskennallisen 8 vuoden laina-ajan vaikutus, todellisuudessa kaupungin laina-ajat ovat pidempiä.

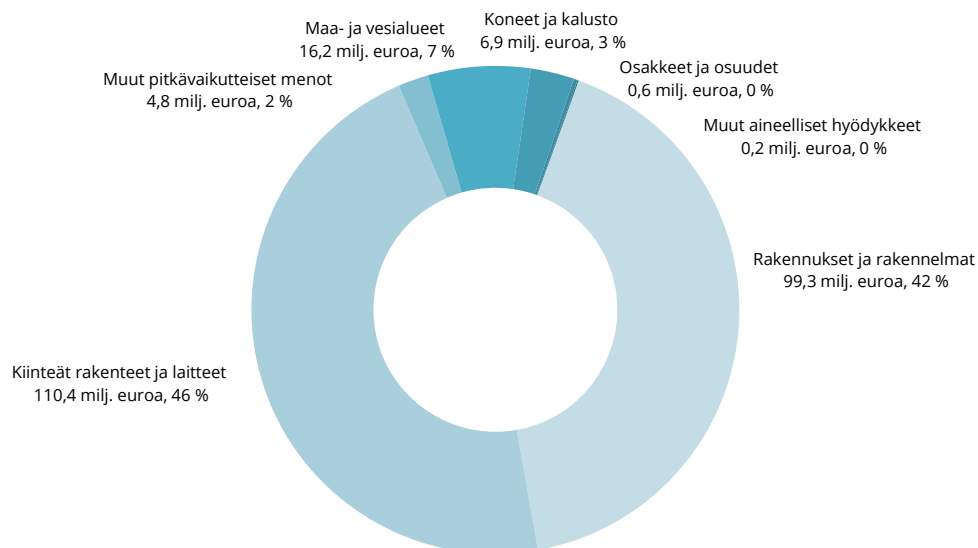
Todellisilla vuotuisilla lainanlyhennyksillä laskettuna kaupungin lainanhoitokate heikkeni 1,4 yksikköä edellis-

vuodesta. Lainanhoitokate on hyvällä tasolla silloin kun tunnusluku saa suuremman arvon kuin kaksi. Tunnusluvun tulkinnassa tulee huomioida kaupungin kertalyhenteisten lainojen erääntymisen vaikutus.

Rahavarojen muutos

Kaupungin rahavarojen muutos toteutui 39,0 milj. euroa negatiivisena. Kasvan riittävyttä kuvaava tunnusluku kertoo, että tilinpäätöshetken rahavaroilla olisi kyetty kattamaan kaikki kasvasta maksut 39 päivän ajan. Tunnusluku heikkeni vertailuvuodesta yhdeksän päivää rahavarojen vähentymisen seurauksena.

INVESTOINNIT

TASETARKASTELU

Tase

VASTAAVAA	31.12.2022	31.12.2021
	1 000 euroa	1 000 euroa
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	594	523
Muut pitkävaikutteiset menot	106 568	113 827
	107 162	114 350
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	233 264	217 332
Rakennukset	581 790	561 443
Kiinteät rakenteet ja laitteet	538 537	414 524
Koneet ja kalusto	25 055	27 188
Muut aineelliset hyödykkeet	5 691	5 687
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	253 465	300 439
	1 637 802	1 526 613
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	350 726	351 275
Muut lainasaamiset	109 371	107 823
Muut saamiset	1 299	1 304
	461 397	460 402
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Lahjoitusrahastojen varat	284	309
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	1 439	1 139
Keskeneräiset tuotteet	520	484
Muu vaihto-omaisuus	444	267
	2 403	1 890
SAAMISET		
Pitkäaikaiset saamiset		
Lainasaamiset	251	267
Muut saamiset	27	32
Siirtosaamiset	5 401	6 107
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	54 148	34 600
Lainasaamiset	4 073	1 773
Muut saamiset	33 893	33 314
Siirtosaamiset	34 988	43 292
	132 781	119 384
Rahoitusarvopaperit		
Joukkovelkakirjalainasaamiset	0	2 000
Muut arvopaperit	22 202	141 764
	22 202	143 764
Rahat ja pankkisaamiset	219 230	136 643
VASTAAVAA YHTEENSÄ	2 583 261	2 503 354

VASTATTAVAA	31.12.2022	31.12.2021
	1 000 euroa	1 000 euroa
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	636 657	636 657
Muut omat rahastot	19 131	19 693
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	586 198	509 829
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	20 095	76 369
	1 262 082	1 242 548
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	16 534	18 242
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevaraukset	969	1 448
Muut pakolliset varaukset	724	2 632
	1 692	4 080
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	235	167
Lahjoitusrahastojen pääomat	13 508	13 510
Muut toimeksiantojen pääomat	2 542	2 895
	16 285	16 572
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	583 189	652 020
Saadut ennakot	84	70
Liittymismaksut ja muut velat	26 154	26 147
Siirtovelat	16 423	16 130
	625 850	694 367
Lyhytaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	68 832	25 734
Lainat muilta luotonantajilta	273 865	213 254
Saadut ennakot	1 084	77
Ostovelat	147 737	132 742
Muut velat	26 202	25 619
Siirtovelat	143 098	130 118
	660 818	527 544
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	2 583 261	2 503 354
TASEEN TUNNUSLUVUT		
Omavaraisuusaste, %	50	50
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	62	60
Kertynyt yli-/alijäämä, 1 000 euroa	606 294	586 198
Kertynyt yli-/alijäämä, euroa/asukas	2 434	2 400
Lainakanta 31.12., 1 000 euroa	925 885	891 008
Lainakanta, euroa/asukas	3 718	3 648
Lainat ja vastuut, 1 000 euroa	1 364 114	1 353 672
Lainat ja vastuut, euroa/asukas	5 477	5 543
Lainasaamiset 31.12., 1 000 euroa	109 371	107 823
Asukasmäärä	249 060	244 223

Omavaraisuusaste, %

= 100 * (Oma pääoma + Poistoero ja Vapaaehtoiset varaukset) / (Koko pääoma - Saadut ennakot)

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

= 100 * (Vieras pääoma - Saadut ennakot) / Käyttötulot

Lainakanta 31.12.

= Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Liittymismaksut ja muut velat)

Lainasaamiset 31.12.

= Sijoituksiin merkityt Joukkovelkakirja-lainasaamiset ja muut lainasaamiset

Taseen analysointi

Tase kuvaa kaupungin taloudellista asemaa tilikauden päättymishetkellä. Kaupungin varallisuus ja rahoituksen rakenne esitetään ryhmiteltynä luonteensa mukaisesti omaisuus- ja pääomaeriin. Tase sisältää myös liikelaitosten omaisuus- ja pääomaerät ilman eri yksiköiden välisiä sisäisiä eriä, kuten saamia ja velkoja.

Kaupungin taseen loppusumma oli tilinpäätöshetkellä 2 583,3 milj. euroa, mikä on 79,9 milj. euroa enemmän kuin vertailuvuonna. Vertailutase ja -tunnusluvut on saatettu vertailukelpoiseksi edellisten tilikausien ylijäämään tehdyn 7,5 milj. euron aikaisempiin tilikausiin kohdistuvien lisäpoistojen johdosta. Oikaisu vaikuttaa seuraaviin vertailutaseen eriin: Muut pitkävaikutteiset menot (0,03 milj. euroa), Kiinteät rakenteet ja laitteet (7,4 milj. euroa) ja Edellisten tilikausien ylijäämä (7,5 milj. euroa).

Vastaavaa

Taseen merkittävin omaisuuserä oli pysyvien vastaavien aineelliset hyödykkeet, joka muodosti yli 60 prosenttia taseen loppusummasta. Aineelliset hyödykkeet kasvoivat tilikaudella 111,2 milj. eurolla (7,3 %). Tehdyt maa- ja vesialuehankinnat sekä maa-alueiden perusrakennukset ylittivät myytyjen maa-alueiden tasearvot 16,0 milj. eurolla. Merkittävin maa-aluehankinta tilikaudella oli Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymältä ostetut 9,9 milj. euron määräalat. Rakennusten, kiinteiden rakenteiden ja laitteiden sekä koneiden ja kaluston myynnit, poistot, arvonalentumiset ja rahoitusosuudet alittivat uudet

investoinnit ja erät kasvoivat yhteensä 144,4 milj. eurolla vertailuvuodesta. Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat pienenevät 46,9 milj. eurolla, mikä selittyy useiden merkittävien rakennushankkeiden valmistumisella tilikauden aikana. Merkittävimpinä valmistuneina hankkeina kirjattiin keskeneräisestä valmiiseen käyttöomaisuuteen Sammon koulun laajennus ja päiväkot sekä Kaupin pesäpallo- ja hiihtostadionin katsomorakennus. Aineettomien hyödykkeinen tasearvo pieneni 7,1 milj. euroa vertailuvuodesta muiden pitkävaikutteisten menojen muutoksen seurauksena.

Lyhytaikaiset saamiset kasvoivat tilikaudella 14,1 milj. eurolla, mikä selittyy pääosin myyntisaamisten kasvulla. Siirtosaamiset pienenevät 8,3 milj. euroa vertailuvuodesta. Vertailuvuoden siirtosaamia kasvatti saamisiin kirjattu sosiaali- ja terveystalouteen kohdistuva korona-avustus.

Rahoitusarvopaperit pienenevät tilikauden aikana 121,6 milj. euroa johtuen tilikaudella toteutuneista rahastojen myynneistä.

Rahoja ja pankkisaamia oli tilinpäätöshetkellä 82,6 milj. euroa enemmän kuin vertailuvuonna. Kasvua selittävät kaupungin konsernitilillä olevien tytäryhteisöjen varojen kasvu sekä rahastojen myynneistä saadut rahavarat.

Vastattavaa

Taseen vastattavien merkittävin erä on oma pääoma, joka oli tilikauden lopussa 1 262,1 milj. euroa, mikä on lähes puolet taseen loppusummasta. Oma

pääoma kasvoi 19,6 milj. euroa tilikauden ylijäämän seurauksena.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset pienenevät edellisvuoteen verrattuna 1,7 milj. euroa. Poistoeroa on purettu samassa tahdissa investointivarauksella katettavien investointien poistojen kanssa. Pakolliset varaukset pienenevät 2,4 milj. euroa erityisesti muiden pakollisten varausten muutosten vaikutuksesta. Muista pakollisista varauksista purettiin tilikaudella 2022 Pirkanmaan pelastuslaitoksen kirjaama 1,5 milj. euron palkan korvausvastuu.

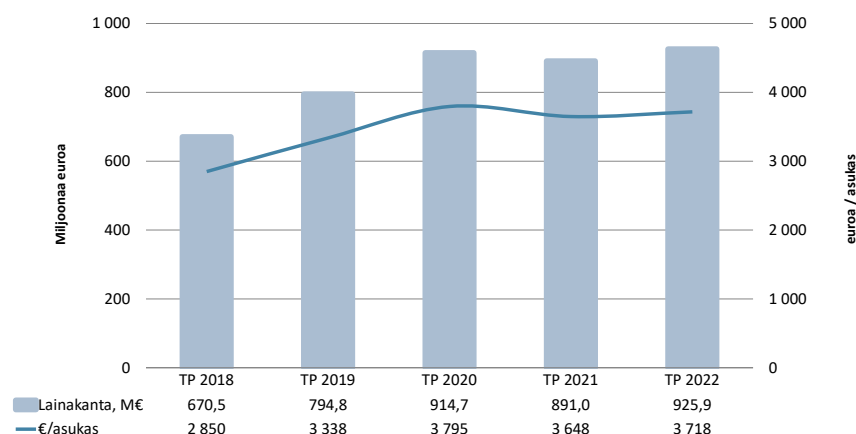
Vieras pääoma kasvoi edellisvuodesta yhteensä 64,7 milj. euroa ja korollinen vieras pääoma 34,9 milj. euroa (3,9 %). Tilikaudella ei nostettu uutta pitkäaikais- tai lainaa, mutta vanhoja lainoja lyhennettiin 25,7 milj. eurolla. Lyhytaikaiset lainat muilta luotonantajilta kasvoivat 60,6 milj. euroa johtuen kaupungin konsernitilillä olevien tytäryhteisöjen varojen kasvusta. Lyhytaikaisissa veloissa kasvua oli erityisesti osto- ja siirtovelossa, jotka kasvoivat yhteensä 28,0 milj. euroa. Siirtovelkoja kasvattivat erityisesti tuloennakot ja palkkajaksotukset. Kaupungin lainakannaksi muodostui 925,9 milj. euroa, mikä on 3 718 euroa asukasta kohden. Asukaskohtainen lainakanta kasvoi 70 euroa edellisvuodesta.

Tunnusluku lainat ja vastuut rinnastaa vuokratavastuut lainoihin. Tunnusluvun taustalla on ajatus tehdä investointien rahoitus vertailukelpoiseksi riippumatta siitä, miten investointi on rahoitettu (laina- tai leasingrahoitus). Suhteessa lainakantaan, kaupungin lainat ja vastuut saa merkittävästi suuremman arvon. Asukaskohtaisesti tarkasteltuna lainat ja vastuut olivat 1 759 euroa suuremmat kuin lainakanta, mitä selittää leasingrahoituksen käyttäminen lainanoton rinnalla.

Kaupungin omavaraisuusaste oli tilinpäätöshetkellä 50 prosenttia. Kuntatalouden yleinen hyvä tavoitetaso omavaraisuudelle on 70 prosenttia.

Suhteellinen velkaantuneisuus oli 62 prosenttia, mikä tarkoittaa, että koko vuoden käyttötuloista tarvittaisiin 62 prosenttia kaupungin vieraan pääoman takaisinmaksuun.

LAINAMÄÄRÄN KEHITYS

KOKONAISTULOT JA -MENOT

Kokonaistulojen ja -menojen laskelma laaditaan tulos- ja rahoituslaskelmasta, jotka sisältävät vain kaupungin ulkoiset tulot, menot ja rahoitustapahtumat. Laskelmassa on esitetty varsinaisen toiminnan ja investointien tulot ja menot sekä rahoitustoiminnan rahan lähteet ja käytöt.

Vuoden 2022 kokonaistulot kasvoivat edellisvuodesta 62,9 milj. euroa. Vertailuvuotta parempina toteutuivat erityisesti verotulot sekä lyhytaikaisten lainojen muutos. Vertailuvuotta heikompana vastaavasti pysyvien vastaavien luovutustulot sekä toimintatuotot.

Kokonaismenot olivat 84,9 milj. euroa suuremmat kuin edellisenä vuonna erityisesti toimintakulujen kasvun seurauksena. Kokonaismenot ylittivät kokonaistulot 54,7 milj. eurolla.

	2022		2021	
	1 000 euroa	%	1 000 euroa	%
TULOT				
Varsinainen toiminta				
Toimintatuotot	516 312	24,2	561 897	26,4
Verotulot	1 192 292	56,0	1 117 483	52,5
Valtionosuudet	373 863	17,6	360 780	17,0
Korkotuotot	6 899	0,3	6 601	0,3
Muut rahoitustuotot	28 774	1,4	29 905	1,4
Tulorahoituksen korjauserät				
- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	-12 137	-0,6	-66 623	-3,1
Investoinnit				
Rahoitusosuudet investointimenoihin	5 922	0,3	5 112	0,2
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	16 764	0,8	102 478	4,8
Rahoitustoiminta				
Antolainasaamisten vähennykset	499	0,0	3 917	0,2
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	0,0	5 384	0,3
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	60 611	2,8	0	0,0
Kokonaistulot yhteensä	2 189 799	100,0	2 126 933	100,0
MENOT				
Varsinainen toiminta				
Toimintakulut	1 963 988	89,9	1 886 482	87,4
- Valmistus omaan käyttöön	-5 148	-0,2	-8 588	-0,4
Korkokulut	15 758	0,7	16 753	0,8
Muut rahoituskulut	1 272	0,1	600	0,0
Tulorahoituksen korjauserät				
+/- Pakollisten varausten muutos	2 388	0,1	-172	0,0
Investoinnit				
Investointimenot	238 446	10,9	232 874	10,8
Rahoitustoiminta				
Antolainasaamisten lisäykset	2 043	0,1	2 543	0,1
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	25 734	1,2	21 289	1,0
Lyhytaikaisten lainojen vähennys	0	0,0	7 816	0,3
Kokonaismenot yhteensä	2 244 480	100,0	2 159 596	100,0

KAUPUNKIKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS

Konsernin toiminnassa ja rakenteessa tapahtuneet muutokset

Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Sota Euroopassa sekoitti energiamarkkinat ja inflaation voimakas nousu muutti keskuspankkien rahapolitiikan suunnan. Näillä kaikilla oli suuria vaikutuksia konsernin liiketoimintaan, jossa kaiken tämän lisäksi matkailuun, tapahtumiin ja vapaa-aikaan liittyvät yhtiöt kärsivät erilaisten pandemiarajoitusten aiheuttamista jälkivaikutuksista. Kaikesta huolimatta useat keskeiset yhtiöt menestyivät hyvin liiketoiminnassaan ja maksoivat kaupungille talousarvion odotusten mukaiset osingot.

Merkittäviä tapahtumia konsernissa vuonna 2022 olivat mm. Tampereen Sähkölaitos Oy:n Naistenlahti 3- investoinnin valmistuminen, Pirkanmaan Voimia Oy:n uuden Pata-keskuskeittiön valmistuminen sekä Keskuspuhdistamo Oy:n ja Raitiotie Oy:n megainvestointien jatkuminen. Särkänniemi Oy on aloittanut mittavan uudistushankkeen valmistelut.

Rakenteellisia muutoksia konsernissa oli useita: Finnpark Oy jakautui kiinteistö- ja pysäköintiyhtiöiksi, Tampereen Raitiotie Oy:öön tuli kolme naapurikuntaa osakkaaksi, kaupungin omistus Tuomi Logistiikka Oy:ssä putosi alle 50 %:n ja Tullinkulman Työterveys Oy jakautui kahdeksi yhtiöksi. Osana valmistautumista hyvinvointialueuudistukseen kaupunki myi omistamansa Coxa Oy:n osakkeet.

Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Kohoavat raaka-aineiden, palveluiden ja energian hinnat luovat painetta monen konserniyhtiön menestykselle, erityisesti mikäli vaikutuksia ei kohtuudella voida siirtää myyntihintoihin. Myös korkojen nousu tulee näkymään pääomavaltaisessa toiminnassa pitkää aikaa. Silti iso kuva konsernin liiketoiminnasta on lupaava, mikäli olosuhteet muutoin normaalille liiketoiminnalle täyttyvät.

Vuonna 2023 yhtiöistä tullaan saamaan ennätysasuuri osinkosumma, mutta jatkossa osinkotuloon voi kohdistua painetta. Tampereen Sähkölaitos Oy:llä on huomattava merkitys osinkosummaan ja kun verkkoliiketoiminnan sallittua tuottoa on valtakunnallisesti heikennetty ja sähkön myynnin kate on aiempaa vaikeammin ennakoitavissa, saattaa näillä olla negatiivinen vaikutus. Finnpark Oy:llä ja Särkänniemi Oy:llä on alkamassa mittavat investoinnit, jolloin omaa pääomaa tarvitaan myös näiden rahoittamiseksi. Muutoin kaupunkikonsernin taloudelliseen menestykseen vaikuttavat yleiset tekijät, kuten talouden suhdanteet, muutokset korkomarkkinoilla, kaupungin kasvu, jne.

Rahoituksen saatavuus yhtiöiden investointeihin on edelleen kiitettävällä tasolla, eikä siihen odoteta mainittavia heikennyksiä. Korkotasoa on

ollut ripeässä nousussa, mutta tasot ovat todennäköisesti vakiintumassa. Lainapääomalle on tullut hinta, mutta historiallisesti katsottuna se on varsin kohtuullinen edelleen. Suurten infra-hankkeiden toteuttajat, kuten Tampereen Raitiotie Oy ja Tampereen Seudun Keskuspuhdistamo Oy ovat suojanneet korkokustannuksensa hyvälle tasolle pitkälle tulevaisuuteen.

Kaupungin yhtiöomistuksia arvioidaan kriittisesti ja konsernirakenteeseen valmistellaan muutosehdotuksia ja realisoiteja konsernijaoston omistajastrategiassa päättämien linjausten mukaisesti. Strategisesti vähemmän merkityksellisten omistusten realisointia jatketaan.

Yritysvastuukysymysten merkitys kasvaa vuosi vuodelta. Ympäristön, sosiaalisen ja hallinnollisen vastuun suhteen konsernissa on tehty paljon hyvää työtä, josta tosin kerrotaan julkisuuteen turhan vaatimattomasti. Vastuullisesti hoidettu liiketoiminta tulee tuottamaan tulevaisuudessakin parhaat tulokset ja mm. omistajaohjauksella pyritään myötävaikuttamaan tähän.

Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Konsernivalvonnan tarkoituksena on varmistaa, että kuntakonsernin toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päästösten perusteena oleva tieto on riittävä ja luotettava sekä lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan sekä omaisuus ja voimavarat turvataan.

Konsernivalvonnalla tarkoitetaan kuntalain mukaisen konsernijohdon vastuulla olevaa tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seurantaa, analysointia ja raportointia. Konsernivalvonnalla tarkoitetaan myös konserniohjeen sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteutumisen seurantaa. Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeen mukaan kaupunginhallituksen on toimintakertomuksessa annettava tiedot siitä, miten konsernivalvonta on kuntakonsernissa järjestetty, onko valvonnassa havaittu puutteita kuluneella tilikaudella ja miten konsernivalvontaa on tarkoitus kehittää voimassa olevalla taloussuunnittelukaudella.

Selonteon laadinnassa on huomioitu mm. omistajaohjauksen vuosittain tytäryhtiöiden johdon kanssa käydyt omistaja- ja tavoitekeskustelut sekä tytäryhtiöiden johdon itsearviointikyselyn tulokset. Itsearviointikysely on toteutettu viimeksi helmi-maaliskuussa 2022 ja se toteutettaneen seuraavan kerran vuoden 2024 aikana. Omistajakeskusteluissa käydään läpi yhtenä osa-alueena mm. tytäryhtiöiden riskienhallintasuunnitelmien ja riskikartoitusten sisältö ja ajantasaisuus, yhtiön sisäisen valvonnan menettelyt sekä kaupungin yhtiöille antamien eri ohjeistusten noudattaminen.

Kaupunginhallituksen konsernijaoston kokouksissa (13 kokousta vuonna 2022) on ollut tilannekatsaus yleensä 1-2 tytäryhtiön toiminnasta, jolloin jaosto on saanut suoraan ajankohtaista tietoa yhtiöiden johdolta. Konsernijaoston jäsenillä on kokousten yhteydessä mahdollisuus kysyä erilaisista yhtiöitä koskevista asioista ja saada vastauksia suoraan yhtiöiden johdolta. Konsernijaostolla on lisäksi näissä yhteyksissä

hyvä mahdollisuus arvioida yhtiön hallituksen puheenjohtajan toimintaa ja saada arvokasta informaatiota hallituskokoonpanon valmistelua varten.

Toimivallan- ja vastuunjako konserniohjauksessa

Kaupunginvaltuusto päättää Kuntalain 14 §:n mukaan mm. kuntastrategiasista, omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta. Tampereen kaupunkikonsernin omistajaohjauksesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä vastaavaan konsernijohtoon kuuluvat kaupunginhallitus, konsernijaosto, pormestari ja konsernijohtaja, joita avustaa omistajaohjausyksikkö. Kaupunginhallituksen konsernijaoston tehtävänä on mm. ohjata ja valvoa omistajana konserniyhteisöjä siten, että nämä toimivat kaupunkikonsernin kokonaisedun, valtuuston hyväksymien omistajaohjauksen periaatteiden ja valtuuston asettamien toiminnan ja talouden tavoitteiden mukaisesti. Konsernijaosto vastaa myös omistajaohjauksen ja konsernivalvonnan täytäntöönpanosta sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimivuuden seurannasta mm. tytäryhtiöiden osalta.

Konserniin kuuluvat tytäryhtiöt (soveltuvin osin myös säätöt) noudattavat toiminnassaan Tampereen kaupunkikonsernin tytäryhteisöjen konserniohjetta, Hyvä hallinto- ja johtamistapa Tampereen kaupunkikonsernissa (Corporate Governance) -ohjetta ja Palkitsemisperiaatteet Tampereen kaupunkikonsernin tytäryhteisöissä -ohjetta. Lisäksi konsernissa noudatetaan yhteistä toimitusjohtajasopimusmallia.

Vuonna 2021 aloitettiin kaupungin tytäryhtiöiden yhtiöjärjestysten uudistamisprosessi, jossa tavoitteena on mm. yhdenmukaistaa kaupunkikonsernin tytäryhtiöiden yhtiöjärjestyksiä. Kaupunginhallituksen konsernijaoston 23.2.2021 § 16 hyväksymiin yhtiöjärjestyspohjiin on lisätty uutena asiana omistajaohjausta koskeva pykälä, jossa todetaan, että yhtiön hallituksella on velvollisuus noudattaa voimassa olevaa Tampereen kaupunkikonsernin tytär-

yhteisöjen konserniohjetta, ellei osakeyhtiö- tai muusta pakottavasta lainsäädännöstä tai yhtiöjärjestyksestä muuta johdu. Vuoden 2022 loppuun mennessä kaupunkikonsernin merkittävistä tytäryhtiöistä noin kolmanneksen uusimuotoinen yhtiöjärjestys on käsitelty konsernijaostossa sekä hyväksytty yhtiökokouksessa. Tämän lisäksi muita yhtiöjärjestysmuutoksia on toteutettu siten, että vuosien 2021–2022 aikana lähes puoleen merkittävien tytäryhtiöiden yhtiöjärjestyksistä on tehty pienempiä muutoksia tai muutoksia, joissa ei ole eri taustasyistä johtuen käytetty konsernijaoston yhtiöjärjestyspohjaa kaikin osin. Lisäksi omistajaohjausyksikkö on valmistellut yhtiöjärjestysmuutosesityksiä, joita konsernijaosto ei ole toistaiseksi hyväksynyt.

Konsernihallinnon omistajaohjausyksikkö vastaa mm. omistajastrategioiden mukaisesta yhtiöomistusten ja konsernirakenteen kehittämisestä, yhtiöomistusten omistaja-arvon kasvattamisesta, yhtiöiden hallitusjäsenten nimeämisen valmistelemisesta sekä konsernivalvonnan toimeenpanosta ja sen tuloksellisuuden raportoinnista konsernijohdolle. Yksikkö pyrkii järjestämään säännöllisiä toimitusjohtajille tarkoitettuja kokous- ja koulutustilaisuuksia. Vuonna 2022 päästiin järjestämään yksi toimitusjohtajakokous koronarajoitusten väistyttyä. Konserniyhteisöjen hallitusjäsenille järjestettiin koulutus- ja sidosryhmätilaisuuksia syksyllä 2022 ja toimintaa on tarkoitus jatkaa myös vuoden 2023 aikana.

Konserniohjauksen toimivallan ja vastuunjakoon toimivuuden osalta ei ole havaittu huomautettavaa. On kuitenkin jatkossakin tarpeen kiinnittää huomiota siihen, että toimivaltaan ja vastuunjakoon liittyvissä kysymyksissä varmistetaan kirjallinen dokumentaatio.

Tytäryhteisöjen hallitusten kokoonpano ja nimittäminen

Kaupunginhallituksen konsernijaosto nimeää kaupungin jäsenehdokkaat yhtiöiden hallituksiin. Konserniohjeen määritelmän mukaisesti kaupungin

tytäryhteisöjen hallitusten riittävän osaamistason varmistamiseksi konsernihallinnon omistajaohjaus selvittää dokumentoidusti hyvissä ajoin ennen konsernijaoston hallitusjäsenten valintoja kunkin yhtiön tarvitsemää, toimialan edellyttämää riittävää talouden ja liiketoiminnan asiantuntemusta. Omistajaohjaus kartoittaa tarvittaessa laajasti potentiaalisia jäsen ehdokkaita myös ulkopuolisista asiantuntijoista ja hallitusammattilaisista. Hallitusjäseniksi valituilla henkilöillä tulee myös olla mahdollisuus käyttää riittävästi aikaa hallitustehtäviensä hoitoon. Omistajaohjaus saa suoraan yhtiöistä edellistä koskevaa informaatiota ja pyrkii vaikuttamaan siihen, että kaupungin yhtiöiden hallitustehtäviin ei vallokoidu henkilöitä, joiden ajankäyttömahdollisuudet eivät ole riittäviä.

Omistajaohjausyksikkö valmisteli ehdotukset hallitusten kokoonpanoista huomioiden yllä mainitun lisäksi mm. kuntalain 47 §:n 2. momentti, jonka mukaan kunnan tytäryhteisön hallituksen kokoonpanossa on otettava huomioon yhteisön toimialan edellyttämä riittävä talouden ja liiketoiminnan asiantuntemus. Konsernijaoston puheenjohtajiston ja esittelijän kanssa tehtyjen täsmennysten jälkeen muotoutuneet kokoonpanot esitettiin konsernijaostolle, joka nimesi kokouksessaan 22.3.2022 § 34 kaupungin jäsen ehdokkaat yhtiöiden hallitukseen vuonna 2022 alkavalle toimikaudelle. Kevään yhtiökokouksissa on tämän jälkeen tehty osakeyhtiölain mukaisesti hallitusjäsenten valinnat. Tarvittaessa muutoksia yhtiöiden hallituskokoonpanoihin on tehty myös ylimääräisissä yhtiökokouksissa konsernijaoston erillisiin nimityspäätöksiin perustuen.

Yhtiöiden hallitusjäsenten asiantuntemus korostuu nimettäessä yhtiön toimivaa johtoa sekä vaativissa kehitystilanteissa tai muutoin poikkeuksellisissa olosuhteissa. Konserniohjeen mukaan konsernijaoston tehtävänä on huolehtia siitä, että hallitusten jäsenten nimittäminen perustuu asiantuntemukseen ja kokemukseen. Tytäryhtiöiden hallitukseen valittiin jälleen sekä luottamushenkilöjäseniä että asiantuntijaprofiililla olevia jäseniä. Omistaja-

ohjausyksikkö organisoii hallitustyöskentelyn itsearvioinnin tytäryhteisöjen hallituksen jäsenille ja raportoi tuloksista kaupunginhallituksen konsernijaostolle. Vuonna 2020 toteutettiin ensimmäistä kertaa hallitustyön arviointi kahdessa konserniyhtiössä myös ulkopuolisen yrityksen toimesta ja työtä on jatkettu muutamien muiden yhtiöiden osalta sen jälkeen ja ulkopuolisia hallitusarviointeja ja niitä on tarkoitus jatkaa myös vuoden 2023 aikana. Havainnoista on raportoitu konsernijaostolle.

Ohjeiden anto kunnan edustajille tytäryhteisöissä

Konserniohjeen periaatteiden mukaisesti tytäryhteisöjen tulee jo valmisteluvaiheessa hankkia omistajan ennakkokanta tehdessään päätöstä merkittävästä asiasta. Hallituksen puheenjohtajan velvollisuutena on valvoa, että ennakkokanta on haettu ja että se kirjataan pöytäkirjaan hallituksen kokouksessa, kun merkittävästä asiasta tehdään päätös. Omistajan kantaa haettiin eri yhtiöiden osalta kaupunginhallituksen konsernijaostolta konserniohjeen määrittelemistä asioista useita kertoja vuoden 2022 aikana. Konsernijaosto käsittelee ennakkokantaa koskevat asiat julkisuuslaissa säädetyn mukaisesti.

Konsernijaosto teki vuoden 2022 aikana eri asioita koskevia päätöksiä, joissa se mm. kehotti tytäryhteisön hallitusta edistämään tietyn asian valmistelua. Yhtiöjärjestykseen tehtävien muutosten valmistelu yhtiökokouksen päätöksiä on tyypillinen esimerkki edellisestä.

Omistajaohjauksen arvioinnin perusteella ohjeiden antoon kaupungin edustajille tytäryhteisöissä ei ole huomautettavaa.

Konsernitavoitteiden asettamista ja toteutumista koskeva arviointi

Konsernitavoitteiden toteutumista selvitetään tilinpäätöskirjan kohdassa Konserniin kuuluvat tytäryhteisöt ja yhteisöt. Valtuusto asettaa osalle kaupungin tytäryhteisöjä toiminnan ja talouden tavoitteita, joiden toteutumista seurataan kaupungin normaalien seu-

rantajärjestelmien mukaisesti. Talousarviossa tytäryhteisöille asetettiin sekä talouden että toiminnan tavoitteita, joiden asettamiseen myös kaupungin palvelualueet osallistuivat vakiintuneen toimintamallin mukaisesti ja joiden hyväksymisessä konsernijaostolla oli merkittävä rooli.

Tytäryhteisöjen omistajastrategiat käytössä

Omistajastrategioiden laatimisen tavoitteena on, että kaupungin omistamien yhtiöiden ja merkittävien säätiöiden muodostama kokonaisuus arvioidaan ainakin kerran valtuustokaudessa ja yhtiöiden omistajastrategioita päivitetään tarpeen mukaan. Yhtiökohtaisten omistajastrategioiden laadinnan taustalla on tarve muodostaa näkemys omistuksen tavoitteista ja kehittämissuunnitelmista pidemmällä aikavälillä. Omistajastrategioista päätetään omistajaohjauksen valmistelun pohjalta konsernijaostossa. Konsernijaosto käsittelee syksyn 2022 aikana yhteensä 16 keskeisen tytäryhtiön omistajastrategioita ja hyväksyi ne 25.10.2022 § 102. Muiden yhtiöomistusten omistajastrategioita koskevia linjauksia konsernijaosto on tehnyt vuosien 2020 ja 2021 aikana. Konsernijaoston käsittelemät omistajastrategiat ovat salassa pidettäviä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24.1 §:n 17-kohdan perusteella. Omistajastrategioiden toimeenpanoa koskeva päätöksenteko tapahtuu tarvittaessa kaupungin hallintosäännön mukaisesti.

Tytäryhteisöjen työhyvinvointikysely

Konsernijaoston toimeksiannosta on jo useana vuonna tehty kaupungin omistajaohjausyksikön koordinoimana kaupunkikonsernitasoinen työhyvinvointikysely. Kaupunkikonsernin tytäryhteisöille rätätälöidyn yhteisen kyselyn tavoitteena on ollut omistajaohjausnäkökulmasta muodostaa kokonaiskuva kaupunkikonsernin työhyvinvoinnista. Kyselystä saatavalla tiedolla tuetaan tytäryhteisöjen liiketoimintalähtöistä työhyvinvoinnin kehittämistä ja koko Tampereen kaupunkikonsernin johtamista.

Kysely on toteutettu noin puolentoista vuoden välein vuosina 2017, 2018, 2020 ja 2022. Kyselyiden tulokset on käsitelty konsernijaoston kokouksissa. Tuoreimman selvityksen perusteella voidaan todeta, että työhyvinvoinnin kokonaistilanne on säilynyt vakaana Tampereen kaupunkikonsernin tytäryhteisöissä. Kysely toteutetaan seuraavan kerran syksyllä 2023.

Tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seuranta, analysointi ja raportointi

Tytäryhteisöille asetettujen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista sekä yhteisöjen taloudellista kehitystä ja tunnuslukuja seurataan säännöllisesti. Vuosittain omistajaohjaus laatii myös laajan raportin Tampereen kaupungin tytär- ja osakkuusyhteisöjen toiminnasta, joka sisältää omistajaohjauksikön tekemän tilinpäätösanalyysin jokaisesta yhtiöstä, konserniin kuuluvista merkittävistä säätiöistä sekä toimiala-analyysia tärkeimmistä konserniyhtiöistä.

Konsernin tytäryhteisöjen talousraportointi kattaa konsernikatsauksen huhtikuulta merkittävimpien tytäryhtiöiden osalta (12 yhtiötä vuonna 2022), konsernivalitilinpäätöksen elokuulta, konsernitalinpäätöksen ja lisäksi erillisen omistajaohjauksen vuosittaisen raportin Tampereen kaupungin tytär- ja osakkuusyhtiöiden toiminnasta. Konserniennuste laaditaan kolme kertaa vuodessa huhti-, elo- ja marraskuulta. Ennuste sisältää tuloslaskelman sekä investointien ja korollisen vieraan pääoman tilinpäätösennusteen.

Keskitettyjen konsernitoimintojen ja konsernipalvelujen käyttö sekä siirtohinnoittelun kustannusvastaavuus

Konsernin ei-markkinoilla toimivilla yhteisöillä on mahdollisuus käyttää hyväkseen omistajaohjauksen asiantuntemusta rahoitusta ja pääoman käyttöä koskevista asioista sekä kaikkien in-house statuksen omaavien tukipalveluyhtiöiden palveluita.

Siirtohinnoittelussa kaupungin yksiköt ja in-house yhtiöt noudattavat kustannusvastaavuuden periaatetta ja kohtuullisen pääoman tuoton vaadetta. Siirtohinnoittelun ei ole raportoitu aiheuttaneen ongelmia.

Riskienhallintajärjestelmien toimivuus tytäryhteisöissä

Tytäryhteisöjen riskienhallintaa ja sen periaatteita ohjataan kaupunginvaltuuston hyväksymällä konserniohjeella ja Corporate Governance -ohjeella. Vastuu riskienhallinnan valvonnasta ja toteutuksesta on viime kädessä tytäryhtiön hallituksella. Konsernijohtoon tehtävänä on valvoa tytäryhteisöjen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen asianmukaisuutta ja tuloksellisuutta. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen asianmukaisuuden valvonnan osalta keskeisessä roolissa ovat vuosittain käytävät omistajakeskustelut, jossa hyvän hallintotavan, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilanne käydään läpi. Tytäryhteisön hallituksen puheenjohtaja ja toimitusjohtaja vastaavat asiasta omistajaohjaukselle. Lisäksi on tehty määräajoin selvityksiä ja kyselyitä yhteisöjen johtamisen, valvonnan ja riskienhallinnan tilasta ja kehityksestä.

Osana vuoden 2021 selontekoa konsernivalvonnan järjestämisestä omistajaohjaus toteutti tammikuussa 2022 yhdessä kaupungin sisäisen tarkastuksen ja riskienhallintayksikön kanssa Tampereen kaupungin 25 tytäryhtiölle suunnatun kyselyn, jossa yhtiöiden hallitusten puheenjohtajat vastasivat mm. yhtiöiden sisäiseen valvontaan, riskienhallintaan ja sisäiseen tarkastukseen liittyviin kysymyksiin. Vastaukset saatiin kaikilta kyselyssä mukana olleilta tytäryhtiöiltä. Kyselyn perusteella tehdyn yhteenvedon mukaan voidaan arvioida, että tytäryhtiöiden hallitukset ovat huolehtineet hyvin eri osa-alueiden mukaisista vastuistaan, eikä merkittäviä konsernitason poikkeamia havaittu. Kyselyn tuloksista raportoitiin mm. konsernijaostolle 22.3.2022 § 30.

Tytäryhteisöt ovat hyväksyneet kaupungin laatimat ohjeistukset hallituksissaan. Aiemman mukaisesti voidaan todeta, että tytäryhteisöillä on riskien-

hallinnan suunnitelmat ja järjestelmät, joita ko. tytäryhteisön hallitus ohjaa ja valvoo säännönmukaisesti. Tytäryhteisöjen hallitusten systemaattista sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan riittävyyden arviointia tulee kuitenkin edelleen kehittää ja samalla selkeyttää tytäryhteisöjen ja konserniohjauksen välistä ohjausta ja tiedonvälitystä. Ohjeistusta on tarkoitus edelleen tarkentaa, kun konserniohjeen ja hyvän hallinto- ja johtamistapa-ohjeen päivittämisen yhteydessä vuonna 2023.

Merkittävimmät tunnistetut riskit kaupunkikonsernissa

Tampereen kaupunkikonsernissa merkittävimmät riskit liittyvät liikevaihdoltaan ja taseiltaan isoimpiin yhtiöihin, joista kaupunki saa myös merkittäviä osinkotuloja. Useilla yhtiöillä on valmistelussa tai käynnissä merkittäviä investointeja, joihin saattaa liittyä toteutus- ja käyttöönottovaiheen riskejä.

Useiden yhtiöiden investoinnit ovat riippuvaisia ulkoisesta rahoituksesta. Ulkoisen rahoituksen saatavuus ja hinnoittelu on ollut hyvää, eikä sen suhteen ole tunnistettu merkittäviä riskejä. Rahoituksen kuluja ja saatavuutta turvaa tytäryhteisöjen riittävä kannattavuus, toimiva riskienhallinta ja investointien oikea mitoittaminen. Euroalueen korkotaso lähti nopeaan nousuun vuoden 2022 aikana. Merkittäviä infrainvestointeja toteuttavat tytäryhtiöt ovat tehneet aktiivista korkoriskien hallintaa varautuen mahdolliseen korkotason nousuun.

Venäjän helmikuussa 2022 aloittamalla hyökkäyssodalla Ukrainaan on merkittäviä vaikutuksia myös kaupunkikonsernin toimintaan. Energian saatavuus on vaikeutunut ja sen hinta noussut rajusti, inflaatio on kiihtynyt poikkeuksellisen nopeasti ja korot ovat kääntyneet selvään kasvuun. Kaupunkikonserni tekee yhteistyötä varautumiseen ja mm. energia-asioihin liittyen. Loppuvuonna 2022 kaupunki ja Tampereen Sähkölaitos Oy joutuivat varautumaan sähkömarkkinoiden hyvin poikkeuksellisiin häiriöihin ylimääräisin rahoitussopimuksin.

Pitkään jatkuneen poikkeuksellisen matalan inflaatiokauden jälkeen on

mahdollista, että mm. raaka-aineiden ja energian nopea hinnannousu aiheuttaa suoria ja epäsuoria riskitekijöitä kaupunkikonsernin toimintaan. Kaupunkikonsernin toimijoiden oman varautumisen lisäksi riskeinä voi olla myös merkittävien sopimuskumppanien tilanne ja varautumisen taso. Oletettavasti kustannusten nousu kohdistuu myös kaupungin toimintaan esimerkiksi nousevina palveluista maksettavina hintoina. Kaupunkikonsernitilillä kaikkia edellä mainittuja riskejä ei ole yksilöidysti tunnistettu ja tilanteeseen liittyy epävarmuutta.

Kaupungin sidosyksikköinä toimivien yhtiöiden asemaan kohdistuu jatkuvaan painetta. Kaupunki on tehnyt strategisia linjauksia monien palveluiden tuottamisesta ns. in-house toimintana. Useiden yhtiöiden toiminnan lähtökohdista on turvata mahdollisuudet toteuttaa sidosyksikköhankintoja suoraan näiltä yhtiöiltä. Kaupunki on hallinnut mainittuja riskejä mm. yhtiöjärjestyksiin ja osakassopimuksiin tehdyin kirjauksin. Havaittuihin ja mahdollisiin riskeihin vaikutetaan tarvittaessa omistajaohjauksen keinoin ja lähtökohtaisesti ennakoivasti.

Vastaavasti kilpailuneutraaliteettisääntelyyn liittyvä lainsäädäntö ja sen tiu-

dentuneet tulkinnot ovat enenevässä määrin vaikuttaneet myös kaupunkiomistajan käytössä olevaan keinovalikoimaan koskien esimerkiksi yhtiöiden toiminnan kehittämiseen osallistumista taloudellisin panostuksin niissä yhtiöissä, joiden liiketoiminta tapahtuu markkinoilla. Kaupunkiomistajan on varmistettava huolellisen valmistelun ja oikeudellisen arvioinnin kautta eri näkökulmista mm. se, että tasapuolisen kilpailun edellytykset toteutuvat. Kaupunkikonsernin toiminnan kehittämisessä ja konsernirakennetta koskevissa muutoksissa huomioidaan ennakoivasti kilpailuneutraaliteettikysymyksiin liittyvät tilanteet ja mahdolliset riskit. Muutokset voivat myös olla vastaus kilpailuneutraalin toiminnan varmistamiseksi ja siten osa kaupunkikonsernin riskienhallintaan liittyvää kokonaisuutta.

Koronapandemia on vaikuttanut vuosien 2020–2022 aikana negatiivisesti usean konserniyhtiön liiketoimintaan etenkin matkailu- ja tapahtuma-alalla. Erityisesti valtion tukitoimien avustuksella pandemian taloudelliset vaikutukset ovat jääneet toistaiseksi aiemmin arvioitua vähemmän negatiivisiksi, joskin muutamat yksittäiset yhtiöt ovat kohdanneet merkittäviä taloudellisia haasteita. Vuodelle 2023 kohdistuu

edelleen epävarmuutta pandemiatilanteen vaikutuksista.

Tampereen kaupunki toimii aktiivisesti vastuullisuutta edistäen ja huomioiden ympäristö-, sosiaaliset- ja hallinnolliset riskit. Tytäryhteisöiltä edellytetään vastuullisuuden edistämistä ja vastuullisuusriskien hallintaa kaikessa toiminnassa. Vastuullisuusriskien osalta ei ole tunnistettu kohonneita riskejä.

Tampereen kaupunkikonserni on erilaisten toimintojen osalta laaja moninainen kokonaisuus. Huolimatta siitä, että esimerkiksi kaupungin tytäryhtiöt ovat osakeyhtiölain mukaisesti toimivia itsenäisiä yhtiöitä, kohdistuvat monet riskit viime kädessä pääomistajan vastuulle muodossa tai toisessa. Maineriskit on tunnistettu riskikokonaisuudeksi, joka usein kohdistuu yhtiön lisäksi omistajaan. Kaupunki hallitsee edellä mainittuja riskejä mm. johtamisjärjestelmänsä, annettujen ohjeistusten ja hallitusjäsenvalintojensa kautta.

Konsernin tytäryhteisöissä ei ole tunnistettu edellä mainittuja kokonaisuuksia lukuun ottamatta sellaisia merkittäviä yksittäisiä strategisia tai operatiivisia riskejä, jotka vaikuttaisivat kaupunkikonsernin toimintaan ja taloudelliseen asemaan merkittävästi konsernin kokonaislaajuus huomioiden.

Konsernirakenne

Tampereen konsernitiilinpäätökseen sisältyi yhteensä 92 yhteisöä, joista 12 ei ole yhdistelty konsernitiilinpäätökseen. Vuoden 2022 lopussa kaupunkikonserniin kuului 69 tytäryhteisöä, joista kahta yhtiötä ja kolmea säätiötä ei ole yhdis-

telty konsernitiilinpäätökseen. Yhdistelemättä jättämisellä on vain vähäinen vaikutus konsernitiilinpäätökseen.

Konsernitiilinpäätökseen yhdisteltiin kaikki 3 kuntayhtymää, joissa kaupunki on jäsenenä. Konserniin kuului myös

20 osakkuus- ja omistusyhteisyhteisöä. Konsernitiilinpäätökseen yhdisteltiin konsernin kannalta olennaiset osakkuusyhteisöt, joita oli 13.

Tampereen konsernitiilinpäätökseen sisältyvät yhteisöt	Yhdistelty (kpl)	Yhdistelty (kpl)	Ei yhdistelty (kpl)	Ei yhdistelty (kpl)
	2022	2021	2022	2021
Tytäryhteisöt				
Yhtiöt				
Kiinteistö- ja asuntoyhtiöt	33	29	0	0
Muut yhtiöt	27	29	2	2
Säätiöt	4	4	3	0
Kuntayhtymät	3	3	0	0
Osakkuus- ja muut omistusyhteisyhteisöt	13	10	7	7
Yhteensä	80	75	12	9

KONSERNITILINPÄÄTÖS

Konsernituloslaskelma

	1.1. - 31.12.2022	1.1. - 31.12.2021
	1 000 euroa	1 000 euroa
Toimintatuotot	1 443 901	1 425 535
Toimintakulut	-2 593 853	-2 510 431
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta	7 755	10 333
Toimintakate	-1 142 197	-1 074 563
Verotulot	1 192 292	1 117 483
Valtionosuudet	373 863	360 780
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	3 091	2 151
Muut rahoitustuotot	2 629	5 477
Korkokulut	-39 020	-37 665
Muut rahoituskulut	-3 620	-2 883
Vuosikate	387 038	370 780
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-270 072	-230 823
Omistuksen eliminointierot	30	-25 368
Arvonalentumiset	-2 844	-564
Tilikauden tulos	114 153	114 025
Tilinpäätössiirrot	567	-45
Tilikauden verot	-23 755	-12 826
Laskennalliset verot	-2 352	-7 393
Vähemmistöosuudet	374	-7 182
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	88 986	86 580
KONSERNITULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toimintatuotot / Toimintakulut, %	56	57
Vuosikate / Poistot, %	142	160
Vuosikate, euroa / asukas	1 554	1 518
Asukasmäärä	249 060	244 223

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

= 100 * Toimintatuotot / Toimintakulut

Vuosikate prosenttia poistoista

= 100 * Vuosikate / (Suunnitelman mukaiset poistot + Arvonalentumiset)

Vuosikate, euroa / asukas

= Vuosikate / Asukasmäärä

Konsernitilinpäätös sisältää konsernituloslaskelman, konsernitaseen ja konsernin rahoituslaskelman sekä liitetiedot. Konsernitilinpäätöksessä siihen yhdisteltäviä yhteisöjä pyritään kuvaamaan siten kuin ne muodostaisivat yhden kirjanpitovelvollisen.

Konsernituloslaskelman analysointi

Konsernituloslaskelma osoittaa konsernin eli kaupungin ja konserniyhteisöjen yhteenlasketun kannattavuuden sekä taloudellisen tuloksen. Konsernitilinpäätöksestä vähennetään konserniyhteisöjen väliset sisäiset tuotot ja kulut, sisäinen voitonjako, sisäiset katteet ja vähemmistöosakkaiden osuudet toiminnan tuloksesta.

Konsernin toimintakate heikkeni 67,6 milj. euroa (6,3 %) vertailuvuodesta, mikä johtui pääosin toimintakulujen 83,4 milj. euron (3,3 %) kasvusta. Toiminta-

kulujen kasvun taustalla oli erityisesti palvelujen ostojen kasvu. Tytäryhtiöistä eniten palvelujen ostoja kirjattiin Tampereen Tilapalvelut Oy:ssä ja Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymässä. Toimintatuotot kasvoivat 18,4 milj. euroa (1,3 %) pääasiassa myyntituotosten 44,4 milj. euron kasvun seurauksena. Myyntituottoja kertyi konserniin erityisesti Tampereen Sähkölaitos-konsernista, Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymästä sekä emoyhteisöstä. Myyntituotot muodostivat tilikaudella 78 prosenttia konsernin toimintatuotoista. Toimintatuottojen tuet ja avustukset vähenivät vertailuvuodesta 31,8 milj. euroa pääasiassa Tampereen kaupungin edellisvuotta alhaisempien sosiaali- ja terveyspalveluihin kohdistuvien valtionavustusten vaikutuksesta.

Vuosikate parani 16,3 milj. euroa (4,4 %) edellisvuodesta, mitä selittää verotulojen 74,8 milj. euron (6,7 %) ja valtionosuuksien 13,1 milj. euron (3,6 %)

kasvu. Verotulot kasvoivat erityisesti kunnallis- ja yhteisöverotulojen osalta, ja valtionosuuksien kasvun taustalla oli verotulomenetysten kompensatio. Verotuloja on analysoitu tarkemmin kaupungin tuloslaskelman analysoinnin yhteydessä. Asukasta kohden laskettu vuosikate kasvoi vertailuvuodesta maltillisesti 36 euroa/asukas. Vuosikate kattoi poistoista 142 prosenttia.

Konsernin tilikauden tulos pysyi edellisvuoden tasolla. Positiivista tuloista vahvistivat erityisesti Tampereen Sähkölaitos-konserni, Tampereen Palvelukiinteistöt Oy sekä Tampereen kaupunki.

Suunnitelman mukaiset poistot kasvoivat 39,2 milj. euroa (17,0 %) vertailuvuodesta korkean investointitason seurauksena.

Konsernin rahoituslaskelma

	1.1. - 31.12.2022	1.1. - 31.12.2021
	1 000 euroa	1 000 euroa
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	387 038	370 780
Tilikauden verot	-23 755	-12 826
Tulorahoituksen korjaukset	-62 241	-62 560
	301 042	295 393
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-550 128	-520 587
Rahoitusosuudet investointimenoihin	5 922	5 592
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	138 344	84 437
	-405 862	-430 559
Toiminnan ja investointien rahavirta	-104 820	-135 165
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-2 868	-2 800
Antolainasaamisten vähennykset	341	2 474
	-2 527	-326
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	159 322	478 355
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-141 832	-344 656
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-24 282	-5 643
	-6 792	128 056
Oman pääoman muutokset	-2 152	-3 498
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-339	-286
Vaihto-omaisuuden muutos	-22 147	7 342
Saamisten muutos	-59 823	-47 413
Korottomien velkojen muutos	155 023	55 366
	72 714	15 010
Rahoituksen rahavirta	61 243	139 242
Rahavarojen muutos	-43 577	4 077
Rahavarat 31.12.	345 178	388 755
Rahavarat 1.1.	388 755	384 678
	-43 577	4 077
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000 €	-767 216	-823 124
Investointien tulorahoitus, %	71	72
Laskennallinen lainanhoitokate	1,3	1,3
Lainanhoitokate	2,4	1,1
Kassan riittävyys, pv	38	42

Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä, €
Toiminnan ja investointien rahavirta -välituloksen viiden vuoden kertymän avulla seurataan investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä.

Investointien tulorahoitus
= 100 * Vuosikate / Investointien omahankintameno
Investointien omahankintamenolla tarkoitetaan rahoituslaskelman investointimenoja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet.

Laskennallinen lainanhoitokate
(Vuosikate + Korkokulut) / (Korkokulut + Laskennalliset lainanlyhennykset)

Lainanhoitokate
= (Vuosikate + Korkokulut) / (Korkokulut + Lainanlyhennykset)
Lainanlyhennyksillä tarkoitetaan rahoituslaskelman mukaisia pitkäaikaisten lainojen lyhennyksiä.

Kassan riittävyys, pv
= 365 * Rahavarat 31.12. / Kassasta maksut tilikaudella

Konsernin rahoituslaskelman analysointi

Konsernin rahoituslaskelmalla osoitetaan kaupunkikonsernin varojen hankinta ja niiden käyttö tilikauden aikana. Se kuvaa konsernin toiminnasta aiheutuneita rahavirtoja kaupunkikonsernin ja sen ulkopuolisten tahojen välillä. Rahoituslaskelmasta on eliminoitu konsernin keskinäisten liiketapahtumien rahavirtavaikutukset.

Toiminnan rahavirta osoittaa miten konserni on onnistunut tilikauden aikana toiminnan avulla saamaan rahavaroja toimintaedellytysten säilyttämiseen, uusien investointien tekemiseen ja lainojen takaisinmaksuun. Toiminnan rahavirta toteutui 5,6 milj. euroa vertailuvuotta parempana. Merkittävin syy kasvuun oli vuosikatteen 16,3 milj. euroa vertailuvuotta parempi toteuma. Vuosikatteen muodostumista on käsitelty konsernituloslaskelman analysoinnin yhteydessä. Tulorahoituksen korjauksissa vuosikatetta oikaistaan konsernin saamien pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoittojen ja -tappioiden, osakkuusyhteisöjen tulososuuksien ja osinkojen sekä pakollisten varausten muutosten osalta.

Investointien rahavirta osoittaa konsernin rahavarojen käytön investointihyödykkeisiin. Investointien rahavirta toteutui 24,7 milj. euroa edellisvuotta parempana pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulojen 53,9 milj. euron (63,8 %) kasvusta johtuen. Suurimmat luovutustulot kirjattiin Tampereen Palvelukiinteistöt Oy:n (96,0 milj.

euroa) lisäksi Tampereen kaupungissa (14,2 milj. euroa) ja TREDU-Kiinteistöt Oy:ssä (12,3 milj. euroa). Investointimenot kasvoivat edellisvuodesta 29,5 milj. euroa (5,7 %). Merkittävimmät investointimenot konsernissa toteutuivat emoyhteisön (227,3 milj. euroa) lisäksi Tampereen Seudun Keskuspuhdistamo Oy:n (77,6 milj. euroa) sekä Tampereen Vuokratalosäätiön (49,9 milj. euroa) toimesta. Kaupungin investointeja on analysoitu kaupungin investointien toteumavertailun yhteydessä. Tytäryhteisöjen investoinnit 2022-kuviossa on esitetty yli 1,0 milj. euroa investoineet tytäryhteisöt konsernieliminoitien jälkeen.

Toiminnan ja investointien rahavirta toteutui 30,3 milj. euroa edellisvuotta heikompana. Investoinneista rahoitettiin tulo-rahoituksella 71 prosenttia.

Rahoituksen rahavirta pieneni 78,0 milj. euroa vertailuvuodesta pääosin lainakannan muutosten seurauksena. Uutta pitkäaikaista lainaa nostettiin 319,0 milj. euroa vertailuvuotta vähem-

män ja jo olemassa olevia pitkäaikaisia lainoja lyhennettiin 202,8 milj. euroa vertailuvuotta vähemmän. Uudesta pitkäaikaisesta lainasta 76 prosenttia nostettiin Tampereen Raitiotie Oy:n (52,7 milj. euroa), Tampereen Vuokratalosäätiön (38,3 milj. euroa) ja Tampereen Seudun Keskuspuhdistamo Oy:n (30,0 milj. euroa) toimesta. Muissa maksuvalmiuden muutoksissa erityisesti korottomien velkojen kasvulla oli positiivinen vaikutus rahoituksen rahavirtaan.

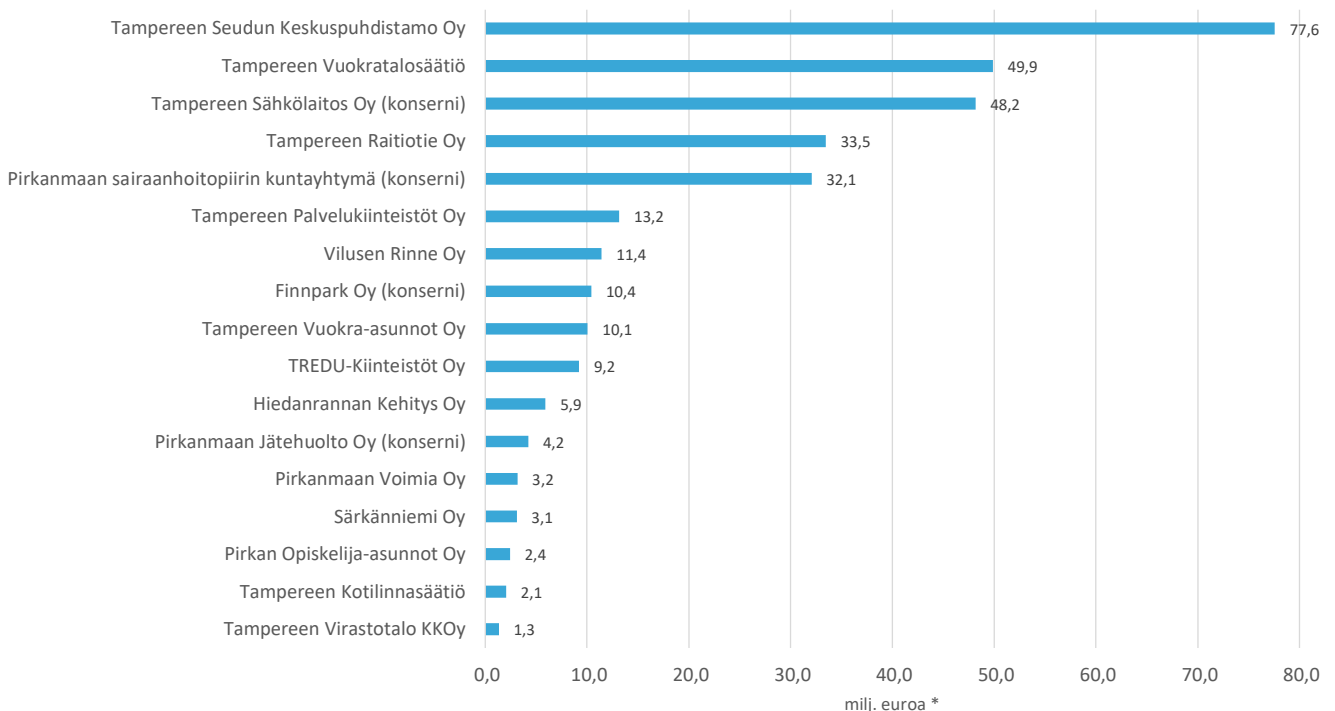
Rahavarojen muutos oli tilikaudella -43,6 milj. euroa, mikä on 47,7 milj. euroa heikompi kuin vertailuvuonna. Tilinpäätöshetken rahavaroilla olisi katettu 38 päivän ajan kaikki toiminnan aiheuttamat kassasta maksut.

Laskennallinen lainanhoitokate kuvaa tulo-rahoituksen riittävyyttä laskennallisten lainojen hoitoon. Laskennalliset lainanlyhennykset saadaan jakamalla taseen lainat kahdeksalla, mikä kuvaa oletettua jäljellä olevaa laina-aikaa. Laskennallinen lainanhoitokate pysyi vertailuvuoden tavoin tyy-

dyttävällä tasolla. Tunnusluvun tulkinnaassa tulee huomioida laskennallisen 8 vuoden laina-ajan vaikutus, sillä todellisuudessa konsernin laina-ajat ovat pidempiä.

Lainanhoitokate lasketaan todellisilla vuotuisilla lainanlyhennyksillä. Konsernin lainanhoitokate parani 1,3 yksikköä edellisvuodesta. Lainanhoitokate on hyvällä tasolla silloin, kun tunnusluku saa suuremman arvon kuin 2. Tunnusluvun tulkinnaassa tulee huomioida kaupungin kertalyhenteisten lainojen erääntymisen vaikutus.

TYTÄRYHTEISÖJEN INVESTOINNIT 2022

*Yli miljoonan euron tytäryhteisöjen investoinnit konsernieliminoitien jälkeen.

Konsernitase

VASTAAVAA	31.12.2022	31.12.2021
	1 000 euroa	1 000 euroa
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	16 840	21 433
Muut pitkävaikutteiset menot	131 424	138 252
Ennakkomaksut	679	2 781
	148 943	162 466
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	292 539	273 974
Rakennukset	1 910 307	1 916 723
Kiinteät rakenteet ja laitteet	802 192	692 860
Koneet ja kalusto	193 891	204 287
Muut aineelliset hyödykkeet	33 427	33 947
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	583 549	518 881
	3 815 906	3 640 672
Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöosuudet	89 362	71 527
Muut osakkeet ja osuudet	28 015	26 094
Muut lainasaamiset	29 156	26 133
Muut saamiset	975	975
	147 508	124 729
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	3 820	4 655
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus	54 139	42 784
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset	10 762	9 878
Lyhytaikaiset saamiset	281 673	241 212
Rahoitusarvopaperit	41 444	175 279
Rahat ja pankkisaamiset	303 734	213 476
VASTAAVAA YHTEENSÄ	4 807 928	4 615 150

Konsernitaseen analysointi

Konsernitase osoittaa kaupunkikonsernin taloudellisen aseman selvittämällä konserniyhteisöjen varat ja velat.

Tampereen kaupunkikonsernin taseen loppusumma kasvoi 192,8 milj. euroa (4,2 %) tilikaudella. Konsernin omavaraisuusasteeksi muodostui viime vuoden tapaan 36 prosenttia. Oma-varaisuusaste mittaa vakavaraisuutta ja kykyä selvittää sitoumuksista pitkällä aikavälillä. Tunnusluvun hyvä tavoitetaso kaupunkikonsernissa on 50 prosenttia.

Taseen vastaavaa-puolelle sisältyvät pysyvät ja vaihtuvat vastaavat sekä toimeksiantojen varat. Aineelliset hyödykkeet muodostivat 93 prosenttia taseen pysyvistä vastaavista. Aineelliset hyödykkeet kasvoivat kokonaisuudessaan 175,2 milj. euroa (4,8 %), josta kiinteiden rakenteiden ja laitteiden osuus oli 109,3 milj. euroa. Kasvun taustalla olivat erityisesti Tampereen kaupungin investoinnit. Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat kasvoivat 64,7 milj. euroa, mitä selittää erityisesti Tampereen Seudun Keskuspuhdistamo Oy:n ja Tampereen Raitiotie Oy:n keskeneräisten hankkeiden kasvu.

Vaihtuviin vastaaviin kuuluvat vaihto-omaisuus, saamiset, rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset. Rahoitusarvopaperit vähenivät tilikauden aikana 133,8 milj. eurolla, johtuen pääosin osakkeiden ja osuuksien -144,3 milj. euron muutoksesta. Muutos selittyy pääosin emoyhteisön rahastojen myynneillä. Rahat ja pankkisaamiset kasvoivat 90,3 milj. euroa vertailuvuodesta, mihin vaikutti erityisesti emoyhteisön rahavarojen kasvu mm. rahastojen myyntien seurauksena.

Taseen vastattavaa-puoli kertoo konsernin oman ja vieraan pääoman määrän, vähemmistöosuudet, pakolliset varaukset sekä toimeksiantojen pääomat. Konsernin oma pääoma vahvistui edellisvuodesta 87,3 milj. euroa kertyneen ylijäämän seurauksena, muodostaen 34 prosenttia taseen loppusummasta.

Vieras pääoma kasvoi edellisvuodesta 128,3 milj. euroa (4,4 %), mikä selit-

VASTATTAVAA	31.12.2022	31.12.2021
	1 000 euroa	1 000 euroa
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	636 657	636 657
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääomat	284	284
Muut omat rahastot	34 090	35 807
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	874 406	787 826
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	88 986	86 580
	<u>1 634 423</u>	<u>1 547 154</u>
VÄHEMMISTÖOSUUDET	77 096	93 676
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevaraukset	1 226	1 448
Muut pakolliset varaukset	27 604	32 415
	<u>28 830</u>	<u>33 863</u>
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	20 627	21 800
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	2 126 188	2 186 143
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	83 484	89 804
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	148 491	95 658
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	688 789	547 051
	<u>3 046 952</u>	<u>2 918 656</u>
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	4 807 928	4 615 150

KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT

Konsernin omavaraisuusaste, %	36	36
Konsernin suhteellinen velkaantuneisuus, %	101	101
Konsernin kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1 000 euroa	963 392	874 406
Konsernin kertynyt ylijäämä (alijäämä), euroa / asukas	3 868	3 580
Konsernin lainakanta 31.12., 1 000 euroa	2 274 679	2 281 801
Konsernin lainat, euroa / asukas	9 133	9 343
Konsernin lainat ja vastuut 31.12.	2 972 801	2 860 849
Konsernin lainat ja vastuut, euroa/asukas	11 936	11 714
Konsernin lainasaamiset 31.12., 1 000 euroa	29 156	26 133
Asukasmäärä	249 060	244 223

Konsernin omavaraisuusaste, %

= 100 * (Oma pääoma + Vähemmistöosuus + Konsernireservi) / (Koko pääoma - Saadut Ennakot)

Konsernin suhteellinen velkaantuneisuus, %

= 100 * (Vieras pääoma - Saadut ennakot) / Käyttötulot

Konsernin lainakanta 31.12.

= Korollinen vieras pääoma

Konsernin lainat ja vuokravastuut 31.12.

= Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat) + Vuokravastuut

Konsernin lainasaamiset 31.12.

= Sijoituksiin merkityt Joukkovelkakirjalainasaamiset ja Muut lainasaamiset

tyy pääosin lyhytaikaisen korottoman vieraan pääoman 141,7 milj. euron kasvulla. Kasvu muodostui erityisesti siirtovelkojen ja ostovelkojen kasvusta. Konsernin lainakanta pieneni tilikaudella 7,1 milj. euroa, minkä seurauksena asukaskohtaiseksi lainakannaksi muodostui 9 133 euroa.

Tampereen kaupungin osuus konsernin pitkäaikaisesta korollisesta vieraasta pääomasta oli tilinpäätöshetkellä 27 prosenttia. Konsernin suhteellinen velkaantuneisuus pysyi vertailuvuoden tasolla.

Konsernin lainojen ja vastuiden määrä kasvoi edellisvuodesta 112,0 milj. euroa. Tunnusluvun laskennassa vuokravastuut rinnastetaan lainoihin, minkä tarkoituksena on tehdä investointien rahoitus vertailukelpoiseksi riippumatta siitä, miten investointi on rahoitettu (laina- tai leasingrahoitus). Asukaskohtaisesti tarkasteltuna lainat ja vastuut olivat 2 803 euroa suuremmat kuin lainakanta, mitä selittää leasingrahoituksen käyttäminen lainanoton rinnalla.

KAUPUNGINHALLITUKSEN ESITYS TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELYSTÄ

Kuntalain 115 §:n mukaan kunnanhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä. Kaupungin tilikauden tulos muodostui 17 825 522,21 euroa ylijäämäiseksi. Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle tilikauden tuloksen käsittelyä siten, että

- aiemmin tehdyistä investointivarauksista syntynyttä poistoeroa tuloutetaan 1 708 369,92 euroa
- vahinkorahastosta tuloutetaan 561 396,86 euroa toteutuneiden menojen katteeksi
- tilikauden ylijäämä 20 095 288,99 euroa siirretään taseen oman pääoman edellisten tilikausien ylijäämä -erään.

Selvitystä talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella ei tarvita, koska taseessa on aikaisemmilta tilikausilta kertyneitä ylijäämiä.

Talousarvion toteutuminen

TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

Talousarvion toteutuminen -osa sisältää laskelma- ja strategiaosan, palvelualueiden, kehitysohjelmien, konsernihallinnon ja taseyksiköiden talousarvion toteumavertailun, sekä konserniin kuuluvien tytäryhtiöiden ja -yhteisöjen tavoitteiden toteuman. Talousarvion toteumavertailuissa on esitetty valtuuston talousarviossa hyväksymän sitovuustason mukaisten määrärahojen, tuloarvioiden, investointien ja toiminnan tavoitteiden toteumat ja niiden olennaiset poikkeamat talousarvioon. Valtuustoon nähden sitovien erien toteumavertailu on esitetty kootusti Olennaiset poikkeamat talousarvioon -osiossa.

Laskelmaosassa on esitetty talousarvion tuloslaskelman, investointien ja rahoituslaskelman toteumavertailut. Lisäksi laskelmaosassa esitetään liikelaitosten vaikutus kaupungin tuloksen muodostumiseen ja toiminnan rahoitukseen. Talousarvion laskelmaosa sisältää informaatiota kaupungin yhteenlasketusta taloudesta, joka ei ole valtuustoon nähden sitovaa. Talousarvion tuloslaskelman, investointien ja rahoituslaskelman toteumaver-

tailuissa on esitetty palvelualueiden, kehitysohjelmien, konsernihallinnon ja taseyksiköiden talousarvion toteutuminen sisältäen myös sisäiset erät. Lisäksi on esitetty liikelaitosten ja taseyksikkönä käsiteltävän Vahinkorahaston vaikutus koko kaupungin tuloksen, rahoituksen ja investointien muodostumiseen.

Laskelmaosassa on esitetty myös kaupungin yhteisten erien eli verotulojen, valtionosuuksien, korkotuottojen ja -kulujen, muiden rahoitustuottojen ja -kulujen sekä antolainauksen ja korollisten velkojen muutosten toteuma. Nämä erät muodostavat suuren osan kaupungin tuloperustasta ja niistä valtuustoon nähden sitovaa on korkotuottojen ja -kulujen netto. Lisäksi rahoituslaitoksilta nostettavien pitkäaikaisten lainojen lisäys ei saa olla talousarviota suurempi.

Strategiaosassa on esitetty toiminnan tavoitteiden toteumatiedot kaupunkistrategiasta johdettujen sitovien toiminnan tavoitteiden osalta. Talousarviossa liikelaitoksille ja Pirkanmaan pelastuslaitokselle asetettujen tavoit-

teiden toteuma on esitetty Taseyksiköt-osassa sekä erillistilinpäätöksissä.

Käyttötalous ja investoinnit yksiköittäin -osassa on esitetty lautakuntien, kehitysohjelmien ja konsernihallinnon talousarvion toteumavertailut ja toiminnan tavoitteiden toteumatiedot. Taseyksiköt-osassa on esitetty Pirkanmaan pelastuslaitoksen ja liikelaitosten talousarvion toteumavertailut ja toiminnan tavoitteiden toteumatiedot. Pirkanmaan pelastuslaitoksen, liikelaitosten ja taseyksikkönä käsiteltävän Vahinkorahaston erillistilinpäätökset löytyvät Erillistilinpäätökset ja muut eriytetyt laskelmat -osiossa.

Talousarviossa kaupungin merkittävimmille tytäryhteisöille asetettujen tavoitteiden toteutuminen on esitetty erillisessä Konserniin kuuluvat tytäryhtiöt ja -yhteisöt -osassa. Yhteisöille asetetut tavoitteet eivät oikeudellisesti sido tytäryhteisöjä, vaan niiden tarkoituksena on tuoda esille pääomistajan tahto.

OLENNAISET POIKKEAMAT TALOUSARVIOON

Talousarvion toteutuminen -osa sisältää laskelma- ja strategiaosan, palvelualueiden, kehitysohjelmien, konsernihallinnon ja taseyksiköiden talousarvion toteumavertailun. Talousarvion toteumavertailuissa on esitetty valtuuston talousarviossa hyväksymän sitovuustason mukaisten määrärahojen, tuloarvioiden, investointien ja toiminnan tavoitteiden toteumat ja niiden olennaiset poikkeamat talousarvioon. Yhteenvertotaulukossa on esitetty kootusti valtuustoon nähden sitovien erien toteutuminen. Ylitykset on korostettu keltaisella.

Talousarvion toteumavertailuissa esitettäviin lukuihin sisältyvät kaupungin sisäiset erät, ellei toisin ole mainittu. Vastaavasti investointiluvuissa ei ole huomioitu sisäisen katteen eliminointia, joten talousarvion toteumavertailuissa investointien toteuma on suurempi kuin kaupungin rahoituslaskelmassa.

Käyttötalouden toteutuminen

Sivistyspalveluiden palvelualueen toimintakate toteutui 1,2 milj. euroa muutettua talousarviota heikompana. Sivistys- ja kulttuurilautakunnan toimintakulut toteutuivat 3,6 milj. euroa muutettua talousarviota suurempana erityisesti palvelujen ostojen ylityksen johdosta. Toimintatuotot toteutuivat 2,4 milj. euroa budjetoitua parempana.

Sosiaali- ja terveyspalvelujen palvelualueen toimintakate alittui 2,2 milj. eurolla. Toimintakatteen alitukseen vaikutti erityisesti sairaalapalvelujen kiireettömän hoidon toteutuminen

suunniteltua pienempänä. Välittömiin koronakustannuksiin saatu valtionavustus oli yhteensä 17,4 milj. euroa, mikä kattoi 78 prosenttia aiheutuneista kustannuksista. Talousarviomuutoksia ei kohdistettu arvioituihin koronavastuksiin ja koronakustannuksiin, vaan ne näkyvät tilinpäätöksessä toimintatuottojen ja -kulujen ylityksinä.

Elinvoiman ja kilpailukyyn palvelualueen toimintakate toteutui 8,6 milj. euroa muutettua talousarviota parempana pääasiassa elinvoima- ja osaamislautakunnan alituksen seurauksena. Elinvoima- ja osaamislautakunnan toimintakate toteutui 9,3 milj. euroa budjetoitua parempana erityisesti toimintakulujen alituksen vuoksi. Toimintakulujen alitukset kohdistuivat pääasiassa palvelujen ostoihin sekä henkilöstökuluihin. Asunto- ja kiinteistölautakunnan toimintakate toteutui 0,7 milj. euroa muutettua talousarviota heikompana.

Kaupunkiympäristön palvelualueen toimintakate toteutui 1,5 milj. euroa budjetoitua heikompana. Yhdyskuntalautakunnan toimintakate toteutui 0,8 milj. euroa ja joukkoliikennelautakunnan 0,7 milj. euroa muutettua talousarviota heikompana.

Konsernihallinnon toimintakate toteutui 2,6 milj. euroa muutettua talousarviota parempana, mihin vaikutti mm. henkilöstökulujen ja palvelujen ostojen säästöt. Konsernihallinnolla valtuustoon nähden sitovaa oli ICT-kehittämisen toimintakate ja bruttoinvestoinnin yhteensä sekä yhteisten erien, tarkastuslautakunnan, keskusvaalilautakun-

TILIKAUDEN TULOS

17,8 M€
(TP22)

INVESTOINTIEN TULORAHOITUS- PROSENTTI

61 %
(TP22)

nan ja muun konsernihallinnon toimintakatteet.

Tampereen Vesi Liikelaitoksen liikelijäämä toteutui 1,4 milj. euroa budjetoitua parempana, mitä selittää erityisesti liikevaihdon sekä omajohtoisten investointien toteutuminen ennakoitua suurempina. Liikelaitosten yhteenlaskettu 28,9 milj. euron liikelijäämä toteutui 1,4 milj. euroa muutettua talousarviota parempana.

PALVELUALUEIDEN YHTIENLASKETTU TOIMINTAKATE

+ 8,1 M€

(TP22 / Muutettu TA22)

LIIKELAITOSTEN YHTIENLASKETTU LIIKELIJÄÄMÄ

+ 1,4 M€

(TP22 / Muutettu TA22)

NETTOINVESTOINNIT

+ 56,9 M€

(TP22 / Muutettu TA22)

Yhteenveto poikkeamista talousarvioon, sitovat erät

KÄYTTÖTALOUS

1 000 euroa	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	Muutokset
Palvelualueet (toimintakate)					
Sivistyspalvelujen palvelualue					
Sivistys- ja kulttuurilautakunta					
Sivistys- ja kulttuurilautakunta (pl. erikseen sitovat erät)	-422 476	-421 278	-1 198	-419 476	-1 802
Hiedanranta	-83	-75	-8	-75	0
Sosiaali- ja terveystalouden palvelualue					
Sosiaali- ja terveystalouden lautakunta					
Sosiaali- ja terveystalouden lautakunta (pl. erikseen sitovat erät)	-883 735	-885 858	2 124	-875 389	-10 469
Tampere Junior	-573	-668	94	-668	0
Elinvoiman ja kilpailukykyyn palvelualue					
Elinvoima- ja osaamislautakunta					
Elinvoima- ja osaamislautakunta (pl. erikseen sitovat erät)	-88 093	-95 549	7 456	-95 297	-252
Ammatillinen koulutus (tilikauden tulos)	1 019	0	1 019	0	0
Hiedanranta	-241	-429	188	-429	0
Viiden tähden keskusta	-3 988	-4 608	620	-4 608	0
Älykaupunki kaupunkilaisille	-1 036	-1 279	243	-1 279	0
Elämystalouden kehitysohjelma	-784	-790	6	-790	0
Asunto- ja kiinteistöalautakunta					
Asunto- ja kiinteistöalautakunta (pl. erikseen sitovat erät)	140 287	141 198	-911	164 246	-23 048
Hiedanranta	-60	-300	240	-300	0
Kaupunkiympäristön palvelualue					
Yhdyskuntalautakunta					
Yhdyskuntalautakunta (pl. erikseen sitovat erät)	-41 740	-40 249	-1 491	-39 915	-334
Hiedanranta	-32	-400	368	-400	0
Viiden tähden keskusta	-209	-330	121	-330	0
Hiilineutraaleja tekoja	-192	-385	193	-385	0
Joukkoliikennelautakunta	-29 659	-28 926	-733	-24 230	-4 696
Konsernihallinto (toimintakate)					
Konsernihallinto					
ICT-kehittäminen (toimintakate+bruttoinvestoinnit)	-10 753	-15 500	4 747	-11 500	-4 000
Tarkastuslautakunta	-411	-447	36	-447	0
Keskusvaalilautakunta	-328	-592	264	-592	0
Konsernihallinto	-23 240	-26 300	3 060	-26 300	0
Yhteiset erät	-127 561	-127 020	-541	-129 714	2 694
Taseyksiköt (liikeylijäämä)					
Pirkanmaan pelastuslaitos					
Pirkanmaan pelastuslaitos	-58	-1	-57	-1	-0
Liikelaitokset (korvaus peruspääomasta)					
Tampereen Vesi Liikelaitos					
Tampereen Vesi Liikelaitos	-14 700	-14 700	0	-14 700	0
Liikelaitokset (liikeylijäämä)					
Tampereen Vesi Liikelaitos					
Tampereen Vesi Liikelaitos	28 802	27 421	1 381	27 421	0
Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitos	71	100	-29	100	0

LASKELMAOSA

1 000 euroa	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	Muutokset
Korkotuotot ja -kulut	-8 859	-11 402	2 543	-11 402	0
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	0	0	140 000	-140 000

INVESTOINNIT

Nettoinvestoinnit sitovuustasoittain (1000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	Muutokset
Sivistyspalvelujen palvelualue					
Sivistys- ja kulttuurilautakunta	-5 916	-12 854	6 938	-9 100	-3 754
Sosiaali- ja terveystalouden palvelualue					
Sosiaali- ja terveystalouden lautakunta	-1 144	-1 535	391	-1 535	0
Elinvoiman ja kilpailukykyyn palvelualue					
Elinvoima- ja osaamislautakunta					
Ammatillinen koulutus	-2 311	-3 700	1 389	-3 700	0
Asunto- ja kiinteistölautekunta					
Asunto- ja kiinteistölautekunta (pl. erikseen sitovat erät)	-15 112	-21 210	6 098	-12 310	-8 900
Talonrakennushankkeet	-108 407	-119 451	11 044	-96 863	-22 588
Hiedanranta	-15 088	-19 000	3 912	-7 000	-12 000
Viiden tähden keskusta	-1 240	-4 250	3 010	-2 200	-2 050
Kaupunkiympäristön palvelualue					
Yhdyskuntalautakunta					
Yhdyskuntalautakunta (pl. erikseen sitovat erät)	-57 738	-60 270	2 532	-60 000	-270
Hiedanranta	-65	-100	35	0	-100
Viiden tähden keskusta	-4 807	-12 000	7 193	-8 200	-3 800
Joukkoliikennelautakunta	109	-500	609	-500	0
Konsernihallinto					
Konsernihallinto, muut	-3	-93	90	-93	0
Yhteiset erät	-517	-3 700	3 183	-3 700	0
Taseyksiköt					
Pirkanmaan pelastuslaitos (sitovuustaso investointien rahavirta)	-159	-400	241	-1 888	1 488
Liikelaitokset					
Tampereen Vesi Liikelaitos	-15 877	-21 000	5 123	-21 000	0
Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitos	-36	-500	464	-500	0

Laskelmaosan toteutuminen

Laskelmaosassa esitetään korkotuotosten ja -kulujen sekä pitkäaikaisten lainojen lisäysten toteutuminen talousarvioon nähden. Korkotuotot ja -kulut toteutuivat tilikaudella 2,5 milj. euroa budjetoitua parempana. Pitkäaikaisia lainoja ei nostettu tilikaudella, mikä on 140 milj. euroa vähemmän kuin alkuperäisessä talousarviossa arvioitiin.

Investointien toteutuminen

Koko kaupungin yhteenlasketut nettoinvestoinnit olivat 232,6 milj. euroa, mikä oli 56,7 milj. euroa muutettua talousarviota alhaisempi. Suurin syy alhaiseen toteumaan oli hankkeiden toteutuminen tilikausien välillä tosin kuin oli suunniteltu. Peruskaupungin nettoinvestoinnit olivat yhteensä 216,7 milj. euroa ja ne alittivat muutetun

talousarvion 51,1 milj. eurolla. Peruskaupungin yksiköiden investointeja budjetoitiin uudelleen yhteensä 54,9 milj. euroa (KV 31.1.2022, 21.2.2022 ja 24.10.2022).

Asunto- ja kiinteistölautekunnan nettoinvestoinnit 139,8 milj. euroa toteutuivat 24,1 milj. euroa muutettua talousarviota pienempinä. Eroa selittää erityisesti talonrakennushankkeiden

toteutuminen ennakoitua myöhemmin. Talonrakennushankkeiden nettoinvestoinnit 108,4 milj. euroa alittivat muutetun talousarvion 11,0 milj. eurolla, vaikka joidenkin hankkeiden toteumat ylittivät hankekohtaisen määrärahan vuodelle 2022. Uudelleen budjetoitavien talonrakennushankkeiden investointiesitys 13,4 milj. euroa hyväksyttiin vuodelle 2023 (KV 20.2.2023). Maaomaisuuden investointeja (pl. erikseen sitovat erät) toteutui 15,1 milj. euroa. Maaomaisuuden investoinnit (pl. erikseen sitovat erät) alittivat budjetin yhteensä 6,1 milj. eurolla. Asunto- ja kiinteistö- lautakunnan Hiedanranta-kehitysohjelman investoinnit 15,1 milj. euroa alittivat muutetun talousarvion 3,9 milj. eurolla. Asunto- ja kiinteistö- lautakunnan uudelleen budjetoitavan Hiedanranta-kehitysohjelman investointiesitys 3,5 milj. euroa hyväksyttiin vuodelle 2023 (KV 20.2.2023). Asunto- ja kiinteistö- lautakunnan Viiden tähden keskusta -kehitysohjelman investoinnit 1,2 milj. euroa alittivat muutetun talousarvion 3,0 milj. eurolla ja investointien uudelleenbudjetoitointiesitys 1,3 milj. euroa hyväksyttiin vuodelle 2023 (KV 20.2.2023).

Yhdyskuntalautakunnan nettoinvestoinnit 62,6 milj. euroa alittivat muutetun talousarvion 9,8 milj. eurolla. Syynä alitukselle on pääosin saadut rahoitusosuudet, jotka ylittivät muutetun talousarvion 5,3 milj. eurolla. Yhdyskuntalautakunnan uudelleen budjetoitavien investointiesitys 2,0 milj. euroa hyväksyttiin vuodelle 2023 (KV 20.2.2023). Yhdyskuntalautakunnan Viiden tähden keskusta -kehitysohjelman investoinnit alittivat muutetun talousarvion 7,2 milj. eurolla ja investointien uudelleenbudjetoitointiesitys 5,0 milj. euroa hyväksyttiin vuodelle 2023 (KV 20.2.2023).

Konsernihallinnon yhteisten erien investoinnit 0,5 milj. euroa toteutuivat 3,2 milj. euroa muutettua talousarviota pienempinä. Talousarvioon sisältyi 1,5 milj. euron sijoitus Sara Hildénin taidemuseon kiinteistöyhtiöön, joka ei toteutunut. Osakkeisiin ja osuuksiin varatusta 2,0 milj. euron erästä toteutui 0,3 milj. euroa.

Konsernihallinnolla valtuustoon nähdessä sitovaa taso ICT-kehittämisessä oli toimintakate ja bruttoinvestoinnit yhteensä. Kehitysohjelmien investointien

tietoja löytyy investointien toteumaverailu -osiosta.

Sivistys- ja kulttuurilautakunnan nettoinvestoinnit 5,9 milj. euroa alittivat muutetun talousarvion 6,9 milj. eurolla. Syynä alitukselle olivat rakennushankkeiden aikataulumuutokset ja ensikertaisen kalustamisen toimitusten viivästyminen useissa eri kohteissa. Sivistys- ja kulttuurilautakunnan uudelleen budjetoitavien investointiesitys 5,6 milj. euroa hyväksyttiin vuodelle 2023 (KV 20.2.2023).

Tampereen Vesi Liikelaitoksen nettoinvestoinnit 15,9 milj. euroa alittivat talousarvion 5,1 milj. eurolla. Investoinnit toteutuivat ennakoitua hitaammin. Tampereen Vesi Liikelaitoksen uudelleen budjetoitavien investointiesitys 5,1 milj. euroa hyväksyttiin vuodelle 2023 (KV 20.2.2023).

Tarkemmat tiedot poikkeamista löytyvät investointien toteumaverailusta ja toimintayksiköiden tekstien yhteydestä.

LASKELMAOSAN TOTEUTUMINEN

Tuloslaskelman toteumavertailu

Tuloslaskelma (1 000 euroa)	Talousarvion toteumavertailu					Liikelaitosten ja rahastojen vaikutus				
	Kaupunki ilman liikelaitoksia ja rahastoja sisältäen sisäiset erät					TP 2022 sisältäen sisäiset erät		TP 2022 ilman sisäisiä eriä		
	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	Muutokset	Liikelai- tokset*	Koko kaupunki	Peruskau- punki	Liikelai- tokset*	Koko kaupunki
Toimintatuotot										
Myyntituotot	318 606	308 008	10 598	308 412	-404	95 460	414 066	175 188	69 150	244 338
Maksutuotot	100 814	96 471	4 343	84 710	11 761	0	100 814	100 383	0	100 383
Tuet ja avustukset	62 414	43 351	19 062	36 342	7 010	222	62 635	62 414	222	62 635
Vuokratuotot	224 811	224 292	519	221 616	2 676	33	224 844	85 617	33	85 649
Muut toimintatuotot	24 371	27 672	-3 301	62 591	-34 919	318	24 689	23 067	239	23 306
Toimintatuotot yhteensä	731 015	699 794	31 222	713 671	-13 877	96 032	827 047	446 668	69 643	516 312
Valmistus omaan käyttöön	2 075	3 767	-1 691	1 610	2 157	3 073	5 148	2 075	3 073	5 148
Toimintakulut										
Henkilöstökulut	-661 803	-679 670	17 867	-672 267	-7 404	-24 288	-686 091	-661 803	-24 288	-686 091
Palkat ja palkkiot	-528 979	-543 200	14 221	-535 976	-7 223	-18 195	-547 173	-528 979	-18 195	-547 173
Henkilösivukulut	-132 824	-136 471	3 647	-136 290	-180	-6 093	-138 917	-132 824	-6 093	-138 917
Eläkekulut	-113 099	-115 487	2 388	-116 019	532	-5 416	-118 515	-113 099	-5 416	-118 515
Muut henkilösivukulut	-19 725	-20 983	1 258	-20 271	-712	-677	-20 402	-19 725	-677	-20 402
Palvelujen ostot	-1 152 267	-1 123 563	-28 704	-1 103 395	-20 168	-12 195	-1 164 462	-982 321	-11 813	-994 133
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-50 420	-47 623	-2 796	-46 349	-1 274	-14 454	-64 873	-50 152	-14 424	-64 576
Avustukset	-104 843	-98 486	-6 357	-98 886	400	0	-104 843	-104 843	0	-104 843
Vuokratulot	-246 610	-247 431	822	-247 357	-74	-2 256	-248 865	-108 244	-1 404	-109 648
Muut toimintakulut	-4 613	-4 794	181	-5 755	961	-971	-5 584	-4 280	-416	-4 696
Toimintakulut yhteensä	-2 220 555	-2 201 568	-18 987	-2 174 010	-27 558	-54 163	-2 274 718	-1 911 642	-52 345	-1 963 988
Toimintakate	-1 487 464	-1 498 007	10 543	-1 458 729	-39 278	44 941	-1 442 523	-1 462 899	20 371	-1 442 528
Verotulot	1 192 292	1 184 300	7 992	1 115 800	68 500	0	1 192 292	1 192 292	0	1 192 292
Valtionosuudet	373 863	370 578	3 285	366 636	3 942	0	373 863	373 863	0	373 863
Rahoitustuotot ja -kulut	33 338	31 714	1 624	31 714	0	-14 695	18 643	18 638	5	18 643
Korkotuotot	8 946	8 407	539	8 407	0	0	8 946	6 899	0	6 899
Muut rahoitustuotot	58 411	59 472	-1 061	59 472	0	8	58 419	28 766	8	28 774
Korkokulut	-17 805	-19 809	2 004	-19 809	0	0	-17 805	-15 758	0	-15 758
Korvaus peruspääomasta	0	0	0	0	0	-14 700	-14 700	0	0	0
Muut rahoituskulut	-16 215	-16 356	141	-16 356	0	-2	-16 217	-1 270	-2	-1 272
Vuosikate	112 029	88 585	23 444	55 421	33 164	30 247	142 276	121 894	20 376	142 270
Poistot ja arvonalentumiset	-108 497	-94 162	-14 335	-94 319	157	-16 809	-125 306	-107 636	-16 809	-124 445
Satunnaiset erät	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tilikauden tulos	3 532	-5 577	9 109	-38 898	33 321	13 438	16 970	14 258	3 567	17 826
Poistoeron lis. (-) tai väh.(+)	813	700	113	700	0	896	1 708	813	896	1 708
Rahastojen lis. (-) tai väh.(+)	0	0	0	0	0	561	561	0	561	561
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	4 345	-4 877	9 222	-38 198	33 321	14 895	19 239	15 071	5 024	20 095

* Sarakkeessa esitetty liikelaitokset ja rahastot

Tuloslaskelman toteutuminen

Tuloslaskelman toteumavertailu sisältää peruskaupungin (palvelualueet, kehitysohjelmat, konsernihallinto ja Pirkanmaan pelastuslaitos) tuloslaskelman toteumavertailun sekä liikelaitosten ja Vahinkorahaston vaikutuksen kaupungin talouteen. Peruskaupungin talousarvion toteumavertailun jälkeen laskelmassa on esitetty liikelaitosten toteuma ja koko kaupungin vuoden 2022 toteuma yhteensä sisältäen sisäiset erät. Laskelman viimeiset sarakkeet kuvaavat kaupungin ulkoisen tuloksen muodostumisen peruskaupungin ja liikelaitosten välillä.

Seuraavat analyysit on tehty vertailun muutettua talousarvioita tilikauden toteumaan. Valtuusto päätti vuoden aikana talousarviomuutoksista kolmessa kokouksessa.

Peruskaupungin tuloslaskelman toteumavertailun toimintakate oli 10,5 milj. euroa muutettua talousarviota parempi. Toimintatuotot toteutuivat kokonaisuudessaan 31,2 milj. euroa muutettua talousarviota suurempina, mihin vaikuttivat erityisesti sosiaali- ja terveyspalveluihin kohdistuvat valtion korona-avustukset sekä myyntituottojen budjetoitua parempi toteuma. Sosiaali- ja terveyspalveluiden välittömiin koronakustannuksiin saatu valtionavustus oli yhteensä 17,4 milj. euroa, mikä kattoi 78 prosenttia aiheutuneista kustannuksista. Talousarviomuutoksia ei kohdistettu arvioituihin korona-avustuksiin ja koronakustannuksiin, vaan ne näkyvät tilinpäätöksessä toimintatuottojen ja -kulujen ylityksinä. Toimintakulut toteutuivat 19,0 milj. euroa muutettua talousarviota suurempina.

Merkittävin poikkeama oli palvelujen ostojen 28,7 milj. euron ylitys, mitä selittää erityisesti sosiaali- ja terveyspalvelujen ostojen ylitykset.

Verorahoituksen kertymä oli yhteensä 1 566,2 milj. euroa. Muutettuun talousarvioon nähden verorahoitus toteutui 11,3 milj. euroa ennakoitua suurempana pääasiassa verotulojen kasvun vuoksi. Verotuloissa 8,0 milj. euroa budjetoitua parempi toteuma oli seurausta erityisesti yhteisöverotulojen ja kiinteistöverotulojen kertymästä.

Rahoitustuotot ja -kulut toteutuivat 1,6 milj. euroa muutettua talousarviota parempina erityisesti korkokulujen ennakoitua vähemmän toteuman vuoksi. Poistot ja arvonalentumiset ylittivät muutetun talousarvion 14,3 milj. eurolla. Merkittävimmät poistojen ylitykset kohdistuivat asunto- ja kiinteistölautakuntaan sekä yhdyskuntalautakuntaan.

Peruskaupungin tilikauden tulos sisältäen sisäiset erät muodostui 23,4 milj. euroa muutettua talousarviota paremmaksi.

Liikelaitosten vaikutus tilikauden tuloksen muodostumiseen

Tampereen kaupungin liikelaitosten ja taseyksikkönä toimivan Vahinkorahaston vaikutus kaupungin tuloksen muodostumiseen on esitetty edellä olevan laskelman Liikelaitokset -sarakkeilla. Vaikutus on esitetty erikseen sisältäen sisäiset erät ja ulkoisten lukujen osalta. Sisäisillä erillä tarkoitetaan kaupungin yksiköiden välisiä myynti- ja ostotapah-tumia sekä niistä aiheutuvia tuottoja ja kuluja, jotka ovat mukana talousarvion toteumaluvuissa. Liikelaitosten vaiku-

tusta kaupungin tulokseen analysoidaan sisäiset erät sisältävien lukujen osalta.

Liikelaitosten yhteenlaskettu tilikauden tulos oli 13,4 milj. euroa, josta Tampereen Vesi Liikelaitoksen osuus oli 13,9 milj. euroa. Liikelaitosten tuottojen osuus kaupungin toimintatuotoista oli 11 prosenttia. Liikelaitosten tuotoista suurin osa oli myyntituottoja, joista 70,3 milj. euroa (74 %) kertyi Tampereen Vesi Liikelaitokselta. Kaupungin valmistus omaan käyttöön -erästä 60 prosenttia muodostui liikelaitosten vaikutuksesta.

Liikelaitosten osuus kaupungin toimintakuluista oli 2 prosenttia. Suurimmat kuluerät olivat henkilöstökulut sekä aineet, tarvikkeet ja tavarat -erä. Henkilöstökuluista Tampereen Kaupunkiliikenteen osuus oli 15,0 milj. euroa (62 %) kun taas aineet, tarvikkeet ja tavarat -erässä Tampereen Veden osuus kuluista oli suurempi (57 %). Palveluiden ostoista 85 prosenttia muodostui Tampereen Veden osuudesta.

Rahoitustuotot ja -kulut muodostuivat lähes kokonaan Tampereen Veden rahoituseristä sisältäen korvauksen peruspääomasta -14,7 milj. euroa. Poistoista ja arvonalentumisista liikelaitosten osuus oli 13 prosenttia, mikä muodostui pääosin Tampereen Veden poistoista.

Verotulot

Verotulot (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	Muutok- set
Kunnallisvero	953 897	952 800	1 097	933 800	19 000
Yhteisövero	138 774	134 000	4 774	87 000	47 000
Kiinteistövero	99 620	97 500	2 120	95 000	2 500
Yhteensä	1 192 292	1 184 300	7 992	1 115 800	68 500

Verotuloja kertyi vuonna 2022 yhteensä 1 192,3 milj. euroa. Verotulot kasvoivat vuodesta 2021 noin 74,8 milj. euroa eli 6,7 prosenttia. Verotuloja kertyi 76,5 milj. euroa alkuperäistä talousarviota enemmän ja 8,0 milj. euroa muutettua talousarviota enemmän.

Kunnallisverotuloja kertyi 953,9 milj. euroa, mikä on 1,1 milj. euroa muutettua talousarviota ja 20,1 milj. euroa alkuperäistä talousarviota enemmän. Kunnallisverotulojen 6,4 prosentin kasvu oli 1,3 prosenttiyksikköä koko maan keskimääräistä kasvua parempi. Tampereen vahvan kasvun taustalla oli sekä työllisten määrän kasvu että työtömyysasteen lasku.

Ansiotulojen viime vuosien ripeä kasvu on luonnollisesti näkynyt kunnallisverotulojen myönteisenä kehityksenä. Verotettavien tulojen kasvu oli Tampe-

reella viimeksi valmistuneessa vuoden 2021 verotuksessa 1,1 prosenttiyksikköä koko maan keskiarvoa korkeampi. Verotettavat tulot kasvoivat Tampereella vuonna 2021 yhteensä 5,2 prosenttia. Ennakkotiedot vuoden 2022 tulokehityksestä ovat Tampereen osalta edelleen hyvin positiiviset, sillä palkkatulot kasvoivat ennakkotietojen mukaan 8,8 prosenttia. Koko maassa palkkatulot kasvoivat ennakkotietojen mukaan 6,4 prosenttia. Jos työllisyyskehitys ei heikkene olennaisesti vuonna 2023, niin hyvin todennäköisesti kunnallisverojen kertymä tulee ylittymään vuoden 2023 talousarviosta.

Yhteisöverotuloja kertyi 138,8 milj. euroa, mikä on 4,8 milj. euroa muutettua talousarviota ja 51,8 milj. euroa alkuperäistä talousarviota enemmän. Yhteisöveroja tilitettiin 11,3 milj. euroa (8,9

prosenttia) vuotta 2021 enemmän, vaikka kuntaryhmän osuus putosi kahdesta edellisestä vuodesta 10 prosenttiyksikköä. Tampereen jako-osuus yhteisöveron tuotosta kasvoi edellisvuodesta (4,50183232 prosentista 4,629677296 prosenttiin).

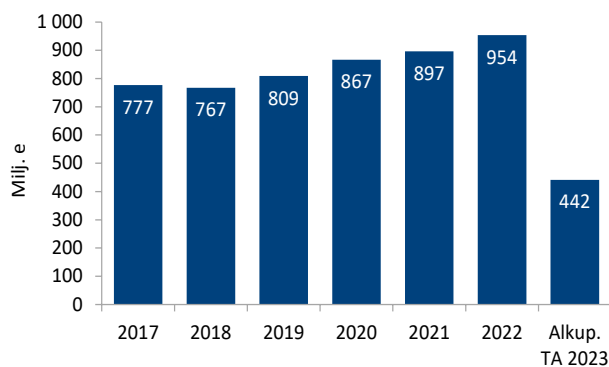
Kuntien yhteisöveron jako-osuutta korotettiin 10 prosenttiyksikköä vuosille 2020 ja 2021 lievittämään koronavirusepidemian aiheuttamia negatiivisia talousvaikutuksia. Vuodelle 2022 jako-osuus palautettiin entiselle tasolle, mutta siitäkin huolimatta kuntien yhteisöverotilitykset kasvoivat 187 milj. eurolla vuodesta 2021. Kuntien yhteisöverotuloja kertyi 1,1 mrd. euroa enemmän, mitä asiantuntijat arvioivat vuoden 2022 tammikuussa.

Koko maassa yhteisöveron tuotto kehittyi toista vuotta peräkkäin erittäin

TULOVEROPROSENTIN JA VEROTETTAVAN TULON KEHITYS

	Tulovero- prosentti	Verotettava tulo, milj. €	Muutos, %
2012	19,00	3 635,8	3,4
2013	19,00	3 731,6	2,6
2014	19,75	3 803,8	1,9
2015	19,75	3 867,6	1,7
2016	19,75	3 895,3	0,7
2017	19,75	3 825,7	-1,8
2018	19,75	3 987,9	4,2
2019	19,75	4 154,1	4,2
2020	20,25	4 281,1	3,1
2021	20,25	4 502,8	5,2
2022	20,25		
2023	7,61		

KUNNALLISVERON KEHITYS

myönteisesti. Monet yritykset arvioivat tekevänsä erinomaisia tilinpäätöksiä myös vuodelta 2022. Koko maassa yhteisöjen tuloveroa tilitettiin vuonna 2022 yhteensä 8,3 miljardia euroa, mikä oli noin 1,8 miljardia euroa (27,4 %) edellisvuotta enemmän.

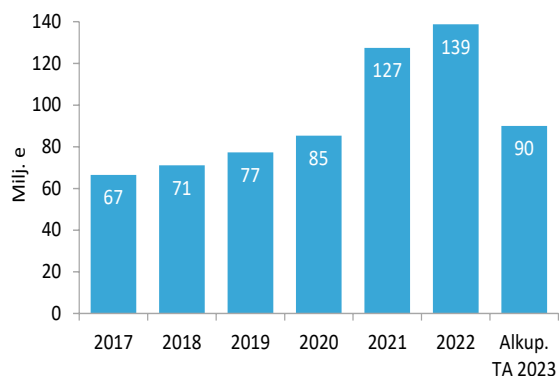
Kiinteistöverotuloja kertyi 99,6 milj. euroa, mikä oli 4,6 milj. euroa alkupe-
räistä talousarviota ja 2,1 milj. euroa muutettua talousarviota enemmän. Kiinteistöverotuloja kertyi 6,4 milj. euroa (6,8 %) vuotta 2021 enemmän.

Vuonna 2020 kiinteistöverotuksessa käyttöön otetun verotuksen joustavan valmistumisen seurauksena siirtyi vuosina 2020 ja 2021 kyseisten verovuosien kiinteistöveron kokonaismaksuunpanosta seuraavalle vuodelle noin 9,7 milj. euroa vuodelta 2020 ja 9,0 milj. euroa vuodelta 2021. Vuonna 2022 verovuoden kiinteistöveroja kertyi enemmän kuin kahtena edellisenä vuonna ja verovuoden kiinteistöverotililysten määrä oli vuonna 2022 edellisvuosia lähempänä verovuoden maksuunpanoa.

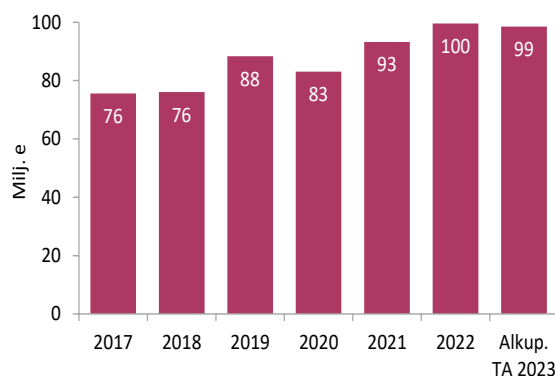
Tämän seurauksena vuonna 2023 arvioidaan kertyvän verovuoden 2022 kiinteistöveroja noin 4,7 milj. euroa eli noin puolet vuosien 2022 ja 2021 tasosta.

Viime vuosien voimakkaan rakentamisen seurauksena kiinteistöjen verotusarvot kasvoivat 5,2 prosenttia ollen noin 10,9 miljardia euroa.

YHTEISÖVERON KEHITYS

KIINTEISTÖVERON KEHITYS

Valtionosuudet

Valtionosuudet (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	Muutok- set
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus, ilman tasauksia	169 704	169 704	-0	168 883	821
Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	9 845	9 844	1	10 401	-557
Veromenetysten kompensatio	115 881	115 881	0	112 024	3 857
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	78 434	75 149	3 285	75 328	-179
Yhteensä	373 863	370 578	3 285	366 636	3 942

Valtionosuuksia kertyi vuonna 2022 yhteensä 373,9 milj. euroa, mikä oli 3,3 milj. euroa muutettua talousarviota ja 7,2 milj. euroa alkuperäistä talousarviota enemmän.

Valtionosuudet kasvoivat 13,1 milj. eurolla (3,6 %) vuodesta 2021.

Kuntien peruspalvelujen valtionosuudet olivat yhteensä 7,956 mrd. euroa ja lisäksi kunnille maksettiin valtionosuuksissa veromenetysten kompensatiota 2,749 mrd. euroa. Kuntien peruspalvelujen valtionosuuksien määrä kasvoi edellisestä vuodesta 302,4 milj. eurolla lähinnä uusien ja laajenevien veloitteiden ja tehtävien vuoksi.

Peruspalvelujen valtionosuus oli 179,5 milj. euroa. Peruspalvelujen valtionosuus toteutui talousarvion mukaisena.

Peruspalvelujen valtionosuutta kertyi 6,8 milj. euroa eli 3,6 % vuotta 2021 vähemmän. Valtiovarainministeriön valtionosuuspäätösten mukaan vuonna 2022 kunnille osoitettu peruspalveluiden valtionosuus ilman verotulotasa-

usta kasvoi 314 milj. eurolla vuodesta 2021, mutta 16 kunnalla peruspalvelujen valtionosuus kuitenkin väheni. Nämä kunnat joutuivat rahoittamaan uudet veloitteet (mm. hoitajamitoituksen tiukentaminen, varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen laatu- ja tasa-arvo-ohjelma, oppivelvollisuuden laajentaminen ja maksuton toinen aste) täysin ilman valtion rahoitusta. Vuoden 2021 valtionosuus sisälsi koronatukea 2,0 milj. euroa.

Veromenetysten kompensatio on esitetty vuodesta 2020 lähtien omalla eräänä osana valtionosuuksia. Kun verotukseen tehdään muutoksia (verovähennyksiä lisätään), kuntien verotulot pienenevät. Näitä on kompensoitu kunnille jo usean hallituskauden ajan lisäämällä veromenetystä vastaavaa euroäärä kunnan valtionosuuteen. Kirjanpidossa veromenetysten korvaukset kirjataan valtionosuuksiin.

Kunnille maksettavien verotulomenetysten kompensatiot olivat yhteensä 2,749 mrd. euroa ja summa kasvoi

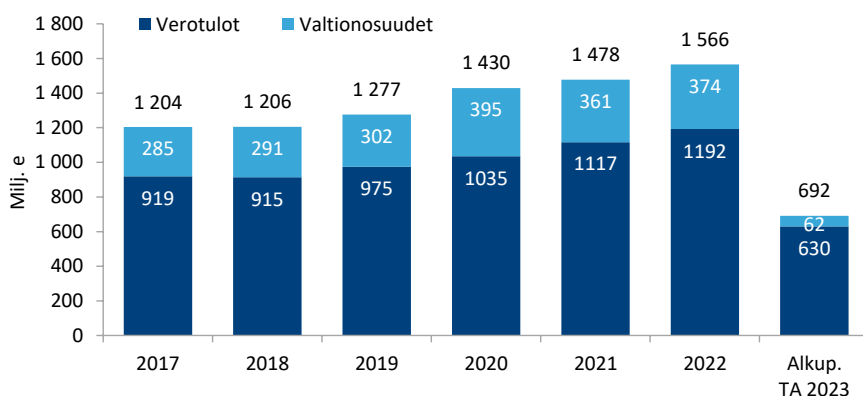
387 milj. eurolla. Veromenetysten korvausta maksettiin Tampereelle yhteensä 115,9 milj. euroa (2021: 100,5 milj. euroa). Veromenetysten kompensatiota kertyi 3,9 milj. euroa alkuperäistä talousarviota enemmän. Valtio päätti kesken vuoden kompensoida määräaikaisen työmatkakuluvähennyksen negatiivisen vaikutuksen kuntien verotuloihin tämän erän kautta, vaikutus Tampereelle noin 2,1 milj. euroa.

Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet olivat 78,4 milj. euroa. Valtionosuuksia kertyi 3,3 milj. euroa muutettua talousarviota enemmän. Tulojen ylitys johtui loppuvuonna ammatilliseen koulutukseen saadusta lisärahoituksesta.

Valtionosuudet kasvoivat edellisvuodesta 4,5 milj. euroa (6,0 %). Tästä ammatillisen koulutuksen valtionosuuksien kasvu oli noin 4,7 milj. euroa.

Kuntien välisen yhteistoimintasopimuksen mukaan valtiolta ammatillisen koulutuksen järjestämiseen saatava, opetuskulttuuritoimen muihin valtionosuuksiin sisältyvä, yksikköhintarahaus käytetään kokonaisuudessaan ammatillisen koulutuksen järjestämiseen. Tredulle kohdistettavien ammatillisen koulutuksen valtionosuuksien yhteismäärä vuonna 2022 oli noin 96,5 milj. euroa (2021: 91,8 milj. euroa). Ammatillisen koulutukseen myönnettiin vuoden aikana lisärahoitusta noin 6,0 milj. euroa (2021: 5,7 milj. euroa). Kuten aiempina vuosina, erityisesti kesken vuoden myönnettyä lisärahoitusta käytetään usean vuoden aikana.

VERORAHOITUKSEN KEHITYS

Korkotuotot ja -kulut

Pitkään jatkunut nollakorkoympäristö muuttui vauhdilla vuoden 2022 aikana. Energian hinnan noususta vauhtiin päässyt inflaatio pakotti keskuspankit muuttamaan rahapolitiikkaa ja reagoimaan; korot nousivat miinukselta selkeästi plussalle ja taistelu inflaation taltuttamiseksi alkoi. Edellisinä vuosina toteutetut tuhansien miljardien eurojen arvoiset arvopapereiden ostohjelmat jouduttiin myös arvioimaan uudelleen ja ostoja supistettiin selvästi. Keskuspankeilla onkin edessään vaikea tasapainoilu epänormaalien tukitoimien leikkaamisessa siten, että talouden kehitystä ei vaaranneta. Viime vuoden aikana lyhyet markkinakorot nousivat lähelle kolmea prosenttia ja markkinoiden arvio tällä hetkellä on, että korkohuippu saavutettaisiin vuoden 2023 aikana. Tämän jälkeen korot maltillisesti laskisivat.

Korkotuotot

Korkotuotot olivat yhteensä 8,9 milj. euroa.

Ulkoiset korkotuotot olivat 6,9 milj. euroa ja ne toteutuivat 0,99 milj. euroa suurempina kuin arvioitiin, sillä myös antolainojen volyyymi ja osassa lainoja korkotaso nousi. Antolainojen korko-

tutoista valtaosa muodostui Tampereen Sähkölaitos Oy:n, Tampereen Vuokralatosäätiön ja KOy Tampereen Monitoimiareenan maksamista koroista. Loppuvuoden aikana korkojen nousu mahdollisti myös korkotuoton määräaikaistalletuksille, mikä näkyy sijoitusten korkotuottorivillä.

Korkokulut

Kaupungin ulkoiset korkokulut olivat yhteensä 15,8 milj. euroa ja ne toteutuivat noin miljoona euroa talousarviota pienempinä. Korkokulut olivat edellisvuoden tasolla, vaikka lyhyet markkinakorot nousivatkin, sillä yli puolet kaupungin maksamista koroista on kiinteitä ja vaihtuvakorkoisissakin lainoissa koronmääräytymiskausien muutokset ottavat aikansa. Korkokuluihin on kirjattu myös aiemmin toteutettujen koronvaihtosopimusten muokkauksista johtuva eikkassavaikutteinen 0,98 milj. euron korkojaksotuskulu tilikaudelle. Lainoista maksettu efektiivinen korkokulu vastasi koko korollisen vieraan pääoman keskikorkoa 1,37 prosenttia. Korko sisältää viitekoroista, marginaaleista ja korkosuojauksista aiheutuneet rahoituskustannukset.

Lainojen suojausaste oli vuodenvaihteessa noin 56 % eli tulevat markkinakorkojen muutokset vaikuttavat kaupungin korkokuluihin noin 44 %:n painolla. Valtuuston syksyllä 2019 hyväksymien päivitettyjen rahoitustoiminnan periaatteiden mukaisesti korkojohdannaissopimuksilla pyritään tasaamaan markkinakorkojen muutosten aiheuttamaa vaihtelua korkokuluissa eli pienentämään korkovirtariskiä sekä parantamaan korkokulujen ennustettavuutta. Suojausasteen tulee olla 40-60 %:n välillä. Tyypillisesti sopimuksista joudutaan maksamaan matalien korkojen aikaan ja niistä hyödyttään korkojen noustessa. Vaikutus on samankaltainen kuin kiinteäkorkoisten lainojen käytöllä.

Korkojohdannaissopimuksia on laadittu suojaustarkoituksessa ja niitä on solmittu heti voimassa olevina sekä tulevaisuudessa voimaan astuvina. Tässä tarkasteluhorisonttina on ollut valtuuston talousarvion yhteydessä laatima taloussuunnitelmakausi ja sen aikana arvioitu velan määrän kehitys. Koska kaupungin lainasalkku koostuu melko suuresta määrästä erillisiä lainoja ja niiden korkopäivät hajautuvat ympäri kalenterivuotta, on korkomenojen portfoliosuojaus nähty perusteltuna toimintatapana. Siinä suojausta toteuttavien sopimusten korkopäivät hajautuvat myös kalenterivuodelle, mutta eivät välttämättä samoille päiville kuin lainojen korkopäivät. Keskimäärin laskettuna tapa johtaa kuitenkin erittäin korkeaan viitekorkojen vastaavuuteen ja riskien hallinnalliseen tavoitteeseen.

Solmitut johdannaissopimukset tuottavat joko yksiselitteisen kiinteän koron kassavirran tai ehdollisen kiinteän koron kassavirran. Mikään sopimuksista ei toteutuessaan kasvata kaupungin korkovirtariskiä eli lisää korkokuluja tilanteessa, jossa markkinakorot nousevat.

Korkotuotot (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	Muutokset
Sisäiset korkotuotot	2 047	2 321	-274	2 321	0
Sisäiset erät yhteensä	2 047	2 321	-274	2 321	0
Antolainat	6 223	5 817	406	5 817	0
Sijoitukset	617	90	527	90	0
Muut korkotuotot	59	0	59	0	0
Ulkoiset erät yhteensä	6 899	5 907	992	5 907	0
Yhteensä	8 946	8 228	718	8 228	0

Korkokulut (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	Muutokset
Sisäiset korkokulut	-2 047	-2 408	361	-2 408	0
Sisäiset erät yhteensä	-2 047	-2 408	361	-2 408	0
Rahalaitokset	-15 651	-16 411	760	-16 411	0
Lahjoitusrahastot	-94	-100	6	-100	0
Muut korkokulut	-13	-300	287	-300	0
Ulkoiset erät yhteensä	-15 758	-16 811	1 053	-16 811	0
Yhteensä	-17 805	-19 219	1 414	-19 219	0

Muut rahoitustuotot ja -kulut

Rahoitustuotot

Ulkoiset rahoitustuotot toteutuivat jonkin verran talousarviota parempina.

Merkittävin rahoitustuottojen erä olivat osinkotuotot, joita kaupunki sai lähes odotusten mukaisesti. Koronapandemia vaikutti vielä muutaman yhtiön vuoden 2021 tuloksiin negatiivisesti ja tämä painoi kevään 2022 osingonmaksua. Suurimmat osinkotulot kaupunki sai Tampereen Sähkölaitos Oy:ltä 20,0 milj. euroa, Pirkanmaan Jätehuolto

Oy:ltä 1,7 milj euroa ja Tampereen Palvelukiinteistöt Oy:ltä 1,0 milj. euroa.

Kuntayhtymien peruspääomakorvaukset olivat odotetun suuruiset.

Liikelaitoksilta saadut sisäiset peruspääomakorvaukset toteutuivat talousarvion mukaisina.

Rahoituskulut

Liikelaitosten maksamat sisäiset korvaukset peruspääomasta näkyvät rahoituskuluissa yhtä suurina kuin tulojen

puolella. Muut rahoitusmenot ylittivät talousarvioon nähden eräiden korkosijoitusten myyntitappioiden sekä arvonlennuskirjausten johdosta. Nämä liittyvät vuoden aikana toteutuneeseen nopeaan korkojen nousuun ja sen aiheuttamaan korkosijoitusten arvon ainakin tilapäiseen laskuun. Merkittävä osa tappiosta saatiin katettua loppuvuoden aikana syntyneillä talletusten korkotuotoilla.

Muut rahoitustuotot (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu		Ero	Alkuper. TA 2022	Muutokset
		TA 2022				
Liikelaitosten peruspääomakorvaukset	14 700	14 700		0	14 700	0
Muut sisäiset rahoitustuotot	14 945	16 240		-1 295	16 240	0
Sisäiset erät yhteensä	29 645	30 940		0	30 940	0
Kuntayhtymien peruspääomakorot ja ylijäämänpalautus	1 445	1 445		-0	1 445	0
Verotilityskorot	48	0		48	0	0
Osinkotuotot	26 139	26 326		-187	26 326	0
Muut rahoitustuotot	1 142	761		381	761	0
Ulkoiset erät yhteensä	28 774	28 532		242	28 532	0
Yhteensä	58 419	59 472		242	59 472	0

Muut rahoituskulut (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu		Ero	Alkuper. TA 2022	Muutokset
		TA 2022				
Korvaus peruspääomasta	-14 700	-14 700		0	-14 700	0
Muut sisäiset rahoituskulut	-14 955	-16 240		1 285	-16 240	0
Sisäiset erät yhteensä	-29 655	-30 940		1 285	-30 940	0
Verotilitysten korkokulut	-31	0		-31	0	0
Viivästyskorkokulut	-81	0		-81	0	0
Muut rahoituskulut	-1 150	-116		-1 034	-116	0
Ulkoiset erät yhteensä	-1 262	-116		-1 146	-116	0
Yhteensä	-30 917	-31 056		139	-31 056	0

Investointien toteumavertailu

INVESTOINNIT	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuperäinen TA 2022	Muutokset
Sivistyspalvelujen palvelualue					
Sivistys- ja kulttuurilautakunta	5 937	12 854	6 917	9 100	3 754
Sosiaali- ja terveystieteiden palvelualue					
Sosiaali- ja terveystieteiden lautakunta	1 144	1 535	391	1 535	0
Elinvoiman ja kilpailukykyyn palvelualue					
Elinvoima- ja osaamislautakunta					
Ammatillinen koulutus	2 311	3 700	1 389	3 700	0
Elinvoima- ja osaamislautakunta (pl. erikseen sitovat erät)	15	0	-15	0	0
Asunto- ja kiinteistölautekunta					
Asunto- ja kiinteistölautekunta (pl. erikseen sitovat erät)	15 112	21 210	6 098	12 310	8 900
Talonrakennushankkeet	108 662	119 744	11 082	97 156	22 588
Hiedanranta	15 088	19 000	3 912	7 000	12 000
Viiden tähden keskusta	1 240	4 250	3 010	2 200	2 050
Kaupunkiympäristön palvelualue					
Yhdyskuntalautakunta					
Yhdyskuntalautakunta (pl. erikseen sitovat erät)	62 106	60 270	-1 836	60 000	270
Hiedanranta	65	100	35	0	100
Viiden tähden keskusta	5 714	12 000	6 286	8 200	3 800
Joukkoliikennelautakunta	13	500	487	500	0
Konsernihallinto					
Konsernihallinto, muut	3	93	90	93	0
Yhteiset erät	517	3 700	3 183	3 700	0
ICT kehittäminen	4 258	8 923,200	4 665	6 000	2 923
Taseyksiköt					
Pirkanmaan pelastuslaitos	462	500	38	2 000	-1 500
Peruskaupunki yhteensä	222 648	268 379	45 732	213 494	54 885
Rahoitusosuudet	-5 922	-505	5 417	-355	0
Peruskaupunki nettoinvestoinnit yhteensä	216 726	267 874	51 148	213 139	54 885
Liikelaitokset					
Tampereen Vesi Liikelaitos	15 877	21 000	5 123	21 000	0
Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitos	36	500	464	500	0
Liikelaitokset yhteensä	15 913	21 500	5 587	21 500	0
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Liikelaitokset nettoinvestoinnit yhteensä	15 913	21 500	5 587	21 500	0
Nettoinvestoinnit yhteensä	232 639	289 374	56 736	234 639	54 885
Pysyvien vastaavien luovutustulot peruskaupunki	16 873	23 481	-6 608	68 850	-45 369
Pysyvien vastaavien luovutustulot liikelaitokset	4	100	-96	100	0
Pysyvien vastaavien luovutustulot yhteensä	16 877	23 581	-6 704	68 950	-45 369

Investointien toteutuminen

Talousarvion investointien toteumavertailussa esitetään niin sanotun peruskaupungin investoinnit. Liikelaitosten

vaikutusta kaupungin investointeihin kuvataan edellä olevan laskelman viiden viimeisen rivin investointivertai-

lussa, joka sisältää peruskaupungin ja liikelaitosten investoinnit sekä koko kaupungin investoinnit.

Talousarvion toteumavertailu sisältää myös kaupungin sisäiset investoinnit ja näihin mahdollisesti sisältyvät sisäiset katteet. Tästä syystä investointimenot poikkeavat kaupungin rahoituslaskelmassa esitetyistä ulkoisista investoinneista. Koko kaupungin nettoinvestoinnit sisältäen sisäiset erät toteutuivat yhteensä 232,6 milj. euroa. Ulkoiset nettoinvestoinnit olivat suuruudeltaan 232,5 milj. euroa.

Peruskaupungin investoinnit

Peruskaupungin investoinnit olivat yhteensä 216,7 milj. euroa ja ne alittivat muutetun talousarvion 51,1 milj. eurolla. Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutuksista kirjattiin tuloja 16,9 milj. euroa, joka alittaa muutetun talousarvion 6,6 milj. eurolla.

Liikelaitosten investoinnit

Liikelaitosten osuus nettoinvestoinneista oli n. 6,8 % ja suuruudeltaan 15,9 milj. euroa. Liikelaitosten investoinnit koostuivat Tampereen Vesi Liikelaitoksen ja Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitoksen investoinneista. Pysyvien vastaavien luovutuksista kirjattiin pieni luovutuserä.

Seuraavassa on esitetty kaupungin merkittävimpiä investointikohteita ja poikkeamia suunniteltuun peruskaupungin ja liikelaitosten osalta. Investoinnit on esitetty bruttoinvestointeina, joka ei ole sitovuustaso lautakunnittain. Tarkemmat tiedot investointikohteista löytyvät ao. yksiköiden osuuksista joko talousarvion toteumavertailuosiossa tai erillistilinpäätökset-osassa.

Investointien jakautuminen

Yhdyskuntarakentaminen ja talonrakennushankkeet toteutuivat 166,1 milj. euroa eli n. 71 % kaupungin kokonaisinvestoinneista.

Yhdyskuntalautakunnan alaisista investoinneista toteutui 57,7 milj. euroa, joka alitti muutetun talousarvion 2,5 milj. euroa. Olemassa olevan yhdyskuntarakenteen perusparantamiseen investointiin 23,6 milj. euroa ja uudisrakentamiseen 15,6 milj. euroa sekä ulkovalaistukseen 3,1 milj. euroa. Rinnanrinnakkaishankkeisiin investointiin 15,4 milj. euroa.

Talonrakennushankkeet toteutuivat 108,4 milj. euroa, joka on 11,0 milj. euroa alle muutetun talousarvion. Korjaushankkeiden toteuma oli 41,5 milj. euroa (38 %) ja uudis- ja lisärakentamisen 67,2 milj. euroa (62 %). Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen hankkeisiin käytettiin n. 64,6 milj. euroa, kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden rakennuksiin 31,2 milj. euroa, sosiaali- ja terveystalouden rakennuksiin n. 1,1 milj. euroa ja lukiokoulutuksen rakennuksiin 0,6 milj. euroa.

Kolmanneksi suurin investoija v. 2022 oli Tampereen Vesi Liikelaitos, jonka investoinnit (15,9 milj. euroa), jonka investoinnit toteutuivat 5,1 milj. euroa muutettua talousarviota pienempinä. Useampi hanke toteutettiin suunnitellusta poikkeavalla aikataululla. Suurimmat investoinnit olivat verkostorakentamisessa 13,5 milj. euroa (merkittävimpinä kohteina Peltolampi-Sääksjärvi välin vesihuoltolinja, Kaupinon ja Ruskon välille rakennettavan vesihuoltolinjan Juvanrinne- Solkimäenraitti osuus ja Hiedanrannan pohjoisosan vesihuollon rakentaminen) ja laitosinvestointien 2,4 milj. euroa (merkittävimpinä kohteina Hervannan vesisäiliön kattourakka ja Messukylän vedenottamon radonkorjaukset).

Suurimpia investointeja edellä mainittujen lisäksi oli kehitysohjelmissa, asunto- ja kiinteistöalautakunnassa, sivistys- ja kulttuurilautakunnassa ja konsernihallinnossa. Asunto- ja kiinteistöalautakunnassa maaomaisuuden investointeja (pilaantuneiden maiden puhdistukset, maa-alueiden perusrannukset ja johtosierrot) toteutuivat 15,1 milj. eurolla, joka alitti muutetun talousarvion 6,1 milj. eurolla. Sivistys- ja kulttuurilautakunnan investoinnit 5,9 milj. euroa alittivat muutetun talousarvion 6,9 milj. eurolla. Lautakunnassa investointiin ensikertaiseen kalustamiseen, näyttely- ja museotoimintaan sekä liikuntapalveluiden hankkeisiin ja syynä muutetun talousarvion alitukseksi oli rakennushankkeiden aikataulumuutokset ja ensikertaisen kalustamisen toimitusten viivästyminen useissa eri kohteissa. Konsernihallinnossa investoinnit olivat ICT-investointeja sekä yhteisten erien sijoituksia osakkeisiin ja

osuuksiin. Sijoituksia toteutui 0,5 milj. euroa ja alittivat 3,2 milj. eurolla muutetun talousarvion.

Kehitysohjelmat

Kehitysohjelmien investointeja toteutui Hiedanranta-kehitysohjelmassa 15,2 milj. euroa, joka alitti muutetun talousarvion 3,9 milj. euroa, koska Hiedanrannan johtosierrot ja pilaantuneiden maiden puhdistustyöt siirtyvät osin seuraavalle vuodelle. Investointikohteista suurimpana oli Näsisaaren rakentaminen ja sen ensimmäinen vaihe saatiin valmiiksi.

Viiden tähden keskusta-kehitysohjelmassa toteuma oli 6,0 milj. euroa, joka alitti muutetun talousarvion 10,2 milj. euroa pienempänä pääasiassa joidenkin Ranta-Tampellan viimeistelytyöiden ja Asemakeskuksen toteutuksen sekä Särkänniemi-Mustalahti-Onkiniemi-hankkeen aloituksen siirtyessä seuraavalle vuodelle 2023. Investointikohteina olivat Tampereen henkilöratapihan uudistamishanke (TAHERA), Näsin sillat, Kannen alueen kadut ja Santalahden rantapuisto.

Omaisuuksien myynti ja rahoitusosuudet

Investointien rahavirtaan vaikuttavia myyntituloja saatiin omaisuutta myymällä v. 2022 16,9 milj. euroa, joka alitti muutetun talousarvion 6,7 milj. eurolla. Luovutustuloja kirjattiin suurimmaksi osaksi asunto- ja kiinteistöalautakunnalle (12,9 milj. euroa). Luovutustuloja kirjattiin sote-kiinteistöjen myynnistä (3 kpl) noin 8,6 milj. euroa, Yo-talon myynnistä 1,3 milj. euroa (tontti ja rakennus) ja loput pienemmistä rakennusten ja tonttien myynnistä. Konsernihallinnon yhteisiin eriin kirjattiin Coxa Oy:n osakkeiden myynti 3,46 milj. eurolla ja pienempiä osakkeiden myyntejä.

Rahoitusosuuksia saatiin 5,9 milj. euroa, joka on 5,4 milj. euroa yli muutetun talousarvion. Rahoitusosuuksia saatiin muun muassa talonrakennushankkeisiin yhteensä 0,3 milj. euroa, ICT-investointeihin 0,2 milj. euroa sekä kaupunkiympäristön palvelualueen alaisiin investointeihin yhteensä 5,4 milj. euroa.

Rahoituslaskelman toteumavertailu

1 000 euroa	Talousarvion toteumavertailu					Liikelaitosten ja rahastojen vaikutukset		Ulkoinen rahoituslaskelma
	Kaupunki ilman liikelaitoksia ja rahastoja sisältäen sisäiset erät					Liikelaitokset*	Koko kaupunki	Koko kaupunki
	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	Muutokset	TP 2022	TP 2022	TP 2022
Toiminnan rahavirta								
Vuosikate	112 029	88 585	23 444	55 421	33 164	30 247	142 276	142 270
Satunnaiset erät	0	0	0	0	0	0	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	-14 405	-19 076	4 671	-53 846	34 770	-120	-14 525	-14 525
	97 624	69 509	28 115	1 575	67 934	30 127	127 751	127 746
Investointien rahavirta								
Investointimenot	-222 648	-268 379	45 731	-213 494	-54 885	-15 913	-238 560	-238 446
Rahoitusosuudet investointimenoihin	5 922	505	5 417	355	150	0	5 922	5 922
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	16 870	23 481	-6 611	68 850	-45 369	4	16 873	16 764
	-199 856	-244 393	44 537	-144 289	-100 104	-15 909	-215 765	-215 760
Toiminnan ja investointien rahavirta	-102 232	-174 884	72 652	-142 714	-32 170	14 218	-88 014	-88 014
Rahoituksen rahavirta								
Antolainauksen muutokset								
Antolainasaamisten lisäykset muille	-2 043	-1 700	-343	-1 700	0	0	-2 043	-2 043
Antolainasaamisten vähennykset muilta	499	507	-8	507	0	0	499	499
	-1 544	-1 193	-351	-1 193	0	0	-1 544	-1 544
Lainakannan muutokset								
Pitkäaikaisten lainojen lisäys muilta	0	0	0	140 000	-140 000	0	0	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys muilta	-25 734	-25 734	0	-25 734	-0	0	-25 734	-25 734
Lyhytaikaisten lainojen muutos muilta	60 611	-3	60 614	-3	0	0	60 611	60 611
	34 877	-25 737	60 614	114 263	-140 000	0	34 877	34 877
Muut maksuvalmiuden muutokset	30 016	6 711	23 305	6 711	0	-14 309	15 707	15 707
Rahoituksen rahavirta	63 349	-20 219	83 568	119 781	-140 000	-14 309	49 040	49 040
Rahavarojen muutos	-38 883	-195 104	156 221	-22 933	-172 171	-91	-38 974	-38 974
Rahavarat 31.12.	241 432	-	-	-	-	0	241 432	241 432
Rahavarat 1.1.	280 315	-	-	-	-	91	280 406	280 406

* Sarakkeessa esitetty liikelaitokset ja rahastot

Rahoituslaskelman toteutuminen

Rahoituslaskelman toteumavertailu esittää peruskaupungin (palvelualueet, kehitysohjelmat, konsernihallinto ja Pirkanmaan pelastuslaitos) yhdistetyn rahoituslaskelman toteutumisen talousarvioon nähden. Rahoituslaskelman toteumavertailulaskelmiin ei sisälly liikelaitosten ja taseyksikkönä toimivan Vahinkorahaston lukuja, vaan niiden vaikutus kaupungin rahoituslaskelman muodostumiseen on esitetty laskelmalla erikseen.

Toteumavertailulaskelmiin sisältyvät ulkoisten liiketapahtumien lisäksi myös kaupungin yksiköiden väliset sisäiset liiketapahtumat. Kaupungin ulkoisilta tilinpäätöslaskelmilta (tuloslaskelma, tase, rahoituslaskelma) sisäiset liiketapahtumat eliminoidaan, joten talousarvion toteumavertailulaskelmilla kaupungin vuosikate on investointien sisäisten katteiden muutoksen verran parempi. Vastaavasti rahoituslaskelman toteumavertailussa investointimenot ovat sisäisten investointien verran suuremmat. Näillä erillä ei kuitenkaan ole vaikutusta rahavarojen muutokseen. Kaupungin ulkoinen rahoituslaskelma on esitetty viimeisellä sarakkeella.

Peruskaupungin (ilman liikelaitoksia ja rahastoja) rahavarojen muutos tilikaudella 2022 oli -38,9 milj. euroa, mikä on 156,2 milj. euroa muutettua talousarviota paremmin. Ero selittyy pääosin investointien ennakoitua pienemmällä toteumalla sekä lyhytaikaisten lainojen ennakoitua suuremmalla muutoksella.

Toiminnan rahavirta toteutui 28,1 milj. euroa muutettua talousarviota parempana, mikä selittyy pääosin vuo-

sikatteen 23,4 milj. euroa budjetoitua paremmalla toteumalla. Vuosikatetta on käsitelty toimintakertomuksen tuloslaskelmaosion yhteydessä sekä talousarvion toteumavertailuosiossa tuloslaskelman toteutumisvertailun yhteydessä. Tulorahoituksen korjauseurat toteutuivat 4,7 milj. euroa budjetoitua pienempänä, millä oli positiivinen vaikutus toiminnan rahavirtaan. Tulorahoituksen korjauseurissa toiminnan rahavirrasta oikaistaan investointien rahavirrassa esitettävät pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot sekä pakollisten varausten muutokset.

Investointien rahavirta toteutui 44,5 milj. euroa muutettua talousarviota pienempänä pääasiassa investointimenojen alituksen takia. Merkittävin yksittäinen tekijä oli asunto- ja kiinteistölautakunnan alaisten talonrakennushankkeiden alittuminen 11,1 milj. eurolla. Investointien toteutumista on käsitelty tarkemmin talousarvion toteumavertailuosiossa investointien toteumavertailun yhteydessä.

Rahoituksen rahavirta toteutui 83,6 milj. euroa muutettua talousarviota parempana erityisesti lyhytaikaisten lainojen muutoksen vaikutuksesta. Lyhytaikaiset lainat muilta luotonantajilta kasvoivat tilikaudella 60,6 milj. euroa johtuen kaupungin konsernitilillä olevien tytäryhteisöjen varojen kasvusta.

Muut maksuvalmiuden muutokset toteutuivat 23,3 milj. euroa ennakoitua parempana. Muissa maksuvalmiuden muutoksissa esitetään toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset, vaihto-omaisuuden muutos, saamisen muutos ja korottomien velkojen muutos.

Liikelaitosten vaikutus kaupungin toiminnan rahoitukseen

Liikelaitosten ja taseyksikkönä toimivan Vahinkorahaston vaikutusta kaupungin toiminnan rahoitukseen kuvataan edellä vertailulaskelmalla, jossa esitetään peruskaupungin rahoituslaskelma, liikelaitosten ja rahastojen rahoituslaskelmat yhteensä sekä koko kaupungin rahoituslaskelma. Laskelmat pitävät sisällään myös kaupungin sisäiset liiketapahtumat ja investointeihin sisältyvät sisäiset katteet. Liikelaitosten ja rahastojen vaikutusta kaupungin tuloksen ja investointien muodostumiseen käsitellään erikseen tuloslaskelman ja investointien toteutumista käsittelevissä kappaleissa. Liikelaitoksilla ei ole olennaista vaikutusta kaupungin rahoituslaskelman rahavirran muodostumiseen muutoin kuin muiden maksuvalmiuden muutosten osalta. Tämä johtuu pitkälti rahoitustoiminnan keskittämisestä ja yhdistyksen käytöstä konsernihallinnon ja liikelaitosten välillä.

Koko kaupungin toiminnan rahavirta oli 127,8 milj. euroa, josta liikelaitosten osuus oli 24 prosenttia. Vastaavasti koko kaupungin -215,8 milj. euron investointien rahavirrasta liikelaitosten osuus oli 7 prosenttia. Investointimenot muodostuivat pääosin Tampereen Vesi Liikelaitoksen toiminnasta. Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitos saa tulovirtansa valtaosin kaupungin sisäisiltä toimijoilta.

Antolainauksen muutokset

Vuoden 2022 aikana kaupunki myönsi uusia lainoja 2,0 milj. euroa ja tämä kohdistui kokonaisuudessaan KOy Tampereen Monitoimiareenalle. Antolainojen lisäksi oli varattu 1,7 milj. euroa, mutta summa ylittyi hieman kun yhtiön lainoista kertyneet korot sopimuksen mukaisesti päämitetaan ja korkotaso nousi vuoden aikana selvästi.

Jo myönnettyjä vanhoja lainoja asiakkaita lyhensivät maksuohjelman mukaisesti. Sosiaaliseen luototukseen myönnettiin varoja budjetin puitteissa.

Vuoden lopussa Tampereen kaupungin pitkäaikaiset lainasaamiset olivat 109,4 milj. euroa. Merkittävimmät saamiset olivat Tampereen Sähkölaitos Oy:ltä 70,0 milj. euroa, KOy Tampereen

Monitoimiareenalta 27,2 milj. euroa ja Tampereen Vuokratalosäätiöltä 10,1 milj. euroa.

Antolainat (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	Muutokset
Konserniyhteisöt ja muut	109 252	109 356	-105	109 356	0
Vähennykset	-469	-472	3	-472	0
Lisäykset	2 043	1 700	343	1 700	0
Asuntolainat	120	138	-18	138	0
Vähennykset	-26	-35	9	-35	0
Antolainat yhteensä	109 371	109 494	-123	109 494	0
Sosiaalinen luotto yhteensä	402	613	-211	613	0
Vähennykset	-166	-120	-46	-120	0
Lisäykset	139	250	-111	250	0

Korollisten velkojen muutokset

Rahapolitiikka ja luottomarkkinat aloitettiin liikkeen kohti normaaliolosuhteita vuonna 2022. Suomen julkisen sektorin hyvä maine markkinoilla ja matala luottoriski ovat mahdollistaneet rahan saannin ja hyvät ehdot vaikeinakin aikoina, jolloin sijoittajien raha hakeutuu entistä hanakammin luotettaviin ja vastuunsa hoitaviin kohteisiin.

Sekä rahoituksen saatavuus että ehdot olivat kuntien kannalta edelleen suotuisia, joskin marginaalit olivat aavistuksen nousujohteisia. Kotimaiselle kuntasektorille on tarjolla investointeihin tarvittavaa pitkäaikaista rahoitusta erityisluottolaitoksilta, kuten Kuntarahoitukselta, Euroopan Investointipankilta, Pohjoismaiden Investointipankilta ja Euroopan Neuvoston kehityspankki CEB:ltä. Joukkolainamarkkina toimii hyvin noin seitsemän vuoden maturiteetteihin saakka ja aivan lyhyessä alle vuoden mittaisessa rahoituksessa kuntatodistusmarkkina on tehokas.

Kaupungin rahoitus investointien jälkeen oli alijäämäinen vuonna 2022, mutta uutta pitkäaikaista lainaa ei kuitenkaan ollut tarve nostaa. Lainamäärä kokonaisuudessaan nousi kuitenkin

hieman, sillä lyhytaikainen konsernitilivelka tytäryhtiöille kasvoi noin 60 milj. eurolla. Sen sijaan rahalaitoksilta olevat pitkäaikaiset velat lyhenivät vuoden aikana yli 25 milj. eurolla. Vuoteen 2022 lähdeäessä konsernin kassavarat olivat vahvat ja niidenkin käyttö mahdollisesti osaltaan lainannostoista pidätyksen. Edelliseen tilinpäätökseen verrattuna kaupungin korollinen velka

yhteensä nousi 34,9 milj. eurolla ja talousarvioon verrattuna alitus oli 11,8 milj. euroa.

Viime vuoden lopussa kaupungin korollisen tasevelan määrä oli 925,9 milj. euroa ja asukaskohtainen velkamäärä on edelleen kohtuullinen verrokkikaupunkien joukossa. Kuntatodistuksilla tai joukkolainoilla hankittua lainarahoitusta ei vuoden vaihteessa ollut käytössä.

Korolliset velat (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	Muutokset
Pitkäaikaiset korolliset velat					
Rahalaitoksille	652 020	716 637	-64 616	856 637	-140 000
Lyhennykset	-25 734	-25 734	0	-25 734	0
Nostot	0	0	0	140 000	-140 000
Lyhytaikaiset korolliset velat					
Henkilöstökassalle	3	0	3	0	0
Konserniyhteisöille	273 862	221 068	52 795	221 068	-0
Korolliset velat yhteensä	925 885	937 704	-11 819	1 077 704	-140 000
Lainat euroa/asukas	3 718	4 363	-645	4 363	0
Asukasmäärä	249 060	247 000	2 060	247 000	0

STRATEGIAN TOTEUTUMINEN

Vuosi 2022 oli Tampereen strategian *Tekemisen kaupunki* ensimmäinen toteutusvuosi. Kaupunginvaltuusto asetti vuoden 2022 talousarviossa strategian pohjalta 10 koko kaupunkia koskevaa toiminnan tavoitetta ja palvelualueille yhteensä 36 tavoitetta. Pirkanmaan pelastuslaitokselle asetettiin 3 tavoitetta ja liikelaitoksille yhteensä 8 tavoitetta.

Tytär-yhteisöille asetettiin yhteensä 52 tavoitetta, jotka tuovat esiin pääomistajan tahdon ja ohjaavat omistajan edustajien toimintaa muun muassa hallituksessa ja yhtiökokouksessa.

Talousarvion toiminnan tavoitteet perustuvat Tampereen strategiaan sekä pormestariohjelmaan. Talousarviossa tavoitteita asetetaan ensisijaisesti

toiminnan vaikuttavuudelle ja tuloksille. Toiminnan tavoitteet ovat valtuustoon nähden sitovia, pois lukien tytäryhteisöille asetetut tavoitteet.

YHDENVERTAISET YKSILÖT

Tampere on paras paikka kasvaa, kehittyä ja ikääntyä. Tampereella jokainen voi olla oma itsensä ja toteuttaa unelmiaan.

TEKEVÄT YHTEISÖT

Tampere näyttää suuntaa tulevaisuuden yhteisöllisyyteen. Tampereen moninaiset yhteisöt ja yritykset ruokkivat hyvinvointia, luovuutta ja innovatiivisuutta. Yhdessä teemme parempaa huomista.

TEKEMISEN KAUPUNKI

HIILINEUTRAALEJA TEKOJA

Tampere on kansainvälisesti tunnettu vaikuttavista teoistaan ilmaston ja luonnon monimuotoisuuden eteen. Kestävien valintojen tekeminen on täällä helppoa – vetovoimamme syntyy arjen sujuvuudesta.

TULEVAISUUDEN EDELLÄKÄVIJYYTTÄ

Tampere jatkaa menestystarinaansa; meillä on parhaat edellytykset tehdä tulevaisuuden ratkaisuja. Tampereen asema kansainvälisenä tieteen ja korkean osaamisen kaupunkina on vahva.

Odotukset ylittävä asiakaskokemus

SUJUVA – LUOTETTAVA - INHIMILLINEN

ROHKEASTI UUDISTUVA KAUPUNKI

Talousarvion toiminnan tavoitteiden toteutuminen

Suoraan kaupunkistrategiasta johde- tuista 46 toiminnan tavoitteesta 25 toteutui ja 8 toteutui osittain. Tavoitteista 10 jäi toteutumatta ja 3 tavoitteen toteutumista ei voida arvioida. Liikelaitosten ja Pirkanmaan pelastuslaitoksen

11 toiminnan tavoitteesta 7 toteutui, 1 toteutui osittain ja 3 tavoitetta jäi toteutumatta. Tytäryhteisöjen 52 toiminnan tavoitteesta 35 toteutui, 3 toteutui osittain ja 14 jäi toteutumatta.

Toteumatietojen esittäminen

Lautakunnille ja kaupunginhallitukselle, liikelaitoksille ja Pirkanmaan pelastus-

laitokselle sekä tytäryhteisöille asetetuista tavoitteista raportoidaan tarkemmin niiden omissa osioissa.

Seuraavassa taulukossa esitetään kokonaisnäkymä suoraan kaupunkistrategiasta johdettujen 46 toiminnan tavoitteen vuoden 2022 toteutumisesta.

TALOUSARVION SITOVA TOIMINNAN TAVOITTEET 2022

Nro	Toiminnan tavoite 2022	Toteuma	Lisätietoa toteumasta
1	Vähintään 70 % 3.- ja 7. -luokkalaista lapsista kokee olonsa hyväksi koulussa	+	Sivistys- ja kulttuurilautakunta
2	Kaupungin Lupa harrastaa -harrastusryhmien 1.-9. -luokkalaisten lasten määrä on kasvanut edelliseen vuoteen verrattuna	+	Sivistys- ja kulttuurilautakunta
3	Oppivelvollisuuden piiriin kuulumattomien, vailla ammatillista tutkintoa olevien perustutkinto-opiskelijoiden, negatiiviset eroamiset* ovat vähentyneet edelliseen vuoteen verrattuna	-	Elinvoima- ja osaamislautakunta
4	Pienten lasten alueellisen tuen saatavuus on parantunut vuoteen 2020 verrattuna	+	Sivistys- ja kulttuurilautakunta
5	Ikäihmisistä noin 92 % asuu kotona, vähintään 6,0 % tehostetussa palveluasumisessa ja enintään 2,0 % pitkäaikaisessa laitoshoidossa	+	Sosiaali- ja terveyslautakunta
6	Kotihoidon asiakkaiden sairaalavuorokausien määrä on vähentynyt edelliseen vuoteen verrattuna	+	Sosiaali- ja terveyslautakunta
7	0-17-vuotiaiden lastensuojelun asiakkaiden osuus väestöstä on enintään 5,7 %	+	Sosiaali- ja terveyslautakunta
8	Asunnottomuus kokonaisuutena on vähentynyt ja pitkäaikaisasunnottomuus on kääntynyt laskuun edelliseen vuoteen verrattuna	+/-	Sosiaali- ja terveyslautakunta
9	Päihdepalvelujen laituskuntoutus, lääkkeetön laituskuntoutus ja korvaushoito vastaavat paremmin asiakkaiden palvelutarpeisiin edelliseen vuoteen verrattuna	+/-	Sosiaali- ja terveyslautakunta
10	Nuorisovastaanoton ja perheneuvolan lastenpsykiatrian avohoidon jonotusaika on lyhentynyt edelliseen vuoteen verrattuna	+	Sosiaali- ja terveyslautakunta
11	Sosiaali- ja terveyspalvelujen ja pelastustoimen luovutus hyvinvointialueelle on hallittu ja palvelujen jatkuvuus on turvattu	+	Kaupunginhallitus**, Sosiaali- ja terveyslautakunta
12	Laajan työttömyysasteen*** kehitys on nuorten ja ulkomaalaisten osalta kuuden suurimman kaupungin keskiarvon tasolla	+/-	Elinvoima- ja osaamislautakunta
13	Työllistymistä edistävän palvelun perusteella työmarkkinatukea**** saa Tampereella keskimäärin vähintään 4900 henkilöä kuukaudessa	?	Elinvoima- ja osaamislautakunta
14	MAL4-sopimuksen mukainen asuntotuotantotavoite 573 asuntoa toteutuu	+	Asunto- ja kiinteistölahtakunta
15	Yhtiömuotoiseen asumiseen on asetettu haettavaksi avoimessa menettelyssä tai neuvottelumenettelyssä tontteja 100.000 kem2	-	Asunto- ja kiinteistölahtakunta
16	Asemakaavoituksella on mahdollistettu vuosittain 110 pientalon rakentaminen	-	Yhdyskuntalautakunta
17	Osallisuus- ja yhteisöllisyysuunnitelma ja siihen liittyvä mittaristo on valmistunut	-	Sivistys- ja kulttuurilautakunta
18	Kävijämäärät keskeisissä kohteissa ovat palautuneet vuoden 2019 tasolle	+/-	Elinvoima- ja osaamislautakunta, Sivistys- ja kulttuurilautakunta
19	Suurtapahtumien ja kongressien määrä on palautunut vuoden 2019 tasolle	+/-	Elinvoima- ja osaamislautakunta, Sivistys- ja kulttuurilautakunta
20	Mielikuva kulttuuritarjonnan monipuolisuudesta on parantunut vuoteen 2020 verrattuna	?	Sivistys- ja kulttuurilautakunta
21	Alueen startup-yritysten määrä on kasvanut 5 % edelliseen vuoteen verrattuna	-	Elinvoima- ja osaamislautakunta
22	Mielikuva Tampereen onnistumisesta innovaatioiden tukemisessa on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna	-	Elinvoima- ja osaamislautakunta

23	80 % asemakaavoitetusta asuinkerrosalasta sijoittuu joukkoliikennevyöhykkeille ja aluekeskuksiin	-	Yhdyskuntalautakunta
24	Joukkoliikenteen matkustajamäärä on palautunut vuoden 2019 tasolle	+	Kaupunkiseudun joukkoliikenne-lautakunta
25	Liikkuminen kestäväillä kulkutavoilla on lisääntynyt edelliseen vuoteen verrattuna	+	Yhdyskuntalautakunta
26	Raitiotien osan 2 rakentaminen on edennyt tavoitellun aikataulun mukaisesti	+	Yhdyskuntalautakunta
27	Luonnon monimuotoisuusohjelman toimeenpano on käynnistynyt	+	Yhdyskuntalautakunta
28	Tutkijoiden ja erityisasiantuntijoiden ensimmäisten oleskelulupien määrä on kasvanut edelliseen vuoteen verrattuna	+	Elinvoima- ja osaamislautakunta
29	Työllisyyskokeilun aikana työllistyneiden kokonaismäärä on kasvanut edelliseen vuoteen verrattuna	+	Elinvoima- ja osaamislautakunta
30	Ammatillisista perustutkinnoista on valmistunut vähintään 2700 opiskelijaa	-	Elinvoima- ja osaamislautakunta
31	Keskustan saavutettavuus kaikilla kulkumuodoilla on huomioitu liikenne- ratkaisussa ja liikkumisen asiakastytyväisyyden seuranta on käynnistynyt	+/-	Yhdyskuntalautakunta
32	Kansainvälistä saavutettavuutta vahvistetaan Tampere-Pirkkalan lentoyhteyksien kasvulla. Joukkoliikenneyhteyksiä Tampere-Pirkkalan lentoasemalle kehitetään	+	Elinvoima- ja osaamislautakunta, Kaupunkiseudun joukkoliikenne-lautakunta
33	Kansainvälisten opiskelijoiden hakijamäärä Tampereen korkeakoulu-yhteisön tutkinto-ohjelmiin on kasvanut edelliseen vuoteen verrattuna	+	Elinvoima- ja osaamislautakunta
34	Tampere on Suomen suosituin opiskelukaupunki	+	Elinvoima- ja osaamislautakunta
35	2.- ja 7. -luokkalaisten oppimistulokset ovat parantuneet edelliseen vuoteen verrattuna	?	Sivistys- ja kulttuurilautakunta
36	Lukioihin pääsyn helpottamiseksi on laadittu lähivuodet kattava suunnitelma aloituspaikkojen lisäämisestä	+	Elinvoima- ja osaamislautakunta
37	Tilikauden tulos on enintään 28,7 milj. euroa alijäämäinen (alkuperäinen TA2022-tavoite 26,6 milj. euroa)	+	Kaupunginhallitus
38	Investointien tulorahoitus-% on 29 (alkuperäinen TA2022-tavoite 36)	+	Kaupunginhallitus
39	Talouden tasapainotus- ja tuottavuusohjelma on laadittu ja toteutus on käynnistetty	+	Kaupunginhallitus
40	Esihenkilöarvioinnin kaupunkitasoinen keskiarvo on vähintään 3	+	Kaupunginhallitus
41	Henkilöstön työhyvinvointi on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna	+	Kaupunginhallitus
42	Työntekijäkokemus on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna	-	Kaupunginhallitus, kaikki lautakunnat
43	Tampereen houkuttelevuus työntajana on vahvistunut	+/-	Kaupunginhallitus
44	Asiakaskokemus on parantunut kaupungin valituissa palveluissa edelliseen vuoteen verrattuna*****	+/-	Elinvoima- ja osaamislautakunta, Kaupunkiseudun joukkoliikenne-lautakunta, Sivistys- ja kulttuurilautakunta, Sosiaali- ja terveyslautakunta, Yhdyskuntalautakunta
45	Asiointi digitaalisessa kanavassa on mahdollista 30 % kaupungin palveluja	-	Kaupunginhallitus
46	Hankintojen innovaatio- ja yhteistyökyky on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna	+	Kaupunginhallitus

* Negatiivisella eroamisella tarkoitetaan tilannetta, jolloin opiskelija lopettaa tutkintotavoitteisen opiskelun kokonaan. Negatiiviseksi eroamiseksi ei lasketa esim. siirtymistä toiseen oppilaitokseen tai työelämään.

** Tarkastuslautakunta on esittänyt, että suoraan kaupunkistrategiasta johdettujen tavoitteiden osalta tavoitteiden vastuutaho on toimitin. Tästä syystä kaupunkitasoisten tavoitteiden vastuutahoksi on määriteltävä kaupunginhallitus (aiemmin konsernihallinto). Kaupunkitasoisia tavoitteita toteutetaan yhteisvastuullisesti usean toimijan kesken, ja viranhaltijatasoinen vastuu tehdään johtajien tulokorteissa.

*** Laaja työttömyysaste pitää sisällään työttömät työnhakijat ja erilaisten työllisyyspalveluiden piirissä olevat henkilöt.

**** Työmarkkinatukea voi saada työttömyyden tai työllistymistä edistävän palvelun (mm. työnhaun tuki, osaamisen kehittäminen ja kuntoutus) perusteella. Kunta ei maksa työmarkkinatuen kuntaosuutta siltä ajalta, jolloin työmarkkinatukea saava henkilö osallistuu työllistymistä edistäviin palveluihin

***** Terveysasemat, suun terveydenhuolto, perusopetus, nuorisopalvelut, Tredu, lukiokoulutus, joukkoliikenne, rakennusvalvonta, katujen ja yleisten alueiden kunnossapito

+ = Tavoite toteutui

- = Tavoite ei toteutunut

+/- = Tavoite toteutui osittain

? = Tavoitteen toteutumista ei voida arvioida.

KUNTALAISTEN HYVINVOINTI JA TERVEYS

Terveydenhuoltolain 12 § ja Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 6 § mukaan kunnan tulee seurata asukkaidensa terveyttä ja hyvinvointia sekä raportoida niistä valtuustolle vuosittain. Kaupunginvaltuusto hyväksyi Hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman vuosille 2022–2025 tammikuussa 2022. Tilinpäätöksen yhteydessä raportoidaan suunnitelman tavoitteiden tilannetta.

Ehkäisevä päihdetyö ja turvallisuus

Kaupunginvaltuusto päätti vuoden 2022 talousarviossaan vahvistaa ehkäisevää päihdetyötä. Ehkäisevän päihdetyön koordinaattorin tehtävän myötä on ehkäisevää päihdetyötä pystytty kohdentamaan eri ikäryhmiin tasapuolisemmin. Tarkemman suunnittelun pohjaksi toteutettiin päihdetilannekysely, jonka tuloksena voidaan todeta kuntalaisten huolestuneisuuden kasvaneen erityisesti kannabiksen ja huumeiden käytön lisääntymisestä. Kyselyyn vastanneiden mukaan nuorten keskuudessa kannabiksen ja sähkösavukkeiden käyttö on lisääntynyt, mutta nuorten rahapelaaminen on vähentynyt. Järjestöt ovat entistä vahvemmin mukana ratkaisemassa ehkäisevään päihdetyöhön liittyviä ajankohtaisia tarpeita mm. osallistuvan budjetoinnin kautta, jossa teemana oli turvallisuuden lisääminen. Yhteensä 3 420 tamperelaista äänesti osallistuvassa budjetoinnissa vaikuttaen siihen, miten 450 000 euroa käytetään arjen turvallisuutta lisääviin ratkaisuihin. Lasten ja nuorten sosiaalisessa mediassa kokemaan kiusaamiseen ja häirintään puuttumiseksi on käytössä Someturva-sovellus 4.–9.-luokkalaistila. Osana lapsiystävällinen kunta (LYK)-työtä on toteutettu erilaisia turvallisuuskartoituksia, joissa on selvitetty lasten kokemuksia turvallisuuteen liittyen ja otettu huomioon turvallisuuden edistämistyössä.

Hyvinvointia ja terveyttä edistävä viestintä ja osallisuuden kokemus

Hyvinvoinnin edistämisen tiedotusta kuntalaisille on lisätty kaupungin Miten voit edistää hyvinvointiasi -sivustolla sekä kuukausittaisella tiedottamisella eri teemoista kaupunkitilassa ja someviestinnässä. Myös osallistuva vaikuta-verkkosivut on avattu. Osallisuus Tampereella -toteutetun kyselyn tulosten mukaan 57 % asukkaista haluaisi osallistua ja vaikuttaa enemmän yhteisiin asioihin. Asukkaita kiinnostaa päästä vaikuttamaan omaan asuinalueeseensa ja omaan arkeen liittyviin asioihin. Kasvokkaisten kohtaamisten rinnalle toivotaan mahdollisuuksia osallistua digitaalisesti etänä. Osallisuutta on vahvistettu myös päätösten vaikutusten ennakoarviointiprosessissa, jonka mukaan päätösten valmistelun yhteydessä tulee kuulla asukkaita ja arvioida päätösten vaikutuksia erityisesti heidän näkökulmastaan, joita päätös koskee. Ennakoarvioinnin kohteita on määritelty eri palvelualueiden vuosisuunnitelmissa.

Kuntalaisten aineellinen elintaso

Vähävaraisten hyvinvointia on tuettu Aktiivipassilla, joka on ollut toimenpiteenä myös liikenneköyhyyden vähentämisessä. Aktiivipassin käyttäjämäärä vuonna 2022 oli 2 661 henkilöä (2021/n. 3 100 hlöä). Sosiaalista raportointia kehitettiin osana rakenteellisen sosiaalityön kokonaisuutta. Sosiaaliseen raportointiin liittyen haastateltiin eri asiakasryhmiä ja asiakasosallisuutta toteutettiin myös esimerkiksi aikuisosiaalityön asiakasraadin toiminnan kautta. Köyhyysohjelman päivitystyö aloitettiin ja työ jatkuu vuoden 2023 puolelle.

Sosiaaliset yhteydet ja suhteet

Lapsiperheiden sosiaalisuuden vahvistamisessa toimii osana perhekeskustoi-

mintaa kaupungin koordinoima kohtaamispaikkatoiminnan verkosto, jossa on mukana myös järjestöjä sekä seurakunta. Kohtaamispaikka vahvistaa lasten ja vanhempien osallisuutta, vuorovaikutusta ja voimavaroja sekä tukee perheiden hyvää arkea ja yhteisöllisyyttä. Vuonna 2022 kaupungin alueella kohtaamispaikkatoimintaa toteutettiin 38 eri toimipaikassa. Hyvinvointikeskusten palvelukioskeilla on järjestetty yhdistysten ja kaupungin toimesta opastusta ja neuvontaa, esittelyjä, luentoja sekä hyvinvointia tukevia kursseja.

Matalan kynnyksen kulttuuriin osallistuminen

Kaikukortti-toimintamallia pilotoitiin onnistuneesti vuosina 2021–2022. Sosiaalityön ja järjestöjen kautta jaettavia Kaikukortteja jaettiin 2 172 kpl vuonna 2022 (2021: 1 313kpl). Neuvoloista jaettavaa harrastelähetettä käytti 42 perhettä (2021/33 perhettä) kulttuuri- ja liikuntaryhmiin osallistuakseen. Liikuntaluotsitoiminnan asiakasmäärä oli 3 048 hlöä (2021: 1 605) Kulttuuriluotsattavia eri kohteisiin oli 437 henkilöä (2021: 175). Kulttuuripalvelut toteuttivat asukastutkimuksen, jossa ikääntyneempi väestö toivoi parannuksia kaupungin kulttuuripalveluiden edullisuuteen tai maksuttomuuteen, ikäihmisten kulttuuripalveluihin ja kulttuurin korkeaan laatuun.

Lähteet: Hyvinvointityöryhmän kokoama Hyvinvointisuunnitelman 2022–2025 raportointiaineisto

HANKINTOJEN KEHITTÄMINEN

Kaupunginhallitus hyväksyi hankinnan strategiset painopisteet joulukuussa. Hankinnan strategiset painopisteet korvasivat aiemmin käytössä olleet hankinnan periaatteet ja ne antavat suuntaviivat kaupungin hankinnoille. Palvelualueita ohjaavien lautakuntien sekä liikelaitosten johtokuntien palvelu- ja vuosisuunnitelmien hankintalinjauksissa jatkossa konkretisoidaan, miten ne toteuttavat strategisia painopisteitä omassa hankintatoiminnassaan. Hallintoyksikön hankintapalvelut jatkossa ohjaa linjausten laatimista ja seuraa periaatteiden toteutumista kaupungin hankintatoiminnassa ja alkaa vuoden 2023 kuluessa kilpailuttamaan kansallisen kynnsarvon ylittävät hankinnat sekä tukee hankinnoissa kaupungin yksiköitä.

Hankintojen hallinta ja tuloksellisuus

Kaupungin hankintatoiminnan kehittämistä ohjaava tiekartta päivitettiin vuoden 2022 lopussa ja se suuntaa hankintojen kehittämistä vuoteen 2026 saakka. Tiekartta koostuu projekteista, joilla parannetaan hankintatoiminnan

tuloksellisuutta kaupunkitasoisesti. Kehittämisen osa-alueita ovat hankintojen organisointi ja johtaminen, toimintamallien kehittäminen sekä tiedolla johtaminen ja sitä tukevien digitaalisuuden edistäminen.

Vuoden 2022 aikana on kaupungin hankintatoiminnan johtamista ja organisoitumista päätetty uudistaa. Kaupunkiin on palkattu hankintajohtaja, jonka tehtävänä on organisoida hankintapalvelut keskitetysti, muuttaa hankintojen johtamista kohti kategoriamalla ja varmistamaan kilpailuttamiskyvykkyys. Kaupungin tarkoituksena on tulevaisuudessa kilpailuttaa kaupungin hankinnat oman organisaation toimesta. Kategoriajohtamismallia pilotoitiin vuoden 2022 aikana "Infran rakentaminen ja kunnossapito kategoriassa", sekä "ICT kategoriassa". Pilottien pohjalta havaittiin kategoriamalla mahdollistavan paremman hankintojen tuloksellisuuden.

Hankintojen digitalisoinnilla on luotu edellytyksiä sujuvalle ja tietoon pohjautuvalle hankintatoiminnalle. Hankintojen johtamisen, suunnittelun ja toteuttamisen tueksi hankittiin uusi

hankintajärjestelmä, jonka käyttöönotto jatkuu vuoden 2023 aikana. Järjestelmän avulla kaupunki saa kattavan näkymän hankintatoimintaan ja hankintojen koko elinkaareen. Kaupungissa otettiin myös käyttöön sopimushallintajärjestelmä, joka tukee kaupungin sopimuskokonaisuuden johtamista ja hallintaa.

Hankintatoiminnan tehokkuusmittaristo oli sidottuna valtuustokauteen ja se tuotettiin viimeisen kerran vuoden 2021 tilinpäätökseen. Mittaristo oli hyvä ja kattava, mutta sen tuottamisen vaikeus ja datan laadun heikkous johtivat kyseisestä mittaristosta luopumiseen. Kaupunki jatkoi edelleen kuitenkin kaupungin toimittajien arviointeihin perustuvan innovaatio- ja yhteistyökykyosaamisen mittauksen käyttöä. Sen tulos parani edelleen, mikä kertoo kaupungin hankintatoiminnan kehittymisestä. Vuoden 2023 aikana, hankintatoimintaan luodaan mittaristo, jonka avulla hankintojen tuloksellisuutta voidaan seurata ja ohjata.

HANKINTAPÄÄTÖKSET 1-12/2022

PIRKANMAALAISET TOIMITTAJAT
46 % sopimusten lukumäärästä

**HANKINNAT, JOSSA VAIN
PIRKANMAALAINEN YRITYS
TOIMITTAJANA**
39 % sopimuksen arvosta

PK-YRITYKSET
73 % sopimusten lukumäärästä

**HANKINNAT, JOSSA VAIN
PK-YRITYS TOIMITTAJANA**
46 % sopimuksen arvosta

**AJANJAKSOLLA YKSI
INNOVATIIVINEN HANKINTA**

**YMPÄRISTÖKRITEEREJÄ
KÄYTETTY VAATIMUKSENA**
28 % kaikista hankinnoista

44 % sopimuksen vuosiarvosta

Uudistumiskyky ja elinvoima

Kaupunki käy aktiivista vuoropuhelua markkinoiden kanssa ja markkinavuoropuhelun käyttäminen hankinnoissa kasvoi entisestään. Lähes kolmanneksessa hankintapäätöksiin päätyneistä kilpailutuksista käytiin vuoropuhelua markkinatoimijoiden kanssa. Markkinavuoropuhelu edesauttaa kaupunkia kehittämään parempia ratkaisuja kaupunkilaisille ja tehostamaan omaan toimintaansa. Kasvava trendi kuvaa myös kaupungin halua kehittyä ja oppia uutta.

Yhteiskuntavastuu ja kestävä kehitys

Tampere on edelläkävijä hankinnoilla työllistämisen edistämiseksi. Kaupungin toimintamalli pyrkii purkamaan ennakkokäsityksiä asiasta. Tämän edistämiseksi on kyetty luomaan myös toistaiseksi voimassa olevia työsuhhteita. On myös kyetty osoittamaan, ettei hankinnoilla työllistäminen aiheuta lisäkustannuksia yritykselle aina.

Infran rakentaminen ja kunnossapito kategoriassa havaittiin mahdollisuuksia sekä tehostaa toimintaa, että parantaa mm. materiaalien kierrätystä. Kategoriatyön avulla voidaan suunnitella oikea-aikaisia ja tavoitteellisia kilpailutuksia, jotka huomioivat kestävien

hankintojen periaatteita. Kaupungin strategian toteuttamiseksi, kategoriasuunnittelu ja -johtaminen tuovat yhden työkalun lisää kasvattaa vaikuttavuutta.

Vuoden 2022 kilpailutuksista 28 % sisälsi ympäristökriteereitä. Kriteereitä käytetään laajasti eri alueella. Raporttien mukaan, ympäristökriteereitä käytettiin myös palveluhankinnassa. Luonnon monimuotoisuuden ja ympäristön kannalta kaupungin hankinnat huomioivat niitä ja ovat menossa oikeaan suuntaan.

Hankintaosaamisen vahvistaminen

Kaupungin hankintaverkoston toiminta oli aktiivista vuoden 2022 aikana. Toimintaa jatkettiin pääosin etätapaamisisten kautta. Vuoden aikana on tutustuttu muun muassa kiertotalouskriteerien käyttöön Yliopistonkadun saneerausurakassa, hankintajärjestelmää varten valmisteltuja prosesseja ja käsitelty ajankohtaisia asioita kuten Venäjän käynnistämää Ukrainan sotaa tai hyvinvointialueen perustamista ja Pirkanmaan hyvinvointialueen hankintaorganisaation toimintaa. Tämän lisäksi hankintaverkosto osallistui hankinnan strategisten painopisteiden uudistamiseen.

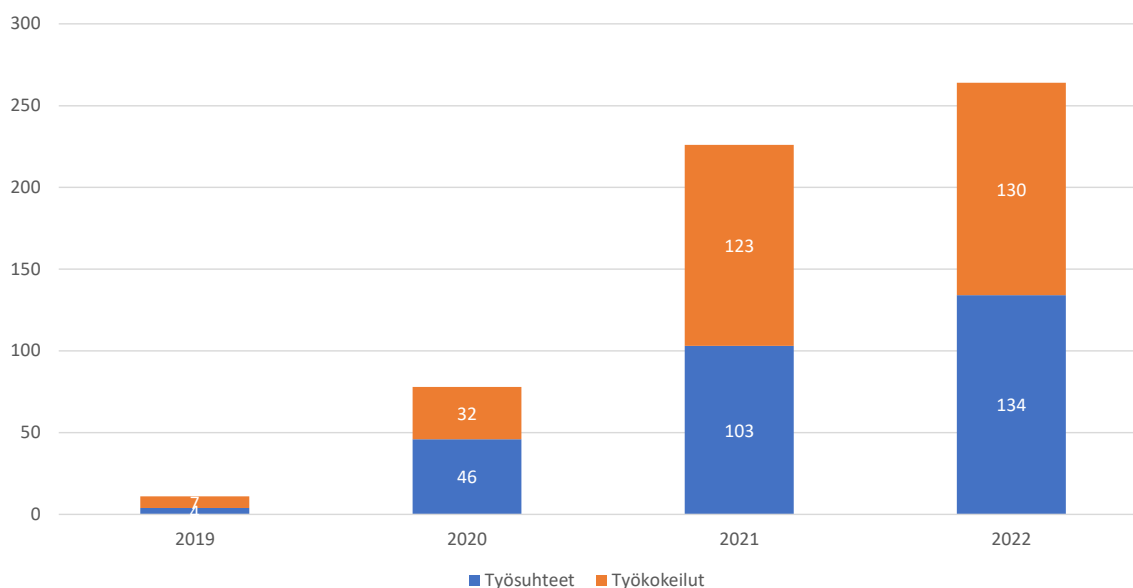
Hankintojen keskeiset tunnusluvut tammi-joulukuu 2022

kansallisen kynnsarvon ylittävistä hankinnoista

- käynnistettyjä hankintamenettelyitä 99 kpl
- kilpailutusten perusteella tehtyjä hankintapäätöksiä 62 kpl
- Kilpailutuksissa vastaanotettuja tarjouksia 279 kpl
- Kilpailutusten perusteella tehtyjä hankintasopimuksia 147 kpl

Hankintaverkoston kautta kehitetään kaupungin hankintatoimintaa jatkossakin. Kaupunki teki päätöksen panostaa hankintojen suunnitelmallisuuteen ja kilpailutusten tekemiseen sekä lisätä henkilöstöä hankintatoiminnan vahvistamiseksi, että myöskin ottaa käyttöön hankintaa tukevia järjestelmiä. Vuosi 2022 on ollut päätösten vuosi, jonka pohjalta hankintaosaaminen kaupungissa nousee uudelle tasolle tulevaisuudessa.

Työllistämisehdon käyttämisen vaikutus 2019 - 2022

TUOTTAVUUDEN TILA

Tuottavuuden tilaa kuvaava mittaristo ja tuottavuuden arviointimalli kehitettiin tuottavuusseurannan kehittämistyössä vuosina 2019-2021. Osana kehittämistyötä tuottavuuden suunnittelu ja seuranta integroitiin osaksi vuosittaista toiminnan ja talouden prosessia. Tuottavuuden laskentaa, mittaamista ja seuranta kehitetään edelleen osana kaupungin talouden, tuottavuuden ja tulokellisuuden vahvistamista. Vuoden 2022 aikana lautakuntien tuottavuuskehitystä seurattiin tuottavuusmittariston avulla.

Tuottavuuden kehittymistä mitataan ja arvioidaan tuottavuusmittareiden ja tuottavuusmuutos-pisteluvun avulla. Mittaaminen on luonteeltaan kuvailevaa, koska tuottavuuden muutoksessa ei ole teoreettista optimia, johon kehitystä verrataan. Tuottavuusmuutoksen analysoinnissa hyödynnetään kuntatalouden ja kuntien peruspalvelujen hintaindeksejä, jotka mittaavat kuntien ja

kuntayhtymien menojen hintakehitystä. Indeksejä käytetään valtiontalouden ja kuntien päätöksenteossa sekä erilaisissa tutkimuksissa.

Tuottavuuskehityksen arviointitapa

Tuottavuus lasketaan tuotoksen ja panoksen suhteena. Julkisella sektorilla panokset ovat tuotannontekijöistä aiheutuvia kustannuksia ja tuotokset ovat toiminnasta ja palveluista syntyviä suoritteita. Koska suoritteet ovat erilaisia eivätkä ole yhteenlaskettavissa, käytetään Tampereen kaupunkitason ja lautakuntatason tuottavuuskehityksen arvioinnissa palvelujen kysyntää kuvaavia tietoja eli asukasmäärää, väestöpohjaa tai asiakasmäärää kuvaamaan tuotosta.

Tampere on yksi Suomen nopeimmin kasvavista kaupunkiseuduista. Tampereen kaupungin kasvun arvioidaan jatkuvan noin 3 000 asukkaan

vuosivauhtia. Tuottavuuden arviointimallin perustaksi on valittu kasvavan kaupungin näkökulma. Sen mukaan asukasmäärän kasvaessa tuottavuutta voidaan parantaa vähentämällä kustannuksia, pitämällä kustannukset nykytasolla tai hillitsemällä kustannusten kasvua niin, että se jää asukasmäärän kasvua alhaisemmaksi.

Tuottavuusmittareiden toteuma

Tuottavuuden ja siihen vaikuttavien tekijöiden kehitystä seurataan päämittareiden ja tuottavuutta selittävien mittareiden avulla.

Mittarilukeman lisäksi raportoidaan sen ero suhteessa talousarvion tiedoista laskettuun tavoitteeseen 2022. Mittaritiedot ja analyysit ovat luettavissa sähköisestä TuottavuusPulssi-raportista kaupungin nettisivuilta www.tampere.fi/talous/toiminnan-ja-talouden-seuranta#tuottavuus.

Tuottavuusmittarit	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022	Tavoite 2022	Ero
Päämittarit						
Käyttökustannukset, euroa/asukas	7 518	7 640	8 125	8 351	8 309	42
Työvoimakustannukset, euroa/asukas	2 633	2 622	2 732	2 796	2 846	-50
Palveluhankinnat, euroa/asukas	3 375	3 508	3 852	3 932	3 905	27
Nettomenot, euroa/asukas	5 089	5 336	5 389	5 792	5 891	-99
Selittävät mittarit						
Sairauspoissaolot, %	4,38%	4,48%	4,57%	5,47%	4,27%	1,2 %-yks.
Työntekijäkokemus, QWL (max 100)	-	58,1	58,6	59,2	60,0	-0,8
Tilatehokkuus, htm2/asukas	3,57	3,48	3,47	3,52	3,52	0,0
Digitaaliset asiointikanavat, %	-	25%	28%	24%	30%	-6 %-yks.
Asukasmäärä	238 140	241 009	244 223	249 060	247 000	2 060

Tavoite 2022 on muutettu talousarvio 2022. Ero on tilinpäätöksen 2022 ja tavoitteen 2022 välinen ero.

Päämittareista nettomenot ja työvoimakustannukset asukasta kohden laskettuna toteutuivat tavoitetta eli talousarviota alhaisempina. Vastaavasti asukaskohtaiset käyttökustannukset ja palveluhankinnat toteutuivat tavoitetta suurempina.

Käyttökustannukset olivat asukasta kohden 8 351 euroa eli 225 euroa (2,8 %) korkeammat kuin edellisenä vuonna. Kasvuun vaikutti mm. palvelutarpeen, raitiotien vastikkeen ja yleisen kustannustason nousu sekä poistotason kasvu. Vastaavasti koronapandemian helpottuminen, erikoissairaanhoidon maltillinen kasvu ja keväällä toteutuneet lakkopäivät vaikuttivat osaltaan käyttökustannusten varsin maltilliseen kasvuun.

Työvoimakustannukset olivat 2 796 euroa/asukas. Asukaskohtaiset työvoimakustannukset nousivat 2,3 % ja ne alittivat tavoitteen 50 euroa/asukas (1,8 %). Työvoimakustannusten kehitykseen vaikutti kunta-alan palkkaratkaisun kustannusvaikutus ja palkallisten henkilötyövuosien 251 htv:n (+1,9 %) kasvu.

Keväällä toteutuneet lakkopäivät pienensivät henkilöstömenojen toteumaa. Lisäksi rekrytointihaasteet erityisesti ikäihmisten palveluissa ovat vaikuttaneet henkilöstömenojen ja korvaavien palvelujen ostojen toteumaan.

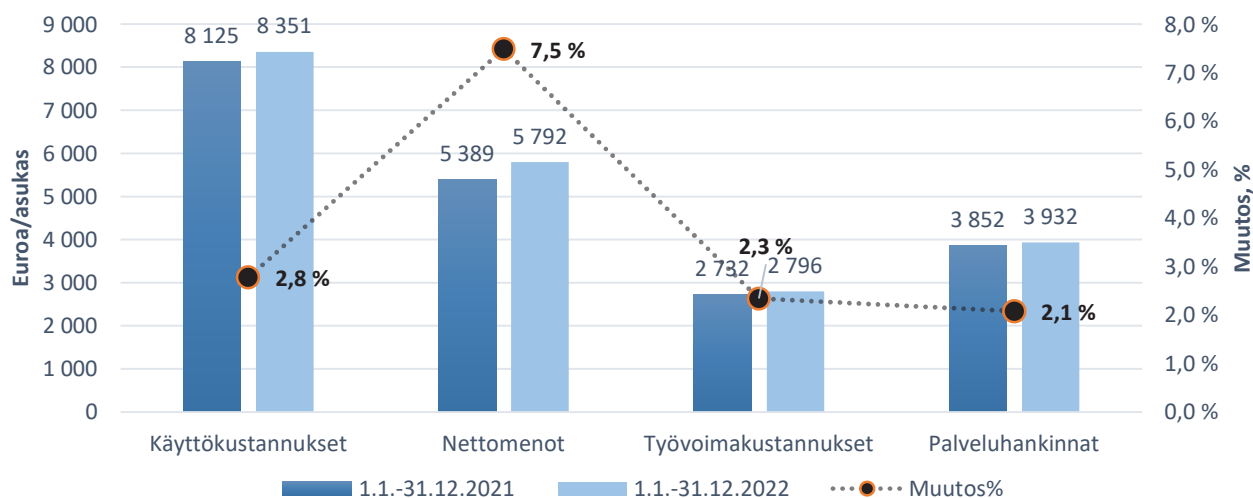
Palveluja hankittiin 3 932 euroa/asukas eli 80 eurolla (2,1 %) enemmän kuin vuonna 2021. Palveluhankinnat ylittivät tavoitteen 27 euroa/asukas. Palveluhankintojen maltilliseen kasvuun on vaikuttanut mm. koronatestauksen vähentäminen ja Pirkanmaan sairaanhoitopiirin palvelutilauksen suunniteltua pienempi toteuma. Vastaavasti palvelutarpeen kasvu ja hintatason nousu näkyvät mm. ikäihmisten, psykososiaalisen tuen, lastensuojelun, varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen sekä joukkoliikenteen palveluhankintojen lisääntymisenä.

Nettomenot olivat 5 792 euroa asukasta kohden ja ne kasvoivat 403 eurolla (7,5 %). Tuloja kertyi yhteensä 45,6 milj. euroa eli 8,1 % vähemmän kuin edellisvuonna. Menot olivat 80,9 milj. euroa eli 4,3 % suuremmat kuin

edellisvuonna. Menojen kasvu oli maltillista. Tulojen vähentymiseen vaikutti erityisesti omaisuuden myyntivoittojen toteutuminen edellisvuotta 54,5 milj. euroa pienempinä. Vuodelle 2022 suunniteltu Hatanpään sairaalan kiinteistöjen myynti ei toteutunut.

Pidemmän aikavälin tarkastelussa tulee huomioida myös organisaatiomuutokset, joista aiheutuva työvoimakustannusten lasku näkyy palveluhankintojen lisääntymisenä. Tilakeskus Liikelaitos yhtiöitettiin ja Hatanpään sairaalan yksiköt siirtyivät Pirkanmaan sairaanhoitopiirille vuonna 2018, Tampereen Voimia liikelaitos yhtiöitettiin vuonna 2019 ja Tampereen Infra liikelaitos vuonna 2020. Konsernipalveluiden talouspalvelut sekä osa henkilöstö- ja ict-palveluista siirtyivät vuonna 2019 liikkeenluovutuksella Monetra Pirkanmaa Oy:lle. Psykiatrian avohoidon yksiköt integroituivat 1.1.2021 alkaen osaksi Pirkanmaan sairaanhoitopiirin toimintaa.

Asukaskohtaiset kustannukset ja niiden muutos vuosina 2021-2022 (euroa, %)

Selittävistä mittareista kaksi on henkilöstövoimavaroja kuvaavia mittareita.

Työntekijäkokemusta mittaava QWL-indeksi (Quality of Working Life) muodostuu kolmesta osa-alueesta: päämäärät ja luovuus, yhteenkuuluvuus ja identiteetti sekä fyysinen ja emotionaalinen turvallisuus. Työntekijäkokemuskysely toteutetaan kolmannesvuosittain. Vuoden 2022 lopun työntekijäkokemuskyselyn tulos oli 59,2 missä on parannusta 0,6 yksikköä edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan nähden. Vahvimpana osa-alueena on fyysinen ja emotionaalinen turvallisuus. Vastaajat kokivat osaamisensa riittävän työtehtävien hoitamiseen, johtamisen olevan oikeudenmukaista ja luottamuksen esihenkilön taholta olevan hyvällä tasolla. Hieman alhaisemman arvion saavat osa-alueet yhteenkuuluvuus ja identiteetti sekä päämäärät ja luovuus. Kaikki osa-alueet ovat kuitenkin hyvällä tasolla ja tulokset ovat parantuneet edelliseen kyselyyn nähden. Hyvä työntekijäkokemus parantaa palvelun laatua ja työn tehokkuutta.

Vuoden 2022 tavoitteena oli vähentää sairauspoissaoloja edelliseen vuoteen nähden. Sairauspoissaolojen vähentyminen lisää työhyvinvointia ja parantaa työn tuottavuutta sekä vaikuttaa alentavasti mm. työterveyshuol-

to- ja sijaiskustannuksiin. Tavoite ei toteutunut. Vuonna 2022 sairauspoissaolopäiviä oli koko kaupungissa noin 57 500 enemmän edellisvuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna ja sairauspoissaolojen osuus kokonaistyöajasta kasvoi 5,47 prosenttiin (2021:4,57 %). Sairauspoissaolot kasvoivat kaikissa kaupungin toiminnoissa. Koronapandemian aiheuttaman poikkeustilanteen jälkeinen yhteiskunnan avautuminen on heijastunut odotetusti sairastavuuden kasvuun ja vaikuttanut monissa palveluissa tavoitteen toteutumiseen.

Tiloja oli vuoden lopussa asukasta kohden laskettuna 3,52 huoneistoneeliötä, mikä oli tavoitteen mukainen. Tilojen määrä on lisääntynyt edellisvuodesta 0,05 htm2/asukas ja tilatehokkuus on heikentynyt 1,3 %. Vuoden 2022 lopussa palvelukäytössä on tiloja yhteensä 875 545 htm2. Tilat kasvoivat 28 102 htm2 edellisvuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna. Suurimpia tilamuutoksia olivat Sammon koulun ja päiväkodin valmistuminen, Tampereen seudun ammattiopiston (TREDU) kohteet sekä hyvinvointialueen käyttöön siirtyvän Kanta-Sarvis 2 kiinteistön remontin valmistuminen.

Digitaalisten asiointikanavien määrää kuvaava mittari toteutui edellisvuotta ja tavoitetta pienempänä, koska

vuoden 2022 aikana palveluun on kirjattu palveluita ilman verkkoasiointimahdollisuutta. Vuoden 2022 lopussa kansalliseen Suomi.fi palvelutietovarantoon (PTV) oli ilmoitettu tiedot 314 Tampereen kaupungin palvelusta. Näistä 75 tarjosi asiointikanavana verkkoasiointia. Prosenttiosuus oli siis noin 24 %. Palvelutietovarannosta puuttuu useita verkkoasiointikanavia. Vuoden 2023 aikana palvelut ja niiden kanavat päivitetään. Myös sote-palveluiden siirtyminen hyvinvointialueelle vaikuttaa jatkossa palveluiden prosenttiosuuden mittarointiin.

Kaupunkitason tuottavuuden kokonaisarviointi

Koronapandemian aiheuttaman poikkeustilanteen ja omaisuuden myyntivoittojen vuoksi tuottavuusmittareiden tulkintaan sisältyy epävarmuutta. Yksittäisten mittareiden lisäksi lasketaan kokonaisarviointia varten kaupunkitason tuottavuusmuutos kasvavan kaupungin arviointimallin mukaan asukasmäärän (tuotos) ja käyttökustannusten (panos) suhdelukuna eli pistelukuna. Tuottavuusmuutos arvioidaan em. ajankoh- tien pistelukujen erotuksena. Jos erotus on suurempi kuin yksi, on kehitys ollut positiivinen.

Tuottavuusmuutos	31.12.2021	31.12.2022	Muutos	Muutos %
Asukasmäärä (asukasta)	244 223	249 060	4 837	2,0 %
Käyttökustannukset, milj. euroa (deflatoitu)	2 107,1	2 079,8	-27,3	-1,3 %
Tuottavuus, pisteluku	115,9	119,8	1,033	

Vuoden 2022 tuottavuuskehityksen arviointi tehdään vertaamalla raportointiajankohdan 31.12.2022 ja vertailuajankohdan 31.12.2021 käyttökustannus- ja asukasmäärätietoja. Vertailuajankohdan käyttökustannukset deflatoidaan. Deflaattorina käytetään tilastokeskuksen julkisten menojen kuntatalouden hintaindeksiä, joka ku-

vaa kuntien palvelujen, yleishallinnon ja liiketoiminnan hintakehitystä. Kuntatalouden hintaindeksi nousi vuoden 2022 neljännellä vuosineljänneksellä 6,2 % vuotta aiempaan verrattuna. Tulokset ovat suuntaa antavia.

Tuottavuusmuutosta kuvaava pisteluku on yli yhden eli tuottavuus on kehittynyt valitun arviointimallin mukaan

positiivisesti. Kustannusten kasvua onnistuttiin hillitsemään ja se alitti suhteellisesti tarkasteltuna asukasmäärän kasvun. Vuonna 2022 kaupungin deflatoitujen käyttökustannukset alenivat 1,3 % ja vastaavasti asukasmäärän kasvu oli 2,0 %.

Käyttötalous ja investoinnit yksiköittäin

SIVISTYS- JA KULTTUURILAUTAKUNTA

Sivistys- ja kulttuurilautakunnan alainen toiminta koostuu neljästä palvelukokonaisuudesta, jotka ovat varhaiskasvatusta ja esiopetus, perusopetus, kulttuuri sekä liikunta- ja nuorisopalvelut. Lautakunnan toimintaan kuuluu myös palvelualueen yhteisten toimintojen kokonaisuus.

Sivistyspalvelut ovat kunnalle lainsäädännössä määritellyjä tehtäviä. Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen sekä perusopetuksen lainsäädäntö määrittelee pääasiassa palvelujen järjestämistavan. Kulttuuripalveluissa sekä liikunta- ja nuorisopalveluissa kunnalla on suuremmat mahdollisuudet itse määrittellä palvelujen sisältö ja laajuus.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Lautakunnan toiminnassa edistettiin vuoden 2022 aikana erityisesti yhdenvertaisuutta, omaehtoista toimintaa ja liikkumista sekä tuettiin lasten ja nuorten kasvua ja oppimista. Hyvinvointialueen toiminnan käynnistymiseen valmistautuminen oli keskeistä toiminnan suunnittelussa ja ennakoinnissa. Sivistyspalveluihin siirtyville ja hyvinvointialueen kanssa yhteisiksi muodostuville palveluille luotiin toimintaedellytyksiä. Hyvinvointikeskusten koordinointi siirtyi sosiaali- ja terveystalouksista sivistyspalvelujen palvelualueelle syksyllä 2022. Palveluverkon kehittämistä jatkettiin suunnitelmien mukaisesti. Pitkittänyt koronapandemia sekä epävarmuuden, turvattomuuden ja kustannustason nousu vaikuttivat lautakunnan alaiseen toimintaan merkittävästi. Muun muassa huoli lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvoinnista, henkilöstön jaks-

minen, lisääntyneet sairauspoissaolot ja työvoiman saatavuus haastoivat toimintaa poikkeuksellisen ajan edelleen jatkuessa. Haasteista huolimatta toimintoja pystyttiin kehittämään lähes talousarvion ja palvelu- ja vuosisuunnitelman mukaisesti.

Varhaiskasvatuspalveluiden piirissä (sis. esiopetuksen) oli vuonna 2022 yhteensä 10 533 lasta (2021: 10 708). Yksityisessä varhaiskasvatuksessa lapsia oli kaikkiaan 2089 (2021: 2095), joista palvelusetelipäiväkodissa 1629 (2021: 1476), ostopalvelupäiväkodissa 120 (2021: 163) ja yksityisen hoidon tuella 340 (2021: 456) lasta. Lapsimäärät ovat koko vuoden keskiarvoja.

Perusopetuksessa oli yhteensä 18 298 oppilasta. Peruskoululaisten määrä pysyi samansuuruisena edelliseen vuoteen verrattuna. Luokkamutoisen erityisopetuksen pienryhmien määrä kasvoi yhdeksällä ja tuen koordinoitua jatkettiin koulupolkukohtaisesti. Perusopetusikäisten lasten määrän arvioidaan kasvavan tulevina vuosina.

Koronarajoitusten poistuminen virkisti kulttuuri- ja liikuntapalveluiden kävijämääriä. Kaupungin kulttuuri-kohteet tavoittivat noin 2,9 miljoonaa asiakasta. Museot tekivät aukiolokausiin suhteutettuna kaikkien aikojen kävijäennätyksensä. Vuoden aikana toteutui useita, osin aiemmilta vuosilta siirtyneitä urheilu- ja kulttuuritapahtumia. Myös nuorisopalveluiden kävijämäärät palautuivat kokoontumisrajoitusten poistuessa – nuorisopalveluissa tilastoitui vuoden aikana yli 118 000 osallistumiskertaa (2021:111 000). Kesäkuussa käynnistynyt uusi työmuoto, liikkuva nuorisotyö tavoitti alueilla 1422

nuorta ja kouluvierailuilla 1071 nuorta. Näiden lisäksi elämyksiä ja hyvinvointia tarjosivat julkinen taide, ulkoliikuntaolosuhteet, vuokrattavat tilat, verkossa toimivat palvelut sekä avustettavien yhteisöjen toiminta.

Pispalan koulun perusparannus valmistui ja koulu otettiin käyttöön syyslukukauden alkaessa (koulussa myös esioppilaita). Ikurin ja Vellamon päiväkotien perusparannukset valmistuivat kesällä 2022 (käyttöönotto 8/2022). Ikurin nimi vaihtui samassa yhteydessä Myllypuron päiväkodiksi. Tahmelan päiväkoti siirtyi syksyllä 2022 sisäilmaongelmien vuoksi Hyhkyn koulun pihassa olevaan väistötilaan uuden päiväkodin rakentamisen ajaksi. Lintulammen ja lidesrannan päiväkodeista luovuttiin kesällä 2022. Uusia palvelusetelipäiväkoteja avattiin Niemenrantaan Nappulaniemi (8/2022) ja Ranta-Tampellaan Sunshine (11/2022). Palvelusetelipäiväkoti Pikku Tutkijan toiminta Annalassa päättyi vuoden 2022 lopussa.

Lautakunnalle asetettujen toiminnan tavoitteiden toteuma

Sivistys- ja kulttuurilautakunnalle asetettiin vuoden 2022 talousarviossa 10 sitovaa toiminnan tavoitetta. Vuoden lopun tilanteessa tavoitteista kolme toteutui ja kolme toteutui osittain. Kaksi tavoitetta jäi toteutumatta ja kahden tavoitteen toteutumista ei voida arvioida.

Keskeiset poikkeamat toteumissa liittyvät työntekijäkokemuksen parantumiseen sekä osallisuus- ja yhteisöllisyysuunnitelman valmistumiseen. Tavoitteiden eteneminen on kuvattu tarkemmin alla olevassa taulukossa.

Nro Toiminnan tavoite 2022 Tavoitteen toteuma (tammi-joulukuu 2022)

Nro	Toiminnan tavoite 2022	Tavoitteen toteuma (tammi-joulukuu 2022)	
1	Vähintään 70 % 3. ja 7. -luokkalaisten lapsista kokee olonsa hyväksi koulussa	Tampereen perusopetuksen kaikista oppilaista kokee olonsa hyväksi koulussa 88,9 %. 3.-luokkalaisten kokee olonsa hyväksi koulussa 94,7 % ja 7.-luokkalaisten 83,2 %. Tavoite toteutui.	+
2	Kaupungin Lupa harrastaa -harrastusryhmien 1.-9. -luokkalaisten lasten määrä on kasvanut edelliseen vuoteen verrattuna	Kaupungin Lupa harrastaa -ryhmiin on ilmoittautunut 5450 oppilasta lukuvuoden 2021-2022 aikana. Lupa liikkuu -harrastustunnit ovat tavoittaneet noin 42500 oppilasta. Ilmoittautumisjärjestelmä on muuttunut vuodelle 2022, joten tarkkaa vertailuarvoa ei ole vuodelta 2021. Arvio on, että kasvua on tapahtunut noin 30 %. Tavoite toteutui.	+

4	Pienten lasten alueellisen tuen saatavuus on parantunut vuoteen 2020 verrattuna	Pienten lasten tukea järjestetään yhä enemmän alueellisesti ja koko kaupunkia palvelevia ryhmiä on vähennetty. Toimintakaudella 2019–2020 integroituja varhaiskasvatusryhmiä oli 20 ja kaudella 2022–2023 ryhmiä on 28 sekä yksi koko kaupunkia palveleva varhaiskasvatuksen erityisryhmä. Integroituja esiopetusryhmiä toimintakaudella 2019–2020 oli 3 ja toimintakaudella 2022–2023 ryhmiä on 19. Määräaikaisten varhaiskasvatuksen erityisopettajien ja avustajien määrää on lisätty vuonna 2022 yhteensä 52 henkilöllä vuoteen 2020 verrattuna. Tavoite toteutui.	+
17	Osallisuus- ja yhteisöllisyysuunnitelma ja siihen liittyvä mittaristo on valmistunut	Osallisuus- ja yhteisöllisyysuunnitelmatyön edetessä tunnistettiin tarve perusteellisemmalle kaupunkitasoisien osallisuustyön tarkastelulle, käsitteiden määrittelylle sekä tavoitteenasetannalle. Laaja nykytilan kartoitus on valmistunut. Suunnitelmatyön tueksi käynnistyi lyhyt Sitra-rahoitteinen hanke. Suunnitelman arvioidaan valmistuvan keväällä 2023. Tavoite ei toteutunut.	-
18	Kävijämäärät keskeisissä kohteissa ovat palautuneet vuoden 2019 tasolle	Museot ylsivät alkuvuoden koronasuluista huolimatta lähes kaikkien aikojen ennätykseen. Vuoden 2019 kävijämäärä (203 000) ylittyi ja oli 228 000. Tampere Filharmonia keräsi raportointivuonna noin 78 000 kuulijaa. Vertailuvuonna (2019) 102 000. Kirjastossa vieraili 2019 yli 2,8 milj. asiakasta. Asiointitapojen ja tapahtumien koronasulkujen vuoksi kävijämäärä jäi 2,1 milj. asiakkaaseen. Särkänniemen koko vuoden kävijämäärä oli n. 562 000, joka jäi vielä vuoden 2019 luvusta, 681 000. Teattereiden ja festivaalien tilastot eivät ole vielä valmistuneet, mutta ennakkotietojen mukaan kävijämäärä on toteutunut 80–100 % vuoteen 2019 verrattuna. Tavoite toteutui osittain.	+/-
19	Suurtapahtumien ja kongressien määrä on palautunut vuoden 2019 tasolle	Vuonna 2022 suur tapahtumatyöryhmässä käsiteltyjen ja toteutuneiden suur tapahtumien määrä (13 kpl) on palautunut vuoden 2019 tasolle (12 kpl). Kansainvälisten kongressien määrä vuonna 2022 (n. 37 kpl) oli noin puolet vuoden 2019 määrästä (78 kpl). Vuoteen 2021 (16 kpl) verrattuna määrä on kaksinkertaistunut, ja vuoden 2019 tasolle odotetaan palaututtavan vuonna 2024. Tavoite toteutui osittain.	+/-
20	Mielikuva kulttuuritarjonnan monipuolisuudesta on parantunut vuoteen 2020 verrattuna	Taloustutkimuksen kysymysasettelu on muuttunut ja tulokset eivät ole vertailukelpoisia. Tutkimuksen mukaan 52 % vastaajista ajattelee monipuolisen kulttuuritoiminnan olevan Tampereelle ominaista. Maan kuntien keskiarvo on 11%. Aiemman kysymysasettelun luku oli 71 %. Tavoitteen toteutumista ei voida arvioida.	?
35	2. ja 7. -luokkalaisten oppimistulokset ovat parantuneet edelliseen vuoteen verrattuna	Perusopetuksen oppimistuloksista tarkasteltavaa lukutaitoa mittaavat arvioinnit toteutettiin tässä muodossa ensimmäistä kertaa. Vertailutietoa edelliseen vuoteen ei ole saatavilla. Tampereen oppilaat menestyivät lukutaidon arvioinnissa hyvin. Oppilaiden keskimäärälliset ratkaisuprosentit olivat tilastollisesti korkeampia verrattaessa niitä muihin kuntiin. Tytöt menestyivät tilastollisesti merkitsevästi poikia paremmin. Tamperealaisten poikien tulokset olivat kuitenkin keskimääräistä parempia koko Suomen aineistossa. Tampereen koulujen lukutaitoerot tasoittuvat myös koulupolun aikana. Tavoitteen toteutumista ei voida arvioida.	?
42	Työntekijäkokemus on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna	Työntekijäkokemuskyselyn tulokset eivät parantuneet QWL-indeksin (työelämän laatu) osalta edellisen vuoden joulukuun kyselyn tulokseen nähden. Tuloksen ero oli kuitenkin hyvin pieni (QWL-indeksi Q4/2022: 59 %; Q4/2021: 59.7 %). Työntekijäkokemuskyselyn tulokset olivat laskeneet selvemmin eNPS-arvon (työpaikan suosittelu) osalta, tulos oli Q4/2022:8,26; Q4/2021:12,56. Tavoite ei toteutunut.	-
44	Asiakaskokemus on parantunut perusopetuksessa ja nuorisopalveluissa edelliseen vuoteen verrattuna	Perusopetuksen asiakaskokemus oli 8,28 (vastauksia 3250, asteikolla 4–10). Vuonna 2021 se oli 8,44 (vastauksia 1271). Nuorisopalvelujen asiakaskokemuksen NPS oli 67, kun vuonna 2021 se oli 66. Tavoite toteutui osittain.	+/-

Tuottavuus

Talouden päämittarien asukaskohtaiset nettokustannukset kasvoivat 2,1 % ja käyttökustannukset 2,8 % edellisvuoteen verrattuna. Nettokustannusten maltilliseen kasvuun on vaikuttanut osaltaan toimintatuottojen elpyminen laajojen koronasulkujen jälkeen sekä keväällä toteutuneet lakkopäivät. Palveluhankintojen kasvua selittää mm. palvelusetelipäivähoidon laajen-

tuminen ja indeksikorotukset sekä perusopetuksen kotikuntakorvaukset. Lisäksi esi- ja perusopetuksen ateria-laskutusmalliin sisällytettiin myös elintarvikkeet, jotka aiemmin kirjattiin aineet, tarvikkeet ja tavarat -tiliryhmään. Asiakaskokemus on lähellä tavoitetasoa suurimmassa osassa yksiköitä, mutta muutamien palvelujen matalampi tulos heikentää kokonaistulosta.

Työntekijäkokemus on edelleen hyvällä tasolla. Sairauspoissaolot ovat kasvaneet selvästi edellisvuodesta erityisesti varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palveluissa, jossa koronatilanne vaikutti sairauspoissaolojen lisääntymiseen.

Tuottavuusmittarit, Sivistys- ja kulttuurilautakunta	TP 2021	TP 2022	Tavoite 2022	Ero
Päämittarit				
Nettokustannukset, euroa/asukas	-1 663	-1 697	-1 706	9
Käyttökustannukset, euroa/asukas	-1 854	-1 906	-1 913	7
Työvoimakustannukset, euroa/asukas	-909	-932	-939	7
Palveluhankinnat, euroa/asukas	-359	-393	-383	-10
Täydentävät mittarit				
Asiakaskokemus (NPS)*, Kulttuuri, Liikunta ja nuoriso	57	53	65	-12
Selittävät mittarit				
Työntekijäkokemus, QWL (max 100)	59,7	59,0	60,0	-1,0
Sairauspoissaolot, %	4,60	5,44	4,10	1,34
Tilatehokkuus, htm2/asukas	2,01	1,96	1,97	-0,01
Asukasmäärä	244 223	249 060	247 000	2 060

Tavoite 2022 on muutettu talousarvio 2022. Ero on tilinpäätöksen 2022 ja tavoitteen 2022 välinen ero.

Lautakunnan talous

Sivistys- ja kulttuurilautakunnan toimintakate toteutui 1,2 milj. euroa muutettua talousarviota heikompana. Kaupunginvaltuusto hyväksyi vuoden aikana talousarviomuutoksia, jotka heikensivät lautakunnan toimintakatetta 1,8 milj. euroa. Tilinpäätöksessä nettomenojen kasvu on 16,5 milj. euroa eli 4,1 % edellisvuoteen verrattuna. Nettomenojen kasvuun vaikutti erityisesti palvelujen ostojen ja henkilöstökulujen kasvu. Vastaavasti toimintatuottojen kasvu oli vahvaa, kun kulttuuri- ja liikuntapalvelujen toiminta palautui normaalille tasolle edellisvuoden koronasulkujen jälkeen.

Toimintatuotot toteutuivat 2,4 milj. euroa budjetoitua suurempina. Maksu- ja myyntituottojen ylitys johtui historiallisten museoiden ja Sara Hildénin taidemuseon hyvästä yleisömenestyksestä. Lisäksi tuet ja avustukset ylittivät työterveyshuollon korvauksista, varhaiskasvatuksen erityisavustuksesta ja kulttuurin projektituista johtuen. Vastaavasti vuokratuotot toteutuivat budjetoitua pienempinä alkuvuoden koronarajoitusten vuoksi.

Toimintakulut ylittyivät 3,6 milj. euroa, mikä johtui pääosin palvelujen ostojen ylityksestä. Palvelujen ostojen suurimmat ylitykset aiheutuivat työterveyden kustannuksista, ateriapalvelujen ostoista, varhaiskasvatuksen

asiakaspalvelujen ostoista ja palvelusetelipäivähoidosta, muualla koulua käyvien oppilaiden koulunkäyntikustannuksista sekä museopalvelujen näyttelyihin liittyvistä kustannuksista. Henkilöstökulujen ylitykseen vaikutti arvioitua suurempi lomapalkkavelan muutos erityisesti varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa sekä perusopetuksessa. Lisäksi koronatilanne on kasvattanut sairauspoissaoloja ja sijaisten määrän merkittävä kasvu on lisännyt henkilöstömenoja. Vastaavasti keväällä toteutuneet lakko-päivät alensivat henkilöstökulujen toteumaa yhteensä noin 3,2 milj. euroa. Kulttuuripalvelujen henkilöstökulut alittuivat mm. rekrytointien viiveestä johtuen. Kalustohankinnat toteutuivat talousarviota pienempinä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen rakennushankkeiden viivästyisestä johtuen. Vastaavasti kulttuuripalveluissa aineet, tarvikkeet ja tavarat ylittivät museoiden näyttelyihin liittyvistä materiaalikustannuksista johtuen ja liikuntapalveluissa polttoaineiden hinnannoususta johtuen. Avustusten ylitykset johtuvat lakisääteisen kotihoidon tuen sekä aamu- ja ilta-päivätoiminnan avustuksista johtuen. Vuokratulujen ylitys aiheutuu ICT-laitteiden vuokrista, johon vaikuttaa

varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen sekä perusopetuksen laitekannan lisääntyminen. Muiden toimintakulujen ylitys aiheutuu mm. Mustavuoren laskettelurinnetoiminnan tuesta ja Vapriikin pääsymaksutulojen osuuden tilityksestä postimuseosäätiölle.

Nettoinvestointien toteuma oli 5,9 milj. euroa. Investoinnit toteutuivat 6,9 milj. euroa talousarviota pienempinä, mikä johtui rakennushankkeiden aika-tilamuutoksista ja ensikertaisen kalustamisen toimitusten viivästyisestä useissa eri kohteissa. Leinolan päiväkodin, Hyhkyn esiopetus- ja koulutilojen sekä Sammon ja Messukylän koulujen ensikertainen kalustaminen siirtyi vuodelle 2023. Liikuntapalvelujen rakennushankkeet viivästyivät mm. Kaupin urheilupuiston kehittämisen sekä Vuoreksen reittien ja Peltolammin ulkoalueiden rakentamisen osalta. Myös kulttuuripalvelujen osalta remonttien viivästyminen aiheuttivat investointien siirtymistä seuraavalle vuodelle; suurimpina kohteina Tampere Filharmonian soitinhankinnat, Pakkahuoneen äänentoistolaitteet, Vapriikin ja Rupriikin uudistustyöt sekä Haiharan näyttelytekniikka.

SIVISTYS- JA KULTTUURILAUTAKUNTA

Tuloslaskelma (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero
Toimintatuotot			
Myyntituotot	10 480	9 576	904
Maksutuotot	20 842	20 099	743
Tuet ja avustukset	13 455	12 648	807
Vuokratuotot	973	1 205	-232
Muut toimintatuotot	938	810	128
Toimintatuotot yhteensä	46 688	44 337	2 351
Valmistus omaan käyttöön	60	0	60
Toimintakulut			
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot	-187 672	-187 410	-262
Henkilösivukulut			
Eläkekulut	-37 041	-36 931	-109
Muut henkilösivukulut	-7 035	-7 258	223
Palvelujen ostot	-98 377	-94 903	-3 474
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-11 525	-12 378	853
Avustukset	-29 675	-29 264	-411
Vuokratulut	-96 658	-96 456	-201
Muut toimintakulut	-1 324	-1 089	-235
Toimintakulut yhteensä	-469 247	-465 690	-3 556
Toimintakate	-422 559	-421 353	-1 206
Rahoitustuotot ja -kulut	37	0	37
Vuosikate	-422 522	-421 353	-1 169
Poistot ja arvonalentumiset	-5 403	-6 854	1 451
Tilikauden tulos	-427 925	-428 207	282

Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	KV:n muutokset	Muut muutokset
Investointimenot	-5 937	-12 854	6 917	-9 100	-3 754	0
Rahoitusosuudet	20	0	20	0	0	0
Nettoinvestoinnit	-5 916	-12 854	6 938	-9 100	-3 754	0

SITOVAT ERÄT

Käyttötalous (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	KV:n muutokset	Muut muutokset
Sivistys- ja kulttuurilautakunta (pl. erikseen sitovat erät)	-422 476	-421 278	-1 198	-419 476	-1 802	-0
Hiedanranta	-83	-75	-8	-75	0	0

Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	KV:n muutokset	Muut muutokset
Sivistys- ja kulttuurilautakunta, nettoinvestoinnit	-5 916	-12 854	6 938	-9 100	-3 754	0

Varhaiskasvatus ja esiopetus

Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen palveluryhmä tuottaa lakisääteistä varhaiskasvatusta ja esiopetusta. Palvelut järjestetään siten, että toiminnan johtamisessa ja ohjauksessa toteutetaan sujuvan kasvun ja opinpolun periaatetta. Varhaiskasvatus tukee lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista lapsilähtöisesti yhteistyössä perheen ja monialaisten asiantuntijoiden kanssa. Esiopetusta toteutetaan perusopetuslain mukaisesti. Toiminnan järjestämisestä ja kehittämisestä vastaa varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen palveluryhmä.

Kunnan tulee järjestää varhaiskasvatuslain mukaista varhaiskasvatusta ja perusopetuslain mukaista esiopetusta kaikille sitä tarvitseville lapsille. Tampereen kaupungissa tuotetaan varhaiskasvatuspalveluja sekä kunnallisena että yksityisenä palveluna. Kunnallisena palveluna järjestetään päiväkotihoidon, perhepäivähoitoa ja avointa varhaiskasvatusta. Lisäksi järjestetään esiopetusta täydentävänä toimintana varhaiskasvatusta ja kerhotoimintaa sekä erityistä hoitoa ja opetusta tarvitsevien lasten yksikön (ERHO) palvelua. Yksityisen varhaiskasvatuksen vaihtoehdot ovat ostopalvelu, palveluseteli sekä yksityisen hoidon tuki. Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen palvelukokonaisuuteen kuuluvat kunnallinen ja yksityinen varhaiskasvatus, esiopetus sekä lakisääteinen kotihoidontuki. Tampere ja Tampereen seutukunnat järjestävät varhaiskasvatusta kuntien välisenä ostopalveluna seutusopimuksen mukaan.

Palvelukokonaisuuden talous

Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen toimintakate toteutui 0,4 milj. euroa talousarviota heikompana.

Toimintatuotot toteutuivat 0,6 milj. euroa budjetoitua parempana, mikä aiheutui maksutuottojen sekä tukien ja avustusten ylityksistä. Asiakasmak-sutulojen ylitys oli 0,2 milj. euroa. Tukien ja avustusten 0,4 milj. euron ylitykseen vaikutti turvattomista oloista tulleiden lasten valtion 0,3 milj. euron erityisavustus, jota ei oltu huomioitu talousarviossa. Lisäksi korvaus työterveyshuollosta toteutui suunniteltua parempana.

Toimintakulut ylittivät talousarvion 0,9 milj. euroa, mikä aiheutui pääosin palvelujen ostojen toteumasta. Palvelujen ostojen 1,1 milj. euron ylitykset aiheutuivat mm. ateriapalvelujen ostoista, asiakaspalvelujen ostoista ja palvelusetelimennoista sekä toimistopalvelujen ja tulkkaus-kustannusten kasvusta. Palvelusetelipäiväkodeissa on ollut tuettuja ja ukrainalaisia lapsia ennakoitua enemmän. Korotettujen palvelusetelien määrä on ollut ennakoitua suurempi. Henkilöstökulujen 0,3 milj. euron ylitykseen vaikutti lomapalkkavelan muutoksen arvioitua suurempi jaksotus. Koronatilanne on kasvattanut sairauspoissaoloja merkittävästi ja sijaiskustannukset ovat lisänneet henkilöstömenoja. Vuosilomia on jäänyt käyttämättä sairastumisten vuoksi, joka näkyy lomapalkkavelan kasvuna. Palkallisen ajan sijaisten määrässä on ollut noin 15 % kasvu edellisiin

vuosiin verrattuna. Lisäksi on palkattu akuuttiin tarpeeseen kolme lastenhoitajan varahenkilöä jokaiselle alueelle määräaikaisella, kahden kuukauden työsopimuksella. Vastaavasti keväällä toteutuneet lakkopäivät vähensivät henkilöstökulujen toteumaa noin 1,0 milj. euroa. Kaluston ostot ja tarvikehankinnat toteutuvat 0,8 milj. euroa budjetoitua pienempinä rakennushankkeiden viivästymisen vuoksi. Avustusten 0,2 milj. euron ylitys johtui kotihoidon tuen indeksikorotuksista. Vuokrakulut ylittivät budjetin 0,3 milj. eurolla lähinnä ICT-laitteiden määrän kasvusta johtuen.

Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen investoinnit kohdistuivat pääosin päiväkotien ja esiopetustilojen ensikertaiseen kalustamiseen. Suurimpia yksittäisiä kohteita olivat Olkahisen, Sammon, Vellamon, Leinolan, Ikurin, Multisillan ja Isokuusen päiväkotien ensikertainen kalustaminen. Investoinnit toteutuivat 0,7 milj. euroa talousarviota pienempinä. Leinolan päiväkodin sekä Hyhkyn koululla sijaitsevien esiopetustilojen ensikertainen kalustaminen siirtyvät rakentamisaikataulun muutoksesta johtuen vuodelle 2023.

Toiminnan keskeiset muutokset

Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen asiakastyytyväisyys säilytettiin hyvänä sairauspoissaolojen merkittävästä kasvusta sekä työvoimapulasta huolimatta.

Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen toimintaa kehitettiin strategisten painopisteiden avulla, jotka toimintakaudella 2021–2022 olivat: tuki kasvun ja opinpolulla, osallisuus ja yhteisöllinen toimintakulttuuri, kestävä elämäntapa, tunne- ja vuorovaikutustaitojen edistäminen sekä digitaalisen osaamisen vahvistaminen.

Uusi toiminnanohjausjärjestelmä eVaka otettiin käyttöön huhtikuussa ja sen jatkokehittäminen eteni suunnitelmallisesti.

Tampereen varhaiskasvatussuunnitelmaa uudistettiin monialaisessa yhteistyössä ja se otettiin käyttöön elokuussa. Lisäksi osaamisen vahvistamiseksi käynnistettiin henkilöstökoulutukset ja laadun arviointityön vahvistamiseksi osallistuttiin Karvin sähköisen arviointijärjestelmän pilotointiin.

Rekrytointiprosesseja ja perehdytystä on uudistettu ja kehitetty.

Käyttötalous (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	KV:n muutokset	Muut muutokset
Toimintatuotot	14 303	13 731	571	12 153	0	1 579
Toimintakulut	-151 329	-150 406	-922	-147 167	-1 691	-1 548
Toimintakate	-137 026	-136 675	-351	-135 014	-1 691	31
Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	KV:n muutokset	Muut muutokset
Investointimenot	-736	-1 403	667	-834	-569	0

Perusopetus

Perusopetuksen palvelukokonaisuuteen sisältyvät perusopetus, monikielisille oppilaille tarkoitettu perusopetukseen valmistava opetus, sairaalaopetus sekä koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta.

Perusopetusta järjestetään suomen ja ruotsin kielen lisäksi englannin, ranskan ja saksan kielellä. Monikielisille oppilaille tarjotaan perusopetukseen valmistavaa opetusta. Aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestetään 1.-2. luokan oppilaille sekä erityisopetuksen 1.-9. luokan oppilaille.

Palvelukokonaisuuden talous

Perusopetuksen toimintakate toteutui 0,9 milj. euroa talousarviota heikompana.

Toimintatuotot toteutuivat 0,6 milj. euroa budjetoitua suurempina. Myyntituotot toteutuivat 0,2 milj. euroa budjetoitua suurempina, koska perusopetuksessa oli ennakoitua enemmän ulkokuntalaisia lapsia. Tukien ja

avustusten 0,3 milj. euron ylitykseen vaikutti korvaus työterveyshuollosta. Myös maksutuotot ja muut toimintatuotot toteutuivat hieman budjetoitua parempina.

Toimintakulut toteutuivat 1,4 milj. euroa talousarviota suurempina mikä aiheutui pääosin palvelujen ostojen toteumasta. Palvelujen ostojen 1,9 milj. euron ylitykset aiheutuivat mm. Tampereen ulkopuolella koulua käyvien oppilaiden koulunkäyntikustannuksista, työterveyspalvelujen käytöstä, ict- ja toimisto- ja asiantuntijapalveluista sekä koneiden ja kaluston kunnossapitokustannuksista. Työterveyspalvelujen ylitykseen vaikutti osaltaan koronakäyntien ja -testauksen aiheuttamat kulut. Henkilöstökulujen 0,3 milj. euron ylitykseen vaikutti lomapalkkavelan muutoksen arvioitua suurempi jaksotus. Lakopäivät vaikuttavat henkilöstökulujen toteumaa alentavasti noin 1,9 milj. euroa. Vastaavasti sairauspoissaolot ovat kasvaneet koronapandemian vuoksi ja

palkallisen ajan sijaisten määrä on tästä johtuen kasvanut noin 27 % edellisiin vuosiin verrattuna. Lisäksi Ukrainasta saapuvien lasten opetuksen järjestäminen lisää henkilöstömenoja. Kaluston ostot ja tarvikehankinnat toteutuvat 0,7 milj. euroa budjetoitua pienempinä Sammon, Hyhkyn ja Messukylän koulujen rakennushankkeiden viivästyminen vuoksi. Avustusten 0,3 milj. euron ylitys johtui aamu- ja iltapäivätoiminnan avustuksista.

Perusopetuksen investoinnit kohdistuivat pääosin koulujen ensikertaiseen kalustamiseen. Suurimpia yksittäisiä kohteita olivat Sammon, Hyhkyn, Messukylän ja Pispalan koulun ensikertainen kalustaminen. Investoinnit toteutuivat 2,4 milj. euroa talousarviota pienempinä rakennushankkeiden viivästyisestä johtuen. Hyhkyn, Sammon ja Messukylän koulujen ensikertainen kalustaminen siirtyy rakentamisaikataulun muutoksesta johtuen vuodelle 2023.

Toiminnan keskeiset muutokset

Yleismaailmallisten kriisien vuoksi reagoitiin oppimisen ja hyvinvoinnin tuen tarpeisiin vahvistamalla matalankynnyksen konsultaatiota, opettajien mentorointia, kouluvalmentajamallia sekä lisättiin resurssiopettajia ja tukiopetusta.

Perusopetuksen toimintaa kehitettiin strategisten painopisteiden avulla lukuvuonna 2021-2022: lukutaito, harrastaminen, digitaalinen oppimateriaali, laadukas ja kiireetön kohtaaminen sekä ekososiaalinen sivistys.

Valtakunnallinen DigiOne-hanke on edennyt suunnitelmien mukaisesti. Uusi toiminnanohjausjärjestelmä luo perusopetukselle uutta digitaalista palvelualustaa.

Opetus ja lukuvuosisuunnitelmia päivitettiin koulun toimintakulttuurin muuttamiseksi oppilaita osallistavammaksi ja yhteisöllistä toimintakulttuuria lisääväksi. Joustavan perusopetuksen opetussuunnitelma yhdenmukaistettiin. Pitkien kielten opetustarjontaa lisättiin ja koulupolku yhteistyötä vahvistettiin niin, että oppilaat voivat opiskella valitsemaansa pitkää kieltä joko valinnaisena tai pakollisena A-kielenä.

Pispalan koulun peruskorjaus valmistui ja otettiin käyttöön elokuussa. Messukylän koulun perusparannuksen osalta rakennus 1 otettiin käyttöön tammikuussa. Rakennus 2 kaksi valmistui loppuvuonna.

Käyttötalous (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	KV:n muutokset	Muut muutokset
Toimintatuotot	15 301	14 711	591	13 971	0	739
Toimintakulut	-206 990	-205 548	-1 442	-205 381	549	-715
Toimintakate	-191 688	-190 837	-851	-191 410	549	24

Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	KV:n muutokset	Muut muutokset
Investointimenot	-635	-2 944	2 309	-2 142	-802	0

Kulttuuri

Palvelukokonaisuudessa vastataan laisaa kunnille osoitettujen kulttuuri- ja kirjastopalvelujen järjestämisestä. Lisäksi järjestetään valtionosuuksiin oikeuttavia, kaupungin kulttuurielämän ja vetovoiman kannalta merkittäviä museo-, orkesteri-, taiteen perusopetus- ja vapaan sivistystyön palveluja näitä ohjaavien lakien määrittelemällä tavalla. Opetus- ja kulttuuriministeriön nimeämällä museoilla ja kirjastoilla on lakisääteisiä valtakunnallisesti rahoitettuja tehtäviä, joita Tampereella toteuttavat kaupunginkirjasto sekä Tampereen museot. Tampereen seudun työväenopisto tuottaa vapaan sivistystyön palvelut myös Ylöjärvelle kaupunkien välisen sopimuksen mukaisesti.

Palvelukokonaisuuden talous

Kulttuurin toimintakate toteutui 0,5 milj. euroa budjetoitua parempana.

Toimintatuotot toteutuivat 1,4 milj. euroa talousarviota suurempina. Historiallisten museoiden ja Sara Hildénin taidemuseon hyvä yleisömenestys vaikutti myyntituottojen (0,7 milj. euroa)

ja maksutuottojen (0,7 milj. euroa) talousarviota parempaan kertymään. Vastaavasti Tampere Filharmonian, Tampereen seudun työväenopiston ja Tampereen taidemuseon maksutulot toteutuivat suunniteltua pienempinä alkuvuoden vähentyneistä asiakasmääristä johtuen. Tuet ja avustukset toteutuivat 0,3 milj. euroa budjetoitua suurempina saaduista projektirahoituksista johtuen. Vuokratuotot alittivat talousarvion 0,3 milj. eurolla alkuvuoden koronarajoitusten aiheuttamista tilavuokrauksen katkoista johtuen.

Toimintakulujen toteuma oli 0,9 milj. euroa budjetoitua suurempi. Suurimmat ylitykset olivat palvelujen ostoissa sekä aineet, tarvikkeet ja tavarat tilityksessä. Palvelujen ostojen 1,0 ylitys aiheutui pääosin museoiden näyttelyihin liittyvistä kustannuksista. Suurten näyttelyiden vaihdoista aiheutui mm. kuljetuskustannuksia. Aineet, tarvikkeet ja tavarat -tiliryhmän 0,5 milj. euron ylitys johtui museoiden näyttelyjen vaihdosta aiheutuvista materiaalikuluista ja mm. polttoainekustan-

nusten noususta. Myös vuokratulot ja muut toimintakulut toteutuivat hieman budjetoitua suurempina. Vastaavasti henkilöstökulut toteutuivat 0,7 milj. euroa talousarviota pienempinä. Henkilöstökulujen suunniteltua pienempi toteuma aiheutui rekrytointien viiveestä sekä sijaisten vähäisestä tarpeesta toimintojen ollessa alkuvuonna normaalia supistetummat. Henkilöstökulut alittivat eniten kirjastopalveluissa.

Kulttuuripalvelujen investoinneista iso osa liittyi eri kohteiden uudistus- ja kunnostustöihin ja niitä jatketaan vielä vuonna 2023. Remonttien viivästyminen johtuivat mm. erilaisista toimitusvaikeuksista. Investoinnit toteutuivat 1,1 milj. euroa talousarviota pienempinä. Remonttien viivästyminen aiheuttivat investointien siirtymistä seuraavalle vuodelle. Suurimpia siirtyviä investointeja olivat Tampere Filharmonian soitinhan- kinnat, Pakkahuoneen äänentoistolaitteet, Vapriikin ja Rupriikin uudistustyöt sekä Haiharan näyttelytekniikka.

Toiminnan keskeiset muutokset

Palvelutoiminta palasi normaaliin pandemian jäljiltä. Palvelut tavoittivat 2,85 milj. asiakasta. Asiakkaat palasivat erityisesti museoihin, joissa tehtiin aukiolokuukausiin suhteutettuna kävijäennätys.

Kulttuuritiloja kehitettiin tuomalla olemassa olevat omaehtoiset kulttuuritilat palveluryhmän vuokraus- ja avustustoiminnan piiriin. Väliaikaisesti tyhjillään olevien tilojen kulttuurikäytön toimintamalli luotiin.

Museoiden, kirjaston, Tampere Filharmonian ja Tampereen seudun työväenopiston tulotavoitteita ja asiakasmaksuja korotettiin.

Kulttuuripääkaupunkihaussa syntyneitä ideoita toteutettava Operaatio Pirkanmaa -hanke käynnistyi. 20 kunnan yhteisessä kehittämishankkeessa edistetään erityisesti kulttuurin yhdenvertaista saavutettavuutta ja kulttuuritoimijoiden toimintaedellytyksiä. Pirkanmaan kulttuuripankki avattiin.

Käyttötalous (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	KV:n muutokset	Muut muutokset
Toimintatuotot	10 991	9 624	1 367	9 136	0	488
Toimintakulut	-66 777	-65 920	-857	-65 145	-227	-548
Toimintakate	-55 786	-56 296	510	-56 009	-227	-60

Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	KV:n muutokset	Muut muutokset
Investointimenot	-633	-1 761	1 128	-1 365	-396	0

Liikunta ja nuoris

Palveluryhmän tehtävä on tampere-laisten aktiivisen elämäntavan edistäminen. Palveluryhmä vastaa liikunta- sekä nuorisolaissa kunnalle osoitettujen liikuntapalvelujen ja nuorisotyön järjestämisestä. Sisä- ja ulkoliikunnan olosuhteilla sekä liikunnan ohjauksella mahdollistetaan asukkaiden omaehtoista liikkumista, seurojen yhteisöllistä harjoitus- ja kilpailutoimintaa sekä liikunnan ja kulttuurin tapahtumia. Nuorisotyön tavoitteena on edistää yhdenvertaisuutta, osallisuutta, vaikuttamismahdollisuuksia ja nuorten edellytyksiä toimia yhteiskunnassa sekä tuottaa matalan kynnyksen harrastusmahdollisuuksia ja toimintaa vapaa-ajalla.

Palvelukokonaisuuden talous

Liikunnan ja nuorison palveluryhmän toimintakate toteutui 0,5 milj. euroa budjetoitua heikompana.

Toimintatuotot toteutuivat 0,2 milj. euroa talousarviota pienempinä. Maksutuottojen toteuma oli 0,2 milj. euroa budjetoitua pienempi alkuvuoden koronarajoituksista johtuen. Koronarajoitusten poistuttua toiminta normalisoitui ja tuotot kertyvät budjetoidusti, mutta alkuvuoden vajetta ei pystytty kokonaan kompensoimaan. Lisäksi nuorisopalvelujen tuet ja avustukset toteutuivat 0,1 milj. euroa budjetoitua pienempinä ja liikuntapalvelujen vuokratuotot 0,1 milj. euroa budjetoitua suurempina.

Toimintakulujen toteuma oli 0,3 milj. euroa budjetoitua suurempi. Henkilöstökulujen 0,1 milj. euron ylitykseen vaikutti arvioitua suurempi lomapalkkavelan muutoksen jaksotus. Aineet, tarvikkeet ja tavarat -tiliryhmä ylittyi 0,2 milj. euroa mm. polttoainekustannusten nousun vuoksi. Muut toimintakulut ylittyivät 0,1 milj. euroa johtuen mm. Mustavuoren laskettelurinnetoiminnan

tuesta. Vastaavasti avustusten sekä koneiden ja laitteiden vuokratulujen toteumat olivat budjetoitua pienemmät.

Liikunnan ja nuorison palveluryhmän suurimmat investointihankkeet olivat Kaupin urheilupuiston kehittäminen, Vuoreksen reittien rakentaminen ja tekonurmikenttien uusiminen. Myös useisiin eri lajien kansallisiin tai kansainvälisiin kisoihin valmistauduttiin investointirahalla. Investoinnit toteutuivat 2,8 milj. euroa budjetoitua pienempinä, mikä johtui hankkeiden viivästyisestä ja siirtymisestä osittain vuodelle 2023. Liikuntapalvelujen rakennushankkeet viivästyivät mm. Kaupin urheilupuiston kehittämisen sekä Vuoreksen reittien ja Peltolammin ulkoilualueiden rakentamisen osalta.

Toiminnan keskeiset muutokset

Talouden ennustettavuus parani, mutta alkuvuoden koronapandemian aiheuttamat käyttörajoitukset liikuntatiloissa vaikuttivat alentavasti palveluryhmän tulokertymään. Koronapandemia vaikutti myös henkilökunnan sairauspoissaoloihin.

Kaupin stadionin katsomo valmistui ja urheilupuiston muu kehittäminen eteni. Alueen kaava vahvistui. Tammelan stadionin rakentaminen ja Hakametsän Sport-Campuksen suunnittelu jatkui.

Vuoden 2022 talousarvioon saaduilla lisämäärärahoilla on käynnistetty ja vakiinnutettu liikkuva nuorisotyö, yhdenvertaisuustyö sekä digitaalinen nuorisotalotoiminta.

Kansainväliset ja kansalliset tapahtumat toteutuivat suunnitellusti.

Käyttötalous (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	KV:n muutokset	Muut muutokset
Toimintatuotot	6 093	6 271	-178	6 275	-300	296
Toimintakulut	-44 152	-43 817	-335	-43 394	-132	-291
Toimintakate	-38 059	-37 545	-513	-37 118	-432	5

Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	KV:n muutokset	Muut muutokset
Investointimenot	-3 932	-6 746	2 814	-4 759	-1 987	0
Rahoitusosuudet	20	0	20	0	0	0
Nettoinvestoinnit	-3 912	-6 746	2 834	-4 759	-1 987	0

SOSIAALI- JA TERVEYSLAUTAKUNTA

Sosiaali- ja terveyslautakunta on vastannut Tampere-Orivesi-yhteistoiminta-alueen sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisestä. Toiminta on koostunut viidestä palvelukokonaisuudesta, jotka ovat ikäihmisten palvelut, lasten, nuorten ja perheiden palvelut, vastaanotto- ja palvelut, psykososiaalisen tuen palvelut sekä sairaalapalvelut. Lautakunnan alaiseen toimintaan ovat kuuluneet myös sosiaali- ja terveyspalvelujen asiakasohjaus, hallinto ja kehittäminen.

Sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämistä vastuu siirtyi Pirkanmaan hyvinvointialueelle 1.1.2023.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Sosiaali- ja terveyslautakunta toteutti vuonna 2022 osaltaan Tampereen uutta Tekemisen kaupunki -strategiaa ja pormestariohjelmia. Lautakunnan toiminnan painotuksia olivat ikääntyvän väestön toimintakyvyn ylläpitäminen ja kotona asumisen tukeminen sekä asumispalvelujen henkilöstömäärän vahvistaminen, perusterveydenhuollon palvelujen turvaaminen koronapandemian aikana ja sen jälkeen, lapsiperheiden oikea-aikainen tuki ja peruspalvelujen kattavuus, päihde- ja mielenterveyspalvelujen ja sosiaalityön palvelujen kasvavaan tarpeeseen vastaaminen sekä palvelurakenteen muutoksen jatkaminen erikoissairaanhoidon painotteisuudesta kevyempiin palveluihin ja koronapandemiasta aiheutuneen hoitovelan purkamiseen varautuminen sairaalapalveluissa. Lisäksi kaikkia palveluryhmiä yhdistäviä painotuksia olivat palvelujen järjestämisen tuloksellisuuden ja vaikuttavuuden parantaminen tietoa ja teknologiaa hyödyntämällä sekä henkilöstön hyvinvoinnin vahvistaminen ja saatavuuden turvaaminen.

Toiminnan painotukset toteutuivat kokonaisuudessaan hyvin poikkeusolosuhteista huolimatta. Koronapandemia jatkui vuonna 2022, mikä aiheutti erityisesti alkuvuodesta muutoksia toimintaan ja palvelutarpeisiin. Pandemian li-

säksi ja osittain sen johdosta toiminnan suurimmat haasteet liittyivät henkilöstön saatavuuteen ja jaksamiseen. Henkilöstön saatavuuden parantamiseksi tehtiin runsaasti toimenpiteitä: toteutettiin rekrytointikampanjoita, tiivistettiin yhteistyötä oppilaitosten kanssa, toteutettiin ulkomaisen rekrytointikampanja, laajennettiin oppisopimuskoulutusta sekä tehtiin työhyvinvointia parantavia toimenpiteitä.

Tampereen sosiaali- ja terveyspalvelujen palveluverkon nykytilan ja akuutit kehitystarpeet kuvaava selvitys valmistui keväällä. Sen on tarkoitus ohjata osaltaan palveluverkkosuunnittelua myös Pirkanmaan hyvinvointialueella, ja näin tukea hallittua siirtymistä. Sarviksen kiinteistön peruskorjaus valmistui keväällä, ja Kaupin yliopistollisen sote-keskuksen, Peltolammin sote-keskuksen, uuden selviämisaseman ja Lääkärikallionkadun uuden kehitysvammaisten asuinyksikön tarveselvitykset valmistuivat jatkosuunnittelun pohjaksi.

Kotitori -palveluintegraattorimallia koskeva hankintasopimus päättyi ennen aikaisesta 4.8.2022. Syynä sopimuksen ennen aikaiselle päättymiselle oli palveluintegraattorin kykenemättömyys tuottaa palvelua sopimuksen ehtojen mukaisesti sekä Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston 1.4.2022 antama palveluintegraattoritoimijaa koskeva kielteinen yksityisten sosiaalipalvelujen rekisteröintipäätös. Suurimmat ongelmat koskivat sopimukseen sisältyneen kotihoidon väestövastuualueen palvelujen tuottamista. Kaupunki otti 1.4.2022 sopimuksen piiriin kuuluneen kotihoidon alueen pysyvästi omaksi toiminnakseen. Sopimuskauden ennen aikaisesta päättymisestä sekä kotihoidon palvelun uudelleen järjestelyistä syntyi kaupungille lisäkustannuksia noin 2,7 milj. euroa.

Edellä mainittujen toiminnan painotusten lisäksi vuotta 2022 määrittänyt valmistautuminen sosiaali- ja terveydenhuollon, pelastustoimen sekä opiskeluhoitoon kuraattorien ja psykologien

tehtävien ja henkilöstön siirtymiseen Pirkanmaan hyvinvointialueelle. Tampereen kaupungin osalta uudistusta koordinoi kaupunkitasoinen Sote-siirto ja toiminnan jatkuvuus -projekti tavoitteenaan huolehtia yhteistyössä hyvinvointialueen valmistelusta vastaavien kanssa henkilöstön ja toimintojen sujuvasta luovutuksesta sekä toiminnan häiriöttömästä jatkuvuudesta. Sote-uudistuksen päämääränä on, että kaikki saavat laadukkaita sosiaali- ja terveyspalveluja yhdenvertaisesti ja oikea-aikaisesti. Tämän saavuttamiseksi tehtiin hallinnollisten muutosten rinnalla myös toiminnallista muutosta. Sitä toteutettiin erityisesti Pirkanmaan tulevaisuuden sote-keskus (PirSote) -hankkeen ohjaamana. Tampereen kaupungin vastuulle jäävät uudistuksen jälkeenkin monet terveyttä ja hyvinvointia edistävät palvelut. Yhdyspintojen rakentaminen näiden ja hyvinvointialueelle siirtyvien palvelujen välille ja yhteisen strategisen suunnan varmistaminen olivat myös uudistukseen valmistautumisen kulmakiviä.

Lautakunnalle asetettujen toiminnan tavoitteiden toteuma

Sosiaali- ja terveyslautakunnalle asetettiin vuoden 2022 talousarviossa yhdeksän sitovaa toiminnan tavoitetta. Tavoitteista kuusi toteutui ja kolme toteutui osittain. Hyvinvointialueuudistuksen vuoksi osassa tavoitteita arviointi on tehty marraskuun tilanteesta. Nämä tavoitteet eritelty alla olevaan taulukkoon.

Osittain toteutuneiden tavoitteiden poikkeamat liittyvät kokonaisarvioinnin ja pitkäaikaisarvioinnin vähentymiseen, päihdepalvelujen laitostuntoutuksen, lääkkeettömän laitostuntoutuksen ja korvaushoidon parempaan saatavuuteen suhteessa asiakkaiden palvelutarpeisiin sekä asiakaskokemuksen parantamiseen terveysasemilla ja suun terveydenhuollossa. Tavoitteiden eteneminen on kuvattu tarkemmin alla olevassa taulukossa.

Nro	Toiminnan tavoite 2022	Tavoitteen toteuma (tammi-joulukuu 2022)	
5	Ikäihmisistä noin 92 % asuu kotona, vähintään 6,0 % tehostetussa palveluasumisessa ja enintään 2,0 % pitkäaikaisessa laitoshoidossa	Tamperelaisista ikäihmisistä (yli 75v.) kotona asui 91,9 %, tehostetussa palveluasumisessa 7,1 % ja pitkäaikaisessa laitoshoidossa 1,0 %. Tavoite toteutui.*	+
6	Kotihoidon asiakkaiden sairaalavuorokausien määrä on vähentynyt edelliseen vuoteen verrattuna	Kotihoidon asiakkaiden kaikki sairaalavuorokaudet ovat vähentyneet 12,5 % (7568 vrk) vuoden 2021 vastaavaan ajankohtaan verrattuna. Kotihoidon asiakkaiden suunnittelemattomat sairaalavuorokaudet vähentyivät yhteensä 16,1 % (7329 vrk). Tavoite toteutui.*	+
7	Lastensuojelun asiakkaiden osuus väestöstä (0-17-vuotiaat) on enintään 5,7 %	Lastensuojelun 0-17-vuotiaiden asiakkaiden osuus vastaan ikäisestä väestöstä on 5,5 % marraskuun lopun tilanteessa (Lastensuojelussa 2117 asiakasta marraskuun lopussa). Tavoite toteutui.*	+
8	Asunnottomuus kokonaisuutena on vähentynyt ja pitkäaikaisasunnottomuus on kääntynyt laskuun edelliseen vuoteen verrattuna	Kokonaisasunnottomuus kasvoi yksin elävien henkilöiden osalta 48 henkilöllä (2022: 307 ja 2021: 259) ja perheiden osalta neljällä perheellä (2022: 8 perhettä ja 2021: 4 perhettä). Tilastotasolla kasvu liittyy Tampereen vahvaan väestönkasvuun sekä asunnottomuuslaskentaan liittyvien tietolähteiden kasvamiseen. Useampi kuin joka kymmenes asunnon henkilö muuttaa Tampereelle vailla vakinaista asuntoa muualta, kuten Tampereen ympäryskunnista. Asunnottomuustilannetta on haastanut myös erittäin vaikea psykiatrian palvelujen ruuhkautuminen sekä perusterveydenhuollossa että erikoissairaanhoidossa. Pitkäaikaisasunnottomuus kääntyi kuitenkin selvään laskuun (2022: 48 ja 2021: 67), mitä selittää aikuissosiaalityön toiminnallinen kehittäminen. Tavoite toteutui osittain.	+/-
9	Päihdepalvelujen laitostuntoutus, lääkkeetön laitostuntoutus ja korvaushoito vastaavat paremmin asiakkaiden palvelutarpeisiin edelliseen vuoteen verrattuna	Asiakkaiden tarve on painottunut korvaushoitoon ja lääkkeelliseen laitostuntoutukseen. Tästä kertoo korvaushoidon asiakasmäärän nousu 46 asiakkaalla (+9 %) ja lääkkeettömän laitostuntoutuksen asiakasmäärän lasku 25 asiakkaalla (-13 %) sekä hoitovuorokausien määrän lasku 604 vrk (-10 %). Laitostuntoutuksessa kokonaisuutena on hoitovuorokaudet nousseet 434 vrk (7 %) ja asiakasmäärä 13 asiakkaalla (7 %). Asiakkaiden ohjautuminen eri päihdepalveluihin perustuu aina lääketieteelliseen arvioon. Palveluita järjestettiin tarpeita vastaavasti. Tavoite toteutui osittain.*	+/-
10	Nuorisovastaanoton ja perheneuvolan lastenpsykiatrian avohoidon jonotusaika on lyhentynyt edelliseen vuoteen verrattuna	Nuorisovastaanottoon oli marraskuun loppuun mennessä saapunut 759 lähetettä (vuonna 2021 yht. 579). Vaikka lähetemäärä on merkittävästi kasvanut, eri työryhmiin jonossa olevien asiakkaiden lukumäärä ei ole lisääntynyt. Moniammatillisen nuorisopsykiatrisen työryhmän hoitojonossa olevien asiakkaiden lukumäärä on elokuun tilanteen jälkeen vähentynyt 25 asiakkaalla (11/2022: hoitojonossa 57 asiakasta). Perheneuvolan asiakkaista 50 prosenttia on lastenpsykiatrisessa palvelussa. Uusia asiakkaita tulee enemmän kuin niitä ehtii päättää. Tästä huolimatta jonossa olevien määrä on elokuun jälkeen vähentynyt 26 asiakkaalla. Jonotusaikaa ei ole teknisesti mahdollista raportoida, mutta jonossa olevien lukumäärän ollessa laskusuuntainen tavoitteen katsotaan toteutuneen.*	+
11	Sosiaali- ja terveystalvelujen ja pelastustoimen luovutus hyvinvointialueelle on hallittu ja palvelujen jatkuvuus on turvattu	Vuodenvaihteen liikkeenluovutus toteutui kaupungin näkökulmasta suunnitelman mukaan. Poikkeamat ja virhetilanteet jäivät vähäisiksi. Jatkuvuuden turvaamisen kannalta keskeinen ICMT-osaprojekti toteutui hyvin, jatkuvuus turvattiin ja asiakas- ja potilastietojärjestelmät ovat pääsääntöisesti toimineet hyvin. Siirron jälkityövaihe jatkuu maaliskuun 2023 loppuun, jolloin Siirtoja-projekti päättyy. Tavoite toteutui.	+
42	Työntekijäkokemus on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna	Tampereen kaupungilla työntekijäkokemusta mitataan QWL-indeksin ja eNPS-arvon mittaamisella. Kummankin mittarin osalta tulos parantui edelliseen vuoteen nähden. QWL-indeksin (työelämän laatu) tulos oli 12/2022: 58,4 % (12/2021: 56,9%) ja eNPS-arvon (työpaikan suosittelu) tulos oli 12/2022: 8,65 (12/2021: 6,56). Tavoite toteutui.	+
44	Asiakaskokemus on parantunut terveysasemilla ja suun terveydenhuollossa edelliseen vuoteen verrattuna	Asiakaskokemus parani suun terveydenhuollon palveluissa tulokseen 70 (tammi-marraskuu 2021: 69) ja heikkeni terveysasematoiminnassa tulokseen 51 (tammi-marraskuu 2021: 67). Asteikko on -100:sta 100:aan. Suun terveydenhuollon palveluista annettiin mobiilipalautteen avulla yli kolme kertaa enemmän palautetta kuin terveysasematoiminnasta. Terveysasematoiminnan asiakaskokemusta parannetaan kehittämällä toimintamalleja ja ottamalla käyttöön kohdistettuja palautteen keruutapoja. Tavoite toteutui osittain.*	+/-

* Raportointi toteutettiin poikkeuksellisesti marraskuun 2022 tilanteesta hyvinvointialuevalmistelun vuoksi.

Tuottavuus

Koronapandemia on vaikuttanut merkittävästi toimintatuottojen ja -kulujen muutokseen. Asukaskohtaiset nettokustannukset kasvoivat 3,2 % ja käyttökustannukset kasvoivat vain 1,0 % edellisvuoteen verrattuna. Käyttökustannusten maltilliseen kasvuun vaikutti

koronakustannusten aleneminen edellisvuoteen verrattuna ja PSHP:n palvelutilauksen suunniteltua pienempi toteuma. Asiakaskokemus on edelleen hyvällä tasolla, vaikka tulokset ovat hieman heikentyneet edellisvuoteen verrattuna. Sairauspoissaolot ovat kas-

vaneet selvästi edellisvuodesta; heikoin tilanne on ikäihmisten palveluissa. Vakituisten henkilöstön vaihtuvuus on lisääntynyt edellisten vuosien tasosta ja oli selvästi tavoitetta suurempaa.

Tuottavuusmittarit, Sosiaali- ja terveyslautakunta	TP 2021	TP 2022	Tavoite 2022	Ero
Päämittarit				
Nettokustannukset, euroa/asukas	-3 435	-3 551	-3 589	39
Käyttökustannukset, euroa/asukas	-4 066	-4 106	-4 041	-66
Työvoimakustannukset, euroa/asukas	-925	-897	-986	89
Palveluhankinnat, euroa/asukas	-2 701	-2 698	-2 651	-47
Täydentävät mittarit				
Asiakaskokemus	69	67	70	-3
Selittävät mittarit				
Työntekijäkokemus,QWL (max 100)	56,9	58,4	60,0	-1,6
Sairauspoissaolot, %	5,7	6,7	5,0	1,7
Vakituisen henkilöstön lähtövaihtuvuus, %	9,6	11,3	7,5	3,8
Tilatehokkuus, htm2/asukas	0,8	0,8	0,8	0,0
Asukasmäärä	244 223	249 060	247 000	2 060

Tavoite 2022 on muutettu talousarvio 2022. Ero on tilinpäätöksen 2022 ja tavoitteen 2022 välinen ero.

Lautakunnan talous

Sosiaali- ja terveyslautakunnan toimintakate toteutui 2,2 milj. euroa muutettua talousarviota parempana. Kaupunginvaltuusto hyväksyi vuoden aikana talousarviomuutoksia, jotka heikensivät lautakunnan toimintakatetta 10,5 milj. euroa. Talousarviomuutoksia ei kohdistettu arvioituihin korona-avustuksiin ja koronakustannuksiin, vaan ne näkyvät tilinpäätöksessä toimintatuottojen ja -kulujen ylityksinä. Tilinpäätöksessä nettomenojen kasvu on 45,5 milj. euroa eli 5,4 % edellisvuoteen verrattuna. Koronapandemia vaikutti merkittävästi talousarvion tulojen ja menojen toteumaan.

Toimintatuotot toteutuivat 27,4 milj. euroa budjetoitua suurempina, mikä johtui koronakustannusten kattamiseksi saaduista valtionavustuksista, ikäihmisten palvelujen maksutuottojen kertymästä ja myyntituottoihin kirjatuista kustannuskorvauksista. Toimintatuotot alenivat 15,6 milj. euroa eli 10,2 % edellisvuoteen verrattuna korona-avustusten

pienenemisen vuoksi. Asiakasmaksulain muutos 1.7.2021 alkaen ei vähentänyt ikäihmisten palvelujen asiakasmaksutuottoja talousarviossa ennakoitua mukaisesti. Lisäksi palvelujen volyymikasvu nosti maksutuottojen kertymä. Myyntituottojen talousarviota suurempi toteuma johtui mm. kotikuntalain mukaisten palvelujen laskutuksesta muilta kunnilta, vammaispalvelujen ateria- ja ylläpitomaksuista sekä aiheutuneisiin kustannuksiin perustuvasta Oriveden yhteistoimintaosuudesta.

Toimintakulut ylittivät talousarvion 25,2 milj. eurolla, mikä johtui suurelta osin palvelujen ostojen ja avustusten toteumasta. Toimintakulut kasvoivat 29,9 milj. euroa eli 3,0 % edellisvuoteen verrattuna. Henkilöstökulut toteutuivat talousarviota pienempinä ikäihmisten palvelujen, sairaalapaalvelujen ja suun terveydenhuollon merkittävien rekrytointihaasteiden vuoksi. Vastaavasti työvoimavajetta on korvattu palvelujen ostoilla. Suurimmat palvelujen

ostojen ylitykset olivat koronatestaukseen liittyvissä laboratoriopalveluissa, vammaispalveluissa, ikäihmisten asumispalveluissa ja kotihoidossa, lastensuojelussa, vastaanottopalveluissa sekä työterveyshuollossa. Rekrytointihaasteiden vuoksi vuokratyövoiman ja asiakaspalvelujen ostot ylittyivät noin 12 milj. euroa. Palvelujen ostojen kustannuksia nostivat osaltaan myös väestön ikääntymisestä johtuva palvelutarpeen kasvu, koronapandemian aiheuttaman hoitovelan purkautuminen ja vallitsevasta maailmantilanteesta ja hoitajapulasta johtuva kustannustason nousu. Aineet, tarvikkeet ja tavarat -tiliryhmä toteutui budjetoitua suurempana pääosin huume kuntoutuksesta ja koronapandemiasta johtuen. Avustukset toteutuivat talousarviota suurempina Pirkanmaan sairaanhoitopiirin (PSHP) alijäämän kattamisen, ulkoisille palvelutuottajille maksettujen koronasuojavarustekorvausten sekä psykososiaalisen tuen henkilökohtaisen avun

ja toimeentulotuen johdosta. Vuokratulot toteutuivat budjetoitua suurempina pääosin ikäihmisten koneiden ja laitteiden vuokrien johdosta. Muut toimintakulujen ylitys aiheutui mm. luototappioista ja ulosottokuluista.

Koronapandemiasta aiheutuvia kustannuksia toteutui noin 22,2 milj. euroa. Välittömiin koronakustannuksiin saatu valtionavustus oli yhteensä 17,4 milj. euroa; eli avustukset kattoivat 78 % aiheutuneista kustannuksista. Sairaalahoidon korona-avustus ei kattanut aiheutuneita kustannuksia, koska kaikki PSHP:n laskuttamat koronapotilaiden hoitovuorokaudet eivät kuuluneet avustuksen piiriin. Lisäksi sairaalahoidon yksikkökorvausten taso pieneni edellisvuodesta ja ei kattanut aiheutuneita kustannuksia. Vuoden 2022 kuluihin sisältyy valmiuslain aikana koronapotilaiden kanssa työskennelleelle henkilöstölle maksettava kertakorvaus.

Investoinnit toteutuivat 0,4 milj. talousarviota alhaisempina, koska vastaanottotoiminnan koneiden ja laitteiden uusinta ja vaikeavammaisten hissien ja nostolaitteiden hankinta jäivät toteutumatta. Etelä-Hervannan uuden hammashoitolan hoitolaitteen hankinta siirtyi vuoteen 2023.

SOSIAALI- JA TERVEYSLAUTAKUNTA

Tuloslaskelma (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero
Toimintatuotot			
Myyntituotot	56 558	52 165	4 393
Maksutuotot	53 257	48 765	4 492
Tuet ja avustukset	25 027	7 588	17 440
Vuokratuotot	92	104	-12
Muut toimintatuotot	2 395	1 332	1 063
Toimintatuotot yhteensä	137 329	109 955	27 375
Toimintakulut			
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot	-184 320	-193 345	9 025
Henkilösivukulut			
Eläkekulut	-42 796	-43 948	1 152
Muut henkilösivukulut	-6 899	-7 519	620
Palvelujen ostot	-682 665	-656 203	-26 462
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-24 547	-22 779	-1 768
Avustukset	-44 199	-37 869	-6 331
Vuokratulot	-35 044	-34 328	-716
Muut toimintakulut	-1 167	-490	-677
Toimintakulut yhteensä	-1 021 637	-996 481	-25 157
Toimintakate	-884 308	-886 526	2 218
Rahoitustuotot ja -kulut	53	0	53
Vuosikate	-884 255	-886 526	2 271
Poistot ja arvonalentumiset	-1 132	-1 575	443
Tilikauden tulos	-885 388	-888 101	2 714

Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	KV:n muutokset	Muut muutokset
Investointimenot	-1 144	-1 535	391	-1 535	0	0

SITOVAT ERÄT

Käyttötalous (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	KV:n muutokset	Muut muutokset
Sosiaali- ja terveyslautakunta (pl. erikseen sitovat erät)	-883 735	-885 858	2 124	-875 389	-10 469	0
Tampere Junior	-573	-668	94	-668	0	0

Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	KV:n muutokset	Muut muutokset
Sosiaali- ja terveyslautakunta, nettoinvestoinnit	-1 144	-1 535	391	-1 535	0	0

Ikäihmisten palvelut

Ikäihmisten palvelut sisältävät ennaltaehkäisevät palvelut (lähitorit, palveluliikenne sekä Kotitori), kotona asumista tukevien palvelujen kokonaisuuden sekä asumispalvelut (tehostettu palveluasuminen, palveluasuminen ja vanhainkoti). Kotona asumista tukevia palveluja ovat kotihoito tukipalveluineen, omaishoidon tuki yli 18-vuotiaille, päiväkeskustoiminta ja perhehoito. Asumispalveluihin ja kotihoitoon ohjaututaan asiakasohjausyksiköstä yksilöllisen palvelutarpeen arvioinnin kautta. Ikäihmisten palveluryhmän palveluja järjestetään Tampereella ja Orivedellä.

Ikäihmisten palveluryhmän palveluilla pyritään tukemaan monipuolisesti ikääntyvien elämää asuinympäristössään. Ennaltaehkäisevän työn sekä kotona asumista tukevilla palveluilla tuetaan asiakkaan toimintakykyä ja elämänhallintaa siten, että hän voi asua turvallisesti kotonaan. Ympäri vuorokautisen hoidon palvelut on tarkoitettu ikäihmisille, jotka eivät voi alentuneen toimintakykynsä takia asua omassa kodissaan kotihoidon tai muiden kotona asumista tukevien palvelujen turvin.

Palvelukokonaisuuden talous

Ikäihmisten palvelujen toimintakate toteutui 1,4 milj. euroa talousarviota heikompana.

Toimintatuotot toteutuivat 8,9 milj. euroa budjetoitua suurempina tukien ja avustusten sekä myynti- ja maksutuottojen toteumasta johtuen. Tukien ja avustusten 2,4 milj. euron ylitys aiheutui pääosin valtion maksamista koronakustannusten korvauksista. Myyntituottojen 1,1 milj. euron ylitykseen vaikutti kotikuntalain mukaan muilta kunnilta lasketut kotikuntakorvaukset sekä aiheutuneisiin kustannuksiin perustuva Oriveden yhteistoimintasuus. Maksutuotot toteutuivat 5,4 milj. euroa suunniteltua suurempina, koska asiakasmaksulain 1.7.2021 voimaantulleet muutokset eivät vähentäneet tehostetun palveluasumisen maksutuottoja aiemmin arvioidun mukaisesti. Lisäksi palvelujen volyymin kasvu nosti maksutuottojen kertymää.

Toimintakulut ylittivät talousarvion 10,3 milj. eurolla, mikä aiheutui pääosin palvelujen ostojen toteumasta. Palvelujen ostojen 16,5 milj. euron ylitykset aiheutuivat mm. tehostetun palveluasumisen ja palveluasumisen ostoista, kotikuntalain kotikuntakorvauksista, kotihoidon ostoista sekä työterveyshuollon kustannuksista. Henkilöstöväjettä jouduttiin korvaamaan merkittävässä määrin työvoiman vuokrauksella ja kotihoidon palvelujen ostoilla, jotka olivat yhteensä 9,4 milj. euroa budjetoitua suurempia. Kustannuksia nostivat

mm. asumispalvelupaikkojen tarpeen kasvu väestön ikääntyessä, koronapandemiasta johtuva hoitovelan purkautuminen ja yleinen kustannustason nousu. Vastaavasti henkilöstökulut toteutuivat 7,6 milj. euroa budjetoitua pieneminä. Avoimia vakansseja oli joulukuun lopussa 268 ja hakijoita vakansseihin oli vuoden aikana huonosti. Henkilöstökulujen alitus oli suhteellisen pieni verrattuna avoimien vakanssien määrään. Tätä selittävät budjetoimattomat palkat sekä budjetin tasapainottamiseksi tehdyt vuorolisäleikkaukset. Budjetoimattomia henkilöstökuluja ovat filippiiniläisten hoiva-avustajien palkat ja kotihoidon lähihoitajien määräraikainen palkankorotus. Lisäksi omaan toimintaan otetun Tammelan kotihoidon kustannukset ovat suuremmat kuin Kotitorin ostokotihoidossa. Avustukset ylittyivät 0,6 milj. euroa yksityisille palvelutuottajille maksettavien korona-avustusten vuoksi. Koneiden ja laitteiden vuokrien 0,6 milj. euron ylitykseen vaikuttaa lääkeautomaattien lisääntyminen ja autojen vuokrat. Lisäksi aineet, tarvikkeet ja tavarat -tiliryhmän budjetti ylittyi 0,2 milj. euroa lääke ja hoitotarvehankintojen vuoksi. Muiden toimintakulujen 0,2 milj. euron ylitys aiheutui luottotappioista.

Investoinnit toteutuivat hieman talousarviota pienempinä.

Toiminnan keskeiset muutokset

Lähtöriiden yhteistä ohjaus- ja neuvontamallia (Suuntima) pilotoitiin vuonna 2022. Lähtöriiden yhteinen käsikirja ja yhteiset Pegasoksen kirjaamisohjeet valmistuivat vuoden aikana. Yhteisöllisyyttä tukevan kevyemmän kampusmaisesta asumisen kehittäminen jatkui ja yhteisöllisen asumisen hankinnan valmistelu aloitettiin yhteistyössä Pirkanmaan muiden kuntien ja yhteistyötahojen kanssa.

Kotihoitoon ja ennaltaehkäiseviin palveluihin saatiin rekrytoitua fysio- ja toimintaterapeutteja sekä mielenterveys- ja päihdetyöhön erikoistuneita sairaanhoitajia suunnitellulla tavalla. Lähihoitajien rekrytointi kotihoitoon ja asumispalveluihin oli edelleen haasteellista. Lähihoitajien oppisopimuskoulutukset käynnistyivät. Koulutuksilla pyritään vastaamaan rekrytoinnin haasteisiin ja lisääntyneeseen vuokratyövoiman käyttöön.

Teknologian hyödyntämiseen panostaminen kasvatti kuvapuhelimien (32,3 %) ja lääkeautomaattien (26,3 %) asiakasmääriä. Kehitykseen ovat vaikuttaneet omalta osaltaan sekä koronapandemia että kotihoidon avoimet vakanssit, joiden vuoksi henkilöstön työpanos pyritään parhaalla mahdollisella tavalla kohdistamaan kotihoidon välittömään asiakastyöhön. Kotitorilta kaupungin tuottamisvastuulle siirtynyt Tammelan väestövastuualueen kotihoito aloitti kaupungin omana toimintana huhtikuussa 2022.

Ympäri vuorokautisissa ikäihmisten hoivayksiköissä vanhuspalvelulain mukainen vähimmäishenkilöstömitoitus nousi vuoden 2022 alusta 0,6:teen. Vähimmäishenkilöstömitoituksen turvaamiseksi perustettiin vuodelle 2022 ympärivuorokautiseen asumiseen 64 uutta toimea. Rekrytointihaasteiden vuoksi vain osa näistä on kyetty täyttämään. Korjaavana toimenpiteenä pilotoitiin kansainvälistä rekrytointia. Lisäksi kilpailutus kansainvälisestä rekrytoinnista on käynnissä Pirkanmaan hyvinvointialueen hankintana. Hankinnan valmistelua tehty Tampereen osajien toimesta. Kilpailutuksen kautta lisähenkilöstöä on saatavissa aikaisintaan tammikuussa 2023. Oppilaitosten ja TE-keskuksen kanssa tehtiin tiivistä yhteistyötä. Oppisopimuskoulutukset käynnistyivät ja niiden avulla pyritään saamaan asumispalveluihin uusia hoiva-avustajia ja lähihoitajia.

Ikäihmisten tehostetun palveluasumisen ja lyhytaikaisen ympärivuorokautisen hoidon puitehankinnan kilpailutus toteutettiin vuonna 2022. Kilpailutuksen myötä tuottajiksi saatiin 22 uutta yksikköä tai ryhmäkotiä. Hankinnan johdosta suurimmalla osalla Tampere-Orivesi yhteistoiminta-alueen tehostetun palveluasumisen palveluntuottajista on jatkossa samat sopimusehdot ja sama palvelukuvaus. Tehostetun palveluasumisen erityishoivan lisäpaikkoja haettiin osana tehostetun palveluasumisen puitehankintaa. Kilpailutuksessa saatiin 15 lisäpaikkaa. Orivedelle valmistui uusi 45-paikkainen tehostetun palveluasumisen yksikkö Orvokkikoti, jonka myötä luovutaan vanhainkotihoidosta.

Käyttötalous (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	KV:n muutokset	Muut muutokset
Toimintatuotot	60 689	51 803	8 885	52 169	0	-366
Toimintakulut	-238 332	-228 026	-10 305	-228 159	184	-51
Toimintakate	-177 643	-176 223	-1 420	-175 990	184	-416

Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	KV:n muutokset	Muut muutokset
Investointimenot	-422	-470	48	-470	0	0

Lasten, nuorten ja perheiden palvelut

Lasten, nuorten ja perheiden palveluihin sisältyvät äitiys- ja lastenneurolapalvelut hyvinvointineuvolan toimintamallilla järjestettyinä, koulu- ja opiskeluterveydenhuolto, sosiaalihuoltolain mukaiset perhepalvelut ja sosiaalityö, ehkäisyneuvolapalvelut, lasten ja nuorten poliklinikka, ehkäisevä päihdetyö, kasvatusta ja perheneuvonta, lastenpsykiatrisen arviointi ja avohoito, nuorisovastaanoton mielenterveys-, päihde- ja seksuaaliterveyspalvelut, puheterapiapalvelut, alle 21-vuotiaiden omaishoidon tuki, lastensuojelun avohuollon ja sijaishuollon palvelut sekä sosiaali- ja kriisipäivystys.

Palvelukokonaisuuden talous

Lasten, nuorten ja perheiden palvelujen toimintakate toteutui 2,8 milj. euroa talousarviota heikompana. Kaupungin-

valtuuston talousarviomuutoksissa palvelukokonaisuudelle kohdistettiin 2,1 milj. euron lisäys.

Toimintatuotot toteutuivat 1,2 milj. euroa talousarviota suurempina. Tuet ja avustukset ylittivät 0,4 milj. euroa valtion korona-avustuksista johtuen. Myyntituottojen toteuma oli 0,4 milj. euroa budjetoitua parempi, mikä johtui lastensuojelun mukaisesta ulkokuntalaskutuksesta ja perhetukikeskuksen myyntituloista. Muut toimintatulot toteutuivat 0,3 milj. euroa talousarviota suurempana johtuen lastensuojelun sijaishuollon perintätuloista.

Toimintakulut ylittivät talousarvion 4,0 milj. eurolla, mikä johtui pääosin palvelujen ostojen 4,4 milj. euron ylityksestä. Suurimmat ylitykset olivat lastensuojelun sijaishuollon ostopalveluissa, mikä johtui hoitovuorokausien kasvus-

ta ja asiakkaiden ohjautumisesta aiempaa enemmän vaativan erityistason yksiköihin. Lisäksi työvoiman vuokrauksen, työterveyshuollon, omaishoidon tuen sekä tulkkaus- ja työnohjauspalvelujen ostot ylittivät budjetoidun. Aineet, tarvikkeet ja tavarat -tiliryhmän talousarvio ylittyi 0,1 milj. euroa lääkehankintojen vuoksi ja avustukset ylittivät 0,1 milj. euroa ulkoisille palvelutuottajille maksetuista korona-avustuksista ja omaishoidontuen avustuksista johtuen. Vastaavasti henkilöstökulut toteutuivat 0,3 milj. euroa talousarviota pienempinä rekrytointihaasteista johtuen. Vuokratulot alittuivat 0,3 milj. euroa, koska kaikki suunnitellut tilamuutokset eivät toteutuneet.

Investoinnit toteutuivat hieman budjetoitua suurempina.

Toiminnan keskeiset muutokset

Keväällä käynnistettiin nuorten terapiatakuun toteuttamiseksi Nuorisovastaanoton walk in -palvelu, josta annetaan ilman ajanvarausta 13–17-vuotiaille asiakkaille lyhytterapeutista keskusteluhoitoa. Walk in -palvelu pystyy tarpeen mukaan tukemaan myös muihin Nuorisovastaanoton työryhmiin jonossa olevia asiakkaita. Vaikka nuorten mielenterveyspalvelujen kysyntä on lisääntynyt, toimintatapoja uudistamalla palveluun pääsyä on onnistuttu sujuvoittamaan ja oikea-aikaistamaan.

Lapsiperheiden sosiaalipalveluissa tehtyjen palvelutarpeen arviointien määrä on lisääntynyt. Määrän lisääntyminen yhdessä rekrytointivaikeuksien kanssa on johtanut ylityksiin lakisääteisissä käsittelyajoissa. Rekrytointivaikeuksista johtuen myöskään lastensuojelun lakisääteinen henkilöstömitoitus ei ole toteutunut, vaikka vakanssien määrä on ollut riittävä. Rekrytointien tueksi on käytetty erilaisia kannusteita.

Pirsote-hankkeen tuella on kehitetty Perhekeskustoiminnan kokonaisuutta mukaan lukien sähköinen perhekeskus. Systemistä työskentelyä on edistetty sekä Pirsote-hankkeessa että lastensuojelun monialaisessa kehittämishanke Monnissa.

Hyvinvointialueuudistusta on lasten, nuorten ja perheiden palveluissa valmisteltu tiiviissä yhteistyössä Pirkanmaan kuntien sekä Pirkanmaan hyvinvointialueen kanssa. Työskentelyn tavoitteena on ollut luoda turvallinen siirtymä sekä luoda edellytyksiä palvelujen yhdenvertaiselle saatavuudelle koko Pirkanmaan alueella.

Käyttötalous (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	KV:n muutokset	Muut muutokset
Toimintatuotot	10 894	9 731	1 163	8 819	0	912
Toimintakulut	-126 939	-122 982	-3 957	-120 685	-2 053	-243
Toimintakate	-116 045	-113 251	-2 794	-111 866	-2 053	669

Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	KV:n muutokset	Muut muutokset
Investointimenot	-176	-152	-24	-152	0	0

Vastaanottopalvelut

Vastaanottopalvelut toteuttavat väestön terveydentilan seuranta, sairauksien diagnostiikkaa, terveyden edistämistä ja sen osana terveysneuvontaa ja terveystarkastuksia sekä suun terveydenhuollon, avokuntoutuksen ja avosairaanhoidon palvelut. Kokonaisuuteen kuuluu perusterveydenhuollon alueellisen vastaanottotoiminnan ja suun terveydenhuollon lisäksi perusterveydenhuollon erityisvastaanottojen palveluja. Palveluilla edistetään terveyttä ja ennaltaehkäistään sairauksien syntymistä, tunnistetaan sairastumisriskissä olevat henkilöt varhain ja vastataan sairastuneiden hoidosta ja kuntoutuksesta.

Palvelukokonaisuuden talous

Vastaanottopalvelujen toimintakate toteutui 2,9 milj. euroa budjetoitua parempana. Valtion korona-avustukset ja koronapandemian kustannukset näkyvät toimintatuottojen ja kulujen ylityksinä.

Toimintatuotot toteutuivat 9,4 milj. euroa talousarviota suurempina, mikä johtui pääosin koronapandemian kustannuksiin saaduista valtionavustuksista. Tuet ja avustukset toteutuivat 9,6 milj. euroa talousarviota suurempina. Lisäksi myyntituotot ylittyivät 0,3 milj. euroa ja muut toimintatuotot 0,2 milj. euroa. Vastaavasti maksutuotot toteutuivat 0,7 milj. euroa budjetoitua pienempinä. Vastaanottotoiminnan maksutuottojen alitus aiheutui koronapandemiasta sekä terveysasemien toimintamallin muutoksesta. Toimintamallia on muutettu niin, että vastaanottojen määrä terveysasemilla on vähentynyt ja asiointia hoidetaan kasvavissa määrin puhelimitse ja sähköisesti, jolloin maksutuottoja kertyy vähemmän.

Toimintakulut ylittivät talousarvion 6,5 milj. eurolla, mikä johtui pääosin palvelujen ostoista. Palvelujen ostojen 6,1 milj. euron ylitykseen vaikutti koro-

natestauksen kustannukset sekä suun terveydenhuollon työvoimavajeen kattamisen vuoksi kasvaneet työvoiman vuokrauksen ja ostopalvelujen kustannukset. Lisäksi aineet, tarvikkeet ja varat ylittyivät 0,5 milj. euroa vastaanottotoiminnan hoitotarvikepalvelusta johtuen. Vuokrien 0,3 milj. euron ylitys aiheutui suun terveydenhuollon ict-laitteiden vuokrasta ja tilamuutoksista. Vastaavasti henkilöstökulut toteutuivat 0,3 milj. euroa talousarviota pienempinä suun terveydenhuollon rekryointihaasteista johtuen.

Investoinnit toteutuivat 0,1 milj. euroa talousarviota pienempinä, koska vastaanottotoiminnan koneiden ja laitteiden uusinnan investointi jäi toteutumatta. Etelä-Hervannan uuden hammashoitolan hoitolaitteen hankinnan toteutus viivästyi johtuen toimitusvaikeuksista.

Toiminnan keskeiset muutokset

Terveysasematoiminnan uutta mallia on kehitetty yhteistyössä henkilöstön kanssa Kaukajärven ja Lielahden terveysasemilla. Kehitystyöstä syntyneitä käytäntöjä ja ohjeita on jaettu laajemmin myös muiden terveysasemien käyttöön. Hanketyöntekijät ovat jalkautuneet kaikille terveysasemille käytännön työn tueksi. Lisäksi toimintaa on yhteiskehitetty Mehiläisen ostopalveluterveysasemien kanssa. Lähijohtamista on vahvistettu palvelujen laadun ja saatavuuden parantamiseksi. Yhteisissä tapaamisissa on käsitelty muun muassa työn priorisointia ja työhyvinvoinnin tukemista. Terveysasema- ja kuntoutuspalvelut siirtyivät kokonaan takaisinsoit-topalvelun piiriin kesän aikana.

Suuhygienistien ja hammaslääkäreiden työnjakoa on kehitetty niin aikuisten kuin lasten suun terveystarkastusten osalta. Suuhygienistitoiminnassa ja hammasneuvolassa on otettu käyttöön videovastaanottopalvelu. Huolitiimin toiminnasta on saatu hyviä kokemuksia anestesiahoitojärjestämisessä ja maahanmuuttajataustaisten lapsiperheiden palvelemisessa ja tavoittamisessa. Palveluryhmä on osallistunut suuhygienistikoulutuksen järjestämisen sekä hammashoitajien muuntokoulutuksen valmisteluun. Suun terveydenhuollon professuuriin valittiin vastaanottopalvelujen ylihammaslääkäri. Suun terveydenhuollon tiedolla johtamisen näkyä otettiin johdon käyttöön kesäkuussa. Erikoishoidon yksikön toimenpidesali siirtyi alkuvuodesta Coxasta FinnMedi 1:een.

Mielenterveys- ja päihdetoiminnan resursseja on vahvistettu. Kaukajärvelle perustettiin oma mielenterveystiimi elokuussa. Mielenterveyden ryhmähoidot ovat käynnistyneet, ja ne on vakiinnutettu osaksi säännöllistä toimintaa. Terveysasemien ammattilaisille on järjestetty koulutuksia päihde- ja mielenterveysasiakkaiden hoidosta. Suoraohjaus päihdehoidon avopalveluihin ja lyhytpsykoterapian palvelusetelin käyttö ovat lisääntyneet selvästi vuoteen 2021 nähden.

Useat äkilliset poissaolot ja henkilökunnan vaihtuvuus ovat vaikeuttaneet palvelujen järjestämistä erityisesti terveysasematoiminnassa. Myös koronan torjuntaan ja koronalta suojautumiseen liittyvät toimet ovat vaatineet resurssia muulta toiminnalta. Henkilöstö on ollut kuormittunutta koko palveluryhmässä. Vuoden aikana työhyvinvointia on tuettu, työn pitovoimatekijöitä vahvistettu ja rekrytointia tehty jatkuvasti.

Käyttötalous (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu		Ero	Alkuper. TA 2022	KV:n muutokset	Muut muutokset
		TA 2022	Ero				
Toimintatuotot	27 933	18 534	9 400	18 306	0	227	
Toimintakulut	-106 899	-100 428	-6 472	-100 501	202	-128	
Toimintakate	-78 966	-81 894	2 928	-82 195	202	99	
Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu		Ero	Alkuper. TA 2022	KV:n muutokset	Muut muutokset
		TA 2022	Ero				
Investointimenot	-422	-569	147	-569	0	0	

Psykososiaalisen tuen palvelut

Psykososiaalisen tuen palvelukokonaisuuteen kuuluvat aikuissosiaalityön palvelut, päihde- ja maahanmuuttajapalvelut, mielenterveys- ja päihdepalvelujen ostopalvelut sekä vammais- ja kehitysvammaisten palvelut sekä näiden ostopalvelut. Palveluista 80 % tuotetaan ostopalveluina. Mielenterveyspalvelut on integroitu PSHP:n tuottamiin palveluihin. Psykososiaalisen tuen palvelut vastaavat haavoittuvimmassa asemassa ja syrjäytymisvaarassa olevien kuntalaisten palvelutarpeisiin. Työskentelyn keskiössä on asiakkaiden toimintakyvyn ja elämänhallinnan ylläpitäminen ja vahvistaminen.

Palvelukokonaisuuden talous

Psykososiaalisen tuen palvelujen toimintakate toteutui 4,6 milj. euroa budjetoitua heikompana. Kaupunginvaltuuston talousarviomuutoksissa palvelukokonaisuudelle kohdistettiin 8,7 milj. euron lisäykset.

Toimintatuotot ylittivät talousarvion 3,6 milj. eurolla, mikä johtui pääosin myyntituottojen ja korona-avustusten toteumasta. Myyntituottojen 2,1 milj. euron ylitystä selittävät kotikuntalain mukaan muilta kunnilta laskutetut vammaispalvelujen kotikuntakorva-

ukset, kehitysvammaisten palvelujen ateria- ja ylläpitomaksut, aiheutuneisiin kustannuksiin perustuva Oriveden yhteistoimintaosuus ja ukrainalaisten hätämajoituksen kustannuksiin saadut korvaukset. Tuet ja avustukset ylittyivät 1,0 milj. euroa valtion korona-avustuksesta johtuen. Lisäksi maksutuotot ylittyivät 0,2 milj. euroa mielenterveyspalvelujen asumispalvelujen asiakasmaksuista johtuen ja muut toimintatuotot 0,3 milj. euroa pääasiassa asumisneuvonnan tuloista ja aikuissosiaalityön budjetoimattomasta hankkeesta johtuen.

Toimintakulut toteutuivat 8,2 milj. euroa talousarviota suurempina, mikä johtui pääosin palvelujen ostoista, avustuksista ja tarvikkehankinnoista. Palvelujen ostot ylittivät talousarvion 4,4 milj. eurolla. Vammaispalveluissa suurimmat ylitykset aiheutuvat mm. palveluasuminen omaan kotiin -tuotteen hintojen merkittävästä korotuksesta, palvelusetelien käytön lisääntymisestä, vammaisten asumispalvelujen uuden yksikön avaamisesta ja jonojen purkamisesta sekä kehitysvammaisten asumispalvelujen hintojen noususta. Päihde- ja mielenterveyspalvelujen ostojen ylitykset aiheutuvat pääosin tehostetun palveluasumisen ja

huumekuntoutuksen kustannuksista. Avustukset toteutuivat 2,6 milj. euroa budjetoitua suurempina johtuen henkilökohtaisen avun työnantajamallin kustannuksista, vammaispalvelulain mukaisista kuljetuksista, toimeentulotuesta sekä ulkoisille palveluntuottajille korvatuista koronakustannuksista. Aineet, tarvikkeet ja tavarat -tiliryhmä toteutui 1,1 milj. euroa talousarviota suurempana johtuen pääosin huume-kuntoutuksen lääkkeistä. Lisäksi henkilöstökulut ylittyivät 0,2 milj. euroa, mikä aiheutui vammaispalvelujen kaksoispalkkauksesta. Vuokratulujen 0,2 milj. euron ylitys aiheutui omaan tuotantoon otetun Hannun Linnan vuokrista ja ukrainalaisten vastaanottamiseksi käyttöön otetuista hätämajoituksen uusista tiloista.

Investoinnit toteutuivat 0,1 milj. euroa talousarviota pienempinä johtuen vaikeavammaisten hisseistä ja nostolaitteista, joiden hankinta siirtyi Pirkanmaan apuvälinekeskukselle 1.1.2022 alkaen.

Toiminnan keskeiset muutokset

Kehitysvammaisten asumispalveluiden uusi hankintasopimus astui voimaan 1.1.2022 ja kehitysvammaisten työ- ja päivätoiminnan uusi sopimus 1.4.2022. Vaikeavammaisten kotihoito, avustaja- ja saattajapalvelu ja erityistä tukea tarvitsevien lasten kotihoitopalvelu siirtyivät Kotitorin alle vuoden alusta. Uusilla kilpailutuksilla ja Kotitori-sopimuksella oli selviä vaikutuksia palveluiden hintoihin, jotka nousivat merkittävästi. Kotitori-sopimuksen irtisanomisen jälkeen vammaispalveluissa neuvoteltiin määräaikaiset sopimukset vaikeavammaisten kotihoidon palveluntuottajien kanssa ja alettiin valmistella uutta kilpailutusta. Lasten tilapäishoidon yksikön toiminta kaupungin omana toimintana alkoi maalikuussa vastaten omaishoidon tarpeeseen.

Pirkanmaan kuntien yhteisen omais- ja perhehoidon sekä henkilökohtaisen avun keskuksen toiminta laajeni vuonna 2022 omaishoidon tuen palveluun. Pirkanmaan kunnista Kuhmoinen, Lempäälä, Tampere-Orivesi ja Valkeakoski pilotoivat hyvinvointialueelle siirtymistä yhteistyössä Pirkanmaan omaishoidon tuen yksikön kanssa.

Päihde- ja mielenterveyspalveluissa syksyllä 2021 kilpailutetun tuettu asuminen tukiasunnossa -palvelun sopimukset tulivat voimaan 1.2.2022. Hankinnassa päihteet sallivaan asumiseen ei saatu tarjousia asiakasryhmän tarpeiden ja hankinnan tavoitteiden mukaisesti. Vuoden 2022 aikana tuettu asuminen tukiasunnossa -palveluissa otettiin käyttöön GAS-menetelmä asiakkaiden kuntoutuksen tavoitteiden laatumiseen ja arviointiin. Myös kotiin vietävän tuetun asumisen palveluntuottajat koulutettiin GAS-menetelmän käyttöön, sillä 1.8.2021 voimaan tulleiden sopimusten mukaisesti menetelmän käyttöönotto on sopimuskauden aikaisen kehittämistyön asiakokonaisuutena. Vuohenojan palvelutalon hankinta jouduttiin kilpailuttamaan uudestaan nykyisen palveluntuottajan irtisanottua sopimuksen. Avohuumehoidon palvelukokonaisuus kilpailutettiin vuoden 2022 aikana, sopimukset tulevat voimaan 1.3.2023.

Päihde- ja maahanmuuttajapalveluissa 1.5.2022 alkaen omaan tuotantoon liikkeenluovutuksella otettu tukiasumisyksikkö Jussi-koti. Päivätoimintakeskus Päheen toimintaa kehitetty ja luotu Päheen yhteistyöverkosto sekä kotiin annettavaa tukityötä on kehitetty. Selviämis- ja katkaisuhuoltoasemalla otettu käyttöön terveysasemille suunnattu päihdepalvelujen avohoidon suoraohjausmalli.

Vastaanottokeskuksen toimintaa on mukautettu vastaamaan Ukrainan sodan johdosta syntyneitä laajamittaista maahanmuuttoa. Vastaanottokeskuksen paikkamäärä lisääntyi 1.7.2022 alkaen 350 paikkaan ja hätämajoituskapasiteettiä nostettu 15.6 asti 100 paikkaa ja 1.7.2022 alkaen se vahvistettiin 50 paikkaan.

Aikuissosiaalityössä on toteutettu toimintamallin uudistusta. Aikuissosiaalityön sosiaalityöntekijöitä ja -ohjaajia työskentelee sote-keskuksissa, joissa matalan kynnyksen palvelujen kehittämisen sekä uusien asiakkaiden palvelutarpeen arviointien lisäksi luodaan moniammatillista yhteistyötä terveyspalvelujen kanssa. Kehitetään yhteisösosiaalityötä ja etsivää työtä sosiaalityön palvelujen saatavuuden vahvistamiseksi. Aikuissosiaalityössä aloitti toimintansa myös Liikkuvan sosiaalityön tiimi. Asukas ensin -hankkeessa on vuoden 2022 aikana kehitetty asumisneuvontaan liittyen kunnan ja hyvinvointialueen välistä yhdyspintaa.

Asunnottomien määrä kokonaisuudessaan oli 307 (kasvu 48 henkilöä vrt. 2021). Pitkäaikaisasunnottomien määrä oli 48 (väheni 19 henkilöä). Asunnottomuus kasvoi erityisesti alle 25-vuotiailla ja maahanmuuttajilla.

Käyttötalous (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	KV:n muutokset	Muut muutokset
Toimintatuotot	27 438	23 851	3 587	21 047	0	2 804
Toimintakulut	-160 028	-151 815	-8 213	-140 900	-8 724	-2 190
Toimintakate	-132 590	-127 964	-4 626	-119 853	-8 724	613

Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	KV:n muutokset	Muut muutokset
Investointimenot	-66	-187	121	-187	0	0

Sairaalapalvelut

Palvelukokonaisuus sisältää sairaalahoidon ja -kuntoutuksen, poliklinikka-toiminnan ja saattohoidon palveluja sekä kotiin annettavia palveluja kuten mobiilihoitajat ja kotiutustiimi. Erikoissairaanhoidon palvelut, päivystystoiminta (Acuta) ja ensihoito hankitaan pääosin Pirkanmaan sairaanhoitopiiriltä (PSHP). Lisäksi käytössä on erikoissairaanhoidon palveluseteleitä ja valinnanvapauden puitteissa asiakkaat voivat myös itse valita haluamansa julkisen erikoissairaanhoidon palveluntuottajan. Sairaala- ja kuntoutuspalveluja tuotetaan sekä kaupungin omana toimintana että hankitaan ostopalveluina.

Palvelukokonaisuuden talous

Sairaalapalvelujen toimintakate toteutui 8,1 milj. euroa budjetoitua parempana.

Toimintatuotot ylittivät talousarvion 4,3 milj. eurolla, mikä johtui pääosin valtiolta saaduista korona-avustuksista. Tuet ja avustukset toteutuivat 4,3 milj. euroa talousarviota suurempina valtion korona-avustuksista johtuen. Korona-avustukset kattoivat vain noin 33 % aiheutuneista koronakustannuksista. Korvausta maksettiin vain niiden hoitopäivien osalta, joissa covid-19 oli ensisijaisena hoidon syynä Terveystieteiden tutkimuskeskuksen (THL) käyttä-

missä tilastoissa. Lisäksi sairaalahoidon korona-avustuksen yksikkökorvauksen taso aleni merkittävästi edellisvuoteen verrattuna. Myyntituotot toteutuivat 0,5 milj. euroa talousarviota suurempina Oriveden toteutuneisiin kustannuksiin perustuvan yhteistoimintatulon vaikutuksesta. Vastaavasti maksutuotot toteutuivat 0,5 milj. euroa budjetoitua pienempinä, mikä aiheutui hoitovuorokausien ja käyntien vähenemisestä.

Toimintakulut toteutuivat 3,8 milj. euroa budjetoitua pienempinä, mikä aiheutui henkilöstökulujen ja palvelujen ostojen toteumasta. Henkilöstökulut toteutuivat 2,7 milj. euroa talousarviota pienempinä kuntoutuksen avoimista vakansseista johtuen. Henkilöstövajetta on jouduttu korvaamaan työvoiman vuokrauksella. Palvelujen ostot alittivat talousarvion yhteensä 4,3 milj. eurolla. Pirkanmaan sairaanhoitopiiriltä (PSHP) hankittavan erikoissairaanhoidon ja ensihoidon kokonaisuus alitti talousarvion 5,5 milj. eurolla. PSHP:n erikoissairaanhoidon palvelutilauksen toteuma ennen kalliin hoidon tasausta aleni 0,6 milj. euroa (0,2 %) edellisvuoteen verrattuna. Avohoitokontaktien määrä vähentyi 8,1 % ja vuodeosastohoitovuorokausien määrä vähentyi 1,0 %. Koronapandemia ja työvoimavaje sekä hoitajien työtaistelu ja hoitoket-

jujen haasteet vaikuttivat laskutuksen ja suorittemäärien kehitykseen, sillä kiireetön hoito ei toteutunut suunnitellusti ja toisaalta PSHP:ssa on ollut edelleen potilaita hoidossa koronan vuoksi. Hoitajien työtaistelun vuoksi PSHP:n toiminta oli supistettua huhtikuussa. Lisäksi Tammenlehväkeskuksen ostot toteutuivat budjetoitua pienempinä. Vastaavasti vuokratyövoiman ostot, muut erikoissairaanhoidon ostopalvelut, työterveyshuollon kustannukset sekä puhtaanapito ja pesulapalvelujen ostot ylittivät budjetin. Avustukset toteutuivat 3,2 milj. euroa talousarviota suurempina, mikä aiheutui pääosin PSHP:n alijäämän kattamisesta. Hyvinvointialueelle siirryttäessä PSHP:llä oli kertynyttä alijäämää yhteensä 8,2 milj. euroa, josta Tampereen kaupungin osuus oli 3,1 milj. euroa. Lisäksi muut toimintakulut ylittyivät 0,1 milj. euroa johtuen luottotappiosta.

Investoinnit toteutuivat 0,1 milj. euroa talousarviota pienempinä, koska osa hankinnoista korvattiin leasing -mallilla ja osa investoinneista oli arvioitua pienempiä.

Toiminnan keskeiset muutokset

Henkilöstötilanne heikkeni selvästi vuoden 2022 aikana. Kaikkia avoinna olevia vakansseja ei saatu täytettyä ja sijaisten saamisessa lyhyt- ja pitkäaikaisiin sijaisuuksiin oli vaikeuksia. Palveluryhmän oman henkilöstön osalta jäi toteutumatta noin 50 henkilötyövuotta suunniteltuun verrattuna ja vakanssien täyttöaste putosi alle 90 %:n. Tämä näkyi vuokratyövoiman käytön selvänä kasvuna. Henkilöstötilanteen vuoksi mm. vuodeosastojen paikkamääriä jouduttiin tilapäisesti sopeuttamaan käytettävissä olevan henkilöstön määrän mukaan tarvittavan henkilöstömitoituksen ja potilasturvallisuuden varmistamiseksi.

Erikoissairaanhoidon tilaus PSHP:lta toteutui selvästi budjetoitua pienempänä ja vuoden 2022 PSHP-laskutus jäi alle vuoden 2021 toteutuneen laskutuksen. Laskutuksen pienentymiseen vaikuttivat kevään hoitajalakko, PSHP:n huonontunut henkilöstötilanne sekä korona. Toteutuneiden hoitajaksojen ja -vuorokausien sekä Acuta-käyntien määrät vähentyivät vuoteen 2021 verrattuna. Sen sijaan erikoissairaanhoidossa jatkohoitoa odottaneiden potilaiden jonotuspäivien lukumäärä kasvoi selvästi edelliseen vuoteen verrattuna.

Vuodelle 2022 laadittiin sairaalapalveluiden KPI-mittaristo, missä asetettiin tavoitteiksi asiakas- ja työntekijäkokemuksen parantaminen, hoidon laadun kehittäminen (HAIPRO), sairauspoissaolojen vähentäminen, geriatrisen poliklinikan jonotilanteen parantaminen ja vuodeosastojen hoitajaksojen pituuden lyhentäminen. Vuoteen 2021 verrattuna onnistuttiin asiakas- ja työntekijäkokemuksen parantamisessa, hoitajaksojen pituuden lyhentämisessä, geriatrisen poliklinikan jonotilanteen parantamisessa sekä hoidon laadun kehittämisessä HAIPRO-haittailmoitusten lukumäärän kasvaessa ja läheltä piti tilanteisiin liittyvien ilmoitusten osuuden kasvaessa. Sairauslomat kuitenkin lisääntyivät vuoteen 2021 verrattuna.

Käyttötalous (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	KV:n muutokset	Muut muutokset
Toimintatuotot	10 375	6 035	4 340	5 878	0	158
Toimintakulut	-389 439	-393 230	3 791	-392 030	-77	-1 123
Toimintakate	-379 064	-387 195	8 130	-386 153	-77	-965

Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	KV:n muutokset	Muut muutokset
Investointimenot	-58	-157	99	-157	0	0

ELINVOIMA- JA OSAAMISLAUTAKUNTA

Elinvoima- ja osaamislautakunnan palvelujen tavoitteena on edistää Tampereen alueen elinvoimaisuutta, kilpailukykyä, työllisyyttä ja osaamista sekä kaupungin kansainvälistä tunnettuutta ja vetovoimaisuutta.

Elinvoima- ja osaamislautakunnan tehtävänä on järjestää osaamisen ja elinkeinojen edistämisen palvelut. Näitä palveluja ovat toisen asteen koulutus ja osaamisen, elinkeinojen ja työllisyyden edistäminen. Lisäksi lautakunnan tehtävänä oli vuoden 2022 loppuun saakka järjestää kuntouttava työtoiminta lukuun ottamatta lukuun ottamatta sosiaali- ja terveyslautakunnalle kuuluvia tehtäviä. Elinvoima- ja osaamislautakunta toimii ammatillisen koulutuksen yhteistoiminta-alueen yhteislautakuntana.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Työllisyyden edistämisen kuntakokeilut jatkuivat vuonna 2022. Niiden kautta edetään vuoden 2025 TE-palvelu-uudistukseen ja kotoutumisen kokonaisuudistukseen. Työllisyyttä ja osaavan työvoiman saatavuutta on turvattu ekosysteemipohjaisen palvelurakenteen toiminnalla ja sen kehittämällä. Ekosysteemisopimuksen hankkeita on toteutettu osana Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 -ohjelmaa. Toukuussa 2022 astui voimaan lakisääteinen työvoimapalvelumalli. Työllisyys- ja kasvupalveluissa valmistauduttiin myös hyvinvointialueudistukseen. Kansainvälisen osaamisen palvelut valmistautuivat vastaanottamaan sote-palveluista siirtyvät pakolaisten kotoutumisen edistämisen palvelut ja vastaanottokeskustoiminnan.

Lukiokoulutuksen opiskelijamäärät kasvoivat oppivelvollisuuden laajentu-

misen myötä. Lukioiden aloituspaikkoja lisättiin vuonna 2022, mutta lisäksi opiskelijamäärän kokonaiskasvuun vaikuttivat aiemmat aloituspaikkamäärien lisäykset sekä opiskeluaikojen pidentyminen. Opiskelijahuoltopalveluihin osoitettiin lisäresurssia valtakunnallisesti tiedostetun lisäystarpeen seurauksena. Resurssilisäyksiin saatiin myös valtionavustusta. Syksyllä 2021 käyttöön otetun verkkotarjottimen kehittäminen jatkui ja kurssitarjontaa lisättiin. Lukioiden palveluverkkoselvitys käynnistettiin.

Tredun toimintaan ja talouteen vaikuttivat uuden oppivelvollisuuslain mukainen hakeutumismallisuus, TUVA-koulutuksen käynnistyminen sekä jatkuva haku. TUVA-koulutuksessa yhdistetään perusopetuksen lisäopetus, lukiokoulutukseen valmistava koulutus ja ammatilliseen koulutukseen valmistava koulutus (VALMA) yhtenäiseksi nivelvaiheen koulutuskokonaisuudeksi. Jatkuvan haun kehittäminen eteni uuden hakumenettelyn pilotoinnilla. Opiskeluhoollon ja opiskeluterveydenhuollon resurssien siirtämistä hyvinvointialueelle valmisteltiin. Opetus Nokian uudella SILTA-kampuksella käynnistyi syyslukukauden 2022 alussa.

Elämystalouden kehitysohjelma käynnistyi painopisteinään osaaminen, liiketoimintakehitys ja tapahtumakaupungin palvelut. Operaatio Pirkanmaa integroitiin osaksi kehitysohjelman kokonaisuutta. AV-alan panostuksia jatkettiin kehittämällä Tohlopin uutta studiokokonaisuutta. Digitaalinen tapahtumakaupunkihanke vei eteenpäin tapahtumajärjestäjien ja -kävijöiden digitaalisia palveluita. Korkeakoulu yhteistyön kumppanuussopimuksen jatko hyväksyttiin vuosille 2022–2024. Kumppanuudessa painot-

tui erityisesti opiskelijaystävällisyyden edistäminen, yhteisen tutkimustoiminnan ja TKI-painopisteiden mallinnus sekä kansainvälisten opiskelijoiden vetovoiman ja kotoutumisen edistäminen. Edunvalvonnassa keskityttiin tulevan hallitusohjelmakauden hallitustavoitteiden laatimiseen ja tavoitteiden toimeenpanoon aktiivisella edunvalvontatyöllä.

Elinkeinopalveluissa jatkettiin startup-ekosysteemin ja yrityspalveluiden kehittämistä mm. digitaalisten alustojen ja koulutuksen avulla yhteistyössä työllisyys- ja kasvupalveluiden kanssa. Ylimmän johdon yritysvierailuohjelma jatkui koronarajoitusten päätyttyä. Lentoliikenteen pitkäjänteinen kehitystyö konkretisoitui, kun airBaltic perusti Tampere-Pirkkalaan ensimmäisen Baltian maiden ulkopuolisen kotikentän ja avasi useita suoria yhteyksiä Eurooppaan. Älykaupunki kaupunkilaisille -kehitysohjelmassa käynnistettiin viisi lippulaivaa, joiden toimenpiteillä Tampereesta kehitetään kansainvälistä edelläkävijäkaupunkia datan ja tekoälyn hyödyntämisessä asukkaiden ja yritysten parhaaksi.

Viiden tähden keskustan kehitysohjelmassa Tampereen kansi ja areena -hanke valmistui, ja Viinikanlahden alueen hankekehitys eteni suunnittelukilpailun pohjalta. Hiedanrannan kehitysohjelman ja raitiotien 2-vaiheen kannalta merkittävän Näsisaaren vesistöäyhtötyöt valmistuivat loppuvuodesta 2022. Täyttöalue siirtyi vuodenvaihteessa raitiotieallianssin työmaa-alueeksi ja raitiotien rakentaminen Näsisaaren kautta Lentävänniemeen on käynnissä.

Lautakunnalle asetettujen toiminnan tavoitteiden toteuma

Elinvoima- ja osaamislautakunnalle asetettiin vuoden 2022 talousarviossa 16 sitovaa toiminnan tavoitetta. Vuoden lopun tilanteessa tavoitteista kuusi toteutui ja neljä toteutui osittain. Tavoitteista viisi jäi toteutumatta ja yhden tavoitteen toteutumista ei voida arvioida.

Keskeiset poikkeamat toteumissa liittyvät oppivelvollisuuden piiriin kuuluvien ammattilaisien, vailla ammatillista tutkintoa olevien perustutkinto-opiskelijoiden negatiivisiin eroamisiin, startup-yritysten määrään, mielikuvaan Tampereen onnistuneisuudesta innovaatioiden tuke-

misessa, ammatillisista koulutuksista valmistuneiden määrään sekä työntekijäkokemuksen parantumiseen. Tavoitteiden eteneminen on kuvattu tarkemmin alla olevassa taulukossa.

Nro	Toiminnan tavoite 2022	Tavoitteen toteuma (tammi-joulukuu 2022)	
3	Oppivelvollisuuden piiriin kuuluvien ammattilaisien, vailla ammatillista tutkintoa olevien perustutkinto-opiskelijoiden, negatiiviset eroamiset ovat vähentyneet edelliseen vuoteen verrattuna	Koska oppivelvollisuuden laajentuminen tuli voimaan vasta 08/2021, tarkastellaan tässä kaikkia yli 18-vuotiaita vailla ammatillista tutkintoa olevia perustutkinto-opiskelijoita, joista negatiivisen syyn vuoksi eronneiden määrä oli 595 (noin 9,1 %) vuonna 2022 ja 591 eronnutta (noin 8,9 %) vuonna 2021. Huom. tieto opiskelijoiden pohjakoulutuksesta ei ole kattavasti tallennettu Tredun järjestelmään ja eronneissa on mukana kaikki sellaisetkin opiskelijat, joiden pohjakoulutuksesta ei ole tietoa. Tavoite ei toteutunut.	-
12	Laajan työttömyysasteen kehitys on nuorten ja ulkomaalaisten osalta kuuden suurimman kaupungin keskiarvon tasolla	Nuorten työllisyystilanteen myönteinen kehitys Tampereella jatkui. Verrattuna vuoden takaiseen tilanteeseen nuorten laaja työttömyysaste laski Tampereella 1,7 prosenttiyksikköä. Viidessä muussa suuressa kaupungissa lasku oli keskimäärin 1,3 prosenttiyksikköä. Ulkomaalaisten laaja työttömyysaste kasvoi vuoden takaiseen verrattuna Tampereella 2,8 prosenttiyksikköä. Ulkomaalaisten laajan työttömyysasteen kasvua selittää osittain tilapäistä suojelua saavien ukrainalaisten työnhakija-asiakkaiden tulo ja lisääntynyt määrä TE-toimistoissa. Muissa kuutoskaupungeissa ulkomaalaisten laaja työttömyysaste väheni keskimäärin 0,1 prosenttiyksikköä. Ulkomaalaisten laaja työttömyysaste on pääkaupunkiseudulla selvästi matalampi kuin muissa kuutoskaupungeissa. Tavoite toteutui osittain.	+/-
13	Työllistymistä edistävän palvelun perusteella työmarkkinatukea saa Tampereella keskimäärin vähintään 4900 henkilöä kuukaudessa	Työttömien työnhakijoiden määrä on Pirkanmaalla laskenut merkittävästi siitä, kun tavoitetaso on asetettu. Suhteessa laskeneeseen työttömyyteen asetettu tavoite ei ole realistinen saavuttaa. Kela maksoi tammi-joulukuussa 2022 työmarkkinatukea aktiivitoimenpiteen ajalta keskimäärin 3951 asiakkaalle. Työvoiman hyvän kysynnän ansiosta asiakkaita on ohjattu ensisijaisesti työhön ja vasta toissijaisesti työllistymistä edistäviin palveluihin. Työllisyyskokeilun aktiivointiaste on noussut 5,1 prosenttiyksikköä vuoden takaiseen ollen joulukuun lopussa 39,7 %. Aktiivointiaste on korkea suhteessa muihin suuriin kaupunkeihin. Työllisyyskokeilun työttömien asiakkaiden määrä on laskenut joulukuusta 2021 7,4 prosentilla (-724 asiakasta). Lisäksi joulukuun lopulla 2021 oli 329 lomautettua kokeilun asiakasta, kun niitä nyt on 258. Kaupungin työmarkkinatuen kuntaosuusmaksu on alentunut vuoden 2021 tasosta 4,7 milj. euroa. Tavoitteen toteutumista ei voida arvioida.	?
18	Kävijämäärät keskeisissä kohteissa ovat palautuneet vuoden 2019 tasolle	Museot ylsivät alkuvuoden koronasuluista huolimatta lähes kaikkien aikojen ennätykseen. Vuoden 2019 kävijämäärä (203 000) ylittyi ja oli 228 000. Tampere Filharmonia keräsi raportointivuonna noin 78 000 kuulijaa. Vertailuvuonna (2019) 102 000. Kirjastossa vieraili 2019 yli 2,8 milj. asiakasta. Asiointitapojen ja tapahtumien koronasulkujen vuoksi kävijämäärä jäi 2,1 milj. asiakkaaseen. Särkänniemen koko vuoden kävijämäärä oli n. 562 000, joka jäi vielä vuoden 2019 luvusta, 681 000. Teattereiden ja festivaalien tilastot eivät ole vielä valmistuneet, mutta ennakkotietojen mukaan kävijämäärä on toteutunut 80-100 % vuoteen 2019 verrattuna. Tavoite toteutui osittain.	+/-
19	Suurtapahtumien ja kongressien määrä on palautunut vuoden 2019 tasolle	Vuonna 2022 suurtahtumatyöryhmässä käsiteltävien ja toteutuneiden suurtahtumien määrä (13 kpl) on palautunut vuoden 2019 tasolle (12 kpl). Kansainvälisten kongressien määrä vuonna 2022 (n. 37 kpl) oli noin puolet vuoden 2019 määrästä (78 kpl). Vuoteen 2021 (16 kpl) verrattuna määrä on kaksinkertaistunut, ja vuoden 2019 tasolle odotetaan palaututtavan vuonna 2024. Tavoite toteutui osittain.	+/-
21	Alueen startup-yritysten määrä on kasvanut 5 % edelliseen vuoteen verrattuna	Startup-yritysten määrä laski 7 % ollen 2022 190 kpl (2021: 205 kpl). Tampereella näkyy globaali muutos, missä on pudotusta maittain tyypillisesti 10-30 %. Pudotuksen syynä on todennäköisesti korkea työllisyysaste ja työvoimapula. Tavoite ei toteutunut.	-
22	Mielikuva Tampereen onnistumisesta innovaatioiden tukemisesta on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna	Taloustutkimuksen mukaan mielikuvapisteet Tampereen innovaatioiden tukemisesta ovat hieman heikentyneet, ollen vuoden 2022 lopussa 7,46 (2021: 7,58). Kaupungeista Tampere oli kohonnut sijalle 2 (2021: 3). Tavoite ei toteutunut.	-

28	Tutkijoiden ja erityisasi- antuntijoiden ensimmäis- ten oleskelulupien määrä on kasvanut edelliseen vuoteen verrattuna	Tutkijoiden ja erityisasiantuntijoiden ensimmäisten oleskelulupien määrä kasvoi 23,5 % vuoteen 2021 verrattuna. Vuonna 2021 hakemuksia oli 366 ja vuonna 2022 yhteensä 452. Tavoite toteutui.	+
29	Työllisyyskokeilun aikana työllistyneiden kokonais- määrä on kasvanut edelli- seen vuoteen verrattuna	Vuonna 2021 tammi-helmikuussa työllisyyskokeilu ei ollut vielä alkanut, joten vertailuarvoja ei kyseiselle ajalle ole saatavissa. Keskiarvolla laskien kokeilun aikana vuonna 2021 työllistyi 754 asiakasta kuukaudessa Ura-järjestelmästä saatavien tietojen perusteella. Tammi-helmikuussa 2022 työllistymisiä kirjattiin 1532 eli melko tarkkaan vuoden 2021 keskiarvon mukaisesti. Maalis-joulukuun työllistymisiä kirjattiin vuonna 2021 yhteensä 7542 ja vuonna 2022 7755. Huomioiden työttömyyden jäljellä oleva rakenne voidaan tulosta pitää hyvänä. Huomioitava on, että työttömien asiakkaiden määrä kokeilussa on vähentynyt joulukuusta 2021 7,4 prosentilla (-724 asiakasta). Tavoite toteutui.	+
30	Ammatillisista perustut- kinnoista on valmistunut vähintään 2700 opiske- lijaa	Tredusta valmistui perustutkinnoista 2279 opiskelijaa. Tavoite sisältää vain suoritettut perus-, ammatti- ja erikoisammattitutkinnot, ei suoritettuja tutkinnon osia. Tavoite oli kunnianhimoinen, pohjautuen vuoden 2018 tilanteeseen, jolloin suorituksia oli paljon. Korona-ajalla ja poikkeusoloilla on ollut vaikutusta tulokseen tukitoimista huolimatta. Tavoite ei toteutunut.	-
32	Kansainvälistä saavutet- tavuutta vahvistetaan Tampere-Pirkkalan lento- yhteyksien kasvulla	Keväällä 2022 on avattu Tampere-Pirkkalan lentokentältä 7 uutta yhteyttä Eurooppaan (Air Baltic). Tavoite toteutui.	+
33	Kansainvälisten opiske- lijoiden hakijamäärä Tam- peren korkeakouluuyh- teisön tutkinto-ohjelmiin on kasvanut edelliseen vuoteen verrattuna	Tampereen ammattikorkeakoulun kansainvälisten opiskelijoiden hakijamäärät kasvoivat noin 37 % edelliseen vuoteen verrattuna. Tampereen yliopiston kansainvälisten opiskelijoiden hakijamäärät lisääntyivät 9 % maisteriohjelmiin (hakukohteet vaihtelevat vuosittain) ja 151 % kandidiohjelmiin. Tavoite toteutui.	+
34	Tampere on Suomen suositelluin opiskelukaup- punki	Tampere on vuonna 2022 Suomen suositteluin opiskelukaupunki (Taloustutkimus Oy, 9.5.2022). Tavoite toteutui.	+
36	Lukioihin pääsyn hel- pottamiseksi on laadittu lähivuodet kattava suun- nitelma aloituspaikkojen lisäämisestä	Aloituspaikkoja lukiokoulutuksessa tullaan lisäämään lähivuosina, alustava suunnitelma on laadittu. Reaaliläisyydessä tavoitellaan 30 aloittavan opiskelijan lisäystä syksyllä 2023. Lukiokoulutuksen keväällä 2023 valmistuva palveluverkkotyö ottaa laajemmin kantaa lähivuosien opiskelupaikkamäärien lisäykseen. Tavoite toteutui.	+
42	Työntekijäkokemus on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna	Työntekijäkokemuskyselyn tulokset heikentyivät hieman QWL-indeksiin (Quality of Working Life) osalta edellisen vuoden joulukuun kyselyn tulokseen nähden. QWL-indeksi 12/2022: 59,9 % (12/2021: 60,4 %). Työntekijäkokemuskyselyn tulokset laskivat eNPS-arvon (employee Net Promoter Score) osalta, tulos oli 12/2022: 7,30 (12/2021: 13,31). Tavoite ei toteutunut.	-
44	Asiakaskokemus on parantunut Tredussa ja lukiokoulutuksessa edelli- seen vuoteen verrattuna	Tredussa valmistuvien opiskelijoiden tyytyväisyys saamaansa koulutukseen oli 4,2 (2021:4,2). Lukiokoulutuksessa tammikuussa toteutetuissa palautekyselyissä abiturienttien opiskelijatyytyväisyys oli 4,1 (2021:4,0) ja aloittavien 4,1 (2021:4,1). Tavoite toteutui osittain.	+/-

Tuottavuus

Elinvoima- ja osaamislautakunnan palvelujen tavoitteena on edistää alueen elinvoimaisuutta, kilpailukykyä, työllisyyttä ja osaamista sekä kaupungin kansainvälistä tunnettuutta ja vetovoimaisuutta.

Lautakunnan vuoden 2022 tuottavuustavoitteet saavutettiin asukaskohdaisilla talouden päämittareilla tarkasteltuna.

Asukaskohtaiset käyttökustannukset ja työvoimakustannukset ovat hieman

kasvaneet edelliseen vuoteen nähden. Kasvua selittää oppivelvollisuuden laajeneminen ja Tredun tavoiteltua suurempi opiskelijavuosimäärä, joka on lisännyt sekä menoja että tuloja. Asukaskohtaiset käyttökustannukset, työvoimakustannukset sekä palveluhankinnat ovat kuitenkin toteutuneet tuottavuusmittarien tavoitetta pienempinä, ja tuottavuustavoitteet on näiltä osin saavutettu. Taustalla on menojen arvioitua pienempi kasvu etenkin työl-

lisyys- ja kasvupalveluissa. Asukaskohtaisen toimintakatteen osalta tuottavuustavoitteeseen päästiin selvästi. Tällä mittarilla tarkasteltuna tuottavuus on kehittynyt suotuisaan suuntaan myös edellisvuoteen nähden, koska menojen pienemmän kasvun lisäksi lautakunnan tulot kehittivät arvioitua suurempina.

Tuottavuusmittarit, Elinvoima- ja osaamislautakunta	TP 2021	TP 2022	Tavoite 2022	Ero
Päämittarit				
Nettokustannukset, euroa/asukas	-383	-369	-387	18
Käyttökustannukset, euroa/asukas	-825	-828	-832	4
Työvoimakustannukset, euroa/asukas	-420	-431	-436	5
Palveluhankinnat, euroa/asukas	-128	-137	-146	9
Selittävät mittarit				
Sairauspoissaolot, %	2,74	3,55	2,40	1,15
Tilatehokkuus, htm2/asukas	0,67	0,68	0,66	0,02
Asukasmäärä	244 223	249 060	247 000	

Tavoite 2022 on muutettu talousarvio 2022. Ero on tilinpäätöksen 2022 ja tavoitteen 2022 välinen ero.

Lautakunnan talous

Elinvoima- ja osaamislautakunnan toimintakate toteutui -92,0 milj. euronä, joka on 9,3 milj. euroa muutettua talousarviota parempi. Toimintatuotot toteutuivat 1,7 milj. euroa suunniteltua suurempina, ja toimintakulut alittivat budjetoidun 7,6 milj. eurolla.

Toimintatuottojen ylitys aiheutui suurelta osin Ammatillisen koulutuksen toimintaan saadusta lisärahoituksesta, joka ei sisällynyt muutettuun talousarvioon. Tredulle myönnettiin Opetus- ja kulttuuriministeriön lisäsuoritepäätöksellä tavoitteellisten opiskelijavuosien määrän lisäyksestä ja koronavirusepidemian johdosta tarvittaviin tukitoimiin 2,1 milj. euroa. Opiskelijavuosia toteutui ammatillisessa koulutuksessa 9 169, joka oli 542 opiskelijavuotta alkuperäistä tavoitetta enemmän. Työllisyys- ja kasvupalveluiden osalta työllistämiset alittivat budjetoidun 1,0 milj. eurolla, taustalla etenkin palkkatukityöllistämisen

vähentäminen hyvän työllisyystilanteen, koronapandemian ja hyvinvointialueiden valmistelun myötä.

Toimintakulut toteutuivat 4,5 milj. euroa edellisvuotta korkeampina ja 7,6 milj. euroa muutettua talousarviota pienempinä. Budjetoitua pienempi toteuma kohdistui etenkin henkilöstökuluihin ja palvelujen ostoihin. Henkilöstökulut toteutuivat 3,4 milj. euroa suunniteltua pienempinä. Työllisyys- ja kasvupalveluissa henkilöstökulut toteutuivat 4,0 milj. euroa suunniteltua pienempinä mm. palkkatukityöllistämisen pienenemisen ja valtion TE-määrärahojen käytön myötä. Lukiokoulutuksen henkilöstökulut toteutuivat joidenkin rekrytointien myöhentymisen myötä 0,2 milj. euroa suunniteltua pienempinä. Ammatillisessa koulutuksessa henkilöstökulut ylittivät budjetoidun 0,7 milj. euroa suunniteltua suuremman opiskelijamäärän vuoksi.

Palvelujen ostot toteutuivat 6,7 milj. euroa suunniteltua pienempinä. Alitus kohdistui etenkin Työllisyys- ja kasvupalveluihin, jossa työllisyyskokeilun asiakkaille kohdistuvissa palvelujen ostoissa painotettiin ensisijaisesti ELY-keskuksen kohdentamien valtion työllisyysmäärärahojen käyttöä. Rahoitus ei sisälly kuntien budjettiin, vaan määräraha neuvotellaan pitkin vuotta ja saatavuutta ei pystytä etukäteen arvioimaan. Palvelujen ostot alittuivat myös Kehitysohjelmat palveluryhmässä 1,6 milj. euroa, kun etenkin Viiden tähden keskustan kehitysohjelmaan kohdistuvat ostot toteutuivat budjetoitua pienempinä. Elinkeinopalveluiden ja Vetovoima ja edunvalvonta -palveluryhmien osalta palvelujen ostot alittuivat muutettuun talousarvioon nähden yhteensä 1,0 milj. euroa. Ammatillisessa koulutuksessa palveluiden ostot ylittivät suunnitellun 0,4 milj. euroa arvioi-

tua korkeampien koulutuskorvausten vuoksi. Lukiokoulutuksessa opiskelija-aterioiden hintakehitys sekä työterveys- sekä talous- ja hallintopalveluiden ostojen suunniteltua suurempi toteuma aiheuttivat palveluryhmän palvelujen ostojen ylittymisen 0,1 milj. euroa budjetoituun verrattuna.

Avustusten tiliryhmän osalta toteuma -29,6 milj. euroa, oli 1,5 milj. euroa budjetoitua suurempi. Työmarkkinatu- en kuntaosuus pieneni edellisvuodesta 4,7 milj. euroa, mutta vuoden 2022 toteuma (26,2 milj. euroa) ylitti budjetissa arvioitun 1,7 milj. eurolla.

Vuokrakulut toteutuivat muiden palveluryhmien osalta lähes suunnitellusti, mutta Ammatillisen koulutuksen osalta tilojen ja laitteiden vuokrakulujen toteuma oli 0,4 milj. euroa suunniteltua suurempi. Toteumaan vaikutti Silta-kampuksen käyttöönotto ja pääomavuokrien indeksikorotukset sekä kunnossa- ja ylläpitovuokrien ta- sausmaksut vuosilta 2020 ja 2021 olivat suunniteltua korkeampina. Ammatillisen koulutuksen vuokrakuluihin saatiin Tredu Kiinteistöiltä 1,0 milj. euron hyvi- tys, jolla pystyttiin pienentämään kulu- jen kokonaistoteumaa.

Lautakunnan investoinnit muodos- tuvat ammatillisen koulutuksen inves- toinneista, joita toteutettiin vuonna 2022 2,3 milj. eurolla. Investointimenot toteutuivat 1,4 milj. euroa suunniteltua pienempinä. Investoinneista 0,8 milj. euroa kohdistui Nokian uuden Silta- kampuksen ensikertaiseen kalustami- seen ja 1,5 milj. euroa muihin investoin- teihin. Silta-kampuksen ensikertaista kalustamista jatketaan vuoden 2023 aikana.

ELINVOIMA- JA OSAAMISLAUTAKUNTA

Tuloslaskelma (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero
Toimintatuotot			
Myyntituotot	100 928	98 002	2 926
Maksutuotot	671	662	9
Tuet ja avustukset	10 685	12 280	-1 595
Vuokratuotot	447	380	67
Muut toimintatuotot	306	50	256
Toimintatuotot yhteensä	113 037	111 375	1 662
Toimintakulut			
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot	-87 715	-90 483	2 769
Henkilösivukulut			
Eläkekulut	-16 436	-16 899	463
Muut henkilösivukulut	-3 271	-3 461	190
Palvelujen ostot	-34 128	-40 802	6 674
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-7 169	-6 576	-593
Avustukset	-29 621	-28 090	-1 531
Vuokrakulut	-26 059	-25 692	-367
Muut toimintakulut	-601	-633	32
Toimintakulut yhteensä	-205 001	-212 637	7 636
Toimintakate	-91 964	-101 262	9 299
Rahoitustuotot ja -kulut	-4	0	-4
Vuosikate	-91 968	-101 262	9 294
Poistot ja arvonalentumiset	-1 162	-1 405	243
Tilikauden tulos	-93 130	-102 667	9 537

Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	KV:n muutokset	Muut muutokset
Investointimenot	-2 326	-3 700	1 374	-3 700	0	0
Pysyvien vastaavien luovutustulot	58	0	67	0	0	0

SITOVAT ERÄT

Käyttötalous (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	KV:n muutokset	Muut muutokset
Ammatillinen koulutus, tilikauden tulos	1 019	0	1 019	0	0	0
Viiden tähden keskusta, toimintakate	-3 988	-4 608	620	-4 608	0	0
Hiedanranta, toimintakate	-241	-429	188	-429	0	0
Älykaupunki kaupunkilaisille, toimintakate	-1 036	-1 279	243	-1 279	0	0
Elämystalouden kehitysohjelma, toimintakate	-784	-790	6	-790	0	0
Elinvoima- ja osaamislautakunta (pl. erikseen sitovat erät), toimintakate	-88 093	-95 549	7 456	-95 297	-252	0
Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	KV:n muutokset	Muut muutokset
Ammatillinen koulutus, nettoinvestoinnit	-2 311	-3 700	1 389	-3 700	0	0
Elinvoima- ja osaamislautakunta (pl. erikseen sitovat erät)	-15	0	-15	0	0	0

Ammatillinen koulutus

Tampereen kaupunki järjestää ammatillista koulutusta yhteistoiminta-alueen sopimuksen perusteella Tampereen seudun ammattiopistossa (Tredu). Tredulla on vuonna 2022 yhteensä 14 toimipistettä, joista 5 sijaitsee Tampereella ja 9 ympäristökunnissa. Koulutusta järjestetään seuraavilla aloilla: humanistiset ja taidealat, kauppa, hallinto ja oikeustieteet, luonnontieteet, tietojenkäsittely ja tietoliikenne (ICT), tekniikan alat, maa- ja metsätalousalat, terveys- ja hyvinvointialat sekä palvelualat. Koulutuksen järjestämisluvassa on järjestämisoikeus 34 perustutkintoon, 34 ammattitutkintoon ja 23 erikoisammattitutkintoon sekä VALMA-koulutukseen, jonka järjestäminen muuttui elokuussa alkavaksi tutkintokoulutukseen valmentavaksi koulutukseksi eli TUVAKoulutukseksi. Järjestämislupa sisältää järjestämisoikeuden työvoimakoulutukseen ja laajan luvan mukaiseen oppisopimuskoulutukseen sekä kaupunkiraideliikenteen kuljettaja -koulutukseen ja urheilijoiden ammatilliseen koulutukseen. Tutkintokieli voi suomen kielen lisäksi olla englanti liiketoiminnan, lentokoneasennuksen, matkailualan, puhtaus- ja kiinteistöpalvelualan, ravintola- ja catering-alan perustutkinnossa sekä puhtaus- ja kiinteistöpalvelualan ammattitutkinnossa.

Lisäksi toteutetaan muita koulutuspalveluita, esimerkiksi henkilöstö- ja tilauskoulutusta, aikuisten perusopetusta, pakolaisten kotouttamiskoulutuksia ja maahanmuuttajien osaamiskeskustoimintaa. Tredu tarjoaa suomalaista osaamisperusteista ammatillista koulutusta ja koulutusosaamista osaamisviennin kautta myös kansainvälisille markkinoille.

Palvelukokonaisuuden talous

Tilikauden tulos toteutui 1,0 milj. euroa suunniteltua nollatulosta parempana. Opiskelijavuosia toteutui 9 169, joka oli 542 opiskelijavuotta alkuperäistä tavoitetta enemmän. Tilikauden tulos muodostui suunniteltua paremmaksi, kun tilikauden aikana Tredulle myönnettiin Opetus- ja kulttuuriministeriön lisäsuoritepäätöksellä tavoitteellisten opiskelijavuosien määrän lisäyksestä ja koronavirusepidemian johdosta tarvittaviin tukitoimiin 2,1 milj. euroa. Joulukuussa saadun lisäsuoritepäätöksen perusteella ei tehty talousarviomuutosta. Lisäksi vuokrahyvityksenä saatiin 1,0 milj. euroa Tredu Kiinteistöt Oy:ltä.

Toimintatuottoja toteutui 2,6 milj. euroa suunniteltua enemmän. Myyntituotot toteutuivat 2,9 milj. euroa suunniteltua parempana, mikä johtui lisäsuoritepäätöksestä ja suunniteltua paremmin toteutuneesta maksullisesta työtoiminnasta. Tuet ja avustukset toteutuivat 0,4 milj. euroa suunniteltua pienempänä, kun projektien toteuttaminen oli edelleen koronaepidemiasta johtuen suunniteltua vähäisempää. Muut toimintatuotot toteutuivat 0,1 milj. euroa suunniteltua korkeampina, kun pysyvien vastaavien myyntejä toteutui suunniteltua enemmän.

Toimintakulut toteutuivat 1,8 milj. euroa suunniteltua huonompina. Henkilöstökulut toteutuivat 0,7 milj. euroa suunniteltua korkeampina, mikä aiheutui suunniteltua suuremmasta opiskelijamäärästä ja arvioitua suuremmista palkankorotuksista. Palvelujen ostot toteutuivat 0,4 milj. euroa suunniteltua korkeampina. Suunniteltua korkeampi toteuma johtui pääosin maksetuista

koulutuskorvauksista, jotka toteutuivat 0,7 milj. euroa suunniteltua korkeampina. Koulutuskorvauksiin saatiin myös lisää valtionosuutta 0,3 milj. euroa. Työterveyspalvelut toteutuivat myös 0,2 milj. euroa suunniteltua korkeampina, kun sairauspoissaolojen määrä kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna. Aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden ostot toteutuivat 0,4 milj. euroa suunniteltua korkeampina, joka johtui yleisestä hintojen noususta. Esimerkiksi polttoainekulut nousivat edelliseen vuoteen verrattuna 40 prosenttia ja toteutuivat siten 0,2 milj. euroa suunniteltua korkeampina. Tilojen ja laitteiden vuokratulot toteutuivat 0,4 milj. euroa suunniteltua korkeampina, mikä edelleen osittain johtui oppivelvollisuuden laajentumisesta ja sen myötä tulleesta opetuksen maksuttomuudesta. Tilavuokrien osalta vuokratulot toteutuivat suunniteltua korkeampina, kun Silta-kampus otettiin käyttöön ja pääomavuokrien indeksikorotukset sekä kunnossa- ja ylläpitovuokrien taksu maksut vuosilta 2020 ja 2021 olivat suunniteltua korkeampina. Vuokratuloihin saatiin 1,0 milj. euron hyvitys, joka osaltaan pienensi vuokratulujä.

Poistot ja arvonalentumiset toteutuivat 0,2 milj. euroa suunniteltua pienempinä, kun toimitusvaikeuksista johtuen kaikkia investointeja ei pystytty toteuttamaan tilikauden aikana.

Investointeja toteutettiin 2,3 milj. eurolla, mikä oli 1,4 milj. euroa suunniteltua vähemmän. Investoinneista 0,8 milj. euroa kohdistui Nokian uuden Silta-kampuksen ensikertaiseen kalustamiseen ja 1,5 milj. euroa muihin investointeihin. Silta-kampuksen ensikertaista kalustamista jatketaan vuoden 2023 aikana.

Toiminnan keskeiset muutokset

Vuoden 2022 rahoituksen tavoitteellinen opiskelijavuusimäärä oli 8 627, mikä joulukuussa 2022 tehdyllä lisäsuoritepäätöksellä kasvoi 8 892 opiskelijavuuteen. Tavoite ylitetään lähes 300 opiskelijavuodella. Osaava työvoima on osa yritysten kilpailukykyä ja toisen asteen koulutus on tärkeä osa jatkuvan oppimisen kokonaisuutta. Koulutustarjonnalla on vastattu muuttuvan työelämän tarpeisiin.

Jatkuvan haun kehittämistä jatkettiin pilotoimalla keväällä 2022 uutta hakumenettelyä. Pilotin myötä kaikki jatkuvan haun perustutkinto-, osatutkinto ja TUVA-koulutukset ovat tarjolla Opintopolku-portaalissa. Hakeutumisprosesseja kehittämällä tehostettiin saavutettavuutta ja hakeutumiseen liittyviä toimintoja. Jatkuvan haun vetovoima on tietyillä tutkintoaloilla edelleen korkea.

Koulutuksen järjestämislupa on saatu oikeus järjestää turvallisuusalan ammattitutkintoa ja turvallisuusvalvojan erikoisammattitutkintoa 1.1.2022 alkaen. Lisäksi on saatu oikeus järjestää puhtaus- ja kiinteistöpalvelualan perus- ja ammattitutkintoa myös englanniksi 1.1.2023 alkaen.

TEPA24-toimintamallin toteuttamiseksi Tredun on jatkanut yhteistyötä työllisyys- ja kasvupalveluiden sekä ympäristökuntien kanssa. Yhdyspintatyön tueksi on laadittu suunnitelma ja nimetty vastuuhenkilöt.

Opiskelu- ja terveydenhuollon resurssien siirtämistä toisen asteen koulutuksesta hyvinvointialueelle 1.1.2023 alkaen valmisteltiin. Muutoksen johdosta mm. yhteistyöhön ja koordinointiin liittyviä tehtäviä Tredussa uudelleenorganisoidiin.

Tredun koulutustarjontaan kuuluu aikuisten perusopetus. Oppivelvollisuuden laajennuksen johdosta aikuisten perusopetuksen opiskelijamäärä on entisestään kasvanut, koska 17 vuotta täyttäneet oppivelvolliset jatkavat oppivelvollisuuden suorittamista aikuisten perusopetuksessa.

Tredun aloitti keväällä 2022 ukrainalaisille suunnatun ryhmän oppivelvollisuuden suorittamiseksi. Aikuisille järjestettiin tutkinnonosta koostuva koulutuskokonaisuus. Koulutustarjontaa ukrainalaisille jatketaan tarpeen mukaan.

Ensimmäinen tilauskoulutuspalveluna toteutettava suomenkielinen perustutkintoryhmä aloitti elokuussa sosiaali- ja terveysalan koulutuksen. Liiketoiminnan englanninkielinen ryhmä on aloittamassa tammikuussa 2023. Strategisten kumppaneiden kanssa yhteistyö on edennyt ja suunnitelmissa on aloittaa puhdistus- ja kiinteistöpalvelualan, ravintola- ja cateringalan sekä liiketoiminnan tilauskoulutusta vuonna 2023.

Laki oppivelvollisuudesta tuli pääosin voimaan 1.8.2021. Hakeutumisvelvollisuuden osalta laki tuli voimaan jo 1.1.2021. Tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen (TUVA) osalta laki tuli voimaan 1.8.2022. TUVA-koulutus yhdisti perusopetuksen lisäopetuksen (ns. AMA10-luokka), lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen (LUVA) ja ammatilliseen koulutukseen valmentavan koulutuksen (VALMA) uudeksi, yhtenäiseksi nivelvaiheen koulutuskokonaisuudeksi. Tampereen kaupunki otti TUVA-koulutuksen luvan ammatillisen koulutuksen järjestämisluvan yhteyteen 1.8.2022 alkaen. TUVA-koulutuksen opiskelijamäärä on ylittänyt ennakoarvot reippaasti.

Palveluverkon kehittäminen perustuu Elinvoima- ja osaamislautakunnan hyväksymään palveluverkko-ohjelmaan. Tredun ja Tredun-Kiinteistö Oy sekä tarvittavat palveluntuottajat selvittävät yhdessä energiainvestointeja, joilla voidaan pienentää toimipisteiden hiilijalanjälkeä ja elinkaarikustannuksia. Toimipisteissä toteutetaan vuosittain energiainvestointeja, joilla lisätään kiinteistöjen energiatehokkuutta.

Opetus Nokian uudella SILTA-kampuksella käynnistyi syyslukukauden 2022 alussa. Uudet tilat vastaanotettiin kesällä 2022 ja lopullisesti rakennusurakka saadaan päätökseen kesällä 2023. Nokian Kivimiehenkadun toimipisteestä luopumista valmistellaan ja toiminta tiloissa päättyy keväällä 2023.

Tredun organisaatiota kevennettiin integroimalla Yritys- ja työnantajapalveluiden toiminnot muihin Tredun kampuksiin tai matriisipalveluihin.

Toiminnan ja talouden suunnittelua ja ennakkointia tilikaudella ovat haastaneet uuden oppivelvollisuuslain mukainen hakeutumisvelvollisuus ja TUVA-koulutuksen käynnistyminen sekä jatkuva haku. Koulutuksen tarvetta ja opiskelijamääriä on ollut vaikea ennakoita. Ammatillisen koulutuksen rahoitusmalli ja erilaiset tilikauden aikana toteutettavat rahoitushaut ovat samoin vaikeuttaneet suunnittelua ja ennakkointia.

Käyttötalous (1 000 euroa)	TP 2021	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	KV:n muutokset	Muut muutokset
Toimintatuotot	104 282	101 669	2 613	100 933	736	1 573
Toimintakulut	-102 103	-100 276	-1 827	-99 533	-743	-1 604
Toimintakate	2 178	1 393	785	1 400	-7	-31
Rahoitustuotot ja -kulut	3	0	3	0	0	0
Vuosikate	2 181	1 393	788	1 400	-7	-31
Poistot ja arvonalentumiset	-1 162	-1 393	231	-1 400	7	31
Tilikauden tulos	1 019	0	1 019	0	0	0

Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2021	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	KV:n muutokset	Muut muutokset
Investointimenot	-2 311	-3 700	1 389	-3 700	0	0
Nettoinvestoinnit	-2 311	-3 700	1 389	-3 700	0	0
Pysyvien vastaavien luovutustulot	57	0	57	0	0	0

Lukiokoulutus

Lukiokoulutuksen tehtävänä on antaa laaja-alainen yleissivistys ja riittävät valmiudet lukion oppimäärään perustuviin jatko-opintoihin yliopistossa tai ammatikorkeakoulussa. Lisäksi lukiokoulutus antaa valmiuksia vastata ympäristön ja yhteiskunnan haasteisiin sekä taitoa tarkastella asioita eri näkökulmista. Lukiokoulutuksen palveluryhmä käsittää kuusi päivälukiota ja aikuislukion: Hatanpään lukio, Sammon keskuslukio, Tammerkosken lukio, Tampereen klassillinen lukio, Tampereen lyseon lukio ja Tampereen teknillinen lukio sekä Tampereen aikuislukio, joka toimii Sammon keskuslukion tiloissa.

Kaikilla päivälukioilla on joko opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) myöntämä koulutuksellinen erityistehtävä tai koulutuksen järjestäjän päättämä opetussuunnitelmallinen painotus. OKM:n myöntämiä erityistehtäviä ovat musiikkipainotteinen opetus (musiikki ja musiikkiteatteri) Hatanpään lukiossa, urheilupainotteinen opetus Sammon keskuslukiossa, kuvataidepainotteinen

opetus (kuvataide ja design) Tammerkosken lukiossa, luonnontiedepainotteinen opetus Tampereen klassillisessa lukiossa sekä englanninkielinen IB-opetus Tampereen lyseon lukiossa. Opetussuunnitelmallisia painotuksia ovat viestintäkasvatus Sammon keskuslukiossa, yhteiskuntatiedelinja Tampereen lyseon lukiossa sekä matematiikka ja tietotekniikka Tampereen teknillisessä lukiossa.

Palvelukokonaisuuden talous

Lukiokoulutuksen palveluryhmän toimintakate toteutui kokonaisuutena 0,7 milj. euroa vuosisuunnitelmassa arvioitua parempana, josta opiskelija- ja oppilashuollon osuus oli 0,1 milj. euroa.

Toimintatuotot toteutuivat 0,1 milj. euroa suunniteltua suurempina etenkin vuokratuottojen toteuduttua varovaisesti arvioitua suurempina.

Toimintakulut toteutuivat 0,6 milj. euroa suunniteltua pienempinä. Henkilöstökulujen kokonaisuus toteutui 0,2 milj. euroa budjetoitua pienempänä

johtuen etenkin rekrytointien myöhentymisestä opiskelija- ja oppilashuollossa sekä lukiokoulutuksen hallinnossa. Palvelujen ostot toteutuivat 0,1 milj. euroa suunniteltua suurempina pääosin opiskelija-aterioiden hintakehityksen, työterveys- sekä talous- ja hallintopalveluiden suuremman toteuman vuoksi. Korona-pandemian vaikutuksesta liikkuvuushankkeiden toteuttaminen oli haasteellista vielä kevään aikana, etenkin tämän vuoksi matkustus- ja majoituskulut toteutuivat budjetoitua pienempinä. Aineet ja tarvikkeet tilitysryhmän toteuma jäi 0,4 milj. euroa arvioitua pienemmäksi johtuen lähinnä lukuvuoden 2021–2022 oppimateriaalikustannusten painottumisesta syksyllä 2021 sekä esitystekniikkahankinnoissa siirtymisestä leasinglaitteisiin. Vuokraluissa 0,06 milj. euroa arvioitua pienempi toteuma aiheutuu pääosin syksyllä 2022 aloittaneiden oppivelvollisten laitteiden leasinglaskutuksen alkamisesta vasta lokakuun alusta.

Toiminnan keskeiset muutokset

Elokuussa 2022 aloitti toinen ikäryhmä opiskelijoita, jotka kuuluvat laajentuneen oppivelvollisuuden piiriin. Oppivelvollisten maksuton toinen aste lisäsi ennakoidusti oppimateriaali- ja välinekustannuksia sekä opetus- ja kulttuuripalveluiden ostoja. Oppivelvollisille on hankittu pääosin digitaaliset oppimateriaalit sekä tietokoneet, joiden leasingkustannukset syksyllä 2022 aloittaneiden osalta 1.10.2022. Henkilöstöressurin tarve lisääntyi ohjaus- ja tukipalveluissa.

Aloituspaikkamäärää lisättiin syksyllä 2022. Opiskelijamäärän kokonaiskasvuun vaikuttivat lisäksi aikaisemmat aloituspaikkamäärien lisäykset sekä opiskeluaikojen pidentyminen.

Koronapandemian aikana pystyttiin luomaan opiskelijoille joustavia opintopolkuja mm. verkkotarjottimella ja paikkaamaan oppimisvajetta lisäämällä tukiovetusta ja jakamalla ryhmiä sekä lisäämään opintotarjontaa myös valtionavustuksella.

Syksyllä 2021 käyttöön otetun verkkotarjottimen kehittämistyön jatkaminen mahdollistui ict-hankerahoituksella. Kurssitarjontaa on lisätty osittain hankerahoituksella.

DigiOne-hankkeessa osallistuttiin uusien palveluiden kehittämistyöhön yhdessä perusopetuksen kanssa.

Aloitettiin palveluverkkoselvitys ja valmisteltiin Pyynikintie 2:n käyttöönottoa aluksi väistötilana 2023-2025.

Opiskelijahuoltopalveluihin osoitettiin lisäresursseja valtakunnallisesti tiedostetun lisäystarpeen seurauksena. Resurssilisäyksiin saatiin myös valtionavustusta. Valmisteltiin opiskelijahuollon palveluiden siirtymistä hyvinvointialueelle.

Käyttötalous (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	KV:n muutokset	Muut muutokset
Toimintatuotot	1 305	999	306	999	0	0
Toimintakulut	-33 101	-33 517	416	-33 332	-185	0
Toimintakate	-31 796	-32 518	722	-32 333	-185	0

Työllisyys- ja kasvupalvelut

Työllisyys- ja kasvupalvelujen palveluryhmä sisältää työllisyyden edistämisen palvelut ja työllisyyspalvelut, kaupungin yritys- ja työnantajapalvelujen järjestämisen, Ohjaamon ja nuorisotakuun koordinoinnin sekä kansainvälisen osaamisen palvelujen järjestämisen ja koordinoinnin. Pirkanmaan työllisyyden kuntakokeilun kautta valmistaudutaan TE-palvelu-uudistukseen. Vuosina 2023–2024 toimeenpannaan jo osa uudistukseen liittyvistä toimista. Kuntakokeilun avulla ratkaistaan työvoiman saatavuuteen liittyviä haasteita ja edistetään työnhakijoiden työllistymistä ja koulutukseen ohjautumista sekä maahanmuuttajien kotoutumista.

Palvelukokonaisuuden talous

Toimintakate toteutui 6,1 milj. euroa muutettua talousarviota pienempänä. Toimintaan on vaikuttanut korona, hyvä työmarkkinatilanne, julkisen työvoimapolvelulain muutokset ja Ukrainan sota.

Toimintatuotot toteutuivat 1,0 milj. euroa suunniteltua pienempinä. Poik-

keama kohdistui tukien ja avustusten tiliryhmään. Työllistämistuet toteutuivat 1,8 milj. euroa suunniteltua pienempinä, koska palkkatukityöllistäminen jäi suunniteltua vähäisemmäksi. Palkkatukityöllistämiseen vaikutti korona, hyvinvointialueen organisoituminen sekä uusi pohjoismainen työvoimapolvelumalli, joka vei asiakastyöntekijöiden aikaa mm. työnvälityksestä ja palveluohjauksesta. Työvoiman kysynnästä johtuen merkittävä osa palkkatukiin oikeutetuista henkilöistä työllistyi ilman tukea. Muut tuet ja avustukset toteutuivat 0,7 milj. euroa suunniteltua suurempana. Valtio myönsi laskennallisen korvauksen 0,3 milj. euroa kuntakokeilun viivästymisestä. Projektien tuet toteutuivat suunniteltua suurempina 0,8 milj. euroa.

Toimintakulut toteutuivat 7,2 milj. euroa suunniteltua pienempinä. Henkilöstökulut toteutuivat 4,0 milj. euroa suunniteltua pienempinä. Taustalla on pääosin palkkatukityöllistämisen väheneminen. Palvelujen ostot toteu-

tuivat 4,7 milj. euroa suunniteltua pienempinä. Työllisyyskokeilun asiakkaille kohdistuvissa palvelujen ostoissa painotettiin ensisijaisesti valtion työllisyysmäärärahojen käyttöä, joita ELY-keskus kohdentaa kokeilukunnille. Rahoitus ei tule kuntien budjettiin, vaan määrärahaista neuvotellaan pitkin vuotta ja saatavuutta ei pysty arvioimaan. Ekosysteemisopimuksien palvelujen ostot alittuivat 0,6 milj. euroa, johtuen kansallisen EURA-järjestelmän keskenkärsyvyydestä. Yrityksille ja yhdistyksille suunnatut työllistämistuet alittuivat 0,9 milj. euroa. Avustukset ylittyivät 1,5 milj. euroa suunnitellusta. Työmarkkinatuen kuntaosuus toteutui 1,7 milj. euroa suunniteltua suurempana, mutta väheni kuitenkin 4,7 milj. euroa vuodesta 2021. Kuntouttavan työtoiminnan matkakorvaukset toteutuivat 0,3 milj. euroa suunniteltua pienempinä.

Toiminnan keskeiset muutokset

TE-palvelut siirtyvät kuntien järjestämisvastuulle vuoden 2025 alussa, mikäli eduskunta hyväksyy asiaa koskevan lakiesityksen keväällä 2023. Valtiolta siirtyvät tehtävät tulevat osaksi kunnan elinvoimapalveluja. TE-palvelu-uudistuksen sisältöön ja reunaehtoihin on pyritty vaikuttamaan kuntakentän edunvalvonnalla. Työllisyyden edistämisen kuntakoikeilut jatkuvat vuoden 2024 loppuun.

TE-palvelu-uudistusta valmistellaan Pirkanmaalla kuntien ja muiden toimijoiden yhteisellä palvelustrategiatyöllä, joka valmistuu keväällä 2023.

Työllisyys- ja kasvupalveluissa valmistauduttiin hyvinvointialueuudistukseen liittyviin tehtäviin ja henkilöstösiirtoihin sekä tehtävien uudelleenorganisointiin. Kuntouttava työtoiminta siirtyi hyvinvointialueen tehtäväksi. Työllisyys- ja kasvupalveluihin siirtyi lakkaa-valta sosiaali- ja terveystyöpalvelujen palvelualueelta kotoutumisen edistämiseen liittyviä tehtäviä ja palveluja sekä kaupungin vastaanottokeskuksen toiminta. Hyvinvointialueen ja työllisyys- ja kotoutumispalvelujen lakisääteisten yhdyspintapalvelujen toimintamallit luodaan yhteistyössä hyvinvointialueen ja muiden toimijoiden, kuten KELA, kanssa vuosille 2023 ja 2024 ja valmistaudutaan vuoden 2025 TE-palvelu-uudistukseen ja kotoutumisen kokonaisuudistukseen.

Työllisyyttä ja osaavan työvoiman saatavuutta on turvattu ekosysteemipohjaisen palvelurakenteen - elinkeinoelämä, koulutusorganisaatiot, yksityinen ja kolmas sektori, hyvinvointialue - toiminnalla ja sen kehittämällä. Työnantajille ja työnhakijoille on räätälöity rekrytointia ja työllistymistä tukevia ratkaisuja. Vaikuttavuusinvestointeja ja vaikuttavuusperusteisia hankintoja on kehitetty osana valmistautumista TE-palvelu-uudistukseen ja sen kannusteisiin. Lisäksi on käynnistetty työllistymistä edistävien palvelujen vaikuttavuuden systemaattisen arvioinnin ja tiedolla johtamisen kehittämishanke.

Ekosysteemisopimuksen hankkeita toteutetaan osana Uudistuva- ja osaava Suomi 2021-2027 -ohjelma-asiakirjan kestävän kaupunkikehittämisen toimenpiteitä. Kansallisen tukijärjestelmän keskeneräisyydestä johtuen Pirkanmaan liiton varsinaisia rahoituspäätöksiä ei saatu vuoden 2022 aikana. Päätösten viivästyminen aiheutti haasteita kaupungin kuntarahoituksen kohdistamisessa. Kasvupalveluissa valmistauduttiin erityisesti digitalisaation kautta kehittyvään systeemiin muutokseen uusien yritysdatakoordinaattoreiden tehtävänkuvien luonnilla ja älykaupunki kaupunkilaisille lippulaivaprojektin käynnistämällä. Teknologiateollisuuden osaamistarpeisiin vastattiin konepajakoulun toimintamallia edistävillä toimenpiteillä.

Kansainvälisen osaamisen palvelut valmistautuivat vuoden 2022 aikana vastaanottamaan sote-palveluista siirtyvät pakolaisten kotoutumisen edistämisen palvelut ja vastaanottokeskustoiminnan. Valmistelua edistettiin kotoutumisen palvelurakenneryhmässä ja tavoitteena oli yhteensovittaa siirtyvät palvelut maahanmuuttajille suunnatun palveluekosysteemin kanssa. Laki kotoutumisen edistämisestä uudistui 1.1.2023 alkaen ja lakiuudistuksen muutoksiin valmistauduttiin syksyn 2022 aikana. Ukrainan pakolaistilanne vaati nopeaa reagoimista pakolaisten palvelutarpeisiin ja yhteistyön rakentamista palveluntuottajien ja viranomaisten kanssa. Kriisitilanteeseen pystyttiin nopeassa aikataulussa reagoimaan erityispalveluilla ja varmistamaan ukrainankielisten ohjaus- ja neuvontapalveluiden toimivuus. Älykaupunki kaupunkilaisille lippulaivahankkeessa International and Inclusive city on rakennettu tiedolla johtamisen arkkitehtuuri, järjestelmäratkaisuja ja englanninkielisten palvelujen sujuvoittamista tukevia tekoälyratkaisuja.

Toukokuussa 2022 tuli voimaan lakisääteinen uusi työvoimapalvelumalli, joka määrittelee asiakaspalveluprosessin kaavamaisen yksityiskohtaisesti. Asiakkaiden yksilölliseen ohjaukseen ja työnvälitykseen jää aiempaa vähemmän resursseja, mikä on vastoin työllisyyden edistämisen kuntakoikeilun tavoitteita.

Käyttötalous (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	KV:n muutokset	Muut muutokset
Toimintatuotot	6 712	7 746	-1 034	7 783	0	-37
Toimintakulut	-55 595	-62 748	7 153	-62 913	128	37
Toimintakate	-48 883	-55 002	6 119	-55 130	128	0

Investoinnit	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	KV:n muutokset	Muut muutokset
Investointimenot	-15	0	-15	0	0	0
Nettoinvestoinnit	-15	0	-15	0	0	0

Vetovoima ja edunvalvonta

Vetovoima ja edunvalvonta palveluryhmä sisältää matkailu- ja tapahtumapalvelut, edunvalvontatoiminnan, korkeakouluysteistyön ja elämystalouden -kehitysohjelman.

Palveluryhmä edistää Tampereen alueen kansallista ja kansainvälistä tunnettua ja vetovoimaisuutta erityisesti matkailua, opiskelijakaupungin palveluita, tapahtumakaupungin olosuhteita kehittämällä ja suurtapah-tumia hakemalla. Palveluryhmässä kehitetään myös kaupungin edunvalvontaa ja edistetään laaja-alaisesti elämystaloutta.

Palvelukokonaisuuden talous

Vetovoima ja edunvalvonta -palveluryhmän toimintakate toteutui 0,4

milj. euroa suunniteltua pienempänä selittyen pääasiassa palveluiden ostojen sekä toimintatuottojen toteuman eroilla vuosisuunnitelmaan nähden. Palveluiden ostot alittuivat 0,4 milj. euroa. Tapahtumapalveluiden (mm. joukkoliikennepilotti) sekä osittain myös muiden toimintayksiköiden hankinnat ja oman palvelutuotannon kustannukset toteutuivat ennakoitua pienempinä. Elämystalouden kehitysohjelman painopisteet hyväksyttiin kaupungin hallituksessa 28.3.2022 ja ohjelman toteuttaminen aiheutti siten kustannuksia vasta myöhemmille kuukausille. Tämä selittää osaltaan myös palveluryhmän henkilöstökulujen suunniteltua pienemmän toteuman. Palveluryhmän toimintatuotot ylit-

tyivät 0,1 milj. euroa. Toimintatulojen ylitys aiheutui pääasiassa tapahtumapalveluiden ennakoitua suuremmasta myynti- ja maksutuottojen toteumasta (keskustorin kesäkeidas). AV-alan tuotantokannustimet siirrettiin vuoden 2022 vuosisuunnitelmassa elinkeinopalveluilta vetovoima ja edunvalvonta- palveluryhmälle (Elinvoima- ja osaamislautakunta 16.2.2023 § 28). Elämystalouden kehitysohjelman talous on kuvattu tarkemmin kehitysohjelman -kappaleessa.

Toiminnan keskeiset muutokset

Elämystalouden kehitysohjelma käynnistyi kokonaisuudessaan. Painopisteet (osaaminen, liiketoimintakehitys ja tapahtumakaupungin palvelut) ja niitä konkretisoivat työpaketit toimivat kehitysohjelman käytännön tekemisen pohjalta. Kulttuuripääkaupunkihankkeen pohjalta syntynyt jatkohanke Operaatio Pirkanmaa integroitiin osaksi kehitysohjelman kokonaisuutta. AV-alan panostuksia jatkettiin kehittämällä Tohlopin uutta studiokokonaisuutta ja digitaalinen tapahtumakaupunkihanke vei eteenpäin tapahtumajärjestäjien ja -kävijöiden digitaalisia palveluita.

Korkeakouluysteistyössä vuonna 2020 solmitun kumppanuussopimuksen jatkosopimus hyväksyttiin vuosille 2022-2024. Keskeiset painopisteet pysyivät samoina. Yhteistyössä painottui erityisesti opiskelijaystävällisyyden edistäminen, yhteisen tutkimustoiminnan ja TKI-painopisteiden mallinnus ja kv-opiskelijoiden vetovoiman ja kotoutumisen edistäminen. Myös Ukrainan sodan vaikutusten tilannekuvaa kv-toimintaan ja siihen reagointia toteutettiin tiiviissä yhteistyössä.

Edunvalvontatyössä keskityttiin tulevan hallitusohjelmakauden hallitustavoitteiden laatimiseen ja tavoitteiden toimeenpanoon aktiivisella edunvalvontatyöllä.

Käyttötalous (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	KV:n muutokset	Muut muutokset
Toimintatuotot	584	500	84	210	0	290
Toimintakulut	-5 484	-5 796	312	-5 006	0	-790
Toimintakate	-4 900	-5 296	396	-4 796	0	-500

SITOVAT ERÄT

Käyttötalous (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	KV:n muutokset	Muut muutokset
Vetovoima ja edunvalvonta (pl. erikseen sitovat erät)	-4 116	-4 506	390	-4 006	0	-500
Elämystalouden kehitysohjelma	-784	-790	6	-790	0	0

Elinkeinopalvelut

Elinkeinopalvelut -palveluryhmän keskeisenä tehtävänä on vahvistaa kaupungin elinvoimaa tukemalla alueen elinkeinoelämän kilpailukykyä sekä edistää alueen kansainvälistä tunnettuutta erityisesti yritys- ja osajaken- täässä. Lisäksi ryhmän vastuulle kuuluu Älykaupunki kaupunkilaisille -kehitys- ohjelma.

Elinvoima- ja osaamislautakunnan ohjauksessa olleeseen elinkeinopoliit- tiseen kokonaisuuteen sisältyvät elin- keinopalvelut ja elinkeinojen kehittä- minen - pääosin Business Tampereen tilauksen kautta, maaseutupalvelut sekä osaamista ja elinkeinojen kehit- tämistä edistävä verkottamis- ja avus- tustoiminta.

Palvelukokonaisuuden talous

Elinkeinopalvelut -palveluryhmän toi- mintakate toteutui 0,5 milj. euroa vuo-

sisuunnitelmaa pienempänä selittyen pääosin palveluiden ostojen ja henki- löstökulujen toteuman eroilla vuosi- suunnitelmaan nähden. Palveluiden ostot alittuivat 0,6 milj. euroa. Älykau- punki kaupunkilaisille -kehitysohjelman sekä elinkeinopalveluiden hankinnat ja ulkoiset ostot (mm. startup- ja muut pienhankinnat) toteutuivat ennakoit- uia pienempinä. Kehitysohjelman tavoitteet hyväksyttiin kaupunginhal- lituksessa 28.3.2022 ja ohjelman to- teuttamisen kustannukset toteutuivat siten vasta myöhemmille kuukausille. Palveluryhmän henkilöstökulut ylittyi- vät 56 teur selittyen kehitysohjelmalle kohdistetuista henkilöstömenoista, jotka vuosisuunnitelmassa oli huomi- oitu palveluiden ostoina. Elinkeinopal- veluiden budjettiin sisältyneet AV-alan tuotantokannustimet 0,5 milj. euroa siirrettiin Elinvoima- ja osaamislauta-

kunnan hyväksymässä vuoden 2022 vuosisuunnitelmassa (Elinvoima- ja osaamislautakunta 16.2.2023 § 28) Vetovoima ja edunvalvonta -palvelu- ryhmälle. Lisäksi konsernihallinnon suurtaapahtumabudjetista siirrettiin val- tuuston hyväksymällä talousarviomuut- oksella (21.2.2023 § 15) 0,2 milj. euroa elinkeinopalveluille CONNECT Route Development Forumin toteuttamiseksi Business Tampereen erillistilauksen kautta. 6Aika-koordinaatiohanke päättyi 31.7.2022 ja sen toimintakate toteu- tui hieman suunniteltua pienempänä. Älykaupunki kaupunkilaisille -kehitys- ohjelman talous on kuvattu tarkemmin kehitysohjelmat -kappaleessa.

Toiminnan keskeiset muutokset

Elinkeinopoliittisia linjauksia sovelletaan kaupungin eri toimintayksiköissä. Linjaukset nostavat esiin tärkeimmät kaupungin palve- lukokonaisuudet ja -periaatteet, joiden toimivuus on kaupungille elinkeinopoliittisesti tärkeää. Elinkeinopoliittisen kokonaisuuden tavoitteita toteutettiin kaupungin omien kehitysohjelmien, sidosryhmäyhteistyön, kaupungin oman toiminnan kehittämistyön sekä sopimus pohjaisesti Business Tampere Oy:ltä ja Suomen Itämeri-instituutilta hankittavien elinkeinopalveluiden kautta.

Vuonna 2022 erityisenä toiminnan painopisteenä jatkui startup-ekosysteemin kehittäminen yhteistyössä yritysten ja yhteisöjen kanssa. Startup-talon palveluohjelma tilattiin vuonna 2022. Kaupunki vastaa aloittavista startupeista Business Tampereen keskittyessä kasvu- ja kansainvälistymisvaiheeseen.

AV-alan kannustinjärjestelmä siirrettiin vuoden 2022 budjetissa vetovoima ja edunvalvonta -palveluryhmälle.

AirBaltic avasi useita uusia lentoreittejä keväästä 2022 alkaen Tampere-Pirkkalan lentokentältä.

Yrittäjämynönteisyyden ja yrityspalvelujen kehittämistä jatkettiin yhteistyössä työllisyys- ja kasvupalveluiden kanssa. Seudullinen toinen 500-yritystä vierailuohjelma päättyi keväällä 2022. Ylimmän johdon yritys vierailuohjelma jatkui koronarajoitusten päätyttyä.

6Aika ohjelmakokonaisuus päättyi heinäkuussa 2022. Ekosysteemisopimukseen perustuvat kehittämistoimet käynnistyivät useilla hankkeilla.

Käyttötalous (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	KV:n muutokset	Muut muutokset
Toimintatuotot	22	12	10	14	0	-2
Toimintakulut	-4 357	-4 814	457	-5 121	-195	502
Toimintakate	-4 335	-4 802	467	-5 107	-195	500

SITOVAT ERÄT

Käyttötalous (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	KV:n muutokset	Muut muutokset
Elinkeinopalvelut (pl. erikseen sitovat erät)	-3 298	-3 523	225	-3 828	-195	500
Älykaupunki kaupunkilaisille kehitysohjelma	-1 036	-1 279	243	-1 279	0	0

Kehitysohjelmat

Kehitysohjelmat -palveluryhmä vastaa Viiden tähden keskusta ja Hiedanranta kehitysohjelmien toimeenpanosta. Yksikkö sijoittuu elinvoima- ja osaamislautakunnan alaisuuteen elinvoiman- ja kilpailukyyn palvelualueelle. Kehitysohjelmat ovat ohjelmittain kaupunginvaltuustoon nähden sitovia ja kaupunginhallituksen ohjauksessa. Vuoden 2023 alusta yksikön nimi muutettiin Strateginen hankekehitys -palveluryhmäksi.

Kehitysohjelmia toteutetaan kaupungin ohjelmajohtamisen mallin mukaisesti. Kehitysohjelmat perustuvat Tampereen strategiaan. Kaupunginval-

tuusto päättää kehitysohjelmien resursoinnista talousarvion hyväksymisen yhteydessä. Kehitysohjelmien toteuttaminen sisältyy talousarvion toiminnan tavoitteisiin.

Kehitysohjelmat ovat laajoja, useampaa palvelualueetta yhdistäviä kokonaisuuksia, joilla toteutetaan kaupungin merkittäviä strategisia muutoksia. Kehitysohjelmiin kohdistuu huomattavia taloudellisia panostuksia ja niissä tehdään laajaa yhteistyötä sidosryhmien kanssa.

Kehitysohjelmat vahvistavat kaupungin elinvoimaa, lisäävät vetovoimaa ja kilpailukykyä sekä edistävät kaupungin

kestävää kehitystä. Lisäksi ohjelmat mahdollistavat yhdessä kaupungin kasvun ja vahvistavat alueen myönteistä imagoa.

Palvelukokonaisuuden talous

Palveluryhmän käyttötalouden sitovien erien toteuma yhteensä alitti budjetoidun 0,8 milj. euroa. Viiden tähden keskustan kehitysohjelman osalta palvelujen ostot eivät toteutuneet suunnitellusti.

Viiden tähden keskustan ja Hiedanrannan kehitysohjelmien taloudesta on kerrottu tarkemmin tilinpäätöskirjan Kehitysohjelmat -kappaleessa.

Käyttötalous (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	KV:n muutokset	Muut muutokset
Toimintatuotot	132	222	90	222	0	0
Toimintakulut	-4 361	-5 259	-898	-5 259	0	0
Toimintakate	-4 229	-5 037	-808	-5 037	0	0

SITOVAT ERÄT

Käyttötalous (1 000 euroa), toimintakate	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	KV:n muutokset	Muut muutokset
Viiden tähden keskusta	-3 988	-4 608	-620	-4 608	0	0
Hiedanranta	-241	-429	-188	-429	0	0

ASUNTO- JA KIINTEISTÖLAUTAKUNTA

Asunto- ja kiinteistölautakunta vastaa asunto- ja maapolitiikan valmistelusta ja toteutuksesta sekä kaupungin tilaomaisuuden hallinnasta kaupunkistrategian tavoitteiden mukaisesti. Asuntopoliitiikan osalta lautakunta vastaa lisäksi edunvalvonnasta ja asumisen kehittämisestä. Lautakunta huolehtii asuntolainsäädännön ja siihen liittyvien säännösten mukaisista viranomais-tehtävistä ja käyttää näissä asioissa viranomaiselle kuuluvaa ratkaisovaltaa. Maapolitiikan osalta lautakunta vastaa lisäksi kaupungin maaomaisuuden kehittämisestä, maanomistajan tavoitteiden asettamisesta ja kaupungin maa- ja vesialueiden edunvalvonnasta.

Kaupungin tilaomaisuus on toisen asteen ammatillisen koulutuksen (TREDU) tiloja lukuun ottamatta asunto- ja kiinteistölautakunnan alaisen Kiinteistöt, tilat ja asuntopoliitikka -palveluryhmän vastuulla. TREDU:n tilojen osalta asunto- ja kiinteistölautakunta on delegoinut päätösvaltaansa ammatillisen koulutuksen johtajalle.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Asunto- ja maapolitiikan linjausten 2022-2025 valmistelutyö tehtiin pääasiassa jo vuoden 2021 aikana. Linjausten päivitys hyväksyttiin vuonna 2022 ja linjausten ensimmäinen seuranta tehdään vuoden 2023 alussa.

Kaupunki hankkii raakamaata kantakaupungin ja kaupunkistrategiassa määriteltyjen kasvusuuntien alueella asemakaavattomilta alueilta rakennesuunnitelman ja yleiskaavoitusohjelman toteutuksen edistämiseksi. Kaupunki hankkii aktiivisesti myös kaavoitettuja alueita. Maankäyttö-sopimuksia kaupunki käyttää maankäytön muutostilanteissa yksityisten maa-alueita asemakaavoittaessaan. Maankäyttö-sopimusten kannustimilla edistetään täydennysrakentamista. Hankekehitys-sopimuksin kannustetaan kumppaneita kehittämyyhteistyöhön kaupungin kanssa. Maaomai-

suuden investoinnit kohdentuvat vahvistuneiden asemakaavojen ja kaupungin sitoumusten mukaisiin johtosiirtoihin ja pilaantuneiden maiden puhdistamiseen.

Yhtiömuotoiseen asuinkerros- ja rivitalorakentamiseen sekä pientalorakentamiseen luovutettiin tontteja. Näistä osa luovutettiin tavoitteen mukaisesti MAL4-sopimuksen mukaiseen kohtuuhintaiseen asuntotuotantoon. Merkittäviä yritystonttien luovutuksia tehtiin vuonna 2022 Hervannan, Ruskon ja Lahdesjärven alueilta. Yritysrakentamiseen luovutettu rakennusoikeus vuodelta 2022 on yhteensä 26 894 k-m².

Asunto- ja kiinteistölautakunta toteuttaa palveluverkkosuunnitelmiin perustuen niihin liittyvät investoinnit ja vuokrausjärjestelyt kaupunginvaltuuston talousarviossa hyväksymien määrärahojen puitteissa. Palveluverkkoa kehitetään yhteistyössä tilojen käyttäjien kanssa. Tilatarpeet selvitetään yhdessä palvelualueen tilojen käyttäjien kanssa, ja talonrakennushankkeiden tarveselvitykset käsiteltiin kyseisen palvelualueen lautakunnassa, ja tarveselvitykset viedään asunto- ja kiinteistölautakunnalle tiedoksi. Isojen tilainvestointien hankesuunnitelmat käsitellään asunto- ja kiinteistölautakunnassa. Pitkän aikavälin investointien suunnittelu ja ohjelmointi tehdään PALM-ohjelmassa, jonka kaupungin hallitus hyväksyy vuosittain. Talonrakennusohjelman yli miljoonan euron hankkeiden valmistelun ja suunnittelun yhteydessä toteutetaan rakennushankkeen elinkaaren hiilijalanjäljen, elinkaarikustannusten ja kustannusarvion laskentaa ja nämä ohjaavat osallistetaan suunnittelua.

Talonrakennusohjelman kohteiden rakennuttamisesta ja tilaomaisuuden ylläpidosta vastaa tulosperusteiseen palvelusopimukseen perustuen Tampereen Tilapalvelut Oy. Palvelusopimuksen päivitys vuodelle 2023 hyväksyttiin asunto- ja kiinteistölautakunnassa 7.12.2022.

Palvelutuotannolle tarpeettoman kiinteistöomaisuuden realisoitua jatkettiin sekä asemakaavallisen kehittämisen kautta että suoraan myyden ja osana kaupungin muita rahoitusjärjestelyitä. Osana rakennetun kiinteistöomaisuuden kehittämistä purettiin tarpeettomia ja huonokuntoisia rakennuksia.

Pirkanmaan hyvinvointialueen aloittamiseen 1.1.2023 valmistauduttiin siirtämällä merkittävä määrä sosiaali- ja terveyspalveluiden käytössä olevia vuokrasopimuksia hyvinvointialueelle ja vuokraamalla kaupungin taseessa olevia tiloja sekä siirtymäajaksi että toistaiseksi voimassa olevin sopimuksin. Sosiaali- ja terveyspalveluiden käytössä olevien kiinteistön myyntivalmisteluja jatkettiin ja kaupunki käynnisti kahdessa osassa sosiaali- ja terveyspalveluiden rakennusten myynnin alkuvuodesta 2022. Toisen osan myynti toteutui vuonna 2022, mutta Hatanpään sairaalakiinteistöjen myynti jäi toteutumatta ostajan vetäytyttyä kaupasta. Myyntejä on tarkoitus jatkaa vuonna 2023, kun neuvottelu kohteiden pitkäaikaisesta vuokraamisesta Pirkanmaan hyvinvointialueelle on käyty. Hyvinvointialueen väliaikaisen toimielimen (VATE) ja Pirkanmaan hyvinvointialueen kesällä 2023 aloittaneen organisaation kanssa tehtiin yhteistyössä yhdyspintojen ja yhteistyörakenteiden määrittelyä, jolla turvataan kaupungille jäävien toimintojen ja hyvinvointialueelle siirtyvien toimintojen yhteistyön sujuvuus. Vuoden 2023 alussa määritellään vielä hyvinvointialueen ja kaupungin yhteiset toimintatavat ja sopimustarpeet.

Asunto- ja maapolitiikan linjausten mukaisesti käynnistettiin kohtuuhintaisen asumisen kumppanuusmallin valmistelu. Kumppanuusmalli pitää sisällään yhteistyötä sekä kaupunkikonserniin kuuluvien että muiden vuokra-asuntoyhteisöjen kanssa. Kumppanuusmallin osana valmistellaan asumisen turvaamisen malli yh-

teistyössä kaupungin, hyvinvointialueen ja vuokra-asuntoyhteisöjen sekä muiden tahojen kanssa. Kokonaisuus valmisteltiin vuonna 2022 ja viedään käytäntöön vuonna 2023.

Peltolammin-Multisillan lähiöohjelma -projekti päättyi vuoden 2022 lopussa projektisuunnitelman mukaisesti. Sen yhteydessä valmistui Kaupungin-osakehittämisen opas, PeltsuMultsun opit tuleville kaupunginosakehittäjil-

le. Vuonna 2022 päätettiin käynnistää Kaukajärven ja Annalan kaupunginosa-ohjelma sekä kaupunkitasoisen ohjausryhmän työskentely.

Lautakunnalle asetettujen toiminnan tavoitteiden toteuma

Asunto- ja kiinteistölautakunnalle asetettiin vuoden 2022 talousarviossa kol-

me sitovaa toiminnan tavoitetta. Vuoden lopun tilanteessa tavoitteista yksi toteutui ja kaksi jäi toteutumatta.

Keskeiset poikkeamat toteumissa liittyvät yhtiömuotoisen asumisen tonttihakuun sekä työntekijäkokemuksen parantumiseen. Tavoitteiden eteneminen on kuvattu tarkemmin alla olevassa taulukossa.

Nro	Toiminnan tavoite 2022	Tavoitteen toteuma (tammi-joulukuu 2022)	
14	MAL4-sopimuksen mukainen asuntotuotantotavoite 573 asuntoa toteutuu	Vuonna 2022 Tampereelle on valmistunut 799 kohtuuhintaista asuntoa (vuokra: 638, aso: 161). Kaupunkiseudun asuntopoliittisessa ohjelmassa (seutuhallitus 26.1.2022) on tarkennettu MAL4-sopimuksen kohtuuhintaisen asuntotuotannon tavoitteeksi Tampereen osalta 716 kohtuuhintaista asuntoa. Tavoite toteutui.	+
15	Yhtiömuotoiseen asumiseen on asetettu haettavaksi avoimessa menettelyssä tai neuvottelumenettelyssä tontteja 100.000 kem2	Joulukuussa alkaneeseen toiseen tonttihakuun saatiin tarjolle noin 46 100 k-m2 rakennusoikeutta. Lisäksi neuvottelumenettelyllä varattiin/vuokrattiin noin 9 500 k-m2. Kesäkuun hakuun lisättyä rakennusoikeutta oli tarjolla vuonna 2022 noin 92 700 k-m2. Tonttihaun ohjelmoinnissa olleista alueista Lahdesjärven Västringinmäen kaava tuli valituksen takia lainvoimaiseksi vasta loppuvuodesta ja Ikurin Taimiston ja Tuomarinkadun kaavan valmistelu on viivästynyt. Tavoite ei toteutunut.	-
42	Työntekijäkokemus on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna	Työntekijäkokemuskyselyn tulokset heikentyivät QWL-indeksin (Quality of Working Life) osalta edellisen vuoden joulukuun kyselyn tulokseen nähden. QWL-indeksi 12/2022: 58,1 % (12/2021: 70,9 %). Työntekijäkokemuskyselyn tulokset laskivat eNPS-arvon (employee Net Promoter Score) osalta, tulos oli 12/2022: 3,57 (12/2021: 17,24). Tavoite ei toteutunut.	-

Tuottavuus

Asunto- ja kiinteistölautakunnan palvelut koostuvat tilaomaisuuden hallinnasta, asumisen kehittämisestä sekä kiinteistötoimen yksiköstä. Lautakunnan tuottavuustavoite saavutettiin asukaskohtaisilla tuottavuusmittareilla tarkasteltuna osittain. Asukaskohtais-

ten työvoimakustannusten ja palveluhankintojen mittareilla tarkasteltuna menojen kasvu on ollut asukasmäärän kasvua hitaampaa, ja mittarien osalta päästiin asetettuihin tuottavuustavoitteisiin. Asukaskohtaisten käyttö-

tuottavuuskehitys on ollut negatiivista. Kehitykseen vaikuttaa mm. korkea investointitaso, kun käyttöomaisuudesta tehtyjen suunnitelman mukaiset poisotot ovat kasvaneet voimakkaasti (6 %) edellisvuoteen nähden. Asukaskohtaisen tilikauden tuloksen kehitystä selit-

Tuottavuusmittarit, Asunto- ja kiinteistölautakunta	TP 2021	TP 2022	Tavoite 2022	Ero
Päämittarit				
Tilikauden tulos, euroa/asukas	535	296	328	-32
Käyttökustannukset, euroa/asukas	-592	-624	-620	-4
Työvoimakustannukset, euroa/asukas	-17	-17	-20	3
Palveluhankinnat, euroa/asukas	-221	-205	-215	10
Selittävät mittarit				
Tilatehokkuus, htm2/hvt	11,10	10,30	9,10	1,20
Asukasmäärä	244 223	249 060	247 000	

Tavoite 2022 on muutettu talousarvio 2022. Ero on tilinpäätöksen 2022 ja tavoitteen 2022 välinen ero.

tävät poikkeuksellisen suuret omaisuuden myyntivoitot edellisvuonna, eikä mittari tämän vuoksi kuvaa tuottavuuden kehitystä vertailukelpoisesti vuosien välillä. Vuoden 2023 tuottavuus-seurannassa asukaskohtaisen tuloksen mittarista on luovuttu tästä syystä.

Lautakunnan talous

Asunto- ja kiinteistölautakunnan toimintakate vuoden 2022 tilinpäätöksessä oli 140,2 milj. euroa, joka on 0,7 milj. euroa muutettua talousarviota pienempi.

Toimintatuotot 246,1 milj. euroa, toteutuivat 6,8 milj. euroa muutettua talousarviota pienempinä.

Maksutuotot muodostuvat asunto- ja kiinteistölautakunnan osalta maankäyttösopimuskorvauksista, ja niiden toteuma 13,5 milj. euroa oli 0,5 milj. euroa pienempi kuin muutettu talousarvio. Maankäyttösopimuskorvaukset tuloutuvat yhdyskuntarakentamisen toteutumisen mukaan. Vuokratuottojen toteuma 222,3 milj. euroa ylitti talousarvion 0,3 milj. eurolla. Ulkoisia maan- ja tonttivuokria kertyi 55,8 milj. euroa, joka on 5,3 milj. euroa enemmän kuin edellisvuonna.

Muiden toimintatuottojen toteuma oli 9,4 milj. euroa ja se alitti muutetun talousarvion noin 6,5 milj. eurolla. Lautakunnan talousarvioon tehdyillä talousarviomuutoksilla (KV 21.2.2022 § 15, 14.10.2022 §163) lautakunnan toimintakate-tavoite pieneni 23,0 milj. euroa. Merkittävänä syynä alkuperäisen talousarvion muuttamiseen oli Hatanpään sairaalakiinteistöjen myynnin peruuntuminen loppuvuonna 2022. Myös osa suunniteltuja tonttien myyntejä jäi toteutumatta. Pysyvien vastaavien luovutuksista on kerrottu tarkemmin investointien kappaleessa.

Toimintakulujen toteuma 105,9 milj. euroa alitti muutetun talousarvion 6,2 milj. eurolla. Henkilöstökulujen toteuma oli 4,2 milj. euroa, joka alitti talousarvion 0,6 milj. eurolla. Palvelujen ostot toteutuivat 51,1 milj. eurolla, joka oli 2,0 milj. euroa muutettua talousarviota vähemmän. Esteettömän asumisen hissiavustuksia ei haettu vuonna 2022 lainkaan, joten avustusten toteu-

ma jäi talousarvioon varatusta lähes kokonaan. Lautakunnan vuokratulot aiheutuvat pääasiassa kaupungin palveluiden käytössä olevista tiloista. Vuokratulujen toteuma oli 50,0 milj. euroa ja kasvua edellisvuoteen nähden on 6,6 milj. euroa. Kasvu aiheutuu lähinnä myytyjen kohteiden takaisinvuokrauksesta. Talousarviossa oli varauduttu myyntikohteiden takaisinvuokraukseen ja kohteiden myyntien viivästyessä vuokratulot toteutuivat 2,2 milj. euroa talousarviota pienempinä.

Hiedanrannan kehitysohjelman toimintakate 0,1 milj. euroa alitti talousarvion 0,2 milj. eurolla.

Investoinnit

Asunto- ja kiinteistölautakunnan vuoden 2022 investoinnit muodostuivat maanhankinnasta, johtosiirroista, pilaantuneiden maiden puhdistuksista ja talonrakennushankkeista. Vuoden 2022 talousarviossa nettoinvestointeihin oli budjetoitu yhteensä 163,9 milj. euroa, josta 23,3 milj. euroa oli kehitysohjelmille kohdistuvia erikseen sitovia investointeja. Investointien osalta Asunto- ja kiinteistölautakunnan talousarvioon tehtiin yhteensä 45,5 milj. euron muutokset koskien vuodelta 2021 siirtyneiden hankkeiden uudelleen budjetoitettuja (KV 21.2.2022 § 15) sekä määrärahojen hankintaa Pirkanmaan sairaanhoitopiiriltä (KV 31.1.2022 § 7).

Vuoden 2022 nettoinvestointien toteuma 139,8 milj. euroa alitti muutetun talousarvion 24,1 milj. eurolla. Alituksen merkittävin syy oli joidenkin investointihankkeiden aloituksen viivästyminen, minkä vuoksi osa vuodelle 2022 budjetoidusta määrärahasta on jäänyt käyttämättä. Vuonna 2022 alkaneiden ja edelleen vuonna 2023 jatkuvien hankkeiden osalta käyttämättä jääneet määrärahat on esitetty uudelleenbudjetoitaviksi hankkeiden jatkamisen mahdollistamiseksi.

Viiden tähden keskusta-kehitysohjelmalle kohdistui investointeja noin 1,2 milj. euroa. Investoinnit toteutuivat 3 milj. euroa muutettua talousarviota pienempinä. Hiedanrannan kehitysohjelmalle kohdistui investointeja noin 15,1 milj. euroa ja ne toteutuivat 3,9

milj. euroa muutettua talousarviota pienempinä. Tarkemmat tiedot koskien Viiden tähden keskustan ja Hiedanrannan kehitysohjelmien investointeja löytyvät kehitysohjelmien osiosta.

Maaomaisuuden investoinnit koostuivat pilaantuneiden maiden puhdistuksista, maa-alueiden perusparannuksista ja johtosiirroista. Vuoden 2022 toteuma (pl. erikseen sitovat erät) oli 15,1 milj. euroa ja se alitti budjetin 6,1 milj. eurolla. Maaomaisuuden investoinneissa hankkeet viivästyvät, jos asemakaavan vahvistuminen suunnitellusta viivästyy. Vuonna 2022 maanhankinta painottui asemakaavojen toteuttamiseen liittyvien alueiden hankintaan. Maata hankittiin yhteensä 13,4 milj. eurolla, josta Pirkanmaan sairaanhoitopiiriltä hankittujen määrärahojen osuus oli 9,9 milj. euroa.

Talonrakentamisen nettoinvestointien (pl. Hiedanranta) toteuma 108,4 milj. euroa, alittaa muutetun talousarvion 11,1 milj. eurolla. Rahoitusosuuksia kirjattiin yhteensä 0,255 milj. euroa ja ne kohdistuivat Tammelan stadionin uudisrakennukseen. Talonrakennushankkeista on esitetty tarkempi analyysi talonrakennushankkeiden taulukon jälkeen.

Pysyvien vastaavien luovutustuloja toteutui 12,9 milj. euroa, mikä on 6,6 milj. euroa alle muutetun talousarvion. Marraskuun tilinpäätösennusteen yhteydessä oli jo tiedossa, että vuoden 2022 talousarvioon sisällytynyt Iskun alueen tontti Kalevassa, ei toteudu mikä selittää muutetun talousarvion ja toteuman välisen eron. Pysyvien vastaavien luovutustuloja muutettiin talousarviomuutoksella -48,8 milj. euroa, koska Hatanpään sairaalakiinteistöjen kauppa ei toteutunut ostajan vetäytyttyä kaupasta aivan kaupan loppumetreillä. Rakennettujen ja rakentamattomien kiinteistöjen luovutuksesta kirjattujen pysyvien vastaavien luovutusvoittojen toteuma oli yhteensä 9 milj. euroa.

ASUNTO- JA KIINTEISTÖKLAUTAKUNTA

Tuloslaskelma (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero
Toimintatuotot			
Myyntituotot	745	1 090	-345
Maksutuotot	13 351	13 901	-549
Tuet ja avustukset	353	123	230
Vuokratuotot	222 251	221 955	296
Muut toimintatuotot	9 404	15 858	-6 454
Toimintatuotot yhteensä	246 105	252 927	-6 822
Toimintakulut			
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot	-2 578	-3 067	489
Henkilösivukulut			
Eläkekulut	-1 574	-1 697	124
Muut henkilösivukulut	-97	-115	18
Palvelujen ostot	-51 087	-53 052	1 965
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-232	-388	155
Avustukset	-7	-410	403
Vuokrakulut	-49 999	-52 185	2 186
Muut toimintakulut	-304	-1 115	811
Toimintakulut yhteensä	-105 879	-112 029	6 151
Toimintakate	140 227	140 898	-671
Rahoitustuotot ja -kulut	-16 989	-18 740	1 751
Vuosikate	123 238	122 159	1 079
Poistot ja arvonalentumiset	-49 626	-41 218	-8 408
Tilikauden tulos	73 612	80 941	-7 329

Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	KV:n muutokset	Muut muutokset
Investointimenot	-140 102	-164 204	24 102	-118 666	-45 538	0
Rahoitusosuudet	255	293	-38	293	0	0
Nettoinvestoinnit	-139 846	-156 223	16 377	-118 373	-45 538	0
Pysyvien vastaavien luovutustulot	12 919	19 500	-6 581	68 300	-48 800	0

SITO VAT ERÄT

Käyttötalous (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	KV:n muutokset	Muut muutokset
Asunto- ja kiinteistöklautakunta (pl. erikseen sitovat erät), toimintakate	140 287	141 198	-911	164 246	-23 048	0
Hiedanranta, toimintakate	-60	-300	240	-300	0	0

Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	KV:n muutokset	Muut muutokset
Asunto- ja kiinteistöklautakunta (pl. erikseen sitovat erät), nettoinvestoinnit	-15 112	-21 210	6 098	-12 310	-8 900	0
Talonrakennushankkeet, nettoinvestoinnit	-108 407	-119 451	11 044	-96 863	-22 588	0
Hiedanranta, nettoinvestoinnit	-15 088	-19 000	3 912	-7 000	-12 000	0
Viiden tähden keskusta, nettoinvestoinnit	-1 240	-4 250	3 010	-2 200	-2 050	0
Yhteensä	-139 846	-163 911	24 065	-118 373	-45 538	0

TALONRAKENNUSHANKKEET

Hankkeen nimi	Kust. arvio	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	Muutokset
UUDIS- JA LISÄRAKENNUKSET						
VARHAISKASVATUS JA PERUSOPETUS						
Ahvenisjärven koulu uudisrakennus (ent. Pohjois-Hervannan koulu)	34 095	81	300	219	300	
Etelä-Hervannan koulu ja päiväkotit uudisrakennus	33 960	13 481	15 916	2 435	13 000	2 916
Eteläpuiston päiväkotit ja koulu	10 049	257	500	243	500	
Ikurin päiväkotit ja koulu uudisrakennus	10 700	4 766	4 617	-149	4 590	27
Isokuusen päiväkotit ja koulu, uudisrakennus	9 552	313	300	-13	0	300
Lamminpään koulu rakennus 2 uudisrakennus	10 700	261	420	159	150	270
Lielahden uusi päiväkotit	6 960	47	22	-25	0	22
Multisillan päiväkotit uudisrakennus	6 138	335	510	175	0	510
Olkahisen koulun uudisrakennus ja päiväkodin perusparannus	12 900	592	1 181	589	0	1 181
Pellervon päiväkotit ja koulu uudisrakennus	8 915	6	18	12	0	18
Sammon koulun laajennus ja päiväkotit (ent. Liisanpuiston koulu ja päiväkotit)	28 000	12 278	15 345	3 067	13 900	1 445
Messukylän päiväkotit uudisrakennus	8 260	1 689	928	-761	700	228
Tahmelan uusi päiväkotit	5 700	39	0	-39	0	
Tasanteen päiväkotit, uudisrakennus	8 070	84	200	116	200	
KULTTUURI- JA VAPAA-AIKAPALVELUT						
Kulttuuripalvelut						
Tampereen taidemuseon laajennus	22 830	1	200	199	200	
Vapaa-aikapalvelut						
Kalevan liikuntapuiston huoltor uudisrak.	1 500	12	0	-12		
Kaupin pesäpallostadionin oheistilat	4 501	4	0	-4		
Tammelan stadion uudisrakennus	34 000	17 272	12 448	-4 824	11 220	1 228
Kaupin urheilupuisto	13 800	10 203	8 649	-1 554	7 501	1 148
SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUT						
Hatanpään sosiaali- ja terveyskeskus, uudisrakennus	29 000	0	475	475	0	475
Koukkuniemi: Männistö, Rausan laajennus	10 290	-0	0		0	
KONSERNIHALLINTO						
Eteläinen paloasema, uudisrakennus	13 377	36	0	-36	0	
Tampereen kaupunginarkisto, uudisrakennus	7 399	5 414	6 474	1 060	6 135	339
Rakennusten ostot 2022		5				
UUDIS- JA LISÄRAKENNUKSET YHTEENSÄ		67 177	68 503	1 331	58 396	10 107
PERUSPARANNUSHANKKEET						
VARHAISKASVATUS JA PERUSOPETUS						
Hatanpään Jukolan perusparannus ja muutostyöt	6 880	41	0	-41	0	
Hyhkyn koulun (rak 1 ja 2) perusparannus	7 800	3 486	4 971	1 485	3 750	1 221
Härmälän koulu perusparannus	14 481	178	200	22	200	
Kissanmaan koulun perusparannus	13 510	421	222	-199	200	22
Lentävänniemen koulu A-osan sisäilmakorjaukset	3 575	0	0	-0	0	
Messukylän koulu perusparannus	7 975	2 050	1 410	-640	1 410	
Pispalan koulun perusparannus	12 200	4 264	3 429	-835	0	3 429
Pyynikintie 2 koulurakennus	23 960	11 999	14 685	2 686	13 000	1 685
Päiväkotien ja koulurakennusten pienet hankkeet 2022	3 500	3 030	4 060	1 030	3 500	560
Päiväkotien perusparannus 2022	3 500	4 876	5 290	414	3 500	1 790
Tammelan koulun, rakennus 2 uuden osan sisäilmaperusparannus	20 410	75	579	504	300	279

Hankkeen nimi	Kust. arvio	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	Muutokset
LUKIOKOULUTUS						
Lukioiden pienet hankkeet 2022	300	211	300	89	300	
Tampereen Lyseon lukio perusparannus	20 237	377	400	23	400	
KULTTUURI- JA VAPAA-AIKAPALVELUT						
Kulttuuripalvelut						
Kirjastot ja kansalaisopistoyksikkö pienet hankkeet 2022	300	211	300	89	300	
Kokoelmakeskus, perusparannus	17 885	22	263	241	100	163
Kulttuuri ja taide pienet hankkeet 2022	900	1 025	1 031	6	900	131
Nekalan koulun sisäilmakorjaus ja muutokset	12 250	35	300	265	300	
Tampereen taidemuseon perusparannus	6 644	0	100	100	100	
Tampere-talon korjaustyöt	400	384	400	16	400	
Tullikamarin perusparannus	10 810	77	350	273	200	150
Vapaa-aikapalvelut						
Hakametsän Sport-Campuksen kehittäminen	15 400	0	100	100	100	
Hervannan jäähallin oheistilojen perusparannus	2 049	119	100	-19	100	
Hervannan vapaa-aikakeskus perusparannus	11 440	310	200	-110	200	
Liikunta ja nuoristo pienet hankkeet 2022	700	810	1 011	201	700	311
Liikuntapaikkojen perusparannus 2022	1 000	667	1 441	774	1 000	441
SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUT						
Koukkuniemi Havula perusparannus	10 920	0	187	187	0	187
Koukkuniemi Iltala ja Juhlatalo (Iltala ensin)	15 988	42	300	258	300	
Sosiaali- ja terveystalosten pienet hankkeet 2022	650	1 041	1 034	-7	650	384
MUUT KIINTEISTÖT						
Hiedanrannan rakennusten perusparannus 2021	1 500	-5	1 500	1 505	0	1 500
Muiden rakennusten kiinteistö- ja laiteinvestoinnit sekä kaupunkikuvallisten kohteiden investoinnit 2022	3 200	3 573	4 358	785	3 200	1 158
Sisäilmaolosuhdeinvestoinnit 2022	3 500	2 048	3 862	1 814	3 500	362
Valmistuneiden kohteiden jälkityöt 2022	100	112	308	196	100	208
Ensikertainen kalustaminen välivuokrauksessa 2022	50	0	50	50	50	
Liittymät		6	0	-6	0	
PERUSPARANNUSHANKKEET YHTEENSÄ		41 480	52 741	11 261	38 760	13 981
TALONRAKENNUKSET YHT.		108 657	121 244	12 592	97 156	24 088
Rahoitusosuudet		-255	-293	-38	-293	
TALONRAKENNUSHANKKEIDEN NETTOINVESTOINNIT		108 402	120 951	12 549	96 863	24 088
TALONRAKENNUSHANKKEIDEN NETTOINVESTOINNIT, PL. HIEDANRANTA (sitova erä)		108 407	119 451	11 044	96 863	22 588
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot		-9 125	-7 060	2 065	-33 900	-26 840
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA YHTEENSÄ		99 277	113 891	14 614	62 963	

Talonrakennushankkeet

Talonrakennushankkeiden bruttoinvestoinnit sisältäen uudelleenbudjetoinnit (ml. Hiedanranta) ovat 121,244 milj. euroa. Valtuuston hyväksymä alkuperäinen talousarvio on 97,156 milj. euroa, joten uudelleenbudjetoinnit olivat yhteensä 24,088 milj. euroa.

Talonrakennushankkeiden nettoinvestointien (pl. Hiedanranta) muutettu talousarvion määräraha vuodelle 2022 oli 119,5 milj. euroa ja toteuma oli 108,4 milj. euroa. Toteutuma oli noin 11,1 milj. euroa talousarviota pienempi. Rahoitusosuuksien toteuma oli 0,255 milj. euroa ja ne kohdistuivat Tammelan stadionin uudisrakennukseen. Vaikka sitovat nettoinvestoinnit yhteensä toteutuivat muutettua talousarviota pienempinä, joidenkin hankkeiden määrärahat ylittivät hankekohtaisen vuoden 2022 määrärahan.

Pispalan koulun perusparannus ylitti vuoden 2022 määrärahan 835 000 eurolla.

Kaupin urheilupuiston hankkeiden kustannukset ylittivät sille kokonaisuudessa varatun määrärahan yhteensä 1 610 000 eurolla. Vuodelle 2022 varattu määräraha ylittyi 1 554 000 eurolla.

Tammelan stadion uudisrakennus hankkeen kustannukset ylittivät vuodelle 2022 varatun määrärahan 4 824 000 eurolla ja hankkeen kustannuksia on kertynyt vuoden 2022 loppuun mennessä 24 215 000 euroa. Vuodelle 2023 on varattu talousarviossa määrärahaa 14 780 000 euroa. Hankkeen kokonaiskustannusten ollessa 34 000 000, vuodelta 2023 jäisi käyttämättä 4 995 000 euroa.

Vuodelle 2023 esitettiin uudelleenbudjetoitavia ja talousarviomuutoksina talonrakennushankkeita (pl. Hiedanranta) yhteensä noin 10 milj. euroa.

Hiedanrannan rakennusten perusparannukseen esitettiin uudelleenbudjetoitavaksi 1,5 milj. euroa.

Vuonna 2022 valmistuneet hankkeet

Olkahisen koulun uudisrakennuksen ja päiväkodin perusparannuksen toteutussuunnitelma hyväksyttiin maaliskuussa 2020 ja hankkeen kustannusar-

vio oli 12,39 milj. euroa. Rakennustyöt aloitettiin huhtikuussa 2020 ja ne valmistuivat uudisrakennuksen osalta syyskuussa 2021 ja perusparannuksen osalta tammikuussa 2022. Päiväkodissa tapahtui ennen töiden alkua vesivahinko, joka aiheutti rakennuksen kuivattamisen ja korjaustarpeiden lisäyksen sekä aikataulun viivästymisen. Toteutuskustannukset alittuvat noin 54 000 eurolla.

Pispalan koulun perusparannuksen toteutussuunnitelma hyväksyttiin toukokuussa 2020 ja hankkeen kustannusarvio oli 9,89 milj. euroa. Rakennustyöt aloitettiin elokuussa 2020 ja ne valmistuivat sisäpuolisilta osin heinäkuussa 2022. Työn aikana rakenteissa on todettu lisää asbestia ja huonokuntoisia kattopalkkeja, joiden purku ja lisäuenta ovat aiheuttanut lisäkustannuksia sekä valmistumisen siirtymisen viidellä kuukaudella. Hankkeen toteutuskustannukset ovat noin 12,15 milj. euroa.

Ikurin päiväkodin perusparannuksen toteutussuunnitelma hyväksyttiin toukokuussa 2021 ja hankkeen kustannusarvio oli 2,89 milj. euroa. Rakennustyöt aloitettiin elokuussa 2021 ja ne valmistuivat kesäkuussa 2022. Hanke käytti päiväkotien perusparannuksiin varattua määrärahaa ja toteutuskustannukset alittuivat 16 000 eurolla.

Vellamon päiväkodin perusparannuksen toteutussuunnitelma hyväksyttiin toukokuussa 2021 ja hankkeen kustannusarvio oli 2,48 milj. euroa. Rakennustyöt aloitettiin kesäkuussa 2021 ja ne valmistuivat kesäkuussa 2022. Hanke käytti päiväkotien perusparannuksiin varattua määrärahaa ja toteutuskustannukset alittuivat 30 000 eurolla.

Sammon koulun laajennus ja päiväkodin uudisrakennuksen (=Liisanpuiston koulun ja päiväkodin uudisrakennus) toteutussuunnitelma hyväksyttiin joulukuussa 2020 ja hankkeen kustannusarvio oli 28,0 milj. euroa. Rakennustyöt aloitettiin tammikuussa 2021 ja niiden piti valmistua lokakuussa 2022. Rakennustyömaalla sattuneen onnettomuuden takia valmistuminen siirtyi joulukuuhun 2022. Toteutuskustan-

nukset alittuvat noin 500 000 eurolla. Hankkeelle vuodelle 2022 varattua määrärahaa ei käytetty kokonaan, vaan sitä esitetään siirrettäväksi 2,542 milj. euroa vuodelle 2023 viimeisten maksuerien maksamista varten.

Messukylän koulujen perusparannuksen toteutussuunnitelma hyväksyttiin joulukuussa 2020 ja hankkeen kustannusarvio oli 7,98 milj. euroa. Rakennustyöt toteutetaan vaiheittain niin, että ensimmäisen rakennuksen (puurakennus 2) työt aloitettiin tammikuussa 2021 ja ne valmistuivat marraskuussa 2021. Toisen rakennuksen (puurakennus 1) työt alkoivat joulukuussa 2021 ja ne valmistuivat joulukuussa 2022. Kolmannen rakennuksen (kivirakennus) työt alkoivat tammikuussa 2023 ja ne valmistuvat tammikuussa 2024. Korjaustöiden tarve on lisääntynyt rakennustöiden edetessä. Hankkeen toteutuskustannusarvio on 8,40 milj. euroa.

Kaupin pesäpallo- ja hiihtostadionin uudisrakennuksen (katsomorakennus) hankesuunnitelma hyväksyttiin huhtikuussa 2021 ja hankkeen kustannusarvio oli 8,16 milj. euroa.

Katsomorakennuksen toteutussuunnitelma hyväksyttiin joulukuussa 2021. Rakennustyöt aloitettiin tammikuussa 2022 ja ne valmistuivat pääosin heinäkuussa 2022 ja jälkitöiden osalta joulukuussa 2022. Teräsrakenteiden kallistuminen ja toimitusvaikeudet nostivat toteutuskustannuksia. Kaupin urheilupuistolle varattu kokonaismääräraha on yhteensä 13,8 milj. euroa, josta katsomon osuus on 9,98 milj. euroa. Katsomorakennuksen toteutuskustannukset ovat noin 11,96 milj. euroa.

Toteutus/työmaavaiheessa olevat hankkeet

Etelä-Hervannan koulun ja päiväkodin uudisrakennuksen toteutussuunnitelma hyväksyttiin maaliskuussa 2021 ja hankkeen kustannusarvio oli 33,96 milj. euroa. Rakennustyöt aloitettiin huhtikuussa 2021 ja ne valmistuvat heinäkuussa 2023. Hankkeelle vuodelle 2022 varattua määrärahaa ei käytetty kokonaan, vaan sitä esitetään siirrettäväksi 2,435 milj. euroa vuodelle 2023.

Hyhkyn koulun rakennusten 1 ja 2 perusparannuksen toteutussuunnitelma hyväksyttiin huhtikuussa 2021 ja hankkeen kustannusarvio on 6,35 milj. euroa ja sille esitettiin 1,51 milj. euron lisämäärärahaa vuoden 2022 talousarviossa. Rakennustyöt aloitettiin heinäkuussa 2021 ja niiden piti valmistua rakennustöiden osalta marraskuussa 2022 ja pihatöiden osalta heinäkuussa 2023. Sisäpuoliset korjaustyöt viivästyvät kuitenkin lisäkorjaustarpeiden takia. Valmistumisaika on siirtynyt toukokuulle 2023 ja uusi toteutuskustannusarvio on 7,85 milj. euroa. Hankkeelle vuodelle 2022 varattua määrärahaa ei käytetty kokonaan, vaan sitä tulee siirtää vuodelle 2023 1,184 milj. euroa.

Pyynikintie 2:n perusparannuksen toteutussuunnitelma hyväksyttiin kesäkuussa 2021 ja hankkeen kustannusarvio on 23,96 milj. euroa. Rakennustyöt aloitettiin elokuussa 2021 ja ne valmistuvat heinäkuussa 2023. Korjaustöiden tarve on lisääntynyt rakennustöiden edetessä. Hankkeen päivitetty toteutuskustannusarvio on 24,50 milj. euroa. Hankkeelle vuodelle 2022 varattua määrärahaa ei käytetty kokonaan, vaan sitä esitetään siirrettäväksi 1,772 milj. euroa vuodelle 2023.

Tammelan stadionin allianssisopimus hyväksyttiin maaliskuussa 2020 ja hankkeen kustannusarvio oli 22,0 milj. euroa. Hankesuunnitelma hyväksyttiin tammikuussa 2020 ja hankkeen kustannusarvio oli 28,4 milj. euroa. Toteutussuunnitelma hyväksyttiin kesäkuussa 2021. Rakennustyöt aloitettiin elokuussa 2021 ja ne valmistuvat marraskuussa 2023. Hankkeen toteutuskustannusarvio on 34,0 milj. euroa.

Kaupunginarkiston toteutussuunnitelma hyväksyttiin lokakuussa ja hankkeen toteutuskustannukset ovat 7,4 milj. euroa. Rakennustyöt aloitettiin marraskuussa 2021 ja ne valmistuvat tammikuussa 2023. Hankkeen toteutuskustannusarvio on 7,263 milj. euroa. Hankkeelle vuodelle 2022 varattua määrärahaa ei käytetty kokonaan, vaan sitä esitetään siirrettäväksi 0,93 milj. eurolle 2023 euroa.

Leinolan päiväkodin perusparannuksen tarveselvitys ja hankesuunnitelma

hyväksyttiin tammikuussa 2021 ja hankkeen kustannusarvio oli 2,41 milj. euroa. Urakkakilpailutuksen perusteella laaditun toteutussuunnitelman mukainen kustannusarvio oli 3,16 milj. euroa. Toteutussuunnitelma hyväksyttiin joulukuussa 2021. Rakennustyöt aloitettiin helmikuussa 2022 ja ne valmistuvat toukokuussa 2023. Hanke käyttää päiväkotien perusparannuksiin varattua määrärahaa.

Ikurin päiväkodin ja koulun toteutussuunnitelma hyväksyttiin maaliskuussa 2022 ja hankkeen kustannusarvio on 10,7 milj. euroa. Hankesuunnitelman mukainen kustannusarvio oli 9,95 milj. euroa, joten hankkeen tarvitsema 750 000 euron lisämääräraha vuodelle 2023 on huomioitu talousarviovalmistelun yhteydessä. Rakennustyöt aloitettiin toukokuussa 2022 ja ne valmistuvat heinäkuussa 2023.

Messukylän uuden päiväkodin toteutussuunnitelma hyväksyttiin syyskuussa 2022 ja hankkeen kustannusarvio on 8,26 milj. euroa. Hankesuunnitelman mukainen kustannusarvio oli 7,54 milj. euroa, joten hankkeen tarvitsema 722 000 euron lisämääräraha vuodelle 2023 on huomioitu talousarviovalmistelun yhteydessä. Rakennustyöt on tarkoitus aloittaa lokakuussa 2022 ja valmistua marraskuussa 2023.

Eteläpuiston päiväkodin ja koulun toteutussuunnitelma hyväksyttiin joulukuussa 2022 ja hankkeen kustannusarvio on 10,55 milj. euroa. Hankesuunnitelman mukainen kustannusarvio oli 10,49 milj. euroa, joten hanke tarvitsee 501 000 euron lisämäärärahan vuodelle 2024. Rakennustyöt oli tarkoitus aloittaa tammikuussa 2023 ja valmistua maaliskuussa 2024. Rakennustöiden aloitus viivästyi hieman ja niiden on tarkoitus alkaa helmikuussa 2023.

Hervannan jäähallin oheistilojen perusparannus hankkeen tarveselvitys ja hankesuunnitelma hyväksyttiin joulukuussa 2021 ja hankkeen kustannusarvio on 2,1 milj. euroa. Urakkalaskennan jälkeen päivitetty toteutuskustannusarvio on 2,86 milj. euroa, joten hanke tarvitsee 810 000 euron lisämäärärahan vuodelle 2023. Rakennustyöt on tarkoitus aloittaa huhtikuussa 2023 ja valmistua joulukuussa 2023.

Toteutussuunnittelussa olevat hankkeet

Hervannan vapaa-aikakeskuksen perusparannuksen hankesuunnitelma hyväksyttiin toukokuussa 2021 ja hankkeen kustannusarvio on 11,44 milj. euroa. Toteutussuunnittelu on käynnissä. Rakennustyöt on tarkoitus aloittaa elokuussa 2023 ja valmistua maaliskuussa 2025.

Lamminpään koulun rakennuksen 2 hankesuunnitelma hyväksyttiin lokakuussa 2021. Toteutussuunnittelu on käynnissä. Uudisrakennuksen rakennustyöt on tarkoitus aloittaa elokuussa 2023 ja valmistua marraskuussa 2024.

Kissanmaan koulun perusparannuksen hankesuunnitelma hyväksyttiin marraskuussa 2021 ja hankkeen kustannusarvio on 13,51 milj. euroa. Toteutussuunnittelu on käynnissä. Rakennustyöt oli tarkoitus aloittaa maaliskuussa 2023 ja valmistua syyskuussa 2024, mutta hanketta on siirretty noin vuodelle eteenpäin.

Tampereen Lyseon lukion perusparannuksen hankesuunnitelma hyväksyttiin maaliskuussa 2022 ja hankkeen kustannusarvio on 20,24 milj. euroa. Toteutussuunnittelu on käynnissä. Rakennustyöt on tarkoitus aloittaa elokuussa 2023 ja valmistua kesäkuussa 2025.

Härmälän koulun perusparannuksen hankesuunnitelma hyväksyttiin huhtikuussa 2022 ja hankkeen kustannusarvio on 14,48 milj. euroa. Toteutussuunnittelu on käynnissä. Rakennustyöt on tarkoitus aloittaa kesäkuussa 2023 ja valmistua marraskuussa 2024.

Tasanteen päiväkodin hankesuunnitelma hyväksyttiin huhtikuussa 2022 ja hankkeen kustannusarvio on 8,07 milj. euroa. Toteutussuunnittelu on käynnissä. Rakennustyöt on tarkoitus aloittaa toukokuussa 2023 ja valmistua toukokuussa 2024.

Raholan päiväkodin perusparannuksen tarveselvitys ja hankesuunnitelma hyväksyttiin tammikuussa 2022 ja hankkeen kustannusarvio on 2,95 milj. euroa. Toteutussuunnittelu on käynnissä. Rakennustyöt on tarkoitus aloittaa elokuussa 2023 ja valmistua toukokuussa 2024. Hanke käyttää päiväkotien perusparannuksiin varattua määrärahaa.

Tullikamarin perusparannuksen hankesuunnitelma hyväksyttiin helmikuussa 2022 ja hankkeen kustannusarvio on 10,81 milj. euroa. Toteutus suunnittelu on käynnissä. Hankkeen aikataulu on siirtynyt ja rakennustyöt on tarkoitus aloittaa tammikuussa 2025 ja valmistua syyskuussa 2026.

Ahvenisjärven koulun hankesuunnitelma hyväksyttiin lokakuussa 2022 ja hankkeen kustannusarvio on 34,28 milj. euroa. Rakennustyöt on tarkoitus aloittaa huhtikuussa 2024 ja valmistua toukokuussa 2026.

Hanke- ja esisuunnittelussa olevat hankkeet

Kisapuiston päiväkodin hankesuunnitelma hyväksyttiin syyskuussa 2022 ja hankkeen kustannusarvio on 8,9 milj. euroa. Rakennustyöt aloitettiin lokakuussa 2022 ja niiden on tarkoitus valmistua marraskuussa 2023. Hanke toteutetaan vuokrahankkeena.

Ojalan koulun ja päiväkodin tarveselvitys hyväksyttiin syyskuussa 2021 ja hankkeen kustannusarvio on 11,34 milj. euroa. Hankesuunnitelma hyväksyttiin tammikuussa 2023. Rakennustyöt on tarkoitus aloittaa toukokuussa 2023 ja valmistua kesäkuussa 2024. Hanke on tarkoitus toteuttaa vuokrahankkeena.

Toteuttajan valinta on tehty ja hankesuunnittelu on parhaillaan käynnissä.

Kaupin urheilupuiston tarveselvityksen päivitys hyväksyttiin marraskuussa 2022 ja hankkeen tarvitsema lisämääräraha on yhteensä 8,585 milj. euroa. Pesäpallo- ja hiihtostadionin huoltotilojen rakennustyöt (4,501 milj. euroa) on tarkoitus aloittaa syksyllä 2023 ja uuden jalkapallokatsomon rakennustyöt (4,084 milj. euroa) on tarkoitus toteuttaa vuonna 2024.

Tahmelan päiväkodin hankesuunnitelma hyväksyttiin joulukuussa 2022 ja hankkeen kustannusarvio on 7,35 milj. euroa. Rakennustyöt on tarkoitus aloittaa helmikuussa 2024 ja valmistua toukokuussa 2025.

Kalevan liikuntapuiston huoltorakennuksen yhdistetty tarveselvitys ja hankesuunnitelma hyväksyttiin joulukuussa 2022 ja hankkeen kustannusarvio on 2,78 milj. euroa. Rakennustyöt on tarkoitus aloittaa maaliskuussa 2024 ja valmistua marraskuussa 2024.

Nekalan koulun sisäilmakorjaus ja muutos kulttuurin tiloiksi -hankkeen tarveselvitys hyväksyttiin syyskuussa 2022 ja hankkeen kustannusarvio on 12,25 milj. euroa. Rakennustyöt on tarkoitus aloittaa toukokuussa 2024 ja valmistua marraskuussa 2025.

Hatanpää Jukolan päiväkodin perusparannus ja muutostyö -hankkeen tarveselvitys hyväksyttiin joulukuussa 2022 ja hankkeen kustannusarvio on 9,62 milj. euroa. Rakennustyöt on tarkoitus aloittaa elokuussa 2024 ja valmistua marraskuussa 2025.

Tampereen taidemuseon uudisrakennuksen ja perusparannuksen tarveselvitys hyväksyttiin syyskuussa 2020 ja hankkeen kustannusarvio on yhteensä 33,935 milj. euroa. Hankesuunnittelu on käynnissä. Rakennustyöt on tarkoitus aloittaa vuonna 2026 ja valmistua vuonna 2029.

Peltolammin hyvinvointikeskuksen tarveselvitys hyväksyttiin marraskuussa 2022. Rakennustyöt on tarkoitus aloittaa vuonna 2025 ja valmistua vuonna 2027. Hyvinvointikeskuksen tiloista osa toteutetaan vuokrahankkeena ja osa kaupungin omana investointina.

Kiinteistöt, tilat ja asuntopolitiikka

Kiinteistöt, tilat ja asuntopolitiikka -palveluryhmä toteuttaa osaltaan kaupungin väestönkasvun, asuinrakentamisen ja elinkeinoelämän sijoittumisen edellytyksiä. Lisäksi edistetään asuntotuotannon kilpailun syntymistä ja asumisen kohtuuhintaisuutta. Yhdessä muiden palvelualueiden kanssa laaditaan ja

toteutetaan palveluiden, asumisen, liikenteen ja maankäytön toteuttamisen ja investointien pitkän aikavälin suunnitelman (PALM) -ohjelmaa.

Palvelukokonaisuuden talous

Talouden analyysi on esitetty asunto- ja kiinteistölautakunnan osuudessa.

Toiminnan keskeiset muutokset

Käynnistettiin kohtuuhintaisen asumisen kumppanuusmallin sekä sen osana asumisen turvaamisen mallin valmistelu. Ne viedään käytäntöön vuonna 2023.

Retkeilyä on edistetty kehitysohjelman mukaisesti: Retkeilyn ja ulkoliikunnan karttapalvelu otettu käyttöön syksyllä, retkeilyn verkkoviestintää on uudistettu, suunnitellut kohteet toteutuvat pääasiassa suunnitellusti. Metsien hoidon toimintamalli on hyväksytty. Toimintamallin toimenpiteiden toteutus käynnistyy pääasiassa suunnitellusti.

Asunto- ja maapolitiikan linjausten 2022-2025 valmistelutyö tehtiin pääasiassa jo vuoden 2021 aikana. Linjausten päivitys hyväksyttiin vuonna 2022 ja linjausten ensimmäinen seuranta tehdään vuoden 2023 alussa.

Asunto- ja kiinteistölautakunta käsitteli ja päätti lukuisista isojen talonrakennusinvestointien hanke- ja toteutussuunnitelmista. Isoja talonrakennushankkeita valmistui seitsemän: Olkahisen koulun uudisrakennus ja päiväkodin perusparannus, Pispalan koulun perusparannus, Ikurin päiväkodin perusparannus, Vellamon päiväkodin perusparannus, Sammon koulun laajennus ja päiväkodin uudisrakennus, Messukylän koulun rakennus 1 perusparannus sekä Kaupin pesäpallo- ja hiihtostadion uudisrakennus.

Peltolammin-Multisillan lähiöohjelma -projekti päättyi vuoden 2022 lopussa projektisuunnitelman mukaisesti. Sen yhteydessä valmistui Kaupunginosakehittämisen opas, PeltsuMultsun opit tuleville kaupunginosakehittäjille. Päätettiin käynnistää Kaukajärven ja Annalan kaupunginosaohjelma sekä kaupunkitasoisen kaupunginosakehittämisen ohjausryhmän työskentely.

Pirkanmaan hyvinvointialueen aloittamiseen 1.1.2023 valmistauduttiin siirtämällä merkittävä määrä sosiaali- ja terveystalouden käytössä olevia vuokrasopimuksia hyvinvointialueelle ja vuokraamalla kaupungin taseessa olevia tiloja sekä siirtymäajaksi että toistaiseksi voimassa olevin sopimuksin.

Vuoden 2022 aikana valmisteltiin palveluryhmän sisällä organisaatiomuutos ja uusi organisaatio aloitti toimintansa 1.1.2023. Uudessa organisaatiossa asumisen kehittäminen ja palvelutilaverkot yksikkö jakautui kahdeksi erilliseksi yksiköksi. Kiinteistötoimi yksikköön perustettiin kaksi tiimiä, joista toista, tonttitiimiä vetää uusi rekrytoitava tonttitiimin päällikkö.

YHDYSKUNTALAUTAKUNTA

Yhdyskuntalautakunnan tehtävänä on järjestää kaupunkirakenteen kehittämistä kokonaisuutena, kaupunkisuunnittelua, rakentamista ja ylläpitoa koskevat palvelut sekä viranomaispalvelut. Lautakunta vastaa kestävän kaupunkikehityksen ja ympäristöpolitiikan linjausten ja sitoumusten koordinaatiosta, toimeenpanosta, projektoinnista ja seurannasta. Lautakunnalle kuuluu liikenteen hallinta paitsi ympäristö- ja rakennusjaostolle sekä Tampereen kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunnalle kuuluvat tehtävät.

Jätehuoltolautakunnan 0,461 milj. euron toimintamenot sisältyvät yhdyskuntalautakunnan talousarvioon.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Vuoden 2022 toiminnan keskeisiä painopisteitä olivat raitiotiejärjestelmän suunnittelu ja rakentaminen sekä kaupungin kestävän kasvun varmistaminen. Raitiotien osan 2 rakennustyöt etenivät suunnitellusti ja liikennöinti Santalahteen on tarkoitus aloittaa elokuussa 2023. Myös Näsinsaaren vesistöä valmistui suunnitellusti.

Tampereen väkiluku kasvoi viime vuonna 4837 asukkaalla. Kasvu oli ennätyskellisen voimakasta. Tampereella

oli asukkaita vuoden 2022 lopussa 249 060 henkilöä. Uusia asuntoja rakennettiin 4 600 eli noin 2 000 asuntoa enemmän kuin edellisenä vuonna. Kaupungin nopeaan kasvuun vastataan erityisesti kaavoituksen ja muun suunnittelun sekä kaupunki-infrastruktuurin rakentamisen keinoin. Vuosina 2018-2022 asumiselle on kaavoitettu keskimäärin noin 235 000 kerrosneliometriä vuodessa. Noin 65 prosenttia kaavoitetusta asuin-kerrosalasta on sijoittunut keskustoihin tai joukkoliikennekäytävälle.

Vuoden 2022 keskeisiä infra-rakentamisen uudiskohteita olivat Ojala, Hervannan pohjoisakseli, Isokuusi sekä Kolmenkulman yritysalue. Saneeraus-hankkeita sekä liikenneturvallisuutta, esteettömyyttä ja joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn olosuhteita edistäviä rakentamishankkeita toteutettiin eri puolilla kaupunkia. Rakentamisen kustannustason nousu vaikutti voimakkaasti infra-rakentamiseen. Alkuvuodesta kilpailutettujen urakoiden hinnat nousivat 5 – 30 prosenttia verrattuna kustannusarvioihin sekä vuoden 2021 hintatasoon. Kustannustason noususta johtuen joidenkin kohteiden aloitusta jouduttiin siirtämään tuleville vuosille.

Tampere tavoittelee hiilineutraaliutta vuoteen 2030 mennessä. Tuoreimmat

Tampereen kasvihuonekaasupäästöjä koskevat tiedot ovat koronavuodelta 2020, jolloin kokonaispäästöt pienenevät 867,2:een CO₂-ekvivalenttitonniin. Kokonaispäästöjen taso oli noin kolmanneksen matalampi kuin vertailuvuotena 1990. Oikeansuuntaisesta kehityksestä huolimatta hiilineutraaliustavoitteen saavuttaminen vuosikymmenen loppuun mennessä näyttää erittäin haasteelliselta.

Lautakunnalle asetettujen toiminnan tavoitteiden toteuma

Yhdyskuntalautakunnalle asetettiin vuoden 2022 talousarviossa kahdeksan sitovaa toiminnan tavoitetta. Vuoden lopun tilanteessa tavoitteista kolme toteutui, kaksi toteutui osittain ja kolme jäi toteutumatta.

Keskeiset poikkeamat toteumissa liittyvät pientalojen rakentamiseen, asemakaavoitetun asuin-kerrosalan sijoittumiseen sekä työntekijäkokemuksen parantumiseen. Tavoitteiden eteneminen on kuvattu tarkemmin alla olevassa taulukossa.

Nro	Toiminnan tavoite 2022	Tavoitteen toteuma (tammi-joulukuu 2022)	
16	Asemakaavoituksella on mahdollistettu vuosittain 110 pientalon rakentaminen	Asemakaavoitusohjelma 2022-2026 mukaisia pientalotonttien asemakaavoja on ohjelmoitu valmistumaan suurimmaksi osaksi 2024-2026, yhteensä 600-700 kpl. Vuonna 2022 on valmistunut 18 uuden omakotitontin asemakaavaa olemassa olevia pientalo-alueita täydentäen sekä mm. Hyhkynlaaksoon asemakaava 17 kytketylle omakotitontille ja 32 pientaloasunnolle. Yhteensä uusia pientaloasuntoja on kaavoitettu 73 kpl. Kaavavarannossa on omakotitontteja yht. 190 kpl. Tavoite ei toteutunut vuoden 2022 osalta, koko asemakaavoitusohjelman 5-vuotiskaudella kylläkin, mikäli kohteet säilyvät nykyisellään.	-
23	80 % asemakaavoite-tusta asuin kerrosalasta sijoittuu joukkoliikenne-vyöhykkeille ja aluekeskuksiin	Vuonna 2022 valmistuneiden asemakaavojen asumisen kerrosalasta 42 % sijoittui kasvun vyöhykkeelle, sillä suurin yksittäinen kaava (Hyhkynlaakso) sijaitsee kasvun vyöhykkeen ulkopuolella ja valmistuvaksi ohjelmoitujen kasvun vyöhykkeen asemakaavojen valmistuminen on eri syistä viivästynyt vuodelle 2023. Kasvun vyöhykkeelle on ollut valmistelussa mm. Peltolammin hyvinvointikeskuksen ja Hakametsän sport Campuksen alueille isot asemakaavat, joiden valmistuminen ehdotukseksi viivästy sopimusteknisistä syistä ja resurssipulasta johtuen keväälle 2023. Tavoite ei toteutunut.	-
25	Liikkuminen kestäväillä kulkutavoilla on lisääntynyt edelliseen vuoteen verrattuna	Vuoden 2022 alusta on otettu käyttöön uusi kestävä liikunnan indeksi, jossa on mukana jalankulku, pyöräliikenne sekä joukkoliikenne. Indeksien perusvuodeksi on asetettu vuosi 2017 (indeksi 100 % kaikkien kulkumuotojen osalta). Indeksien kehitystyö on vielä osin kesken ja varsinkin jalankulun mittauspistetieto on tässä vaiheessa rajallista. Mittauspisteitä on lisätty vuoden 2022 aikana. Alustavien tulosten perusteella liikkuminen kestäväillä kulkutavoilla on tammi-joulukuussa 2022 kasvanut n. 9 % vuoteen 2021 verrattuna. Vuoden 2022 indeksi on lähes sama kuin perusvuoden 2017 indeksi. Merkittävää muutosta ei siis viiden viimeisen vuoden aikana ole tapahtunut. Eri kulkumuotoja tarkasteltaessa v. 2022 indeksi on kasvanut jalankulun osalta n. 4 %, vähentynyt pyöräliikenteen osalta n. 7 % ja kasvanut joukkoliikenteen osalta n. 42 % vuoteen 2021 verrattuna. Pyöräilymäärien vähenemistä selittää joukkoliikenteen suosion kasvun lisäksi se, että vuoden 2022 pyöräilyn kesäkaudella oli elokuuhun asti edellisvuotta viileämpää. Tavoite toteutui.	+
26	Raitiotien osan 2 rakentaminen on edennyt tavoitellun aikataulun mukaisesti	Raitiotien rakentaminen Pyynikintorin ja Santalahden välillä on edennyt suunnitellulla tavalla. Rata on käytännössä valmis testiliikenteelle. Raitiotien rakentaminen Hiedanrannan keskustan ja Lentävänniemen välillä etenee myös suunnitellusti. Näsisaaressa rakentamisen 1. vaihe valmistui aikataulussa 12/2022. Raitiotien rakentamisaikataulu Näsisaaressa kohdalla tarkentuu, kun Näsisaaressa riittävät painumaseurannan tulokset saadaan arviolta 4/2023. Toistaiseksi tilanne on suunnitelmien mukainen. Tavoite toteutui.	+
27	Luonnon monimuotoisuusohjelman toimeenpano on käynnistynyt	Luonnon monimuotoisuusohjelman toimenpideohjelma on valmistunut ja se hyväksyttiin kaupunginhallituksessa 20.6.2022. Ohjelman toteuttaminen on käynnistynyt. Tavoite toteutui.	+
31	Keskustan saavutettavuus kaikilla kulkumuodoilla on huomioitu liikennetarkoituksissa ja liikkumisen asiakastytyväisyyden seuranta on käynnistynyt	Keskustan liikennejärjestelmätyö on aloitettu liikennejärjestelmäsuunnitelmaa palvelevien lisäselvitysten osalta. Näitä ovat mm. Kunkun parkin ensimmäisen vaiheen selvitys ja keskustan pysäköintijärjestelmän suunnittelu, liikenteen tulevaisuuden skenaariot ja niiden vaikutukset selvitys, keskustan liikennemallin päivitys ja kaupunkilogistiikan toimenpideohjelma. Selvitykset valmistuivat syksyllä 2022. Keskustan liikennejärjestelmäsuunnitelman työohjelma on laadittu vuoden 2022 lopussa ja työn kilpailutus on tehty. Suunnitelmaan kuuluu keskustan saavutettavuusanalyysit kaikilla kulkumuodoilla. Liikennejärjestelmätyö alkaa tammikuussa 2023. Asiakastytyväisyyden seurannan osalta toteutetaan kaikki liikennemuodot käsittävät kyselytutkimus vuonna 2023. Tutkimuksen valmistelu käynnistettiin syksyllä 2022. Tavoite toteutui osittain.	+/-
42	Työntekijäkokemus on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna	Työntekijäkokemuskyselyn tulokset olivat laskeneet QWL-indeksin (Quality of Working Life) osalta edellisen vuoden joulukuun kyselyn tulokseen nähden. QWL-indeksi 12/2022: 57,5 % (12/2021: 59,7%). Työntekijäkokemuskyselyn tulokset laskivat eNPS-arvon (employee Net Promoter Score) osalta, tulos oli 12/2022: -0,72 (12/2021: 4,38). Tavoite ei toteutunut.	-
44	Asiakaskokemus on parantunut rakennusvalvonnassa ja katujen ja yleisten alueiden kunnossapidossa edelliseen vuoteen verrattuna	Talvikunnossapidon laatu tyytyväisyyskyselyn perusteella heikkeni. Tulos 2022 (talvikausi 2021-2022) oli 1,8 ja 2021 2,4. Tulosta selittää osin vaikea talvi. Rakennusvalvonnan asiakaskokemuksen tunnusluku 3,59 on noussut +3,4 % vertailtavasta tarkastelujaksosta 1.1-31.12.2021. Tavoite toteutui osittain.	+/-

Tuottavuus

Talouden päämittareiden mukaan asukaskohtaiset nettokustannukset ovat kasvaneet 27 prosenttia ja käyttökustannukset ovat kasvaneet 14 prosenttia edellisvuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna. Nettokustannusten kasvua selittää rakentamisen hiljentymisen vaikutus lupatoiminnan tuottoihin sekä kustannusten kasvu. Kustannusten kasvua selittää pääosin raitiotien vastikkeen kasvu lähes kaksinkertaiseksi edellisvuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna raitiotiejärjestelmän valmi-

usasteen noustessa. Raitiotien vastikkeen osuus (painoarvo) lautakunnan kustannusrakenteessa on 27 prosenttia, joten joka neljäs kustannuseuro on vastikkeen aiheuttama. Vaikutus näkyy prosenttimuutoksena suurempana mittarin nettokustannuksessa kuin bruttokustannuksessa. Käyttökustannuksia kasvattaa myös poistotason kasvu vertailuvuodesta. Työvoimakustannukset ovat vertailuvuoden tasolla. Palveluhankinnat 8 prosenttia vertailuvuotta suuremmat johtuen pääosin

omajohtoisen rakentamisen edellisvuotta merkittävästi pienemmästä määrästä. Muilta osin palveluostot kasvoivat 1 prosenttia edellisvuoteen nähden, joten inflatorisesta toimintaympäristöstä ja vaikeahoitoisesta talvesta huolimatta kustannuskasvu on säilynyt maltillisena.

Selittävien mittareiden mukaan työntekijäkokemuksen tulos (QWL -mittari) on hieman heikentynyt. Sairauspoissaoloissa on tapahtunut hyppäyksenomainen kasvu.

Tuottavuusmittarit, Yhdyskuntalautakunta	TP 2021	TP 2022	Tavoite 2022	Ero
Päämittarit				
Nettokustannukset, euroa / asukas	-134	-171	-169	-2
Käyttökustannukset, euroa/asukas	-428	-489	-455	-34
Työvoimakustannukset, euroa/asukas	-75	-75	-77	2
Palveluhankinnat, euroa/asukas	-135	-146	-138	-8
Selittävät mittarit				
Työntekijäkokemus, QWL (max 100)	60,1	58,2	62,0	-3,8
Sairauspoissaolot, %	2,18	3,64	2,18	1,47
Tilatehokkuus, htm2/henkilötyövuosi *)	13,9	13,4	13,4	0,1
Asukasmäärä	244 223	249 060	247 000	

Tavoite 2022 on muutettu talousarvio 2022. Ero on tilinpäätöksen 2022 ja tavoitteen 2022 välinen ero.

Lautakunnan talous

Yhdyskuntalautakunnan toimintatuotot ylittivät 1,2 milj. eurolla vuosisuunnitelman ja toimintakulut (sisältäen valmistus omaan käyttöön) ylittivät 2,0 milj. eurolla vuosisuunnitelman.

Tuottojen ylitys johtuu pääasiassa katutilavalvonnan tuottojen sekä lumen- vastaanoton tuottojen, hulevesisuunnittelun tuottojen ja yleiskaavoituksen tuottojen ylityksistä. Toisaalta rakennusvalvonnan, kiinteistönmuodostuksen, asemakaavoituksen sekä kadunvarsipysäköinnin ja asukas pysäköinnin tuotot alittuivat. Toimintakulujen ylitys johtui osittain katujen kunnossapidon kustannusten ylityksestä, mutta myös viher- ja hulevesisuunnittelun kulut ylittyivät. Toisaalta asemakaavoituk-

sessä toimintakulut alittuivat. Myös lautakunnan henkilöstökulut alittuivat, mikä johtuu osittain osavuotisesti täyttämättä olevista vakansseista sekä osa-aikaisuuksista, jotka alensivat henkilöstökuluja.

Poistotaso toteutui 7,3 milj. euroa vuosisuunnitelmaa suurempana. Poistotason ylitys johtui siitä, että taseessa pitkään keskeneräisenä ollut, mutta todellisuudessa valmis omaisuus valmistettiin mikä kasvatti poistotasoa. Aikaisempien tilikausien kertyneiden poistojen osalta oikaisu tehtiin taseen omaan pääomaan.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi helmikuussa (KV 21.2.2022 § 15) suuruudeltaan 0,03 milj. euron talousarvio-

muutoksen yhdyskuntalautakunnan Unalab -projektin käyttötalousmenoihin. Unalabissa on EU-rahoitus ja muutoksen nettovaikutus palvelualueen ja kaupungin tulokseen on +/- 0 euroa. Valtuusto hyväksyi lokakuussa (KV 24.10.2022 § 163) suuruudeltaan 0,323 milj. euron teknisen talousarvio- muutoksen yhdyskuntalautakunnan ja joukkoliikennelautakunnan maksaman raitiotien hallintokustannusvastikkeen kohdistamiseen. Muutoksella hallintokustannusvastikkeen kohdentumista tarkennettiin lautakuntien välillä vähentämällä joukkoliikennelautakunnan vuokratuloja 0,323 milj. euroa ja kasvattamalla samalla määrällä yhdyskuntalautakunnan vuokratuloja. Muu-

toksen nettovaikutus palvelualueen ja kaupungin tulokseen on +/- 0 euroa.

Talousarvio sisältää 1,1 milj. euroa kaupungin johtoryhmän 8.6.2021 asettamia karsinta- ja lisätulotavoitteita kohdistuen lautakunnan palveluryhmiin käyttötaloustuloihin ja käyttötalouden menoihin.

Lautakunnan bruttoinvestoinnit ovat 67,9 milj. euroa mikä on 4,5 milj. euroa vuosisuunnitelmaa pienempi. Rahoitusosuuksien toteuma on 5,3 milj. euroa vuosisuunnitelmaa suurempi, mikä johtuu Asumisen ja kehittämisen rahastolta (ARA) ja Traficomilta saaduista rahoitusosuuksista sekä kehitysohjelmien hankkeisiin saaduista rahoitusosuuksista, joita ei oltu budjetoitu. Nettoinvestoinnit ovat 62,6 milj. euroa, mikä on 9,8 milj. euroa vuosisuunnitelmaa pienempi.

Valtuusto hyväksyi helmikuussa (KV 21.2.2022 § 15) 0,03 milj. euron investoinnin uudelleen budjetoinnin

lautakunnan Unalab -projektiin (viherseinäpilotti) sekä 3,9 milj. euron investointien uudelleen budjetoinnit vuodelta 2021 siirtyneistä kehitysohjelmien hankkeiden rahoista. Kehitysohjelmien uudelleen budjetoinnista 3,8 milj. euroa kohdistuu Viiden tähden keskusta -kehitysohjelmaan ja 0,1 milj. euroa Hiedanranta -kehitysohjelmaan. Valtuusto hyväksyi lokakuussa (KV 24.10.2022 § 163) 0,240 milj. euron lisäyksen Osallistuvan budjetoinnin (OSBU) hankkeisiin.

Rahoitusosuuksiin sisältyy ARA -avustuksia 1,5 milj. euroa. Traficomien maksamia kävelyn ja pyöräilyn edistämishankkeiden avustuksia 2,6 milj. euroa. Peltolampi-Multisilta -lähiöohjelman avustuksia noin 0,3 milj. euroa ja Viiden tähden keskusta kehitysohjelmaan kohdistuvia avustuksia 0,9 milj. euroa (Tampereen henkilöratapihan uudistamishanke TAHERA ja kaupunkiturvallisuushanke SURE). Kaikkiaan valtionavustusta on kirjattu tilikaudelle

5,3 milj. euroa. Valtionavustuksia ei oltu budjetoitu.

Lautakunnan talousarvioon sisältyvän, ja erikseen talousarviossa sitovan, Viiden tähden keskusta -kehitysohjelman nettoinvestoinnit toteutuivat 7,2 milj. euroa vuosisuunnitelmaa pienempinä. Alitus johtui joidenkin talousarviovuodelle suunniteltujen hankkeiden siirtymisestä vuodelle 2023 (Itsenäisyyskadun alikulkutunnelin ja Ratapihkan sillan toteutus). Alituksesta esitetään uudelleenbudjetoitavaksi vuodelle 2023 Viiden tähden keskusta -kehitysohjelmaan 5,0 milj. euroa.

Lautakunnan OSBU -investoinnit toteutuivat 0,24 milj. euroa vuosisuunnitelmaa pienempänä ja säästö esitetään uudelleenbudjetoitavaksi vuodelle 2023.

YHDYSKUNTALAUTAKUNTA

Tuloslaskelma (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero
Toimintatuotot			
Myyntituotot	11 861	11 385	475
Maksutuotot	12 526	12 844	-318
Tuet ja avustukset	895	1 426	-531
Vuokratuotot	1 048	648	400
Muut toimintatuotot	5 171	4 025	1 146
Toimintatuotot yhteensä	31 501	30 329	1 172
Valmistus omaan käyttöön	468	1 610	-1 142
Toimintakulut			
Henkilöstökulut	-18 581	-18 990	408
Palkat ja palkkiot	-14 671	-15 186	515
Henkilösivukulut	-3 910	-3 804	-106
Eläkekulut	-3 347	-3 244	-103
Muut henkilösivukulut	-563	-561	-3
Palvelujen ostot	-36 777	-35 756	-1 020
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 820	-1 983	164
Avustukset	-271	-244	-27
Vuokratulut	-16 640	-16 622	-18
Muut toimintakulut	-380	-43	-337
Toimintakulut yhteensä	-74 469	-73 639	-830
Toimintakate	-42 499	-41 700	-799
Rahoitustuotot ja kulut	5	0	5
Vuosikate	-42 494	-41 700	-794
Poistot ja arvonalentumiset	-47 704	-40 360	-7 344
Tilikauden tulos	-90 198	-82 060	-8 138

Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	KV:n muutokset	Muut muutokset
Investointimenot	-67 885	-72 370	4 485	-68 200	-4 170	0
Rahoitusosuudet	5 275	0	5 275	0	0	0
Nettoinvestoinnit	-62 610	-72 370	9 760	-68 200	-4 170	0

SITOVAT ERÄT

Käyttötalous (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	KV:n muutokset	Muut muutokset
Yhdyskuntalautakunta, toimintakate (pl. erikseen sitovat erät)	-41 740	-40 249	-1 491	-39 915	-353	19
Hiedanranta -kehitysohjelma, toimintakate	-32	-400	368	-400	0	0
Viiden tähden keskusta -kehitysohjelma, toimintakate	-209	-330	121	-330	0	0
Hiilineutraaleja tekoja -kehitysohjelma	-192	-385	193	-385	0	0

Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	KV:n muutok- set	Muut muutok- set
Yhdyskuntalautakunta, nettoinvestoinnit (pl. erikseen sitovat erät)	-57 738	-60 270	2 532	-60 000	-270	0
Hiedanranta -kehitysohjelma, nettoinvestoinnit	-65	-100	35	0	-100	0
Viiden tähden keskusta -kehitysohjelma, nettoinvestoinnit	-4 807	-12 000	7 193	-8 200	-3 800	0
Yhteensä	-62 610	-72 370	9 760	-68 200	-4 170	0

Kaupunkiympäristön suunnittelu

Kaupunkiympäristön suunnittelun palveluryhmään kuuluvat yleiskaavoitus, asemakaavoitus, liikennejärjestelmän suunnittelu, viheralueiden ja hulevesien suunnittelu, rakennusvalvonta sekä kiinteistömuodostus. Kaupunkiympäristön suunnittelun palveluryhmän tehtävänä on vastata kaupungin fyysisen ympäristön suunnittelusta ja luoda toiminnallaan edellytykset Tampereen kestäväälle kasvulle sekä toimivan ja laadukkaan kaupunkiympäristön rakentamiselle. Kaupunkisuunnittelussa luodaan fyysisen ympäristön osalta edellytykset niin palveluiden, asumisen kuin elinkeinoelämänkin rakentamiselle sekä näitä palvelevan yhdyskuntatekniikan, liikennejärjestelmän ja viheralueiden toteuttamiselle tasapainoisen ja kestäväen yhdyskuntarakenteen tavoitteiden mukaisesti.

Palvelukokonaisuuden talous

Palveluryhmän toimintakate toteutui 2,3 milj. euroa vuosisuunnitelmaa huonompana (sisältäen palvelukokonaisuuteen kohdistuvat palvelualueen tukipalvelujen vyörytysosuudet).

Toimintatuotot toteutuivat 1,2 milj. euroa vuosisuunnitelmaa pienempinä. Rakentamistoiminnan vaimenemisen

myötä lupatoiminnan tuotot alittuivat, sillä myönnettyjen rakennuslupien ja toimenpidelupien määrä ei enää kasvanut edellisvuoden tapaan. Myös asemakaavoituksen tuotot alittuivat mihin vaikutti isojen kaavahankkeiden sijoittuminen enenevässä määrin kaupungin maille, eikä tämä ole laskutettavaa työtä. Toisaalta yleiskaavoituksen maksutuotot ylittyivät mihin vaikutti muun muassa poikkeamislupapäätösten, suunnittelutarveratkaisujen siirto asemakaavoituksesta yleiskaavoitukseen. Myös hulevesisuunnittelun tuotot ylittyivät mihin osittain vaikutti kaupungin riipeä kasvu.

Toimintakulut toteutuivat 1,0 milj. euroa vuosisuunnitelmaa suurempina (sisältäen palvelukokonaisuuteen kohdistuvat palvelualueen tukipalvelujen vyörytysosuudet). Omajohtoisen rakentamisen määrä oli suunniteltua pienempi, jolloin toimintakuluja kirjattiin valmistus omaan käyttöön -tilien kautta taseen investoinneiksi suunniteltua vähemmän mikä kasvatti toimintakulujen osuutta vuosisuunnitelmaan nähden. Myös vihersuunnittelun ja liikennejärjestelmäsuunnittelun ulkoisia asiantuntijapalveluita käyttävät hankkeet toteutuivat ennakoitua suurempina mihin

osaltaan vaikutti kaupungin riipeä kasvu. Yleiskaavoituksessa ylitystä aiheutti se, ettei konsulttipalvelujen budjetti riittänyt aivan kaikkien ohjelmoitujen töiden käynnistämiseen vuoden 2022 aikana, mikä aikataulun toteutumiseksi oli välttämätöntä. Toisaalta asemakaavoituksessa toimintakulut alittuivat, koska pitkien poissaolojen ja muiden resurssihaasteiden vuoksi konsulttitoitaa jäi tilaamatta. Myös henkilöstökulut alittivat vuosisuunnitelmaa mikä johtui pääosin osavuotisesti täyttämättä olevista vakansseista sekä osa-aikaisuuksista. Palvelukokonaisuuteen sisältyvien kehitysohjelmien toimintakulut toteutuivat vuosisuunnitelmaa pienempinä mihin vaikutti joidenkin projektien siirtyminen seuraavaan vuoteen.

Kaupunkiympäristön suunnittelun bruttoinvestoinnit ja nettoinvestoinnit toteutuivat 0,1 milj. euroa vuosisuunnitelmaa pienempinä. Palveluryhmään kohdistuvien Viiden tähden keskusta-kehitysohjelman investoinnit toteutuivat olennaisesti vuosisuunnitelman mukaisina.

Toiminnan keskeiset muutokset

Kaupungin kasvun jatkuessa erittäin vahvana kaupunkisuunnittelun avulla pyrittiin varmistamaan yhdyskuntarakenteen laadukas, tasapainoinen ja kestävä kehitys kaupungissa.

- Kaavoituksen painopisteitä ja resurssien suuntaamista tarkistettiin uuden strategian ja pormestariohjelman perusteella.
- Kaupunkiympäristön laatua korostettiin erityisesti ihmisten hyvinvoinnin ja kaupungin pitovoiman kehittämisessä.
- Ilmastonmuutokseen varautuminen ja luonnon monimuotoisuuden lisääminen olivat keskeisiä teemoja kaupunkisuunnittelussa
- Edistettiin kestäväen kaupunkiliikkumisen suunnitelmassa (SUMP) määriteltyjä toimenpiteitä.

Läntisen Tampereen aluekeskusten kehittämisedellytysten turvaaminen

- Tesoman seisakkeen maankäytön yleissuunnittelu käynnistyi osana yleiskaavaa.
- Lielahden yleissuunnitelma valmistui ja sitä on yhteensovitettu Hiedanrannan suunnitteluun.

Maankäytön hallinnan kokonaisprosessin digitalisaatio ja asiakaspalvelun laadun kehittäminen.

- Valmistauduttiin maankäyttö- ja rakentamislain kokonaisuudistukseen liittyvien lakiuudistusten voimaantuloon ja niihin liittyvään tietomallipohjaiseen kaavoituksen ja rakennuslupakäsittelyyn.
- Asiakaspalvelun ja kaupunkilaisten kanssa käytävän vuoropuhelun on kehitetty digitalisaatiota hyödyntämällä (mm. Fiilis-kyselytyökalun käyttöönotto)

Käyttötalous (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	KV:n muutokset	Muut muutokset
Toimintatuotot	11 149	12 380	-1 232	12 414	0	-34
Toimintakulut *)	-18 907	-17 866	-1 041	-17 010	-901	45
Toimintakate	-7 759	-5 486	-2 273	-4 596	-901	12

*) sisältää hallinto- ja tukipalvelujen sekä paikkatiedon vyörytysosuudet

Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	KV:n muutokset	Muut muutokset
Investointimenot	-1 972	-2 050	78	-1 700	-350	0
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0	0
Nettoinvestoinnit	-1 972	-2 050	78	-1 700	-350	0

SITOVAT ERÄT

Käyttötalous (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	KV:n muutokset	Muut muutokset
Kaupunkiympäristön suunnittelu, toimintakate (pl. erikseen sitovat erät)	-7 520	-4 756	-2 764	-3 866	-901	12
Hiedanranta -kehitysohjelma, toimintakate	0	-400	400	-400	0	0
Viiden tähden keskusta -kehitysohjelma, toimintakate	-244	-330	86	-330	0	0

Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	KV:n muutokset	Muut muutokset
Kaupunkiympäristön suunnittelu, nettoinvestoinnit (pl. erikseen sitovat erät)	-1 768	-1 870	102	-1 700	-170	0
Hiedanranta -kehitysohjelma, nettoinvestoinnit	-2	0	-2	0	0	0
Viiden tähden keskusta -kehitysohjelma, nettoinvestoinnit	-202	-180	-22	0	-180	0
Yhteensä	-1 972	-2 050	78	-1 700	-350	0

Kaupunkiympäristön rakennuttaminen

Kaupunkiympäristön rakennuttamisen ja ylläpidon palveluryhmään kuuluvat kuntatekniikan suunnittelu, rakennuttaminen, infraomaisuuden hallinta sekä katutilavalvonta, pysäköinnin valvonta ja joukkoliikenteen matkalipuntarkastus. Palveluryhmän tehtävä on toteuttaa liikenneverkkojen ja yleisten alueiden investoinnit tavoitteiden mukaisesti, hallitusti ja taloudellisesti sekä huolehtia tehokkaasti niiden kunnossapidosta, rakentamisen ohjauksesta ja valvoa niillä tapahtuvaa toimintaa. Palveluryhmä vastaa myös satamatoiminnasta.

Palvelukokonaisuuden talous

Palvelukokonaisuuden toimintakate toteutui 0,6 milj. euroa vuosisuunnitelmaa parempana (sisältäen palvelukokonaisuuteen kohdistuvat palvelualueen tukipalvelujen vyörytysosuudet).

Toimintatuotot toteutuivat 2,4 milj. euroa vuosisuunnitelmaa suurempina. Ylitys johtui ulkoisten toimintatuottojen ylityksistä. Ulkoisista tuotoista ylittyivät erityisesti pysäköinninvalvonnan ja katutilavalvonnan tuotot mihin vaikutti pysäköintivirhemaksujen suurempi määrä ja kahden pysäköinninvalvojan viran täyttäminen sekä käsiteltyjen katulupahakemusten suuri määrä ja keskustan isojen päätyneiden rakennuskohteiden katulupien laskutus. Runsaslumien talvi vaikutti lumen vastaanoton maksutuottoihin, jotka myös ylittyivät. Toisaalta kadunvarsipysäköinnin ja asukas pysäköinnin tuotot alittuivat mihin osaltaan vaikutti vähentyneet kadunvarsipaikat ja pysäköinnin siirtyminen enenevässä määrin pysäköintilaitoksiin.

Toimintakulut toteutuivat 1,8 milj. euroa vuosisuunnitelmaa suurempina (sisältäen palvelukokonaisuuteen kohdistuvat tukipalvelujen vyörytysosuudet). Ylitys johtui pääosin katujen kunnossapidon kustannusten ylityksestä mihin vaikutti muun muassa vaikeahoitoinen talvi ja kunnossapidon sopimuksen vaaditun laatutason säilyminen. Myös omajohtoisen rakentamisen määrä

oli suunniteltua pienempi, jolloin toimintakuluja kirjattiin valmistus omaan käyttöön -tilien kautta taseen investoinneiksi suunniteltua vähemmän mikä kasvatti toimintakulujen osuutta vuosisuunnitelmaan nähden.

Poistotaso toteutui 7,2 milj. euroa vuosisuunnitelmaa suurempana. Poistotason ylitys johtui siitä, että taseessa pitkään keskeneräisenä ollut, mutta todellisuudessa valmis omaisuus valmistettiin mikä kasvatti poistotasoa.

Bruttoinvestoinnit toteutuivat 4,4 milj. euroa vuosisuunnitelmaa pienempinä. Rahoitusosuudet toteutuivat 5,3 milj. euroa vuosisuunnitelmaa suurempana. Nettoinvestoinnit toteutuivat 9,7 milj. euroa vuosisuunnitelmaa pienempinä. Investointien alitus johtui pääosin palveluryhmään kohdistuvan Viiden tähden keskusta kehitysohjelman bruttoinvestointien 6,3 milj. euron alituksesta ja nettoinvestointien 7,2 milj. euron alituksesta. Rakennuttaminen ja ylläpito palveluryhmän perustoiminnan bruttoinvestoinnit toteutuivat 2,1 milj. euroa vuosisuunnitelmaa suurempina ja nettoinvestoinnit 2,3 milj. euroa vuosisuunnitelmaa pienempinä.

Rahoitusosuuksiin sisältyy asumisen kehittämisen ARA -avustuksia 1,5 milj. euroa. Traficomien maksamia kävelyn ja pyöräilyn edistämishankkeiden avustuksia 2,6 milj. euroa. Peltolampi-Multisilta -lähiöohjelman avustuksia noin 0,3 milj. euroa. Viiden tähden keskusta kehitysohjelmaan kohdistuvia avustuksia 0,9 milj. euroa (TAHERA ja SURE -hankkeet). Kaikkiaan valtionavustusta on kirjattu tilikaudelle 5,3 milj. euroa. Valtionavustuksia ei oltu budjetoitu.

Alkuvuodesta kilpailutettujen urakoiden hinnat nousivat 5 – 30 prosenttia verrattuna kustannusarvioihin sekä vuoden 2021 hintatasoon. Kustannustason noususta johtuen seitsemän vuosisuunnitelman kohteen aloitusta siirrettiin tuleville vuosille. Näiden kohteiden siirrot kevensivät vuoden 2022 investointien menoja yhteensä 4,0 milj. euroa verrattuna vuosisuunnitelmaan.

Kaupinkadun jalkakäytävä ja pyöräilyväylää välillä Sammonkatu – Teiskon- tie ei päästy aloittamaan suunnitelmien viivästymisen takia ja kohteesta säästy 0,4 milj. euroa. Tohopinrannan kaavoitus viivästyi ja rakentamista ei päästy aloittamaan, ja vuodelta 2022 säästy 1,4 milj. euroa.

Kolmenkulmantiellä tehtiin yhtäjaksoisesti iso louhintaurakka (59 000 m³ ktr). Määrä lisääntyi alkuperäisiin suunnitelmiin verrattuna ja lisätarve kohteelle oli 1,9 milj. euroa. Louhe murskataan myöhemmin ja käytetään muilla kohteilla rakennusmateriaalina, mistä aiheutuu kustannussäästöjä kyseisissä kohteissa. Insinöörinkadun jalkakäytävän ja pyörätien väylän toteuttamisesta osa siirtyi vuodelta 2021 vuodelle 2022 kaavatilanteesta johtuen ja lisätarve oli 0,5 milj. euroa.

Raitiotien tavoitekustannus on sidottu indeksiin. Vuoden 2021 – 2022 rakennustöistä indeksikorjauksista tuli 0,6 milj. euron lisäkustannus, mihin ei oltu varauduttu vuosisuunnitelmassa. Myös muissa käynnissä olevilla kohteissa on erilaisiin indekseihin sidottuja kustannuseriä, mistä lisäkustannukset kokonaisuudessaan olivat 0,5 milj. euroa.

Toiminnan keskeiset muutokset

Rakentaminen eri puolilla kaupunkia jatkui vilkkaana. Raitiotien rakentaminen painottui Santalahteen ja Lentävänniemeeseen.

Raitiotie on tärkeä osa Tampereen liikennejärjestelmää, mikä on vaikuttanut kaikkiin kadunpidon tehtäviin suunnittelusta kunnossapitoon ja valvontaan.

Kustannustaso noisi rakentamisen ja ylläpidon tehtävissä merkittävästi, mikä heikensi edellytyksiä laadun ja toiminnan volyymin säilyttämisessä. Tämän takia muutamia rakennushankkeita siirrettiin myöhemmin toteutettavaksi.

Käyttötalous (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	KV:n muutokset	Muut muutokset
Toimintatuotot	15 716	13 306	2 409	13 690	0	-384
Toimintakulut *)	-45 293	-43 523	-1 770	-44 569	548	498
Toimintakate	-29 577	-30 216	639	-30 879	548	114

*) sisältää hallinto- ja tukipalvelujen sekä paikkatiedon vyörytysosuudet

Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	KV:n muutokset	Muut muutokset
Investointimenot	-65 914	-70 320	4 406	-66 500	-3 820	0
Rahoitusosuudet	5 275	0	5 275	0	0	0
Nettoinvestoinnit	-60 639	-70 320	9 681	-66 500	-3 820	0

SITOVAT ERÄT

Käyttötalous (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	KV:n muutokset	Muut muutokset
Kaupunkiympäristön rakennuttaminen ja ylläpito, toimintakate (pl. erikseen sitovat erät)	-29 547	-30 216	669	-30 879	548	114
Hiedanranta -kehitysohjelma, toimintakate	-32	0	-32	0	0	0

Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	KV:n muutokset	Muut muutokset
Muu kaupunkiympäristön rakennuttaminen ja ylläpito, nettoinvestoinnit (pl. erikseen sitovat erät)	-55 970	-58 400	2 430	-58 300	-100	0
Hiedanranta -kehitysohjelma, nettoinvestoinnit	-63	-100	37	0	-100	0
Viiden tähden keskusta -kehitysohjelma, nettoinvestoinnit	-4 606	-11 820	7 214	-8 200	-3 620	0
Yhteensä	-60 639	-70 320	9 681	-66 500	-3 820	0

Kestävä kaupunki

Kestävä kaupunki -palvelukokonaisuuden tehtävänä on turvata kestävä, monimuotoinen ja terveellinen elinympäristö kuntalaisille.

Palveluryhmän toteuttaa tehtäväänsä edistämällä ympäristönsuojelua, luonnon monimuotoisuutta sekä ilmastomuutoksen hillintää, parantamalla luonnonvarojen kestävää käyttöä sekä vähentämällä jätteiden määrää ja haitallisuutta, ennaltaehkäisemällä, vähentämällä ja poistamalla elinympäristön terveyshaittoja ja -vaaroja, varmistamalla jätehuollon toimivuuden, turvaamalla kuntien järjestämien eläinlääkäripalveluiden saatavuuden ja laadun, suojaamalla kuntalaisia lainvastaisen toiminnan aiheuttamilta terveys- ja ympäristövaaroilta sekä edistämällä osaltaan alan yritysten ja muiden toimijoiden toimintaedellytyksiä.

Palvelukokonaisuuden talous

Palvelukokonaisuuden toimintakate toteutui 0,8 milj. euroa vuosisuunnitelmaa parempana (sisältäen palvelukokonaisuuteen kohdistuvat palvelualueen tukipalvelujen vyörytysosuudet). Palvelukokonaisuuteen sijoittuvan Hiilineutraaleja tekoja -kehitysohjelman toimintakate toteutui 0,2 milj. euroa vuosisuunnitelmaa parempana.

Toimintatuotot toteutuivat 0,1 milj. euroa vuosisuunnitelmaa pienempinä. Alitus johtui pääosin ympäristö- ja ilmastopolitiikan tukien ja avustusten toteutumisesta vuosisuunnitelmaa pienempänä. Toisaalta ympäristöterveysvalvonnan maksutuotot ylittyivät johtuen pääosin ympäristöterveydenhuollon valvontamaksujen toteutumisesta vuosisuunnitelmaa parempana.

Toimintakulut toteutuivat 0,9 milj. euroa vuosisuunnitelmaa pienempinä (sisältäen palvelukokonaisuuteen kohdistuvat tukipalvelujen vyörytysosuudet). Alitus johtui muun muassa siitä, että ympäristö- ja ilmastopolitiikan ja kestävyuden talousarviovuodelle suunnitellut jotkin hankkeet eivät ajoittuneet vuosisuunnitelmassa suunnitellun mukaisesti. Hiilineutraaleja tekoja -kehitysohjelman toimintakulut toteutuivat 0,2 milj. euroa muutettua talousarviota pienempänä. Kehitysohjelman palkkakulut, asukastyö sekä kiertotaloussuunnitelma tekeminen toteutuivat suunnitellusti. Toteutumatta jäi data-työn baseline-selvitys sekä kiertotalouden hankkeen omarahoitusosuus, jotka siirtyvät kokonaan tai osittain toteutettavaksi vuonna 2023.

Toiminnan keskeiset muutokset

Vuonna 2021 uudistuneen jätelainsäädännön toimeenpano eteni suunnitellusti. Jätteiden erilliskeräysvelvoitteet laajentuivat koskemaan bio- ja pakkausjätteitä. Vuoden 2022 aikana seurattiin velvoitteiden noudattamista asuinkiinteistöillä. Biojätteen kompostoinnista tuli tehdä ilmoitus jätehuoltoviranomaiselle 31.12.2022 mennessä. Kyseessä oli uusi lainsäädännön velvoite.

Elintarvike- ja terveydensuojelulakien muutosten myötä alkoi valvonnan vuosittainen perusmaksu (150 €/vuosi) ja hallinnollinen sanktiomahdollisuus. Eläinlääkintähuoltolain muutokset ovat edelleen valmistelussa.

Luonnon monimuotoisuusohjelman toteutus alkoi. Yhtenä keskeisenä toimena on vieraslajien torjunta aiempaa systemaattisemmin ja laajemmin. Vuonna 2022 toteutetaan lakisääteinen, viisivuotiskausittain toteutettava kantakaupungin meluselvitys.

Ilmaston muutokseen sopeutumisen työtä alettiin koordinoida keskitetysti Ilmasto- ja ympäristöpolitiikan yksikössä. Ekosysteemipalveluiden arvotusta ja ekosysteemitilinpitoa kehitettiin. Hiilineutraalit teot -ohjelma hyväksyttiin kaupunginhallituksessa 20.6.2022, minkä jälkeen sen toteutus alkoi.

Käyttötalous (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	KV:n muutokset	Muut muutokset
Toimintatuotot	4 114	4 169	-56	4 419	0	-249
Toimintakulut *)	-8 953	-9 831	879	-9 974	0	143
Toimintakate	-4 839	-5 662	823	-5 555	0	-107

*) sisältää hallinto- ja tukipalvelujen sekä paikkatiedon vyörytysosuudet

SITOVAT ERÄT

Käyttötalous (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	KV:n muutokset	Muut muutokset
Kestävä kaupunki, toimintakate (pl. erikseen sitovat erät)	-4 650	-5 277	627	-5 170	0	-107
Hiilineutraaleja tekoja -kehitysohjelma	-192	-385	193	-385	0	0

JOUKKOLIKENNELAUTAKUNTA

Tampereen kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta toimii Tampereen, Nokian, Oriveden ja Ylöjärven kaupunkien sekä Kangasalan, Lempäälän, Pirkkalan ja Vesilahden kuntien yhteisenä seudullisena joukkoliikenteen viranomaisena Tampereen kaupunginvaltuuston ja -hallituksen alaisuudessa. Tampereen kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunnan tehtävänä on järjestää joukkoliikenne Tampereen kaupunkiseudulla yhteistoimintana kaupunkiseudun kuntien kanssa. Yhteistoiminnan tavoitteena on toteuttaa kuntarajat ylittävää yhteistyötä joukkoliikenteen järjestämisessä sekä kehittää ja koordinoida seudullista joukkoliikennettä niin, että palvelutaso paranee ja palvelut tuotetaan asiakaslähtöisesti ja edullisesti.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Tampereen seudun joukkoliikenteessä toteutettiin vuonna 2021 historialli-

sen suuret muutokset. Ratikkaliikenne käynnistyi ja suuri linjastouudistus toteutui samassa yhteydessä. Muutokset on otettu hyvin vastaan ja vuoden 2022 liikennetarjontaan tehtiin pientä hienosäätöä asiakaspalutteen pohjalta. Lähivuodet joukkoliikenteessä jatketaan ainakin liikennetarjonnan osalta suhteellisen vähäisin muutoksin valmistautuen samalla Ratikan toisen osan avaamiseen Lentävänniemeen 2024-2025. Matkustuksen kasvun jatkuessa myös tarjontaa on lisättävä.

Vuoden 2022 aikana bussiliikenteen kustannustaso nousi merkittävästi. Energian hinta lähti reippaaseen nousuun jo 2021 vuoden lopulla ja helmikuussa 2022 alkanut Ukrainan sota kiihdytti nousua. Loppuvuoden 2022 aikana kustannustaso nousi vielä mm. palkkakustannusten ja inflaation vaikutuksesta.

Korona vaikutti vielä alkuvuodesta matkustukseen. Toukokuusta alkaen koronan vaikutus lieveni olennaisesti

ja kysyntä lähti melko voimakkaaseen kasvuun. Vuoden lopulla oltiin nousijamäärissä jo noin 10 prosenttia edellä vuoden 2019 nousijamääriä.

Lautakunnalle asetettujen toiminnan tavoitteiden toteuma

Joukkoliikennelautakunnalle asetettiin vuoden 2022 talousarviossa neljä sitovaa toiminnan tavoitetta. Vuoden lopun tilanteessa tavoitteista kolme toteutui ja yksi toteutui osittain.

Osittain toteutuneen tavoitteen poikkeama liittyy työntekijäkokemuksen parantumiseen. Tavoitteiden eteneminen on kuvattu tarkemmin alla olevassa taulukossa.

Nro	Toiminnan tavoite 2022	Tavoitteen toteuma (tammi-joulukuu 2022)	
24	Joukkoliikenteen matkustajamäärä on palautunut vuoden 2019 tasolle	Joukkoliikenteessä tehtiin vuonna 2022 yhteensä 42,6 milj. matkaa, mikä on noin 3 % enemmän kuin 2019, jolloin tehtiin noin 41,4 milj. matkaa. Tavoite toteutui.	+
32	Joukkoliikennedyhteistyä Tampere-Pirkkalan lentoasemalle kehitetään	Talviliikennekaudelle 2021-2022 toteutettiin linja 103, joka liikennöi suoraan Tampereen keskustasta Tampere-Pirkkalan lentoasemalle. Reitti kulkee keskustassa rautatieaseman ja linja-autoaseman kautta. Linjalla on yhteydet sekä lähteille, että saapuville lennoille. Omana lentoaseman yhteytenä linjan 103 vuorotarjontaa voidaan muuttaa nopeasti lentoliikenteen tarpeisiin. Palvelun markkinointia on kehitetty yhteistyössä BusinessTampereen kanssa. Tavoite toteutui.	+
42	Työntekijäkokemus on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna	Työntekijäkokemuskyselyn tulokset parantuivat QWL-indeksin (Quality of Working Life) osalta edellisen vuoden joulukuun kyselyn tulokseen nähden. QWL-indeksi 12/2022: 71,7 % (12/2021: 68,4 %). Työntekijäkokemuskyselyn tulokset laskivat eNPS-arvon (employee Net Promoter Score) osalta, tulos oli 12/2022: 0,00 (12/2021: 23,08). Tavoite toteutui osittain.	+/-
44	Asiakaskokemus on parantunut joukkoliikenteessä edelliseen vuoteen verrattuna	Joukkoliikenteen asiakaskokemuksen mittaamisessa otettiin syyskuussa 2021 käyttöön NPS-mittari. NPS mittaa asiakkaan suosittelemattomuutta. Bussien osalta NPS-luku oli syys-joulukuussa 2021 24,9 ja ratikan osalta 43,0. Vuonna 2022 vastaavana ajanjaksona bussien NPS-luku oli 39,9 ja ratikan 74,8. Suosittelemattomuus on bussien osalta hyvällä ja ratikan osalta erittäin hyvällä tasolla. Tavoite toteutui.	+

Tuottavuus

Talouden päämittareiden mukaan asukaskohtaiset nettokustannukset ovat kasvaneet lähes 5 prosenttia ja käyttökustannukset lähes 15 prosenttia edellisvuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna. Vaikka koronapandemian vaikutus joukkoliikenteen vuoden 2022 lipputuloihin oli vertailuvuotta pienempi niin polttoaineen voimakas kallistuminen ylitti lipputulosten suotuisan toteuman selittäen nettokustannusten kasvua edellisvuoteen verrattuna. Polttoaineen voimakas kallistuminen vertai-

luajankohtaan verrattuna selittää myös käyttökustannusten ylitystä. Kustannusten kasvua selittää myös raitiotien vastikkeen kasvu noin 50 prosentilla edellisvuoteen verrattuna raitiotiejärjestelmän valmiusasteen noustessa. Raitiotien vastikkeen osuus (painoarvo) lautakunnan kustannusrakenteessa on 14 prosenttia, joten vastikkeen kasvun vaikutus kustannuksiin on merkittävä. Työvoimakustannukset ovat kasvaneet 8 prosenttia, mutta samalla resurssointia asiakaskokemukseen on vahvis-

tettu. Palveluhankinnat ovat kasvaneet 15 prosenttia mihin pääosin vaikuttaa liikennöitsijöiden nopeasti kasvaneet kustannukset polttoaineen kallistuessa. Selittävien mittareiden mukaan työntekijäkokemuksen tulos (QWL -mittari) on säilynyt korkealla tasolla ja sairauspoissaolojen kehitys on ollut lievästi laskeva. Lisäksi tiloja on vähemmän käytössä kuin vertailuvuonna.

Tuottavuusmittarit, Joukkoliikennelautakunta	TP 2021	TP 2022	Tavoite 2022	Ero
Päämittarit				
Nettokustannukset, euroa /asukas	-112	-118	-116	-2
Käyttökustannukset, euroa/asukas	-332	-384	-362	-22
Työvoimakustannukset, euroa/asukas	-5	-5	-6	0
Palveluhankinnat, euroa/asukas	-289	-324	-305	-20
Selittävät mittarit				
Työntekijäkokemus, QWL (max 100)	68,4	71,7	76,9	-5,2
Sairauspoissaolot, %	3,9 %	3,7 %	3,9 %	-0,00
Tilatehokkuus, htm2/henkilötyövuosi	31,30	20,78	23,4	-2,7
Asukasmäärä	244 223	249 060	247 000	2 060

Tavoite 2022 on muutettu talousarvio 2022. Ero on tilinpäätöksen 2022 ja tavoitteen 2022 välinen ero.

Lautakunnan talous

Joukkoliikenteen toimintakate toteutui 0,7 milj. euroa vuosisuunnitelmaa huonompana (sisältäen palvelualueen tukipalvelujen vyörytysosuudet).

Toimintatuotot toteutuivat 5,1 milj. euroa vuosisuunnitelmaa suurempana johtuen lipputulosten, seudun kuntien maksuosuuksien ja valtiontukien ennakoitua suuremmasta toteumasta. Koronapandemia vähensi matkustusta vuoden ensimmäisellä kolmanneksella. Valtio kompensoi koronan vaikutusta ja voimakasta kustannustason nousua lisäämällä valtiontukea. Koronan vaikutus ja kustannustason nousu lisäsivät seudun kuntien maksuosuuksia. Matkustus kasvoi vuoden loppua kohden mentäessä lisäten lipputulosta.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi lokaussa (KV 24.10.2022 § 163) suuruu-

deltaan 0,323 milj. euron teknisen talousarviomuutoksen yhdyskuntalautakunnan ja joukkoliikennelautakunnan raitiotien hallintokustannusvastikkeen kohdistamiseen. Muutoksella hallintokustannusvastikkeen kohdentumista tarkennettiin lautakuntien välillä vähentämällä joukkoliikennelautakunnan vuokratuloja 0,323 milj. euroa ja kasvattamalla samalla määrällä yhdyskuntalautakunnan vuokratuloja. Muutoksen nettovaikutus palvelualueen ja kaupungin tulokseen on +/- 0 euroa. Lisäksi kaupunginvaltuusto muutti joukkoliikennelautakunnan talousarviota vähentämällä toimintatuloja 1,0 milj. euroa johtuen koronan vaikutuksista lipputulokertymään ja lisäsi toimintamenoja 4,0 milj. euroa joukkoliikenteen kustannustason nousun johdosta.

Joukkoliikenteen toimintakulut toteutuivat 5,9 milj. euroa vuosisuunnitelmaa suurempana. Muutos aiheutui pääosin voimakkaasta kustannustason noususta. Joukkoliikenteen kustannustaso nousi vuoden aikana noin yli 10 prosenttia eli noin 6 milj. euroa. Lisäksi Ratikan liikennöintiallianssin kustannukset olivat noin 1,0 milj. euroa ennakoitua suuremmat.

Bruttoinvestoinnit toteutuivat 0,5 milj. euroa vuosisuunnitelmaa pienempinä ja nettoinvestoinnit 0,6 milj. euroa vuosisuunnitelmaa pienempinä. Investoinnilla rahoitetaan lippu- ja maksusekä infojärjestelmän pitkävaikutteisia hankintoja.

JOUKKOLIIKENNELAUTAKUNTA

Tuloslaskelma (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero
Toimintatuotot			
Myyntituotot	53 486	50 624	2 862
Maksutuotot	156	200	-44
Tuet ja avustukset	11 193	9 048	2 145
Vuokratuotot	0	0	0
Muut toimintatuotot	1 063	900	163
Toimintatuotot yhteensä	65 899	60 772	5 127
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintakulut			
Henkilöstökulut	-1 308	-1 371	63
Palkat ja palkkiot	-1 083	-1 131	48
Henkilösivukulut	-225	-240	15
Eläkekulut	-185	-197	13
Muut henkilösivukulut	-41	-43	2
Palvelujen ostot	-80 798	-75 310	-5 488
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-76	-11	-65
Avustukset	0	0	0
Vuokrakulut	-12 914	-12 615	-299
Muut toimintakulut	-135	-55	-80
Toimintakulut yhteensä	-95 231	-89 362	-5 869
Toimintakate	-29 333	-28 590	-743
Rahoitustuotot ja kulut	1	0	1
Vuosikate	-29 331	-28 590	-741
Poistot ja arvonalentumiset	-383	-150	-233
Tilikauden tulos	-29 714	-28 740	-974

SITOVAT ERÄT

Käyttötalous (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	KV:n muutokset	Muut muutokset
Joukkoliikennelausuntakunta, toimintakate *)	-29 659	-28 926	-733	-24 230	-4 677	-19

*) sisältää hallinto- ja tukipalvelujen sekä paikkatiedon vyörytysosuudet

Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2021	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	KV:n muutokset	Muut muutokset
Investointimenot	-13	-500	487	-500	0	0
Rahoitusosuudet	122	0	122	0	0	0
Nettoinvestoinnit	109	-500	609	-500	0	0

Joukkoliikenne

Joukkoliikenteen palvelukokonaisuus vastaa Tampereen kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunnan toimialaan kuuluvien asioiden valmistelusta ja toimeenpanosta. Joukkoliikenteen palveluryhmässä suunnitellaan joukkoliikenteen linjasto ja liikennöinti koko kaupunkiseudulla. Joukkoliikenne hankkii liikennepalvelut kilpailuttamalla tai omalta tuotannolta tilaamalla. Palveluryhmä vastaa joukkoliikennettä tukevien järjestelmien ylläpidosta ja kehittämisestä yhteistyössä tietohallinnon kanssa. Palveluryhmä vastaa tariffisuunnittelusta, lippujen myynnistä ja myyntiverkoista sekä joukkoliikenteen tiedotuksesta ja markkinoinnista.

Palveluryhmän talous

Joukkoliikenteen toimintakate toteutui 0,7 milj. euroa vuosisuunnitelmaa huo-

nompana (sisältäen palvelualueen tukipalvelujen vyörytysosuudet).

Toimintatuotot toteutuivat 5,1 milj. euroa vuosisuunnitelmaa suurempana johtuen lipputulujen, seudun kuntien maksuosuuksien ja valtiontukien ennakoitua suuremmasta toteumasta. Koronapandemia vähensi matkustusta vuoden ensimmäisellä kolmanneksella. Valtio kompensoi koronan vaikutusta ja voimakasta kustannustason nousua lisäämällä valtiontukea. Koronan vaikutus ja kustannustason nousu lisäsivät seudun kuntien maksuosuuksia. Matkustus kasvoi vuoden loppua kohden mentäessä lisäten lipputuloloja.

Joukkoliikenteen toimintakulut toteutuivat 5,9 milj. euroa vuosisuunnitelmaa suurempana. Muutos aiheutui pääosin voimakkaasta kustannustason noususta. Joukkoliikenteen kustannus-

taso nousi vuoden aikana noin yli 10 prosenttia eli noin 6 milj. euroa. Lisäksi Ratikan liikennöntiiallianssin kustannukset olivat noin 1,0 milj. euroa ennakoitua suuremmat.

Bruttoinvestoinnit toteutuivat 0,5 milj. euroa vuosisuunnitelmaa pienempinä ja nettoinvestoinnit 0,6 milj. euroa vuosisuunnitelmaa pienempinä. Investoinnilla rahoitetaan lippu- ja maksusekä infojärjestelmän pitkävaikutteisia hankintoja.

Toiminnan keskeiset muutokset

Ratikkaliikenteen liikennöntiiallianssin palveluvaiheen käynnistyminen

- tehokkaan toiminnan vakiinnuttaminen
- palveluintegraattorin (Tampereen Raitiotie Oy) roolin vahvistaminen

Linjasto 2021 käynnistyminen 9.8.

- analyysiin perustuva linjaston hienosäätö
- linjastorakenteen vakiinnuttaminen

Koronan vaikutus

- vaikuttaa kysyntää vähentäen noin 2 %

Vuoden 2022 aikana käynnistetään pormestariohjelman mukaisesti selvitys tasataksan toteutuksesta ja sen rahoituksesta. (KV)

Käyttötalous (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	KV:n muutokset	Muut muutokset
Toimintatuotot	65 899	60 772	5 127	61 772	-1 000	0
Toimintakulut *)	-95 557	-89 698	-5 859	-86 002	-3 677	-19
Toimintakate	-29 659	-28 926	-733	-24 230	-4 677	-19

*) sisältää hallinto- ja tukipalvelujen sekä paikkatiedon vyörytysosuudet

Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	KV:n muutokset	Muut muutokset
Investointimenot	-13	-500	487	-500	0	0
Rahoitusosuudet	122	0	122	0	0	0
Nettoinvestoinnit	109	-500	609	-500	0	0

KEHITYSOHJELMAT

Hiedanranta

Hiedanrannan kehitysohjelma johtaa ja koordinoi kaupunginosan kokonaisvaltaista kehitystyötä sekä tuottaa uudenlaisia ratkaisuja älykkäälle ja resurssitehokkaalle kaupunkikehitykselle. Kehitysohjelman tavoitteena on mahdollistaa alueelle 21 000 - 25 000 asukasta ja jopa 10 000 työpaikkaa. Kaupunginosan yleissuunnitelma hyväksyttiin 8.6.2020.

Hiedanrannan kehitysohjelma on johtamisjärjestelmän työkalu kaupungin strategian tavoitteiden toteuttamiseksi Hiedanrannassa. Kaupungin täysin omistama Hiedanrannan Kehitys Oy vastaa omistamansa alueen kehittämistä yleissuunnitelman mukaisesti. Yhtiö toteuttaa alueen kaupungin ja yhtiön välisen yhteistyösopimuksen mukaisesti. Ohjelma-alueeseen kuuluu Hiedanrannan keskustan lisäksi kehittyvä Lielähti ja Näsisaari.

Kehitysohjelman ohjauksesta vastaa kaupunginhallitus. Yhtiön ohjaus tapahtuu omistajaohjauksen periaatteiden mukaisesti omistajan asettamien tavoitteiden. Hiedanrannan maaomaisuuden kehittämisen yhtiöittämisestä päätettiin kaupunginvaltuustossa 19.10.2020.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Kaupunginhallitus hyväksyi 7.3.2022 Hiedanrannan kehitysohjelman tavoitteet valtuustokaudelle 2021-2025. Ohjelmasuunnitelman 6.4.2021 päivitys hyväksytään kaupunginhallituksessa keväällä 2023.

Keskeinen tavoite on, että Hiedanrannan Kehitys Oy ottaa merkittävän roolin Hiedanrannan vision mukaisen kaupunkiympäristön kehittämässä. Uusi toimintatapa luo mahdollisuuden hakea ratkaisuja, joiden toteuttaminen tai testaaminen ei helposti onnistu perinteisten organisaatorajojen puitteissa.

Toinen keskeinen valtuustokauden tavoite on monipuolisten julkisten ja yksityisten palveluiden toteutumisen edistäminen. Alueen pitää mahdollistaa asukkaille laadukkaat edellytykset kasvaa, kehittyä ja ikääntyä.

Lielähti on keskeinen osa Hiedanrannan kehittämistä. Alueen omistus on jakautunut lukuisille yksityisille kiinteistönomistajille. Lielähdessä edistetään alueen muutosta osaksi aluekeskusta. tällä varmistetaan, että aluekeskuk-

seen kuuluvat palvelut säilyvät hyvän joukkoliikennetarjonnan ja erityisesti raitiotien ulottuvissa.

Valtuustokauden keskeisiä tavoitteita ovat Näsisaaren toteutus sekä Nollakuidun ratkaisuiden hakeminen. Tärkeä tavoite on myös Enqvistinkadun tilapäiset muutokset sekä Vaitinaron toteutuksen edistäminen. Näillä liikennejärjestelyillä on keskeinen merkitys alueen toteutumiseen sekä koko kaupungin joukkoliikenteen toiminnallisuuteen ja myös seudulliseen liikenteeseen.

Yhtenä tavoitteena Hiedanrannalle on kehitysalustana toimiminen uusia toimintamalleja ja uutta osaamista kehittämässä.

Kehitysohjelman talous

Hiedanranta -kehitysohjelman käyttö-talous jakautui vuonna 2022 elinvoima- ja osaamislautakunnan, asunto- ja kiinteistölautakunnan, sivistys- ja kulttuurilautakunnan sekä yhdyskuntalautakunnan vuosisuunnitelmiin.

Tilinpäätöksessä ohjelman käyttö-talous toteutui 0,8 milj. euroa vuosisuunnitelmia pienempänä johtuen kustannusten siirtymisestä Hiedanrannan Kehitys Oy:n vastuulle. Yhdyskuntalautakuntaan kohdistuvat kustannukset koostuivat pääosin Paasikiventien varren maankäytön, liikenneväyläinfran ja

kunnallistekniikan suunnittelun kustannuksista.

Kehitysohjelman investoinnit jakautuivat vuonna 2022 asunto- ja kiinteistölautakunnan sekä yhdyskuntalautakunnan vuosisuunnitelmiin. Vuonna 2022 nettoinvestoinnit 15,2 milj. euroa toteutuivat 4 milj. euroa vuosisuunnitelmia pienempinä koska Hiedanrannan johtosiirrot ja pilaantuneiden maiden puhdistustyöt siirtyvät osin seuraavalle vuodelle. Asunto- ja kiinteistölautakunnan osalta toteutuneet investoinnit olivat 15,1 milj. euroa ja ne kohdistuivat

Näsisaaren rakentamiseen. Näsisaaren vesistötyön ensimmäinen vaihe on valmis sekä siihen liittyvät Lielahden voimalaitoksen johtosiirto ja Paasikiventien hulevesijärjestelyt -urakka ovat valmiit. Lisäksi pilaantuneen maan puhdistus -työt ovat käynnistyneet raitiotien alueella.

Yhdyskuntalautakuntaan kohdistuvat investointimenot koostuivat pääosin Possijärvenpolun hulevesi- ja kadunrakennusurakasta.

Käyttötalous (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	KV:n muutokset	Muut muutokset
Toimintakate	-416	-1 204	788	-1 204	0	0
Elinvoima ja osaamislautakunta	-241	-429	188	-429	0	0
Asunto- ja kiinteistölautakunta	-60	-300	240	-300	0	0
Yhdyskuntalautakunta	-32	-400	368	-400	0	0
Sivistys- ja kulttuurilautakunta	-83	-75	-8	-75	0	0

Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	KV:n muutokset	Muut muutokset
Investointimenot	-15 153	-19 100	3 947	-7 000	-12 100	0
Asunto- ja kiinteistölautakunta	-15 088	-19 000	3 912	-7 000	-12 000	0
Yhdyskuntalautakunta	-65	-100	35	0	-100	0

Viiden tähden keskusta

Viiden tähden keskusta -kehitysohjelma toteuttaa Tampereen keskustan kehittämistä suunnitelmallisesti ja kokonaisvaltaisesti Tampereen strategian mukaisesti. Kehitysohjelma edustaa kokonaisnäkemyä keskustan kaupunkiympäristön kehittämisen tavoitteista ja kehittämisen toimenpiteistä tuleville vuosikymmenille.

Kehitysohjelmalla luodaan edellytyksiä ja vakaa näkymä yksityiselle toimeliaisuudelle ja investoinneille sekä uudelle liiketoiminnalle. Keskustan kehittäminen lisää Tampereen kilpailuetua kasvukeskusten välisessä kilpailussa, ja se on yksi keskeisistä kaupunkimarkkinoinnin kärjistä.

Kehitysohjelma luo elävää kaupunkiympäristöä maisemiin, joissa viihdytään. Luonto, rantareitit, puistot, kiinnostavat toiminnot, monipuolinen arkkitehtuuri ja erilaiset tapahtumat muodostavat keskustasta virkistävän ja vetovoimaisen miljöö. Ohjelman

tavoitteena on, että keskusta on elinvoimainen kaupan ja työpaikkojen keskittymä sekä viihtyisä asumisen ympäristö. Elämyksien edellytykset ovat keskustassa parantuneet, keskusta kasvaa hallitusti ja on saavutettavissa kaikilla liikennemuodoilla.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Tampereen kansi ja areena -hanke päättyi jälkitarkastukseen lokakuussa 2022. Kannen (etelä) ja Areenan valmistuminen tuo Tampereen ydinkeskustaan runsaasti uutta elinvoimaa ja vaikuttaa voimakkaasti kaupungin kilpailukykyyn, saavutettavuuteen, työpaikkojen ja asuntojen määrään sekä uusien liiketoimintamahdollisuuksien ja viihtyisän sekä turvallisen kaupunkitalon luomiseen. Asemakeskuksen hanke jatkaa tätä myönteistä kehitystä.

Viinikanlahden alueen hankekehitys eteni suunnittelukilpailun pohjalta.

Asemakaavaluonnos valmistui nähtävälle marraskuussa 2022. Myös Takonraitin ja Ratinan suvannon alueen asemakaavat käynnistyivät loppuvuodesta 2022.

Kehitysohjelman merkittävimmät investoinnit kohdistuivat vuonna 2022 Areenan kanteen, Sorin alueen liikennejärjestelyihin, Ranta-Tampellan yleisten alueiden toteuttamiseen ja Näsin siltojen korjaus- ja muutostöihin maisemallisiksi, sekä tapahtuma-alueisiin ja keskustan kausivalaistukseen.

Viiden tähden keskusta -kehitysohjelman tilannekatsaus käsiteltiin kaupunginhallituksessa 7.3.2022.

Kehitysohjelman talous

Viiden tähden keskusta -kehitysohjelman käyttötalous jakautui vuonna 2022 elinvoima- ja osaamislautakunnan sekä yhdyskuntalautakunnan vuosisuunnitelmiin.

Tilinpäätöksessä ohjelman käyttötalous kokonaisuutena toteutui 0,74 milj. euroa vuosisuunnitelmia pienempänä. Suunniteltua pienempään toteumaan vaikuttivat etenkin eteläisen kasvusuunnan, asemakeskuksen ja Särkänniemi-Mustalahti-Onkiniemi hankekehityksen eräiden projektien siirtyminen seuraavaan vuoteen. Yhdyskuntalautakuntaan kohdistuvat kustannukset koostuivat

pääosin Amuri-Pyynikintori-Taidemuseo -kokonaisuuden kustannuksista ja hanketoimiston kustannuksista.

Kehitysohjelman investoinnit jakautuivat vuonna 2022 asunto- ja kiinteistölautakunnan sekä yhdyskuntalautakunnan vuosisuunnitelmiin.

Nettoinvestoinnit toteutuivat noin 10 milj. euroa vuosisuunnitelmia pienempänä pääasiassa joidenkin Ranta-Tampellan viimeistelytyöiden ja Asemakeskuksen toteutuksen sekä Särkänniemi-Mustalahti-Onkiniemi -hankkeen aloituksen siirtyessä seuraavalle vuodelle.

Yhdyskuntalautakuntaan kohdistuvat investointimenot koostuivat pääosin Tampereen henkilöratapihan uudistamishankkeen (TAHERA) menoista, Näsin siltojen menoista, Kannen alueen katuinvestoinneista ja Santalahden rantapuistoon kohdistuvista menoista. Yhdyskuntalautakuntaan kohdistuvat rahoitusosuudet olivat 0,9 milj. euroa koostuen TAHERA -rahoitusosuuksista ja kaupunkiturvallisuushankkeen (SURE) rahoitusosuuksista.

Käyttötalous (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	KV:n muutokset	Muut muutokset
Toimintakate	-4 197	-4 938	741	-4 938	0	0
Elinvoima- ja osaamislautakunta	-3 988	-4 608	620	-4 608	0	0
Yhdyskuntalautakunta	-209	-330	121	-330	0	0

Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	KV:n muutokset	Muut muutokset
Investointimenot	-6 047	-16 250	10 203	-10 400	-5 850	0
Asunto- ja kiinteistölautakunta	-1 240	-4 250	3 010	-2 200	-2 050	0
Yhdyskuntalautakunta	-4 807	-12 000	7 193	-8 200	-3 800	0

Tampere Junior

Tampere Junior kehitysohjelmaa toteutetaan vuosina 2020-2023. Tavoitteena on, että lasten, nuorten ja lapsiperheiden tosiasiallinen yhdenvertaisuus toteutuu palveluissa.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Tamperelaisten lapsiperheiden rekisteritietojen uusi hakuprosessi aloitettiin syksyllä 2022. Aikaisempaa lapsiperhedataa hyödynnettiin eri palveluiden, toimijoiden ja alueiden yhteisessä kehittämistyössä. Unicefin Lapsiystävällinen kunta -kehittämistyön toimenpiteet painottuivat lasten ja nuorten osallisuuden vahvistamiseen sekä turvallisuuden lisäämiseen. Kesäl-

lä toteutettiin alle 16-vuotiaille lapsille kohdennettu maksuton puistoruokailu neljässä puistossa. Nuoret SIB (Social Impact Bond) vaikuttavuushankkeessa oli mukana 65 nuorta ja hyvinvointialueen kanssa käytiin neuvottelut yhteisestä sopimuksesta 2023 alkaen. Nuorisopassitoiminnassa oli mukana 63 prosenttia 7.-, 8.- ja 9. -luokkalaisista tamperelaisista nuorista. Itsenäisesti asuvat 16 -18 -vuotiaat nuoret -projektissa luotiin nuorten mielenterveyttä tukevia ryhmätoiminnan malleja ja Huolehtivat nuoret -pilotissa tarjottiin matalan kynnyksen palveluja nuorten hyvinvoinnin tukemiseksi. Kehitysohjelman keskeiset tavoitteet toteutuivat.

Kehitysohjelman talous

Kehitysohjelman toimintakate toteutui 0,1 milj. euroa talousarviota pienempänä, koska Uusi lapsiperhe datatieto ja analytiikka -hankkeeseen liittyvät kustannukset tiedon hankintaan ja analysointiin eivät ehtineet toteutua vuonna 2022.

Käyttötalous (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	KV:n muutokset	Muut muutokset
Toimintakate						
Sosiaali- ja terveyslautakunta	-573	-668	94	-668	0	0

Elämystalouden kehitysohjelma

Elämystalouden kehitysohjelman tavoitteena on vahvistaa kaupungin vetovoimaa luovien alojen keskittymänä valtuustokauden 2021-2025 aikana kaupunkistrategian sekä pormestariohjelman tavoitteiden mukaisesti. Ohjelman tavoitteena on luoda yrityksille ja yrittäjille parhaat puitteet onnistua sekä vahvistaa Tampereen asemaa luovien ihmisten kotina.

Elämystalouden kehitysohjelman vision on, että Tampere tunnetaan paremmin kansainvälisen tason luovien alojen ja elämysteollisuuden keskittymänä. Kehitysohjelma tuo yhteen elinkeino- ja kulttuuripoliittiset toimenpiteet, tunnistaa katveet ja suunnata kehityksen strategisesti valittuihin painopisteisiin. Elämystalouden kehitysohjelma kehittää kulttuuri-, audiovisuaalista-, peli-, matkailu- ja tapahtuma-alaa kokonaisuutena. Ohjelman toteuttamiseen osallistuu laajasti sidosryhmiä elinvoiman ja kilpailukyyn sekä sivistyspalveluiden palvelualueilta, kaupungin yhtiöistä sekä alueen yrityksistä ja yhteisöistä.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Elämystalouden kehitysohjelman kolme painopistealuetta ja hyötytavoitetta ovat osaamisen kehittämistä, kehittyvästä ympäristöstä uutta liiketoimintaa sekä tapahtumista ja elämyksistä kaupungin kestävä vetovoimaa. Painopisteitä toteutetaan konkreettisten työpakettien kautta, joita on yhteensä kaksitoista. Vuoden 2022 aikana elämystalouden kehitysohjelma järjestäytyi virallisesti ja kaikille työpaketeille nimettiin vastuutahot.

Ensimmäisen painopisteen (osaamisen kehittämistä osaamiskeskittymäksi) osalta keväällä 2022 käynnistettiin luovien alojen ekosysteemin kehitys -hanke, jossa luodaan kuvaus Tampereen seudun luovien alojen toimijakokonaisuudesta, markkinoista, osaamistarpeista, kehityspotentialista ja yhteistyöverkostoista. Vuoden aikana toteutettiin lukuisia haastatteluita eri toimialojen edustajille sekä hahmotettiin alueen luovien alojen erityispiirteitä määrällisesti ja laadullisesti. Lisäksi ensimmäisessä painopisteessä vahvistettiin vastuullisen elämystalouden toimenpiteitä palkkaamalla lisäresurssi kehittämään elämystalouden toimijoiden osaamispuhjan kestävyttä ja yhdenvertaisuutta.

Toisessa painopisteessä (kehittyvästä ympäristöstä uutta liiketoimintaa) kehitettiin yritysten ja yhteisöjen toimintaedellytyksiä. Painopisteen tavoitteena on, että eri luovien alojen sektorit tunnistettaisiin alueelliseksi teollisuuden haaraksi. Esimerkiksi audiovisuaalisen alan kehitystä vauhditettiin myöntämällä tuotantokannustina kahdeksalletoista eri tuotannolle. Lisäksi Tohlopin audiovisuaalisen alan aluetta kehitettiin ja uusia koulutusavauksia suunniteltiin yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa. Taide- ja tuotantopalveluiden pankki valmistui ja palvelun pariin löysi lukuisia kulttuurialan tekijöitä ja palveluiden tilaajia. Kulttuuritilojen kehitys mahdollisti taiteen vapaalle kentälle ja yrittäjille monialaisia työnteon ja liiketoiminnan kasvun mahdollisuuksia, esimerkiksi välitilamallin kautta. Uusien kongressihakujen avulla lisättiin matkailu- ja tapahtumaliiketoiminnan kansainvälistymistä.

Kolmannessa painopisteessä (tapahtumista ja elämyksistä kaupungin kestävä vetovoimaa) tapahtumakaupungin palveluita kehitettiin niin, että ne muodostaisivat sujuvan asiakaskokemuksen ja kestävä tapahtumatoiminnan toteutumisen. Tampereen järvi- ja luontomatkailun edistettiin laatimalla tiekartta, joka tähtää kansainvälisten matkailijoiden merkittävään kasvuun ja hyvinvoinnin edistämiseen. Kansainvälinen kaupunkimarkkinointi puolestaan lisäsi kulttuurikohteiden tunnettuutta sekä tapahtumallisuuden hyödyntämistä kansainvälisessä markkinoinnissa.

Vuonna 2023 painotukset ovat hyvin samansuuntaisia kuin vuonna 2022. Jo olemassa olevien työpakettien valmistuttua kehitysohjelman painopisteeksi nostetaan yhä vahvemmin fyysisen ja digitaalisen maailman yhdistäminen.

Kehitysohjelman talous

Elämystalouden kehitysohjelman talous toteutui vuosisuunnitelman mukaisesti.

Verrattuna vuosisuunnitelmaan tiliyhtymäkohtaisia poikkeamia oli henkilöstökuluissa sekä palvelujen ostoissa, jotka molemmat toteutuivat suunniteltua pienempinä. Ero johtuu siitä, että luovan alan ekosysteemikehitys -hanke päästiin aloittamaan vasta toimintavuoden ollessa jo käynnissä helmimaaliskuun taitteessa. Vastaavasta syystä toimintatulot toteutuivat suunniteltua pienempinä.

Käyttötalous (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	KV:n muutokset	Muut muutokset
Toimintakate						
Elinvoima ja osaamislautakunta	-784	-790	6	-790	0	0

Älykaupunki kaupunkilaisille

Älykaupunki kaupunkilaisille -kehitysohjelmassa toimeenpannaan valtuustokaudella 2021–2025 pormestariohjelman sekä Tampereen strategian linjauksia digitaalisen murroksen toteuttamisen osalta. Kehitysohjelmassa keskitytään hyödyntämään dataa, teknologioita ja tekoälyä aiempaa tehokkaammin kaupungin, kaupunkilaisten ja yritysten hyväksi.

Kehitysohjelman visio on Ihmisten Tampere - Älykkäämpi Tampere, jolla halutaan korostaa ihmislähtöisyyden merkitystä älykaupunkikehityksessä. Kehitysohjelmaa toteutetaan yhdessä kaupungin eri palveluissa toimivien asiantuntijoiden, yritysten ja tutkimuslaitosten kanssa. Toiminta kattaa tunnistettujen viiden Lippulaivan kautta kaupungin kaikki palvelualueet.

Lippulaivojen teemat ovat Datasta palveluja yrityksille, International and Inclusive city, Kasvun ja opin polun tietojohdaminen, Turvalliseksi koettu kävelijöiden kaupunki sekä Kestävän kaupungistumisen reseptejä. Näiden konkreettisten toteutusten ja niistä saatavien oppien avulla kehitetään ihmislähtöistä, digitalisaatiota hyödyntävää toimintamallia kaupungin uutena toimintatapana.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Kaupunginhallituksen kehittämiskokous hyväksyi kokouksessaan 28.3.2022 kehitysohjelman painopisteet valtuustokauden loppuun, vuodelle 2025 asti. Kehitysohjelman hyötytavoitteina on:

- kasvattaa kaupunkiorganisaation kyvykkyyttä uudistua ihmisten ja yritysten parhaaksi
- vahvistaa alueen elinvoimaa ja lisätä yritysten liiketoimintamahdollisuuksia kestävän digitaalisen muutoksen avulla
- tuottaa kaupunkilaisille entistä sujuvampia ja paremmin kohdennettuja palveluja

Kehitysohjelman toiminnallinen tavoite vuodelle 2022 oli käynnistyä ja organisoitua palvelemaan koko kaupunkiorganisaatiota. Tavoite on toteutettu tunnistamalla viisi Lippulaivatoteutusta, joiden omistajuus on palvelualueilla. Business Tampereen, Henkilöstöyksikön ja Tietohallinnon kanssa on rakennettu yhdessä Lippulaivojen tuki antamaan Lippulaivojen toteutukselle sitä apua ja erityisosaamista, mitä kaupunkiorganisaatiossa ei ole valmiina.

Osana Lippulaivojen tukea toteutettiin syksyn 2022 aikana yli 50 kaupungin asiantuntijalle valmennuskokonaisuus kansallisen Aurora AI -tekoälyohjelman esimerkkitoteutuksena. Valmennuskokonaisuuden lisäksi osaamistarpeita on tunnistettu analysoimalla kaupungin asiakirjoja tekoälyavusteisesti HeadAI-yrityksen kanssa.

Uusien palvelujen kehitys on aloitettu kaikissa Lippulaivoissa käyttäjämäärystä vahvistamalla ja kohderyhmien kanssa. Vuonna 2022 toteutettiin muun muassa 500 tamperelaisen yrityksen haastattelu heidän digikyvykkyydestään sekä näkemyksistä ja tarpeista datan hyödyntämiseen liittyen. Keskustassa asioivien lapsiperheiden ja kouluikäisten lasten kokemuksia ja tarpeita kävelyn turvallisuuden ja viihtyisyyden tekijöistä selvitettiin haastatteluin ja toiminnallisien menetelmin.

Aktiivinen verkostoituminen ja yhteiskehittäminen yritysten sekä kansainvälisten edelläkävijäkaupunkien kanssa on keskeistä kehitysohjelman toteuttamisessa. Hyväksi todettuja toimintamalleja ja oppeja tuodaan eri verkostojen kautta Tampereelle ja onnista toteutuksista jaetaan tietoja muille. Näin kaupunki toimii mahdollistajana rakentamalla osaltaan kansainvälisiä verkostoja, tarjoamalla mahdollisuuksia hyville referenssitoteutuksille ja niiden avulla uusia liiketoimintamahdollisuuksia yrityksille. Uutena avauk-

senä kansainvälisessä verkostotyössä aloitettiin yhteistyö Japanin kanssa. Yhteistyö mahdollistaa parhaiden käytäntöjen vastavuoroista jakamista sekä uusia väyliä yrityksille vientiin ja investointeihin.

Vuosina 2023 ja 2024 toiminnan painopiste siirtyy tuotosten, uusien älykkäiden palvelujen ja niitä mahdollistavien työkalujen valmistamiseen. Toiminta on linjassa kaupungin valmistumassa olevan Datastrategian tavoitteiden kanssa, ja yhteistyö on tiivistä. Kehitysohjelman osalta painottuu yrityskumppanien kanssa tehtävä yhteiskehittäminen, datan ja tekoälyn eettisen käytön varmistaminen osana hyvää hallintoa, kansainvälinen verkostotyö sekä uusien ratkaisujen taloudellisuus ja jatkuvuus osana kaupungin pysyvää toimintaa.

Kehitysohjelman avulla tavoiteltavat hyödyt on jäsennetty ja mittaroitu ohjelmakauden ajan systemaattisesti seurattaviksi vaikuttavuusketjuiksi. Rakennettu malli perustuu kaupunkitasoiseen kehitysohjelmien vaikuttavuuden arvioinnin nykytilan analyysiin ja kehitysehdotuksiin.

Kehitysohjelman talous

Älykaupunki kaupunkilaisille -kehitysohjelman toteutunut toimintakate 2022 on -1,036 milj. euroa. Toteuma on 0,2 milj. euroa vuosisuunnitelmaa pienempi. Ensimmäisenä toimintavuonna kehitysohjelman toteutukseen rekrytoidut henkilöt eivät toimineet vielä

kokovuotisesti. Lisäksi kolme ulkoista asiantuntijapalvelun hankintaa siirtyivät osittain tai kokonaan marras-joulukuulta 2022 tammi-helmikuulle 2023. Vuosi 2023 tulee olemaan kokonainen toimintavuosi.

Käyttötalous (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	KV:n muutokset	Muut muutokset
Toimintakate						
Elinvoima ja osaamislautakunta	-1 036	-1 279	243	-1 279	0	0

Hiilineutraaleja tekoja

Hiilineutraaleja tekoja -kehitysohjelma edistää Tampereen asukkaiden ja yritysten oikeudenmukaista siirtymää kohti hiilineutraalia ja ilmastokestävää yhteiskuntaa. Ohjelmalla on kolme fokusaluetta: asukkaiden kulutustottumusten ja liikkumistottumusten muutokset sekä kiertotalous.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Ohjelma on käynnistynyt. Ohjausryhmä on nimetty ja sidosryhmäyhteistyö sekä asukastyö kulutus- ja liikkumistottumusten muuttamisessa kestävään suuntaan on käynnistetty. Yritysyhteistyö kiertotalouden sektorilla on käynnistynyt Business Tampereen vetämässä KIERTOTRE-hankkeessa. Kaupungin kiertotalousohjelma on hyväksytty kaupunginhallituksessa. Hiilineutraali Tampere 2030 - tiekartta on päivitetty ja luonnon monimuotoisuusohjelman (LUMO) toimenpiteet ovat käynnistyneet. LUMO-ohjelman toimenpiteet vastuutahoineen on lisätty ilmastovahvistivustolle, josta voi nyt seurata sekä ilmasto- että LUMO-toimenpiteiden toteutumista kaupungilla. Tampere valittiin sadan ilmastoneutraaliutta tavoittelevan eurooppalaisen edelläkävijäkaupungin joukkoon. Hiilineutraalit teot -ohjelmaan on rekrytoitu ohjelmapäällikkö ja suunnittelija.

Kehitysohjelman talous

Hiilineutraaleja tekoja -kehitysohjelman toimintakulut toteutuivat 0,2 milj. euroa muutettua talousarviota pienempänä. Kehitysohjelman palkkakulut, asukastyö sekä kiertotaloussuunnitelma tekeminen toteutuivat suunnitellusti. Toteutumatta jäi datatyön baseline-selvitys (0,06 milj. euroa) sekä kiertotalouden hankkeen omarahoitus osuus (0,15 milj. euroa). Nämä siirtyvät kokonaan tai osittain toteutettavaksi vuonna 2023.

Käyttötalous (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	KV:n muutokset	Muut muutokset
Toimintakate						
Yhdyskuntalautakunta	-192	-385	193	-385	0	0

KONSERNIHALLINTO

Konsernihallintoon kuuluvat kaupunginvaltuusto, kaupunginhallitus ja sen jaostot sekä lautakunnat jaostoineen. Konsernihallinnossa toimivat pormestarin suorassa alaisuudessa konsernijohtaja, apulaispormestarit ja pormestarin esikunta.

Konsernijohtajan alaisuudessa toimivat sivistyspalvelujen, sosiaali- ja terveyspalvelujen, elinvoiman ja kilpailukyvyyn sekä kaupunkiympäristön palvelualueiden johtajat ja heidän esikuntansa sekä kuusi konserniyksikköä: hallinto, henkilöstö, omistajaohjaus, strategia ja kehittäminen, talous ja tietohallinto. Lisäksi konsernijohtajan alaisuudessa toimii sisäinen tarkastus.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Kaupungin Konsernihallinnossa edistetään koko kaupunkiorganisaation yhteisiä strategisia tavoitteita. Vuonna 2022 näissä painottuivat sosiaali- ja terveyspalveluiden ja pelastustoimen luovutus hyvinvointialueelle, talouden tasapainottaminen ja digitalisaatio. Lisäksi ta-

voitteissa korostui esihenkilötyön parantaminen, henkilöstön työhyvinvointi ja työntekijäkokemus sekä kaupungin houkuttelevuus työnantajana.

Konsernihallinnon toteutunut henkilötyövuosien määrä vuonna 2022 oli 332,95, joka alitti suunnitellun 19,14 henkilötyövuodella. Syitä tähän olivat mm. vapautuneiden tehtävien täyttämättä jättämiset, rekrytointien viivästyminen, henkilöstön pitkät poissaolot ja palkattomat vapaat.

Vuonna 2022 ICT-toimintaympäristöä sovelluksineen kehitettiin yhteensä 11,5 milj. eurolla, johon saatiin tukea eri rahoittajilta yhteensä 0,7 milj. euroa. Pienimuotoisia muutos- ja parannustoimia tehtiin 23 ICT-palvelulle 2,3 milj. eurolla.

ICT-projekteja uusien ratkaisujen kehittämiseksi ja käyttöönottamiseksi sekä olemassa olevien uudistamiseksi oli toteutusvaiheessa noin 66. Merkittäviä projekteja olivat muun muassa eVaka Tampere, DigiOne, Arkistojen digitointi, Tampere.fi-uudistus, PirKATI ja Yrittäjä-CRM järjestelmän määrittely ja hankin-

nan valmistelu. Kasvatus- ja opetuspalveluiden isot projektit eVaka Tampere (Tampereen osaprojekti eVaka-projektissa) ja DigiOne ovat molemmat useamman kunnan yhteisprojekteja ja saavat valtion rahoitusta. Molemmat projektit ovat huomionarvoisia sekä laajuudeltaan että toteutustavaltaan. Toistaiseksi vallitsevasta käytännöstä poiketen niissä ei hankita valmisohjelmistoa, vaan kehitetään omaa ohjelmistotuotetta ketterillä menetelmillä yhdessä muiden kuntien ja ulkoisten toimittajien kanssa.

Kaupunkitasoiset toiminnan tavoitteet

Vuoden 2022 talousarviossa asetettiin 10 kaupunkitasoisia toiminnan tavoitetta. Tavoitteet toteutuivat pääosin suunnitellusti, pois lukien tavoite digitaalisten asiointimahdollisuuksien lisäämisestä. Tavoitteiden toteutuminen on kuvattu tarkemmin alla olevassa taulukossa.

Nro	Toiminnan tavoite 2022	Tavoitteen toteuma (tammi-joulukuu 2022)	
11	Sosiaali- ja terveyspalvelujen ja pelastustoimen luovutus hyvinvointialueelle on hallittu ja palvelujen jatkuvuus on turvattu	Vuodenvaihteen liikkeenluovutus toteutui kaupungin näkökulmasta suunnitelman mukaan. Poikkeamat ja virhetilanteet jäivät vähäisiksi. Jatkuvuuden turvaamisen kannalta keskeinen ICMT-osaprojekti toteutui hyvin, jatkuvuus turvattiin ja asiakas- ja potilastietojärjestelmät ovat pääsääntöisesti toimineet hyvin. Siirron jälkityövaihe jatkuu maaliskuun 2023 loppuun, jolloin Siirtoja-projekti päättyy. Tavoite toteutui.	+
37	Tilikauden tulos on vähintään 7,9 milj. euroa ylijäämäinen (alkuperäinen TA2022-tavoite 26,6 milj. euroa)	Tilikauden tulos on 17,8 milj. euroa ylijäämäinen, mikä on 9,9 milj. euroa talousarviotavoitetta parempi. Toimintakate toteutui 12,6 milj. euroa budjetoitua parempana, mikä aiheutui erityisesti Elinvoima- ja osaamislautakunnan toteumasta. Nettomenojen kasvu on 126,5 milj. euroa eli 9,6 %, jota selittää ulkoisten toimintatulojen 45,6 milj. euron (-8,1 %) aleneminen. Ulkoisten toimintamenojen kasvu on 80,9 milj. euroa eli 4,3 %. Verorahoitus toteuma on 11,3 milj. euroa talousarviota parempi. Verorahoituksen muutos edellisvuoteen on 87,9 milj. euroa eli 5,9 %. Poistot ja arvonalentumiset toteutuivat 14,3 milj. euroa budjetoitua suurempina, mikä johtui pääosin Yhdyskuntalautakunnan sekä Asunto- ja kiinteistölautakunnan tarkentuneista poistoarviosta. Tavoite toteutui.	+
38	Investointien tulorahoitus-% on 41 (alkuperäinen TA2022-tavoite 36)	Vuosikatteen toteuma on 142,3 milj. euroa, mikä on 25,5 milj. euroa budjetoitua parempi. Nettoinvestointien toteuma 232,6 milj. euroa alittaa talousarvion 56,7 milj. eurolla. Investointien tulorahoitusprosentiksi muodostuu 61 %. Tavoite toteutui.	+

39	Talouden tasapainotus- ja tuottavuusohjelma on laadittu ja toteutus on käynnistetty	Talous- ja tuottavuusohjelma käsiteltiin kaupunginvaltuustossa 14.11.2022 osana vuoden 2023 talousarvion ja vuosien 2023-2026 taloussuunnitelman käsittelyä. Kaupunginvaltuusto päätti, että "laaditun talous- ja tuottavuusohjelman talousanalyysi ja toimenpide-esitykset merkitään tiedoksi ja otetaan huomioon vuosien 2024-2026 taloussuunnitteluvaiheissa." Tavoite toteutui.	+
40	Esihenkilöarvioinnin kaupunkitasoinen keskiarvo on vähintään 3	Vuoden 2022 esihenkilöarvioinnin kaupunkitasoinen keskiarvo on 3,35 (vuoden 2021 keskiarvo 3,27). Arviointiasteikko 1 - 4, 1=heikosti, 4=erittäin hyvin. Vuonna 2022 raportin sai 636 esihenkilöä (esihenkilöitä 717, raportin saaminen edellytti, että vähintään kaksi henkilöä on arvioinut esihenkilöä). Arvioiteja tehneiden henkilöiden määrä 5 134 (vuonna 2021 määrä 4 186). Tavoite toteutui.	+
41	Henkilöstön työhyvinvointi on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna	Työhyvinvointimatriisin tulos parani edelliseen vuoteen nähden. Vuonna 2022 tulos oli 49,02, jossa parannusta edelliseen vuoteen nähden 1,38 yksikköä. Työhyvinvointimatriisin tulokseen vaikutti positiivisesti työtapaturmien sekä työkyvyttömyyseläkemaksujen väheneminen ja Kunta10 -tulosten myönteinen kehitys. Sairauspoissaolot puolestaan kasvoivat merkittävästi edelliseen vuoteen nähden. Tavoite toteutui.	+
42	Työntekijäkokemus on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna	Työntekijäkokemuskyselyn tulokset parantuivat QWL-indeksin (Quality of Working Life) osalta edellisen vuoden joulukuun kyselyn tulokseen nähden. QWL-indeksi 12/2022: 59,2 % (12/2021: 58,6%). Työntekijäkokemuskyselyn tulokset laskivat eNPS-arvon (employee Net Promoter Score) osalta, tulos oli 12/2022: 8,3 (12/2021: 9,8). Tavoite toteutui osittain.	+/-
43	Tampereen houkuttelevuus työntantajana on vahvistunut	Tampereen kaupungin houkuttelevuutta työnantajana on lähdetty selvittämään hakijakokemuskyselyllä, joka on otettu käyttöön 1.6.2022. Tulos 30.11.2022 on 3,69 (arviointiasteikko 1 - 5, 1 = en ollenkaan houkuttelevana, 5 = erittäin houkuttelevana), vastanneita 185 henkilöä. Kunta 10 -tutkimustulosten perusteella suuri osuus kaupungin henkilöstöstä eli 73,3 % vastaajista suosittelisi työnantajaa ystävilleen (2022 69,2 %). Työntekijäkokemuskyselyn tulokset olivat laskeneet eNPS-arvon (employee Net Promoter Score) osalta, tulos oli 12/2022: 8,3 (12/2021: 9,8). Työvoiman saatavuuden tiekartta on laadittu yhteistyössä kaupungin asiantuntijoiden ja muiden sidosryhmien kanssa. Tiekarttaa on käsitelty kaupunginhallituksen kehittämiskokouksessa (28.11.). Toimenpiteitä on lähdetty toteuttamaan suunnitelman mukaisesti (mm. rekrytointien vastuuttaminen, esihenkilöiden rekrytointiosaamisen vahvistaminen ja kohdennettujen oppisopimuskoulutusten toteuttaminen). Tavoite toteutui osittain.	+/-
45	Asiointi digitaalisessa kanavassa on mahdollista 30 % kaupungin palveluja	Palvelutietovarantoon oli vuoden lopussa ilmoitettu tiedot 314 Tampereen kaupungin palvelusta. Näistä 75 tarjosi asiointikanavana verkkoasiointin. Prosenttiosuus oli siis noin 24 %. Palvelutietovarannosta puuttuu useita verkkoasiointikanavia. Vuoden 2023 aikana palvelut ja niiden kanavat päivitetään PTV:ssa. Sotepalveluiden siirtyminen hyvinvointialueelle vaikuttaa palveluiden prosenttiosuuden mittarointiin. Tavoite ei toteutunut.	-
46	Hankintojen innovaatio- ja yhteistyökyky on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna	Innovaatio- ja yhteistyökykymittauksen vuoden 2022 tulos oli 76 indeksipistettä eli tulos nousi 3 pisteellä edellisestä vuodesta. Tavoite toteutui.	+

Tuottavuus

Tuottavuutta parannettiin konsernihallinnossa vuoden 2022 aikana muun muassa seuraavin toimenpitein:

Toiminnan ja palveluprosessien uudistaminen, sisältäen mm. Pirkanmaan hyvinvointialueen perustamiseen valmistautumisen ja siihen liittyen tietovaraston käyttöönoton sekä useita muita järjestelmien uusimisia ja käyttöönottoja.

Tiedonhallintalain toimeenpano edistää tuottavuutta pitkällä aikavälillä, kun tiedonhallinta selkeytyy yhtenäisten toimintatapojen kautta. Tiedonhallintalain mukainen muutosvaikutusten arvioinnin laatiminen ohjaa kehittämistyön suunnittelua ja mahdollistaa tiedonhallinnan vaatimusten toteutumisen huomioinnin kustannustehokkaasti kehittämistyön varhaisessa vaiheessa. Kaupunkitasoiset tiedonhallinnan nykytilan selvitykset ovat tuoneet esiin keskeiset kehittämistarpeet. Sähköinen tiedon siirron lisääntyminen viranomaisten välillä sujuvoittaa asiakkaan asiointia.

Hankintojen johtamis- ja organisointimalli päätettiin, joiden johdosta hankintaosaamista kasvatetaan erityisesti hankintojen ennakoinnissa ja kilpailuttamisessa. Näillä toimenpiteillä edistetään tuloksellisuutta tulevaisuudessa. Sopimushallintaprosessi ja -sovellus otettiin käyttöön, jotka tehostavat tiedonhallintaa ja lisäävät läpinäkyvyyttä. Lisäksi käynnistettiin hankintojen johtamiseen, hankintasalkunhallintaan ja kilpailuttamiseen tarkoitetun sovelluksen käyttöönotto, joka tulevaisuudessa parantaa tuloksellisuutta ja hankintojen vaikuttavuutta.

Vuoden 2022 aikana oli toteutusvaiheessa 66 ICT-projektia. Näistä merkittävä osa oli hyötytavoitteellisia projekteja, joilla pyritään lisäämään joko tuottavuutta tai vaikuttavuutta. Kyseiset projektit toteuttavat kullekin palvelualueelle toiminnan, tietohallinnon ja muiden sidosryhmien yhteistyössä laatimaa digitiekarttaa, jolla varmistetaan digikehittämisen yhdenmukaisuus toiminnan kehittämisen kanssa.

Digikehittämisen tavoitehakuisuuteen ja erityisesti tuottavuushyötyjen tunnistamiseen ja realisointiin kiinnitettiin aikaisempaa enemmän huomiota. Näin ollen aloitettiin työ hyötyarvioinnin prosessin ja välineiden kehittämiseksi. Muutokset ovat siinä määrin perustavanlaatuisia, että kehittämistyö ja jalkautus jatkuu vielä vuoden 2023.

Johtamista tukemaan kehitettiin digimittaristo, joka kuvaa palveluiden digitalisoitumisen astetta. Tämä antaa oikean tilannekuvan digitalisaatioasteesta ja sen kehittymisestä. Mittaristo pohjautuu palvelutietovarantoon ja sitä voidaan hyödyntää myös esimerkiksi digitalisoitavien palveluiden tunnistamisessa.

Olennaiset poikkeamat talousarvioon

Konsernihallinnolla valtuustoon näiden sitovaa oli ICT-kehittämisen toimintakate ja nettoinvestoinnit yhteensä sekä tarkastuslautakunnan, keskusvaalilautakunnan ja muun konsernihallinnon toimintakatteet.

Konsernihallinto

Konsernihallinnon toimintakate (ilman ICT-kehittämistä, tarkastuslautakuntaa ja keskusvaalilautakuntaa) toteutui 3,0 milj. euroa suunniteltua parempana. Toimintakulut toteutuivat 4,0 milj. euroa suunniteltua pienempänä. Tästä syystä tehtiin konsernihallinnon palvelujen ylijäämähyvitys asiakkaille laskutettavien palvelujen osalta (0,760 milj. euroa) ja näin ollen lopulliset toimintatuotot toteutuivat 0,9 milj. euroa suunniteltua pienempänä.

Toimintakulujen suunniteltua pienempi toteuma aiheutui henkilöstökulujen säästöistä (1,4 milj. euroa) sekä säästöistä palvelujen ostoissa (2,2 milj. euroa, joka jakaantui strategia- ja kehittämisyksikölle 0,4 milj. euroa, konserniohjaus, yhteiset 1,0 milj. euroa, josta Monetra Pirkanmaan osuutta 0,5 milj. euroa ja muille konsernihallinnon yksiköille 0,8 milj. euroa). Muut toimintakulut toteutuivat 0,6 milj. euroa suunniteltua pienempänä.

Tarkastuslautakunnan toimintakate toteutui 0,035 milj. euroa suunniteltua parempana.

Keskusvaalilautakunnan toimintakate toteutui 0,260 milj. euroa suunniteltua parempana, johtuen toimintakulujen (vaalitoimitsijoiden palkat ja palkkiot 0,060 milj. euroa, palvelujen ostot 0,036 milj. euroa, muut toimintakulut 0,034 milj. euroa) suunniteltua pienemmästä toteumasta ja Oikeusministeriön kuntakorvauksen noususta (0,134 milj. euroa) aluevaalien järjestämiseksi.

Investoinneissa 0,1 milj. euron uuden kaupunginarkiston ensikertainen kalustaminen ei toteutunut ja se siirtyi vuodelle 2023.

ICT-kehittäminen

Tietohallintoyksikön vastuulla olevan ICT-kehittämisen talouden sitova seuranta-aste on ICT-kehittämisen toimintakateen ja nettoinvestointien yhteissumma. Toimintakate 6,7 milj. euroa ja nettoinvestoinnit 4,1 milj. euroa (yhteensä 10,8 milj. euroa) toteutuivat 4,7 milj. euroa suunniteltua pienempinä. Syitä projektien etenemisen poikkeamiin suunnitellusta aikataulusta on useita. Yleisimmät syyt ovat henkilöstöresurssien saatavuus (sekä toiminnan resurssien että ICT-resurssien osalta) ja kilpailutusten viivästyminen, minkä juurisyy on myös henkilöstöresurssihaasteet. ICT-osaajista on koko maassa pulaa, mikä on heijastunut myös Tampereen kaupungin toimintaan sekä suoraan että välillisesti kumppanien kautta.

Vuoden 2023 talousarvioon esitettiin yhteensä 4,4 milj. euron uudelleenbudjetoiteja investointeihin ja ne hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 20.2.2023.

KONSERNIHALLINTO

Tuloslaskelma (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero
Toimintatuotot			
Myyntituotot	27 889	28 893	-1 004
Maksutuotot	10	0	10
Tuet ja avustukset	615	118	497
Muut toimintatuotot	650	508	142
Toimintatuotot yhteensä	29 164	29 519	-355
Valmistus omaan käyttöön	1 547	2 157	-610
Toimintakulut			
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot	-19 530	-20 838	1 308
Henkilösivukulut			
Eläkekulut	-3 629	-3 869	240
Muut henkilösivukulut	-685	-742	57
Palvelujen ostot	-33 327	-35 755	2 428
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-606	-431	-175
Avustukset	-343	-298	-45
Vuokratulot	-2 967	-2 887	-80
Muut toimintakulut	-261	-909	648
Toimintakulut yhteensä	-59 801	-63 572	3 771
Toimintakate	-30 637	-34 053	3 416
Rahoitustuotot ja -kulut	-13	0	-13
Vuosikate	-30 650	-34 053	3 403
Poistot ja arvonalentumiset	-866	-1 000	134
Tilikauden tulos	-31 516	-35 053	3 537

Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	KV:n muutokset	Muut muutokset
Investointimenot	-4 261	-9 016	4 755	-6 093	-4 000	1 077
Rahoitusosuudet	163	137	26	0	0	137

Sitovat erät (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	KV:n muutokset	Muut muutokset
ICT-kehittäminen, toimintakate + bruttoinvestoinnit	-10 753	-15 500	4 747	-11 500	-4 000	0
Tarkastuslautakunta, toimintakate	-411	-447	36	-447	0	0
Keskusvaalilautakunta, toimintakate	-328	-592	264	-592	0	0
Konsernihallinto, toimintakate	-23 240	-26 300	3 060	-26 300	0	0
Konsernihallinto, nettoinvestoinnit	-3	-93	90	-93	0	0

Yhteiset erät

Yhteiset erät sisälsivät kaupunkitasoisia yhteistoimintaosuuksia, kuten Kuntaliiton, Pirkanmaan liiton ja Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymän maksuosuudet. Yhteisissä erissä oli varaukset verotuskustannuksiin, erinäisiin avustuksiin ja jäsenmaksuihin sekä esimerkiksi kaupungin työntekijöiden kulttuuri- ja liikuntaetuuteen ja työmatkaliikenteen tukeen. Myös pelastustoimen maksuosuus ja vanhat eläkemenoperusteiset eläkemaksut sekä poikkeusolojen johtotilojen kustannukset maksettiin yhteisistä eristä.

Kaupungin yhteisistä eristä osoitettiin ammatillisen koulutuksen yksikköhintarahoitusta (valtionosuutta) vastaava summa sisäisenä tulona koulutuksen järjestäjä Tredulle. Lisäksi toisen asteen koulutukselle osoitettiin rahoitusta nuorten hyvinvoinnin edistämiseen.

Yhteisten erien investoinnit olivat sijoituksia osakkeisiin ja osuuksiin.

Olennaiset poikkeamat talousarvioon

Yhteisten erien toimintakate toteutui 0,5 milj. euroa suunniteltua heikompana. Toimintatuotot toteutuivat 0,1 milj. euroa suunniteltua parempina johtuen monesta syystä: Työterveyden kela-korvaukset vuodelta 2021 olivat 0,3 milj. euroa tilinpäätökseen arvioitua pienemmät ja jaksotuksen oikaisu kirjattiin yhteisiin eriin. Toisaalta Tam-

pereen kaupunki on saanut tilikaudella 0,15 milj. euroa sopimuskorvausta liittyen perusteettoman edun palautuskanteeseen, jossa päädyttiin sovintoon. Lisäksi saatiin 0,15 milj. euroa muutettua vuosisuunnitelmaa enemmän Tampereen Tilapalvelut Oy:n ja Tampereen Infra Oy:n osakkeiden myyntivoittoja sekä 0,1 milj. euroa avustuksia (kelakorvauksia ja suur tapahtumien tukea).

Toimintakulut toteutuivat 0,7 milj. euroa muutettua vuosisuunnitelmaa suurempina.

Henkilöstökulut toteutuivat 0,8 milj. euroa suunniteltua pienempinä, koska eläkemenoperusteiset maksut olivat 0,4 milj. euroa suunniteltua pienemmät, eläkevastuuvarauksen täsmäytys pienensi menoja 0,2 milj. euroa ja harkinnanvarainen henkilöstömenovarauks toteutui palvelujen ostojen tiliryhmässä ja jäi 0,2 milj. euroa suunniteltua pienemmäksi.

Tredulle osoitettu valtionosuusrahoitus oli 2,2 milj. euroa muutettua vuosisuunnitelmaa suurempi, koska rahoitusta päädyttiin kohdentamaan tilikaudelle 2022 aiemmin suunniteltua enemmän. Suur tapahtumiin käytettiin rahaa 0,2 milj. euroa suunniteltua vähemmän koska kaksi suunniteltua tapahtumaa peruuntui. Liikunta- ja kulttuurietuuteen kului 0,1 milj. suunniteltua enemmän rahaa, ja työmatkaliikenteen tukeen kului 0,1 milj. euroa suunniteltua vähemmän rahaa.

Tampereen historian V osan viimeinen maksuerä 0,15 milj. euroa ei toteutunut vuonna 2022, vaan siirtyi vuodelle 2023. Budjetissa oli lisäksi varauduttu yllättäviin menoihin, jotka toteutuivat 0,4 milj. euroa suunniteltua pienempinä.

Haukiluoman Liikerakennus Oy:n osakkeista (0,72 milj. euroa) kirjattiin arvonalentuminen.

Nettoinvestoinnit toteutuivat 3,2 milj. euroa muutettua talousarviota pienempinä 0,5 milj. eurona. Talousarvioon sisältyi sijoitus Suomi-rata Oy:öön 0,2 milj. eurolla, joka toteutui. Lisäksi talousarvioon oli varattu sijoitus Sara Hildénin taidemuseon kiinteistöyhtiöön 1,5 milj. eurolla, joka ei toteutunut. Osakkeisiin ja osuuksiin oli varattu 2,0 milj. euroa kaupunginhallituksen käyttöön erillisten päätösten mukaan, ja siitä käytettiin 0,3 milj. euroa.

Vuonna 2022 sijoitettiin Hakamet-sän Kehitys Oy:n osakkeisiin (svop) 0,32 milj. euroa.

Pysyvien vastaavien luovutustuloja kirjattiin 0,3 milj. euroa muutettua talousarviota vähemmän. Coxa Oy:n osakkeiden myynti toteutui 3,46 milj. eurolla. Lisäksi luovutustuloissa toteutui pienempiä osakkeiden myyntejä (Tampereen Infra Oy 0,04 milj. euroa ja Tampereen Tilapalvelut Oy 0,07 milj. euroa). Alkuperäinen talousarvio sisälsi 0,5 milj. euroa Finnpark Oy:n vuotuista svop-palautusta, jonka maksamisesta vuoden 2022 osalta luovuttiin.

YHTEISET ERÄT

Tuloslaskelma (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero
Toimintatuotot			
Myyntituotot	524	550	-26
Tuet ja avustukset	-112	0	-112
Muut toimintatuotot	4 267	4 009	258
Toimintatuotot yhteensä	4 679	4 559	120
Toimintakulut			
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot	28	-156	184
Henkilösivukulut			
Eläkekulut	-2 633	-3 252	619
Muut henkilösivukulut	0	-35	35
Palvelujen ostot	-127 688	-125 473	-2 215
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-602	-28	-574
Avustukset	-724	-2 307	1 583
Vuokratulot	-260	-173	-87
Muut toimintakulut	-359	-155	-204
Toimintakulut yhteensä	-132 240	-131 579	-661
Toimintakate	-127 561	-127 020	-541
Poistot ja arvonalentumiset	-717	0	-717
Tilikauden tulos	-128 278	-127 020	-1 258

Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	KV:n muutokset	Muut muutokset
Investointimenot	-517	-3 700	3 183	-3 700	0	0
Pysyvien vastaavien luovutustulot	3 677	3 956	-279	500	3 456	0

Sitovat erät (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	KV:n muutokset	Muut muutokset
Yhteiset erät, toimintakate	-127 561	-127 020	-541	-129 714	2 694	0
Yhteiset erät, nettoinvestoinnit	-517	-3 700	3 183	-3 700	0	0

Taseyksiköt

PIRKANMAAN PELASTUSLAITOS

Olennaiset tapahtumat tilikaudelta ja sen päättymisen jälkeen

Venäjän aloittama hyökkäys Ukrainaan, koronapandemian jatkuminen ja hyvinvointialueuudistuksen valmistelutyöt vaikuttivat merkittävästi pelastuslaitoksen sisäiseen toimintaan vuonna 2022. Pirkanmaan hyvinvointialue vastaa kaikista pirkanmaalaisten julkisista sosiaali- ja terveyspalveluista sekä pelastuspalveluista 1.1.2023 alkaen.

Pirkanmaan pelastuslaitoksella sodan syttyminen Ukrainassa käynnisti useita varautumisen ja pelastustoiminnan yksiköiden hankkeita. Vuotta kuvaa kaikkiaan tietynlainen heilahtelu, kiire, yllätyksellisyys ja epävarmuus, joka näkyi muun muassa pelastuslaitoksen arjessa tuotteiden ja tavaroiden sekä kaluston hankintojen toimitusajoissa ja saatavuudessa. Taloudessa yllätykset näkyivät esimerkiksi jyrkästi kohonneina polttoainekustannuksina. Kesän lopulla ilmaantui lisäksi huoli sähkön riittävydestä tulevana talvena, jonka johdosta käynnistettiin sekä sähkön säästämiseen että oman toiminnan turvaamiseen liittyviä toimenpiteitä ja hankkeita.

Pitkäaikainen pelastusjohtaja Olli-Pekka Ojanen sekä muutama muu avainhenkilö eläköityvät kesän aikana

ja hyvinvointialueen valmisteluun kiinnitettiin henkilöstöä.

Pelastuslaitoksen arjen työt, pelastustoimen ja ensihoidon toimintavalmiuksien ylläpito sekä hälytystoiminta, valvontatoimet sekä varautumisen ja teknisen puolen arki toimivat hyvin.

Toiminnan tavoitteiden toteutuminen

Valtuustoon nähden sitovia, strategisia tavoitteita Pirkanmaan pelastuslaitoksella oli kolme: suunniteltujen palotarkastusten toteuttaminen, toimintavalmius sekä työhyvinvoinnin parantuminen. Tavoitteista kaksi toteutui ja yksi jäi toteutumatta.

Vuonna 2022 tehtiin 19276 määräaikaista valvontatoimenpidettä, jotka kohdistuivat yritys- ja laitoskohteisiin, pientaloihin ja muihin asuinrakennuksiin. Valvonta toteutui valvontasuunnitelman mukaisessa laajuudessa. Korjausmääräysten määrä suhteessa valvonnan kokonaismäärään laski 73,7 %:sta (2021) 40,6 %:iin.

Palvelutasopäätöksen toimintavalmiusaikataivoitteet täyttyivät pelastustoiminnan osalta sekä ensimmäisen yksikön keskimääräisen toimintavalmiusajan että pelastustoiminnan keskimääräisen toimintavalmiusajan osalta kiireellisissä tehtävissä riskiluokasta

riippumatta. Kummankin tavoiteaika alittui. Ensimmäisen yksikön keskimääräinen valmiusaika oli 7 minuuttia 27 sekuntia (tavoite 10 min) ja pelastustoiminnan keskimääräinen toimintavalmiusaika 12 minuuttia (tavoite 15 min).

Työhyvinvointimatriisin tulos vuonna 2022 heikkeni vuodesta 2021. Tämä johtui suurelta osin sairauspoissaolojen kasvusta. Koronalla on ollut vaikutusta sekä sairauspoissaolojen määrän lisääntymiseen että vuorovaikutuksen ja yhteisöllisyyden vähentymiseen.

Työyhteisötaitoja kehitettiin esimiesfoorumeissa. Koko henkilöstölle pidettiin Koulumaalissa kurssi työhyvinvoinnista ja työyhteisötaitoista. Tavoite ei toteutunut.

Taulukko toiminnan talousarviotaivoitteista, mittareista ja tavoitteiden toteumasta on esitetty osana erillistilinpäätöstä.

Olennaiset poikkeamat tilikauden talousarvioon

Toiminnan tavoitteiden lisäksi Pirkanmaan pelastuslaitoksen sitovia talousarviotaivoitteita olivat liikeyllijäämä sekä investointien bruttomenot vähennettyinä rahoitusosuuksilla ja pysyvien vastaavien luovutustuloilla (investointien rahavirta).

Liikeyllijäämä oli 0,06 milj. euroa alijäämäinen johtuen aineiden ja tarvikkeiden sekä palvelujen ostojen ylityksistä. Sopimukseen perustuvia pelastustoimen maksuosuustuottoja kertyi 41,2 milj. euroa, muutos edelliseen tilinpäätökseen oli 5,25 prosenttia. Maksuosuuksia ei palautettu eikä kunnille tehty lisälaskutusta.

Investointien rahavirta alittui 0,24 milj. euroa. Suunniteltuja investointeja ei pystytty toteuttamaan, koska maailmanlaajuinen komponenttipula vaikutti huomattavasti hyödykkeiden saatavuuteen.

Tarkemmat tiedot löytyvät pelastuslaitoksen erillistilinpäätöksestä.

KÄYTTÖTALOUS

1 000 euroa	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	Muutokset
Liikeyllijäämä	-58	-1	-57	-1	0

INVESTOINNIT

1 000 euroa	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	Muutokset
Investointimenot	-462	-500	38	-2 000	1 500
Rahoitusosuudet	86	75	11	62	13
Pysyvien vastaavien luovutustulot	216	25	191	50	-25
Investointien rahavirta yhteensä	-159	-400	241	-1 888	1 488

LIKELAITOKSET

Olennaiset tapahtumat tilikaudelta ja sen päättymisen jälkeen

Kaupungilla on kaksi liikelaitosta; Tampereen Vesi ja Tampereen Kaupunkiliikenne (TKL). Tampereen liikelaitosten kehittämistä jatkettiin aktiivisesti. Vuoden 2022 aikana edistettiin Tampereen Veden yhtiöittämistä niin, että kaupunginhallituksen konsernijaosto päätti yhtiöittämisestä ja sen kautta asia eteni kaupunginhallitukselle ja -valtuustolle, jotka päättivät yhtiöittämisestä vuoden 2023 tammikuussa.

Tarkemmat liikelaitoskohtaiset tiedot ovat liikelaitosten erillistilinpäätöksissä.

Toiminnan tavoitteiden toteuma

Liikelaitokset saavuttivat kaupunginvaltuuston asettamista toiminnan tavoitteista suurimman osan joko kokonaan tai osittain. Kaikkiaan 8 tavoitteesta 6 toteutui joko kokonaan tai vähintään osittain. Kaksi tavoitetta jäi toteutumatta. Tampereen Vesi liikelaitoksella sairauspoissaoloja koskeva tavoite jäi toteutumatta pitkien sairauspoissaolojen ja kahden pidemmän poissaolon vaatineen tapaturman takia. Kaupunkiliikenteessä jäi toteutumatta puhtaan energian käyttövaatimukset huomioiva TKL:n varikkotoimintojen suunnittelu ja toteutusratkaisu.

Tampereen Vesi Liikelaitoksen viidestä tavoitteesta neljä toteutui kokonaan ja yksi jäi toteutumatta. Sairauspoissaoloihin ja tapaturmiin liittyvä

tavoite ei toteutunut edellä kuvatuin perustein. Vesijohtoverkoston toimitusvarmuuteen liittyvä tavoite toteutui. Vuotojen määrä pysyi vuotta aiemmalla tasolla, mutta verkoston laajenemisen perusteella suhteellinen toimitusvarmuus parani. Vesijohtoverkoston pitkän tähtäimen tuotantovarmuuteen liittyviä korvausinvestointeja tehtiin 8,9 putkikilometriä, joka oli 0,4 kilometriä enemmän kuin vuonna 2021. Tällä tahdilla putkien uusiutumiskäyttö oli 94,4 vuotta. Vuonna 2022 valmistui verkoston kuntoarvio tavoitteen mukaisesti ja asiakastytyväisyys kehittyi suotuisasti aiempaan vuoden 2018 selvitykseen verrattuna.

Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitoksen kolmesta toiminnan tavoitteesta toteutui yksi kokonaan ja yksi osittain ja yksi jäi toteutumatta. Sairauspoissaolojen määrä kääntyi kasvuun mm. koronapandemian takia, mutta toisaalta vakavien työtapaturmien määrä laski. Tavoite toteutui osittain.

TKL:n uusi varikkotoimintojen suunnittelu- ja toteutusratkaisu on tekeillä, mutta se ei edennyt päätöksentekoon vuoden 2022 aikana, kuten tavoitteena oli. Päätösten vuoro on todennäköisemmin kevättalvella 2023. Liikenteen tilaajan kanssa solmitun allianssimallin mukaisesti TKL:n toiminnassa korostuivat asiakastytyväisyys ja kokonaistaloudellisuus. Tämä näkyi mm. polttoaineen säästönä. Henkilöstölle maksettiin kannustepalkkiota polttoainesäästöistä vajaat 100 000 euroa.

Taulukot liikelaitosten toiminnan talousarvion tavoitteista, mittareista ja tavoitteiden toteumasta on esitetty osana erillistilinpäätöksiä.

Olennaiset poikkeamat tilikauden talousarvioon

Liikelaitoksilla valtuustoon nähden sitovia eria ovat liikeylijäämä, korvaus peruspääomasta sekä nettoinvestoinnit.

Tampereen Veden liikeylijäämä toteutui useista syistä johtuen 1,4 miljoonaa euroa suunniteltua parempana. TKL:n liikeylijäämä toteutui lähes suunnitellusti, tavoitteesta jäätin 29 tuhatta euroa.

Korvaus peruspääomasta toteutuu vuosittain laskennallisena rahoituskulukirjauksena. Korvauksen suuruus on sidottu peruspääoman määrään ja liikelaitoskohtaiseen korvausprosenttiin.

Tampereen Veden nettoinvestoinnit toteutuivat 5,1 miljoonaa euroa suunniteltua pienempinä. Talousarvion alituminen johtui useasta eri kohteesta, joiden toteutus siirtyi vuodelle 2023, ja joiden uudelleen budjetoinnista vuodelle 2023 kaupunginvaltuusto päätti 20.2.2023. TKL käytti investointeihin varatusta 0,5 milj. euron määrärahasta vain 36 tuhatta euroa.

LIIKEYLIJÄÄMÄN TOTEUTUMINEN

1 000 euroa	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	Muutokset
Tampereen Vesi	28 802	27 421	1 381	27 421	0
Tampereen Kaupunkiliikenne	71	100	-29	100	0
Yhteensä	28 873	27 521	1 352	27 521	0

INVESTOINNIT

1 000 euroa	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	Muutokset
Tampereen Vesi					
Investoinnit	-15 877	-21 000	5 123	-21 000	0
Tampereen Kaupunkiliikenne					
Investoinnit	-36	-500	464	-500	0
Pysyvien vastaavien luovutustulot	4	100	-96	100	0
Liikelaitokset yhteensä					
Investoinnit	-15 913	-21 500	5 587	-21 500	0
Pysyvien vastaavien luovutustulot	4	100	-96	100	0

KONSERNIIN KUULUVAT TYTÄRYHTIÖT JA YHTEISÖT

Omistajastrategiset tavoitteet, niiden toteutuminen ja arviointi

Tampereen kaupungin omistajastrategian päämääränä on, että Tampereen kaupunki on aktiivinen, vaativa ja selkeä omistaja, joka varmistaa omien omistustensa tehokkaan hyödyntämisen kaupunkilaisten hyväksi. Tampereen kaupungin omistajastrategiset päämäärät konkretisoidaan omistajaohjauksen periaatteiden kautta. Kaupungin omistamien tytäryhtiöiden ja yhteisöjen tehtäväkentän monimuotoisuuden takia yhteisöjen toiminnan kannattavuutta on arvioitava organisaatiokohtaisesti sekä osana kaupunkikonsernia. Asetettujen tavoitteiden toteutumista sekä yhteisöjen toimintaa, taloudellista kehitystä ja tunnuslukuja seurataan säännöllisesti. Tytäryhteisöjen tavoitteiden asettamisesta, niiden toteutumisen seurannasta ja raportoinnista vastaa omistajaohjaus.

Kaupungin tytäryhteisöille asetetaan vuosittain tytäryhteisökohtaisia toiminnan ja talouden tavoitteita, jotka tuovat esiin pääomistajan tahdon ja ohjaavat omistajan edustajien toimintaa muun muassa hallituksessa ja yhtiökokouksessa. Tampereen kaupunkikonsernin tytäryhteisökohtaiset tavoitteet vuodelle 2022 asetettiin talousarvion käsitteilyn yhteydessä.

Kaikille kaupungin tytäryhteisöille ei asetettu tavoitteita vuodelle 2022. Tavoitteita ei annettu kaikkein pienimmille yhtiöille eikä niille, jotka saavat käytännössä koko liikevaihtonsa kaupungin kanssa solmitusta palvelusopimuksesta. Näissä tapauksissa tavoitteet tulevat palvelusopimuksista.

Kaupunginvaltuuston tytäryhteisöille asettamista 52 tavoitteesta toteutui 35 ja 14 tavoitetta jäi toteutumatta. Kolme (3) tavoitetta toteutui osittain. Kokonaisuutena tytäryhteisöille asetetuista tavoitteista 73 prosenttia toteutui kokonaan tai osittain.

Taloudellisesti merkittävin yhtiö Tampereen kaupungille on Tampereen Sähkölaitos -konserni, johon kohdistuvat konsernin suurimmat osinkotavoitteet. Tampereen Sähkölaitos Oy:lle asetetuista neljästä omistajatavoitteista toteutui kolme. Keväällä 2022 Sähkölaitos maksoi osinkoa 20,0 milj. euroa, mikä tarkoitti 60,4 %:a konsernin nettotuloksesta. Omistaja-arvoa ei voitu arvioida, koska laskelmat omistaja-arvosta eivät valmistuneet kaupungin tilinpäätösaikataulussa. Yhtiön arvion mukaan omistaja-arvon kehitys ei toteudu tavoitteen mukaisena. Sähkölaitos saavutti ympäristövastuuseen liittyvän tavoitteen. Uusiutuvan energian osuus koko energiatuotannosta oli 50 prosenttia vuonna 2022. Se ylitti tavoitetason olleen 41 prosentin rajan. Myös polttoon perustumattomien ja hiilinegatiivisten kaukolämpölämpöjärjestelmien edistämistä koskeva tavoite toteutui, koska konsernilla on useita hankkeita hiilinegatiivisuuden saavuttamiseksi mukaan lukien Valtatie 30 -datakeskuksen lämmöntuotanto vuodesta 2022 alkaen, 2023 valmistuva sähkökattila, hiilidioksidin talteenotto- ja eloperäisen Naistenlahdessa ja eloperäisen hiilidioksidin talteenoton markkinoiden seuranta.

Iskuja inflaatiosta

Koronan vaikutukset Tampereen kaupungin tytäryhtiöiden toimintaan ja talouteen vähenivät epidemian väenemisen mukana, mutta sen sijaan hintojen nousu ja palkkaratkaisut vaikuttivat mm. ruokapalveluiden kannattavuuteen.

Kaupungin keskeisiin osinkoyhtiöihin perinteisesti kuulunut pysäköinti- ja kiinteistötoimialalla toimiva Finnpark Oy palasi taas osingonmaksajaksi, mutta tavoitetasoa matalammalla summalla. Yhtiön maksoi osinkoa 0,5 miljoonaa euroa tavoitteena olleen 1,2 miljoonaa euron sijaan. Finnparkin omistaja-arvo kehittyi positiivisesti ja ylitti tavoitteena

olleen 5,0 prosentin 0,21 prosenttiyksiköllä.

Pandemiasta kovia iskuja ottaneet Tampereen Särkänniemi Oy ja Tampere-talo Oy pystyivät taas avaamaan ovensa ja porttinsa. Särkänniemen kävijämäärä kasvoi noin 15 prosenttia. Toiminnan elpymisen ansiosta yhtiö myös kykeni maksamaan pienen 100 000 euron osingon.

Tampere-talon kävijämäärä jäi tavoitteena olleesta 765 000 kävijästä, mutta toteutunut yli 508 000 kävijää ylitti vuotta aiemman 200 000 kävijän määrän. Tampere-talo Oy:n tilikauden nettotulos kääntyi taas voitolliseksi. Nettotulos vuodelta 2022 oli 32 353 euroa.

Tampereen Palvelukiinteistöt Oy teki merkittävän kiinteistökaupan helmikuussa 2022, kun se myi kahdeksan kiinteistön portfolion 96 miljoonan euron kauppahinnalla. Myydyt kiinteistöt sijaitsevat hyvillä paikoilla eri puolilla Tamperetta ja ovat pääosin sote-käytössä. Kohteissa on pitkäaikaiset vuokrasopimukset. Kaupasta syntyi merkittävä myyntivoitto, joka mahdollistaa yhtiölle huomattavan osingonmaksun vuoden 2023 aikana.

Kaupungin tytäryhtiöistä kovimpia inflaatioiskuja otti ateria- ja puhtauspalveluja tuottava Pirkanmaan Voimia Oy, joka kesken vuoden 2022 tehdystä ateriapalveluiden hinnankorotuksesta huolimatta teki 0,91 miljoonaa euron tilikauden tappion. Yhtiö pystyi tehostamaan toimintaansa niin, että esimerkiksi raaka-aineiden hinnannousu ei siirtynyt kokonaisuudessaan aterioiden hintoihin. Vuoden 2022 aikana yhtiölle valmistui tuotantokeittiö Pata, joka mahdollistaa tuotannon keskittämisen ja toiminnan laajentamisen.

Kaikki tytäryhteisöjen toiminnalliset tavoitteet on raportoitu yhteisökohtaisesti jäljempänä olevissa taulukoissa.

TYTÄRYHTIÖIDEN JA YHTEISÖJEN TOIMINNAN JA TALOUDEN TAVOITTEET

ELINVOIMAN JA KILPAILUKYVYN PALVELUALUEELLE LIITTYVÄT TYTÄRYHTEISÖT

Talousarvion sitovat toiminnan tavoitteet 2022

Tampereen Särkänniemi Oy

Nro	Toiminnan tavoite 2022	Mittari	Tavoitetaso	Toteuma	
1	Maksettu osinko on vähintään vuositavoitteen mukainen (maksetaan tavoitevuonna).	Maksetun osingon määrä, m€	0,1	0,1	+
2	Omistaja-arvo kehittyy positiivisesti.	Osakekannan arvo + maksetut osingot, %	Kyllä	Kyllä	+
3	Särkänniemen alueen kehittäminen luo positiivisia talousvaikutuksia Tampereen seutukunnalle.	Särkänniemen alueen taloudellisten vaikutusten toteuman kasvu, € ja % vrt. ed. vuosi	Lähtötason arviointi	Särkänniemen taloudellisten vaikutusten kasvu vuoteen 2021 oli arviolta n. 15% kasvaneen kävijämäärän ja kaupunkiseudun ulkopuolelta tulleiden määrän kasvun ansiosta. Särkänniemen alueen kaavan toteutusmalli ei ole vielä edennyt.	+/-

Tampere-talo Oy

Nro	Toiminnan tavoite 2022	Mittari	Tavoitetaso	Toteuma	
4	Toiminta on kannattavaa.	Tilikauden nettotulos, €	+	32 353	+
5	Myyntulojen osuus kokonaistuloista kasvaa.	Liikevaihto / liiketoiminnan muut tuotot (vertailuvuosi 2019)	Myyntitulojen kasvu-% > 0,1	2022: 14,7/22,1=66 % 2019: 14,6/21,3=68 %	-
6	Kävijämäärä palautuu ja ylittää vuoden 2019 tason (674 317). Vuonna 2022 muodostetaan lähtötaso kokonaiskävijämäärän osalta.	Toteutunut kävijämäärä (päiväkävijät yhteensä)	675000	508327 (sis. Tampere-talon kävijät sekä ulkopuoliset kävijät)	-
7	Tampere-talo Oy:n liiketoiminnan kehittämisessä hyödynnetään Tampereen keskustan vahvan ja kehittyvän tapahtumapaikka- ja elämysinfrastruktuurin mahdollisuuksia sekä Kannen ja Tullin alueiden vahvaa kehitystä osaksi Tampereen ydinkeskustaa.	Tehdyt toimenpiteet	Lähtötason arviointi	Useita hankkeita.	+

Tampereen Palvelukiinteistöt Oy

Nro	Toiminnan tavoite 2022	Mittari	Tavoitetaso	Toteuma	
8	Maksettu osinko on 50 % kiinteistörealisointien myyntivoitoista.	Osingon osuus myyntivoitosta, %	50,0	60,6 (1 milj.eur)	+
9	Operatiivisen toiminnan sijoitetun pääoman tuotto.	Sipo-%	1,5	1,1 (myynneillä 60,6)	-
10	Yhtiön omavaraisuusaste.	Omavaraisuus, %	22	83,9	+
11	Pääoman kiertoa tehostetaan kiinteistösalkutuksen mukaisesti.	Toteutuneet myynnit, kpl	2	8	+

Pirkan Opiskelija-asunnot Oy, POAS

Nro	Toiminnan tavoite 2022	Mittari	Tavoitetaso	Toteuma	
12	Asuntojen taloudellinen käyttöaste on korkea.	Toteutunut käyttöaste, %	95	96,67	+
13	Toiminta on kannattavaa.	Sipo-%	1,4	0,98	-
14	Vakavaraisuus kasvaa vuosittain.	Omavaraisuus, %	10	12,66	+
15	Kiinteistöjen korjausvelan määrä on hallinnassa.	Korjausvelan määrä / rakennuskannan arvo, enintään %	1,3	0,8	+
16	Asuntokannan kasvattaminen MAL-sopimuksen mukaisesti.	Valmistuneet uudet asunnot keskimäärin, kpl	0	0	+

Tampereen Vuokra-asunnot Oy

Nro	Toiminnan tavoite 2022	Mittari	Tavoitetaso	Toteuma	
17	Asuntojen taloudellinen käyttöaste on korkea.	Toteutunut käyttöaste väh. %	98,5	99,26	+
18	Toiminta on kannattavaa.	Sipo-% väh.	4,5	3,26	-
19	Maksettu osinko on Ara-säännösten mahdollistama enimmäismäärä.	Maksetun osingon määrä, m€	0,57	0,57	+
20	Omistaja-arvo kehittyi positiivisesti.	Vapaiden kiinteistöjen markkina-arvo laskettuna nettotuottomenetelmällä (vuokratulot-kiinteistöjen kustannukset)/ tuottovaade (5 %), milj €	138,4	165,6	+
21	Asuntokannan kasvattaminen MAL-sopimuksen mukaisesti.	Valmistuneet uudet asunnot keskimäärin, kpl	100	47	-

Tampereen Raitiotie Oy

Nro	Toiminnan tavoite 2022	Mittari	Tavoitetaso	Toteuma	
22	Raitioliikenteen luotettavuus vähintään 99,8% (ajetut lähdöt vs. suunnitellut lähdöt) => tarkoittaa noin yhtä ajamatonta lähtöä per päivä. Päivässä keskimäärin 530 lähtöä.	Järjestelmästä johtuvat ajamattomat vuorot -%	99,8	98,83	-
23	Asiakastytyväisyyden keskiarvo parempi kuin 4,26.	Nyssen asiakastytyväisyyskysely.	> 4,26	4,55	+
24	Kunnossapitoallianssin kehitysvaihe viedään loppuun vuoden 2022 aikana ja allianssille on asetettu sitova tavoitekustannus vuodelle 2023.	kyllä/ei	kyllä/ei	Kunnossapitoallianssin kehitysvaihe päättyi 2022 lopussa ja 1.1.2023 käynnistyi ensimmäinen sitovan tavoitekustannuksen sisältävä palvelujakso, joka kestää 2024 loppuun saakka.	+

KAUPUNKIYMPÄRISTÖN PALVELUALUEELLE LIITTYVÄT TYTÄRYHTIÖT
Talousarvion sitovat toiminnan tavoitteet 2022

Sähkölaitos-konserni

Nro	Toiminnan tavoite 2022	Mittari	Tavoitetaso	Toteuma	
25	Maksettu osinko 50 % konsernin nettotuloksesta tai vähintään 20 milj. euroa.	% tai väh. 20 m€	20,0	20,0	+
26	Omistaja-arvo kehittyy positiivisesti.	Osakekannan arvo lisättyinä maksetuilla osingoilla (kasvu-%)	5,0	Laskelma valmistuu 29.3.23. Arvion mukaan ei toteudu	-
27	Uusiutuva energia koko energiatuotannosta % (vesivoima, tuuli-voima, bioenergia, jäte-energia).	%	>41	50	+
28	KV: Sähkölaitos jatkaa poltton perustumattomien ja hiilinegatiivisten kaukolämpöratkaisujen edistämistä syksyllä julkaistun selvityksensä pohjalta.			Useita hankkeita.	+

Finnpark-konserni

Nro	Toiminnan tavoite 2022	Mittari	Tavoitetaso	Toteuma	
29	Maksettu osinko on 50 % konsernin nettotuloksesta tai vähintään 1,2 milj. euroa	%	1,2	0,5	-
30	Omistaja-arvo kehittyy positiivisesti.	Osakekannan arvo lisättyinä maksetulla voitonjaolla (kasvu-%)	5,0	5,21	+

Pirkanmaan Jätehuolto Oy

Nro	Toiminnan tavoite 2022	Mittari	Tavoitetaso	Toteuma	
31	Kuntavastuullisen palvelun hinnat ovat edullisimmassa kolmanneksessa suurista kaupungeista.	Sijoitus 12 suurimman kaupungin joukossa, min.	4/12	1/12	+
32	Yhtiön maksama osinko.	Maksettu osinko, m€	1,7	1,7	+
33	Vieraan pääoman osuuden lisääminen investoinneissa.	Vieraan pääoman osuus, %	60	Ei lisääntynyt.	-

Tuomi Logistiikka Oy

Nro	Toiminnan tavoite 2022, raportointi 30.6.2022 tilanteessa tytäryhtiöaseman päättyessä.	Mittari	Tavoitetaso	Toteuma	
34	Tehokkuus kanavoidaan asiakashintoihin ja yhtiö tuottaa voittoa vain sen verran, että jatkuvuus ja kehittäminen voidaan turvata.	Liikevoitto-%	<2,0	0,2	+
35	Hankintapalvelujen laadun parantaminen tukee asiakkaan tuloksellista hankintatoimintaa.	NPS, Tuomen hankintapalveluiden suositeltavuus.	Lähtötaso	39	+
36	Toimitusvarmuus ja kustannustehokkuus kehittyvät materiaali- ja henkilöliikennepalveluissa.	Tarvikkeiden toimitusvarmuus %; Ajamatta jääneiden kytien osuus %	94 0,06	93,4 0,13	-
37	Yhtiö kehittää liiketoimintaansa hiilineutraaliin suuntaan ja asiakkaita neuvotaan systemaattisesti energiatehokkaiden ja vähäpäästöisten hankintojen toteuttamisessa	Yhtiön hiilijalanjälki /liikevaihto	1,40	1,09	+

Tampereen Infra Oy

Nro	Toiminnan tavoite 2022	Mittari	Tavoitetaso	Toteuma	
38	Liikevoitto-%	Liikevoitto-%	0-2	1,4	+
39	Asiakkaiden kokemus kustannustehokkuus.	Skaala 1-5 (1 erittäin hyvä, 5 erittäin huono)	<2,2	2,1	+
40	Asiakkaiden nettosuositeluindeksi.	Skaala -100 - 100	>45	58	+
41	Kunnossapidon kustannustehokkuus kasvaa 1 %/v	Kaupungin kunnossa-pito-kustannuksen vuosimuutos.	Indeksimuutos% + laajuusmuutos% - 1%	Kaupungin kustannus +6 %. Ala yleisesti + 7,5 %. Infran vastuut kasvaneet.	+

SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUJEN SEKÄ SIVISTYSPALVELUJEN PALVELUALUEILLE LIITTYVÄT TYTÄRYHTIÖT

Talousarvion sitovat toiminnan tavoitteet 2022

Tullinkulman Työterveys Oy (konserni)

Nro	Toiminnan tavoite 2022	Mittari	Tavoitetaso	Toteuma	
42	Toiminta on kannattavaa.	Tilikauden tulos, euroa	200 000	-332 000	-
43	Yhtiön toiminta on organisoitu vastaamaan hankintalakia.	Toimitaan in ja out house -yhtiöinä.	Toteutus-tilanne	Markkinayhtiö Ratinan Terveys Oy perustettiin 1.3.2022.	+
44	Kaupungin ostamien työterveyspalveluiden painopiste siirtyy ennaltaehkäisevään työterveyshuoltoon (osuus kasvaa ja on yli 55 %)	Ennaltaehkäisevän osuus, %	Yli 55 %	Ennaltaehkäisevän osuus (Kela1) 46 %, ilman koronaa 52 %.	-
45	Etäpalvelut ovat helppokäyttöisiä ja saavutettavia. Etäpalveluiden osuus on vähintään 40 % kaikista palveluista.	Toteutuneiden etävastaa- taottojen osuus on vähintään 40 % kaikista vastaanotoista.	Vähintään 40 %	Yli 50 %	+
46	Tampereen kaupungin työterveyshuollon kustannukset ovat kilpailukykyiset ja kela 0-luokan kokonaiskustannukset ovat alle 500 000 €.	Bruttokustannus €/hlö (kelakorvattaviin henkilöistä suhteutettu kustannus ennen Kelan korvauksia)	Max 560 €/hlö	Vertailukelpoiset luvut ilman koronatestausta 683 eur/hlö ja Kela 0 yht. 241 000 euroa (2021: 617 eur/hlö ja Kela 0 yht. 261 000 euroa)	+/-

Tampereen Tilapalvelut Oy

Nro	Toiminnan tavoite 2022	Mittari	Tavoitetaso	Toteuma	
47	Liiketoiminnan tehokkuus kasvaa 2 % vuosittainen 2018-2022.	Volyymiin suhteutettu palveluiden tehokkuus kasvaa ja hintojen kehitys on 2% alle alan kustannusindeksin. Kustannusindeksi= palkkatasoindeksi 50, talonrakennusindeksi 25, ylläpitoindeksi 25.	Hinnat max. 98 % alan kustannusindeksistä.	Tuntihintoja ja kiinteitä hintoja ei nostettu. Hintojen kasvu jäi alle indeksien kasvun.	+
48	Toiminta on kannattavaa.	Yhtiön tulos vähintään 450 000 euroa (vastaa 25 %:n sipoa poistojen jälkeen)	Yli 0,45 m€	0,6 m€	+
49	Korkea asiakastyytyväisyys.	Asiakastyytyväisyys-indeksi yli 4,0 (asteikko 1-5)	Yli 4,0	Asiakastyytyväisyys-indeksi oli 4,3. (31.12.2022)	+

Pirkanmaan Voimia Oy

Nro	Toiminnan tavoite 2022	Mittari	Tavoitetaso	Toteuma	
50	Toiminta on kannattavaa. Toiminnan tehokkuus kanavoidaan asiakashintoihin ja yhtiö tuottaa voittoa vain sen verran, että jatkuvuus ja kehittäminen voidaan turvata.	Tilikauden voitto, % liikevaihdosta	0,8	Liiketappio -0,91 milj. eur., liiketappio-% -1,4 %.	-
51	Hinnat ovat kilpailukykyisiä. Hinnan kehittyvät alle yleisen kustannuskorjauksen.	Voimian hintakorjauksien mittari, indeksiarvot.	Aleneva hintakehitys yleiseen hintakehitykseen verrattuna.	Yleinen kustannustason indeksinousu (107,54 -> 115,17) oli 7,1%. Nousu oli merkittävästi Voimian myyntihintaindeksin muutosta (98,54 -> 99,72) 1,2% suurempi. Indeksien arvot on laskettu 10.2.2023 tiedoilla.	+
52	Asiakasvaikuttavuus kasvaa ateria- ja puhtaustalouksissa: asiakastyytyväisyys paranee palveluntuottajasta huolimatta.	Asiakastyytyväisyysmittauksen tulokset (mitataan joka vuosi), tilaaja-asiakkaan suosittelemuus (mitataan joka toinen vuosi).	Parempi kuin edellisenä vuotena.	Puhtaustalouks.: tyytyväisten osuus 46 (41). Ateriapalvelut: tyytyväisten osuus 64 (73). Suluissa vuosi 2021. Tilaaja-asiakkaan suosittelemuus: 3 (-7) Suluissa vuosi 2020.	+/-

Tilinpäätöslaskelmat

TULOSLASKELMA

	1.1. - 31.12.2022	1.1. - 31.12.2021
Toimintatuotot		
Myyntituotot	244 337 845,18	221 049 244,81
Maksutuotot	100 383 326,31	99 091 988,65
Tuet ja avustukset	62 635 489,40	84 986 030,76
Vuokratuotot	85 649 301,78	80 619 471,76
Muut toimintatuotot	23 305 723,57	76 149 861,13
	<u>516 311 686,24</u>	<u>561 896 597,11</u>
Valmistus omaan käyttöön	5 148 062,35	8 588 117,38
Toimintakulut		
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-547 173 411,19	-527 201 035,01
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-118 515 286,19	-118 208 549,66
Muut henkilösivukulut	-20 401 928,39	-20 327 047,50
Palvelujen ostot	-994 133 447,81	-949 844 662,17
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-64 576 424,58	-67 401 647,74
Avustukset	-104 842 614,06	-105 050 709,84
Vuokratulut	-109 648 206,37	-90 769 957,04
Muut toimintakulut	-4 696 276,57	-7 678 047,41
	<u>-1 963 987 595,16</u>	<u>-1 886 481 656,37</u>
Toimintakate	-1 442 527 846,57	-1 315 996 941,88
Verotulot	1 192 291 583,00	1 117 482 551,42
Valtionosuudet	373 863 497,00	360 780 239,00
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	6 899 300,97	6 600 782,85
Muut rahoitustuotot	28 773 754,43	29 905 113,69
Korkokulut	-15 757 972,52	-16 753 186,08
Muut rahoituskulut	-1 271 979,74	-600 074,77
	<u>18 643 103,14</u>	<u>19 152 635,69</u>
Vuosikate	142 270 336,57	181 418 484,23
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-120 954 422,88	-106 457 191,13
Arvonalentumiset	-3 490 391,48	-252 792,92
	<u>-124 444 814,36</u>	<u>-106 709 984,05</u>
Tilikauden tulos	17 825 522,21	74 708 500,18
Poistoeron muutos	1 708 369,92	1 710 408,72
Rahastojen lisäys	0,00	-305 948,79
Rahastojen vähennys	561 396,86	256 374,23
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	20 095 288,99	76 369 334,34

RAHOITUSLASKELMA

	1.1. - 31.12.2022	1.1. - 31.12.2021
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	142 270 336,57	181 418 484,23
Tulorahoituksen korjaukset	-14 524 535,12	-66 451 161,00
	127 745 801,45	114 967 323,23
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-238 445 864,36	-232 873 528,46
Rahoitusosuudet investointimenoihin	5 921 750,94	5 111 888,40
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	16 764 144,40	102 478 499,16
	-215 759 969,02	-125 283 140,90
Toiminnan ja investointien rahavirta	-88 014 167,57	-10 315 817,67
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-2 042 692,36	-2 542 608,44
Antolainasaamisten vähennykset	498 950,08	3 916 795,73
	-1 543 742,28	1 374 187,29
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0,00	5 383 860,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-25 734 101,05	-21 288 542,69
Lyhytaikaisten lainojen muutos	60 611 223,14	-7 816 397,54
	34 877 122,09	-23 721 080,23
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-262 869,07	-242 663,17
Vaihto-omaisuuden muutos	-512 559,72	5 090 199,81
Saamisten muutos	-13 397 209,97	-23 300 175,90
Korottomien velkojen muutos	29 879 299,36	18 564 135,17
	15 706 660,60	111 495,91
Rahoituksen rahavirta	49 040 040,41	-22 235 397,03
Rahavarojen muutos	-38 974 127,16	-32 551 214,70
Rahavarat 31.12.	241 432 311,32	280 406 438,48
Rahavarat 1.1.	280 406 438,48	312 957 653,18
	-38 974 127,16	-32 551 214,70

TASE

VASTAAVAA

	31.12.2022	31.12.2021
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	593 589,44	523 044,75
Muut pitkävaikutteiset menot	106 568 182,49	113 826 682,54
	107 161 771,93	114 349 727,29
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	233 264 028,48	217 331 930,20
Rakennukset	581 789 684,97	561 443 042,68
Kiinteät rakenteet ja laitteet	538 536 838,24	414 524 387,35
Koneet ja kalusto	25 055 027,14	27 187 670,91
Muut aineelliset hyödykkeet	5 690 930,84	5 687 168,30
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	253 465 298,32	300 438 890,84
	1 637 801 807,99	1 526 613 090,28
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	350 726 463,48	351 275 214,84
Muut lainasaamiset	109 371 136,39	107 822 954,11
Muut saamiset	1 299 236,48	1 303 676,48
	461 396 836,35	460 401 845,43
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Lahjoitusrahastojen varat	283 870,64	308 528,17
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	1 438 869,14	1 139 216,45
Keskeneräiset tuotteet	520 121,84	483 886,02
Muu vaihto-omaisuus	443 943,48	267 272,27
	2 402 934,46	1 890 374,74
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Lainasaamiset	251 255,88	267 481,20
Muut saamiset	27 068,55	31 771,55
Siirtosaamiset	5 400 563,83	6 106 817,67
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	54 148 327,51	34 599 557,96
Lainasaamiset	4 072 761,06	1 772 573,15
Muut saamiset	33 893 352,29	33 313 907,27
Siirtosaamiset	34 988 104,07	43 292 114,42
	132 781 433,19	119 384 223,22
Rahoitusarvopaperit		
Joukkovelkakirjalainasaamiset	0,00	2 000 000,00
Muut arvopaperit	22 202 156,54	141 763 899,73
	22 202 156,54	143 763 899,73
Rahat ja pankkisaamiset	219 230 154,78	136 642 538,75
VASTAAVAA YHTEENSÄ	2 583 260 965,88	2 503 354 227,61

VASTATTAVAA

	31.12.2022	31.12.2021
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	636 657 232,28	636 657 232,28
Muut omat rahastot	19 131 273,68	19 692 670,54
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	586 198 454,22	509 829 119,88
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	20 095 288,99	76 369 334,34
	<u>1 262 082 249,17</u>	<u>1 242 548 357,04</u>
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	16 533 985,95	18 242 355,87
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevaraukset	968 700,00	1 447 900,80
Muut pakolliset varaukset	723 664,50	2 632 142,49
	<u>1 692 364,50</u>	<u>4 080 043,29</u>
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	235 456,42	167 073,78
Lahjoitusrahastojen pääomat	13 507 528,65	13 510 301,07
Muut toimeksiantojen pääomat	2 541 983,18	2 895 120,00
	<u>16 284 968,25</u>	<u>16 572 494,85</u>
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	583 188 698,81	652 020 360,83
Saadut ennakot	84 480,00	70 185,00
Liittymismaksut ja muut velat	26 154 166,17	26 146 846,11
Siirtovelat	16 422 527,36	16 129 587,12
	<u>625 849 872,34</u>	<u>694 366 979,06</u>
Lyhytaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	68 831 662,04	25 734 101,07
Lainat muilta luotonantajilta	273 865 056,66	213 253 833,52
Saadut ennakot	1 083 917,70	77 242,48
Ostovelat	147 737 019,33	132 741 583,62
Muut velat	26 202 364,47	25 619 184,95
Siirtovelat	143 097 505,47	130 118 051,86
	<u>660 817 525,67</u>	<u>527 543 997,50</u>
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	2 583 260 965,88	2 503 354 227,61

KONSERNITULOSLASKELMA

	1.1. - 31.12.2022	1.1. - 31.12.2021
Toimintatuotot	1 443 900 938,72	1 425 534 938,57
Toimintakulut	-2 593 853 347,12	-2 510 431 399,22
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta	7 755 305,41	10 332 991,35
Toimintakate	-1 142 197 102,98	-1 074 563 469,30
Verotulot	1 192 291 583,00	1 117 482 551,42
Valtionosuudet	373 863 497,00	360 780 239,00
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	3 091 013,18	2 151 402,84
Muut rahoitustuotot	2 628 988,18	5 477 091,15
Korkokulut	-39 020 387,20	-37 664 785,80
Muut rahoituskulut	-3 619 579,52	-2 883 081,40
Vuosikate	387 038 011,66	370 779 947,92
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-270 071 810,31	-230 822 795,43
Omistuksen eliminointierot	29 863,49	-25 368 085,87
Arvonalentumiset	-2 843 523,33	-563 579,73
	-272 885 470,15	-256 754 461,03
Tilikauden tulos	114 152 541,50	114 025 486,88
Tilinpäätössiirrot	566 757,57	-44 659,49
Tilikauden verot	-23 754 947,64	-12 826 275,74
Laskennalliset verot	-2 352 107,39	-7 392 665,94
Vähemmistöosuudet	373 894,41	-7 181 989,51
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	88 986 138,46	86 579 896,21

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA

	1.1. - 31.12.2022	1.1. - 31.12.2021
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	387 038 011,66	370 779 947,92
Tilikauden verot	-23 754 947,64	-12 826 275,74
Tulorahoituksen korjaukset	-62 241 143,90	-62 560 282,25
	<u>301 041 920,12</u>	<u>295 393 389,92</u>
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-550 128 089,71	-520 587 130,45
Rahoitusosuudet investointimenoihin	5 921 750,94	5 591 915,40
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	138 344 221,76	84 436 595,77
	<u>-405 862 117,01</u>	<u>-430 558 619,28</u>
Toiminnan ja investointien rahavirta	-104 820 196,89	-135 165 229,35
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-2 867 692,00	-2 799 862,40
Antolainasaamisten vähennykset	340 680,42	2 473 933,96
	<u>-2 527 011,58</u>	<u>-325 928,44</u>
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	159 321 552,27	478 355 385,16
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-141 831 704,87	-344 656 146,00
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-24 282 171,98	-5 642 793,89
	<u>-6 792 324,58</u>	<u>128 056 445,27</u>
Oman pääoman muutokset	-2 151 774,02	-3 497 669,50
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-338 646,37	-286 027,73
Vaihto-omaisuuden muutos	-22 147 312,76	7 342 431,29
Saamisten muutos	-59 822 677,60	-47 412 655,71
Korottomien velkojen muutos	155 022 794,05	55 365 776,88
	<u>72 714 157,32</u>	<u>15 009 524,74</u>
Rahoituksen rahavirta	61 243 047,13	139 242 372,07
Rahavarojen muutos	-43 577 149,76	4 077 142,72
Rahavarat 31.12.	345 177 920,91	388 755 070,68
Rahavarat 1.1.	388 755 070,68	384 677 927,95
	<u>-43 577 149,76</u>	<u>4 077 142,72</u>

KONSERNITASE

VASTAAVAA

	31.12.2022	31.12.2021
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	16 839 743,40	21 432 753,39
Muut pitkävaikutteiset menot	131 423 903,56	138 251 975,85
Ennakkomaksut	678 887,39	2 780 953,57
	<u>148 942 534,34</u>	<u>162 465 682,81</u>
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	292 539 095,25	273 973 699,33
Rakennukset	1 910 306 984,99	1 916 723 175,09
Kiinteät rakenteet ja laitteet	802 192 206,15	692 860 088,21
Koneet ja kalusto	193 891 037,92	204 287 008,76
Muut aineelliset hyödykkeet	33 427 077,45	33 946 704,75
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	583 549 365,40	518 881 084,39
	<u>3 815 905 767,15</u>	<u>3 640 671 760,52</u>
Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöosuudet	89 361 690,54	71 526 587,86
Muut osakkeet ja osuudet	28 014 941,01	26 094 003,69
Muut lainasaamiset	29 155 676,41	26 132 544,83
Muut saamiset	975 374,51	975 374,51
	<u>147 507 682,47</u>	<u>124 728 510,89</u>
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	3 819 874,10	4 654 605,31
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus	54 138 931,39	42 784 329,05
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset	10 762 393,80	9 877 978,53
Lyhytaikaiset saamiset	281 672 955,36	241 212 157,91
Rahoitusarvopaperit	41 444 142,07	175 279 277,76
Rahat ja pankkisaamiset	303 733 778,84	213 475 792,92
VASTAAVAA YHTEENSÄ	4 807 928 059,53	4 615 150 095,70

VASTATTAVAA

	31.12.2022	31.12.2021
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	636 657 232,28	636 657 232,28
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääomat	284 038,63	284 038,63
Muut omat rahastot	34 090 007,95	35 807 306,79
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	874 405 702,25	787 825 806,04
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	88 986 138,46	86 579 896,21
	1 634 423 119,57	1 547 154 279,95
VÄHEMMISTÖOSUUDET		
	77 096 403,54	93 676 304,43
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevaraukset	1 225 786,00	1 447 900,80
Muut pakolliset varaukset	27 603 934,51	32 415 311,64
	28 829 720,51	33 863 212,44
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
	20 626 569,51	21 799 947,09
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	2 126 188 126,36	2 186 142 502,28
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	83 483 990,76	89 804 038,54
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	148 490 823,26	95 658 473,22
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	688 789 306,05	547 051 337,75
	3 046 952 246,41	2 918 656 351,79
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	4 807 928 059,53	4 615 150 095,70

Liitetiedot

TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA JA ESITTÄMISTAPAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Kaupungin tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

1) Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostusperiaatteet ja -menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja -menetelmät

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti.

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu kaupunginhallituksen hyväksymän poistosuunnitelman mukaisesti. Suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa.

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseessa hankintamenoon tai sitä alempaan arvoon. Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo tai sen arvo palvelutuotannossa.

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen painotetun keskihinnan mukaisesti hankintamenoon tai sitä alemman todennäköisen hankintameno tai todennäköisen luovutushinnan määräisenä.

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Rahoitusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Johdannaissopimukset koostuvat erilaisista koronvaihtosopimuksista, korko-optioista sekä niiden yhdistämisellä toteutetuista rakenteista. Kaikki sopimukset on tehty lainasalkun suojaamistarkoituksessa. Korkojohdannaista aiheutuneet jaksotetut tulot tai menot on kirjattu tilikauden aikana korkomenojen oikaisuksi. Johdannaissopimusten

uudelleenjärjestelyistä maksetut ja saadut summat on jaksotettu kirjanpidossa kuluksi ja tuloksi vaikutusaikanaan. Vaihtokaupalla toteutetut uudelleenjärjestelyt on kirjattu bruttoperusteisesti vaikutusaikanaan kuluksi ja tuloksi.

Lainasalkun suojausaste on pyritty valtuuston hyväksymien rahoituksen periaatteiden mukaisesti pitämään 40–60 prosentin välillä. Lainojen suojausaste oli vuodenvaihteessa 56 % eli tulevat markkinakorkojen muutokset vaikuttavat kaupungin korkokuluihin 44 %:n painolla. Valtuuston syksyllä 2019 hyväksymien rahoituksen periaatteiden mukaisesti johdannaissopimuksilla pyritään tasaamaan markkinakorkojen muutosten aiheuttamaa vaihtelua korkokuluissa eli pienentämään korkovirtariskiä sekä parantamaan korkokulujen ennustettavuutta. Tyypillisesti sopimuksista joudutaan tällöin maksamaan matalien korkojen aikaan ja niistä hyödytään korkojen noustessa. Vaikutus on samankaltainen kuin kiinteäkorkoisten lainojen käytöllä.

Johdannaissopimuksia on laadittu suojaustarkoituksessa ja niitä on solmittu heti voimassa olevina sekä tulevaisuudessa voimaan astuvina. Tässä tarkasteluhorisonttina on ollut valtuuston talousarvion yhteydessä laatima taloussuunnitelmakausi ja sen aikana arvioitu velan määrän kehitys. Koska kaupungin lainasalkku koostuu melko suuresta määrästä erillisiä lainoja ja niiden korkopäivät hajautuvat ympäri kalenterivuotta, on korkomenojen portfoliosuojaus nähty perusteltuna toimintatapana. Siinä suojausta toteuttavien sopimusten korkopäivät hajautuvat myös kalenterivuodelle, mutta eivät välttämättä samoille päiville kuin lainojen korkopäivät. Keskimäärin laskettuna tapa johtaa kuitenkin erittäin korkeaan viitekorkojen vastaavuuteen ja riskien hallinnalliseen tavoitteeseen.

Solmitut johdannaissopimukset tuottavat joko yksiselitteisen kiinteän koron kassavirran tai ehdollisen kiinteän koron kassavirran. Mikään sopimuksista ei toteutuessaan kasvata kaupungin korkovirtariskiä eli lisää korkokuluja tilanteessa, jossa markkinakorot nousevat. Sopimuksista, niiden toiminnasta ja sisällöstä, on kerrottu tarkempaa tietoa liitetiedossa 41.

Kaupungin ympäristötuotot ja -kulut sekä -investoinnit on kirjattu kaupungin kirjanpidossa soveltaen kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjetta ympäristöasioiden kirjaamisesta.

Liitetiedot on numeroitu kirjanpitolautakunnan kuntajaoston kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen liitetiedoista antaman yleisohjeen mukaisesti.

Konsernitili

Kaupungin konsernitiliosopimuksen tiliehtojen mukaisesti sopimukseen liitettyjen kaupungin tytäryhteisöjen rahavarat esitetään kaupungin tilinpäätöksessä sekä rahojen ja pankkisaamisten lisäyksenä että lyhytaikaisena velkana tytäryhteisöille. Vastaavasti tytäryhteisöjen negatiiviset tilien saldot esitetään sekä kaupungin lyhytaikaisena lainasaamisena tytäryhteisöiltä että rahojen ja pankkisaamisten vähennyksenä.

Kaupungin tilinpäätöksen esittämistapaa koskevat liitetiedot

2) Perustelu tuloslaskelman tai taseen esittämistavan muutoksesta

Ei ilmoitettavaa.

3) Oikaisut edelliseltä tilikaudelta esitettäviin tietoihin

Ei ilmoitettavaa.

4) Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Koronasta aiheutuneet kustannukset ja niihin saadut valtionavustukset ja muut tuet pienenivät merkittävästi vuoteen 2021 verrattuna. Vuonna 2021

valtiontuotet ja toiminnan supistumisesta aiheutuneet säästöt olivat arviolta 83,9 milj. euroa, mikä sisälsi mm. valtionavustuksen sosiaali- ja terveyspalvelujen välittömiin kustannuksiin, yhteisöveron jako-osuuden määräämisen korotuksen ja joukkoliikenteen koronatuon. Vastaavasti yksiköiden arvioimat koronakustannukset ja tulojen menetykset olivat 71,2 milj. euroa. Vuonna 2022 valtiontukia ja säästöjä arvioitiin 21,3 milj. euroa ja koronasta aiheutuneet lisäkustannukset ja tulojen menetykset olivat arviolta 31,4 milj. euroa.

Pysyvien vastaavien myyntivoitot muissa toimintatuotoissa toteutuivat 54,5 milj. euroa edellisvuotta pienempinä.

5) Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvat merkittävät tuotot ja kulut sekä virheiden korjaukset

Vertailutase tunnuslukuineen on saatettu vertailukelpoiseksi edellisten tilikausien ylijäämään tehdyn 7,5 milj. euron aikaisempiin tilikausiin kohdistuvien lisäpoistojen johdosta. Oikaisu vaikuttaa seuraaviin vertailutaseen eriin: Muut pitkävaikutteiset menot (0,03 milj. euroa), Kiinteät rakenteet ja laitteet (7,4 milj. euroa) ja Edellisten tilikausien ylijäämä (7,5 milj. euroa).

Konsernitilinpäätöksen laatimista ja esittämistapaa koskevat liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki kaupunkikonsernin tytäryhteisöt viittä lukuun ottamatta. Yhdistelemättä jättämisellä on vain vähäinen vaikutus konsernin omaan pääomaan. Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty jäsenosuuden mukaisessa suhteessa kaikki kuntayhtymät, joissa kaupunki on jäsenenä. Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki konsernin kannalta olennaiset osakkuusyhteisöt.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut, sisäinen voitonjako sekä saamiset ja velat on vähennetty konsernituloslaskelmaa, konsernitasetta ja konsernin rahoituslaskelmaa laadittaessa. Samoin konserniyhteisöjen ja kaupungin omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Olennaiset pysyviin vastaaviin sisältyvät sisäiset katteet on vähennetty.

Konserniyhteisöjen kaupungille makamat kiinteistöverot on jätetty eliminoimatta olennaisuuden periaatteen mukaan.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa vapaaehtoiset varaukset ja poistoero on jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Jako on otettu huomioon omistuksen eliminoinnissa, vähemmistöosuusien erottamisessa sekä osakkuusyhteisöjen yhdistelemisessä.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kaupungin ja sen tytäryhteisöjen sekä kuntayhtymien keskinäinen omistus on eliminoitu. Omistuksen eliminoinnissa syntynyt ero on kirjattu kokonaisuudessaan hankintatilikaudelle.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa. Negatiivisia vähemmistöosuuksia ei ole erotettu.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Asunto-osakeyhtiölakia noudattavien tytäryhteisöjen aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi yhteisöjen omien ilmoitusten perusteella. Jäänsarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisön poistojen oikaisuksi ja aikaisemmilte tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien yli- tai alijäämän oikaisuksi. Kaupunkikonsernin sisällä käytettyjä erilaisia poistosuunnitelmia ei ole muilta osin yhdenmukaistettu.

Osakkuusyhteisöt

Osakkuusyhteisöt on yhdistelty pääomaosuusmenetelmällä konsernitilinpäätökseen. Asunto-osakeyhtiölakia noudattavien osakkuusyhteisöjen aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistot on yhdenmukaistettu kuntan poistosuunnitelman mukaisiksi.

Poikkeavat arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja menetelmät

Konsernitilinpäätöstä laadittaessa on noudatettu samoja arvostus- ja jaksotusperiaatteita kuin kaupungin tilinpäätöksessä.

Poikkeavat tilikaudet

Tampereen Särkänniemi Oy:n tilikausi on ollut 2.1.2022 - 1.1.2023.

Konsernirakenteen muutosten käsittely

Konsernitilinpäätöksen laadinnassa on noudatettu oman pääoman jatkuvuuden periaatetta. Konsernirakenteen muutosten vaikutus konsernin omaan pääomaan on esitetty konsernituloslaskelmassa. Konsernin rahoituslaskelmassa konsernirakenteen muutosten vaikutus on esitetty investointien rahavirrassa.

Konsernirakenteen muutokset

Kaupungin tytäryhtiö Tullinkulman työterveys Oy perusti tytäryhtiö Ratinan Terveys Oy:n. Konsernin omistus uudesta yhtiöstä on 84,66 prosenttia. Kaupungin tytäryhteisö Finnpark-konserniin perustettiin 8 uutta tytäryhtiötä; Finnpark Pysäköinti Oy, Finnpark Kiinteistö Management Oy, Kiinteistö Oy Frenckellin Pysäköinti, Kiinteistö Oy Tampereen Asemakeskus, Kiinteistö Oy Hämeenpuisto, Kiinteistö Oy Tampereen Pysäköintimyly, Kiinteistö Oy Hämpin Parkki ja Kiinteistö Oy Kuninkaankulma. Konsernin omistus kaikista uusista yhtiöistä on 100 prosenttia.

Konsernin omistusosuus Pirkanmaan Voimia Oy:stä tarkentui 88,49 prosentista 89,02 prosenttiin.

Kaupungin ja konsernin omistusosuus Suomen Hopealinja Oy:stä kasvoi 100 prosenttiin.

Konsernin omistusosuus tytäryhtiöistä Tampereen Infra Oy:stä ja Tampereen Tilapalvelut Oy:stä pieneni 99,9 prosenttiin kaupungin myytyä osakkeita yhtiöille itselleen, jotka myivät kumpikin yhden osakkeen konsernin ulkopuolelle.

Kaupungin omistusosuus Tampereen Raitiotie Oy:stä pieneni 99,85 prosenttiin kaupungin myytyä osakkeita muille kunnille.

Kaupungin omistus Tuomi Logistiikasta pieneni 44,24 prosenttiin. Yhtiö muuttui tytäryhtiöstä osakkuusyhtiöksi.

Vuores Palvelu Oy:n yhtiökokous päätti toukokuussa hallituksen jäsenen nimeämisestä siten, että kaupungilla ei ole enää määräysvaltaa yhtiössä. Yhtiö ei ole enää konsernin tytäryhtiö eikä sitä yhdistellä lainkaan konsernitilinpäätökseen.

Kaupungin tytäryhtiö Tampereen Vuokra-asunnot Oy:n tytäryhtiöt Asunto Oy Tampereen lidesranta 14, Asunto Oy Tampereen lidesranta 16, Asunto Oy Tampereen Tapettikatu 5 ja Asunto Oy Tampereen Lapinkaari 8 fuusioitiin emoyhtiöön tilikauden 2022 aikana.

Kaupungin tytäryhtiö Tampereen Särkänniemi Oy:n tytäryhtiö FunZones Oy fuusioitiin emoyhtiöön.

Konsernin omistusosuus Pirkan Putkikeräys Oy:stä ja Ranta-Tampellan Putkikeräys Oy:stä pieneni edelleen, kun uusia taloyhtiöitä liittyi yhtiöiden osakkaiksi. Yhtiöt kuuluvat edelleen Tampereen kaupunkikonserniin.

Konserniin tuli uusi osakkuusyhtiö, kun kaupunki osti Hakametsän Kehitys Oy:n osakkeita. Kaupungin ja konsernin omistusosuus yhtiöstä on 40 prosenttia.

Tampereen Vuokratalosäätöön konserniin tuli uusi osakkuusyhtiö Lättähätun Pysäköinti Oy. Konsernin omistusosuus yhtiöstä on 40 prosenttia.

Tampereen Musiikkiopiston Säätö, Tampereen Konservatoriotalon Säätö

ja Työväen Teatterin talosäätö tunnistettiin konsernin tytäryhteisöiksi, mutta niitä ei yhdistelty konsernitilinpäätökseen. Yhdistelemättä jättämisellä on vain vähäinen vaikutus konsernitilinpäätökseen.

Oikaisut edelliseltä tilikaudelta esitettäviin tietoihin

Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvia poistoja on oikaistu Muihin pitkävaikutteisiin menoihin 0,03 milj. euroa ja Kiinteisiin rakenteisiin ja laitteisiin 7,4 milj. euroa. Osakkuusyhteisöjen poistovajausta on oikaistu 2,9 milj. euroa. Aikaisempina vuosina oikaisuun tarvittavia tietoja ei ole ollut käytettävissä. Kiinteistö Oy Tampereen Monitoimialueen edellisen tilikauden tulosta on oikaistu 0,8 milj. euroa. Osakkuusyhteisöjen oikaisujen vaikutus Osakkuusyhteisöosuuksiin on yhteensä 3,7 milj. euroa. Kaikki oikaisut 11,2 milj. euroa on tehty edellisten tilikausien ylijäämään.

TULOSLASKELMAN LIITETIEDOT

6) Toimintatuotot (1 000 euroa)

	Kaupunki		Konserni	
	2022	2021	2022	2021
Yleishallinto	21 027	19 491	24 987	17 386
Sosiaali- ja terveystuotot	135 776	151 562	453 048	453 275
Sivistystuotot	54 480	47 658	63 522	41 306
Yhdyskuntatuotot	17 888	16 507	69 578	95 819
Muut palvelut, josta	287 142	326 679	832 766	817 748
Kiinteistöpalvelut	107 004	160 257	298 204	285 741
Yhteensä	516 312	561 897	1 443 901	1 425 535

7) Verotulot (1 000 euroa)

	Kaupunki	
	2022	2021
Kunnan tulovero	953 897	896 752
Osuus yhteisöveron tuotosta	138 774	127 461
Kiinteistövero	99 620	93 270
Yhteensä	1 192 292	1 117 483

8) Valtionosuudet (1 000 euroa)

	Kaupunki		Konserni	
	2022	2021	2022	2021
Peruspalvelujen valtionosuus ilman tasauksia	169 704	174 121	169 704	174 121
Verotuloihin perustuva valtionosuuksien taseus	9 845	12 187	9 845	12 187
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	78 434	73 974	78 434	73 974
Veromenetysten kompensatio	115 881	100 498	115 881	100 498
Yhteensä	373 863	360 780	373 863	360 780

9) Palvelujen ostot (1 000 euroa)

	Kaupunki	
	2022	2021
Asiakaspalvelujen ostot	624 095	604 657
Muiden palvelujen ostot	370 039	345 187
Yhteensä	994 133	949 845

10) Valtuustoryhmille annetut tuet (1 000 euroa)

	Kaupunki	
	2022	2021
Tampereen Sosiaalidemokraattinen valtuustoryhmä	34	28
Kokoomuksen ja RKP:n Tampereen valtuustoryhmä	34	17
Tampereen vihreä valtuustoryhmä	22	23
Perussuomalaisten Tampereen valtuustoryhmä	18	13
Vasemmistoliiton Tampereen valtuustoryhmä	14	12
Keskustan Tampereen valtuustoryhmä	6	6
Tampereen kristillisdemokraattien valtuustoryhmä	4	2
Kokoomuksen, KD:n ja RKP:n Tampereen valtuustoryhmä	0	15
Tampereen Puolesta -valtuustoryhmä	0	2
Vaihtoehto Tampere	0	1
Yhteensä	132	119

11) Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet

Tampereen kaupungin omaisuusluokat ja poistosuunnitelma

Aineettomat hyödykkeet

Aineettomat oikeudet

Tietokoneohjelmistojen käyttöoikeudet (mm. käyttöönottolisenssit)	3 vuotta
Kaupungin yhteiset isot tietojärjestelmät (mm. SAP, Donna)	5 vuotta
Muut aineettomat oikeudet (mm. käyttö- ja valmistusoikeudet)	5 vuotta

Liikearvo

5 vuotta

Muut pitkävaikutteiset menot

Kehittämismenot	5 vuotta
Tietokoneohjelmistojen valmistusarvot (mm. itse rakennetut ohjelmistot)	5 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot	3 vuotta
Mm. osake- ja vuokrahuoneistojen peruseränmenot	max 20
Hiedanrannan maa-alueen puhdistusmenot	10 vuotta
Rantaväylän tunneli	50 vuotta

Ennakkomaksut

Keskeneräiset aineettomat hyödykkeet

Ei poistoa

Aineelliset hyödykkeet

Maa- ja vesialueet

Maa- ja vesialueet	Ei poistoa
Maa- ja vesialueiden peruseräninvestoinnit	Ei poistoa
Liittymismaksut (siirrettävät, ei palautettavat)	Ei poistoa
Kiinteistöjen vuokraoikeudet	5 vuotta
Vuokrattujen kiinteistöjen liittymismaksut (siirrettävät, ei palautettavat) mm. vuokrattujen kiinteistöjen liittymismaksut	5 vuotta

Rakennukset

Asuinrakennukset (mm. kerrostalot, rivi- ja pientalot)	30 vuotta
Asuinrakennusten peruseränrakennukset	10 vuotta
Hallinto- ja laitosrakennukset (mm. koulut, päiväkodit, perhetukikeskukset, asuntolat, sairaalat, terveysasemat, kauppahalli, museot, hallintorakennukset)	30 vuotta
Tehdas- ja tuotantorakennukset (mm. lämpökeskukset, pumppaamot, keskuskeittiöt)	20 vuotta
Talousrakennukset (mm. varastot)	15 vuotta

Vapaa-ajan rakennukset (mm. uimahallit, jäähallit, liikuntahallit, vapaa-aikakeskukset ja niiden huoltorakennukset, saunat, virkistysalueiden mökit)	20 vuotta
Maanalaiset kallioluolat (mm. pysäköintiluolat, tekniset luolat, tunnelit)	50 vuotta
Muut rakennukset (mm. katokset, siirrettävät koulut ja päiväkodit, ulkoilumajat, lavat, kevytrakenteiset rakennelmat, säiliöt)	10 vuotta
Muiden rakennusten perusrakennukset	10 vuotta
Rakennusten kiinteät koneet ja laitteet (mm. hissit, ilmastointi-, jäähdytys- ja lämmityslaitteet, taloverkot, keskusantennit, sähköpääkeskukset, muu rakennuksiin kiinteästi liittyvä tekniikka)	10 vuotta
Kiinteät rakenteet ja laitteet	
Kadut, tiet, torit ja puistot	15 vuotta
Puusillat, puu- ja ponttonilaiturit	10 vuotta
Betoni- ja teräsillat sekä kiinteät laiturit	25 vuotta
Muut maa- ja vesirakenteet (mm. padot, kanavat, altaat)	15 vuotta
Vedenjakeluverkosto (mm. vesitornit)	20 vuotta
Viemäriverkko	20 vuotta
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaistuslaitteet	15 vuotta
Muut putki- ja kaapeliverkot	15 vuotta
Vesi- yms. laitosten laitoskoneet ja laitteet	10 vuotta
Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet	15 vuotta
Liikenteen ohjauslaitteet	10 vuotta
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	10 vuotta
Koneet ja kalusto	
Tietokonelaitteet	3 vuotta
Viestintälaitteet	5 vuotta
Henkilö- ja pakettiautot	7 vuotta
Linja- ja kuorma-autot	10 vuotta
Alukset ja muut uivat työkoneet	8 vuotta
Muut kuljetusvälineet (m. henkilö- ja sairaankuljetusautot, perävaunut)	5 vuotta
Muut liikkuvat työkoneet (mm. kiinteistötraktorit)	5 vuotta
Muut raskaat koneet (mm. kaivinkoneet, raivaus-, sammutus- ja säiliöautot, nostolava-ajoneuvot)	10 vuotta
Muut kevyet koneet	5 vuotta
Sairaala-, terveydenhuolto- yms. laitteet	5 vuotta
Sairaalan kuvantamislaitteet	10 vuotta
Muut laitteet ja kalusteet (mm. ensikertainen kalustaminen)	3 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet	
Luonnonvarat (mm. soranottoaikat)	Käytön mukainen poisto
Arvo- ja taide-esineet	Ei poistoa
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	
Keskeneräiset aineelliset hyödykkeet	Ei poistoa
Sijoitukset	
Osakkeet ja osuudet	Ei poistoa
Joukkovelkakirjalainasaamiset	Ei poistoa
Muut lainasaamiset	Ei poistoa
Muut saamiset	Ei poistoa

12) Pakollisten varausten muutokset (1 000 euroa)

	Kaupunki		Konserni	
	2022	2021	2022	2021
Eläkevastuu 1.1*	1 448	1 722	1 448	1 722
Lisäykset tilikaudella	0	0	257	0
Vähennykset tilikaudella	479	274	479	274
Eläkevastuu 31.12	969	1 448	1 226	1 448
Maisemointivaraus 1.1	84	109	17 678	19 811
Lisäykset tilikaudella	0	0	706	408
Vähennykset tilikaudella	0	25	2 141	2 542
Maisemointivaraus 31.12	84	84	16 242	17 678
Vahingonkorvausvaraus 1.1	755	998	755	998
Vähennykset tilikaudella	116	242	116	242
Vahingonkorvausvaraus 31.12	640	755	640	755
Potilasvahinkovakuutus 1.1	0	0	11 088	10 194
Lisäykset tilikaudella	0	0	307	920
Vähennykset tilikaudella	0	0	1 307	27
Potilasvahinkovakuutus 31.12	0	0	10 088	11 088
Muut pakolliset varaukset 1.1	1 793	1 079	2 894	2 185
Lisäykset tilikaudella	0	1 008	132	1 034
Vähennykset tilikaudella	1 793	295	2 392	324
Muut pakolliset varaukset 31.12	0	1 793	634	2 894
Pakolliset varaukset yhteensä 31.12	1 692	4 080	28 830	33 863
Lisäykset yhteensä	0	1 008	1 402	2 363
Vähennykset yhteensä	2 388	837	6 435	3 409
Muutos yhteensä	-2 388	172	-5 033	-1 046

* Sisältää ns. vanhojen eläkkeiden eläkevastuun ja varhennetun eläkkeen eläkealenenman korvaukseksi myönnetty eläkkeet.

13) Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot (1 000 euroa)

	Kaupunki		Konserni	
	2022	2021	2022	2021
Muut toimintatuotot				
Maa-alueiden luovutusvoitot	3 365	32 441	4 247	32 441
Kiinteistöjen luovutusvoitot	5 235	33 999	46 884	19 274
Kiinteiden rakenteiden ja laitteiden luovutusvoitot	25	45	0	0
Koneiden ja kaluston luovutusvoitot	80	139	282	1 051
Osakkeiden luovutusvoitot	3 431	0	3 540	12
Muut luovutusvoitot	0	0	1 023	287
Luovutusvoitot yhteensä	12 137	66 623	55 975	53 065
Muut toimintakulut				
Kiinteistöjen luovutustappiot	0	0	0	251
Koneiden ja kaluston luovutustappiot	0	0	4	21
Osakkeiden luovutustappiot	0	0	2 415	52
Muut luovutustappiot	0	0	48	0
Luovutustappiot yhteensä	0	0	2 467	323

14) Satunnaiset erät

Ei ilmoitettavaa

15) Osinkotuotot ja peruspääoman korkotuotot (1 000 euroa)

	Kaupunki	
	2022	2021
Muut rahoitustuotot		
Osinkotuotot	26 139	24 755
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä	1 445	1 445
Muut rahoitustuotot	1 190	3 705
Yhteensä	28 774	29 905

16) Poistoeron muutos (1 000 euroa)

	Kaupunki	
	2022	2021
Investointivarauksiin liittyvät poistoeron vähennykset	1 708	1 710

TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

17) Lainan liikkeeseen laskemisesta aiheutuneet aktivoidut menot ja pääoma-alennukset

Ei ilmoitettavaa.

18) Arvonkorotukset

Ei ilmoitettavaa.

19) Pysyvät vastaavat tase-eräkohtaisesti (1 000 euroa)

Aineettomat hyödykkeet	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikuttaiset menot	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.*	523	113 827	114 350
Lisäykset	28	4 788	4 816
Rahoitusosuudet tilikaudella	-2	-283	-285
Siirrot erien välillä	488	-3 480	-2 991
Tilikauden poisto	-444	-8 283	-8 727
Arvonlennukset ja niiden palautukset	0	0	0
Poistamaton hankintameno 31.12.	594	106 568	107 162
Kirjanpitoarvo 31.12.	594	106 568	107 162

*Muiden pitkävaikuttajien menojen poistamatonta hankintamenoa on oikaistu edellisten tilikausien ylijäämään tehdyllä korjauksella 28 127,75, jolla lisättiin aiemmilta tilikausilta puuttuneita poistoja.

Aineelliset hyödykkeet	Maa- ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Enn.maksut ja kesken-eräiset hankinnat	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.*	217 332	561 443	414 524	27 188	5 687	300 439	1 526 613
Lisäykset	16 243	31 170	25 017	6 865	183	153 577	233 054
Rahoitusosuudet	0	11	-2 631	-106	0	-2 910	-5 637
Vähennykset	-442	-3 580	0	-198	0	0	-4 219
Siirrot erien välillä	133	39 259	161 003	237	0	-197 640	2 991
Tilikauden poisto	0	-43 945	-59 369	-8 914	0	0	-112 227
Arvonlennukset ja niiden palautukset	-3	-2 568	-7	-16	-179	0	-2 773
Poistamaton hankintameno 31.12.	233 264	581 790	538 537	25 055	5 691	253 465	1 637 802
Kirjanpitoarvo 31.12.	233 264	581 790	538 537	25 055	5 691	253 465	1 637 802

*Kiinteiden rakenteiden ja laitteiden poistamatonta hankintamenoa on oikaistu edellisten tilikausien ylijäämään tehdyllä korjauksella 7 445 368,68, jolla lisättiin aiemmilta tilikausilta puuttuneita poistoja.

Maa- ja vesialueet	Kaupunki		Konserni	
	2022	2021	2022	2021
Kiinteistöjen liittymismaksut	2 757	2 240	11 665	10 712
Muut maa- ja vesialueet	230 507	215 092	280 874	263 262
Kirjanpitoarvo 31.12.	233 264	217 332	292 539	273 974

Sijoitukset	Osakkeet konserniyhtiöt	Osakkeet omistus-yhteisyhteisöt	Kuntayhtymä- osuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	282 064	5 866	58 354	4 991	351 275
Lisäykset	59	320	0	197	576
Vähennykset	-4	-288	0	-116	-408
Siirrot erien välillä	294	443	0	-737	0
Arvonlennukset ja niiden palautukset	-717	0	0	0	-717
Hankintameno 31.12.	281 696	6 341	58 354	4 335	350 726
Kirjanpitoarvo 31.12.	281 696	6 341	58 354	4 335	350 726

Joukkovelkakirjalaina-, muut laina- ja muut saamiset	Saamiset konserniyhteisöiltä	Saamiset muilta yhteisöiltä	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	108 949	177	109 127
Lisäykset	2 043	0	2 043
Vähennykset	-471	-28	-499
Hankintameno 31.12.	110 521	149	110 670
Kirjanpitoarvo 31.12.	110 521	149	110 670

20) Omistukset tytäryhteisöistä

Nimi	Y-tunnus	Kaupungin	Konsernin	Kuntakonsernin osuus 1 000 euroa		
		omistus- osuus %	omistus- osuus %	omasta pääomasta	vieraasta pääomasta	tilikauden voitosta/ tappiosta
Tytäryhteisöt						
Ekokumppanit Oy (Pirkanmaan Jätehuolto Oy 9,3 %, Tampereen Sähkölaitos Oy 18,8 %, äänimäärästä 93,5 %)	1801748-4	62,5 %	90,6 %	357	676	8
Finnpark Oy (alakonsernitp)	0155063-7	100,0 %	100,0 %	49 390	80 844	2 890
Pellavan Parkki Kiint Oy (Finnpark Oy 50,6 %)	1600845-3		50,6 %	0	0	0
Pysäköintiveturi Kiint Oy (äänimäärästä 89,9 %)	0848788-8		92,7 %	0	0	0
Tullin Parkki Oy (äänimäärästä 59,5 %)	0866817-9		69,6 %	0	0	0
Kuntokadun Parkki Kiint Oy	3020628-8		100,0 %	0	0	0
Finnpark Pysäköinti Oy	3219976-3		100,0 %	0	0	0
Finnpark Kiinteistö Management Oy	3219975-5		100,0 %	0	0	0
Kiinteistö Oy Frenckellin Pysäköinti	3222655-7		100,0 %	0	0	0
Kiinteistö Oy Tampereen Asemakeskus	3222662-9		100,0 %	0	0	0
Kiinteistö Oy Hämeenpuisto	3222648-5		100,0 %	0	0	0
Kiinteistö Oy Tampereen Pysäköintimylly	3222669-6		100,0 %	0	0	0
Kiinteistö Oy Hämpin Parkki	3222666-1		100,0 %	0	0	0
Kiinteistö Oy Kuninkaankulma	3222618-6		100,0 %	0	0	0
Haukiluoman Liikerakennus Oy	0661504-9	100,0 %	100,0 %	21	0	0
Helapuiston Lähipalvelukeskus Oy	0677812-0	70,1 %	70,1 %	1 410	29	-0
Hiedanrannan Kehitys Oy	3002666-6	100,0 %	100,0 %	28 882	4 414	-2 641
Keinupuistokeskus Oy (Tampereen Kotilinnasäätiö 46,1 %, Tampereen Palvelukiinteistöt Oy 10,9 %)	0154177-3		57,0 %	1 710	1 215	0
Lukonmäen Palvelukeskus Kiint Oy	0555981-5	59,3 %	59,3 %	565	23	0
Länsi-Tesoman Liikekeskus Kiint Oy	0154399-8	53,0 %	53,0 %	319	24	-11
Maijalanpuiston Lähipalvelukeskus Oy	0577759-9	86,1 %	86,1 %	1 266	284	0
Pelipuiston Lähipalvelukeskus Oy	0154606-4	54,3 %	54,3 %	522	45	0
Pirkan Opiskelija-asunnot Oy	0211539-7	100,0 %	100,0 %	15 593	106 942	67
Tieteenkadun Parkki Kiint Oy	2347568-2		68,8 %	720	1	7
Tupakkikiven Parkki Kiint Oy	2064557-8		61,0 %	1 698	6	-0
Kalevan Stara Kiint Oy	3010478-3		100,0 %	-28	8 334	-47
Pirkanmaan Jätehuolto Oy (äänimäärästä 65,3 %, alakonsernitp)	0968008-1	49,7 %	49,7 %	19 875	3 424	-872
Pirkan Putkikeräys Oy (Pirkanmaan Jätehuolto Oy 37,5 %, Tampereen Vuokralosäätio 1,1 %, äänimäärästä 58,3 %)	2374739-3	2,6 %	41,2 %	0	0	0
Ranta-Tampellan Putkikeräys Oy (osuus äänimäärästä 48,0 %)	2819033-6		26,9 %	0	0	0
Pirkanmaan Voimia Oy	2938704-2	82,0 %	89,0 %	4 003	8 831	-802
Suomen Hopealinja Oy	0146765-7	100,0 %	100,0 %	-895	2 779	-226
Runoilijan tie Oy	0154755-0	72,6 %	72,6 %	205	9	-23
Tammenlehväsäätiö	0706986-0	100,0 %	100,0 %	20 455	5 337	-1 015
Tammenlehväkeskus Oy	2117933-7	100,0 %	100,0 %	0	0	0
Tampereen Infra Oy	3022425-9	100,0 %	100,0 %	2 835	7 419	610
Tampereen kaupunkiseudun elinkeino- ja kehitysytio Business Tampere Oy	2252888-5	60,5 %	60,5 %	337	1 085	-2
Visit Tampere Oy	2590746-9		60,5 %	113	310	7
Tampereen Raitiotie Oy	2802791-8	99,9 %	99,9 %	1 986	352 907	471
Tampereen Seudun Keskuspuhdistamo Oy	0211477-3	71,2 %	71,2 %	21 338	109 211	-1 072

Nimi	Y-tunnus	Kaupungin	Konsernin	Kuntakonsernin osuus 1 000 euroa		tilikauden voitosta/ tappiosta
		omistus- osuus %	omistus- osuus %	omasta pääomasta	vieraasta pääomasta	
Tytäryhteisöt						
Tampereen Kotilinnasäätiö	0155582-5	100,0 %	100,0 %	5 896	77 293	-712
Pispan Tupahaka As Oy	0544536-7		75,7 %	545	4	-0
Tampereen Tammelankodit As Oy	0685714-4		100,0 %	1 856	3 365	0
Vellamonkodit Oy	0746435-0		100,0 %	3 731	573	-0
Tampereen Messu- ja Urheilukeskus Oy	1985263-3	66,0 %	66,0 %	5 773	9 112	0
Tampereen Palvelukiinteistöt Oy	1960765-4	100,0 %	100,0 %	48 351	9 289	31 626
Tampereen Sarka Oy	2419449-5	100,0 %	100,0 %	722	276	121
Tampereen Sähkölaitos Oy (al konsernitp)	0153791-8	100,0 %	100,0 %	203 682	472 739	41 576
Tammervoima Oy (Tampereen Sähkölaitos Oy 51,0 %, Pirkanmaan Jätehuolto Oy 24,4 %, äänimäärästä 83,0 %)	2444407-9		75,4 %	0	0	0
Tampereen Sähköverkko Oy	1950681-0		100,0 %	0	0	0
Tampereen Vera Oy	1950694-1		100,0 %	0	0	0
Tampereen Särkänniemi Oy	0155085-6	100,0 %	100,0 %	16 295	17 002	1 110
Tampereen Tilapalvelut Oy	2863261-6	99,9 %	99,9 %	3 819	16 266	629
Tampereen työvalmennussäätiö Syke	2444108-9	100,0 %	100,0 %	491	125	89
Tampereen Virastotalo KKOy	3206896-6	100,0 %	100,0 %	12 319	2 307	-465
Tampereen Vuokra-asunnot Oy	1611289-1	100,0 %	100,0 %	16 329	90 797	-1 163
Tampereen Vuokratalosäätiö	0155666-8	100,0 %	100,0 %	3 239	302 448	0
Atalan Metsätonttu As Oy	2487082-8		100,0 %	1	3 935	0
Myllyn Pysäköinti Oy	2400552-7		56,7 %	1 137	0	-2
Tampere-talo Oy	0706363-7	100,0 %	100,0 %	1 993	6 001	32
Tavase Oy	1809520-4	79,6 %	79,6 %	1 553	4 992	-56
TREDU-Kiinteistöt Oy	2605630-1	66,5 %	66,5 %	73 070	51 907	-1 553
Tullinkulman Työterveys Oy	2705965-1	75,2 %	84,7 %	1 096	4 778	-160
Ratinan Terveys Oy	3251568-2		84,7 %	139	2 140	-143
Vilusen Rinne Oy	0155320-5	100,0 %	100,0 %	115	62 508	0
Yhdistelemättömät tytäryhteisöt						
Suomen Itämeri-Instituutin säätiö	1009120-9	100,0 %	100,0 %			
Intenational Forest Machine Operator Training Centre		100,0 %	100,0 %			
Tampereen Musiikkiopiston Säätiö sr	0206148-0	100,0 %	100,0 %			
Tampereen Konservatoriotalon Säätiö sr	0796182-4	100,0 %	100,0 %			
Työväen Teatterin talosäätiö sr	0530803-9	100,0 %	100,0 %			
				574 828	1 832 011	68 278

21) Omistukset kuntayhtymistä

Nimi	Y-tunnus	Kaupungin omistusosuus %	Kuntakonsernin osuus 1 000 euroa		tilikauden voitosta/tappiosta
			omasta pääomasta	vieraasta pääomasta	
Kuntayhtymät					
Pirkanmaan Liitto	0828308-4	45,3 %	753	2 187	-20
Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä (alakonsernit)	0826597-8	38,2 %	82 021	259 058	254
Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymä	2014682-4	62,5 %	390	252	0
			83 163	261 497	234

22) Omistukset muista yhteisöistä

Nimi	Y-tunnus	Kaupungin	Konsernin	Kuntakonsernin osuus 1 000 euroa		tilikauden voitosta/tappiosta
		omistus- osuus %	omistus- osuus %	omasta pääomasta	vieraasta pääomasta	
Osakkuus- ja omistusyhteisyhteisöt						
Atalan Liikekeskus Kiint Oy	0677456-8	40,0 %	40,0 %	82	0	-3
Finnpark Oy						
Kosken Parkki Kiint Oy	0873176-4		21,1 %	602	1	1
Hakametsän Kehitys Oy	3291839-3	40,0 %	40,0 %	152	26	-168
Monetra Oy	2930159-5	21,0 %	21,0 %	1 076	3 253	254
Monetra Pirkanmaa Oy	2930111-4	20,9 %	20,9 %	562	860	63
Hervannan Kanjoni As Oy (Tampereen Vuokra-asunnot Oy 5,2 %)	0584170-6	36,1 %	41,3 %	542	0	0
Tuotekehitys Oy Tamlink	0648146-6	24,8 %	24,8 %	746	1 010	64
Vilusen Rinne Oy						
Mummunkujan pysäköinti Oy	1770625-3		31,3 %	174	1	-4
Tampereen Monitoimiareena Koy	2792951-4	40,0 %	40,0 %	899	409 096	0
Tampereen Vuokratalosäätiö						
Lättähatun Pysäköinti Oy	3228766-7		40,0 %	-	-	-
Tumpin Parkki Kiint Oy	1907023-6		21,0 %	85	0	0
Tuomi Logistiikka Oy	2722581-6	44,2 %	60,4 %	7 150	12 947	695
YH Kodit Oy (konserni) (Tampereen Vuokratalosäätiö 10,5 %)	0151507-3	11,4 %	22,4 %	69 038	140 079	3 649
Yhdistelemättömät osakkuus- ja omistusyhteisyhteisöt						
Ateljeetalo Oy	0153828-3	47,7 %	47,7 %	34	5	0
Pikassos Oy	1749706-8	25,0 %	25,0 %	44	56	1
Tampereen Särkänniemi Oy						
Jotospirtti Oy	0533539-5		50,0 %	95	0	0
Tampereen Vuokratalosäätiö						
Lännen Palveluyhtiöt Oy (konserni)	1756055-7		31,2 %	530	73	12
Virontörmän Lämpö Oy	0155321-3		40,4 %	189	1	38
Tampere-talo Oy						
Suomen Musiikki & Media-Tapahtumat S.M.M. Oy	0792896-0		21,4 %	32	16	31
Livex Oy	3101946-8		40,0 %	65	33	-35
				82 097	567 456	4 599

ww

Yhdistykset, säätiöt yms., joiden hallintoelimissä kaupungilla on edustus:

A.R. Winterin muistosäätiö	Postimuseosäätiö	Tampereen korkeakoulusäätiö
Cultura-säätiö	Pro Rautatie ry	Tampereen Oopperatoimintasäätiö
Eino Salmelaisen Säätiö	Pro Ysitie ry	Tampereen Seudun Opiskelija-
Frame-säätiö	Pyynikin kesäteatterisäätiö	asuntosäätiö TOAS
Hämäläisten Ylioppilassäätiön	Sara Hildénin säätiö	Tampereen Teatterikesä ry
valtuuskunta	SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry	Tampereen Työväen Teatteri Oy
Jalmari Finnen säätiö	Suomen Kirjainstituutin säätiö,	TITRY ry
K. F. ja Maria Dunderbergin	Stiftelsen för Finlands bokinstitut	Tor, Joe ja Pentti Borgin Säätiö
Testamenttisäätiö	Lastenkirjainstituutin	Työväen museoyhdistys ry
Kalevan lukion kannatusyhdistys ry	kannatusyhdistys ry	Urho Kekkonen Kuntainstituuttisäätiö
Kallioniemi-säätiö	Tampere Maja säätiön valtuuskunta	Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö sr:n
Kustaa Hiekan säätiö	Tampere tunnetuksi ry	(YTHS) keskisen alueen johtokunta
Lastensuojelun keskusliitto	Tampereen Aikuiskoulutussäätiö	Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö
Nokian ajoharjoitteluratasäätiö	Tampereen elokuvajuhlat - Tampere	Tampereen terveystalvuyksikön
Pirkanmaan festivaalit Pirfest ry	Film Festival ry	johtokunta
Pirkanmaan Virkistysalueyhdistys ry	Tampereen kaupungin vakuutuskassa	Y-Säätiö
Pispalan Sottiisin päätoimikunta	Tampereen kesäyliopistoyhdistys ry	

23) Saamiset tytäryhteisöiltä, kuntayhtymiltä sekä muilta omistusyhteisöiltä (1 000 euroa)

	Kaupunki		2021	
	2022			
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä*				
Myyntisaamiset	0	2 650	0	1 793
Konsernitili	0	3 922	0	1 611
Siirtosaamiset	0	1 865	0	1 710
Yhteensä	0	8 436	0	5 114
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä*				
Myyntisaamiset	0	1 057	0	1 146
Siirtosaamiset	0	2 138	0	2 719
Yhteensä	0	3 195	0	3 865
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisöiltä*				
Myyntisaamiset	0	149	0	67
Siirtosaamiset	0	15	0	3
Yhteensä	0	163	0	71
Yhteensä	0	11 795	0	9 051

* Vertailutietoa on korjattu. Muissa saamisissa on ollut mukana liikaa saamista tytäryhteisöiltä 245,5 milj. euroa, kuntayhtymiltä 0,99 milj. euroa ja osakkuusyhteisöiltä 7,4 milj. euroa.

24) Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät (1 000 euroa)

	Kaupunki		Konserni	
	2022	2021	2022	2021
Pitkäaikaiset siirtosaamiset				
Koronvaihtosopimukset	5 395	6 099	5 395	6 099
Muut menoennakot ja tulojäämät	6	8	222	369
Yhteensä	5 401	6 107	5 617	6 468
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Siirtyvät korot	1 660	1 606	431	114
Kelan korvaus työterveyshuollosta	3 827	3 510	5 231	4 725
Korona-avustukset	0	12 408	0	12 408
Valtion avustuksia ja korvauksia	16 552	10 133	16 596	10 133
Valtionosuussaamiset	360	643	360	643
Koronvaihtosopimukset	730	771	730	771
Muut tuet ja avustukset	2 304	1 996	2 794	2 011
Kotikuntalain kotikuntakorvaus	2 122	1 944	2 122	1 944
PSHP:n peruspääoman korko	1 445	1 445	893	893
Versaamiset	0	0	115	237
Energiaerien jaksotus	0	0	8 298	5 341
Muut menoennakot ja tulojäämät	5 988	8 836	21 506	21 566
Yhteensä	34 988	43 292	59 077	60 787
Yhteensä	40 389	49 399	64 693	67 255

Laskennalliset verosaamiset (1 000 euroa)

	Konserni	
	2022	2021
Pitkäaikaiset saamiset		
Laskennalliset verosaamiset	2 117	2 558
Lyhytaikaiset saamiset		
Laskennalliset verosaamiset	3	3
Yhteensä	2 121	2 561

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

25) Oma pääoma (1 000 euroa)

	Kaupunki		Konserni	
	2022	2021	2022	2021
Peruspääoma 1.1	636 657	636 657	636 657	636 657
Peruspääoma 31.12	636 657	636 657	636 657	636 657
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääomat 1.1	0	0	284	284
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääomat 31.12.	0	0	284	284
Muut omat rahastot				
Vahinkorahaston pääoma 1.1	19 641	19 592	19 641	19 592
Siirrot rahastoon tilikaudella	0	306	0	306
Siirrot rahastosta tilikaudella	561	256	561	256
Vahinkorahaston pääoma 31.12	19 080	19 641	19 080	19 641
Väinö Linnan rahaston pääoma 1.1.	51	51	51	51
Väinö Linnan rahaston pääoma 31.12.	51	51	51	51
Muut muut omat rahastot 1.1.	0	0	16 115	14 657
Siirrot rahastoon tilikaudella	0	0	249	863
Siirrot rahastosta tilikaudella	0	0	1 405	403
Siirto erien välillä	0	0	0	998
Muut muut omat rahastot yhteensä 31.12.	0	0	14 959	16 115
Muut omat rahastot yhteensä	19 131	19 693	34 090	35 807
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) 1.1.	586 198	517 303	874 406	800 037
Siirto erien välillä	0	0		-998
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) 31.12.*	586 198	509 829	874 406	787 826
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	20 095	76 369	88 986	86 580
Oma pääoma yhteensä	1 262 082	1 242 548	1 634 423	1 547 154

*Kaupungin edellisten tilikausien ylijäämään on oikaistu aiemmilta tilikausilta puuttuneita poistoja 7,5 milj. euroa. Sama oikaisu on tehty myös konserniin.

*Konsernin edellisten tilikausien ylijäämään on oikaistu osakkuusyhteisöjen poistovajauksen kirjaus 2,9 milj. euroa, jota ei aiempina vuosina ole kirjattu. Lisäksi on oikaistu yhden osakkuusyhtiön tilikauden tulosta 0,8 milj. euroa.

26) Erittely poistoerosta (1 000 euroa)

	Kaupunki	
	2022	2021
Investointivarauxiin liittyvä poistoero	16 534	18 242

27) Pitkäaikaiset velat, myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua erääntyvät (1 000 euroa)

	Kaupunki	
	2022	2021
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	413 603	449 060

Vuoden 2022 tilinpäätöksessä esitetään velat ja velkojen osat, jotka erääntyvät 1.1.2028 tai sen jälkeen

28) Liikkeeseen lasketut joukkovelkakirjalainat

Ei ilmoitettavaa.

29) Pakolliset varaukset (1 000 euroa)

	Kaupunki		Konserni	
	2022	2021	2022	2021
Eläkevaraus	969	1 448	1 226	1 448
Maisemointivaraus	84	84	16 242	17 678
Vahingonkorvausvaraus	640	755	640	755
Potilasvahinkovakuutus	0	0	10 088	11 088
Muut pakolliset varaukset	0	1 793	634	2 894
Yhteensä	1 692	4 080	28 830	33 863

30) Velat tytäryhteisöille, kuntayhtymille sekä muille omistusyhteisöille (1 000 euroa)

	Kaupunki		2021	
	2022			
	Pitkäaikainen	Lyhytaikainen	Pitkäaikainen	Lyhytaikainen
Velat tytäryhteisöille				
Konsernitili	0	273 862	0	213 251
Ostovelat	0	26 530	0	29 333
Muut velat	1 521	9 105	1 534	9 938
Siirtovelat	0	208	0	297
Yhteensä	1 521	309 706	1 534	252 819
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä				
Ostovelat	0	35 165	0	30 943
Muut velat	528	70	528	52
Siirtovelat	6 198	2	5 076	0
Yhteensä	6 727	35 236	5 604	30 996
Velat osakkuus- ja muille omistusyhteisöille				
Ostovelat	0	4 268	0	1 223
Yhteensä	0	4 268	0	1 223
Yhteensä	8 248	349 210	7 138	285 037

31) Maksuvalmiuden kannalta merkittävät sekkilimiitit

Ei ilmoitettavaa.

32) Liittymismaksut ja muut velat (1 000 euroa)

	Kaupunki		Konserni	
	2022	2021	2022	2021
Liittymismaksut ja muut velat				
Palautuskelpoiset liittymismaksut	25 906	25 900	57 820	59 267
Muut velat	248	246	685	374
Yhteensä	26 154	26 147	58 505	59 641

33) Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät (1 000 euroa)

	Kaupunki		Konserni	
	2022	2021	2022	2021
Pitkäaikaiset siirtovelat				
Tuloennakot				
Maankäyttö sopimukset	6 514	6 007	4 523	3 691
Koronvaihtosopimukset	9 797	10 014	9 797	10 767
Menojäämät				
Muut menojäämät	112	109	112	109
Yhteensä	16 423	16 130	14 431	14 566
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Tuloennakot				
Tuet ja avustukset	17 602	12 400	17 681	12 400
Matkakorttien latausmaksuvelka	5 797	5 428	5 797	5 428
Sähkötuturit	0	0	98 400	0
Muut tuloennakot	8 132	1 506	13 188	3 209
Menojäämät				
Maksettujen palkkojen sivukulut*	11 846	11 765	11 846	11 765
Palkkajaksotukset sivukuluineen	89 659	86 391	154 633	155 075
Korkojaksotukset	7 406	7 619	12 037	11 490
PSHP/peruspääoman korko jäsenkunnille	0	0	893	893
PSHP/potilasvahinkovakuutus	0	0	1 011	1 166
Verojaksotukset	0	0	9 643	1 296
Energiaerät	0	0	11 414	0
Muut menojäämät	2 655	5 008	17 179	47 862
Yhteensä	143 098	130 118	353 722	250 586
Yhteensä	159 520	146 248	368 153	265 152

*Konsernin osalta ei ole saatavilla erittelyä, näytetään kaupungin kyseinen erä.

Laskennalliset verovelat (1 000 euroa)

	Konserni	
	2022	2021
Pitkäaikainen vieras pääoma		
Laskennalliset verovelat	9 535	10 769
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Laskennalliset verovelat	41 041	37 542
Yhteensä	50 576	48 310

VAKUUKSIA JA VASTUUSITOUMUKSIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

34) Kiinnitykset, panttaukset tai muu omaisuus velkojen vakuutena (1 000 euroa)

	Kaupunki		Konserni	
	2022	2021	2022	2021
Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä kiinteistöihin				
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	0	0	524 933	553 068
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	0	0	745 122	765 828
Lainat julkisyhteisöiltä	0	0	26 122	28 394
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	0	0	64 560	64 334
Vakuudeksi annetut kiinnitykset yhteensä	0	0	809 682	830 162
Velat, joiden vakuudeksi annettu yritysikiinnityksiä				
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta*	0	0	151 425	119 405
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	0	0	6 896	6 696
Lainat julkisyhteisöiltä	0	0	0	176
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	0	0	0	6 109
Vakuudeksi annetut kiinnitykset yhteensä	0	0	6 896	12 805
Velat, joiden vakuudeksi annettu osakkeita				
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	0	0	14 560	16 000
Pantattujen osakkeiden kirjanpitoarvo	0	0	120	120
Pantatut osakkeet yhteensä	0	0	120	120
Yhteensä	0	0	816 697	843 086

*Vertailutietoon lisätty vuodelta 2021 puuttunut lainamäärä 100 milj. euroa.

35) Muut omasta puolesta annetut vakuudet (1 000 euroa)

	Kaupunki		Konserni	
	2022	2021	2022	2021
Sitoumusten vakuudeksi annetut kiinnitykset*	0	0	66 211	76 511
Pantatut arvopaperit	0	0	0	10
Yhteensä	0	0	66 211	76 520

*Konsernin vertailutietoon on lisätty aiemmin puuttuneita kiinnityksiä 63,3 milj. euroa.

36) Konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta annetut vakuudet (1000 euroa)

Ei ilmoitettavaa.

37) Muut muiden puolesta annetut vakuudet (1 000 euroa)

Ei ilmoitettavaa.

38) Vuokra- ja leasingvastuut (1 000 euroa)

	Kaupunki		Konserni	
	2022	2021	2022	2021
Vuokravastuut				
Vuokravastuut yhteensä, vastuut voimassa 31.12.2082 asti*	326 895	359 233	193 749	202 705
Seuraavalla tilikaudella maksettava osuus**	34 768	52 718	29 629	39 233
Myöhemmin maksettava osuus**	292 127	306 516	164 120	163 472
Leasing-vastuut				
Leasingvastuut yhteensä, vastuut voimassa 31.12.2033 asti	111 334	103 430	453 797	328 032
Seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	16 772	13 497	38 866	26 596
Koneet ja laitteet	8 867	6 642	26 091	17 003
Rakennukset	7 905	6 855	12 775	9 593
Myöhemmin maksettava osuus	46 441	41 937	366 809	253 440
Koneet ja laitteet	16 062	12 116	258 063	163 061
Rakennukset	30 379	29 821	108 746	90 379
Sopimuksiin sisältyvät lunastusveloitteet	0			
Rakennukset	48 121	47 996	48 121	47 996
Vuokra- ja leasingvastuut yhteensä	438 229	462 664	647 546	530 737

*Pisin vuokravastuu tulee konsernista.

**Konsernin vertailuvuoden luvusta on vähennetty vuonna 2021 liikaa ilmoitettuja vuokravastuita 0,1 milj. euroa seuraavalla tilikaudella maksettavista ja 89,5 milj. euroa myöhemmin maksettavista vastuista.

39, 40) Muut kaupungin antamat vastuusitoumukset (1 000 euroa)

	Kaupunki		Konserni	
	2022	2021	2022	2021
Takaukset tytäryhteisöjen puolesta*				
Alkuperäinen pääoma	1 234 819	1 153 679	-	-
Jäljellä oleva pääoma	705 356	704 427	-	-
Takaukset osakkuusyhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen pääoma	7 000	7 000	-	-
Jäljellä oleva pääoma	1 313	1 604	-	-
Takaukset muiden puolesta**				
Alkuperäinen pääoma	13 125	13 125	39 029	20 286
Jäljellä oleva pääoma	6 224	6 672	39 029	20 286
Vastuu kuntien takauskeskuksen takausvastuusta	Kaupunki			
	2022	2021		
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuusta 31.12.	1 848 919	1 703 987		
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	1 069	1 116		

*Kaupungilla on lisäksi kolme omavelkaista takausta tytäryhteisöjen johdannaissopimukseen liittyen. Tehdyt sopimukset sisältyvät konsernin johdannaissiitetietoon. Kaupunki myönsi Tampereen Sähkölaitos Oy:n puolesta takauksen yhtiön nostamalle enintään 150 milj euron lainalle, jolla varauduttiin talven 2022-23 poikkeuksellisen energiamarkkinan edellyttämiin vakuusrahoituksiin. Kyseinen yhtiön lainarahoitus ja kaupungin takaussitoumus on allekirjoitettu, mutta rahoitusta ei ole tilinpäätökseen mennessä tarvinnut nostaa lainkaan. Siten takausvastuutakaan ei ole syntynyt.

**Vertailutietoa on korjattu konsernin sarakkeella alkuperäisen pääoman osalta 13,1 milj. euroa ja jäljellä olevan pääoman osalta 6,7 milj. euroa.

41) Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt (1 000 euroa)

	Kaupunki		Konserni	
	2022	2021	2022	2021
Sopimusvastuut				
Maankäyttö Sopimuksista aiheutuvat veloitteet	11 210	11 790	11 210	11 790
Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus	5 765	7 190	5 765	7 190
Ehdolliset ympäristövastuut	62 485	55 415	62 485	55 415
Sitoumukset avustukseen	0	0	720	720
Muut sopimusvastuut*	218 408	192 039	315 280	239 296
Sopimusvastuut yhteensä	292 102	259 244	389 694	307 221
Muut taloudelliset vastuut**	581	1 970	581	1 970
Arvonlisäveron palautusvastuu	0	0	21 724	23 570

*Konsernin muut sopimusvastuut sisältävät raaka-ainestojen ostositoumuksia 61,9 milj., joista ei ole vastaavaa tietoa saatavilla vuodelta 2021. Vertailuvuoden luku 0,2 milj. euroa sisältää vain alkuperätakuiden ostositoumukset. Konsernin vertailuvuoden lukuun on lisätty vielä muita sopimusvastuita 0,2 milj. euroa.

**Sisältää mm. eri oikeusasteissa vireillä olevat riita-asiat.

Ehdolliset ympäristövastuut

Ehdolliset ympäristövastuut muodostuvat puhdistusvastuista 55,6 milj. euroa ja tarkkailuvastuista 6,9 milj. euroa. Tilinpäätöksen yhteydessä laaditaan myös erillinen ympäristötilinpäätös.

Arvonlisäveron palautusvastuu

Kiinteistön mahdollisen myynnin tai käyttötarkoituksen muuttumisen yhteydessä kaupungilla saattaa olla velvollisuus maksaa valtiolle takaisin 1.1.2013 alkaen valmistuneista kiinteistöjen rakentamis- ja perusparannuskustannuksista kirjatut arvonlisäveron vähennykset ja palautukset sekä suorittaa oman käytön vero itse tehdyistä rakennustöistä. Arvonlisäveron palautusvastuu perustuu arvonlisäverolain 11 lukuun.

Palkan korvausvastuu

Korkein oikeus on antanut ennakkopäätöksen 2015:48 Turussa, jossa käsitellään palomiehen varallaolon rinnastamista työaikaan. Päätöksen johdosta ammattiyhdistykset esittivät pelastuslaitoksille korvausvaateita koskien varallaolon palkkaa. Työuomioistuimessa on viranhaltijoiden osalta annettu päätös 3.6.2021 (TT 2021:52), jossa varallaolo on rinnastettu pääosin työaikaan, määräkasittely on tammikuun 2022 lopussa. Viranhaltijoille maksettiin korvaukset työuomioistuimen päätöksen mukaisesti keväällä 2022. Asiassa on tullut lisäksi vaatimuksia sivutoimisilta työsuhteisilta palomiehiltä, mutta asian keskeneräisyydestä johtuen ei tältä osin vielä voida arvioida tarkkaa euromääräistä vastuuta.

Päästöoikeudet, konserni

Päästösalkun käyvässä nettoarvossa on mukana ilmaiseksi saatujen, ostettujen ja muiden päästöoikeuksiin liittyvien sopimusten markkina-arvo 31.12.2022.

Päästöoikeudet 2022	tCO2 1 000 euroa	
Käytettävissä olevien päästöoikeuksien määrä 1.1.	445 392	35 614
Toteutuneiden päästökaupan alaisten päästöjen määrä	-432 175	0
Päästöoikeuksien ostot	172 000	12 540
Saadut päästöoikeudet	108 662	0
Käytettävissä olevien päästöoikeuksien määrä 31.12.	293 879	23 740

Muut vastuut

Tampereen Sähkölaitos Oy:llä on Suomen Hyötytuuli Oy:tä kohtaan osakesarjakohtainen maksuvelvollisuus, jonka suorittamista vastaan yhtiön osakkeenomistajalla on oikeus käyttää hyväkseen energiaa määrää, joka vastaa osakkeenomistajan osakesarjakohtaisten omistusten perusteella määräytyvää energian yhteenlaskettua määrää. Tampereen Sähkölaitos Oy on sitoutunut maksamaan Suomen Hyötytuuli Oy:n sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon osuutaan vastaavasti 1/8 osuuden 6,1 milj. euroa kolmessa erässä Suomen Hyötytuuli Oy:n hallituksen myöhemmin päättämien päivämäärien mukaisesti.

Johdannaisopimukset (1 000 euroa)

Johdannaisopimukset koostuvat erilaisista koronvaihtosopimuksista, korkoptioista sekä niiden yhdistämisellä toteutetuista rakenteista. Kaikki sopimukset on tehty lainasalkun suojaamistarkoituksessa ja noudattaen valtuuston hyväksymiä rahoitustoiminnan periaatteita ja konsernijohtajan vuosittain hyväksymää lainanotto-suunnitelmia. Tehdyt koronvaihtosopimukset pienentävät kaupungin korkovirtariskiä ja samoin toimivat myydyt optiot, joista toteutuessaan muodostuu puhtaita koronvaihtosopimuksia ennalta sovitun kiinteään korkoon. Kaupungilla ei ole spekulatiivisia, missään tilanteessa kaupungin riskiä kasvattavia sopimuksia. Kaikkien sopimusten käyvät arvot kohoavat korkotason noustessa ja laskevat päinvastaisessa tilanteessa, joten

niiden voidaan todeta toimivan oikeaan suuntaan. Tilinpäätöshetken laskettuna korkotason nousu 0,5 %-yksiköllä vastaa sopimusten käyvän arvon muutosta +80 milj. eurolla ja lasku 0,5 %-yksiköllä -21,5 milj. eurolla.

Valtuusto hyväksyi syksyllä 2019 uudet rahoituksen periaatteet, joissa korkosuojausten tavoitteeksi otettiin korkomenojen ennustettavuuden parantaminen ja vaihtelun pienentäminen verrattuna tilanteeseen, jossa kaikki korkomenot olisivat vaihtuvia. Suojaustoimintaa tehdään valtuuston talousarviossa päättämän suunnitelmakauden mukainen lainakasvu ja rahoitusleasing-vastuiden määrä huomioiden. Suojausasteena tavoitellaan periaatteiden mukaisesti 40-60 % ja tulevaisuudessa laskevaa suojausastetta.

Tilinpäätöshetkellä lainojen suojausaste oli noin 56 %:a. Voimassa olevista koronvaihtosopimuksista pisimmät voivat optioiden toteutumisesta riippuen olla voimassa vuoteen 2063 asti. Tulevaisuudessa voimaan tulevista koronvaihtosopimuksista pisimmät voivat olla voimassa vuoteen 2058 asti. Korkojohdannaisista aiheutuneet kassavirrat on kirjattu tilikauden aikana korkomenojen oikaisuksi. Johdannaisopimusten uudelleenjärjestelyjen yhteydessä on sopimushetken negatiiviset ja positiiviset sopimusarvot jaotettu kirjanpidossa kuluksi ja tuloksi vaikutusaikanaan. Näistä aiheutuu eikassavaikutteinen kirjaus korkokuluihin siten, että niiden kokonaissumma koko vaikutusajalta on nolla.

Johdannaissopimukset (1000 euroa)

KAUPUNKI

1) Voimassa olevat koronvaihtosopimukset**a. Koronvaihtosopimukset, joihin ei liity optiota**

Koronvaihtosopimuksilla on vaihdettu vaihtuvia korkoja kiinteiksi koroiksi. Sopimusten pääomapainotettu keskiporkko on 2,10 % ja pisimmät sopimukset ovat voimassa vuoteen 2051 saakka.

	Kaupunki	Konserni		Kaupunki	Konserni
Nimellisarvo 2022	386 593	1 040 735	Käypä arvo 2022	31 921	95 140
Nimellisarvo 2021	464 019	998 432	Käypä arvo 2021	-173 524	-236 820

b. Purku- ja jatko-oikeudelliset koronvaihtosopimukset

Koronvaihtosopimuksilla on vaihdettu vaihtuvia korkoja kiinteiksi koroiksi. Sopimukseen ei sisälly purkuoikeuksia, mutta jatko-oikeuksia kyllä. Sopimusten pääomapainotettu keskiporkko on 1,46 % ja pisimmät sopimukset voivat olla voimassa vuoteen 2063 saakka.

	Kaupunki	Konserni		Kaupunki	Konserni
Nimellisarvo 2022	30 000	293 859	Käypä arvo 2022	76	38 092
Nimellisarvo 2021	50 000	301 723	Käypä arvo 2021	-18 649	-45 823

c. Muut ehdolliset koronvaihtosopimukset

Sopimuksilla on sovittu ehdollisista koronvaihtosopimuksista kiinteään korkoon. Mikäli euribor-korko tulevaisuudessa nousisi ennalta sovittujen rajojen yli, muuttuvat sopimukset takaisin vaihtuvakorkoiseksi, mutta tuottavat alennuksen euribor-korkoon nähden. Sopimusten pääomapainotettu maksettava korko on tällä hetkellä 1,91 % ja pisimmät sopimukset ovat voimassa vuoteen 2046. Lisäksi ryhmään kuuluu sopimus, jolla on ostettu optio 6 kk euribor- korkoon tasoon 0 %.

	Kaupunki	Konserni		Kaupunki	Konserni
Nimellisarvo 2022	100 000	133 125	Käypä arvo 2022	1 562	748
Nimellisarvo 2021	60 000	95 625	Käypä arvo 2021	-18 096	-23 988

2) Tulevaisuudessa voimaan tulevat koronvaihtosopimukset**a. Koronvaihtosopimukset, joihin ei liity optiota**

Koronvaihtosopimuksilla on vaihdettu vaihtuvia korkoja kiinteiksi koroiksi. Sopimusten pääomapainotettu keskiporkko on 1,57 % ja pisimmät sopimukset ovat voimassa vuoteen 2051 saakka.

	Kaupunki	Konserni		Kaupunki	Konserni
Nimellisarvo 2022	157 264	477 264	Käypä arvo 2022	6 610	39 824
Nimellisarvo 2021	117 264	497 264	Käypä arvo 2021	-20 974	-78 441

b. Purku- ja jatko-oikeudelliset koronvaihtosopimukset

	Kaupunki	Konserni		Kaupunki	Konserni
Ei ilmoitettavaa.		40 000	Käypä arvo 2022		8 284
		30 000	Käypä arvo 2021		157

c. Muut ehdolliset koronvaihtosopimukset

Sopimuksilla on joko myyty oikeuksia kiinteän koron koronvaihtosopimukseen tulevaisuudessa. Sopimusten pääomapainotettu keskiprosentti on 0,36 % ja pisimmät sopimukset voivat olla voimassa vuoteen 2058.

	Kaupunki	Konserni		Kaupunki	Konserni
Nimellisarvo 2022	90 000	90 000	Käypä arvo 2022	-2 290	-2 290
Nimellisarvo 2021	135 000	135 000	Käypä arvo 2021	-23 930	-23 930

3) Muut johdannaissopimukset**a. Valuuttajohdannaiset**

Ei ilmoitettavaa

b. Sähköjohdannaiset

	Kaupunki	Konserni		Kaupunki	Konserni
Ei ilmoitettavaa.		39 141	Käypä arvo 2022		73 231
		53 270	Käypä arvo 2021		79 531

Koronvaihtosopimukset yhteensä

	Kaupunki	Konserni		Kaupunki	Konserni
Nimellisarvo 2022	763 857	2 114 125	Käypä arvo 2022	37 879	253 030
Nimellisarvo 2021	826 283	2 111 314	Käypä arvo 2021	-255 172	-329 314

KONSERNI

Tytäryhteisöjen johdannaisten tarkemmat tiedot löytyvät erillistilinpäätöksistä. Vertailutietoa korjattu virheellisten ilmoitusten vuoksi. Korjauksen vaikutus nimellisarvoon -13,1 milj. euroa ja käypään arvoon -0,2 milj. euroa.

HENKILÖSTÖÄ, TILINTARKASTAJIEN PALKKIOITA JA INTRESSITAHOTAPAHTUMIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

42) Henkilöstön lukumäärä 31.12.

	Kaupunki	
	2022	2021
Konsernihallinto	349	366
Sosiaali- ja terveyspalvelujen palvelualue	5 198	5 245
Sivistyspalvelujen palvelualue	5 683	5 418
Elinvoiman ja kilpailukyvn palvelualue	1 908	1 898
Kaupunkiympäristön palvelualue	341	334
Liikelaitsokset ja Pirkanmaan pelastuslaitos	1 162	1 173
Yhteensä	14 641	14 434

43) Henkilöstökulut (1 000 euroa)

	Kaupunki	
	2022	2021
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	557 390	534 833
Henkilöstökorvaukset ja muut korjausevät	-10 217	-7 632
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	118 515	118 209
Muut henkilösivukulut	20 402	20 327
Yhteensä	686 091	665 737
Henkilöstökuluja aktivoitu pysyviin vastaaviin valmistus omaan käyttöön tilin kautta	960	987

44) Luottamushenkilön palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut (1 000 euroa)

	Kaupunki	
	2022	2021
Kokoomus	66	69
Kristillisdemokraatit	10	9
Perussuomalaiset	28	21
Piraattipuolue	0	0
Pirkanmaan Feministinen piirijärjestö	0	0
SDP	64	62
SKP	0	0
Suomen Keskusta	13	17
Tampereen Puolesta-TAPU	0	2
Vapauden liitto rp	0	0
Vasemmistoliitto	35	38
Vihreät	53	65
Yhteensä	270	284

45) Tilintarkastajien palkkiot (1 000 euroa)

	Kaupunki	
	2022	2021
BDO Auditor Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	35	0
Hanketarkastukset	16	0
Palkkiot yhteensä	51	0
BDO Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	47	0
KPMG Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	89	49
Hanketarkastukset	21	21
Muut palkkiot	123	87
Palkkiot yhteensä	233	157
Palkkiot yhteensä	330	157

46) Intressitahotapahtumia koskevat liitetiedot

Intressitahoille annetut takaukset

Tampereen kaupunki on valtuuston päätöksillä myöntänyt tytäryhtiöidensä puolesta omavelkaisia takauksia. Näiden takausten yhteismäärä oli vuodenvaihteessa 705,4 milj. euroa ja ne on myönnetty lähes poikkeuksetta tytäryhteisöjen ottamien lainojen takaisinmaksun ja koron maksamisen vakuudeksi lainanantajalle. Takauksista 411,1 milj. euroa on sellaisia, joista ei vuodelta 2022 peritä takausprovisiota ja 294,2 milj. euron osalta provisiota peritään. Kaupunginvaltuusto päätti syyskuussa 2018, että useimpien konserniyhteisöjen puolesta myönnettyistä takauksista peritään takausprovisiota 1.1.2019 alkaen.

Intressitahoille annetut avustukset

Sivistys- ja kulttuurilautakunta myönsi kumppanuusavustusta kaupungin tytäryhtiölle, Tampere-talolle 6,6 milj. euroa. Avustus kohdistui kulttuuritoimintaan, Tampereen Oopperaan sekä tilakustan-

nusten osittaiseen kattamiseen. Avustuksella tuetaan ilmaistapahtumia, orkesteritoimintaa, vierailubaletteja ym. kulttuuritoimintaa, joka ei toteutuisi ilman julkista tukea.

Sivistys- ja kulttuurilautakunta myönsi kaupungin tytäryhteisölle, Tampereen Musiikkiopiston Säätiölle kumppanuusavustusta 0,8 milj. euroa. Tampereen Musiikkiopiston Säätiö ylläpitää Tampereen konservatoriota, joka järjestää musiikki- ja tanssialojen laajan oppimäärän mukaista taiteen perusopetusta.

Sivistys- ja kulttuurilautakunta myönsi kaupungin tytäryhteisölle, Tampereen Työväen Teatterin talosäätiölle kumppanuusavustusta 0,1 milj. euroa. Talosäätiön tehtävänä on ylläpitää Tampereen Työväen Teatterin päänäyttämöä.

Kiinteistöjen luovutusten markkinaehtoisuus luovutettaessa kiinteistöjä intressitahoille

Kuntalain 130 §:n mukaan kunnan luovutettaessa tai antaessa vuokralle vä-

hintään kymmeneksi vuodeksi omistamansa kiinteistön kilpailutilanteessa markkinoilla toimivalle, tulee luovutuksesta järjestää tarjouskilpailu tai muuten arvioida luovutuksen markkinaehtoisuus.

Kaupungin luovuttaessa kiinteistöjä markkinoilla toimiville tytäryhteisöille luovutukset tehdään markkinaehtoisesti, yöhykehintaperiaatteella tai kilpailuttamalla. Yritystonttien markkinahintaisuus varmistetaan vertaamalla kaupungin maanvuokran tasoa riippumattoman arvioitsijan tekemään yöhykehintakarttaan yritystonttien markkinahinnasta.

Erillistilinpäätökset ja muut eriytetyt laskelmat

PIRKANMAAN PELASTUSLAITOS

Pirkanmaan pelastuslaitos huolehtii Pirkanmaan alueen 23 kunnan pelastustoimesta ja on myös alueen keskei-

nen ensihoito- ja ensivastepalvelujen tuottaja. Pirkanmaalla toimii lisäksi noin 800 sopimuspalokuntalaista, jot-

ka osallistuvat pelastuslaitoksen kanssa tekemänsä sopimuksen mukaisesti sammutus- ja pelastustoimintaan.

Toimintakertomus

Pelastusjohtajan katsaus

Venäjän aloittama hyökkäys Ukrainaun, koronapandemian jatkuminen ja hyvinvointialueuudistuksen valmistelutyöt vaikuttivat merkittävästi pelastuslaitoksen sisäiseen toimintaan kuluneena vuonna. Pirkanmaan pelastuslaitoksella sodan syttyminen Ukrainassa käynnisti useita varautumisen ja pelastustoiminnan yksiköiden hankkeita, jotka ovat käynnissä edelleen. Kulunutta vuotta kuvaa kaikkiaan tietynlainen heilahtelu, kiire, yllätyksellisyys ja epävarmuus, joka on käytännössä näkynyt mm. pelastuslaitoksen arjessa tuotteiden ja tavaroiden sekä kaluston hankintojen toimitusajoissa ja saatavuudessa. Taloudessa yllätykset ovat näkyneet esim. jyrkästi kohonneina polttoainekustannuksina. Kesän lopulla ilmaantui lisäksi huoli sähkön riittävydestä tulevana talvena, jonka johdosta käynnistettiin sekä sähkön säästämiseen että oman toiminnan turvaamiseen liittyviä toimenpiteitä ja hankkeita. Lisäksi etätö-toimintamallin jatkuminen näkyi pelastuslaitoksen ns. päivähenkilöstön työskentelyssä.

Pelastuslaitoksen arjen työt, pelastustoimen ja ensihoidon toimintavalmiuksien ylläpito sekä hälytystoiminta, valvontatoimet sekä varautumisen ja teknisen puolen arki toimivat hyvin. Toimintavuoteen vaikuttaneista yllätyksistä ja häiriöistä huolimatta pystyttiin pelastuslaitoksen suunniteltuja kehittämishankkeita kaikissa yksiköissä myös toteuttamaan.

Vuoden 2022 aikana pelastuslaitoksen hallinnossa tapahtui merkittäviä muutoksia sekä henkilöjärjestelyjä. Pitkäaikainen pelastusjohtaja Olli-Pekka Ojanen sekä muutama muu avainhenkilö eläköityivät kesän aikana ja hyvinvointialueen valmisteluun kiinnitettiin henkilöstöä. Näiden seikkojen johdosta

vastuualueiden vetäjissä sekä päällystössä tehtiin useita tilapäisiä varahenkilöjärjestelyitä. Alkuryksystä Pirkanmaan hyvinvointialue valitsi uudeksi pelastusjohtajaksi pelastuspäällikkö Mika Kontion Varsinais-Suomesta. Mika Kontio aloitti työskentelyn 1.10.2022 Pirkanmaan hyvinvointialueella muutoksen valmistelussa ja laitoksen johtajana hän aloittaa 1.1.2023.

Pirkanmaan hyvinvointialue tulee vastaamaan kaikista pirkanmaalaisten julkisista sosiaali- ja terveystalvetoista sekä pelastuspalveluista 1.1.2023 alkaen. Pirkanmaan pelastuslaitoksen valmistautuminen historialliseen hallintomuutokseen on työllistänyt toimisto- ja hallintohenkilöstöä merkittävästi koko toimintavuoden ajan, vauhdin vain kiihtyessä loppuvuotta kohden. Loppuvuoden valmistelutyössä on valmisteltu mm. tulevan vuoden hallinto- ja toimintasääntöjä sekä muokattu tulevan hyvinvointialueen johtamisen ja tuotannon organisaatiota sekä ohjeistuksia. Ensihoitokeskuksen integroituminen pelastuslaitoksen organisaatioon on merkittävä muutos sekä ensihoitokeskukselle että pelastuslaitokselle. Muutosvalmisteluita ja uuden rakentamista onkin toteutettu tiiviissä yhteistyössä alkuryksystä alkaen ensihoitokeskuksen ja pelastuslaitoksen valmistelijoiden kesken. Muutosvalmennusta on toteutettu eri henkilöstöryhmille eri sisältöisenä arvioidun tarpeen mukaisesti.

Arvio tulevasta kehityksestä

Pirkanmaan hyvinvointialueen liikkelelähtö ja käynnistämisen jälkeiset työt tulevat näyttämään suurta roolia vielä pitkään, jotta kaikki sille kuuluvat asiat ja toiminnot lähtevät rullaamaan. Pelastustoimi on ollut alueellinen toimija jo pitkän ajan ja sen palveluverkoston toimintojen muutokset ovat vähäisiä. Sotella ja pelastustoimella on ollut ja on jatkossakin yhteisiä rajapintoja mm. en-

sihoidossa, ikäihmisten turvallisuuden parantamisessa, tilannekuvatoiminnassa ja varautumisessa. Näiden aihealueiden kehittäminen tulee olemaan entistä vahvemmin esillä.

Pelastustoimea koskien valtion ohjauksjärjestelmä tulee vahventumaan merkittävästi sekä talouden että toiminnan osalta. Valtion ohjauksjärjestelmää tullaan kehittämään pitkälti vuoden 2023 aikana. Yhtenäisen ohjauksen ensiaskeleet saatiin jo joulukuun alussa, kun pelastustoimelle päätettiin yhteiset strategiset tavoitteet kansallisesti. Suunnittelu- ja ohjauksjärjestelmää tullaan kehittämään tavoitteena löytää kansallisesti yhtenäisiä toimintamalleja, palveluiden ja tehtävien suunnitteluun, tietorakenteisiin ja yhdenmukaisiin tietosisältöihin sekä suorituskykyvaatimuksiin.

Pelastustoimen osalta vuoden 2023 aikana valmistuu useita merkittäviä valtioneuvoksen asetuksia. Vuoden 2023 loppupuolella valmistuu esitys uudesta pelastustoimen suunnitteluohjeesta, jonka sisällöllä tulee olemaan merkittäviä vaikutuksia tuleviin palvelutasopäätöksiin. Nykyinen suunnitteluohje on vuodelta 2012, jonka uudistamista on alalla toivottu jo jonkin aikaa. Suunnitteluohjeen uudistamisen keskeisenä tavoitteena on tehdä toimintaympäristön muutosten edellyttämät välttämättömät päivitykset huomioiden lisäksi uudenlaiset ratkaisut palvelujen järjestämisessä.

Pirkanmaan pelastuslaitoksen sisällä yhtenä muutoksena tulee näkymään ensihoitokeskuksen integroituminen pelastuslaitoksen organisaatioon. Tähän asti pelastuslaitoksen organisaatio on osallistunut ensihoidossa lähinnä ensihoitopalvelujen (ensihoito ja ensivaste) toteutukseen, mutta jatkossa Pirkanmaan pelastuslaitoksen pelastuspalveluissa sisällä oleva ensihoidon toimialue kantaa kokonaisvastuun palveluiden järjestämisestä, kilpailut-

tamisesta, ensihoitolääkäripäivystyksen tuottamisesta erityisvastuualueen laajuisesti, kenttäjohtajatoiminnasta, ambulanssi- ja ensivastetoiminnosta Pirkanmaalla sekä lisäksi valmiuteen, varautumiseen ja poikkeustilanteisiin liittyvistä valmiuksista.

Pirkanmaan pelastuslaitoksen palvelut tulevat toimimaan jatkossakin normaalisti, hyvinvointialueen uudistuksen loppuun saattaminen hallinnossa ja käytännön toiminnoissa tulevat näkyämään työlistöillä pitkään vuoden 2023 puolella. Tulevana vuonna laajaa valmistelutyötä vaativat sekä ensihoidon että pelastustoimen uudet palvelutasopäätökset.

Henkilöstö

Pelastuksen toimialueella ylipalomiesten työpanos kohdistetaan tehokkaammin vuoron vanhimman tehtävään ja paloesimiesten sijaistamiseen lyhyiden poissaolojen aikana. Eläköitymisen kautta vapautuvat ylipalomiehen virat muutetaan palomiehen viroiksi. Ylipalomiehen tehtävään nimeäminen toteutetaan jatkossa työnjohdollisella määräyksellä. Ylipalomiehen työ tehdään jatkossa palomiehen nimikkeellä, johon henkilöt nimetään. Tehtävään

nimeämiset voivat olla myös määräaikaisia. Muutos on kustannusneutraali ja lisäksi rekrytointimenettelyssä käytetty työpanos saadaan kohdistettua muihin tehtäviin. Palomiehen virkoja perustettiin ja ylipalomiehen virkoja lakkautettiin 11. Apulaispalopäällikön virka perustettiin, koska vuorotyötä tekevien määrä pelastustoiminnassa on lisääntynyt ja päällystön tehtävät lisääntyneet, samalla pystytään takaamaan esihenkilötoiminnan resurssit. Samassa yhteydessä lakkautettiin palopäällikön virka, mikä on tehtävien uudelleenjärjestelyjen myötä jäänyt tarpeettomaksi.

Pirkanmaan pelastuslaitos toimii valtakunnallisena KEJO pilottilaitoksena. Tehtävänä on organisoida sekä käytännössä toteuttaa tietyn laajuisena hankkeena koko pelastustoiminnan johtamisjärjestelmän osalta KEJO:n käyttöönoton valmistelu, suunnittelu ja tekninen toteutus sekä käyttäjäkoulutus ja siihen liittyvä ohjeistus. Hankkeeseen perustettiin määräaikainen projektipäällikön toimi ajalle 1.9.22-31.5.23.

Pelastustoiminnan harjoitusalueiden ja välineiden käyttöön sekä kunnosapitoon perustettiin kalustomestarin toimi. Ylläpitokoulutuksien ja valmiste-

luun sekä käytön valvontaan perustettiin huoltoasentajan toimi.

Pelastuslaitoksen tulee huolehtia alueellaan lakisääteisesti muun ohella pelastustoimelle kuuluvasta ohjauksesta ja neuvonnasta sekä pelastustoimen valvontatehtävistä. Pelastuslaitoksen valvontatoiminnan tulee perustua riskien arviointiin ja sen tulee olla laadukasta, säännöllistä ja tehokasta. Mm. toimintaympäristön jatkuvasta muutoksesta ja valvontatehtävien määrän kasvusta johtuen on tarve ollut perustaa kaksi palotarkastajan virkaa.

ICT on oleellinen ja tärkeä kokonaisuus pelastuslaitoksen toiminnassa. Tietohallinnon toiminnan varmistamiseksi perustettiin määräaikainen suunnittelijan toimi ajalle 1.3.-31.12.2022. Hyvinvointialueuudistuksen myötä Pirkanmaan sairaanhoitopiirin Ensihoitokeskus liittyi osaksi Pirkanmaan pelastuslaitoksen organisaatiota, mikä myötä henkilöstömäärä kasvoi. Jotta Komentotoimisto kykenee hoitamaan kasvavan henkilöstömäärän työvuoro- ja lomasuunnittelun sekä palvelemaan kokonaisvaltaisesti asetettujen tavoitteiden mukaisesti, on ollut tarve perustaa ruiskumestarin toimi. Hyvinvointialueelle siirtyminen aiheuttaa

TOIMINNAN TAVOITTEET

Nro	Talousarviotavoite 2022	Mittari	Tavoitteen toteuma (tammi-joulukuu 2022)	
1	Pelastustoimen valvontatehtävät ovat toteutuneet valvontasuunnitelman mukaisesti.	Määräaikaisen valvonnan toteutuminen.	Määräaikaista valvontaan kohdennettiin 19 276 kohteeseen. Valvonnan prosessin uudistuksella annettavien korjausmääräysten määrä suhteessa valvonnan kokonaismäärään laski 73,7 %:sta (2021) 40,6 %:iin. Tavoite toteutui.	+
2	Pelastustoimen toimintavalmiusaikavaatimus on saavutettu pelastuslaitoksen palvelutasopäätöksen mukaisesti.	Keskimääräinen toimintavalmiusaikatavoite kaikissa kiireellisissä tehtävissä riskiluokista riippumatta: 1.yksikön keskimääräinen toimintavalmiusaikatavoite (10 min.) ja pelastustoiminnan keskimääräinen toimintavalmiusaikatavoite (15 min.)	Ensimmäisen yksikön keskimääräinen toimintavalmiusaika vuoden lopussa oli 7 min 27 sek ja pelastustoiminnan keskimääräinen toimintavalmiusaika 12 min. Tavoite toteutui.	+
3	Työhyvinvointi on parantunut työyhteisötaitoja kehittämällä vuoteen 2021 verrattuna.	Työhyvinvoinnin matriisin tulokset	Työhyvinvointimatriisin tulos edelliseen vuoteen verrattuna huonontui 2,96 pistettä. Tämä johtui suurelta osin sairauspoissaolojen kasvusta. Niiden pisteytys matriisissa oli 3,3 pistettä edellistä vuotta huonompi. Työtapaturmat olivat vähentyneet edellisestä vuodesta ja Kunta10-tulokset olivat kokonaisuudessaan edellisen kyselyn tasolla. Koronalla on ollut vaikutusta sekä sairauspoissaolojen kasvamiseen että vuorovaikutuksen ja yhteisöllisyyden vähentymiseen. Työyhteisötaitoja kehitettiin esimiesfoorumeissa. Koko henkilöstölle pidettiin Koulumaalissa kurssi työhyvinvoinnista ja työyhteisötaitoista. Tavoite ei toteutunut.	-

myös viestinnällisiä tarpeita. Viestintäyksikköön perustettiin viestintäsuunnittelijan toimi ensihoidon ja sopimuspalokuntien viestinnän suunnitteluun, kehittämiseen ja toteuttamiseen. Samassa yhteydessä lakkautettiin erikoissuunnittelijan toimi, joka on jäänyt tarpeettomaksi tehtäväjärjestelyjen vuoksi.

Pirkanmaan pelastuslaitoksen Tekniset palvelut -yksikössä viestivälinehuolto on kärsinyt pitkään henkilöstöresurssin puutteesta. Viestivälineiden teknistyminen ja tietoteknisten ajoneuvolaitteiden määrä on kasvanut. Pelastuksen toimialueelta vapautui huoltoasentajan vakanssi eläköitymisen seurauksena, joka sovittiin siirrettäväksi Tekniset palvelut -yksikköön ja nimike muutetaan viestiasentajaksi.

Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä

Pelastusjohtaja on laatinut 19.1.2022 Pirkanmaan pelastuslaitoksen toimintaympäristöanalyysin ja riskiprofiilin.

Tampereen kaupunginhallitus on käsitellyt Pirkanmaan pelastuslaitoksen riskiprofiilit. Toimintayksiköissä on tunnistettu merkittävimmät yksikön toimintaa uhkaavat riskit ja määritely, miten niihin vastataan. Riskienhallinnan ja seurannan vastuut on määritely.

Tilikauden aikana ei ole raportoitu merkittävistä riskeistä, joista olisi aiheutunut vahinkoa toiminnalle tai tavoitteiden toteutumiselle.

Kokonaisarviona pelastuslaitoksen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämistä vaativat keskeisimmät kehittämistarpeet ja -toimenpiteet ovat:

- Rekrytointiprosessien läpiviennin parantaminen
- Sopimuskäytänteiden kehittäminen
- Asiantuntijaresurssien riittävyys ja oikea kohdentaminen sekä henkilöriskien minimoiminen
- Varautuminen ja riittävä panostaminen yhteiskunnan turvallisuustilanteen äkillisen muutoksen aiheuttamiin vaikutuksiin organisaatiossa.

Toiminnan tavoitteiden toteutuminen

Valtuustoon nähden sitovia, strategisia tavoitteita Pirkanmaan pelastuslaitoksella oli kolme: suunniteltujen palotarkastusten vaikuttavuuden lisääminen, toimintavalmius sekä työhyvinvoinnin parantuminen.

Määräaikaista valvontaan kohdennettiin vuonna 2022 19 276 kohteeseen. Valvonnan prosessin uudistuksella annettavien korjausmääräysten määrä suhteessa valvonnan kokonaismäärään on laskenut 73,7 %:sta (2021) 40,6 %:n. Tavoite valvonnan vaikuttavuuden paranemisesta on toteutunut.

Palvelutasopäätöksen toimintavalmiusaikatavoitteet täyttyivät pelastustoiminnan osalta sekä ensimmäisen yksikön keskimääräisen toimintavalmiusajan että pelastustoiminnan keskimääräisen toimintavalmiusajan osalta kiireellisissä tehtävissä riskiluokasta riippumatta. Tavoiteajat alitettiin kummankin seurantakohteen

TULOSLASKELMA

	1.1. - 31.12.2022	1.1. - 31.12.2021	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuperäinen TA 2022
Liikevaihto	56 136 028,95	53 828 952,43	56 136	55 722	414	55 722
Liiketoiminnan muut tuotot	478 007,53	1 021 603,62	478	300	178	300
Materiaalit ja palvelut						
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 842 790,53	-3 151 823,23	-3 843	-3 050	-793	-3 050
Palvelujen ostot	-7 142 907,04	-6 463 793,09	-7 143	-6 308	-835	-6 308
Henkilöstökulut						
Palkat ja palkkiot	-31 437 110,03	-31 674 190,70	-31 437	-31 584	147	-31 584
Henkilösivukulut						
Eläkekulut	-5 459 875,36	-5 617 673,62	-5 460	-5 450	-10	-5 519
Muut henkilösivukulut	-1 134 097,07	-1 174 376,84	-1 134	-1 250	116	-1 282
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 504 131,27	-1 677 486,99	-1 504	-1 600	96	-1 750
Liiketoiminnan muut kulut	-6 151 580,72	-5 390 928,72	-6 152	-6 781	629	-6 529
Liikelylijäämä (-alijäämä)	-58 455,54	-299 717,14	-58	-1	-57	-1
Rahoitustuotot ja -kulut						
Muut rahoitustuotot	3 838,45	4 828,99	4	1	3	1
Muut rahoituskulut	-1 007,59	294 892,70	-1	0	-1	0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-55 624,68	4,55	-56	-0	-55	-0

TALOUSARVION TOTEUMAVERTAILU (1 000 EUROA)

Tuloslaskelman tunnusluvut	1.1. - 31.12.2022	1.1. - 31.12.2021
Sijoitetun pääoman tuotto, %	-0,7	0,0
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	-0,7	0,0
Voitto, %	-0,1	0,0

osalta. Tavoitteen täyttymiseen ovat vaikuttaneet toimenpiteet, joita tehtiin koulutuksen, seurannan ja valvonnan sekä selosteiden täytön laadullisuuden osalta.

Työhyvinvointimatriisin tulos edelliseen vuoteen verrattuna oli huonontunut 2,96 pistettä. Tämä johtui suurelta osin sairauspoissaolojen kasvusta. Nii-

den pisteytys matriisissa oli 3,3 pistettä edellistä vuotta huonompi. Työtapa-turmat olivat vähentyneet edellisestä vuodesta ja Kunta10-tulokset olivat kokonaisuudessaan edellisen kyselyn tasolla. Koronalla on ollut vaikutusta sekä sairauspoissaolojen kasvamiseen että vuorovaikutuksen ja yhteisöllisyyden vähentymiseen.

Työyhteisötaitoja kehitettiin esimies-foorumeissa. Koko henkilöstölle pidettiin Koulu-maalissa kurssi työhyvinvoinnista ja työyhteisötaidoista.

Tuottavuudelle oli asetettu kolme tavoitetta: digitalisaation hyödyntäminen, hallinnon työskentelytapojen muuttaminen ja ylitöiden määrän vähentäminen.

RAHOITUSLASKELMA

TALOUSARVION TOTEUMAVERTAILU
(1 000 EUROA)

	1.1. - 31.12.2022	1.1. - 31.12.2021	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022
Toiminnan rahavirta						
Liikelyljäämä (-alijäämä)	-58 455,54	-299 717,14	-58	-1	-57	-1
Poistot ja arvonalentumiset	1 504 131,27	1 677 486,99	1 504	1 600	-96	1 750
Rahoitustuotot ja -kulut	2 830,86	299 721,69	3	1	2	1
Tulorahoituksen korjauserät	-1 567 326,41	422 761,81	-1 567	-25	-1 542	-50
	-118 819,82	2 100 253,35	-119	1 575	-1 694	1 700
Investointien rahavirta						
Investointimenot	-461 845,15	-2 397 521,75	-462	-500	38	-2 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin	86 173,00	64 000,00	86	75	11	62
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	216 275,91	46 532,25	216	25	191	50
	-159 396,24	-2 286 989,50	-159	-400	241	-1 888
Toiminnan ja investointien rahavirta	-278 216,06	-186 736,15	-278	1 175	-1 453	-188
Rahoituksen rahavirta						
Muut maksuvalmiuden muutokset						
Saamisten muutos kunnalta	112 310,61	-525 443,50	112	-	-	-
Saamisten muutos muilta	552 161,51	8 816,44	552	-	-	-
Korottomien velkojen muutos kunnalta	-1 045,08	1 045,08	-1	-	-	-
Korottomien velkojen muutos muilta	-385 210,98	702 318,13	-385	-	-	-
	278 216,06	186 736,15	278	-1 175	1 453	188
Rahoituksen rahavirta	278 216,06	186 736,15	278	-1 175	1 453	188
Rahavarojen muutos	0,00	0,00	0	0	0	0

Rahoituslaskelman tunnusluvut **1.1. - 31.12.2022** **1.1. - 31.12.2021**

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1 000 euroa	286	634
Investointien tulorahoitus, %	385,6	71,9
Quick Ratio	1,1	1,1
Current Ratio	1,1	1,1

Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	Muutokset
Investointimenot	-462	-500	38	-2 000	1 500
Rahoitusosuudet	86	75	11	62	13
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	216	25	191	50	-25
Investointien rahavirta	-159	-400	241	-1 888	1 488

TASE

	31.12.2022	31.12.2021
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineelliset hyödykkeet		
Rakennukset	334 967,18	386 307,72
Kiinteät rakenteet ja laitteet	379 410,20	449 586,85
Koneet ja kalusto	6 183 687,56	7 303 136,05
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	0,00	85 100,00
	6 898 064,94	8 224 130,62
Sijoitukset		
Muut saamiset	3 671,00	3 671,00
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	1 408 114,77	1 565 311,71
Saamiset kunnalta	8 353 841,96	8 466 152,57
Muut saamiset	329 000,69	528 188,58
Siirtosaamiset	67 322,16	263 098,84
	10 158 279,58	10 822 751,70
VASTAAVAA YHTEENSÄ	17 060 015,52	19 050 553,32
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	7 759 184,49	7 759 179,94
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-55 624,68	4,55
	7 703 559,81	7 759 184,49
PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	0,00	1 548 657,06
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen		
Ostovelat	1 164 579,56	1 286 957,06
Korottomat velat kunnalta	0,00	1 045,08
Muut velat	706 144,22	690 008,62
Siirtovelat	7 485 731,93	7 764 701,01
	9 356 455,71	9 742 711,77
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	17 060 015,52	19 050 553,32
Taseen tunnusluvut	31.12.2022	31.12.2021
Omavaraisuusaste, %	45,2	40,7
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	16,5	17,8
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1 000 euroa	7 704	7 759
Lainat ja vuokravastuut 31.12., 1 000 euroa	1 602	459

Digitalisaation hyödyntäminen kohdentui etenkin kahteen käyttöön otettuun järjestelmään. Numeronin osalta on siirrytty nykyaikaiseen työvuorosuunnittelujärjestelmään, joka mahdollistaa työntekijöiden oman osallistumisen (lomatoiveet yms.) suunnitteluun. Järjestelmä on myös hyvin integroitavissa muihin hr-järjestelmiin mm. osaimisen hallinnan järjestelmä, mikä mm. vähentää päällekkäistä tietojen tallentamista. Ensihoidossa otettiin käyttöön sähköinen SV210-lomake, joka nopeutti huomattavasti laskutusprosessia ja mahdollisti sen, että eläköityneen laskuttajan vakanssi jätettiin täyttämättä.

Hallinnon työskentelytapojen muuttaminen on lähtenyt liikkeelle koronapandemian aikaan, kun teams- ja muut etätyöskentelyjärjestelmät on otettu käyttöön. Hybridityöskentelystä on tullut nopeasti normaali toimintamalli. Etäkokoukset sujuvoittavat työtekoa, kun siirtyminen paikasta toiseen on vähentynyt. Tämä myös vähentää matkakustannuksia ja tehostaa työajan käyttöä. Työtapojen muutos on nyt mahdollista huomioida uusia palo-asemia suunniteltaessa. Konkreettiset vaikutukset investointiratkaisuihin vievät useamman vuoden ajan.

Ylitöiden vähentäminen on kohdistunut etenkin pelastustoimintaan. Pelastustoiminnan osalta ylitöiden määrää on vähennetty työvuorojärjestelyillä, jolloin päivätyöaika saatiin projektien ja palaverien pitämiseen, eikä niihin osallistuttu ylitöinä.

Pelastuslaitoksen talous ja talousarvion toteutuminen

Tuloslaskelma ja tuloslaskelman analysointi

Pirkanmaan pelastuslaitoksen liikevaihto vuoden lopussa oli 56,1 milj. euroa. Liikevaihtoon kirjataan pelastustoimen maksuosuustuottojen ja ensihoidon tuottojen lisäksi myös ensivastetuotot, ERHE-maksut sekä palotarkastusmaksut.

Sopimukseen perustuvia pelastustoimen maksuosuustuottoja kertyi 41,2 milj. euroa, muutos edelliseen tilinpäätökseen oli 5,25 prosenttia. Maksuosuuksia ei palautettu eikä kunnille

tehty lisälaskutusta. Ensihoidon liikevaihdon tuottoja kertyi yhteensä 13,9 milj. euroa, muutos edelliseen vuoteen oli 2,3 prosenttia. Tuotoista 9,6 milj. euroa kertyi sopimuslaskutuksesta. Muut liikevaihtoon kirjattavat ensihoitotuotot olivat 4,3 milj. euroa, muutos edelliseen vuoteen +3,8 prosenttia. Tehtävämäärät kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna, mutta kaikki tehtävät eivät ole laskutettavia tehtäviä.

Pelastuslain mahdollistamia palotarkastuksista ja muista valvontatoimenpiteistä perittäviä maksuja kertyi 0,29 milj. euroa. Vähennystä edelliseen vuoteen oli 14,2 prosenttia. Valvontaprosessiin tehtiin vuonna 2022 muutos, joka vaikutti valvonnan laatuun, mutta vähensi valvottavien kohteiden määrää. ERHE-maksujen toteuma oli vuoden lopussa 0,47 milj. euroa ja ne toteutuivat talousarviota parempina. Ensivastetuottojen toteuma on 0,25 milj. euroa ja toteuma oli vuosisuunnitelman mukainen.

Liiketoiminnan muut tuotot toteutuivat 0,18 milj. euroa talousarviota suurempina. Tämä johtui pääasiallisesti avustusten suunniteltua paremmasta toteumasta. Öljynsuojarahasto myönsi ennakkotiedoista poiketen avustuksia käyttömenoihin ja sen tulot olivat 0,08 milj. euroa. Lisäksi korona-avustusta kohdennettiin pelastuslaitokselle yhteensä 0,05 milj. euroa. Liiketoiminnan muiden tulojen toteuma oli 159 prosenttia talousarviosta. Kokonaisuudessaan toimintatuotot olivat tilinpäätöskauden lopussa 56,6 milj. euroa ja se oli prosentin talousarviota suurempi.

Pirkanmaan pelastuslaitoksen toimintakulut ilman poistoja olivat tilinpäätöksessä 55,2 milj. euroa, toimintakulujen toteuma talousarviosta oli 101 prosenttia. Toimintakuluista 77 prosenttia oli pelastustoiminnan kuluja, loput ensihoidon kuluja.

Henkilöstökuluja kertyi yhteensä 38 milj. euroa, ollen edellisen vuoden tasolla. Edellisen vuoden toteumaan vaikutti pakollisen varauksen kirjaus, johon ei tullut lisäyksiä tilikaudella 2022. Henkilöstökulut olivat talousarvion mukaiset.

Muiden toimintakulujen kuin henkilöstökulujen toteuma talousarviosta oli 106,2 prosenttia, yhteensä 17,1 milj. euroa ja muutos edellisen vuoden tilinpäätö-

tökseen oli 6,2 prosenttia. Kasvu kohdentui tasaisesti sekä palveluiden että aineiden ja tarvikkeiden ostoihin. Aineiden ja tarvikkeiden ostoissa suurimmat ylitykset kohdistuivat polttoaineiden, hoitotarvikkeiden ja vaatteiston sekä kaluston ostoihin. Palveluiden ostoissa ylitykset kohdistuivat etenkin kaluston kunnossapitoon, sosiaali- ja terveystalveluiden ostoihin ja henkilöstön matkustamiseen liittyviin palveluiden ostoihin. Koronatilanteen muuttuminen näkyi sosiaali- ja terveystalveluiden ostoissa, mutta myös henkilöstölle suunnatuissa majoitus- ja ravitsemispalveluissa sekä matkustamiseen liittyvissä palveluiden ostoissa, kun henkilöstö pystyi pitkästä aikaa osallistumaan valtakunnallisiin koulutuksiin.

Suunnitelman mukaisten poistojen, 1,5 milj. euroa toteuma oli talousarviota pienempi 0,1 milj. euroa. Liikelyjäämä oli 0,06 milj. euroa alijäämäinen johtuen aineiden ja tarvikkeiden sekä palvelujen ostojen ylityksistä, eikä ollut vuosisuunnitelman mukainen. Pirkanmaan pelastuslaitoksen tilikauden tulos oli 0,06 milj. euroa alijäämäinen. Koska alijäämä ei kuitenkaan ollut merkittävä, ei sitä laskutettu kunnilta.

Rahoituslaskelma ja rahoituslaskelman analysointi

Vuoden 2022 toiminnan ja investointien rahavirta on 0,08 milj. euroa talousarviota pienempi johtuen toteutumattomista investoinneista. Investointien tulo-rahoitus, % -tunnusluku on kasvanut vuodesta 2021 540 prosenttia. Tämä johtuu siitä, että vuonna 2022 suurin osa kuljetusvälineiden hankinnoista toteutettiin leasing-rahoituksella.

Investoinnit ja niiden analysointi

Pirkanmaan pelastuslaitoksen vuoden 2022 investoinnit koostuivat vuonna 2021 keskeneräiseksi jääneen kevytyksikön loppuunsaattamisesta sekä maastoajoneuvojen, hinattavan nosturin ja CBRNE-laitteen hankinnoista. Lisäksi investointeihin kirjautui virheellisesti kahden veneen hankinnat, jotka oli tarkoitus rahoittaa leasing-rahoituksella. Nämä veneet myytiin Kuntarahoitus Oy:lle, kun virhe syksyllä 2022

huomattiin. Tämä vaikutti sekä bruttoinvestointien toteumaan että luovutustulojen toteumaan.

Investointien osalta Pirkanmaan pelastuslaitokselle on sitovaa investointien bruttomenot vähennettynä rahoitusosuuksilla ja pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustuloilla (=investointien rahavirta).

Pelastuslaitoksen bruttoinvestoinnit olivat 0,46 milj. euroa ja rahoitusosuuksia saatiin 0,09 milj. euroa. Pysyvien vastaavien luovutustuloja saatiin 0,216 milj. euroa. Vuosisuunnitelmassa investointeihin varauduttiin 0,5 milj. eurolla, rahoitusosuuksiin 0,08 milj. eurolla ja luovutustuloihin 0,03 milj. eurolla. Investointien rahavirran toteuma oli -0,16 milj. euroa, vuosisuunnitelman mukainen investointien rahavirta oli -0,4 milj. euroa. Investointien rahoitusvirta alittui 0,24 milj. euroa. Suunniteltuja investointeja ei pystytty toteuttamaan, koska maailmanlaajuinen komponenttipula vaikutti huomattavasti hyödykkeiden saatavuuteen.

Tase ja taseen analysointi

Vuoden 2022 tilinpäätöksessä taseen omavaraisuusaste oli 45,2 prosenttia, 4,4 prosenttiyksikköä vuoden 2021 tunnuslukua vahvempi. Suhteellinen velkaantuneisuus kasvoi edellisestä tilinpäätöksestä 1,2 prosenttiyksikköä.

Taseen loppusumma oli 17,1 milj. euroa, mikä on 1,99 milj. euroa edellistä tilinpäätöstä pienempi. Pysyvien vastaavien arvo väheni edellisestä vuodesta 1,3 milj. euroa johtuen leasing-rahoitukseen siirtymisestä. Tilinpäätöksissä 2020 ja 2021 tehdyt pakolliset varaukset purettiin vuonna 2022.

Esitys tilikauden tuloksen käsittelystä

Tilikauden tulos on 0,06 milj. euroa alijäämäinen. Aikaisempien linjausten mukaan kunnille ei tehdä alijäämästä lisälaskua, jos se on alle 0,1 milj. euroa. Esitetään, että alijäämä siirretään taseeseen edellisten tilikausien alijäämäin.

Tilinpäätöksen liitetiedot

TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA JA ESITTÄMISTAPAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

1) Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostusperiaatteet ja -menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja -menetelmät

Pysyvien vastaavien aineelliset ja aiheettomat hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu kaupunginhallituksen hyväk-

symän poistosuunnitelman mukaisesti. Laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa.

TULOSLASKELMAN LIITETIEDOT

6) Tulojen erittely

Liikevaihto (1 000 euroa)

	2022	2021
Kuntien maksuosuustuotot	41 218	39 163
PSHP:n valmiuskorvaus ensihoidosta	9 624	9 470
Muut liikevaihtoon kirjattavat ensihoitotuotot	4 258	4 101
Ensivastetoiminnan tuotot	236	226
ERHE-maksut	456	488
Palotarkastusmaksut	292	340
Yöajan kiireettömän potilassiirron välitykset	39	42
Muut liikevaihdon tuotot	14	0
Yhteensä	56 136	53 829

Liiketoiminnan muut tuotot (1 000 euroa)

	2022	2021
Pysyvien vastaavien myyntivoitot	19	47
Korvaus työterveyshuollosta	159	145
Muut tuet ja avustukset (Öljynsuojelurahasto, Sisäministeriö, Koulutuskorvaus)	142	361
Infektioambulanssitoiminta	0	344
Koulutus	0	2
Oppilaitosharjoittelu	12	10
Paineilmalaitehuolto	3	4
Irtaimen omaisuuden myynti	107	45
Kalajoen maastopalosta laskutetut korvaukset	0	50
Muut liiketoiminnan muut tuotot	36	15
Yhteensä	478	1 022

9) Palvelujen ostot (1 000 euroa)

	2022	2021
Asiakaspalvelujen ostot	3 058	3 104
Muiden palvelujen ostot	4 085	3 360
Yhteensä	7 143	6 464

11) Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet

Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu pysyvien vastaavien hyödykkeiden hankintamenoista arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan.

	Poistoajat	Poistomenetelmä
Rakennukset	10 - 50 vuotta	tasapoisto
Kiinteät rakenteet ja laitteet	10 - 25 vuotta	tasapoisto
Koneet ja kalusto	3 - 10 vuotta	tasapoisto

Hyödykkeet, joiden hankintameno on korkeintaan 10 000 euroa, on kirjattu vuosikuluiksi.

12) Pakollisten varausten muutokset (1 000 euroa)

	2022	2021
Pakollinen varaus varallaolokorvaukset 1.1.	1 549	1 079
Lisäykset tilikaudella	0	469
Vähennykset tilikaudella	-1 549	0
Pakollinen varaus varallaolokorvaukset 31.12.	0	1 549

13) Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot (1 000 euroa)

	2022	2021
Muut toimintatuotot		
Koneiden ja kaluston luovutusvoitot	19	47

TASEEN VASTAAVIEN LIITETIEDOT

19) Pysyvät vastaavat tase-eräkohtaisesti (1 000 euroa)

Aineelliset hyödykkeet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	386	450	7 303	85	8 224
Lisäykset tilikauden aikana	0	0	462	0	462
Rahoitusosuudet tilikaudella	0	0	-86	0	-86
Vähennykset tilikaudella	0	0	-198	0	-198
Siirrot erien välillä	0	0	85	-85	0
Tilikauden poisto	-51	-70	-1 383	0	-1 504
Poistamaton hankintameno 31.12.	335	379	6 184	0	6 898
Kirjanpitoarvo 31.12.	335	379	6 184	0	6 898

Joukkovelkakirjalaina-, muut laina- ja muut saamiset	Saamiset muilta yhteisöiltä	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	4	4
Hankintameno 31.12.	4	4
Kirjanpitoarvo 31.12.	4	4

24) Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät (1 000 euroa)

	2022	2021
Lyhytaikaiset siirtosaamiset		
Tulojäämä, palosuojelurahaston avustukset	0	64
Tulojäämä, öljynsuojelurahaston avustukset	31	80
Tulojäämä, CBRNE-hankkeen rahoitusosuus	8	0
Tulojäämä, sisäministeriön korona-avustus	0	118
Menoennakot, lyhytaikaiset	20	0
Palkkasaamiset ja matkaennakot	8	1
Yhteensä	67	263

TASEEN VASTATTAVIEN LIITETIEDOT

25) Oma pääoma (1 000 euroa)

	2022	2021
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	7 759	7 759
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	7 759	7 759
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-56	0
Oma pääoma yhteensä	7 704	7 759

29) Pakolliset varaukset (1 000 euroa)

	2022	2021
Muut pakolliset varaukset	0	1 549
Yhteensä	0	1 549

32) Liittymismaksut ja muut velat (1 000 euroa)

	2022	2021
Muut velat		
Ennakonpidätysvelka	622	624
Sairausvakuutusmaksuvelka	57	37
Ay-jäsenmaksuvelka	25	26
Muut velat	2	2
Yhteensä	706	690

33) Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät (1 000 euroa)

	2022	2021
Lyhytaikaiset		
Tuloennakot		
Pelastustoimen maksuosuuksien palautus kunnille	0	300
Menojäämät		
Palkkajaksotukset	701	912
Lomapalkkajaksotukset	6 145	5 932
Eläkevakuutusmaksuvelka (työnantaja)	438	430
Eläkevakuutusmaksuvelka (työntekijä)	192	185
Tapaturmavakuutusmaksuvelka	10	6
Muut menojäämät lyhytaikaiset	1	0
Yhteensä	7 486	7 765

VAKUUKSIA JA VASTUUSITOUMUKSIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

38) Vuokra- ja leasingvastuut (1 000 euroa)

	2022	2021
Leasingvastuut		
Leasingvastuut, voimassa 31.12.2032 asti		
Seuraavalla tilikaudella maksettavat leasingvastuut	364	162
Myöhemmin maksettavat leasingvastuut	1 238	296
Yhteensä	1 602	458

41) Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt (1 000 euroa)

	2022	2021
Sopimusvastuut		
Sopimuspalokuntakorvaukset	3 000	3 000
Yhteensä	3 000	3 000

Palkan korvausvastuu

Korkein oikeus on antanut ennakkopäätöksen 2015:48 Turussa, jossa käsitellään palomiehen varallaolon rinnastamista työaikaan. Päätöksen johdosta ammattiyhdistykset esittivät pelastuslaitoksille korvausvaateita koskien varallaolon palkkaa. Työtuomioistuimessa on viranhaltijoiden osalta annettu päätös 3.6.2021 (TT 2021:52), jossa varallaolo on rinnastettu pääosin työaikaan, määräkäsittely oli tammikuun 2022 lopussa. Viranhaltijoille maksettiin korvaukset työtuomioistuimen päätöksen mukaisesti keväällä 2022.

Asiassa on tullut lisäksi vaatimuksia sivutoimisilta työsuhteisilta palomiehiltä, mutta asian keskeneräisyydestä johtuen ei tältä osin vielä voida arvioida tarkkaa euromääräistä vastuuta.

HENKILÖSTÖÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT

42) Henkilöstön lukumäärä 31.12.

	2022	2021
Hallintopalvelut	41	40
Onnettomuuksien ennaltaehkäisy, tekninen yksikkö ja valmiussuunnittelu	48	50
Pelastustoiminta	466	459
Ensihoitopalvelut	153	139
Yhteensä	708	688

LIIKELAITOKSET

Tampereen Vesi Liikelaitos

Tampereen Vesi Liikelaitos tuotti toiminta-alueensa vesihuoltopalvelut liiketaloudellisin periaattein kaupun-

kistrategian ja johtokunnan vuosille 2020–2024 hyväksymän Tampereen Veden strategian mukaisesti.

Toimintakertomus

Toimitusjohtajan katsaus

Tampereen Vesi toimitti asiakkailleen vaatimukset täyttävää talousvettä. Jätevedet käsiteltiin Tampereen Veden jätevedenpuhdistamoilla ympäristölupaehdot täyttäen, lukuun ottamatta Raholan jätevedenpuhdistamon pieniä lupaehdojen ylityksiä toisella vuosineljänneksellä. Ylityksien syynä oli puhdistamon hydraulisen kapasiteetin ylittyminen runsaiden sade- ja sulamisvesien vuoksi. Toimintavuoden aikana hankittiin puhdistamolle uusi esikäsitelylaite, jolla parannetaan puhdistamon kapasiteettia.

Vuonna 2022 laadittiin vesijohto- ja viemäriverkostoille kuntoarviot ja pitkän tähtäimen investointi- ja saneerausohjelma. Laaditun ohjelman avulla saadaan huomioitua sekä kaupungin laajenemisen edellyttämät verkostojen laajennusinvestoinnit että riittävät ja oikein kohdennetut saneerausinvestoinnit. Uuden päävesijohdon rakentaminen Kaupinojalta Ruskoon jatkui suunnitellusti välillä Juvanrinne – Solkimäenraitti. Mossin puistikadun ja Ojalan alueen vesihuollon rakentaminen jatkui yhteistyössä Tampereen ja Kangasalan kaupunkien kanssa. Nauhatehtaan kaava-alueen vesihuollon saneeraus valmistui vuonna 2022. Hiedanrannan vesihuollon rakentaminen yhteistyössä Hiedanrannan Kehitys Oy:n kanssa pääsi alkuun kuluneena vuonna.

Laitosrakentamisessa investoitiin vuonna 2022 muun muassa Messukylän pohjavesilaitoksen sisäilman radonin poistoon prosessimuutoksilla, Ruskon vedenpuhdistuslaitoksen kalkkijärjestelmän uudistamiseen ja Her-

vannan vesitornin katon saneeraukseen. Messukylän pohjavesilaitokselle rakennettiin uusi pohjavesikaivo, mikä lisäksi tutkittiin uusia kaivonpaikkoja Hyhkyn ja Mustalammen pohjavesilaitoksille. Kaupinojan vedenpuhdistuslaitoksen prosessin optimoinnin kautta haettiin säästöjä energia- ja kemikaalikustannuksiin jatkona vuonna 2021 valmistuneelle Kaupinojan laitoksen saneeraukselle.

Tampereen Vesi on panostanut tietoturvan parantamiseen viime vuosina. Vuonna 2022 saatiin valmiiksi kaksivuotinen hanke, jossa uudistettiin vedentuotannon ja jätevedenpuhdistuksen prosessinohjaus- ja valvomojärjestelmä. Samoin valmistui laboratoriojärjestelmän uudistus, jonka avulla veden ja jäteveden laatutietojen hallinta on sujuvampaa ja turvallisempaa.

Vuonna 2020 vaihdetun asiakastieto- ja laskutusjärjestelmän taloushallinnon prosessit vakiinnutettiin vuoden 2022 aikana. Taloushallinnon reskontraisuus on integroitu Tampereen kaupungin SAP-järjestelmään ja samassa yhteydessä reskontranhoito siirretty Monetra Pirkanmaa Oy:n hoidettavaksi. Sekä tekninen että toiminnallinen muutos tehtiin kokonaan vuoden 2022 aikana ja vuoden 2023 aikana vakiinnutetaan uudet toimintatavat. Suuresta muutoksesta huolimatta sekä asiakaspalvelu että laskutus toimivat muutoksen ajan moitteettomasti.

Veden toimitusvarmuuteen, vedenjakelun katkottomuuteen ja veden laatuun ollaan tyytyväisiä vuonna 2022 toteutetun asiakastytyväisyystutkimuksen mukaan. Asiakastytyväisyyden kokonaisarvosana parantui verrattuna edelliseen vuonna 2018 tehtyyn vastaavaan tutkimukseen.

Hankintastrategian 2020–2024 toteuttamista jatkettiin suunnitellusti ja sen pohjalta päivitettiin myös hankinnan toiminta- ja kehittämissuunnitelmaa vuosille 2023–2024. Standardisointujen lomakkeiden käyttö saatiin vakioitua. Ulkopuolisessa hankinnan seurantarastuksen loppuraportissa todettiin korjaustoimenpiteiden ja nykyisten käytäntöjen olevan hyvällä tasolla. Hankintadokumenttien osalta siirryttiin sähköisiin allekirjoituksiin. Sopimuksenhallinnassa käyttöönotettiin kaupungin Efecte -sopimushallintajärjestelmä. Järjestelmän käyttöönotto sujui hyvin. Hankinnan riskikartoitusta tarkasteltiin ja todettiin, että tehdyt toimenpiteet ovat toimineet.

Tilikaudella ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia henkilötyövuosisa. Henkilöstön rakenteessa tapahtui muutosta, kun edelleen tapahtui siirtymistä Kunnallisen tuntipalkkaisen henkilöstön työehtosopimuksen piiristä Teknisen henkilöstön virka- ja työehtosopimuksen piiriin. Rakennemuutos liittyy tehtävämikkeiden uudistamiseen ja yhdenmukaistamiseen osana laajempaa kaupunkitasoista tarkastelua. Vedentuotannon ja jätevedenpuhdistuksen valvomoissa neuvoteltiin paikallinen sopimus koskien keskeytymätöntä kolmivuorotyötä. 12 tunnin vuorotyöjärjestelmä on voimassa kokeiluna 1.3.2022–30.4.2023, jonka jälkeen jatkosta päätetään järjestelmän toimivuuden ja työhyvinvointivaikutusten perusteella.

Vuoden 2022 maaliskuussa etätöykäytännöstä palattiin osittaiseen lähi-työskentelyyn koronapandemian lievennyttyä. Tampereen Vedessä pandemia ei vaikuttanut vesihuollon toimintaan, vaan vesihuolto toimi moitteettomasti.

Maailman tilanteen muutos vuonna 2022 heijastui myös vesihuoltoon. Esi-merkiksi joidenkin sähkö- ja automaatiokomponenttien ja laitteiden saata- vuudessa oli haasteita ja toimitusajat pidentyivät huomattavasti. Samoin vedentuotannossa ja jätevedenpuhdistuksessa tarvittavien kemikaalien ja kuljetusten hinnat nousivat rajusti. Varautuminen sähkökatkoihin ja sähköpulaan nousi esiin korostetusti. Tampereen kaupunki perusti varautumisen koordinoitiryhmän, ns. energianyrikin, jonka toimintaan Tampereen Vesi aktiivisesti osallistui.

Arvio tulevasta kehityksestä

Vesihuollon toimintavarmuutta ja veden laatua parannetaan saneeraamalla järjestelmällisesti vesihuoltoverkostoja ja vedenkäsittelylaitoksia, tehostamalla vedenkäsittelylaitosten puhdistusprosesseja, lisäämällä automaatiota ja turvaamalla varavoiman saanti toiminnan kannalta tärkeissä kohteissa. Aktiivista otetta jatketaan seudullisissa yhteishankkeissa. Yhteistyötä naapurikuntien vesihuoltolaitosten kanssa jatketaan ja yhteistyötä koskevia sopimuksia päivitetään. Tampereen Veden strategiaa toteuttaen tarkastellaan Tampereen vedenhankintaa ja siihen liittyviä pitkän tähtäimen investointeja. Veden ja jäteveden käyttö- ja perusmaksuihin tehtiin korotus vuodelle 2023.

Laitosrakentamisessa investoidaan mm. energian saatavuuteen sekä Koi- vistonkylän ja Lukonmäen paineenkorotusasemien saneeraukseen.

Vesihuoltoverkostojen osalta kehitetään rakennuttamis- ja urakointim- nettelyjä sekä rakentamiskustannusten seurantaan niin, että kaupungin kasvun edellyttämä verkostojen uudisrakentaminen, uusien runkoverkkoyhteyksien rakentaminen kantakaupungin verkoston sisällä ja nykyisten verkostojen riittävä saneeraus kyetään myös tulevaisuudessa toteuttamaan kohtuullisin kustannuksin. Edellä mainituissa toimenpiteissä hyödynnetään vuonna 2022 laadittua verkostojen investointi- ohjelmaa.

Verkostorakentamisessa mm. jatke- taan päävesijohdon rakentamista Kau- pinojalta Ruskoon välillä Solkimäenrait-

ti-Rusko. Myös Peltolampi-Sääksjärvi välin vesihuollon rakentamista ja Hie- danrannan ja Ojalan alueiden vesi- huollon rakentamista jatketaan. Toh- lopinrannan, Raholan radanvarren ja Västringinmäen asemakaava-alueiden vesihuollon rakentaminen alkaa.

Tampereen kaupunginvaltuusto on päättänyt, että Tampereen Vesi liike- laitos yhtiöitetään vuoden 2024 alusta. Uusi osakeyhtiömuotoinen vesihuol- tolaitos on osa Tampereen kaupunki- konsernia.

Henkilötyövuosissa ei ole odotetta- vissa merkittäviä muutoksia; eläkkeelle jäävien tilalle rekrytoidaan uusia työn- tekijöitä ja tällaisissa muutoksissa pyri- tään tarjoamaan myös mahdollisuuksia sisäisiin siirtoihin.

Hankinnoissa keskitytään strategia- kauden tulevina vuosina parempaan suunnitelmallisuuteen, yksittäisten hankkeiden toteuman arviointiin sekä ekologisten ja ympäristönäkökohtien systemaattiseen huomioimiseen han- kinnoissa. Myös elinkaarikustannusten ja hiilijalanjäljen laskenta otetaan mu- kaan hankinnoissa tarpeen mukaan. Hankintojen kategorisointia edistetään vuoden 2023 aikana.

Henkilöstö

Tampereen Veden palkallisten henki- lötyövuosien määrä oli 157 (2021: 153), määrään lasketaan vakituisten lisäksi määräaikainen henkilöstö. Tampereen Veden henkilöstön määrä toiminta- vuoden lopussa oli 165 (2021: 156). Uusina vakansseina on täytetty ver- kostoinsinöörin ja toimistoinsinöörin tehtävät, lisäyksenä näkyy myös vuo- denvaihteessa 2021–2022 haussa ol- leet tehtävät mm. eläkkeelle jääneiden tilalle. Lisäksi henkilömäärässä on mu- kana viisi osa-aikaista projektityöntekijää ja harjoittelijaa.

Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä

Johtokunta on käsitellyt 19.12.2022 Tampereen Vesi Liikelaitoksen toimintaympäristöanalyysin, sisäisen valvonnan toimintatavan kuvauksen ja itsearvioinnin.

Hallinto- ja johtamiskulttuurin osalta Tampereen Veden arvot ja toiminnan

tavoitteet ovat selkeät ja hyväksytyt. Käytössä on sertifioitu laatu- ja ympä- ristöjärjestelmä. Tampereen Vesi nou- dattaa Tampereen kaupungin hyvän hallinnon sekä johtamisen periaatteita. Rekrytointeja on toteutettu mm. muut- tuvasta toimintaympäristöstä ja henki- lövaihdoista johtuen. Hallinto- ja joh- tamiskulttuuri on hyvällä tasolla.

Järjestelmällinen ja tuloksellinen ris- kienhallinta on toiminnallisten riskien osalta kunnossa; toiminta on vakiintu- nutta ja riskienhallintaan on toimivat menetelmät. Hallinnollisten, organisa- toristen ja taloudellisten riskien osalta toimintaa voidaan edelleen kehittää. Tampereen Veden toimintaympäris- töanalyysi ja riskiprofiili on päivitetty keväällä 2022. Riskienhallinnan kehit- täminen painottui vuoden 2022 aikana erityisesti kyberturvallisuuteen ja säh- köpulaan varautumiseen.

Johdon ja esimiesten valvontatoim- enpiteiden osalta valvontatoimen- piteet ja -järjestelmät ovat pääosin kunnossa. Valvontatoimenpiteissä on erityisesti paneuduttu hankintamenet- telyyn. Menettely on ajantasainen ja toimii asianmukaisesti, hankinnoista tehdään tarvittavat päätökset ja do- kumentointi. Edelleen kehitettävää on ohjeistuksen ja toimintatapojen yksi- tyiskohtaisessa toteutuksessa.

Viestinnän ja raportoinnin osalta vies- tinnässä on panostettu sekä ulkoiseen että sisäiseen viestintään. Viestintä on organisoitu ja vastuuhenkilöt nimetty. Johdon raportointiin liittyvä kehityshan- ke on käynnistetty vuoden 2022 aikana.

Sisäinen valvonnan ja riskienhallin- nan näkökulmasta asiat ovat kunnossa, valvontajärjestelmä toimii ja hyvän hal- lintotavan keskeiset elementit ovat se- kä esimiesten että henkilöstön tiedos- sa. Johtokunta on käsitellyt 14.9.2022 kokouksessaan Tampereen Vesi Liike- laitoksen riskienhallintaa. Tampereen Vedessä on tunnistettu merkittävim- mät yksikön toimintaa uhkaavat riskit ja määritelty, miten niihin vastataan. Riskienhallinta ja sen seuranta on vas- tuutettu. Tilikauden aikana ei ole rapor- toitu merkittävistä riskeistä, joista olisi aiheutunut vahinkoa toiminnalle tai ta- voitteiden toteutumiselle.

TAMPEREEN VESI LIKELAITOS

Nro	Talousarviotavoite 2022	Mittari	Tavoitteen toteuma (tammi-joulukuu 2022)	
1	Sairauspoissaolo-% ei nouse v. 2019 tasosta ja vakavien tapaturmien määrä laskee.	Sairauspoissaolojen ja 3pv tai enemmän työkyvyttömyyttä aiheuttaneiden tapaturmien määrän kehitys vuoteen 2019 verrattuna.	Sairauspoissaoloprosentti koko vuodelta 2022 oli 4,88 %, joka on jonkin verran enemmän kuin vertailuvuonna 2019 4,42 %, mutta kuitenkin vähemmän kuin 2021, jolloin se oli 4,98%. Työtaturmista aiheutuneet työkyvyttömyyspäivät ovat kasvaneet verrattuna vuoteen 2021. Vuonna 2019 vakavia työtaturmia oli 1-2. Loppuvuodesta 2022 oli useampia pitkiä sairauspoissaoloja ja kaksi pidemmän poissaolon aiheuttanut työtaturmaa. Tavoite ei toteutunut.	-
2	Vesijohtoveden laatu ja toimitusvarmuus säilyvät korkealla tasolla.	Häiriötilanteiden määrän kehitys/verkoston pituus. Häiriömäärän tulee laskea suhteessa verkoston pituuteen.	2022: 24 kpl/ 840494m = 0,000029 % 2021: 24kpl/ 810936 m = 0,000030 % Vuonna 2022 häiriömäärä on ollut vähäisempi suhteessa verkoston pituuteen. Tavoite toteutui.	+
3	Vesijohtoverkoston pitkän tähtäimen toimintavarmuudesta huolehditaan.	Verkoston keskimääräinen uusiutumis-aika on alle 95 vuotta.	Vuonna 2022 uusittiin 8,9 km putkistoja. Vesijohtoverkoston yhteispituus oli 840,5 km. Uusiutumisaika oli (840,5/8,9) 94,4 vuotta. Tavoite toteutui.	+
4	Verkostojen kuntoarvio ja pitkän aikavälin investointiohjelma on valmistunut.	Toimenpiteet ja toteutustilanne	Investointiohjelma on valmistunut. Tavoite toteutui.	+
5	Asiakastytyväisyys: Palveluun liittyvien tekijöiden mittari on noussut verrattuna edellisen asiakastytyväisyystutkimuksen mittaukseen.	Palvelun wacsi-indeksi (=water customer satisfaction index).	Palvelumittarit on kehittyneet positiivisesti. Wacsi-tutkimusta ei poikkeuksellisesti tehty 2020, siksi neljän vuoden tarkasteluväli. Wacsi-indeksi palvelun osalta: 2022: 8,51 ja 2018: 8,45. Tavoite toteutui.	+

Kokonaisarviona Tampereen Vesi Liikelaitoksen johto lausuu, että Tampereen Veden sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat pääosin hyvällä tasolla. Merkittäviä puutteita ei ole todettu ja kehittämistä vaativat keskeisimmät asiat ja toimenpiteet on tunnistettu.

Toiminnan tavoitteiden toteutuminen

Tampereen Vedellä oli tilikaudella 2022 yhteensä viisi toiminnallista tavoitetta. Tavoitteista neljä toteutui ja yksi jäi saavuttamatta.

Sairauspoissaolojen osalta tavoitteena on ollut, ettei sairauspoissaoloprosentti nouse vuoden 2019 tasosta ja vakavien tapaturmien määrä laskee. Tähän ei päästy, koska loppuvuodesta on tullut useampia pitkiä sairauspoissaoloja, joissa ei ole voitu lyhentää poissaoloa korvaavalla tai kevennetyllä työllä. Lisäksi loppuvuodesta oli lyhyitä poissaoloja ja kaksi pidemmän poissaolon aiheuttanut työtaturmaa. Muut tavoitteet toteutuivat. Vesijohto-

veden laatua ja toimitusvarmuutta kuvaava häiriötilanteiden määrän kehitys suhteessa verkoston pituuteen on ollut vähäisempi. Vesijohtoverkoston pitkän tähtäimen toimintavarmuutta kuvaava verkoston keskimääräinen uusiutumisaika on ollut alle 95 vuotta. Verkostojen kuntoarvio ja pitkän aikavälin investointiohjelma on valmistunut ja asiakastytyväisyysmittauksessa palveluun liittyvät mittarit ovat kehittyneet positiivisesti verrattuna edelliseen vastaavaan mittaukseen.

Tampereen Vedellä on ollut kolme tuottavuuden parantamiseen tähtävää toimenpidetäydellisyysmittausta vuodelle 2022. Jätevesiverkoston analytiikkapalvelut on otettu käyttöön ja säännölliseen seurantaan. Palvelun kehitystyötä jatketaan puhdistamolle johdettavien viemäriveriesien minimoimiseksi.

Energiatohokkuuden parantaminen on Tampereen Vedellä jatkuvaa toimintaa. Elinkaaritarkastelua energiankulutuksen ja päästöjen minimoimiseksi on pilotoitu Koivistonkylän paineenko-

rotusaseman saneeraushankkeessa. Tasanteen jätevesipumppaamolla on ollut projekti, jossa selvitetään mahdollisuutta saada aikaan energiansäästöä säätämällä pumppujen käyntinopeutta tarpeen mukaan. Vedentuotannossa on mallinnettu Ruskon ja Kaupinojan pintavesilaitosten keskinäistä käyttöä vedenjakelun energiatohokkuuden optimoimiseksi.

Työajanseurantajärjestelmä otettiin käyttöön onnistuneesti loppuvuoden 2022 aikana. Sähköiseen järjestelmään siirtyminen on vähentänyt manuaalittöitä työntekijöiden, esihenkilöiden, HR:n ja Monetran palkanlaskentapalveluiden osalta.

Liikelaitoksen talous ja talousarvion toteutuminen

Tuloslaskelma ja tuloslaskelman analysointi

Tilikauden liikevaihto oli 70,3 milj. euroa. Liikevaihto alitti edellisen vuoden toteuman 0,2 milj. eurolla ja ylitti ta-

TULOSLASKELMA

	1.1. - 31.12.2022	1.1. - 31.12.2021
Liikevaihto	70 272 925,22	70 442 702,43
Valmistus omaan käyttöön	3 072 678,35	3 703 166,98
Liiketoiminnan muut tuotot	136 020,93	46 693,03
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-8 287 936,46	-8 732 385,59
Palvelujen ostot	-10 374 762,34	-9 900 822,41
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-7 316 626,01	-6 952 162,86
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-1 652 676,27	-1 601 813,71
Muut henkilösivukulut	-272 007,43	-267 522,26
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-14 848 049,92	-13 848 910,01
Arvonalentumiset	-5 010,50	0,00
Liiketoiminnan muut kulut	-1 922 530,94	-1 770 851,45
Liikelylijäämä (-alijäämä)	28 802 024,63	31 118 094,15
Rahoitustuotot ja -kulut		
Muut rahoitustuotot	7 516,47	4 904,10
Korvaus peruspääomasta	-14 700 000,00	-10 500 000,00
Muut rahoituskulut	-1 913,77	-753,62
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	14 107 627,33	20 622 244,63
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	895 515,60	895 515,60
Tuloverot	-179 075,44	-126 116,94
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	14 824 067,49	21 391 643,29

Tuloslaskelman tunnusluvut	1.1. - 31.12.2022	1.1. - 31.12.2021
Sijoitetun pääoman tuotto, %	12,1	14,1
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	12,1	14,1
Voitto, %	20,1	29,3

lousarvion 0,7 milj. eurolla. Veden ja jäteveden käyttö- ja perusmaksut pysyivät ennallaan vuonna 2022. Ylitystä talousarvioon tuli hieman sekä veden myyntituotoista ja jätevesimaksutuotoista että tilaustöiden laskutuksesta.

Aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden ostot toteutuivat lähes suunnitellun suuruusina, jääden edellisvuodesta 0,4 milj. euroa. Kuitenkin omajohtoisten investointien toteutuessa 1,1 milj. euroa suunniteltua suurempina, muiden toimintojen tarvikeostot jäivät suunnitellusta. Merkittävin vaikutus tähän oli sähkön ja veden ostoilla. Sähkön ostot jäivät suunnitellusta erityisesti vedentuotannossa ja jätevedenpuh-

distuksessa. Veden ostojen jääminen suunnitellusta selittyy jätevedenpuhdistuskemikaalien suunniteltua pienemmillä ostoilla. Palvelujen ostot toteutuivat lähes suunnitellun suuruusina ja 0,5 milj. euroa edellisvuotta suurempina. Ilman omajohtoisten investointien vaikutusta, palvelut jäivät suunnitellusta esimerkiksi lietteen käsittelyn osalta. Samoin ICT – palveluiden kustannukset kokonaisuutena jäivät suunnitellusta.

Henkilöstökulut ovat toteutuneet 9,2 milj. eurolla, ylittäen edellisvuoden toteuman 0,4 milj. eurolla ja alittaen suunnitellun 0,3 milj. eurolla. Talousarvion alitus johtuu viivästyneistä rekrytoinneista. Poistot toteutuivat 14,9 milj.

 TALOUSARVION TOTEUMAVERTAILU
(1 000 EUROA)

	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022
	70 273	69 574	699	70 757
	3 073	2 000	1 073	2 000
	136	32	104	32
	-8 288	-8 345	57	-8 710
	-10 375	-10 329	-46	-11 268
	-7 317	-7 533	216	-7 409
	-1 653	-1 733	80	-1 741
	-272	-289	17	-280
	-14 848	-14 000	-848	-14 000
	-5	0	-5	0
	-1 923	-1 956	33	-1 960
	28 802	27 421	1 381	27 421
	8	0	8	0
	-14 700	-14 700	0	-14 700
	-2	0	-2	0
	14 108	12 721	1 387	12 721
	896	896	-0	896
	-179	-85	-94	-85
	14 824	13 532	1 292	13 532

euron suuruusina. Poistot ylittivät suunnitellun 0,9 milj. eurolla ja olivat 1,0 milj. euroa edellisvuotta suuremmat. Poistojen ylitystä selittää suunniteltua nopeammin valmistuneet investoinnit. Liiketoiminnan muut kulut toteutuivat 1,9 milj. euron suuruusina, jääden hieman suunnitellusta ja ylittäen edellisen vuoden 0,2 milj. eurolla. Ero talousarvioon selittyy osin Pirkkalan verkostovuokran suunniteltua pienemmästä toteumasta. Korvaus peruspääomasta oli suunnitellun suuruinen, 14,7 milj. euroa.

Tilikauden liikelylijäämä oli 28,8 milj. euroa, joka on 1,4 milj. euroa sitovaa ylijäämätavoitetta parempi. Edelliseen vuoteen verrattuna liikelylijäämä on 2,3 milj. euroa pienempi. Kannattavuus pysyi hyvällä tasolla, vaikka sijoitetun pääoman tuotto prosentti laski hieman edellisestä vuodesta ollen 12,1 %.

RAHOITUSLASKELMA

 TALOUSARVION TOTEUMAVERTAILU
(1 000 EUROA)

	1.1. - 31.12.2022	1.1. - 31.12.2021	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022
Toiminnan rahavirta						
Liikelyjäämä (-alijäämä)	28 802 024,63	31 118 094,15	28 802	27 421	1 381	27 421
Poistot ja arvonalentumiset	14 853 060,42	13 848 910,01	14 853	14 000	853	14 000
Rahoitustuotot ja -kulut	-14 694 397,30	-10 495 849,52	-14 694	-14 700	6	-14 700
Tuloverot	-179 075,44	-126 116,94	-179	-85	-94	-85
Tulorahoituksen korjaukset	-0,80	-42 999,20	-0	0	-0	0
	28 781 611,51	34 302 038,50	28 782	26 636	2 146	26 636
Investointien rahavirta						
Investointimenot	-15 876 964,30	-21 268 533,46	-15 877	-21 000	5 123	-21 000
	-15 876 964,30	-21 268 533,46	-15 877	-21 000	5 123	-21 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	12 904 647,21	13 033 505,04	12 905	5 636	7 269	5 636
Rahoituksen rahavirta						
Muut maksuvalmiuden muutokset						
Vaihto-omaisuuden muutos	-292 064,43	62 524,63	-	-	-	-
Saamisten muutos kunnalta	-12 866 852,17	-16 406 912,68	-	-	-	-
Saamisten muutos muilta	258 154,57	1 944 469,63	-	-	-	-
Korottomien velkojen muutos kunnalta	-6 484,87	432,87	-	-	-	-
Korottomien velkojen muutos muilta	2 599,69	1 365 980,51	-	-	-	-
	-12 904 647,21	-13 033 505,04	-12 905	-5 636	-7 269	-5 636
Rahoituksen rahavirta	-12 904 647,21	-13 033 505,04	-12 905	-5 636	-7 269	-5 636
Rahavarojen muutos	0,00	0,00	0	0	0	0

Rahoituslaskelma ja rahoituslaskelman analysointi

Toiminnan rahavirta oli 28,8 milj. euroa ja se toteutui 5,5 milj. euroa edellisvuotta heikompana, johtuen edellisvuotta alhaisemmasta liikelyjäämästä ja suuremmista poistoista. Investointien rahavirta oli -15,9 milj. euroa. Investointimenot toteutuivat sekä edellisvuotta että suunniteltua alhaisempina. Toiminnan ja investointien rahavirta oli positiivinen, 12,9 milj. euroa, joka on 0,1 milj. euroa edellisvuotta vähemmän. Vuoden 2022 rahoituksen rahavirta oli -12,9 milj. euroa. Investointien tulorahoitusprosentti ja maksuvalmius olivat hyvällä tasolla.

Investoinnit ja niiden analysointi

Investoinnit toteutuivat 15,9 milj. eurola, josta verkostorakentamiseen käytettiin 13,5 milj. euroa ja laitosrakentamiseen 2,4 milj. euroa. Investoinnit jäivät

Rahoituslaskelman tunnusluvut

	1.1. - 31.12.2022	1.1. - 31.12.2021
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000 euroa	47 836	39 015
Investointien tulorahoitus, %	182,4	162,1
Quick Ratio	7,1	5,9
Current Ratio	7,2	6,0

Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	Muutokset
Investointimenot	-15 877	-21 000	5 123	-21 000	0
Nettoinvestoinnit	-15 877	-21 000	5 123	-21 000	0

suunnitellusta 5,1 milj. euroa. Talousarvion alittuminen johtuu useammasta eri kohteesta. Laitosrakentamisessa suunnitelman alittaneita kohteita oli Ruskon kattorakenteiden perusparannus, josta tehtiin kuntotutkimus kesällä 2022, mutta rakennuskustannusten säästämiseksi töitä ei tehty talvityö-

nä. Ruskon vedenpuhdistuslaitoksen flotaation kunnostaminen alitti myös suunnitellun, töiden viivästyttyä toteutuskelpoisen ratkaisun löytämiseksi. Mustalammen ja Hyhkyn vedenottamoiden raakavesikaivojen rakentaminen on viivästynyt, koska kaivojen rakentaminen tarvitsee ympäristövi-

	31.12.2022	31.12.2021
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	11219,18	0,00
Muut pitkävaikutteiset menot	103 996,42	133 671,64
	115 215,60	133 671,64
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	10 859,63	10 859,63
Rakennukset	20 955 382,88	20 242 750,90
Kiinteät rakenteet ja laitteet	140 976 275,92	141 526 738,14
Koneet ja kalusto	93 751,24	163 741,62
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	19 244 534,33	18 403 675,94
	181 280 804,00	180 347 766,23
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	25 152 000,00	25 042 677,85
Muut saamiset	133 543,20	133 543,20
	25 285 543,20	25 176 221,05
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	1 286 046,38	993 981,95
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	6 930 794,70	7 229 698,33
Saamiset kunnalta	66 227 320,46	53 360 468,29
Muut saamiset	76 365,48	32 035,93
Siirtosaamiset	0,00	3 580,49
	73 234 480,64	60 625 783,04
VASTAAVAA YHTEENSÄ	281 202 089,82	267 277 423,91
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	70 341 207,56	70 341 207,56
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	145 899 613,75	124 507 970,46
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	14 824 067,49	21 391 643,29
	231 064 888,80	216 240 821,31
POISTOERO JA VAPAAEHTOSET VARAUKSET		
Poistoero	13 430 280,46	14 325 796,06
	13 430 280,46	14 325 796,06
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevaraukset	0,00	0,80
	0,00	0,80
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Korottomat velat kunnalta	514 338,61	520 390,61
Liittymismaksut ja muut velat	25 906 471,95	25 900 419,95
	26 420 810,56	26 420 810,56
Lyhytaikainen		
Ostovelat	5 961 292,50	5 672 848,61
Korottomat velat kunnalta	0,00	432,87
Muut velat	2 448 857,30	2 768 566,50
Siirtovelat	1 875 960,20	1 848 147,20
	10 286 110,00	10 289 995,18
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	281 202 089,82	267 277 423,91
Taseen tunnusluvut	31.12.2022	31.12.2021
Omavaraisuusaste, %	86,9	86,3
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	52,1	52,1
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1 000 euroa	160 724	145 900
Lainat ja vuokravastuut 31.12., 1 000 euroa	18 089	17 604

ranomaisen luvan ja työ on kannattavampaa toteuttaa sulan maan aikaan.

Verkstorakentamisen suunniteltua alhaisempaa toteumaa selittää Tampereen kaupungin kanssa yhteiseksi suunniteltujen työmaiden siirtyminen vuodelle 2023. Kohteita on useampi, esimerkiksi Viinikankadun vesijohtoverkoston saneeraus, Huikarinkadun vesihuoltoverkoston saneeraus ja Hipposkylän vesihuoltoverkoston saneeraus. Asemakaavojen vahvistumisen viivästyisestä johtuen talousarvioon sisältyneiden kohteiden rakennussuunnittelu ja rakentaminen on viivästynyt alkuperäisestä aikataulusta. Lisäksi suunnitelmia on laajennettu alkuperäisestä vesihuollon saneeruksesta koko katuinfran saneeraukseen ja hulevesiverkoston rakentamiseen sekä saneeraukseen. Tällaisia kohteita on ollut esimerkiksi Rautaharkon pääviemärin saneeraus, Ojalan jätevedenpumpppaamon saneeraus ja Rusko - Vuores välin vesijohtoverkon suurentaminen.

Tase ja taseen analysointi

Taseen loppusumma tilinpäätöshetkellä oli 281,2 milj. euroa, joka on 13,9 milj. euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Taseen vastaavien merkittävin omaisuus erä oli pysyvien vastaavien aineelliset hyödykkeet, 181,3 milj. euroa. Kasvua edelliseen vuoteen oli 0,9 milj. euroa. Vaihtuvat vastaavat kasvoivat 0,3 milj. euroa ja lyhytaikaiset saamiset puolestaan olivat 12,6 milj. euroa enemmän kuin viime vuonna. Taseen vastattavien merkittävin erä oli oma pääoma, joka kasvoi 14,8 milj. euroa, tilikauden ylijäämän verran. Omavaraisuusaste oli hyvä.

Esitys tilikauden tuloksen käsittelystä

Tampereen Vesi Liikelaitoksen johtokunta esittää, että tilikauden ylijäämä 14 824 067,49 euroa, siirretään taseen omaan pääoman edellisten tilikausien ylijäämä-erään ja että varauksia ei tehdä.

Tilinpäätöksen liitetiedot

TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

1) Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostusperiaatteet ja -menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja -menetelmät:

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaan.

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu kaupunginhallituksen hyväksymän poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on

esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisten poistojen perusteet. Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen hankintamenoa tai sitä alemman todennäköisen luovutushinnan määräisenä.

TULOSLASKELMAN LIITETIEDOT

6) Toimintatuotot (1000 euroa)

Liikevaihto (1 000 euroa)	2022	2021
Vesilaitostoiminta	28 190	28 388
Viemärlaitostoiminta	42 083	42 055
Yhteensä	70 273	70 443

9) Palvelujen ostot (1 000 euroa)

	2022	2021
Muiden palvelujen ostot	10 375	9 901
Yhteensä	10 375	9 901

11) Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet

Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu pysyvien vastaavien hyödykkeiden hankintamenoista arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan.

	Poistoajat	Poistomenetelmä
Aineettomat hyödykkeet		
Tietokoneohjelmistojen käyttöoikeudet	3 vuotta	Tasapoisto
Muut pitkävaikutteiset menot	3 vuotta	Tasapoisto
Aineelliset hyödykkeet		
Tehdas- ja tuotantorakennukset	20 vuotta	Tasapoisto
Hallinto- ja laitosrakennukset	30 vuotta	Tasapoisto
Muut maa- ja vesirakenteet	15 vuotta	Tasapoisto
Vedensjakeluverkosto	20 vuotta	Tasapoisto
Viemäriverkko	20 vuotta	Tasapoisto
Sähkö-, vesi- yms. laitosten laitoskoneet ja laitteet	10 vuotta	Tasapoisto
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	10 vuotta	Tasapoisto
Viestintälaitteet	5 vuotta	Tasapoisto
Muut laitteet ja kalusteet	3 vuotta	Tasapoisto

Hyödykkeet, joiden hankintameno on korkeintaan 10 000 euroa, on kirjattu vuosikuluiksi.

12) Pakollisten varausten muutokset (1 000 euroa)

	2022	2021
Eläkevastuu 1.1.	0	43
Vähennykset tilikaudella	0	43
Eläkevastuu 31.12.	0	0

16) Poistoeron muutos (1 000 euroa)

	2022	2021
Investointivarauksiin liittyvät poistoeron vähennykset	896	896
Yhteensä	896	896

TASEEN VASTAAVIEN LIITETIEDOT

19) Pysyvät vastaavat tase-eräkohtaisesti (1 000 euroa)

Aineettomat hyödykkeet	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	0	134	134
Lisäykset tilikaudella	0	5	5
Siirrot erien välillä	13,5	0	14
Tilikauden poisto	2	35	37
Poistamaton hankintameno 31.12.	11	104	115
Kirjanpitoarvo 31.12.	11	104	115

Aineelliset hyödykkeet	Maa- ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Enn.maks. ja kesk.er. hankinnat	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	11	20 243	141 527	164	18 404	180 348
Lisäykset tilikaudella	0	1 154	2 958	0	11 651	15 763
Siirrot erien välillä	0	968	9 828	0	-10 810	-14
Tilikauden poisto	0	1 406	13 335	70	0	14 811
Poistamaton hankintameno 31.12.	11	20 955	140 976	94	19 245	181 281
Kirjanpitoarvo 31.12.	11	20 955	140 976	94	19 245	181 281

Sijoitukset	Osakkeet konserniyhtiöt	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	25 043	25 043
Lisäykset	109	109
Hankintameno 31.12.	25 152	25 152
Kirjanpitoarvo 31.12.	25 152	25 152

Joukkovelkakirjalaina-, muut laina- ja muut saamiset	Saamiset konserniyhteisöiltä	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	134	134
Hankintameno 31.12.	134	134
Kirjanpitoarvo 31.12.	134	134

TASEEN VASTATTAVIEN LIITETIEDOT

25) Oma pääoma (1 000 euroa)

	2022	2021
Peruspääoma 1.1.	70 341	70 341
Peruspääoma 31.12.	70 341	70 341
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	145 900	124 508
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	145 900	124 508
Tilikauden ylijäämä	14 824	21 392
Oma pääoma yhteensä	231 065	216 241

26) Erittely poistoeroista (1 000 euroa)

	2022	2021
Poistoero		
Investointivaraukseen liittyvä poistoero	13 430	14 326
Yhteensä	13 430	14 326

27) Pitkäaikaiset velat, myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua erääntyvät (1 000 euroa)

	2022	2021
Korottomat velat kunnalta	514	520
Liittymismaksut	25 906	25 900
Yhteensä	26 421	26 421

32) Liittymismaksut ja muut velat (1 000 euroa)

	2022	2021
Muut velat	2 449	2 769
Yhteensä	2 449	2 769

33) Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät (1 000 euroa)

	2022	2021
Lyhytaikaiset siirtovelat		
Menojäämät		
Palkkajaksotukset	151	205
Lomapalkkajaksotukset	1 580	1 507
Eläkevakuutusmaksuvelat	145	136
Yhteensä	1 876	1 848

VAKUUKSIA JA VASTUUSITOUUMUKSIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

38) Vuokra- ja leasingvastuiden yhteismäärä (1 000 euroa)

	2022	2021
Vuokravastuut		
Vuokravastuut yhteensä, voimassa 31.8.2041 asti	17 493	17 015
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	1 122	865
Myöhemmin maksettavat	16 372	16 150
Leasingvastuut		
Leasingvastuut yhteensä, voimassa 31.3.2027 asti	82	68
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	35	28
Myöhemmin maksettavat	47	41
Vuokra- ja leasingvastuut yhteensä	17 575	17 084

41) Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt (1 000 euroa)

	2022	2021
Sopimusvastuut yhteensä	106	56
Muut taloudelliset vastuut yhteensä	154	24
Ympäristövelvoitteet	150	20
Vahingonkorvausvastuut	4	4
Sopimusvastuut ja muut taloudelliset vastuut yhteensä	260	80

HENKILÖSTÖÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT

42) Henkilöstön lukumäärä 31.12.

	2022	2021
Verkostorakentaminen ja -kunnossapito	64	60
Verkostosuunnittelu	9	8
Vedentuotanto ja jätevedenpuhdistus	67	65
Henkilöstö ja viestintä	7	6
Liiketoimintojen tuki	18	17
Henkilöstön lukumäärä yhteensä	165	156

Muut eriytetyt laskelmat

Tampereen Vesi Liikelaitoksen kilpailulain 30 d §:n edellyttämät tuloslaskelmat kunnan taloudellisesta toiminnasta, joka tapahtuu kilpailutilanteessa markkinoilla, on esitetty tilinpäätöskirjan kappaleessa: Muut eriytetyt laskelmat.

43) Henkilöstökulut (1 000 euroa)

	2022	2021
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	7 358	6 972
Henkilöstökorvaukset ja muut korjaukset	-42	-19
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	1 653	1 602
Muut henkilösivukulut	272	268
Yhteensä	9 241	8 821
Henkilöstökuluja aktivoitu pysyviin vastaaviin valmistus omaan käyttöön -tilin kautta	395	392

Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitos

Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitoksen (TKL) toiminta-ajatus on yhteistyössä joukkoliikenteen tilaajan kanssa

Toimintakertomus

Toimitusjohtajan katsaus

Kolmannen koronapandemiavuoden aikana alkoi saavutetun laajan rokotuskattavuuden ja viruksen lievemäksi muuntautumisen myötä elpyä koko yhteiskunnan toiminta. Tämä näkyi selkeästi myös joukkoliikenteessä, eritoten vuoden lopulla tapahtuneena, matkustajamäärän kasvuna. Terveysturvallisuudesta toki huolehdittiin edelleen jatkamalla mm. käsidesiautomaattien käyttöä, joskin jo huhtikuun lopulla päästiin tilaajan ohjeistuksen mukaisesti luopumaan matkustajien maskin käyttöä koskevista suosituksista.

Kevään huumassa järkkyi myös työrauha, kun joukkoliikenteeseenkin ulottuneet JHL:n työtaistelutoimenpiteet katkaisivat operoinnin maaliskuun lopulla ja uudelleen toukokuun alussa. Näiden seurauksena TKL:n toimintavolyymista leikkautui pois merkittävä osuus. Varsinainen huipentuma ajoitui kuitenkin toukokuun lopulle, kun Tampere isännöi voittoa päättyneitä jääkiekon MM-kisoja. Niin paikalliset kuin kisaturistikin pääsivät käyttämään ottelulippuihin kuuluvaa joukkoliikenteen matkustusoikeutta. Useimmat Tampereen uudelle Areenalle matkaavat tapahtumavieraat ovat tämän jälkeenkin päässeet nauttimaan samaisesta edusta ja yksityisautoilua keskustaan on näin saatu rajoitettua.

Alkukesään ajoittui vielä merkittävä muutos matkustuskäytännöissä, kun Tampereen seudun joukkoliikenteessä luovuttiin käteismaksamisesta. Kuljettajien työtehtävistä poistui näin rahastaminen ja he saattoivat luopua vaihtokassasta. Käteiskassan poistuminen oli myös turvallisuustekijä niihin kohdistuneiden rikosten jäädessä pois.

Koko Eurooppaa vavisuttanut Venäjän hyökkäys Ukrainaan herätti myös

tuottaa korkealuokkaisia paikallisia joukkoliikennepalveluja kestävän ke-

suomalaiset auttamaan sodasta kärsivää kansakuntaa. Erityisesti Tampereella oltiin aktiivisia, onhan Kiova ystävyyskaupunkimme. TKL:n busseilla saatoimme tarjota kuljetuspalveluita tänne saapuneiden pakolaisten asetuessa kaupunkiimme. Aktiivisen ja myötätuntoisen henkilöstömme aloitteesta TKL lahjoitti keväällä kolme käytöstä poistettua linja-autoa auttamaan paikallisväestön kuljetuksia Ukrainassa. Nämä autot vietiin vapaaehtoisvoimin aina perille Ukrainan rajalle asti. Poromestarin johdolla Tampere luovutti vielä loppuvuodesta kuusi muuta TKL:n käytöstä sittemmin poistunutta linja-autoa. Näin kaikkiaan yhdeksän TKL:n aiempaa linja-autoa luovutettiin humanitäärisenä apuna Ukrainaan.

Sodan vaikutukset näkyivät voimakkaana myös energiamarkkinoilla. Polttonesteiden hinnat nousivat voimakkaasti lisäten merkittävästi opeointikustannuksia. Nyssen yksityiselle sektorille maksama lisätuki sai vastineensa oman tuotannon sopimuksen mukaisissa tuotantohintojen tarkasteluissa. Polttoainetukea operointiin liikennöitsijät saivat myös valtion toimesta.

Nopeasti muuttuneet tilanteet korostivat valmiussuunnittelun ja riskienhallinnan merkitystä entisestään. Näihin paneuduttiinkin koko kaupunkikonsernitasolla. Varautumissuunnitelma ja käyttöön edellisvuosina otettu Granite-riskienhallintaohjelman itsearviointi päivitettiin tilanteen mukaisesti. Vuoden 2022 loppupuolella huomiota keskitettiin erityisesti sähköenergian riittävyteen, mahdollisiin katkoihin sähköjakelussa ja sen mukaisiin toimintamalleihin.

Edellisvuoden alusta lukien oli TKL:n ja Tampereen kaupungin joukkoliikenteen (Nysse) välillä toteutettu uuden tuotantosopimuksen mukaista yhteistyötä. Nykyisessä tuotantosopimukses-

hityksen mukaisesti, joustavasti, taloudellisesti ja turvallisesti.

sa painotetaan vahvasti kaupungin kokonaisuutta. Sopimus pohjautuu kustannusneutraliteettiin, jota ensimmäisen vuoden jälkeen päästiin nyt vuonna 2022 varsinaisesti toteuttamaan. Yhteinen tavoite myös ohjaa kummin osapuolen toimintaa oman tuotannon tehokkuuden ja kilpailukykyyn edistämiseksi. Pandemian aikaiset muutokset ja raitiotien toiminnan alku ovat osoittaneet tarpeen joustavaan ja mukautumiskykyiseen omaan tuotantoon, jonka avulla voidaan sopeuttaa tuotantoa kulloistakin kysyntää vastaavaksi. Oman tuotannon kautta saadaan myös kilpailutetun liikenteen palveluiden arviointiin tarpeellista vertailupohjaa. Vuonna 2021 käynnistetty Nysse-valvomo on osoittautunut koko seudullista joukkoliikennettä hyödyttäväksi ja sen toiminnan kehittämistä jatkettiin sekä voimavaroja hienokseltaan lisättiin. Valvomon toiminnassa on toki tiedostettu myös tiettyjä organisatorisia haasteita, joita tullaan ratkomaan vuoden 2023 aikana.

Joukkoliikenne tuo oman merkittävän panoksensa myös ympäristöasioihin. Tässä työssä TKL:lla, joka pilotoi Tampereen kaupunkiliikenteen ensimmäiset täyssähköbussit, on merkittävä rooli. Oman tuotannon toteuttaman projektin jälkeen sähköbusseja on nyt saatu myös kilpailutettuun liikenteeseen. TKL itse on vähentyneen suoritettävien myötä pystynyt karsimaan kalustostaan vanhimpia ja polttoainetta eniten käyttäviä busseja. TKL:n liikennöintiin käyttämä dieselbussikalusto muodostuukin vain puhtaimpiin EEV- ja Euro 6-luokkiin kuuluvista linja-autoista. Tilaajan kanssa yhteistyössä tehdyt suunnitelmat tulevaisuuden uushankinnoista pohjaavat kaluston tarkoituksenmukaisuuden ohella niin ympäristönäkökohtiin, kaupungin asettamiin hiilineutraalisuustavoitteisiin kuin EU-direktiivin mukaisiin julkishallinnon

investointeja koskeviin vaatimuksiin. Puhtaan energian mukaisena käyttövoimana tiedostetaan ensivaiheessa sähköbussit, mutta samanaikaisesti seurataan myös vaihtoehtoisia energian lähteitä ja huomioidaan ne mm. varikokratkaisuja koskevissa suunnitelmissa.

Ympäristöstä huolehtiminen näkyy myös kaupungin laatimassa Hiilineutraali Tampere 2030 -tiekartassa, johon on otettu erillinen bussiliikennettä koskeva osuus, sekä kaupunginvaltuuston TKL:lle vuodelle 2022 asettamana tavoitteena edistää sähköisen liikenteen varikkohanketta.

Vuoden 2022 aikana TKL kuljetti yhteensä noin 11,0 miljoonaa matkustajaa. Matkustajamäärä operoidun liikenteen osalta nousi edellisvuodesta 5,3 %, eli yli puoli miljoonaa matkaa. Linjaliikenteen ohella TKL operoi vain tilaajalähtöisiä yksittäisiä messu- ja tapahtumakuljetuksia, joiden määrä on kuitenkin vähäinen. Kohonneesta matkustajamäärästä huolimatta tilaajan tilauksen mukaan operoidut linjakilometrit laskivat edellisvuodesta 9,5 %. Samanaikaisesti laskivat myös operointiin käytettyjen linjatuntien ja autopäivien määrä. Koko toimintaan sitoutuvan henkilötyövuosien määrä laski 7,8 %, kuten myös vuotuiset henkilöstömenot. Syksyllä 2022 tilaajan tilauksessa tapahtuneen viimeisimmän suoritettävän laskun odotetaan tasaantuvan ja suoritteen määrän vuonna 2023 vakiintuvan. Laskeneen suoritteen tilanteessa pidättäytyttiin ajoneuvokalustoon kohdistuvista hankinnoista. Edessä on kuitenkin sähköistyvän liikenteen vaatimat uusinvestoinnit, minkä mukaisista hankintalähtökohdista on neuvoteltu yhdessä Nyssen kanssa.

Matkustajamäärän ilahduttava kasvu on kuitenkin tuonut myös varjopuolia. Tarjonta ei kaikin osin ole vastannut kysyntää ja ruuhkautuneet bussivuorot ovat jääneet aikataulustaan myöhään. Yksityisellä sektorilla ilmennyt kuljettajapula ja sen aiheuttamat vuorojen perumiset eivät onneksi ole koskettaneet kaupungin omaa tuotantoa. Luotettavuuteen ja matkustusmukavuuteen liittyvillä ongelmilla on selkeästi havaittava vaikutus myös asiakastytyväisyyteen. Yhteistyössä tilaajan kanssa TKL

onkin joustavasti tarjonnut lisävuoroja liikenteeseen. Kuljettajien työvuorosuunnittelua tehostamaan hankittavaksi päätetty uusi ohjelmisto on tarkoitus saada käyttöön vuoden 2023 aikana. Osana uutta järjestelmää, ja sen kanssa tapahtuvaa tiedonvälitystä, aloitettiin loppuvuonna kaikkien TKL:n kuljettajien varustaminen mobiililaittein. Samalla parannetaan kuljettajien tavoitettavuutta ja mahdollisuutta laajempaan tiedon välitykseen.

Uuden tuotantosopimuksen mukainen kannustepalkkiojärjestelmä oli ensimmäistä kertaa käytössä vuonna 2022. TKL:n henkilöstölle oli asetettu viisi erillistä tavoitetta, joista taloudellista ajotapaa, asiakastytyväisyyttä ja toiminnan luotettavuutta koskevien tavoitteiden osalta päästiin palkitsemiseen oikeuttavaan tasoon. Kannustepalkkiojärjestelmää on päätetty jatkaa ja saatujen kokemusten perusteella sen tavoitteita kohdentaa aiempaa tarkemmin eri henkilöstöryhmien omaan työnsäntään liittyviksi.

Henkilöstön työhyvinvointi on merkittävä osa menestyksestä toimintaa. Pandemian myötä kasvaneet sairauspoissaolot lisäsivät osaltaan linjatuntikustannuksia. Poissaoloihin johtavien psykofyysisten kuormitustekijöiden tunnistamiseen ja niihin puuttumiseen on jo parin vuoden ajan paneuduttu yhteistyössä työterveyden kanssa. Työelämässä yleisesti paljon huomiota saaneen kuormittumisen mittaamisen pohjalta tavoitellaan myös omien käytäntöjemme kehittämistä.

Aiempien pandemiavuosien perusteella oli taloussuunnittelussa kiinnitetty nyt erityistä huomiota uuden tuotantosopimuksen mukaiseen kustannusneutraliteettiin ja sen tarkasteluun yhdessä tilaajan kanssa. Oman haasteensa toi tiedossa ollut vuotuisen suoritettävän merkittävä lasku raitiotieliikenteen käynnistyttyä edellisen tilikauden aikana. Tuotantohinta päätettiin kuitenkin pitää muutoksista huolimatta ennallaan ja tarkastella sitä sopimuksen mukaisesti. Tähän vuoden aikana tapahtuneet jyrkät kustannusten muutokset toivat vielä oman vaahteensa. Aiempaan tuotantohintaan tehtiinkin tammi-elokuulta ylimääräinen

kertaluontoinen 7,5 % tarkistus, mutta syys-joulukuulta kertyneeseen suoritteeseen vastaava kertaerä oli enää vain alle 2 %.

Asetetun tavoitteen mukaisesti jatkettiin yhteistyössä tilaajaorganisaation, omistajaohjauksen ja kaupungin kiinteistöistä vastaavan tahon kanssa tulevaisuuden linja-autokaluston vaatimien varikkotilojen selvitys- ja suunnittelutyötä. Työhön liittyen KPMG laati keväällä erillisen liiketaloudellisen selvityksen ja syksyllä konsulttitoimisto Et May Oy järjesti sidosryhmäläisille varikkokratkaisuja käsittelevän työpajan. Varikkokratkaisua on käsitelty säännömukaisesti myös TKL:n johtokunnassa. Aiemmin asetetusta aikataulutavoitteesta on jouduttu tinkimään kaivattujen lisäselvitysten vuoksi. Kyky vastata liikennöinnin sähköistämisen tarpeisiin vaatii kuitenkin nyt nopeampaa etenemisvauhtia. Tavoitteena onkin saada tarveselvitys valmiiksi ja hyväksytyksi kevään 2023 aikana.

Tilikauden 2022 operatiivisen toiminnan tulos nousi hieman budjetoidun yläpuolelle. Pysyvien vastaavien myyntivoittoja puolestaan jäi kaluston uushankintojen lykkääntyessä toteutumatta suunnitellulla tavalla. Kokonaistulos tilikaudelta oli kahden edellisen vuoden jälkeen positiivinen. Toiminnan sopeuttaminen rakennemuutoksen edellyttämällä ja tuotantosopimuksen mukaisella tavalla tukee oman tuotannon taloudellista ja tuloksekasta toimintaa myös jatkoa ajatellen.

Arvio tulevasta kehityksestä

Vuoden 2023 alkupuolella tulee kyetä etenemään varikkokratkaisua koskevassa päätöksenteossa. Mahdollisuudet tehdä kipeästi tarvittavia linja-autokaluston korvausinvestointeja edellyttää tietoa sähköbussien vaatimien tukitoimintojen rakentamisesta. Tavoitteena on, että uudet sähköbussit operoivat uusista varikkotiloista viimeistään vuoden 2025 aikana. Varikkokratkaisun osalta vaaditaan myös tiivistä ja tehokasta yhteistyötä niin virkamiesten kuin poliittisten päättäjien taholta ja kykyä tehdä asiaa koskeva päätös - kuten tavoitteeksi on kaupunginvaltuuston toimesta asetettu.

Yhteistyön syventämistä tilaajaorganisaation (Nysse) kanssa jatketaan kehittämällä mm. tuotantopalaverien rakennetta ja sisältöä. Nyssen käyttöön ottamaan uuteen liikenteen suunnitellujärjestelmään liittyvänä optiona TKL:n on tarkoitus ottaa käyttöön vuonna 2023 ohjelmiston työvuorojen suunnittelua koskeva osuus. Tätä koskevia valmisteluja on jo toteutettu yhdessä järjestelmätoimittajan kanssa ja siihen liittyvää kuljettajien interaktiivisten toiminnan mahdollistamista tuetaan mobiililaittein.

Teknisten tukitoimintojen ja linja-autojen huollon hankintojen osalta on EU-kynnysarvot ylittävänä käynnistetty yhdessä Tuomi-Logistiikan kanssa varaosia koskeva kilpailutus. Samaan kategoriaan kuuluvana käynnistyy loppuvuodesta myös renkaita koskeva kilpailutus. Lisäksi kaupungin hankintaohjeiden mukaisesti valmisteilla on ad-blue -lisäaineen ja linja-autojen akselistojen suuntauspalveluiden sekä palonsammutuslaitteiden kilpailutusten käynnistyminen.

Tampereen Vedestä tehdyn yhtiöittämispäätöksen jälkeen TKL jää viimeiseksi liikelaitosmallissa toimivaksi

kaupungin yksiköksi. TKL:n osalta yhtiöittämisasiaa on sovittu tarkasteltavan käynnissä olevan valtuustokauden lopulla. Mahdollista yhtiöittämistä edeltäisi laajakantoinen selvitystyö, minkä aloittaminen tulisi osaltaan jo hyvissä ajoin valmisteltavaksi.

TKL:n toiminnan johtavana ajatuksena on edelleen vastata joustavasti Tampereen kaupunkiseudun jatkuvasti muuttuviin linja-autoliikenteen vaateisiin, niin henkilöstön kuin kalustonkin osalta. Yhteistyötä joukkoliikenteen ja siinä käytettävän kaluston sekä asiakaspalvelun kehittämiseksi jatketaan niin tilaajan kuin koko kaupunkiorganisaation sekä muiden sidosryhmien kanssa.

Henkilöstö

Kertomusvuoden lopussa Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitoksen palveluksessa oli työsuhteessa kaikkiaan 292 henkilöä, mikä on 38 vähemmän kuin edellisvuonna. Lisäksi vuoden aikana henkilöstötarvetta täydensivät tarvittaessa töihin kutsuttavat kuljettajat. Koko vuoden palkallisten henkilöstötyövuosien määrä laski edellisvuoden tasosta 25:llä.

Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä

Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitos on laatinut sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintatavan kuvauksen sekä selonteon sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä, jotka TKL:n johtokunta on käsitellyt 16.2.2022.

Käyttöön otetulla riskienhallinnan Granite-järjestelmällä on laadittu riskiprofiili. Tämän avulla on liikelaitoksessa tunnistettu merkittävimmät yksikön toimintaa uhkaavat riskit ja määritelty miten niihin vastataan.

Kokonaisarviona Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitoksen johtolausuu, että liikelaitoksen sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat pääosin hyvällä tasolla. Merkittäviä puutteita ei ole todettu. Kehittämistä vaativat keskeisimmät asiat ja toimenpiteet ovat avainhenkilöriskien varautuminen, hankintojen kilpailutuksen viimeistely tekniikan ja huollon osa-alueella sekä hankintasopimusten arkistointi Efecte-järjestelmään.

TAMPEREEN KAUPUNKILIIKENNE LIKELAITOS

Nro	Talousarviotavoite 2022	Mittari	Tavoitteen toteuma (tammi-joulukuu 2022)	
1	Sairauspoissaolojen määrä laskee vähintään 3 % ja vakavien tapaturmien määrä laskee.	Sairauspoissaolojen ja 3 pv tai enemmän työkyvyttömyyttä aiheuttaneiden tapaturmien määrän kehitys vuoteen 2021 verrattuna.	Sairauspoissaolojen määrä vuonna 2022 kasvoi mm. koronapandemian lievän, mutta yleisen muunnoksen seurauksena edellisvuoden 18,5 pv/htv tasosta tasolle 24,1 pv/htv. Vakavien työtapaturmien määrä laski edellisvuoden 19 tapahtumasta tasolle 14. Tavoite toteutui osittain.	+/-
2	Puhtaan energian käyttövaatimukset huomioiva TKL:n varikkotoimintojen suunnittelu- ja toteutusratkaisu on edennyt yhteistyössä kaupunkikonsernin eri toimijoiden kanssa päätöksentekovaiheeseen.	Toteutustilanne ja toimenpiteet	Ratkaisun pohjaksi on KPMG laatinut liiketoiminta-perusteisen raportin. Konsulttiyritys Et May Oy järjesti v. 2022 erillisen työpajan sidosryhmille ja johtokunnalle. Yhteistyössä kaupunkikonsernin eri toimijoiden kanssa on varikkoratkaisua koskevaa tarveselvitystä työstetty niin, että päätöksentekoon päästäisiin kevättalvella 2023. Tavoite vuoden 2022 osalta ei toteudu.	-
3	Liikelaitos toimii allianssimallin mukaisesti siten, että toiminnassa korostuvat asiakastytyväisyys sekä kokonaistaloudellisuus.	Asiakastytyväisyyden kehittyminen ja allianssimallin kautta saavutetut taloudelliset hyödyt (euromääräinen arvio).	Yhteistyössä tilaajan kanssa laadittu, tavoitteet huomioiva, kannustepalkkiojärjestelmä otettiin käyttöön vuonna 2022. Asetettujen tavoitteiden mukaista kannustepalkkiota henkilöstölle kertyi niin polttoaineen säästöstä (1,6%, vastaten vajaata 0,1 M€), kuin asiakastytyväisyysmittausten perusteella. Tavoite toteutui.	+

TULOSLASKELMA

	1.1. - 31.12.2022	1.1. - 31.12.2021	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022
Liikevaihto	25 209 222,52	25 278 638,27	25 209	23 100	2 109	23 100
Liiketoiminnan muut tuotot	401 724,67	312 149,78	402	300	102	300
Materiaalit ja palvelut						
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-6 165 787,18	-4 816 945,44	-6 166	-4 366	-1 800	-4 366
Palvelujen ostot	-1 819 404,69	-1 834 076,13	-1 819	-1 585	-234	-1 585
Henkilöstökulut						
Palkat ja palkkiot	-10 877 875,01	-11 812 752,13	-10 878	-10 495	-383	-10 495
Henkilösivukulut						
Eläkekulut	-3 763 482,77	-4 043 585,77	-3 763	-3 920	157	-3 920
Muut henkilösivukulut	-404 998,22	-458 441,04	-405	-416	11	-416
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 955 888,17	-2 095 358,67	-1 956	-1 950	-6	-1 950
Liiketoiminnan muut kulut	-552 646,23	-1 007 829,39	-553	-568	15	-568
Liikelylijäämä (-alijäämä)	70 864,92	-478 200,52	71	100	-29	100
Rahoitustuotot ja -kulut						
Muut rahoitustuotot	1,20	1,40	0	0	0	0
Muut rahoituskulut	-275,05	0,00	-0	0	-0	0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	70 591,07	-478 199,12	71	100	-29	100

 TALOUSARVION TOTEUMAVERTAILU
(1 000 EUROA)

Tuloslaskelman tunnusluvut	1.1. - 31.12.2022	1.1. - 31.12.2021
Sijoitetun pääoman tuotto, %	0,2	-1,3
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	0,2	-1,3
Voitto, %	0,3	-1,9

 Toiminnan tavoitteiden
toteuma ja tuottavuus

Valtuuston Tampereen Kaupunkiliikenteelle asettamasta kolmesta toiminnan tavoitteesta toteutui yksi kokonaan, yksi osittain ja yhden kohdalla tavoiteltua aikataulua ei saavutettu. Tavoite allianssimallisesta yhteistyöstä tilaajan kanssa, jossa korostuu asiakastytyväisyys ja kokonaistaloudellisuus saavutettiin. Yhteistyössä käyttöön otettu kannustepalkkiojärjestelmä motivoi osaltaan henkilöstöä, tuoden asiakastytyväisyysmittausten sekä polttoaineen kulutuksen laskun myötä tavoiteltuja tuloksia ja taloudellista säästöä. Samoin saavutettiin tavoite työtapaturmien laskusta, vaikka samanaikainen tavoite sairauspoissaolojen laskusta jäikin toteutumatta. Tavoite varikorkatkaisun etenemisestä päätöksentekovaiheeseen jäi seuraavalle vuodelle.

 Liikelaitoksen talous ja
talousarvion toteutuminen

 Tuloslaskelma ja tuloslaskelman
analysointi

Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitos toimii liikelaitoksena ja kaupungin kirjanpidollisena taseyksikkönä tuottajan joukkoliikenteen tilaajayksikön tilauksen mukaisia liikennöintipalveluita.

Vuonna 2022 liikevaihto jäi vain aavistuksen edellisvuoden vastaavasta, ollen nyt 25,2 miljoonaa euroa. Laskua edellisvuoteen oli vain alle 0,3 %. Liikevaihto kertyi käytännössä kokonaan tilaajan omalle tuotannolle maksamasta liikennesuorituksen korvauksesta. Suoritteista maksettu korvaus perustui tilaajan ja tuottajan väliseen tuotantosopimukseen. Laskeneista volyymeista huolimatta euromääräinen korvaus pysyi lähes ennallaan inflaation nostaessa

suoritteiden hinnan perusteena olevaa kustannusindeksiä. Lisäksi hintakehitykseen vaikutti tuotantosopimuksen mukaiset kustannusvastaavuuteen perustuvat erillistarkastelut.

Tilikauden 2022 kulut poistoineen olivat noin 25,5 miljoonaa euroa, mikä on 2,0 % vähemmän kuin edellisvuonna. Henkilöstömenot, joka on suurin kuluerä, laski 7,8 %. Henkilöstömenojen laskua selitti liikennesuorituksen laskun mukaisesti toteutettu henkilöstön määrän sopeuttaminen. Kalustosta tehtiin suunnitelman mukaisia poistoja yhteensä vajaat 2,0 miljoonaa euroa, mikä on runsaat satatuhatta euroa edellisvuotta vähemmän. Aktivoitavia investointeja koneisiin ja kalustoon tehtiin vain tankkausjärjestelmän päivitykseen liittyen.

TKL:n operoimilla linjoilla kulkeneiden matkustajien osalta kustannukset laskivat matkustajamäärän nousun ja kustannusten laskun myötä 7 %, ollen 2,32 euroa tehtyä matkaa kohden.

Vajaan 0,1 miljoonan euron voitollinen tulos on lähes vuosisuunnitelman mukainen.

Tilintarkastus on vuodesta 2022 alkaen siirtynyt BDO Auditor Oy:lle.

RAHOITUSLASKELMA

 TALOUSARVION TOTEUMAVERTAILU
(1 000 EUROA)

	1.1. - 31.12.2022	1.1. - 31.12.2021	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022
Toiminnan rahavirta						
Liikelyjäämä (-alijäämä)	70 864,92	-478 200,52	71	100	-29	100
Poistot ja arvonalentumiset	1 955 888,17	2 095 358,67	1 956	1 950	6	1 950
Rahoitustuotot ja -kulut	-273,85	1,40	-0	0	-0	0
Tulorahoituksen korjauserät	-3 804,63	-26 500,00	-4	-100	96	-100
	2 022 674,61	1 590 659,55	2 023	1 950	73	1 950
Investointien rahavirta						
Investointimenot	-35 855,00	0,00	-36	-500	464	-500
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	3 804,63	26 500,00	4	100	-96	100
	-32 050,37	26 500,00	-32	-400	368	-400
Toiminnan ja investointien rahavirta	1 990 624,24	1 617 159,55	1 991	1 550	441	1 550
Rahoituksen rahavirta						
Muut maksuvalmiuden muutokset						
Vaihto-omaisuuden muutos	-11 787,00	-141 035,76	-	-	-	-
Saamisten muutos kunnalta	-1 784 711,73	-1 476 648,89	-	-	-	-
Saamisten muutos muilta	-17 288,44	82 050,66	-	-	-	-
Korottomien velkojen muutos kunnalta	-463,89	463,89	-	-	-	-
Korottomien velkojen muutos muilta	-267 512,58	-81 318,45	-	-	-	-
	-2 081 763,64	-1 616 488,55	-2 082	-1 550	-532	-1 550
Rahoituksen rahavirta	-2 081 763,64	-1 616 488,55	-2 082	-1 550	-532	-1 550
Rahavarojen muutos	-91 139,40	671,00	-91	0	-91	0
Rahavarat 31.12.	0,00	91 139,40				
Rahavarat 1.1.	91 139,40	90 468,40				

Rahoituslaskelman tunnusluvut	1.1. - 31.12.2022	1.1. - 31.12.2021
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1 000 euroa	7 331	7 820
Investointien tulorahoitus, %	5 652	-
Kassan riittävyys, pv	0	1
Quick Ratio	9,1	8,0
Current Ratio	9,2	8,1

Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	Muutokset
Investointimenot	-36	-500	464	-500	0
Nettoinvestoinnit	-36	-500	464	-500	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	4	100	-96	100	0

Rahoituslaskelma ja rahoituslaskelman analysointi

Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitoksen rahoituslaskelmassa edellisvuotta selkeästi parempi ja positiivinen tulos lisäsivät toiminnan rahavirtaa. Investointien jäädessä edellisvuoden tapaan lähes kokonaan tekemättä toiminnan ja investointien positiivinen rahavirta kasvoi edellisvuoden 1,6 miljoonasta liki 2,0 miljoonaan euroon.

Investoinnit ja niiden analysointi

Vuonna 2022 toteutettiin aktivoitavia investointeja runsaalla 35 tuhannella eurolla.

Tase ja taseen analysointi

Tilikauden 2022 päättyessä Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitoksen taseen oma pääoma oli kasvanut edellisvuodesta vajaalla sadallatuhanella eurola. Samalla konsernitilillä olevat varat kasvoivat liki 1,8 miljoonalla eurolla, ollen nyt runsaat 31,9 miljoonaa euroa. Kaluston kirjanpitoarvo laski tilikauden aikana runsaat 1,9 miljoonaa euroa.

Esitys tilikauden tuloksen käsittelystä

Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitoksen johtokunta esittää, että syntynyt tilikauden ylijäämä 70 591,07 euroa siirretään taseeseen omaan pääomaan edellisten tilikausien ylijäämän lisäämään.

TASE

	31.12.2022	31.12.2021
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineelliset hyödykkeet		
Koneet ja kalusto	6 864 811,37	8 784 844,54
	<u>6 864 811,37</u>	<u>8 784 844,54</u>
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	152 822,76	141 035,76
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	19 432,23	150,00
Saamiset kunnalta	31 941 825,24	30 157 113,51
Muut saamiset	289 809,69	293 190,28
Siirtosaamiset	1 386,80	0,00
	<u>32 252 453,96</u>	<u>30 450 453,79</u>
Rahat ja pankkisaamiset	0,00	91 139,40
VASTAAVAA YHTEENSÄ	39 270 088,09	39 467 473,49
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	15 216 439,14	15 216 439,14
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	20 446 932,89	20 925 132,01
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	70 591,07	-478 199,12
	<u>35 733 963,10</u>	<u>35 663 372,03</u>
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen		
Lainat kunnalta	0,00	463,89
Ostovelat	645 003,17	556 951,65
Muut velat	204 304,15	300 999,18
Siirtovelat	2 686 817,67	2 945 686,74
	<u>3 536 124,99</u>	<u>3 804 101,46</u>
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	39 270 088,09	39 467 473,49
Taseen tunnusluvut	31.12.2022	31.12.2021
Omavaraisuusaste, %	91,0	90,4
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	13,8	14,9
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1 000 euroa	20 518	20 447
Lainat ja vuokravastuut 31.12., 1 000 euroa	15	45

Tilinpäätöksen liitetiedot

TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostusperiaatteet ja -menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja menetelmät

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteiden mukaan. Pysyvien vastaavien aineelliset hyödyk-

keet on merkitty taseeseen hankintamenoona vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu kaupunginhallituksen hyväksy-

män poistosuunnitelman mukaisesti. Laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa. Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon.

TULOSLASKELMAN LIITETIEDOT

6) Tulojen erittely

Liikevaihto (1 000 euroa)

	2022	2021
Myyntitulot Nysseltä	25 200	25 277
Myyntitulot muilta	9	1
Yhteensä	25 209	25 279

Liiketoiminnan muut tuotot (1 000 euroa)

	2022	2021
Korvaus työterveyshuollosta	96	90
Pysyvien vastaavien luovutusvoitot	4	27
Vahinkovakuutuskorvaukset	51	32
Muut tuotot	93	22
Bussien mainossopimus	52	62
Muut liiketoiminnan muut tuotot	106	79
Yhteensä	402	312

9) Palvelujen ostot (1 000 euroa)

	2022	2021
Muiden palvelujen ostot	1 819	1 834
Yhteensä	1 819	1 834

11) Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet

Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu pysyvien vastaavien hyödykkeiden hankintamenoista arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan.

Aineelliset hyödykkeet	Poistoaika	Poistomenetelmä
Koneet ja kalusto	3 - 10 vuotta	tasapoisto

Hyödykkeet, joiden hankintameno on korkeintaan 10 000 euroa, on kirjattu vuosikuluiksi.

13) Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot (1 000 euroa)

	2022	2021
Muut toimintatuotot		
Koneiden ja kaluston luovutusvoitot	4	27
Luovutusvoitot yhteensä	4	27

TASEEN VASTAAVIEN LIITETIEDOT

19) Pysyvät vastaavat tase-eräkohtaisesti (1 000 euroa)

Aineelliset hyödykkeet	Koneet ja kalusto	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	8 785	8 785
Lisäykset tilikauden aikana	36	36
Tilikauden poisto	-1 956	-1 956
Poistamaton hankintameno 31.12.	6 865	6 865
Kirjanpitoarvo 31.12.	6 865	6 865

TASEEN VASTATTAVIEN LIITETIEDOT

25) Oma pääoma (1 000 euroa)

	2022	2021
Peruspääoma 1.1.	15 216	15 216
Peruspääoma 31.12.	15 216	15 216
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	20 447	20 925
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	20 447	20 925
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	71	-478
Oma pääoma yhteensä	35 734	35 663

30) Velat tytäryhteisöille, kuntayhtymille sekä muille omistusyhteisöille (1 000 euroa)

	2022	2021
Lyhytaikaiset		
Velat tytäryhteisöille		
Ostovelat	24	29
Velat osakkuus- sekä muille omistusyhteisöille		
Ostovelat	8	7
Yhteensä	32	36

32) Liittymismaksut ja muut velat (1 000 euroa)

	2022	2021
Muut velat	208	301
Yhteensä	208	301

33) Siirtovelkojen olennaiset erät (1 000 euroa)

	2022	2021
Lyhytaikaiset siirtovelat		
Menojäämät		
Palkkajaksotukset	325	384
Lomapalkkajaksotukset	2 152	2 296
Eläkevakuutusmaksuvelat	206	255
Muut menojäämät	4	10
Yhteensä	2 687	2 946

VAKUUKSIA JA VASTUUSITOUMUKSIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

38) Vuokra- ja leasingvastuut (1 000 euroa)

	2022	2021
Leasingvastuut, voimassa 31.3.2026 asti		
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	6	14
Myöhemmin maksettavat	9	30
Yhteensä	15	44

HENKILÖSTÖÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT

42) Henkilöstön lukumäärä 31.12.

	2022	2021
Kaupunkiliikenne yhteiset	1	2
Liiketoiminta	4	4
Tekniikka	23	23
Liikenne	264	300
Yhteensä	292	329

RAHASTOT

Vahinkorahasto

Toimintakertomus

Vahinkorahasto on kaupungin riskirahasto, josta korvataan kaupungille aiheutuneita kertaluonteisia vahinkoja tai vastuuta, joita ei ole vakuutusin katettu. Rahastosta voidaan korvata myös vakuutuksesta korvattavien vahinkojen omavastuuosan ja kaupungin toimintayksikön omavastuuosan välinen kustannus sekä vakuutuskorvauksen ylittävä vahinko-osa. Korvauspiiriin kuuluu myös leasing-rahoituksella hankittu erikseen vakuuttamaton omaisuus.

Vahinkorahastosta voidaan korvata myös erityisistä syistä kaupungin työntekijöiden ja luottamushenkilöiden omaisuudelle aiheutuneita ilkivaltaan tai varkauteen liittyviä vahinkoja silloin, kun vahinko on tapahtunut kaupungin työtai luottamustehtävien hoidon yhteydessä, eikä muu vakuutus korvaa vahinkoa.

Vahinkorahaston säännöt on hyväksytty kaupunginvaltuustossa (14.3.2016 § 52). Vahinkorahasto täydentää kaupungin omaisuus- ja keskeytysriskivakuutuskokonaisuutta. Rahastoa kartutetaan erillisestä esityksestä kaupungin tuloksen sen sallissa.

Olennaiset tapahtumat tilikaudelta

Vahinkorahastoon on kirjattu vuonna 2022 erilaisista vahinkotapahtumista

aiheutuneita kuluja. Niillä korvattiin yhdeksää vesivahinkoa ja yhtä viemäri-vahinkoa. Kaikkiaan vahinkorahastosta korvattiin kiinteistöihin kohdistuvia vahinkoja 0,55 miljoonaa euroa yhteensä 10 vahingosta ja lisäksi henkilövahinkoihin liittyviä vahinkoja on korvattu yhteensä 0,13 milj. euroa. Suurimpiin yksittäisiin korvattuihin vahinkoihin kuului Olkahisen päiväkodin vesivahinko, josta rahasto korvasi kaupunginhallituksen päätöksen mukaisesti 0,49 miljoonaa euroa. Rahasto korvasi kiinteistöihin kohdistuvina vahinkoina myös Koukkuniemen alueen rakennusten, Kaarilan, Raholan ja Sampolan koulujen tilojen vesivahinkoja, Hatanpään puistosairaalan, Kaupin vastaanottokeskuksen, Kaupinojan saunan ja Nääs-hallin tuomarihuoneen vesivahinkoja.

Vahinkorahaston runsaan 0,01 miljoonan euron tuotot kertyivät tapauksista, joissa korvausvastuuseen saatiin kaupungin omaisuudelle vahinkoa aiheuttaneita tekijöitä. Lisäksi aiemmin tehtyjä varauksia purettiin yli 0,1 miljoonaa euroa.

Arvio tulevasta kehityksestä

Vahinkorahaston kartuttaminen ei ole tällä hetkellä tarpeellista. On kuitenkin muistettava, että vahinkorahastosta korvattavien vahinkojen vuosittainen

vaihtelu saattaa olla huomattavaa epäsuotuisissa olosuhteissa yksittäisenä vuonna. Tämän takia vahinkorahaston pääomataso on tarkoituksenmukaista pitää lähellä nykytasoa.

Vahinkorahaston talous ja talousarvion toteutuminen

Vahinkorahaston taseen loppusumma vuoden lopussa (31.12.2022) oli 19,7 miljoonaa euroa (20,4 miljoonaa euroa 31.12.2021). Vahinkorahaston pääoma 31.12.2022 oli 19,1 milj. euroa (19,6 milj. euroa 31.12.2021). Vahingonkorvausten määrä ylitti hieman poikkeuksellisesti talousarviossa ennakoitun tason 0,09 milj. eurolla. Tämä johtui yhdestä isommasta päiväkodin vesivahingosta, jossa kustannukset nousivat poikkeuksellisen korkeiksi. Muiden korvattujen kiinteistöihin kohdistuvien vahinkojen määrä oli keskimääräinen aikaisempiin vuosiin verrattuna.

Esitys tilikauden tuloksen käsittelystä

Vahinkorahastoon kirjataan rahaston vähennystä 561 396,86 euroa toteutuneiden menojen katteeksi.

TULOSLASKELMA

	1.1. - 31.12.2022	1.1. - 31.12.2021	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022
Liikevaihto						
Liiketoiminnan muut tuotot	12 068,26	14 155,60	12	0	12	0
Materiaalit ja palvelut						
Palvelujen ostot	-1 297,44	-5 672,75	-1	0	-1	0
Liiketoiminnan muut kulut	-572 167,68	41 056,98	-572	-475	-97	-475
Liikelylijäämä (-alijäämä)	-561 396,86	49 539,83	-561	-475	-86	-475
Rahoitustuotot ja -kulut						
Muut rahoitustuotot	0,00	34,73	0	0	0	0
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä ja varauksia	-561 396,86	49 574,56	-561	-475	-86	-475
Rahastojen muutos, lis.(-) tai väh.(+)	561 396,86	-49 574,56	561	475	86	475
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	0,00	0,00	0	0	0	0

RAHOITUSLASKELMA

	1.1. - 31.12.2022	1.1. - 31.12.2021	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022
Toiminnan rahavirta						
Liikelylijäämä (-alijäämä)	-561 396,86	49 539,83	-561	-475	-86	-475
Rahoitustuotot ja -kulut	0,00	34,73	0	0	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	-115 809,93	-242 183,90	-116	0	-116	0
	-677 206,79	-192 609,34	-677	-475	-202	-475
Toiminnan ja investointien rahavirta	-677 206,79	-192 609,34	-677	-475	-202	-475
Rahoituksen rahavirta						
Muut maksuvalmiuden muutokset						
Saamisten muutos kunnalta	677 373,53	192 815,80	677	-	-	-
Saamisten muutos muilta	203,81	206,71	0	-	-	-
Korottomien velkojen muutos muilta	-370,55	-413,17	-0	-	-	-
	677 206,79	192 609,34	677	475	202	475
Rahoituksen rahavirta	677 206,79	192 609,34	677	475	202	475
Rahavarojen muutos	0,00	0,00	0	0	0	0

TASE

	31.12.2022	31.12.2021
VASTAAVAA		
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Saamiset kunnalta	19 719 495,64	20 396 869,17
Muut saamiset	46,18	249,99
	19 719 541,82	20 397 119,16
VASTAAVAA YHTEENSÄ	19 719 541,82	20 397 119,16
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Muut omat rahastot	19 079 926,42	19 641 323,28
PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	639 514,50	755 324,43
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen		
Ostovelat	100,90	471,45
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	19 719 541,82	20 397 119,16

TULOSLASKELMAN LIITETIEDOT

9. Palvelujen ostojen erittely (1000 euroa)	2022	2021
Muiden palvelujen ostot	1	6
Yhteensä	1	6

**12) Pakollisten varausten muutokset
(1 000 euroa)**

	2022	2021
Vahingonkorvausvaraus 1.1.	755	998
Vähennykset tilikaudella	-116	-242
Vahingonkorvausvaraus 31.12.	640	755

TASEEN VASTATTAVIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

25) Oma pääoma (1 000 euroa)

	2022	2021
Vahinkorahaston pääoma 1.1.	19 641	19 592
Siirrot rahastosta tilikaudella	561	-50
Vahinkorahaston pääoma 31.12.	19 080	19 641

29) Pakolliset varaukset (1 000 euroa)

	2022	2021
Muut pakolliset varaukset		
Vahingonkorvausvaraus	640	755
Yhteensä	640	755

MUUT ERIYTETYT LASKELMAT

Jos kaupunki tai sen määräysvaltaan kuuluva yksikkö harjoittaa kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuvaa taloudellista toimintaa, on tästä toiminnasta pidettävä erillistä kirjanpitoa. Toiminnan tuotot ja kulut tulee esittää tilikausikohtaisena tuloslaskelmana, jonka tulee olla johdettavissa kirjanpidosta. Tuloslaskelma lisätietoineen on julkinen ja se tulee esittää tilinpäätökseen sisältyvänä liitetietona. (Kilpailulaki luku 4a, 30d§)

Kirjanpito on eriytetty yksikkökohtaisesti eli jokainen yksikkö, joka harjoittaa markkinoilla tapahtuvaa taloudellista toimintaa, seuraa oman toimintansa kustannuksia ja tuottoja. Kustakin eriytettävää toimintaa harjoittavasta yksiköstä on esitetty tuloslaskelma sekä toiminnan kuvaus.

Kaupungin yksiköt noudattavat kaupungin kustannuslaskentaohjetta kustannusten kohdentamisessa eriytettävälle toiminnalle. Kustannuslaskentaohje kokoaa yhteen kustannuslaskennan pääperiaatteet sekä yhtenäistää ja tarkentaa sovellettavia kustannusten kohdistamismenetelmiä Tampereen kaupungilla. Kustannuslaskentaohjeessa on annettu ohjeet myös markkina-perusteisesta hinnoittelusta.

Kustannusten kohdistamisessa eriytettävälle toiminnalle on noudatettu aiheuttamisperiaatetta, kustannukset on kohdistettu joko toteutuneen tai arvioitun käytön tai muun aidon jakoperusteiden tai veloitteen nojalla eriytettävälle toiminnalle. Aiheuttamisperiaatetta on toteutettu joko suoralla tai välillisellä kohdistamisella.

Välittömät henkilöstökustannukset on kohdistettu eriytettävälle palvelulle tehdyn työajan suhteessa. Palvelujen ostot sekä aine- ja tarvikkekustannukset on kohdistettu joko toteutuneen tai arvioitun käytön perusteella. Vuokratkustannuksina eriytettävälle palvelulle on kohdistettu muun muassa tilojen vuokrat tilojen käytön mukaan. Hallinnon ja tukipalvelujen kustannuksena on huomioitu konsernihallinnon tukipalvelujen sisäisesti laskutetut kustannukset ja palvelualueiden tai liikelaitosten hallinnon kustannukset välillisillä kohdistusmenetelmillä, joiden on katsottu kustakin laskentatilanteessa noudattavan parhaiten aiheuttamisperiaatetta.

Kustannusten kohdistaminen ja seuranta on mahdollisuuksien mukaan toteutettu SAP-toiminnanohjausjärjestelmän talouden organisaation avulla. Kustannuspaikkojen ja tulosyksikköjen

lisäksi kustannusten kohdistamiseksi ja seuraamiseksi on voitu avata myös muita laskentatunnisteita tarvittava määrä. Kustannusten kohdistamisessa eriytettävälle toiminnalle on käytetty myös kustannuslaskennan menetelmiä.

Eriytetyt tuloslaskelmat ovat johdettavissa kaupungin kirjanpidosta. Tilavuokrauspalveluiden osalta on lisäksi hyödynnetty tilojen ylläpito- ja kunnossapitopalvelut tuottavan Tilapalvelut Oy:n tarkempaa seurantatietoa.

Kustannuslaskennassa käytetyt laskennalliset jakoperusteet on määritelty ja perusteltu aiheuttamisperiaatteen näkökulmasta ja laskennan muodostuminen on dokumentoitu kustannuslajeittain. Laskenta on dokumentoitu kunkin eriytettävän toiminnon osalta erillisen tiedonkeruupohjan avulla.

Tuloslaskelma (euroa)	Kiinteistöt, tilat ja asun- topoliitikka	Kulttuuri- ja vapaa-aika- palvelut	Kaupunkiym- pärin rakennut- taminen ja ylläpito	Tampereen Vesi liikelaitos	Ammatillinen koulutus	Ikäihmist palvelut
	TP 2022	TP 2022	TP 2022	TP 2022	TP 2022	TP 2022
Toimintatulot						
Myyntitulot	0	2 253 651	13 375	501 016	184 763	51 471
Maksutulot	0	830	0	0	677	0
Tuet ja avustukset	0	0	0	0	6 022	0
Vuokratulot	9 030 394	90 225	1 017 120	0	109 754	0
Muut toimintatulot	0	9 381	0	0	1 719	0
Toimintatulot yhteensä	9 030 394	2 354 088	1 030 494	501 016	302 935	51 471
Toimintamenot						
Henkilöstömenot	0	-792 127	-182 491	-110 563	-92 023	-79 431
Palvelujen ostot	-2 150 508	-291 222	-587 121	-93 560	-26 232	-14 986
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 397	-744 803	-4 781	-97 725	-25 325	-39 812
Vuokramenot	-529 448	-394 363	-19 420	-1 736	-51 771	-28 752
Muut toimintamenot	-19 964	-8 404	-36 275	0	-7 329	-172
Toimintamenot yhteensä	-2 701 316	-2 230 919	-830 088	-303 584	-202 680	-163 151
Hallinnon ja tukipal- velujen vyörytykset	-116 547	-19 262	-25 476	-50 437	-57 753	-9 340
Toimintakate	6 212 531	103 908	174 930	146 995	42 502	-121 020
Rahoitustulot ja -menot	-1 043 991	0	0	-76 669	0	0
Poistot ja arvonalentumiset	-2 940 795	-36 471	-2 374 183	0	-55 787	0
Tilikauden tulos	2 227 745	67 437	-2 199 253	70 326	-13 285	-121 020
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	2 227 745	67 437	-2 199 253	70 326	-13 285	-121 020

Kuvaus eriytettävistä palveluista

Kiinteistöt, tilat ja asuntopoliittika

Kaupungin tilaomaisuutta hallinnoi ja tilojen vuokrausta hoitaa pääosin keskitetysti Kiinteistöt, tilat ja asuntopoliittika -palveluryhmä. Palveluryhmän kirjanpidosta on eriytetty se ulkoinen tilavuokraustoiminta, jossa toimitaan kilpailutilanteessa markkinoilla. Eriytettävään toimintaan sisältyvät tilat ovat keskenään hyvin erilaisia ja ne kohdistuvat erilaisiin käyttötarkoituksiin. Eriytettäviä kohteita ovat mm. Tamperetalo, Linja-autoasema, Kauppahalli, Ylioppilastalo sekä erilaisia kahvila- ja ravintolatiloja.

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut

Ravintola Valssi toimii lounas-, kahvi- ja iltaravintolana A-oikeuksin Museokeskus Vapriikissa. Se palvelee arkisin kaupungin omia sekä kaupungin ulkopuolisia lounasasiakkaita, museokävijöitä sekä Vapriikin koulutus- ja neuvottelutiloissa tilaisuuksia järjestäviä tahoja myös ilta- ja viikonlopputilaisuuksissa. Eriytettyyn toimintaan sisältyy myös Vapriikin koulutustiloista ja auditoriossa saatavat vuokratulot. Kahvila Amurin Helmi toimii Amurin työläismuseokorttelin yhteydessä tarjoten aamiaista, lounasta sekä kahvilapalveluja kaikille kuntalaisille sekä työpaikkaryhmille, myös kaupungin ulkopuolisille. Café Sara toimii Sara Hildénin taidemuseon yhteydessä tarjoten kahvilapalveluja museon asiakkaille sekä tilausryhmille.

Treen Kulttuurikamari Oy hoitaa Tullikamarin Klubin ja Pakkahuoneen ulosvuokrausta vuokrasopimuksen nojalla ennen kaikkea livemusiikin järjestämis-

tarkoituksessa, hoitaa myös ravitsemuspalvelut. Treen Kulttuurikamari Oy maksaa kaupunkikulttuuriyksikölle tiloista kiinteää vuokraa sekä prosenttiperusteista liikevaihtoon perustuvaa vuokraa.

Kaupunkiympäristön rakennuttaminen ja ylläpito

Eriytetty palvelu käsittää venepaikkojen vuokrauksen sekä tietoliikenneverkon passiivisen infran vuokraustoiminnan. Venepaikkoja vuokrataan venesatamista, rantapaikoilta ja telakointialueilta. Tietoliikenneverkon passiivisen infran vuokraustoiminta kattaa reittien (putket ja kaivot), kaapeleiden (valokuitu ja kupari) sekä laittilojen (teletilat, päätetekotelot, pylväskotelot jne.) vapaan kapasiteetin vuokrauksen. Asiakkaana on kaupunkikonsernin eri yhtiöiden lisäksi muun muassa teleoperaattoreita. Palvelua ei myydä ns. loppuasiakkaalle eli esim. kuntalaisille.

Tampereen Vesi liikelaitos

Tampereen Vesi liikelaitoksen eriytettävä toiminta muodostuu viemärihuoltopalveluista ja tonttijohtotöistä. Viemärihuoltopalvelu käsittää yritys- ja yksityisasiakkaille myytävät viemärihuoltoon liittyvät tyhjennys- ja huoltopalvelut, jotka sisältävät kuljetuksen jätteenkäsittelypaikalle. Tonttijohtotyöt sisältävät pien-, -rivi-, kerros- ja teollisuustonttien tonttijohtojen alkuosien rakentamisen ja pientalojen tonttijohtojen jatkamisen tontin rajalta kiinteistöjen vesimittarille. Asiakkaana on sekä yksityishenkilöitä että yrityksiä.

Ammatillinen koulutus

Ammatillisen koulutuksen eriytettävä toiminta muodostuu Tampereen seudun ammattiopisto Tredun koulutus- ja asiantuntijapalvelujen myynnistä,

tilavuokrauksesta sekä lentokoneen vuokrauksesta. Eriytettävät koulutus- ja asiantuntijapalvelut ovat muuta kuin järjestämisluvan mukaista toimintaa. Tilavuokrauksessa pitkäaikaisesti liiketoimintaan vuokratut tilat sijaitsevat Oriveden toimipisteessä ja lyhytaikaisesti ulkopuolisille tahoille vuokratut majoitustilat Kurun toimipisteessä. Tredun omistaman lentokoneen vuokraustoiminta alkoi toukokuussa 2022. Vuokraustoimintaa toteutetaan kumppanuussopimuksen nojalla sekä erillisellä määräaikaisella vuokrasopimuksella.

Ikäihmisten palvelut

Kysymyksessä on kahvio- ja kanttiinivaunutoiminta Koukkuniemen alueella. Kahviossa myydään muun muassa hedelmiä, makeisia, juomia, sämpylöitä, hygieniauotteita sekä iltapäivälehtiä. Asiakkaina on Koukkuniemen alueen asumispalvelujen asukkaat, sairaal-osastojen potilaat ja heidän omaisensa sekä henkilökunta. Ulkoiset yhteistyökumppanit ostavat myös jonkin verran tarjoiluja järjestämiinsä tilaisuuksiin. Kahvio oli tilikaudella suljettuna 21.8. asti koronaviruspandemian johdosta. Männistön terrassioskki oli auki kesäajan 20.6. - 30.9.2022. Kahviotoimintaa toteutetaan asukkaita ja potilaita aktiivisena ja virkistävänä palveluna. Kahviossa on kolme päätoimista työntekijää.

RAITIOTIE

Raitiotiejärjestelmän toteuttaminen on osa valtion ja kehyskuntien kanssa tehtyjä sopimuksia kaupunkiseudun yhdyskuntarakenteesta ja liikennejärjestelmästä. Viimeisin Tampereen kaupunkiseudun maankäytön, asumisen ja liikenteen aiesopimus 2020–2023 on hyväksytty valtuustossa 17.8.2020 ja Valtioneuvosto hyväksyi sopimuksen 8.10.2020. Uusi pormestariohjelma vuosille 2021–2025 on hyväksytty valtuustossa 23.8.2021. Pormestariohjelmaan on kirjattu, että valtuustokaudella 2021–2025 tehdään päätökset raitiotien rakentamisesta Koilliskeskuksen ja Härmälään. Lisäksi uuteen pormestariohjelmaan on kirjattu, että Lentävänniemen raitiotieyhteys rakennetaan Näsisaaren kautta, kun lupaprosessit valmistuvat.

Raitiotiehanke muodostuu useista kaupungin ja Tampereen Raitiotie Oy:n rinnakkaisista hankinta- ja kehitysprojekteista. Raitiotien toteutusosien 1 ja 2 infrastruktuurin eli radan, pysäkkien ja varikon rakentaa Raitiotieallianssi. Raitiotieallianssin tilaajaosapuolia ovat Tampereen Raitiotie Oy ja Tampereen kaupunki ja palveluntuottajaosapuolia NRC Group Finland Oy, YIT Suomi Oy, Sweco Finland Oy ja AFRY Finland Oy. Raitioradan rakentamiseen sisältyy katu- ja viheralueiden ja kunnallistekniikan muutoksia, joiden rakennuttajana toimii Tampereen kaupunki. Raitiotieallianssin toteutussisältöön kuuluu myös kaupungin rinnakkaisia hankkeita, joiden rakentaminen on kustannustehokasta toteuttaa raitiotien rakentamisen yhteydessä. Raitiovaunut Tampereelle toimittaa Skoda Transtech Oy, joka toimii myös raitiovaunujen kunnossapitäjänä. Raitiotien toteutusosalle 1 on toimitettu 20 raitiovaunua ja toteutusosalle 2 tilattu 8 raitiovaunua. Raitiotien liikennöinti toteutetaan allianssimallilla, jossa tilaajana on Tampereen kaupunkiseudun joukkoliikenne ja palveluntuottajana VR-Yhtymä Oy. Raitiotiejärjestelmän liikennöinnin ja ylläpidon palveluintegraattorina toimii Tampereen Raitiotie Oy.

Toiminnan kuvaus

Kaupunginvaltuusto päätti 7.11.2016, että kaupunki toteuttaa Tampereen raitiotien toteutussuunnitelman osan 1 Hervanta—Pyynikintori—Tays mukaisen raitiotiehankeen. Kaupunginvaltuusto päätti 25.11.2019, että raitiotie rakennetaan myös Hatanpään valtatielle osuudelle Hämeenkatu–Tampereen valtatie raitiotien osan 1 yhteydessä. Samalla valtuusto päätti, että raitiolinja Tays keskussairaalaan linjataan Hatanpään valtatielle. Raitiotieallianssin rakentamisen osan 1 vuonna 2021 valmistuneeseen toimitussisältöön kuuluvat siis raitiolinja 3 Hervanta–Pyynikintori ja linja 1 Tays–Sorin aukio.

Raitiotieallianssin alkuperäiseen hankintaan sisältyi myös toteutusosan 2 Pyynikintori–Lentävänniemi suunnittelu ja mahdollinen rakentaminen. Osan 2 kehitysvaiheen suunnittelun aloittamisesta kaupunginhallitus päätti 18.12.2017. Valtuusto päätti osan 2 rakentamisesta 19.10.2020 ja rakentaminen alkoi marraskuussa 2020.

Raitiotieallianssin urakka on pitkäkestoinen ja monia muutoksia tuova. Raitiotietä rakennetaan keskelle elävää ja toimivaa kaupunkia. Liikennejärjestelyt muuttuvat rakennustöiden edetessä toistuvasti. Rakentamisen aikaisten liikennejärjestelyjen lähtökohtana on, että kaikille kiinteistöille on pääsy ja että pelastus- ja huolto liikenne toimii kaikissa tilanteissa. Keskeistä rakentamisen aikaisessa tiedottamisessa ja vuorovaihtuksessa on, että asianomaiset saavat tiedon muutoksista ennakkoon ja riittävän ajoissa. Raitiotieallianssi tiedottaa kunkin alueen rakennustöistä verkkosivuillaan (www.raiotieallianssi.fi), erisome-kanavissa sekä tarvittaessa kohdennetusti suoraan sidosryhmille.

Tampereen kaupunki vastaa raitiotieradan suunnitteluun ja rakentamiseen liittyvästä yleis- ja asemakaavoituksesta sekä liikennejärjestelmän, joukkoliikennejärjestelmän ja katu- ja viherympäristön suunnittelusta ja suunnitteluttamisesta, rakennuttami-

sesta ja päätöksenteosta. Näistä asioista tiedotetaan Tampereen kaupungin omilla verkkosivuilla (www.tampere.fi).

Kaupunginhallituksen 3.10.2016 päätöksellä perustettu Raitiotien kehitys-ohjelma koordinoi raitiojärjestelmän toteuttamista kaupungin vastuulla olevissa asioissa raitiotien suunnittelu-, rakentamis- ja käyttöönottovaiheissa vuosina 2017–2021. Kehitysohjelma toteutettiin kaupunginhallituksen ohjauksessa ja sen tehtävänä oli sovittaa yhteen raitiotiehankeen tilaajatahojen, kaupungin eri palveluyksiköiden ja Tampereen Raitiotie Oy:n intressejä kaupungin kokonaisedun mukaisesti. Raitiotien kehitysohjelmalla tavoiteltiin toimivaa raitiotiejärjestelmää ja onnistunutta raitiotiejärjestelmän toteuttamisprosessia. Raitiotien kehitysohjelman ohjelmakausi päättyi 31.12.2021. Pirkkala, Ylöjärvi ja Kangasala liittyivät Tampereen Raitiotie Oy:n pienosakkain v. 2022 alusta alkaen. Raitiotiejärjestelmän seudullista kehitystyötä jatketaan Tampereen Raitiotie Oy:n koordinoimana. Tätä varten Raitiotien kehitysohjelman henkilöstö siirtyi Tampereen Raitiotie Oy:n palvelukseen 1.1.2022 alkaen.

Raitiotiejärjestelmän osa 1 on onnistuneesti otettu liikennekäyttöön 9.8.2021. Raitiotien osan 2A Pyynikintori - Santalahti rakentaminen alkoi marraskuussa 2020 ja raitiotien osan 2B Santalahti - Lentävänniemi rakennustöiden valmistelut alkoivat joulukuussa 2021.

Tampereen Raitiotie Oy raitiotiejärjestelmän omistajana ja ylläpitäjänä vastaa raitiotien ratainfra, pysäkkien ja varikon suunnitteluttamisesta, rakennuttamisesta, ylläpidosta ja toimivuudesta sekä raitiovaunukaluston hankinta- ja kunnossapitosopimuksista. Yhtiö vastaa myös raitotieinvestoinnin rahoituksen järjestämisestä ja osien 1 ja 2 rakentamishankkeen toteuttavan Raitiotieallianssin toteutussuunnitelman mukaisista kustannuksista.

Raitiotie on keskeinen osa Tampereen kaupunkiseudun kuntien valtuustoissa 2015 hyväksymän rakenne-

suunnitelman sisältöä. Vuonna 2019 aloitettiin Tampereen raitiotien seudullisen yleissuunnitelman laatiminen, johon osallistuivat tilaajina seudun kunnista Tampere, Pirkkala, Kangasala ja Ylöjärvi. Raitiotien kehitysohjelma vastasi seudullisessa yleissuunnitelmassa Tampereen kaupungin kustannusosuudesta ja suunnittelun ohjauksesta. Seudullisessa yleissuunnitelmassa määritettiin tulevaisuuden raitiotielinjojen ratavarausten sijainnit ja laajuus asemakaavoituksen, liikennejärjestelmän suunnittelun ja kunnallistekniikan suunnittelun tueksi. Seudullisen raitiotien ratavarauksista on päätetty Tampereen valtuustossa lokakuussa 2020 ja Pirkkalan, Kangasalan ja Ylöjärven valtuustoissa marraskuussa 2020. Seudullinen yleissuunnitelma valmistui maaliskuussa 2021. Seudullisen yleissuunnitelman jälkeen ryhdyttiin yhteistyössä asianomaisten kuntien kanssa kilpailuttamaan hankesuunnitelman laadintaa rataosille Tays - Linnainmaa ja Sorin aukio - Pirkkalan Suuppa sekä tarkentavan yleissuunnitelman laadintaa rataosalle Hiedanranta - Lielahdi - Ylöjärven Leijapuisto. Tarkentavan yleissuunnitelman laatiminen alkoi syyskuussa 2021 ja hankesuunnitelman laatiminen lokakuussa 2021.

Töiden eteneminen ja toiminnan painopisteet vuonna 2022

Rakentaminen

Tampereen kaupunki pääsi aloittamaan Näsisaaressa rakentamistyöt helmikuussa 2022, kun korkein hallinto-oikeus ratkaisi saaren täyttölupaa koskevan valituksen kaupungin eduksi 16.12.2021. Ensimmäisen vaiheen valmistelevat täyttötöyt valmistuivat 10.4.2022. Joulukuun loppuun mennessä raitiotietöyt ovat käynnissä koko länsiosalla eli Santalahden, Hiedanrannan, Niemenrannan ja Lentävänniemen alueilla. Sepänkatu avattiin jälleen läpiajoliikenteelle 22.7.2022.

Joulukuun 2022 lopulla Raitiotieallianssin osan 2 projektiajasta oli käytetty 50 prosenttia ja raitinfran tekninen valmiusaste oli 50 prosenttia.

Suunnittelu

Seudullisen raitiotien suunnittelussa tarkentava yleissuunnittelu Tampereen Lielahdesta Ylöjärvelle valmistui joulukuussa. Raitiotien hankesuunnitelma Pirkkalasta Linnainmaalle on valmistumassa päätöksentekoon helmikuun 2023 loppuun mennessä. Kangasala, Pirkkala ja Ylöjärvi tulivat raitiotieyhtiön pienosakkain 1.1.2022 alkaen.

Lielahdi-Ylöjärvi raitiotien tarkentavasta yleissuunnitelmasta on tehty välipäätökset Tampereen ja Ylöjärven kaupunginhallituksissa helmikuussa sekä elo-syyskuun vaihteessa. Välipäätökset ovat koskeneet raitiotieradan risteämiskäytös- ja pääradan ja kantatien kanssa sekä raitiotien pysäkkijärjestelmää. Lielahdi-Ylöjärvi raitiotiesuunnitelman lausuntokierros päättyi elokuussa. Lausuntoja saatiin 26 kappaletta. Tarkentava yleissuunnitelma valmistui joulukuussa. Suunnitelma käsiteltiin joulukuussa Ylöjärven kaupunginhallituksessa. Tarkentava yleissuunnitelma hyväksyttiin Tampereen kaupunginhallituksessa 6.2.2023. Suunnitelman hyväksyntä menee Ylöjärven valtuuston 13.2.2023 kokoukseen. Ratahaaran hankesuunnitelman arvioidaan ajoittuvan aikaisintaan vuosille 2025–2026.

Pirkkalan kunnanhallitus ja Tampereen kaupunginhallitus hyväksyivät Pirkkala-Linnainmaa-hankesuunnitelman ensimmäisen väliraportin huhtikuussa 2022. Raportissa esitettiin vaikutusarvioinnin periaatteet, Linnainmaan varikkotoimintojen toteutusperiaatteet, raitiotiesiltojen ratkaisut Linnainmaan haaralla sekä vaihtoehtotarkastelut vaihtopysäkeistä. Samassa yhteydessä Pirkkalan kunnanhallitus ja Tampereen kaupunginhallitus päättivät raitiotien Pirkkala-Linnainmaa jatkosuunnittelun ja rakentamispäätöksenteon tavoiteaikataulusta. Pirkkalan ja Linnainmaan suunnille järjestettiin kaikille avoimet työpajat huhtikuun alussa. Alustavat katusuunnitelmaluonnokset esiteltiin Tampereen ja Pirkkalan yhdyskuntalautakunnille syyskuun lopulla. Tämän jälkeen lokakuun alusta alkaen alustavat katusuunnitelmaluonnokset olivat kuntalaisten ja sidosryhmien kommentoi-

tavana. Suunnitelmaluonnoksista järjestettiin yleisötilaisuudet Pirkkalassa ja Linnainmaalla lokakuussa. Pirkkala-Linnainmaa hankesuunnitelmasta pyydettiin lausunnot vuodenvaihteessa 2022–2023. Lausuntoja saatiin 38 kappaletta. Hankesuunnitelman on määrä valmistua valtuustojen päätöksentekoa varten helmikuun 2023 loppuun mennessä. Kunnanhallitusten huhtikuussa 2022 asettama tavoiteaikataulu on, että Pirkkala-Linnainmaa raitiotien toteutussuunnittelu alkaa vuoden 2023 aikana ja suunnitteluvalmiuden perusteella rakentamisesta on mahdollista päättää lokakuussa 2024. Mahdollisesta ratahaaran jatkosuunnittelusta järjestettiin markkinavuoropuhelu marraskuussa. Markkinavuoropuhelun jälkeen joulukuussa tehtiin ennakoilmoitus julkisiin hankintoihin informoiden markkinoille, että Pirkkala-Linnainmaa raitiotien mahdollisen toteutussuunnittelun ja rakentamisen toteuttamismallina tulee olemaan projektiallianssi. Pirkkala-Linnainmaa-raiotien toteutussuunnitteluun ryhtymiseen on varauduttu myös päivittämällä Tampereen Raitiotie Oy:n osakassopimusta ja yhtiöjärjestystä. Osakassopimuksen käsittely kaikkien neljän osakaskunnan luottamuseläimissä ajoittuu helmi-huhtikuulle 2023.

Liikennöinti

Varsinainen liikennöinti ratalinjoilla 1 ja 3 alkoi suunnitellusti 9.8.2021. Elokuussa tuli kuluneeksi vuosi Tampereen Ratikan liikennöinnin aloittamisesta ja elokuun loppuun mennessä ylittettiin 10 miljoonan matkustajan raja. Marraskuun 18. päivä rikkoutui ensimmäistä kertaa 50 000 päivittäisen matkustajan rajapyykki. Lisäksi Tampereen Ratikan vaunuilla ajettiin miljoonan kilometrin raja rikki 1.3.2022.

Tampereella on liikennöinyt taideratikka vuoden 2021 joulukuun alusta lähtien. Huhtikuussa taideratikan kattaus laajentui pop-up-esityksiin. Esityksiä toteutettiin 1–2 kertaa kuukaudessa syyskuun puoliväliin asti.

Talous

Osan 1 kehitysvaiheen aikana raitiotien osalle 1 määritettiin kokonaiskustannusarvio 238,8 miljoonaa euroa. Tämä koostuu:

- osan 1 kehitysvaiheen kustannuksista 10,5 milj. euroa,
- osan 1 toteutusvaiheen kustannuksista, joita ovat
- allianssin palveluntuottajia sitova tavoitekustannus: 219,02 milj. euroa
- tilaajan hankinnat 4,2 milj. euroa,
- tilaajan riskivaraus 3,2 milj. euroa
- bonuspoolin budjettivaraus 1,875 milj. euroa

Allianssin palveluntuottajia sitova tavoitekustannus on laskettu 8/2016 hintatasossa. Allianssin tavoitekustannukseen vaikuttavat rakennusalan ja rakennusmateriaalien yleiset kustannusmuutokset, jotka ovat allianssisopimuksessa sidottu osaindeksiin. Tavoitekustannukseen tehdään indeksitarkastus neljännesvuosittain, jolloin tavoitekustannus joko laskee tai nousee. Indeksimuutokset eivät sisälly alkuperäiseen kokonaiskustannusarvioon, ne ovat allianssisopimuksessa sovittu tilaajan riskiksi. Indeksikorotukset osan 1 ajalta Q1/2017–Q3/2022 ovat 11,67 milj. euroa.

Raitiotieallianssin bonuspooli on kannustinjärjestelmä, joka määrittelee palveluntuottajille urakasta jaettavan bonuksen tai sanktion määrän. Kannustinjärjestelmän tarkoituksena on ohjata allianssia sitoutumaan yhteisiin tavoitteisiin. Onnistuminen tuottaa palveluntuottajille bonusta ja tilaajalle tavoitteiden mukaista arvoa. Raitiotierakentamisen osan 1 bonuspoolin suuruus on Hatanpään haaran lisäämisen jälkeen 4,15 miljoonaa euroa. Budjettivaruksessa on arvioitu, että bonuspoolista toteutuu 50 %. Tämänhetkinen ennuste bonuspoolin toteutumisesta on 9,97 miljoonaa euroa. Bonuspoolia kasvattaa allianssin tavoitekustannuksen alitus.

Lisäksi raitiotieinfran kokonaiskustannusarvioon vaikuttavat alkuvaiheen kustannukset ennen vuoden 2016 ra-

kentamispäätöstä, rakentamisen aikana aktivoitavat kustannukset (mm. korot ja palkat) sekä kalustosopimuksen mukaiset varikon koneet ja laitteet, pysäkkikatokset sekä järjestelmät.

Tampereen kaupunginvaltuusto on päättänyt 25.11.2019 että raitiorata toteutetaan Hatanpään valtatielle osuudelle Hämeenkatu–Tampereen valtatie raitiotien toteutusosan 1 yhteydessä. Hatanpään valtatie osuudelle on päätetty tilaajan hankinnoille 0,32 milj. euroa, riskivaruukseen 0,24 milj. euroa sekä bonuspoolin budjettivaruukseen 0,20 milj. euroa.

Raitiotien toteuttamisen yhteydessä on päätetty toteuttaa Raitiotieallianssin tavoitekustannusta nostavia raitiotiejärjestelmän sisällönmuutoksia, joiden lähtökohtana on raitiotiejärjestelmän toimintavarmuuden ja tehokkuuden lisääminen sekä kaupunkikuvallisten haittojen ja hallinnollisten riskien minimointi. Osa sisällönmuutoksista on hankkeen kokonaiskustannusta pienentäviä muutoksia. Vuoden 2022 loppuun mennessä näitä hankkeen sisällönmuutoksia on tehty 23,87 milj. eurolla. Osa hankkeen sisällönmuutoksista katetaan tilaajan hankinnoilla, tilaajan riskivaruksella sekä kone- ja laitehankinnoilla, kokonaiskustannusta nostavia hankkeen sisällönmuutoksia on tehty 21,77 miljoonalla eurolla joulukuun 2022 loppuun mennessä. Raitiotien toteutusvaiheen osan 1 kokonaiskustannusarvio joulukuussa on 276,2 milj. euroa.

Raitiotien osan 1 vaunukaluston hankintahinta on 82,0 milj. euroa. Lisäksi raitiotiehankeeseen liittyviä muita kustannuseriä ovat Raitiotien kehitysohjelman budjetti vuosille 2017–2021 7,5 milj. euroa (toteuma 6,5 milj. euroa).

Kaupunkiympäristön palvelualue toteuttaa raitiokaduilla rinnakkais- hankkeita vuosibudjetin puitteissa, osa niistä teetetään Raitiotieallianssilla. Rinnakkaishankkeet eivät sisälly raitiotien toteutushankkeen kokonaiskustannusarvioon eivätkä ole valtionapukelpoisia. Kaupungin rinnakkaishankkeiden arvioitu osuus osalla 1 Hatanpään haara mukaan lukien on 61,0 milj. euroa, joista on toteutunut

joulukuun 2022 loppuun mennessä 58,1 milj. euroa.

Valtuusto päätti raitiotien osan 2 Pyyntikintori–Lentävänniemi rakentamisesta 19.10.2020. Osan 2 kehitysvaiheen aikana raitiotien osalle 2 määritettiin kokonaiskustannusarvio 93,1 miljoonaa euroa, joka koostuu:

- osan 2 kehitysvaiheen kustannuksista 2,9 milj. euroa,
- osan 2 toteutusvaiheen kustannuksista, joita ovat
- allianssin palveluntuottajia sitova tavoitekustannus: 84,87 milj. euroa
- tilaajan hankinnat 1,0 milj. euroa,
- tilaajan riskivaraus 1,5 milj. euroa
- bonuspoolin budjettivaraus 0,875 milj. euroa
- Tampereen Raitiotie Oy:n muut varaukset 1,879 milj. euroa

Kaupungin Raitiotieallianssilta tilattavien rinnakkaishankkeiden arvioitu määrä osan 2 Pyyntikintori–Lentävänniemi rakentamisessa on 29,25 milj. euroa. Toteutunut Raitiotieallianssin osan 2 rinnakkaishankkeiden laskutus joulukuun 2022 loppuun mennessä oli 20,2 milj. euroa.

Allianssin palveluntuottajia sitova osan 2 tavoitekustannus on laskettu 3–6/2020 hintatasossa. Allianssin tavoitekustannukseen vaikuttavat rakennusalan ja rakennusmateriaalien yleiset kustannusmuutokset, jotka ovat allianssisopimuksessa sidottu osaindeksiin. Tavoitekustannukseen tehdään indeksitarkastus neljännesvuosittain, jolloin tavoitekustannus joko laskee tai nousee. Indeksimuutokset eivät sisälly alkuperäiseen kokonaiskustannusarvioon, ne ovat allianssisopimuksessa sovittu tilaajan riskiksi. Indeksikorotukset osan 2 ajalta Q4/2020–Q3/2022 ovat 3,18 milj. euroa.

Raitiotierakentamisen osan 2 bonuspoolin suuruus on 1,75 miljoonaa euroa. Budjettivaruksessa on arvioitu, että bonuspoolista toteutuu 50 %.

Lisäksi raitiotieinfran kokonaiskustannusarvioon vaikuttavat rakentamisen aikana aktivoitavat kustannukset (mm. korot ja palkat) sekä tilaajan hankinnat ja pysäkkikatokset. Raitiotien to-

teutusvaiheen osan 2 kokonaiskustannusarvio joulukuussa 2022 on 99,8 milj. euroa.

Raitiotien osalle 2 tilataan kahdeksan raitiovaunua. Vaunukaluston hankintahinta on 38,8 milj. euroa.

Valtio on maankäytön, asumisen ja liikenteen aiesopimuksessa vuosille 2020–2023 sitoutunut osallistumaan Tampereen raitiotien osien 1 ja 2 ja Hatanpään valtatie ratahaaran infrastruktuurin suunnittelu- ja rakentamiskustannuksiin 88,43 milj. eurolla. Samassa sopimuksessa valtio on sitoutunut tukemaan seudullisen yleissuunnitelman valmistelua enintään 30

prosentilla ja enintään 0,46 milj. eurolla.

Seudullisen yleissuunnitelman valtionapu jakaantuu tilaajakunnille niiden kustannusosuuksien mukaisesti. Päätös seudullisen yleissuunnitelman valtionavusta on saatu 31.1.2022. Kangasalan, Pirkkalan, Tampereen ja Ylöjärven maksatukset on saatu kesä-marraskuussa 2022.

Hatanpään valtatie suunnittelun ja rakentamisen valtionapuhakemukset on toimitettu valtionapuviranomaiselle syyskuussa 2020. Hatanpään valtatie suunnittelun valtionapupäätös on saatu 23.4.2021 ja maksatus joulukuussa 2021. Rakentamisen osalta valtionapu-

päätös on tehty 30.6.2021 ja ensimmäinen maksatus saatu kesäkuussa 2022. Viimeinen maksatushakemus vuoden 2022 kustannuksista toimitetaan valtionapuviranomaiselle alkuvuodesta 2023.

Raitiotien osan 2 rakentamisen valtionapuhakemus, valtionapu enintään 24,0 milj. euroa, on toimitettu valtionapuviranomaiselle joulukuussa 2020 ja valtionapuviranomaisen päätös saatu 30.6.2021. Osan 2 rakentamisen ensimmäinen maksatus on saatu kesäkuussa 2022. Maksatushakemus vuoden 2022 kustannuksista toimitetaan valtionapuviranomaiselle alkuvuodesta 2023.

Osa 1 (Hervanta-Pyynikintori ja Tays-Sorin aukio)

Ennuste, milj. euroa	Alkuperäinen	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Yhteensä
Tampereen kaupunki									
Raitiotie-kehitysohjelma, kustannus	-7,5	-1,3	-1,0	-1,5	-1,4	-1,4			-6,5
Tampereen Raitiotie Oy									
Raitiotien rakentaminen, osa 1 (Allianssivaihe)	-238,8	-63,3	-73,8	-97,4	-19,7	-12,2	-5,9	-3,8	-276,2
- Allianssin kustannukset ja Tilaajan kustannukset	-238,8	-61,7	-65,7	-73,8	-12,8	-7,3	-3,8	-3,6	-228,7
- Sisällön muutokset, järjestelmän tehokkuuden lisääminen		-1,6	-8,1	-23,6	-6,9	-4,9	-2,2	-0,2	-47,5
Vaunuhankinta *)	-61	-10,8	-4,0	-1,8	-27,6	-32,9	-1,1	-3,8	-82,0
Valtiontuki, kehitysvaihe ja osa 1		18,1	20,0	19,5	0,6	5,4			63,6

*) Osan 1 raitiovaunujen määrä on nostettu 20 kappaleeseen

*) Vaunuhankintahintaan tulee lisäksi kolari- ja ilkkivaunuosat, vara- ja vaihto-osat, järjestelmäoptiot ja muutostyöt sekä aktivoitavat konsultoinnit ja palkat

Osa 2 (Pyyrikintori-Lentävänniemi)

Ennuste, milj. euroa	Alkuperäinen	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	Yhteensä
Tampereen kaupunki											
Raitiotie-kehitysohjelma, kustannus	0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Tampereen Raitiotie Oy											
Raitiotien rakentaminen, osa 2 (Allianssivaihe)	-92,7	-0,7	-1,1	-4,2	-15,9	-31,5	-31,0	-15,4	-0,1	0,0	-99,8
- Allianssin kustannukset ja Tilaajan kustannukset	-91,1	-0,7	-1,1	-4,2	-14,0	-28,3	-28,7	-13,4	-0,0		-90,4
- Sisällön muutokset, järjestelmän tehokkuuden lisääminen	-1,6				-1,9	-3,2	-2,4	-2,0	-0,1		-9,4
Infran kunnossapitolaitteet	-0,3						-0,3	-1,7			-2,0
Vaunuhankinta *)	-21,3					-6,2	-12,1	-12,3	-6,6	-1,7	-38,8
Valtiontuki, kehitysvaihe (KAS2) ja osa 2 (TAS2)	24,9		0,5	1,3	4,0	8,7	8,0	2,4			24,9

*) Vaunuhankintahintaan tulee lisäksi vara- ja vaihto-osat, järjestelmäoptiot ja muutostyöt sekä aktivoitavat konsultoinnit ja palkat

Luettelot ja selvitykset

Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista

Säilytystapa

Pääkirjanpito

Kassanhallinta
Käyttöomaisuuskirjanpito
Myyntireskontra
OmaisuuDENhallinta
Ostoreskontra
Päiväkirja
Pääkirja

Asiakirjat säilytetään sähköisenä järjestelmässä

Varastokirjanpito

Tampereen Veden varasto
Tampereen Kaupunkiliikenteen varasto

Asiakirjat säilytetään paperimuotoisena

Myyntireskontra, ulkoinen järjestelmä

Vesilaskutus
Antolainalaskutus
Asuntotoimen vuokrareskontra
Kirjastomaksut

Asiakirjat säilytetään paperimuotoisena

Konsernikirjanpito

Asiakirjat säilytetään sähköisenä järjestelmässä, tietopyyntölomakkeet sähköisessä arkistossa

Palkkaluettelo

Asiakirjat säilytetään sähköisessä arkistossa

Maksuliikenne

Tiliotteiden tiliointiyhteenveto

Asiakirjat säilytetään sähköisenä järjestelmässä

Tilinpäätös

Asiakirja säilytetään paperimuotoisena

Tase-erittelyt

Asiakirjat säilytetään sähköisenä pdf-muodossa

Säilytysaika

Sidottu tilinpäätös säilytetään pysyvästi, palkkaluettelot 50 vuotta ja muut kirjanpitokirjat 10 vuotta tilikauden päättymisestä

Luettelo käytetyistä tositelajeista

61	Joli, spoint	DL	Luottotappiointi
64	Perintäkarhu,laskent	DR	Asiakkaat - lasku
66	Ceepos Tampere	DZ	Asiakkaat - maksu
68	Clearing,kirjanpito	KG	Toimittajat - hyvät.
69	Martta, maksuntarkk.	KP	Tilin ylläpito
70	Pegasos,laitospaikka	KR	Toimittajat - lasku
71	Kassapankki Ateria	KZ	Toimittajat - maksu
72	Travel, matkalaskut	PR	Hinnanmuutos
75	Kassapankki Tredu	RE	Lasku - brutto
76	Ceepos korttimaksut	RV	Laskun siirto
77	Työsuhdematkalippuja	SA	Pääkirjatilitosite
78	Inworks suoritukset	TR	Rahoitus
6A	Maksuliik.ohj.,lira	WA	Tavaranluovutus
6C	Tuntipalkat	WE	Tavaranvastaanotto
6D	Muut palkat	WI	Inventointitosite
6E	Yht.velall.Pirkkala	WL	Varast.otto/toimitus
6F	PSOP	YB	Viitteell.suor. PK
6G	InWorks laskut	YQ	TAPSA myyntitilaus
6H	InWorks yhteisvelall	ZC	Välitilinpäätöstap.
6I	HelleWi	ZD	Luottotapp., poisto
6J	Pegasos,tk,kät.maks.	ZG	Tilinpäätöstapaht.
6K	Pegasos,terv.k.lask.	ZI	TAPSA
6L	Pusatec, kassa- ja k	ZJ	Kuukausijaksotukset
6M	Effica, Perhehuolto	ZK	Kesk.er. kom, siirto
6Q	AQUA,vesilask.,lasku	ZN	Oman käyt.alv, raken
6R	HelleWi Vetuma-maksu	ZP	Maksukirjaus
6T	Facta ympäristövalv.	ZS	Sairaankulj.laskui
6V	Ulosoton suoritukset	ZT	Päivähoitolasku
6Y	Lomapalkkavelka	ZX	Sisäinen maksu
7A	Pegasos, kotihoito	ZY	SAP kassakirja
7B	Iris katuluvat	LT	Liitetietotosite
7C	Clearing,myyntitilau		
7D	Maksuliik.ohj.,sote		
7G	Rakennusvalvonta		
7H	Hulevesilaskutus		
7L	Laskuliittymät		
7Q	Timmi, salivuokrat		
7R	Kiila maanvuokra		
7S	Iris venepaikat		
7T	Effica,hammaslaskut		
7U	Pirkkala 32, InWorks		
7V	Pirkkala 33, InWorks		
7W	Viitesuoritus KP		
AA	Käyttöom.kirjaus		
AB	Kirjanpitosite		
AF	Poistokirjaukset		
DA	Asiakastosite		
DG	Asiakkaat - hyvitys		

Tositteet säilytetään sähköisessä muodossa